

GYÁRMATI OLGA – KLASZÁN SÁNDOR

NAGYKANIZSA MENTÉSTÖRTÉNETE

1690 – 2012

Gyarmati Olga – Klaszán Sándor
Nagykanizsa mentéstörténete
1690-2012

*„Áld helyed bátran, ha szorít a sors, és
légy szilárd; viszont, okosan, magad vond
össze, hogyha kedvez a szél, túllontúl
büszke vitorlád.”*

Horatius

Gyarmati Olga – Klaszán Sándor

Nagykanizsa mentéstörténete

1690-2012

Nagykanizsa 2013

Lektorálta:
Dr. Betlehem József

Szakmai tanácsadók:
Dr. Tolnai Sándor
Debrődi Gábor

Szerkesztette:
Czupi Gyula
Tábori Zita

Borítóterv:
Brenner Árpád
Marics István
Gyarmati Olga

ISBN 978-963-9782-34-1

Kiadja:
Czupi Kiadó
8831 Nagykánizsa, Pityer u. 19.
Tel: 93 320 766
www.czupi.hu

Tartalomjegyzék

Előszó (Betlehem József)	7
Kedves Olvasó!	7
A remény katonái (Klaszán Erzsébet)	8
A szerzők bemutatkozása	9
A történet kezdete a török időktől 1945-ig	11
Cikkek, fényképek az első fejezethez.....	39
A Nagykanizsai Mentőállomás története 1945-2012-ig	103
Beszélgetések	183
Andrasek Mátyás mentőápoló	183
Antal István mentőtiszt.....	188
Baksai József mentőgépkocsivezető	195
Bánfalvi László főgépkocsivezető.....	197
Dr. Berentés Ernő mentőorvos	199
Dr. Dankó István mentőorvos	202
Dombai Ferenc mentőtiszt.....	204
Dr. Farbaky Iván mentőorvos.....	205
Horváth Róbert mentőápoló	218
Jakupánecz Gergely mentőápoló.....	221
Jámbor József mentőápoló	224
Klaszán Sándor mentőápoló.....	226
Knortzer György örökös tűzoltóparancsnok	238
Ifj. Knortzer György mentős szakasparancsnok.....	248
Kománovics József mentőgépkocsivezető	253
Kovács István mentőápoló	257
Krénuszt László mentőgépkocsivezető	261
Márton László mentőgépkocsivezető	266
Páli László mentőápoló	271
Parti István mentőtiszt	275
Polai Károly mentőápoló.....	281
Reizner József mentőápoló.....	286
Stéger László tűzoltó mentőápoló	287
Sulyok István mentőtiszt	289
Szél János tűzoltó	295
Szigeti Gyula garázmester	297
Dr. Szollár István mentőorvos.....	306
Tanai János mentőtiszt	309
Tóth István mentőgépkocsivezető	316
Zágon Ferenc mentőgépkocsivezető	320
Zakócs Imre mentőgépkocsivezető	323
Zuggó Tibor mentőtiszt.....	325
Rólunk írták	333
Ami kimaradt.....	351
A kiállítás és a kötet támogatói	367
Egy kiállítás margójára.....	368
Forrásjegyzék	375

Előszó

A hazai mentésügy II. világháborút követő megújítása (1948. május 10.) ünnepésekor fontos figyelmet fordítani a mentés ügyére és a mentőkre. Különös jelentőséget ad ennek, ha egy kisebb szakmai közösség ebben magáénak tudhat egy kerek évfordulót, miként a nagykanizsai mentők a saját 60 éves jubileumukat. A megemlékezés egyik legjobb eszköze még napjaink digitális világában is egy olyan kiadvány, mely bemutatja és összegzi az eltelt idő történeti csomópontjait, felvillant eseményeket, élénk állít meghatározó személyiségeket, bemutat szakmai szemmel érdekes eszközöket, leír múltbéli eljárásokat.

A múlt megismerése a jövő számára szolgáltat adalékokat és tanulságokat, amiből mindig lehet tanulni. Jól lehet a múlt rekonstruálása az idő múltával egyre nehezebb, így célszerű mielőbb megtenni ezt. Jelen kiadvány szerkesztői is ezt a célt követték, mindamellett, hogy egyediséget is kölcsönöztek a műnek a klasszikus forrásfeldolgozáson túl.

Az egyediség több ponton érhető tetten. Egyfelől két szakmája iránt elkötelezett, a múlt megismerésére fogékony, lelkes és kitartó, a szó jó értelmében véve autodidakta „történész” komoly munkával rendszerezte Nagykanizsa mentéstörténetét a jelenleg még fellelhető források alapján. Másfelől a kiadvány tükrözi a szerkesztők szubjektív látásmódját is, mely nem marad meg a tényszerű közléseknél, hanem kiegészül megjegyzésekkel és behelyezik egy történelmi kontextusba.

A kiadvány forrásmunkává válhat a témát kutató szakemberek számára, ugyanakkor a mentés iránt érdeklődőknek vagy a nagykanizsai mentőket megismerni vágyóknak is érdekes és hasznos olvasmányul szolgál. A kronológiai megközelítést jól illusztrálják azok az interjúk, visszaemlékezések, melyek személyes nézőpontokból színesítik a történelmet és alkotnak magukban is történelmet.

A hely- és szakmatörténeti jelentőséggel bíró kiadványt mindazoknak őszintén ajánlom a figyelmébe, akik az egészségügy és ezen belül a mentés történetét kívánják a múlt tükrén keresztül megismerni és megérteni.

Az Országos Mentőszolgálat Nagykanizsai Mentőállomás újraindítása szervezett keretek között 1953-ban történt. A mentőállomás azóta is szolgálja a Dél-Zalában hirtelen balesetet szenvedett, segítségre szoruló emberek ellátását a legkorszerűbb szakmai irányelvek követésével és a legújabb mentéstechnikai eszközök segítségével. Jelen mentéstörténeti kiadvány méltón emlékeztet ezen ügy nemes szolgálatára.

Nagykanizsa-Pécs, 2013. november 19.

Dr. habil. Betlehem József PhD
tanszékezetű egyetemi docens, dékán
Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
Sürgősségi Ellátási Tanszék

Kedves Olvasó!

Egy emlékkönyvet tartasz a kezében, amit nem kifejezetten tudományos céllal a Nagykanizsai Mentőállomás fennállásának 60. évfordulója alkalmából szerkesztettünk. A fellelhető források, leírások alapján megpróbáltuk a lehető leghitelesebben összefoglalni Nagykanizsa város mentéstörténetét.

Munkánkat segítette az a 32 tényfeltáró beszélgetés, amit részben nyugdíjas, részben még aktív mentős bajtársainkkal készítettünk (két beszélgetés dr. Tolnai Sándortól való). Úgy gondoltuk, hogy ezek a beszélgetések életet lehelnek a száraz tények, adatok, évszámok halmazába.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik a bizalmukba fogadtak bennünket, és megosztották velünk élettörténetüket, mentős élményeiket.

Külön köszönjük a tárgyi emlékeket, relikviákat, amikből egy kis kiállítást rendeztünk a Halis István Városi Könyvtárban, valamint a sok fényképet és írásos anyagot, melyek nélkül nem sikerülhetett volna feldolgoznunk egy olyan témát, amit ilyen részletességgel előttünk még nem térképezett fel senki!

A „Beszélgetések” történeteiben, anekdotáiban olvasható személynevek és helyszínek sokszor nem pontosak. Interjúalanyaink elbeszélései alapján írtuk le őket, minden bántó szándéktól mentesen. Semmit sem hagytunk ki éppen azért, mert maguk a bemutatott szituációk érdekesek és egyedi.

Nagykanizsa, 2013. november 24.

Gyarmati Olga és Klaszán Sándor

A remény katonái

Mentőautó szirénáját hallani.
Kit visz vajon? Élni-e, vagy meghalni?
Lehet öreg, fiatal, gazdag, szegény – bárki,
a sürgős szükségben pártjára kell állni.

A mentős az egészségügy katonája,
a beteg életét féltőn vigyázza.
Vezérli őt: Hit, Remény, Szeretet,
amióta csak e nehéz pályára léphetett.

Mert nem adták olyan könnyen a tudományt,
az orvosi latint, s az anatómiát.
A „mentészet” mikéntjét, a műfogásokat,
a kötözést, sínezést, gyógyszeradagokat.

Tanulta évekig, s tanul ma is, okul,
hisz „a jó pap is holtáiglan tanul”.
Vizsgál minden nap, kint az élet várja,
hogyan legyen egy életen át a remény katonája.

Hinnie kell, hogy érdemes tenni,
s betegét gyorsan a kórházba bevinni.
Sürgősen menteni törekeny életét,
mert a halál már valahol dörzsöli a kezét.

Vinni mielőbb árkon-bokron által,
dacolva viharral, nyakig érő sárral.
Remélni, hogy jókor, hogy időben érkeznek,
a baj nem várhat, az életveszély sürges!

Biztatni kell az esendő embert:
Élnie kell, ne adja fel a küzdelmet!
Állapota stabil, gyógyulásra biztat,
A kórházban további ellátása folyhat.

Az élet egyszeri, megismételhetetlen.
Egészségünkre, épségünkre vigyázni kell!
Egy óvatlan pillanat, s ott a baj, baleset,
s a halál kapujából ugyan ki menthet meg?

Hősök a mentősök, a mindennapok hősei.
Szív és lélek kell, ki a beteget megérti.
Szakadhat eső, tél, fagy, égzengés, zivatar,
A mentőautó rohan, az „élet élni akar” ...

Örül a beteg, ha időben érkeznek,
Sebeket kötöznek, lázat, vérnyomást mérnek.
Komoly a munkájuk és felelősségteljes,
Hivatástudatuk töretlenül lelkes.

„Bivalyerő, kanász modor, kutyahúség,
birkatürelem” –
a mentős ismérvei a boldog békeidőkben...
Azóta változott sok minden, de egy nem, az ember-
a „mentős” vagy „mentő”, aki a bajban, a helyszínen
bátran segíteni mer!

„Mindenkit érhet véletlen baleset.”
De meg kell menteni – „vagy legalább
megpróbálni” – minden életet.
Még azt is, aki fáradt, aki romokban hever,
s nem várható az újraélesztésétől tartós siker...

Szól a csengő, menni kell, siessünk hát bajtárs!
Léptek sietnek, kabátok suhognak, ajtócsapódás...
A szirénázó autó hangja rémisztő,
de az elesettnek, betegnek felemelő...

Kivonul a mentő, felbőg a sziréna,
Gyerekek, felnőttek bámulnak utána.
Morzsi a kapunál rázendít vonítva,
Száguld a rohamkocsi hét határon túlra.

Félrenyelés, szívroham, szülés vagy baleset,
hétköznapi vagy ünnep – a mentősnek egyre megy.
A mentő rohan, át a város forgatagán,
bízva, hogy még rést üthet az elmúlás falán...

*Klaszán Erzsébet
Fonyód, 2013 novemberében*

A szerzők bemutatkozása

Gyarmati Olga

Gyarmati Olga vagyok, Nagykanizsán dolgozom a Kanizsai Dorottya Kórház Gyermekosztályán, gyermek intenzív szakápoló a végzettségem.

A mentőkkel régóta fennálló munkakapcsolatban vagyok, tisztelet, szeretet és barátság fűz hozzájuk.

A könyv írásában való részvételem megtiszteltetés, nagyon szívesen vállalkoztam rá. Mindig érdekelt a történelem, főleg a helyi régmúltban búvárkodom szívesen. Kezdetben nem is láttam át és nem is tudtam mekkora feladat ez. Nagyon érdekes, értékes emberekkel ismerkedtem meg az anyaggyűjtés kapcsán. Örülök, ha munkámmal segíthetek betekintést nyerni a munkájukba, örömeikbe, nehézségeikbe. Szeretném, ha legalább erkölcsi elismerésük jelentősen nőne.

Talán e könyv elolvasása után rájövünk, hogy a hősök köztünk vannak, csak észre kell venni és sokkal jobban kell értékelni őket.

Klaszán Sándor

Mohácson születtem 1970-ben. Sváb származású iparos és kereskedő őseim Baján telepedtek le. (Családfámat az 1690-es évekig sikerült visszanyomoznom...) Másfél éves voltam, amikor édesapám Somogyospályán kapott körzeti orvosi állást. Az általános iskolát is itt kezdtem el. 1979-ben Fonyódra költöztünk, édesapám a MÁV-nál lett üzemorvos. Édesanyám tanítónő, a Cserhát Művészkör életműdíjas költőnője. (Verseit Klaszán Erzsébet néven publikálja.) A fonyódi Karikás Frigyes Gimnáziumban jártam középiskolába (ma Mátyás Király Gimnázium). Az irodalom és a történelem szeretetét Bántó Zsuzsanna és Haydu Olivér tanároknak köszönhetem, valamint annak a jókora családi indítatásnak, amit a szüleimtől és a nagyszüleimtől kaptam. Nálunk mindig nagy mesélések voltak, mikor előkerültek a régi családi fényképek, különösen a nagymamáim tudtak érdekes történeteket a régi világból. Jó zenei érzéket

is örököltem mindkét szülőmtől. Már az általános iskolában is énekeltem az iskola énekkarában, de az énekléssel a gimnáziumban kezdtem el komolyabban foglalkozni Tengerdi Győző tanár úr javaslatára. Énekeltem kórusban, népi együttesben és gitáros folk-énekesként is. Az érettségi után nem vettem fel az orvosi egyetemre, és az osztályfőnököm (dr. Havranek Lászlóné) javaslatára 1988-ban elmentem a Fonyódi Mentőállomásra mentőápolói munkakörbe. Másfél év mentőzés, és egy újabb sikertelen orvosegyetemi felvételi vizsga után behívtak katonának. A seregben néhány társammal együttest alakítottunk. A leszerelés után – Nagykanizsára költözve – megpróbáltam újra valamilyen zenekart összehozni. Alბérletben laktam, a nagykanizsai uszodában dolgoztam kezdetben úszómesterként, majd művezetőként. Három és fél év után Parti István mentőtiszt szőlt, akit az uszodai elsősegély oktatások kapcsán ismertem, hogy most van felvétel az OMSZ Nagykanizsai Mentőállomásán, jelentkeztek! 1994 óta vagyok ismét mentőápoló. Zalaegerszegen szereztem általános ápoló-általános asszisztens képesítést (1996), majd Budapestre jártam két éves mentőápolói szakiskolába. Közben rock és blues zenekaraimmal (ALARM, The Innocents) sok-sok koncertet adtunk, bejártuk a fél országot... Sajnálom, hogy a mentős könyv ötlete csak most körvonalazódott meg bennem. Több mint 80 dalt és dalszöveget írtam az elmúlt 20 évben, de könyvet még soha. Ha kicsit előbb kapok észbe, sok olyan igazi régi „mentősbácsival” tudtam volna beszélni, akik az utóbbi években távoztak el közülünk. Sajnos csak egy alapító tag él már a kanizsai „nagy csapatból”, ő az idén 92 éves Polai Károly mentőápoló. Amikor a 60. jubileum kapcsán felvetődött, hogy kéne valami kis füzetet szerkeszteni a mentőállomás történetéről, azt gondoltam, hogy elmegyek majd a Karcsi bácsihoz, és legfeljebb tíz oldalban összefoglalom, amit mesél... Hát ez a könyv kerekedett ebből az első beszélgetésből. Az a cél vezérelt, hogy a lehető leghitelesebb és legszélesebb ismereteket próbáljam meg összegyűjteni a Nagykanizsai Mentőállomásról. Ebben a több éves munkában sok segítséget kaptam a munkatársaimtól, a nyugdíjas mentős bajtársaktól, hozzátartozóktól, akik mind szívesen meséltek a mentőmunka „hőskoráról”. A legnagyobb segítséget azonban a szerzőtársamtól, Gyarmati Olgától kaptam, aki (hozzám képest komoly számítógépes ismeretekkel felvértezve) mindvégig bátorított és ösztönzött, hogy igenis érdemes ezt a hosszú utat végigjárjunk, mert ez a téma érdemes arra, hogy minél több olvasóval megismeressük!

A történet kezdete a török időktől 1945-ig

Ahhoz, hogy a mai kor embere megértse a számára egyértelmű jogot a 104 tárcsázása után szirénaszóval érkező segítséghez, el kell mesélnünk egy nagyon régen kezdődött, máshonnan indult, a semmiből felépített szervezet történetét. Kezdhetnénk Kleopátrával, vagy még régebben, ám ezt előttünk sokan megírták már, a mi vizsgálódásunk tárgya pedig egyébként is Nagykanizsa mentéstörténete.

Lássuk a kezdeteket, mely a tűz elleni védekezéssel erősen összekapcsolódik! E koraszak történetének tárgyalásakor nagyszerű munkákra támaszkodhatunk.

A legfrissebb a *Nagykanizsa*. Városi monográfia 1996-ban megjelent 2. kötetének Tűzvédelem és szabályozása (31-33. oldal) fejezete, de más fejezeteiben is olvashatunk témánkról a városunk történetét 1690-1849-ig tárgyaló kötetben.

Barbarits Lajos 1929-ben megjelent Nagykanizsa monográfiája külön fejezetet szentel a témának Tűzoltóság, mentők címmel (188-195. oldalig).

Dr. Tolnai Sándor A tűz elleni védekezés Nagykanizsán 1690-től napjainkig című, a Nagykanizsai honismereti füzetek 2. darabjaként 1989-ben megjelent munkája pedig a téma egészét átöleli. Ehhez a munkához kapcsolódik a nagykanizsai tűzoltóságon látható példa értékű kiállítás is.

Tarnóczy Attila „Hol, mi? Kanizsai házak és lakói” című nagyszabású elektronikus gyűjteménye (www.holmi.nagykar.hu) Nagykanizsáról a város épületeihez kapcsolódóan szól. Ebben a munkában is sok tartalomra és illusztrációra leltünk, melyet hasznosítottunk munkánkban.

Az 1999-ben megjelent *Kanizsai enciklopédia* egyes szócikkei is nagy segítségünkre voltak.

A Zalai Közlönynek – melynek a kezdetekkor Zala-Somogyi Közlöny volt a címe és munkánk íráskor éppen 150 éves volt –, is sokat köszönhetünk, mert 1862-től adott hírt Kanizsa mindennapjairól.

Kanizsán a török idők után indult meg a lassú városiasodás. A város építészetileg nagyon kezdetleges képet mutatott. 1690-1702 között a várost elsősorban a vár és a vár népessége jelentette, de lassan elkezdődött a mezőváros újjáéledése.

Az első tűzvédelmi szabályozás a város életéből 1690-ből maradt ránk, német nyelven. A városképviselő június 15-én hozott rendelete értelmében a kéményeket téglából kell falazni. A más, éghető anyagból készülteteket le kell bontani. A városi bizottságoknak havonta végig kell járni a házakat, ellenőrizni a tűzhelyeket és kéményeket. „Konyhavizsgálónak” és „korombírónak” nevezték őket. Minden háznál kötelesek létrát, kapacsot, pemetet tartani és olyan edényeket, amiben vizet tudnak tárolni. Esetleges tűzvész alkalmával ezeket magukkal kellett vinni és a kirendelt előljáró utasítását végrehajtani. Minden

olyan háznál, ahol nem volt a közelben kút, víztározó gödrtöt, ún. „tókát” ásattak. A rendelet tartalmazza még, hogy a város két éjjeliőrt nevezzen ki, akik éjszaka az órákat hangosan hirdetik, valamint figyelik a házakat, nem törtek-e be valahova, vagy tűz nem üti-e fel a fejét. Ezt a rendeletet bővítették, toldozgatták a későbbiekben, kiegészítve a büntetés és jutalmazás mértékével is.

A vár visszafoglalása után három hónappal – tehát még 1690-ben – rendelkeztek arról, hogy a Grazból jelentkező Albert Antal kéményseprőként dolgozhasson a városban. Az ő feladata volt a szükséges eszközök beszerzése, a város összes kéményének vizsgálata és a tisztítása.

Kapacs és pemet a szombathelyi falumúzeum parasztházainak oldalán

A „kapacs”, csáklya, más néven kampó egy kétágú villához, vagy gereblyéhez hasonlatos, hosszú fanyelű eszköz volt, amelynél az egyenes villákat begömbítették. Szénahúzásra is használták. A tűzvész elleni védekezés kovácsoltvas eszköze volt. Nagykanizsa városa egy 1836-ban megjelent rendeletben is kötelezte a lakosságot, hogy a város megszabott helyein milyen tűzoltáshoz szükséges eszközöket, többek közt

csákyát, létrát, pemetet tároljanak. A zsúpfedeles házaknál szigorúan ellenőrizték, hogy a kapu mellett, vagy a ház oromfalánál fel van-e akasztva egy-egy hosszú nyelű csáklya, valamint egy jó állapotban levő, ugyancsak hosszú nyelű pemet. Előbbit általában a falubeli kovács, utóbbit a gazdaasszony készítette el kukoricafosztékból, más szóval fosztásból. Mellettük egy dézsában vizet kellett tárolni. Ha kigyulladt a zsúp, a kapaccsal lerángatták a tetőről, a pemettel pedig szüntelenül locsolták, csapkodták a szomszédos szalmacsomókat, nehogy azok is lángra kapjanak.

Némi szervezhetőséget a céhek megjelenése jelentett, hiszen akkor már pontosan, rendeletben rögzítették, hogy az egyes céheknek mit kell tartaniuk a tűz oltására szükséges eszközökből. Minden szakmabelinek mást-mást.

1702-ben a várat császári parancsra lerombolták és megkezdődött a tőle keletre levő Nagykanizsa és a nyugat felé eső Kiskanizsa népességének és az egész településnek a bővülése. Sáros utcák, véletlenszerűen elhelyezkedő házak, vályogból, fából készült épületek, nádból esetleg zsúpból épített tetők voltak jellemzőek. Nagyon nagy problémát jelentett a tűz, ami pillanatok alatt utcákat borított lángba, semmisített meg városrészeket.

A 18. században Kanizsa a Dunántúl egyik legjelentősebb kereskedővárosa lett.

„II. József uralkodói rendeletben szabályozta a városok tűzvédelmi kérdéseit. 1789-ben hirdették ki a kanizsai polgároknak a dekrétumot, a szokásoknak megfelelően szóról szóra felolvastva azt, majd pedig a város is meghozta a maga új rendelkezéseit. Az új szabályzat rögzítette, hogy minden utcában három konyhavizsgálót kell alkalmazni. A lakosoknak pajtát, istállót (gyúlékonyasága miatt) csak akkor lehetett építeni, ha arra a város engedélyt adott, ha anélkül hozták létre, a város intézkedett annak ledöntéséről. Éjszaka csak zárt lámpával lehetett épületen kívül tartózkodni, tilos volt gyertyával menni bárhova is. Udvarban, pajtában tilos volt dohányozni, még akkor is, ha az illető fedeles pipát használt. Hamut épületben nem lehetett tartani, a kormot kéthetente le kellett tisztítani, s egy hordó vagy kád vizet, lajtorját, csákyát minden gazdának kellett tartania otthon. Mivel a tüzeket jelentős mértékben cselédek vagy pedig a városba érkező idegenek okozták, ezért a lakosoknak bejelentési kötelezettsége volt a három napnál tovább ott tartózkodó idegenekről.” (Részlet a *Nagykanizsa*. Városi monográfia 32. oldaláról)

A véletlen tüzeseteken túl gyakori volt a szándékos gyújtogatás és elemi csapások is sújtották a várost. 1757-ben földrengés tett hatalmas károkat, 1779-ben

porig égett a városháza, de ezeken kívül is számtalan, egymást érő jelentős tüzesetek, károk fordultak elő.

Kizárólagosan tűzvédelmi szabályokkal foglalkozott az 1755-ben kiadott kanizsai „Tűzi Rendszabás”. (Eredeti neve: Feuer Ordnungs Instruction Kanisaner Stadt) Ez a takács- és csizmadiacéh feladatát a létrák, a szabókét a tűzcsákyák vitelében, a kovács-, bog-nár-, esztergályos- és szitáscéhét a kézfecskendők kezelésében szabta meg. A szücs-, szíjgyártó- és lakatoscéh feladata a tűz továbbterjedésének megakadályozása volt, ezért locsolniuk kellett az ép házakat. A varga- és gombkötőcéh tagjait arra kötelezte, hogy a kutakból vizet merjenek, aztán az asztalos-, a képrő- és faragó-, valamint a gerencsércéh tagjainak kellett az égő házakhoz hordaniuk. E rendeletben előírták azt is, hogy a csináltatandó nagy vízfecskendő kezelése a mészárosok és sövegjártók munkája lesz, illetve hogy az ácsok is kötelesek a tűz színhelyén fejszékkel megjelenni. (Dr. Tolnai Sándor műve 4-7. oldalain közli a rendszabás szövegét.)

„A városházán és a városnak még két helyén létrák és csákyák voltak készenlétben. Aki tűzveszedelem esetén ezeket elsőnek vitte a tűz színhelyére, 20 krajcárt, a második 10, a többi 5 krajcárt kapott a város kasszájából. Külön tűzoltói nem voltak a városnak. Ha tűzilárma verte fel a várost, mindenki igyekezett segítségre, mert a csupa szalmás, deszkás építkezés mellett mindenkinek egyformán érdeke volt, hogy a tüzet minél gyorsabban meg tudják fékezni.” (Barbarits Lajos: *Nagykanizsa*, 1929. 188. oldal)

Büntetést fizetett az, aki nem tartotta be a szabályokat, a pénz a város kasszájába került, ahol később egy „tűzi kasszát” hoztak létre. Innen tudtak eszközöket vásárolni, a tűzkárosultakat némileg támogatni.

„Nem volt olyan esztendő, hogy valamelyik utca égettei számára ne folytattak volna gyűjtést a városban. A város maga is mindig segítette erdeiből fával, téglavetőiből téglával a tűzkárosultakat.” (Barbarits Lajos: *Nagykanizsa*, 1929. 188. oldal)

Magyarországon a megmerevedett feudális viszonyoknak köszönhetően sokkal tovább tartottak a középkori állapotok, mint Európa tőlünk nyugatabbra eső országaiban.

A gyógyításban ennek megfelelően szintén le voltunk maradva az egyre gyorsabban fejlődő nyugati orvostudományhoz képest.

„A tanult orvosok jószerint tehetetlenül álltak a betegségekkel szemben, fejletlen diagnosztikájukkal a betegség mibenlétét sem egykönnyen állapíthatták meg, kezdetleges terápiájukkal többet ártottak, mint használtak. Amellett a középkorban szörnyű járványok dúltak: a himlő rendszeresen tizedelte a lakosságot, fellépett a titokzatos lepra, időnként megállít-

hatatlanul végigsöpört a pestis. (A XIV. sz. közepén Európa lakosságának egynegyedét kipusztította), és e látványos nagy tömegpusztítások mellett a kisebb járványok sohasem szüneteltek. Hatásos gyógyszer a járványok ellen nem volt, a füstölések és karanténok nem sokat segítettek. A tömegnyomor, a városok fejletlen higiéniája (csatornázás nem volt, az ürüléket az utcára öntötték), a személyi tisztálkodás hiánya és az egészségtelen étkezés tetemesen rontotta a szervezet természetes ellenállóképességét. Érthető, hogy a csecsemőhalandóság meghaladta a 70 százalékot...” (Benedek István: A tudás útja).

A hazai orvoslásban a középkorból a felvilágosítás korába érve még mindig mindennapos beavatkozásnak számított az érvágás, melyet felcserek, vagy borbélyok végeztek, és az egészségügyi beöntés, vagy más néven klistélyozás. (XIV. Lajos, a Napkirály 312 beöntést, 215 hánytatót és 47 érvágást kapott egy év alatt. Túlélte!) A lőtt sebeket ebben az időben mérgezettnek tekintették és forró olajjal gyógyították. (A középkor orvosi szörnyűségeit jól összefoglalja a fejezetünk második részében olvasható újságcikk, mely az 1980-as évek második felében jelent meg az Élet és Tudomány magazinban.)

Az 1700-as évek második felében azért történt néhány pozitív esemény is: 1769-ben Mária Terézia kiadta a uralkodói pátenst, amely az elsősegélynyújtásnak, s azon belül az újraélesztésnek egyik első írott dokumentuma. A vízbefúttak ellátásakor a következőt javasolja:

„A vízből kimentettnek a ruháit le kell húzni, testét meg kell szárítani és száraz ruhákkal, takarókkal, vagy pokrócokkal betakarni, orrnyílásait befogni és szájába erősen és kitartóan levegőt kell fújtatni.” (Debródi Gábor: A magyarországi mentésügy története)

1796-ban Edward Jenner (1749–1823) angol orvos, természetbúvár a tehénhimlővel való kísérletezés közben feltalálta a himlő elleni védőoltást. (A tehén latin neve *vacca*, innen ered a vakcinázás elnevezés.) Jellemző, hogy a Londoni Királyi Társaság elutasította beadványát, mondván „eltér az elfogadott ismeretektől”.

A gyógyítás mellett fejletlen volt a város infrastruktúrája is.

„A gyakori tüzeknek egyik oka volt az is, hogy Kanizsán nem volt kéményseprő. Egy-egy kéménytűz sokszor vált katasztrófák okozójává. Zalaegerszegről járt át hébe-hóba a *füstfaragó* mester, míg nem 1792-ben a város kieszközölte, hogy a mester egyik ügyes legényét állandó kanizsai tartózkodásra ideletelepítette, amikor a kéményeket is összeírták.

Majd kötelezővé tették, hogy minden háznál tűzvédelmi eszközök készenlében legyenek. *Jövő szombaton 2 frt büntetés mellett mindenki gráblának és lajtorjának való fát vásároljon a város pajtájátul.*

1801 tavaszán ennek ellenére is 51.700 forint kárvallást adott be a városhoz 88 polgár, akik egy napon égtek le, köztük igen sok kereskedő-ház szerepelt 1000-2500 forintos kárvallással. De különben is alig múlt el hét ezidőtájt, hogy 16 ház, 37 ház stb. elpusztulásáról ne emlékezzenek meg a városi feljegyzések. Legfélélmesebbek voltak a sáros időszakban kitört tüzek, mert a feneketlen kanizsai kátyúban szekerével, állatával senki sem igyekezett segítséget vinni a tűzoltáshoz, hacsak nem volt a veszedelemben közvetlenül érdekelve. Ezért nagy jutalmat tűzött ki a város: 1 forint járt az első lajt vízért, 1 forint a kis fecskendőért és 2 forint volt a jutalma annak, aki a nagyfecskendőt a veszély helyére szállította. A rozszant, tűzveszélyes istállókat, ócska zsúpfedeleket hatóságilag bontatták el vagy javították ki, majd eltiltották a műhelyekben a firniz-főzést és egyéb tűzveszélyes mesterkedéseket.” (Barbarits Lajos: Nagykanizsa, 1929. 188. oldal)

Firnisz: A gyakorlati életben a lenolajnak 4-5 nap alatt történő száradása hosszadalmas, a vele való munkálatok nehézkesek, aminek következtében használata sem gazdaságos. Ez az oka annak, hogy a lenolajból olyan termékek előállítására vált szükségessé, amelyeknél ezek a hátrányok nincsenek meg. A lenolaj beszáradását úgy siettetik, hogy azt előzőleg fémoxidokkal, vagy megfelelő fémsókkal főzik. Erre ólomoxidot, miniumot, mangánoxidot stb. vagy egyes fémsókat használnak (ólomacetátot, mangánborátot, zink- és kobaltsókat). A lenolajnak ilyen anyagokkal való főzése által nyerik a kencét (firniz). A kence tehát olyan lenolaj származék, mely vékony rétegben felkenve 15 Celsius foknál 24 órán belül tökéletesen szárad... Nálunk a lakk-, kence-, mázoló- és linóleumipar használja. (Márkus Jenő: Zsírok, olajok, szappanok., 1940)

„Maguk a céhek szigorú rendszabályokkal kötelezték tagjaikat a műhelyekben és külső munka közben is a legnagyobb elővigyázatosságra. Nem kevésbé voltak drákóiak a városi rendszabályok. Egy ízben leégett a kiskanizsai templomtorony és 1803-ban, a városi téglaszínből ingyen adott 2000 darab téglával megkezdtek az újraépítését. Ekkor egy bádogos vigyázatlanul bánt a tűzzel a toronytető burkolása közben, úgy hogy majdnem tüzet okozott. A magisztrátus irgalmatlanul törölte a bádogost a *purgerék* sorából, 3 napra kenyéren és vízen áristomba csukatta, azzal az ígérettel, hogy ha még egyszer hasonló panasz felmerül ellene, kiutasítják a város területéről.” (Barbarits Lajos: Nagykanizsa, 1929. 189. oldal)

„1834-ben nagy lépéssel haladt előre a városi tűzvédelem ügye. A város 10 darab kézfecskendőt vett, amiket utcánként helyezett el, az utcabéli tanácsosok gondjaira bízva. Kiskanizsa pedig kapott 2 – Nagykanizsán immár kiérdemesült – lajtos szekeret.

Ugyanebben az évben megalkották a *tűzoltási szabályrendeletet*, amelyben pontosan lefektették az egyes céheknek tűz esetén fennálló kötelességeit is. Szükség is volt erre, mert a nagy tüzek még mindig egymást érték, különösen a város periferiáin. Ezért eltiltották a zsúpos, szalmás házak építését. A tanács tagjaiból „szépítő vállostmány” alakult, amely minden építkezést az engedély kiadása előtt elbírált szépszeti és tűzbiztonsági szempontból. A padlásokról az oda raktározott szénát, szalmát az esküdtek szigorú ellenőrzése mellett lehányatták és a házak közt rakott szalmakazlakat eltávolították.” (Barbarits Lajos: Nagykanizsa, 1929. 188. oldal)

Lajos kocsik, felül a vörsi Tűzoltó Múzeum kiállítási darabja, alul a nagykanizsai tűzoltóság kiöregedett kocsija

A céhek tűzoltási kötelességeit még inkább hangsúlyozta az 1836. évi kanizsai tanácsülésen elfogadott, s 1837-ben Pesten kinyomatott újabb tűzoltói rendszabály: Nagy Kanisa Város Tűz-oltói Rendszabásai. (A rendszabást teljes terjedelmében közöljük a fejezet második részében.)

„1840-ben a gyakori tűzveszedelmek „elhárítása végett kívántató intézeteket” hozott a városi közgyűlés. Eltiltották – Kiskanizsára vonatkozóan is – a

sokáig divatozott faházak építését. A legegyszerűbb háznak is tömés-falainak kellett lenni, amire azonban szabad volt deszkatetőt alkalmazni. Engedély nélküli építkezést megkezdeni tilos volt. Helyre kellett hozni egyes „*utczáknak kerttöllésekkel (kerítésekkel) tett elszoréttatásait*”. Minden utcabéli tűzvizsgáló esküdtnak szoros kötelességévé tették, hogy „*a szűk és veszedelmes konyhákat nyomban elrontattassa*”. Minthogy a házak tömeges leégését a zsúfolt építkezések okozták, elrendelték, hogy a jövőben *egy udvarban egy háznál többet építeni nem szabad*. A dohányzás még a század közepén is tilos volt a kanizsai utcákon.” (Barbarits Lajos: Nagykanizsa, 1929. 189-190. oldal)

Az anyagi károkon kívül emberi áldozatok, sebesültek előfordultak a tüzek során. Bár kétségtelen, hogy egy-egy ház, gazdaság megsemmisülése nagyobb veszteséget jelentett egyesek szemében, mint az emberáldozat, de hát mégiscsak az ember az ember! A szakszerű segítségnyújtás egyik korai nyomára bukantunk a fenti rendeletben.

A² Seborvosok Fő-Kormányozó

Takáts István, Ns. Zala Varmegyei Seborvos.
Kötelesek segédjökkel együtt minden szerencsétlen helyen megjelenni pamuttal, kötölekekkel, érvágó's egyéb Sebészi szerekkel, hogy ne talán akkor történheto veszedelmes esetekben a megsebesítetteket, vagy akárminő testi veszélybe esetteket azonnal pártúl fogván, azokon tehetségök szerint segíthessenek, és a teendőket megtehessék.

A 19. század közepén egyre-másra születtek Nagykanizsán a tűz ellen való védekezés szabályai. A sok erőfeszítésnek azonban egyelőre nem nagyon mutatkozott eredménye.

„A 48-as idők újjáalakulása nyomán a konyhavizsgáló esküdtek helyét a tűzbátorsági felügyelők foglalták el, kiket a vagyonosabb polgárok közül neveztek ki, számítva arra, hogy maguknak is lévén mit félteniük, gondosabban fognak hivatalukban eljárni, ami abból állott, hogy minden házat időnként tűzbiztonsági szempontból felül kellett vizsgálniuk. Ugyanekkor azonban a tűzoltószertár egy négykerekű nyomós fecskendőből állott, amit nagy nehezen kicipeltek, ha félreverték a harangokat s ha későbbben megérkeztek a rozoga lajtok és volt már víz is, akkor meg boldogboldogtalan dirigálta az oltási munkálatokat, miközben az ekkor még igen nagy részben szalmatető házak, tucatjával estek a tűz áldozatául.” (Barbarits Lajos: Nagykanizsa, 1929. 190. oldal)

1867. február 17-én Csutor Imre másodispán a megyei hatóság részéről jóváhagyta a Nagy- és Kiskanizsa városára kiterjedő, az építészeti bizott-

mány által kidolgozott építkezési rendszabályok együttesét, építészeti szabályrendeletet.

„Célja az volt, hogy elhárítsák a gyakori tűzveszélyek okait, egészségügyi szempontból a városi lakosok javát és különösen a város *kül csinosodását* előmozdítsák. A rendelet előírta az új építkezések, átépítések kötelező bejelentését, a tervrajzok vagy kisebb építkezésnél az épület vázlatának előzetes bemutatását. Feladatként írta elő, hogy egy, a városi képviselőség által megbízandó küldöttség és szakértők készítsék el Nagykanizsa első városrendezési tervét. A szabályrendelet jól jellemzi az időszak problémáit: megtiltották új építkezésnél a náddal, zsúppal történő tetőfedést, s a házak és melléképületek között *üreg*ek elhagyását. Indoklásuk szerint a víz nehezen szívárog ki, s a falak átmedvesedve az egészségre ártalmasak lehetnek, másrészt kár volna, ha az értékes telkeken hasznavehetetlen, beépítetlen részek állnának. A házak közelébe széna-, szalmacsűrök, -pajták építését nem engedélyezték, előírták, hogy ezeket az épületeket is *mennyire lehet* cserépszindellyel fedjék le, egymáshoz közel ne építsék őket, s *tűz falakkal* lássák el őket.” (Kanizsai enciklopédia: építészeti szabályrendelet szócikk, Kunics Zsuzsa)

Nagykanizsa, Fő utca 1861-ben

Az 1860-as években hazánkban is megérték a feltételek az önkéntes tűzoltóságok megalakulására. A közvélemény nagy érdeklődéssel várta gróf Széchenyi Ödönnek a pesti önkéntes tűzoltóság szervezésére irányuló erőfeszítései eredményét. 1862-ben elindított szervező munkája 1870-ben a budapesti önkéntes tűzoltótestület és a fővárosi hivatásos tűzoltóság megalakulásához vezetett. Időközben a soproni tűzoltók mozgalma, amit az országos tűzoltó szövetség létrehozására irányult Pestet is elérte és azt gróf Széchenyi Ödön is felkarolta. Így történt, hogy a soproniak beleegyezésével 1870. december 5-re Pestre hívták össze a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség alakuló közgyűlését.

1867-ben a városi tanács más városok példáját követve megbízta a rendőrkapitányságot, alakítson tűz-

oltóegyletet. Két év múlva a Torna Egylet is bekapcsolódott az előkészületi munkába.

1871. Hosszú nekikészülődés után 1871. június 4-én megtartották az Önkéntes Tűzoltó Egylet alakuló ülését mintegy 200 tag jelenlétében. Elnökké *Walbach Mórt* választották, aki a Torna Egylet elnöke volt. Főparancsnok: Hencz Antal építőmester. Alparancsnok: Stelzel Frigyes. Mászó-osztály parancsnok: Altmann Mihály. Egyes és kettes szívó-osztály parancsnok: Wolheim Félix és Kurtz János. Szertárnok: Lublitz Zsigmond. Segédtsizt: Knausz Boldizsár.

— Önkéntes tűzoltó-egylet N.-Kanizsán, folyó hó 4-én lett az első alakuló-gyűlés megtartva, a melyre több mind 200 tag vett részt, az élénk gyűlést csak hamar választás és szavazat szedés vártotta fel, a szavazási eredményt csak másnap tudhattuk meg falragaszok hirdetése által, miután előbb a szavazat szedő bizottmány nem végezheté be munkálatait, az eredmény következő: elnök: Walbach Mór 83, másodelnök: Tóth Lajos 67, titkár: Oszeszli Antal 85, pénztárnok: Weiss Samu 88 szavazattal választották meg. Választmányi tagok: Plosser Ignác 120, Ebenspanger Lipót 118, Weismayer Mór 111, Eperjessy Sándor 107, Blau J. P. 95, Guttman S. H. 91, Hencz Antal 86, Engländer Lajos 84, Darás Zsigmond 80, Zerkovitz Vilmos 74, Wolheim Felix 69, Lövinger Ignác 68 szavazattal választották meg. Választmányi pótagok: Kollarics János 105, Bachrach Gyula 87, Ifj. Mantuáno József 77, Milhoffer Ödön 73, Belus József 70, Pollák Armin 63 szavazattal választották meg. A szavazatszedő bizottmány: Weismayer Mór. Ebenspanger Leo. Csertán Károly. Mitzki Bernhard. Horváth Károly. Adja Isten, hogy ezen hasznos és életre való egylet, a melyre N.-Kanizsa minden rendű és rangu polgára oly örömmel sorakozott és tagjainak száma több százra megy, sokáig éljen! Óhajtható, hogy jókedv- s tüzzel gyakorolják ugyan magukat a szabadban, s inkább zene mellett látványos mulatságot jelezzenek, mintsem a kártékony tüzelem közt legyen alkalmuk működni, adandó esetben hisszük, hogy a felvett szép név- és eszmének buzgó bajnokai lesznek.

1871. június 10-én a Zala-Somogyi Közlöny tudósított az Önkéntes Tűzoltó Egylet megalakulásáról

A város iparában, kereskedelmében, közlekedésében a dualizmus időszakában erőteljes prosperitás indult.

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség
szolgálati érme

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség az 1870-es megalakulása után hamar felvetette a tűzoltó szolgálati érme alapítását, s már 1877-ben a pozsonyiak javaslatára tervbe vették az V., X. és XV. éves tűzoltó szolgálati érmek létesítését. Ekkor még a központi választmány elvetette a javaslatot, mivel az érmeket érdemrendeknek tekintette, s így azok adományozását a felségjogok közé sorolták. 1878-ban azonban az Iglón tartott nagygyűlés már egyhangúlag elfogadta a szolgálati érmekre tett előterjesztést, s ifj. Hrepka Károly el is készítette az érme rajzát. Pénz hiányában azonban csak 1880-ban került sor az adományozás szabályzatának kidolgozására, ráadásul a Belügyminisztérium ezt követően is többször visszaadta a szabályzatot módosításra, azzal az indoklással, hogy a tűzoltóérmeknek az egyen- és polgári ruhán való viselése megtevesztésre adhat alkalmat. Ezért az 1884-es selmebányai nagygyűlés végül azt mondta ki, hogy a szolgálati érme nem érdemérem jellegű, csupán a szolgálati idő eltöltésének elismerését jelzi, így a szövetség maga fogja ezeket kiosztani.

1886. január 25-én a szövetség jóváhagyta a szolgálati érme alapszabályát. 1886 és 1904 között az érmeknek 3 fokozata létezett, melyeket 5 évi, 10 évi és 15 évi szolgálat után adományoztak úgy, hogy az alacsonyabb évszámút a nagyobb évszámú adományozásakor bevonták. A 20, 25 és 30 éves szolgálati érmek bevezetésére már az 1890-es évek közepén igény jelentkezett, erre azonban csak 1904-ben került sor. Ekkor egy 6 fokozatú új szolgálati érmet alapítottak, melynek hivatalos címe a **MAGYAR ORSZÁGOS TŰZOLTÓ SZÖVETSÉG SZOLGÁLATI ÉRME**. Ez a szöveg szerepel az érmek előlapjának körirataként is, a kör közepén pedig cserkoszorúban a szolgálati időt jelző római számjegyek vannak. Valamennyi érme hátlapján a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség címere látható, körben az **ALAPÍTTATOTT 1884** felirat és évszám van. A szolgálati érmeket bal mellen kellett hordani, háromszögű, nemzeti színű, 40 mm széles szalagon, és kizárólag tűzoltó egyenruhán, valamennyi katonai és polgári kitiüntetés után lehetett viselni. A korai érmekkel ellentétben az újabb érmek a kitiüntetés elhalálózása után a család birtokában maradhattak. Ezek a szolgálati érmek kisebb

változásokkal 1947 szeptemberéig adományozhatóak voltak. A szövetség fennállása alatt 1943-ig az V éves szolgálati érméből 30655 db, a X évesből 18457 db, a XV évesből 11146 db, a XX évesből 3305 db, a XXV évesből 2946 db, a XXX évesből pedig 1840 db készült. Ezekon kívül az 1916-ban bevezetett XXXV éves szolgálati érméből is vertek 424 db-ot, a XL évesből pedig 161 db-ot.

Bronz szolgálati érme, ill. önkéntes tűzoltó szolgálati érmek az '50-es évekből. (A szerző tulajdona)

Az éremtárban látható XV éves szolgálatért adományozott ezüst érme feltehetőleg az I. világháborút követően készült. Ezt abból tudhatjuk, hogy a korai, kb. 24 g-os daraboknál kisebb súlyú, mintegy 16 g-os, és hogy a háború alatt készütekkel ellentétben nem ezüstözött bronz, hanem ezüst. (www.erehtar.hupont.hu)

Az elnök, Walbach Mór nagy lelkesedéssel vetette bele magát a munkába. Pár hónap alatt a szervezetlen embertömegeből igazi egyesület lett. Jó érzéssel gyarapította a város tűz elleni felszerelését. Az egyesülethez három módon lehetett csatlakozni: alapító, pártoló-és működő tag lehetett, aki szeretett volna részt venni a munkában. Idegenből (Pécsről) képzett tűzoltót hozott, aki betanította a többieket.

Walbach Mór 1873-ban

A képen olvasható mottó: „Az értelmes ifjúság egyesületei a legjobb tenyésztő helyei az alkotmányos polgárságnak. Az értelmes ifjúság egyesületei a leg-erősebb védőbástyái az alkotmányos szabadságnak.”
(www.holmi.nagykar.hu)

Novemberben bevonulhattak a Báthory utcában kialakított saját őrtanyájukba, bevezették az éjjeli őrszolgálatot. Ez azonban sok gondot is jelentett, mert az egyesület tagjai olyan önkéntesek, akik nappal, vagy szolgálaton kívül „civil” foglalkozásúak. Az éjszakai állandó készenlét teljes felszerelésben bizony embert próbáló főleg akkor, ha nappal a saját munkájukban tevékenykednek. Nem is említve az asszonyokat, akik nehezen vették tudomásul férjük éjszakai távolléteit, hiszen nagyjából kéthetente kerültek sorra.

„A visszaemlékezések szerint az éjszakai ügyeletek alatt jócskán fogyott a bor az őrtanyán, ahová a szomszédos fürdő hölgyei is el-ellátogattak. Így aztán volt időszak, amikor az egyesület tagjainak száma – a feleségek erélyes fellépése nyomán – vésszen lecsökkent.” (www.holmi.nagykar.hu)

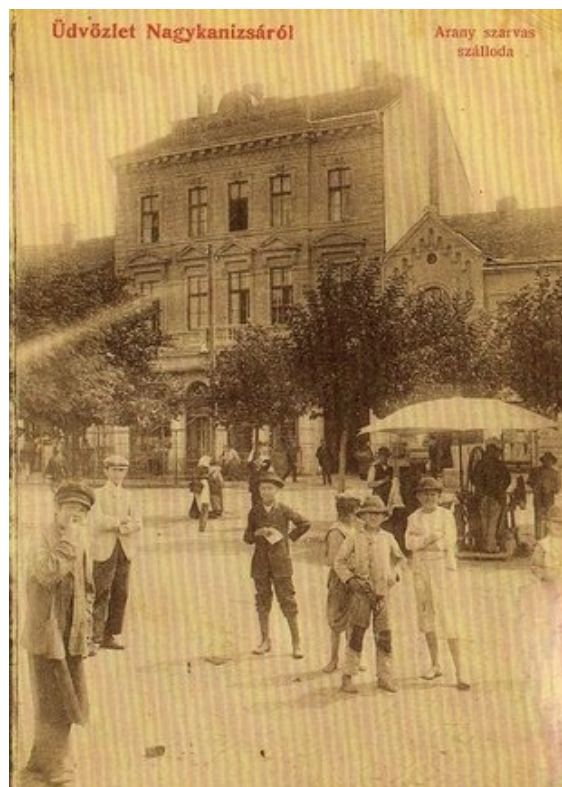
Ezek után nem csodálkozhatunk, ha rövidesen polgáraink megcsappanó lelkesedésével párhuzamosan felére csökkent a létszám. Az elnök azonban kitartó volt. Az anyagi nehézségeken úgy próbált úrrá lenni, hogy egyrészt pontosan előírta az egyes tagoknak mennyi a hozzájárulási kötelezettsége, másrészt minden lehetőséget megragadott mulatságok szervezésére, gyűjtésekre, így hagyományt teremtett. A tűzoltók javára farsangi bált, majálist, juniálist tartottak. A bevétel az egyesület kasszájába csordogált. Szó szerint is, hiszen a pártoló tagok egy idő után máshova pártoltak, az országot gazdasági válság fenyegette, hiába adományozott a város évi 1000 Ft szubvenciót, a nehézségeik nem csökkentek. Adalék volt még a városvezetők állandó politikai csatározása és a polgárok azóta is oly jellemző magatartása, mi szerint segíteni nem nagyon akaróztak, de a legkisebb kár-

esetnél is hajlamosak voltak a tűzoltóságot tehetetlennek titulálni, amúgy pedig a problémák megoldása terén közömbösnek mutatkoztak. A hosszú ideig tartó vegetálás nem tett jót a lelkesedésnek.

1878. Walbach Mór 1878-ban végleg lemondott, miután 1874-ben lemondási szándéka ellenére újraválasztották. Vele együtt távozott jó néhány befolyásos és pénzes testületi tag, pedig a város akkor szavazta meg, hogy a tűzoltók gyerekei mentesüljenek a tandíjfizetési kötelezettség alól. Ez azért akkoriban elég szép visszatartó erő volt, jobban is lelkesedhetek volna. Az intézmény feje fölött ott lógott a felozlás veszélye, aztán egy fiatal ügyvéd, Oroszváry Gyula elvállalta, hogy talpra állítja az egyesületet Hencz Antal főparancsnok segítségével.

1879. A fiatal hév hamar a realitások falaiba ütközött, ám 1879-ben színre lépett Knortzer György, aki takarékpénztári tisztségviselő volt és akkortól a testület titkára és segédtszije is. Ismét egy olyan ember került a Tűzoltó Egyesület élére, akiről nagyon sokat hallunk majd a későbbiekben...

(Dr. Tolnai Sándor munkájának 13.-tól a 16. oldalig tartó részéből állítottuk össze a Walbach Mór és Oroszváry Gyula működését bemutató fenti szöveget.)

Knortzer György Nagybátyja, az 1900-ban elhunyt Knortzer Frigyes volt az Erzsébet tér 18. sz. alatt sok-sok évig üzemelő, híres-neves Arany Szarvas Szálloda és Vendéglő építtetője, tulajdonosa. Itt a tűzoltó bállok mellett megyebálokat, színházi előadásokat, és az „Edison Mozi”-ban mozi vetítéseket is tartottak

A 20-as honvéd gyalogezred emlékműve az Erzsébet tér délkeleti sarkán áll. A háttérben, a bazár ponyvái fölött látható az Arany Szarvas szálloda emeletes épülete. Az út szélén városi bérautók láthatóak, melyek 1910-től kerültek használatba és fokozatosan kiszorították a fiákereket. Állítólag egy olasz Fiat OmBrescia típusú bérautót a Tűzoltóság is gyakran igénybe vett betegszállítás céljára

Knortzer György (1854-1940)

„A nagykanizsai önkéntes tűzoltó testületek bajtársi tisztelete és vonzalma jelüül. Knortzer György.” A kép megtekinthető a nagykanizsai tűzoltóság kiállításán

1879-től a Nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Egylet titkára, 1891-től a Tűzoltó Egylet alparancsnoka, majd 1893-tól főparancsnoka.

1893 és 1927 között megteremtette a kanizsai tűzoltóság intézményesítésének lehetőségét. Tűzoltói között bevezette az akkor még ismeretlen „táppénz”, balesetbiztosítás és rokkantsági nyugdíj intézményét,

megszervezte a gyári tűzoltóságokat. 1894-ben Mentő osztályt hoz létre, melynek működését 1902-től mentőorvos alkalmazásával is erősíti. Tűzoltóvizsgarendszer és tankönyv c. tanulmánya alapján képezték ki a tűzoltótiszteket Zala vármegye egész területén. Tűzoltózenekart alapított. 1898-tól 1928-ig elnöke volt a Zala vármegyei Tűzoltó Szövetségnek is. Közbenjárására kerültek beszerzésre mentő- és tűzoltóautók 1927-ben, 1929-ben és 1930-ban.

1880. december 27-én a városi képviselőtestület újabb építési szabályrendeletet fogadott el, melyet a m. kir. belügyminiszter 1882. március 12-én hagyott jóvá.

„A rendeletben előírták az új építkezés, toldás, épület átalakítás kötelező bejelentését, s ennek módját. Az építkezések tekintetében a város területét 4 övezetre osztották, övezetenként határozták meg az építési terveket és tilalmakat. A szabályrendelet szerint az első övezetbe (Fő tér) eső telkeken már kizárólag csak kétemeletes épület emelhető, a második övezetben (Fő utca, Városházi u., Takarékpénztári u., Deák tér, Király u. a Zrínyi u. csatlakozásáig, Magyar utca a Báthory utca csatlakozásáig) utcai vonalra egy emeletesnél alacsonyabb épület már nem emelhető, a többi övezetben földszintes házak is építhetők. Az első három övezetben csakis téglából, kőből engedték meg az építkezést, s előírták, hogy a háztetőket csatornával lássák el, kiömlésüket fedve vezessék el az utcai csatornába. A háztulajdonosok e három övezetben kötelesek voltak saját költségükön járdát építeni. A város általános építési határvonalán belül megtiltották mindennemű új épület szalmával történő fedését. Elrendelték az épületközők és csurgási területek beépítését. Övezetenként előírták a lakóházak legkisebb magasságát, s a szobák legkisebb belső magasságát. Pontosán meghatározták a kémények építésének módját, a trágya és árnyékszék gödrök elhelyezésének szabályait. Az épületek közötti beltelkeket *közbiztonsági szempontból* a tulajdonosoknak be kellett keríteniük, az első és második övezetben új építkezésnél az udvar kerítése csak kő vagy téglá lehetett.” (Kanizsai enciklopédia: építési szabályrendelet szócikk, Kunics Zsuzsa)

1881. A mentés és a vöröskeresztes mozgalom története összekapcsolódik. Az Önkéntes Tűzoltó Egylet után éppen 10 évvel, 1881-ben megalakul Kanizsán a nagykanizsai „veres-keresztes” városi választmány.

„A Magyar Szent Korona Országainak Vörös-Kereszt Egylete 1881. május 16-án alakult meg. A zalai tagtoborzás kezdete és a fiókegyletek megalakítása egybeesett az országos előkészületekkel. 1881. január 31-én a nagykanizsai „veres-keresztes” városi választmány, majd néhány heti gondos előkészület után a három városi fiókegylet is bejegyeztette magát.

A Vöröskereszt nagykanizsai történetében első alkalommal megválasztott városi választmány összetétele:

A jelentkezett tagok száma: 155 fő
A választmány létszáma: 25 fő
A városi választmány tisztikara: 8 fő
Választmányi elnök: Plihál Ferenc polgármester
Első elnök: Ebenspanger Lipótné
Második elnök: Hircher Ede
Második elnök: G. Guttmann Vilmosné
Jegyzők: Hoffmann Mór és Pataky Andor
Pénztárnok: Knausz Boldizsár
Orvos: dr. Tomcsányi Imre”

(Kovács Tibor: Vöröskeresztes élet Zala vármegyében, 1881-1945 – a Vöröskereszt zalai története. 106. oldal)

1882. Fontos esemény következett be 1882. augusztus 15-én: 25 vidéki tűzoltótestület jött el, amikor felavatták az egylet aranyszállal kivarrt díszes zászlaját. A tűzoltók számára a zászló egyedi, szimbolikus jelentőséggel bír, nekünk pedig azért érdekes és jelentős ez a momentum, mert a zászlót (ami egy korábbi katonai csapatzászlóból lett áthímezve, és tudomásunk szerint Magyarország legrégebbi ismert tűzoltó zászlaja) nemrég visszaszerezték Nagykanizsára. Dr. Tolnai Sándor és Egri Gyula parancsnokok jóvoltából a Nemzeti Múzeumban a közelmúltban felújították, és a nagykanizsai tűzoltóságon ma is megtekinthetjük teljes szépségében. (Állítólag az elveszett zászlórúdon pajzsszerű szögek voltak, és a „zászlóanya” neve is olvasható volt rajta: Clement Lipót, palini nagybérő Cecília nevű neje volt a zászlóanya.)

Oroszvály Géza 1882-ben lemondott elnöki tisztéről. Helyét Lengyel Lajos városi főjegyző foglalta el. (Az 1885-ben lemondott Hencz Antalt pedig Sallér Lajos követte a főparancsnoki tisztségben – mindketten építőmesterek voltak –, alparancsnokul Kardos Sándort választották meg.)

1883-ban már megint kitaláltak egy újítást a tűzoltók, elsősorban a titkárnak köszönhetően. Knobloch Frigyes karmester vezetésével tűzoltózenekart alakítottak 22 taggal.

„A zenekar alapítója a Csehországból érkezett zene tanár, Knobloch Frigyes volt. Nem volt egyszerű dolga. A képzetlen zenekari tagoknak hangjegyek helyett számokat tartalmazó kottákat kellett készítenie. A számokból tudhatták a „zenészek”, hogy melyik ujjukkal kell a billentyűt lenyomni.

Knobloch órák adásából élt, de szívügye zenekara volt. Minden pénteken gyakoroltak a laktanyában, hogy aztán a szombati térzenéken learassák a közönség elismerését. Népszerűek is lettek, karmester és zenekara is. Első trombitásuk, „Tűzoltó Pali” (civilben mészáros) hetykén pödört bajszával helyi cseléd-lányok sokaságának volt ideálja.

Annyira népszerűek voltak, hogy sokan a városban úgy hitték: a knobloch szó karmestert jelent valamilyen nyelven.

Knoblochot 1909-es halála előtt hat évvel szélütés érte. Az egyik helyi gyáros (Franz Lajos) névnapi ünnepségére érkezve zenekarával ott talált egy új, ellenlábás bandát. A két együttes között a helyszínen kibontakozó zenei vetélkedés izgalmait nem bírta szíve.

Halála után is sokan emlékeztek még zenekarának annyiszor adott jellegzetes utasítására: „Álzó, banda einslagen!” (Tehát, a banda belever!).” (www.holmi.nagykar.hu)

A Nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Egylet tűzoltózenekara 1904-ben

Az 1883-as év nem csak a tűzoltózenekar megalakítása miatt nevezetes. A vármegyei tűzoltóságok éves gyűlését Keszthelyen tartották. Ugyanezen a napon Kiskanizsán tűz ütött ki, és a tűzoltók távollétében csaknem egész Kiskanizsa leégett. Ettől kezdve az éves közgyűléseket mindig Nagykanizsán tartották.

Knortzer György jóvoltából két újdonságot vezettek be, egyik a korabeli „táppénz”, aminek persze nem ez volt a neve, de a lényege, hogy a sérült tűzoltók a munkaképtelenségük idejére segélyt kaptak.

1888. A másik a biztosítás. Az Első Magyar Biztosító Társaság 1888-ban együttműködési szerződést kötött az egyesülettel. Biztosítási ügynökséget nyitottak az őrtenyán. A társaság támogatta a tűzoltóság működését, cserébe a szervezetben belül és a lakosság körében szorgalmazni kellett a biztosítás megkötését. Ez év szeptemberében városunkba látogatott József főherceg, tiszteletére díszgyakorlatot tartottak.

Miközben azt gondolhatjuk, ennyi agilitás eredményt hozott és rózsás helyzet alakult ki, aközben az igazság az, hogy a pénz akadozva érkezett, a tűzések gyakoriak voltak, ekkor történt az a sormási tűzeset is, ahol 26 pajta égett le. Az emberek a tűzrendszeti szabályokat nem tartották be, egyre sürgetőbb gond volt a víz- és kúthiány. A zenekar tagjai is lázadtak a sovány díjazás és a gyakori igénybevétel miatt.

1889. Az országos szövetség határozatát 1889-ben fogadták el, ahol a rangjelzésekről és a ruházat egységessé tételéről döntöttek. A ruha felét az egylet állta, felét a belépő tagnak kellett fizetni.

A várossal a „kölcsonös segítés” elvén szerződtek, hogy a tűzoltóság végzi a város utcáin a téglaburkolat homokozását, öntözését, a szemét szállítását, rendezvényeken ügyelet adását, cserébe három pár lovat, kocsit, szerszámokat kaptak.

1891. Nagykanizsa városatyái 1891-ben határozták el, hogy 7000 forint költséggel a Szentgyörgyvári téren (ma Kossuth tér), a kórház előtt álló volt katonai liszt-raktárt tűzoltólaktanyává alakítják át, mellé 3 pár lóra istállót és őrtenyot építenek.

1892. Az építkezést 1892 őszén Sallér Lajos építőmester (aki 1893-ig, 22 éven át volt a tűzoltóság főparancsnoka) meg is kezdte. Tűzoltóink 1892. december 25-én költözhetek a jelenlegi helyükre. 1951-ig, az átépítésig ebben az épületben teljesítettek szolgálatot. A laktanyába „nyolc dugós” telefonállomást is telepítettek, bár éjfél után nem volt használható.

A nagykanizsai tűzoltó laktanyát ábrázoló képeslap 1900-ból

A nagykanizsai tűzoltó laktanya régi fényképeken. (A nagykanizsai tűzoltóság képei)

1905-ös képeslap, mely kanizsai utcaképet és a Tűzoltólaktanyát ábrázolja oldalról. Jól látható az a fakerítés, ami az 1945 utáni egyik képünkön is fellelhető a szovjet katonák mögött

1893-ban Knortzer Györgyöt a nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Testület főparancsnokává választotta. Elnök: Lengyel Lajos főjegyző. Tiszteletbeli főparancsnok: Sallér Lajos. Poredus Antal volt a mászó osztály parancsnoka, a szivattyú osztályé pedig Fleischhacker Ignác. A Testület vagyona a szertári berendezésekkel együtt mintegy 13.000 forintot tett ki. A pártoló tagok száma 105, a működőké 112 volt. 1893-ban 9 tűzesetben 21 ház, 17 istálló, 23 pajta, 20 melléképület égett le, 15.200 forint értékben.

1893 tavaszán egy vasárnap kigyulladt pajtától egy időben leégett a Honvéd utca, az Attila utca és a Petőfi utca jelentős része. A katonaság a Tűzoltó Testület felkérésére (a hasonló katasztrófahehelyzetek kezel-

hetőbbé tétele érdekében, hiszen a város különböző helyein rémisztgető „vörös kakas” bizony megosztotta a képzett erőket) elrendelte, hogy *minden századból két altisztet, két őrzetőt és tíz közlegényt képezzenek ki tűzoltói szolgálatra.*

Az ifjú főparancsnok jó szervezőképességével, mérész újdonságok bevezetésével szakmai rátermettségét bizonyította, elismerést vívott ki a város közéletében is. Újjításai közé tartozott, hogy közkatonákat, tiszthelyetteseket és altiszteket a fenti értelemben személyesen képezte ki tűzoltóvá. Azt is kieszközölte, hogy a város mindkét kaszárnya részére egy-egy fecskendő szerzett be.

1894. *Eljött az a bizonyos 1894-es esztendő, történetünk célegyenesbe fordult. Főparancsnok úr februárban egy nagyszabású koncertet szervezett, melynek a bevételéből megalakította a mentő-osztályt.* Felismerte ugyanis, hogy a tűzoltók addig a tűz oltásával, terjedésének megakadályozásával, értékek mentésével voltak lefoglalva. A kirendelt orvos, aki valamilyen odaért a helyszínre, ellátta a sérülteket, aztán valakit megkérve intézménybe szállították őket, ha kellett, ha volt mivel. Ez a különleges ismereteket igénylő tevékenységi kör, „a mentés” szervezetlen, lassú volt, időnként rossz hatásokkal működött és nem csak a tüzesetek során volt ilyen segítségre szükség. Knortzer György ismét megtalálta egy olyan szegmensét a tűzoltó munkának, amit létre kellett hozni, meg kellett szervezni Kanizsán.

A mentő-osztály első vezetőjének Radó B. Bélát nevezték ki, aki biztosítóintézeti tikár volt, főparancsnoka dr. Ollop Mór ügyvéd, alparancsnok Brandhofer Antal. Az osztály 32 tagból állt, a helyszínre lovas kocsikkal vonultak.

1887. május 10-én megalakult a BÖME (Budapesti Önkéntes Mentőegyesület), mely tevékenységét Budapesten a Lipót-templom bazár 47. szám alatt (a Bazilika helyén) kezdte meg. (Magyarország első mentőegyesülete egyébként 1886-ban Temesvárott alakult meg. Itt a balesetekhez kézi kocsis szolgált ki. Ezek a kézi kocsik hasonlatosak voltak a mai műtő kocsikhoz, csak nagyobb kerekekkel.) A fővárosi mentőállomáson kezdettől orvosok és az általuk vezetett medikusok látták el a szolgálatot. (Később, 1902-ben ez a szervezet volt az, amely Európában elsőként alkalmazott a mentés érdekében autómobil. 1902-ben, az első mentő gk. szolgálatba állásakor a súlyos balesetekhez riasztható autós mentőegység orvossal és ápolóval vonult a helyszínre, egy időben került riasztásra a lovas egység. Az orvos megkezdte a helyszíni ellátást és döntött arról, hogy: a beteg a helyszínen marad, a lovas egység kórházba, haza szállítja, szállítás alatt orvosi jelenlétre van-e szükség? Döntése szerint az autós egység bejelentke-

zett, hazatért, vagy ő átszállt a beteget kísérni, az autó követte.)

1898-ban Knortzer főparancsnokot a Zalavár-megyei Tűzoltó Szövetség elnökévé választották, ezzel a székhely Kanizsára került (itt is tartották mind a mai napig) rövidesen az országos választmányba is bekerült. A tűzoltóság kis lépésenként, de fejlődésnek indult, felszereléseiket fejlesztették. Szintén az 1898. évben, november 10-ére Széll Kálmán elnöklete alatt Budapesten országos mentőértekezletet tartottak, amelyen Nagykanizsát minden bizonnyal Knortzer György képviselte. Ezen a gyűlésen olyan határozat született, hogy a településeken létre kell hozni a mentés intézményeit, mégpedig a tűzoltóság kebelében. (Kanizsán ez a kíváncsi, mint láttuk, már 4 évvel korábban megvalósult.) 1904 augusztusában Budapesten rendezték a III. Nemzetközi Tűzvédelmi Kongresszust, ahova Knortzer György valószínűleg szintén hivatalos volt.

1904. Knortzer Györgyöt 1904-ben, ötvenedik születésnapján, szolgálatának 25 éves évfordulóján egy különleges tablóval ajándékozzák meg bajtársai, mely összefoglalva bemutatja a testület munkáját, az ajándékozott érdemeit. Fáradhatatlanul képezte embereit és az újoncokat, alkotta a tűzrendészeti szabályokat, és a város közéletében is aktívan részt vett.

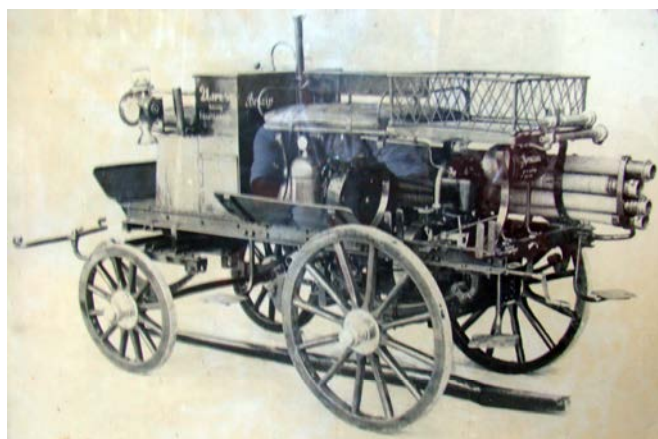
A Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság mentő osztálya 1904-ben. (Hivatalosan 1902-től alkalmaztak mentőorvost dr. Szigethy Károly személyében)

1906. Érdekes fordulatot hozott az 1906-os év. A város ideiglenesen tíz hivatásos tűzoltót alkalmazott az önkéntesek mellé.

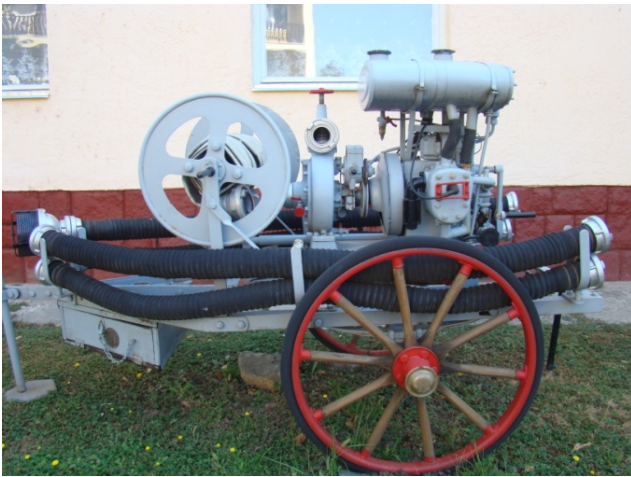
1908-tól Nagykanizsán a meteorológiai állomás teendőit is a tűzoltóság látta el.

Knortzer György jubileumi tablója. Nagyszerű ajándék, rengeteg érdem. (Megtekinthető a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság épületében)

Az 1900-as évek elején még egy darabig lóvontatású fecskendőköt használtak, a kézi szivattyúk helyét azonban már kezdték felváltani a benzinmotor meghajtású vízszivattyúk. A képeken látható Köhler-féle fecskendős kocsira Csonka-féle benzinmotoros szivattyút szereltek (vörsi Tűzoltó Múzeum)

A Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság Csonka-féle benzinnel hajtott taligás fecskendője

1910-es évek. Az 1910-es években 10-12 fővel működött a városi tűzoltóság. Az Önkéntes Tűzoltó Testület elnöke 1882-1910-ig Lengyel Lajos főjegyző volt. Őt követte ezen a poszton (1913-ban bekövetkezett haláláig) Vécsey Zsigmond polgármester. Deák Péter rendőrfőkapitány 1913-1918-ig elnökölt. Az alelnöki tisztséget hosszú éveken át Grünhut Henrik töltötte be. Segéd tisztjük Fenyvesi Sándor volt.

Két pár ló volt az istállóban szolgálatban, az egyik pár lovon mindig rajta volt a lószerszám. Kivonuláskor kürtöt, dudát, csengőt használtak megkülönböztető jelzés gyanánt. A lovas fogat után mentek a lajtos kocsik, amik csak úgy dübörögtek a klinkertéglás utakon...

Nagykanizsa infrastrukturális fejlődéséhez nagymértékben hozzájárult az 1913-ban alakult Principális-völgyi Leccapoló Társulat tevékenysége.

„A Principális-völgyi Leccapoló Társulat 1915-17 között kiépítette a Nagykanizsa város és a Principális-csatorna és a Mura torkolat közötti részt. A munka során felmérték a területet és elkészítették a leccapolási terveket, amely szerint 2900 holdas vízenyős területet kellett szabályozni. Véglegesen a teljes árokrendszer kiépítését 1928-ban tudták befejezni.”

(Kaposi Zoltán: Város és agrárrendszer a polgárosodás korában. 2008.) A Társulat igazgatója, pénztárosa és vízmestere Klaszán Sándor vízmérnök volt, aki Nagykanizsán, az Eötvös tér 15. szám alatt lakott.

Sajnos az egyesület a belső harcok és a hatalmi villongások következtében már a világháború kitörése előtt hanyatlásnak indult. Az 1. világháború után a frontra szólította az egyesület tagjait is, négyen nem tértek vissza közülük. Hősi halált halt: Rátkai Lajos, Vadász József, Pető István, Kesztheli Sándor. Az Önkéntes Tűzoltó Testület tagjai szétszóródtak az európai hadszíntér különböző frontjain, a korábbi 10 hivatásos tűzoltó közül is csak néhányan maradtak a városban. A Testület ebben az időben csak papíron létezett, érdemleges működést nem tudott kifejteni.

1916 tavaszán a főparancsnok közbenjárására és a város többszöri kérésének eleget téve a honvédelmi miniszter engedélyével katonákat vezényeltek ki a tűzoltói szolgálat ellátására.

1918. A városban a kivonulásokat 1918-ig Knortzer főparancsnok vezényletével katonák, rendőrök, civil önkéntesek végezték. Már a világháború alatt is volt magas létrájuk, amit azonban lovak hiányában kézi erővel kellett a helyszínre vontatniuk, emiatt csak lassan tudtak kivonulni. Rettenetesen nehéz időszaka volt ez az egyesületnek. Szembe kellett nézniük a világháború borzalmaival, és a csaknem teljes elszegényedéssel.

1920. A városi tanács segítségével 1920-ban pótolták a hiányzó szereket. Lóvontatású magas létrát rendszeresítettek, és motoros fecskendőt vettek a kézi szivattyúk mellé. Jellemző az a történet, ami azzal függ össze, hogy tűzoltóink akkoriban a lelkes cserkészeket rendszeresen oktatták tűzvédelemre. Egyszer Grazba mentek kirándulni egy csoporttal. Tűz volt a városban, és a cserkészek futva mentek segíteni. Az osztrák tűzoltókkal találkozáskor mutogatták, magyarázták, hogy pumpálni akarnának, lázasan keresték a kézi szivattyúkat, de az osztrák kollégák mosolyogva mutatták, hogy nekik már motoros fecskendőjük van!

Felemelték a hivatásos tűzoltók fizetését, nyugdíját biztosították a számukra. Cserébe az egyesületi vagyon a város tulajdonába került. Egy statisztikai adatot találtunk az első ötven évről, 393 kivonulásról tudunk.

1922. A mentő osztályt az I. világháború pusztítása és veszteségei után 1922. november 12-én sikerült újraszervezni, melynek dr. Ollop Mór ügyvéd volt a parancsnoka, orvosa dr. Szigethy Károly.

A 20-as évek modern felszerelését (orvosi műszereket, mentőtáskákat gyógyszerekkel-kötszerekkel, pléhsíneket és táskáikat) mutatja be a nagykanizsai tűzoltóságon készült kép. (Balról a második dr. Szigethy Károly)

1922-ben készült fotó a nagykanizsai mentő osztályról. (dr. Tolnai Sándor gyűjtése)

Perlaky József, a .Párizsi Világkiállításon (1889) nagydíjat nyert nagykanizsai kötszer- és fűzőkészítő hirdetése 1911-ből. Az ő messze földön híres kötszereit, ill. orvosi műszereit valószínűleg használták Nagykanizsa mentősei is.
(Fotó: www.holmi.nagykar.hu)

1922. szeptember 17-én készült kép, amikor is az egyesület fél évszázados (1871-1921) jubileumát ünnepelte. A legmagasabb alak a Csáktornyáról Nagykanizsára származott, és többek közt a Kaszinót építtető híres Morandini család tagja (Morandini Román). Előtte jobbról ifj. Knortzer György áll, a középben, sisakban ülő alak Knortzer György tűzoltóparancsnok, a cserkészek között unokája is látható. (Fotó: Nagykanizsai Tűzoltóság)

Az 1922-ben újjáalakult mentőállomást külön írás mutatja be a fejezet végén található cikkgyűjteményben (Zalai Közlöny 1922. december 15.)

Kanizsai vadásztársaság az 1900-as években.
Dr. Szigethy Károly orvos, Unger-Ullmann Viktor, Závody Albin törvényszéki elnök, Pihál Viktor közjegyző, Unger Ullmann Elek vaskereskedő, dr. Neusiedler Antal törvényszéki bírő

Dr. Szigethy a kép tanulsága szerint szeretett vadászni. A testület tagja 1893-tól 1928-ig. 1905-től az Inkey-házban (Fő út 18.) lakott. 1916-ban indult a Királyi Pál utcában a Tüdőgondozó Intézet, a József

Főherceg Szanatórium Egyesület tagjaként. A „DISPENSÁIR” (rendelőintézet) orvosai: dr. Ország Lajos és dr. Szigethy Károly. Az országban és a környékünkön is óriási a TBC fertőzöttség. Szigethy doktor az elsők között volt, aki tuberculinnal gyógyított és immunizált. A Magyar Vöröskereszt Nagykanizsai Városi Választmányának elnöki tisztségét is betöltötte 1927-től 1933-ig. Gróf Széchenyi Emil országos elnök felhívására csatlakoztak az országosan meghirdetett tuberkulózis elleni propagandához (Zalai Közlöny, 1923. január 11., A halál jegyesei között).

A tűzoltóknál fejlesztéseket láthatunk, létszámot bővítettek, modern felszereléseket vettek. „Promóciós” és tájékoztatási céllal a város frekventált helyein innen kezdődően évente bemutató, nagy gyakorlatot tartottak.

Egy korabeli tájékoztatás szerint a mentőkocsik modern felszereléssel vannak ellátva, a fővárosban is megállnák a helyüket. Minden kivonulás után fertőtlenítenek, megakadályozva a fertőzések továbbvitelét. Két mentőszekrényt használnak, a kisebbikben alapvető elsősegélynyújtó eszközök (kötszerek, fertőtlenítők), míg a nagyobbban modern orvostudományi felszereléseket találunk, amik azonnali, sürgős beavatkozások alkalmával használhatók (pl. amputáció).

1923. február 11-én íródott az az újságcikk a Zalai Közlönyben, mely jól mutatja be az akkori szemmel nagyon korszerűnek számító nagykanizsai tűzoltóaktanyát és mentőotthont.

1924-re tehető a nagyobb üzemekben megszervezett gyári tűzoltóság. A laktanyában összesen kilenc fővel adtak napi őrseget hivatásosok és önkéntesek. A szervezet fokozatosan, lassan ismét fejlődni kezdett. Voltak persze nehézségek, pl. az öt pár lóból négy pár köztisztasági feladatokat végzett, riasztáskor hosszabb idő telt el, éjfél után még mindig nem lehetett telefonon segítséget kérni. Két évig kellett még várni, hogy ez utóbbi teljesüljön.

1925-ben a szállítások száma jelentősen nem változott. Az értékelés szerint a mentők ismét kiváló munkát végeztek.

1926. Lássuk csak, mennyit kereshetett akkoriban egy mentőorvos? A tudósítás szerint évi 300.000 koronát az 1926. költségelőirányzatban (Zalai Közlöny, 1926. július 27.). Ennek a nagyságrendjét nem tudjuk pontosan, de összehasonlításképp: a tűzoltóság évi négymillió koronát kapott a várostól. Határoztak arról is, hogy a petróleumlámpákat tölthető villanylámpákra cserélik.

A közgyűlésen sürgetik a tűzoltó-kérdés mihamarabbi rendezését, előfordult olyan eset, amikor a tűzhöz félórányi késés után tudott kivonulni a csapat, mert a lovak az öntözőkocsi elé voltak befogva. Továbbra is téma maradt az őrtorony hiánya és a létszám bővítése, mert egy-egy szolgálatból kerültek ki a mentő munkát végzők, a városi közmunkára menesztettek, az őrsemek.

1927. Ifj. Knortzer György 1927-ben kapcsolódott be az egyesület életébe, szakasziparancsnok lett. A Zalai Közlöny 1927. október 27-i számában egy olyan cikk maradt ránk, ami objektíven mesél a tűzrendészeti felügyelő ellenőrző látogatásáról. A megfigyelés során tapasztaltak szerint a laktanya személyzete 14 fő hivatásos és 22 fő önkéntes tűzoltóból áll. A gyakorlati bemutató alkalmával tisztán látszik, hogy a tűzoltók gyakorlottak, ügyesek, fegyelmezettek. Ami igazán gondot jelent, hogy nagyon kevés a létszám. Akkor erre két megoldást javasoltak: vezessék be a 20-50 életév közötti férfiak kötelező besorolását. Legyen egy egységes, nagy laktanya, ahol a földszint adjon helyet a hivatali helyiségeknek, az emeleten pedig kapjanak lakást a tűzoltók, akár nőtlenek, akár nem. (A földrajzi közelség egyben gyorsaságot is jelentett volna.) Kifogás volt még a felszerelés hiánya, szükségesnek találta a mászóház építését. Ezek a rendelkezések kb. kétmilliárd koronába kerültek volna.

Nagykanizsa első mentőautója, a francia DONNET 1927-ből a személyzettel a nagykanizsai tűzoltóság udvarán. (Jerome Donnet francia autógyáros 1936-ig gyártott autómobilokat.) (Fotó: dr. Tolnai Sándor gyűjtése)

Az 1927-ben vásárolt első nagykanizsai mentőautómobil, a DONNET a nagykanizsai tűzoltóság udvarán.

A kanizsai mentés történetében mérföldkőnek számít 1927, amikor a városban először állt szolgálatba egy mentőautó. A környező városok utcáin már mindenhol láthattak „mentőautomobilt”. Kanizsán kicsit később, de adományokból és a város segítségével végül megvásárolták. Az autó árát nem tudjuk, de azt igen, hogy részletre vették és a város 8000 pengővel járult hozzá a beszerzéshez. „Donnet mentőautónk a francia Jerome Donnet gyárából származik, korszerű, gyors.” Hogy mennyire nagy összeg lehetett ez a korona-pengő váltás évében azt mi sem érzékelteti jobban, mint az az 1936-ban írt filmszláger, aminek zenéjét Rozsnyai Sándor szerezte, a szövegét pedig Vadnay László humorista írta (többek közt a Hacsek és Sajó figurák kitalálója): „Havi 200 pengő fixszel, ma az ember könnyen viccel. Havi 200 pengő fixszel feleségül venném önt...” (Énekelte a Triumph vokál-együttes a „Havi 200 fix” c. filmben a film elején a rádióban, ill. egy másik jelenetben az Arizóna mulatóban.)

Egy statisztikát olvashatunk a Zalai Közlöny 1926. június 19-i számában: 1922 óta 1421 szállítást végeztek két betegszállító járművel és egy ragályos betegszállító kocsival.

— Az első segélynyújtás táblái. A magyar kir. népjóléti miniszter által rendeletileg kifüggesztésre kötelezett első segélynyújtási táblákat mindazonokon a helyeken és épületekben, ahol ötnél több ember foglalkozik illetve megfordul és szerencsétlenség vagy rosszustétel előfordulhat, a helyiségek számához és nagyságához mérten egy vagy több példányban ki kell függeszteni és azok sértetlen állapotban való megtartásáról kellőleg gondoskodni. Az első segélynyújtási táblák a nagykanizsai Magyar Távirati Irodában (Sugár-u. 6. Telefon 338.) beszerezhetők.

Az 1928. március 9-én közzétett (Zalai Közlöny) hirdetés az „első segélynyújtás” tábláit harangozza be (balra). Elsősegélynyújtás, vérzéscsillapítás és törésrögzítés korabeli oktatótáblái (jobbra)

Egy megjegyzés.

A média ereje régen is fontos volt. Kutatásaink során nagyon sok segítséget nyújtott többek közt a Zalai Közlöny. Barbarits Lajos, a főszerkesztő elkötelezett közéleti személyiség volt, a tűzoltóság és mentők sorsát a szíven viselte, tudósításokkal, beszámolókkal nagyszerű segítségére volt a mentésügynek is.

1927 értékelése egy korabeli újságcikkben olvasható (olvassuk csak el, milyen szépen megfogalmazott igazságot rejtenek a sorok a 21. század emberének is! „Tehát a közönségtől kapott fillérek és pengők ismét a közönséghez mennek vissza, mert a közönséget szolgálják”) (Zalai Közlöny 1928. január 19.)

1928-ban a Nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Testület tisztikara a következő volt: Elnök: Knortzer György kormánybiztos, a Zalamegyei Gazdasági Takarékpénztár vezérigazgatója, a Zalavármegyei Tűzoltó Szövetség tiszteletbeli elnöke. Titkár: Ország József terménykereskedő. Pénztárnok: Poredus Antal, az iparostanonc iskolai igazgatója. Orvos: dr. Szigethy Károly. Főparancsnok: dr. Prack István, városi közigazgatási tanácsos (miután erről a tisztségről Knortzer György 1927-ben – korára való tekintettel – lemondott). Alparancsnok: Széppudvary László kiskanizsai tanító. Szakaszparancsnok: ifj. Knortzer György banktisztviselő. A mentőosztály négy főből állt. Miután Fischer János parancsnok (banktisztviselő) 1928-ban – 6 évi szolgálat után – lemondott, nem is volt egy ideig külön parancsnoka az osztálynak. „A mentőorvos súlyos tisztségét dr. Szabó István kiskanizsai városi tisztiorvos látja el” – írja Barbarits Lajos. „A tűzoltó felszerelés (1928-ban): egy 22 lóerős motorfecskendő, egy kocsi fecskendő, 2 mozdonyfecskendő, egy forgatható toló-

létra, egy Magirus-tolólétra, egy támrudas létra, egy szerkocsi, 4 lajt stb. A mentőfelszerelés: egy mentőautó, egy nehéz és egy könnyű sebesültszállító kocsi, egy ragályos betegszállító kocsi. A mentőosztály orvosi felszerelése hiánytalan. A rendelkezésre álló fogatos erő a város tulajdonát képező 10 pár ló, ezek közül 4 pár a tűzoltólaktanyával kapcsolatos istállóban nyert elhelyezést.” – olvashatjuk. A nagyjából 30.000 lakosú Nagykanizsa tűzbiztonságára 14 hivatásos tűzoltó, valamint az Önkéntes Tűzoltó Testület 36 működő és 200 pártoló tagja vigyázott. Jól működtek azok a gyári tűzoltóságok is, amiket még Knortzer főparancsnok szervezett. (A Pátriapótkávégyárnak 13, a Sörgyárnak 7, a Weiser-gépgyárnak 6 főből álló gyári tűzoltósága volt.) Kiskanizsának önálló tűzoltóórszobája volt, ahol 8 önkéntes tűzoltó tartott felváltva esténként 8 órától éjfélig figyelő szolgálatot. Egy mozdonyfecskendőjük, egy szerkocsijuk és egy lajtjuk volt kisebb tüzek önálló leküzdésére. (Az 1928. évi összesítés Barbarits Lajos: Nagykanizsa, 1929. 194-195. oldalak és Zalai Közlöny 1928. június 20-i számában megjelent cikk alapján készült.)

Erre az időszakra tehető a járás tűzoltó állomásainak megszervezése, előkészítése a nagyobb községekben, mint Pölöskefő, Zalaszentbalázs és folyamatosan a kisebb helyiségekben is.

1930. A következő fontos dátum 1930. A város új polgármestere dr. Krátky István, a hivatásos tűzoltótiszt Vecsera Antal, a mentőszakasz parancsnoka ifj. Knortzer György, a mentőorvos dr. Schmidt Imre lett. (Dr. Tolnai Sándor 37. oldal.)

A képen Keszthelyi József, Harasztos Ferenc és Németh István látható 1929-ben. Németh István büszkén pózol a francia „Donnet” típusú mentőautó előtt

Az első nagykanizsai fecskendő tűzoltóautó, az 1929-ben vásárolt magyar Magosix

Ebben az évben kezdték meg a gyűjtést a második mentőautóra. (Még ugyanabban az évben meg is vásárolták.) A tűzoltóság átvette a mértékitelesítő

hivatal munkáját, ismét előkerült a megfelelő laktanya kérdése. A tudósítások méltatták a tűzoltók munkáját, kihangsúlyozva a tisztaságot, precízséget, a kreativitásukat, hiszen sok eszközt maguk készítettek, és a laktanya felújítási, bővítési tevékenységét is önszorgalomból végezték (pl. Zalai Közlöny 1930. július 20.)

Többször utaltunk rá, hogy a mentő tevékenység leválasztása visszatérő elgondolás volt már régóta. Ha egy kicsit kitekintünk és megnézzük mi az országos helyzetkép, láthatjuk, nagyon sok városban a tűzoltóság részét képezik a mentőosztályok. Pesten, mint már említettük 1887. május 10-én (Európában másodikként) megalakult dr. Kresz Géza vezetésével a BÖME (Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület), mely 24 órás, ingyenes segítséget nyújtott. (Ma ezt a dátumot tekintjük Magyarországon a Szervezett Mentés hivatalos kezdetének, évfordulóit a mentés ünnepnapjának.) Ennek mintájára más városokban is megszervezték az önkéntes mentőegyleteket. A BÖME helybeli feladatainak ellátásán túl törekedett a mentés országos szervezésére is. Ez időben a mentőegyesületek általában a tűzoltóság alosztályaként jöttek létre. Ezeket a vidéki egyesületeket összefogva – dr. Paulikovics Elemér vezetésével – 1926-ban megalakult a VVOME (Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesülete). A VVOME hatalmas szerepet játszott a mentőállomások létrehozásában, a kisebb városokban fiókállomásokat, kirendeltségeket

hoztak létre, tömegesen képezték a lakosságot elsősegélynyújtásra. Pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre, de dr. Felkay Tamás tanulmányában kiemeli, hogy a VVOME 1931-ben kísérletet tett a nagykanizsai, „anyagilag jól alátámasztott” mentőegyesület magába olvasztására, de ez valamilyen oknál fogva nem sikerült.

Péchy Erzsi primadonna és Piller József sofőr találkozása

1930. augusztus 4-én érkezett a város második mentőautója, egy nagyon szép Magosix. Piller József sofőr ment Pestre az új mentőért. Hazafele Székesfehérvár magasságában egyszer csak arra lett figyelmes, hogy megelőzte egy Peugeot és egy nyitott Steyer. Mindketten nagyjából 70 km/h sebességgel „száguldottak”, majd versengésbe kezdtek. A Peugeot nem engedte, hogy a Steyer megelőzze, a két autó összeakadt, majd egyik a jobb oldali, másik a bal oldali árokban végezte. Mindez a mentőnk előtt mintegy száz méterre történt. Piller azonnal megállt, osztályozta, lehetőségeihez képest ellátta, majd kórházba szállította előbb a súlyosabban sérült négy embert, majd a második fordulóval a könnyebb sérüléseket szenvedett három embert. Közben a leállított autók utasai felügyelték a helyszínen maradtakat. Miután mindenki biztonságban volt, érkeztek vágatva a Székesfehérvári mentők lófogató kocsijukkal. Hengegtek azért kicsit: „Nekiünk is van ám mentőautónk... igaz, nincs gumija.” Akkor tudták meg, hogy a Steyer autó tulajdonosa és vezetője a kor nagy operettprimadonnája, Péchy Erzsi, aki szabálytalanul előzött és még „hajtási engedélye” sem volt. Szerencsére rövidesen mindenki gyógyultán hagyta el a Szent György kórházat, az autók viszont teljesen összetörték. Az országos lapok arról tudósítottak, hogy a fehérvári mentők milyen nagyszerű munkát végeztek, Piller József azonban nagyon helyesen kiigazítást kért, amit természetesen meg is kapott, így tudhatta meg az egész ország, hogy Nagykanizsa városa immáron két mentőautóval rendelkezik, és nagyon talpraesett, okos mentősei vannak. (A kiigazítás a fejezet végén található cikkgyűjteményben olvasható, Zalai Közlöny, 1930. augusztus 5.)

*

„Péchy Erzsi autókatasztrófája: Székesfehérvár, augusztus 2. (Éjszakai rádiójelentés) Péchy Erzsi budapesti színművésznő ma délután az általa vezetett Steyer-gépkocsival, amelyben kívül Margit nővére, Faby Tibor vállalkozó és Schenck János soffőr ült, az egyik kilométerkőnél előzés közben összeütközött Hulzer József budapesti lakos Peugeot-kocsijával, amelyben többen ültek. Péchy Erzsi súlyos sérülést szenvedett, Margit nővérenek a keze eltört, Faby is megsérült, csak a soffőr szenvedett jelentéktelen sé-

rülést, míg a Peugeot-gép két utasa megsebesült. Péchy Erzsi autójának minden utasát kórházba szállították.”

(Zalai Közlöny. 1930. augusztus 2.)

*

„Péchy Erzsi (1888-1933) ragyogó ívű pályája, amely Honthy Hanna feltűnésével majdnem hogy párhuzamosan indult, váratlanul és tragikusan ér véget. Baljós előjelként autójával szerencsés kimenetelű balesetet szenved 1930 augusztusában, útban Székesfehérvárra menet, nem sokkal a város előtt. Autójával árokba szalad. Kórházi ápolásra szorul, bár konkrétan nem tudható, hogy milyen sérüléseket szenved. A sajtóban bagatellizálják a történeteket. A fehérvári kórházban majd egy hónapot tölt, azután sem tér vissza a színpadra. Többhetes kórházi ápolása során József Ferenc főherceg és Anna főhercegnő személyes látogatásukkal is megtisztelik. Lehár Ferenc hosszú (száznál is több szavas) táviratot küld gyógyulására (szavanként fizetendő akkoriban), ami egy ilyen levéltartalmú távirat esetében gáláns gesztus. Egy riportban „nehéz” fehérvári napokról beszél, amely nem feltételez egyszerű súrlódásos sérüléseket, mint az a lapokból megtudható akkortájt. Kezelőorvosa, a világhírű sebészprofesszor, dr. Verebély Tibor tanácsára azonban nem térhet vissza a színpadra, hanem a Balatonhoz, Fonyód-Bélatelepre megy néhány hétre felépülni, ahol egyébiránt már jóval korábban villát is vásárol, nem messze Verebély professzor balatoni házától. Dicsekszik, hogy már könnyedén tud úszni, ami talán végtagi sérülésekre enged következtetni. Valószínűsíthető, hogy egyebek mellett bokatorést szenvedett. Somogyi Nusi, barátja az első kolléga, akit vendégül lát végül is. Az biztos, a volán mögé nem ül többé.”

(www.szineszkonyvtar.hu)

*

Egy korabeli híresség balesete is hasonló hírverést kaphatott, mint a mostaniak egy-egy ballépése, csak egy kicsit lassabban jutott el az információ az emberekhez. Valami azonban nem változott: az ismert emberek akkor is felsőbbrendűnek képzelték magukat. Elég csak a vallomás utolsó mondatát elolvasni.

Péchy Erzsébet

1930. december 12.

„Mint ismeretes ez év nyarán Péchy Erzsébet színművésznő autója Székesfehérvártól mintegy hét kilométerre összeütközött Balassa és Krammer cég Peugeot autójával és az összeütközés következtében úgy a színművésznő mint nővére súlyos sérüléseket szenvedtek, úgy, hogy heteken keresztül kórházi kezelésben részesültek. De megsérült a katasztrófa következtében Péchy Erzsébet autójában ülő Taby százados is és a Peugeot kocsiban ülők is.

Az autokatasztrófából kifolyólag úgy a Peugeot kocsit vezetője, mint Péchy Erzsébet ellen bűnvádi eljárás indult meg egyúttal pedig több polgári per is, melynek egyik fejezete ma játszódott le a központi járásbírószálon, Jelinek Ede járásbíró előtt. Mára idézte be a járásbíró kihallgatás végett Péchy Erzsébet színművésznőt, ki vallomása során a Peugeot kocsit vezetőjét tette felelősé az autokarambolért.

– Nem én, hanem a Peugeot sofförje volt a hibás – mondotta a művésznő – én a kérdéses időben egy kis Steyer kocsival Székesfehérvár felé haladtam. A kocsit mintegy 45-50 kilométeres sebességgel futott; amikor Székesfehérvár elé értem észrevettem, hogy előttem egy Peugeot kocsit szalad. A sofför állandóan hátranevetett, viccet csinált a vezetésből, kocsija valóságosan simmizett úgy, hogy nekem, aki a volánnál ültem állandóan farolatni kellett autómat. Ugy látszik meg akarta tréfálni Péchy Erzsébet – mondja ingerülten a művésznő –, ez idézte elő az egész szerencsétlenséget.

A járásbíró ezután több kérdést intézett a művésznőhöz, ki továbbiak során elmondta, hogy négy évvel ezelőtt Londonban sofförigazolványt szerzett és, hogy a szerencsétlenséget követő napon kellett volna Pécsen megszereznie a magyar sofförigazolványt.

A felperes jogi képviselője ezután bejelentette, hogy 665 pengővel leszállítja keresetét és csupán 924 pengőt követel Péchy Erzsébetől az autokatasztrófa által előidézett kárért. Jelinek bíró több tanúnak a bejelentése után a tárgyalást bizonytalan időre elnapolta."

(www.vezess.hu – autós hírek a régmúltból)

A város második (1930-ban vásárolt) mentőautója megérdemel egy kicsit bővebb bemutatást. Magosix névre hallgatott és a MÁG (Magyar Általános Gépgyár Rt.) gyermeke volt. (Mint a fentebbi fénykép is bizonyítja, az 1929-ben vásárolt első nagykanizsai fecskendő tűzoltóautó is Magosix márkájú volt.) Az ország első autómobil gyára több, mára méltatlanul elfeledett kiváló szakembert alkalmazott, Csonka János, a porlasztó világhírű feltalálója tervezett, műszaki igazgató Böszörményi Jenő volt, aki az első magyar dízelmotor tervezője és gyártója. Az ő nevéhez fűződik a Mago-széria sorozatgyártásának bevezetése. Ugyanazon alvázra – igényeknek megfelelően – többféle felépítményt szereltek. Magosix tűzoltóautó, Magotax taxi, Magomobil több fajtája, amik családi és sportautók voltak, Magosix mentők futottak országszerte és a Super Magosix.

Egy korabeli automobil beindítása valóságos kis szertartás volt. Lássuk, hogyan is történt ez egy szakértő szemével:

Mint az Auto Union chauffeurje „becsókolok”. Mindez az ejtőtartályos, historikus automobilonak beindításának első lépése. Gátlásaimtól megszabadulva, feltépek mutatoujjammal a motorházfedelet rögzítő két, öntöttbronz rugós fület, majd a benzintartály ricnis sárgaréz csavarját eltávolítva, mély levegővel erős túlnyomást létesítek a porlasztó úszóházában, hogy a mindenféle uszadékon áttörhessen a gép vére... A segéderők addigra már előkészítik a gőzölgő teáskannát. Tartalmának felkínálása a gép felé udvariassági gesztus, hiszen mindenki tudja, hogy a porlasztó forró teavízzel melegítetik. Az olajsűrűk kézi forgattyújának áttekerése, a motorindítókarral való előkurblizása, a frissen kiegészített gyertyák behelyezése után átkapcsolom a battériákat pár voltos magasabb feszültségre, majd éter spriccelek útján fecskendőmmel a hengerekbe. A bronz indócsapantyúhoz ugrok, s fohász nélkül (mert ez is idővesztés!) megpörgetem a földinamót. A kipüffetőből hatalmas durranás hallatszik, a motorház alól bondor füstkarikák kigyóznak – hja, az előgyújtás karocskáját elfelejtettem... ! (Szirmai Gábor: Historikus automobilonak a földrajz szolgálatában, Földgömb magazin 2013. június-július.)

Nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Testület Mentő osztályának 1931 évi szárazmódása.

Bevételek

Kiadások

1	1931 jan 1 Egyenleg	P.	509.62	1	Donnet general javítási költsége	P.	803.76
2	1930 szilveszteri gyűjtés	"	1,163.76	2	Műszer, Kötészer és gyógyszer	"	461.44
3	Adomány	"	322.-	3	Benzin és olaj	"	1,121.66
4	Tűzoltóságtól kölcsön	"	600.-	4	Autó fenntartási ksg. és új alkatrészekre	"	2,686.36
5	Városi hozzájárulás	"	3,900.-	5	Garage felszerelések	"	340.80
6	Fuvardíjakból	"	6,345.68	6	Nyomatványok és irodaszerek	"	139.49
				7	Egyéni felszerelések	"	205.82
				8	Ruha és kötszerelés	"	97.14
				9	Adó	"	4.78
				10	2 mentő autó biztosítása	"	400.-
				11	portó	"	81.84
				12	Mentő illeték	"	896.-
				13	Szertárnok 1 havi potfizetése	"	48.-
				14	Potmentő illeték	"	175.-
				15	Lefizetés a Bankkegyesületnél a Tűzoltó	"	
				16	ság számlájára	"	4,525.-
					1931 december 31. Egyenleg	"	854.27
P 12,841.06				P 12,841.06			

Al. Schmidt Imre
mentő orvos

Nagykanizsa 1931 december 31-én

Láttam : *Knortzer György*
főparancsnok

Knortzer György
mentő szakasz parancsnok

Ezen pénztári jelentést úgy a pénztár könyvvel mint a pénztár bizonylatokkal összehasonlítottuk tételről tételre s azt rendben levőnek találtuk

Knortzer György
ellenőr

Nagykanizsa 1932 .....hó.....n.

Knortzer György
felügyelő b.t.

Knortzer György
felügyelő b.t.

Knortzer György
felügyelő b.t.

Knortzer György
felügyelő b.t.

Nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Testület Mentőosztályának, 1932 évi költségvetése.

Bevételek

Kiadások.

1	1932 január 1 pénztári Egyenleg	P.	854.27	1	Autó javításokra	P.	500.-
2	Szilveszteri gyűjtésből	"	980.-	2	Műszer Kötészer és gyógyszer	"	562.-
3	Adomány	"	322.-	3	Benzin és olaj	"	1,700.-
4	Városi hozzájárulás	"	800.-	4	Autófenntartás és új alkatrészek	"	2,000.-
5	Fuvardíjakból	"	6,400.-	5	Nyomatványok	"	100.-
				6	Egyéni felszerelésre	"	150.-
				7	Ruha és kötszerelés	"	100.-
				8	Adó	"	4.78
				9	2 mentő autó biztosítási díja	"	400.-
				10	portó	"	80.-
				11	Mentő illeték	"	768.-
				12	Potmentő illeték	"	160.-
				13	Rendkívüli kiadásokra	"	500.-
				14	Lefizetés a Tűzoltóság számlájára	"	2,531.49
P. 9,356.27				P 9,356.27			

Al. Schmidt Imre
mentő orvos

Nagykanizsa 1932 január 1.

Knortzer György
főparancsnok
ellenőr

Knortzer György
mentő szakasz parancsnok

Ezen költségvetést felülvizsgáltuk s azt elfogadásra ajánljuk

Nagykanizsa 1932 január hó .....n.

Knortzer György
felügyelő b. tag

Knortzer György
felügyelő b. tag

Knortzer György
felügyelő b. tag

Knortzer György
felügyelő b. tag

A nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Testület Mentőosztályának 1931-32. évi költségvetése. Baloldalon dr. Schmidt Imre mentőorvos, középen Knortzer György főparancsnok aláírása. Ekkor a Donnet mellett már egy Magosix mentője is volt a városnak, melyet 1930-ban vásároltak. Ebben az időben egy Fiat Ombrescia típusú automobilt is használtak mentés céljára, mely magánkézben volt, a tűzoltóság állta a használat költségeit. (A nagykanizsai tűzoltóság gyűjteményéből)

A felső képen az 1930-ban vásárolt Magosix mentőautó, mellette (a pótkerekekkel a tetején) a francia Donnet mentőautó, és a két zárt utasfülkés lövontatású mentőkocsi a nagykanizsai tűzoltóság udvarán. Az alsó képen a Magosix mentő a Kossuth téren, háttérben a Horthy Miklós Városi Kórház. A mentőautók általános felszereltségéről tudunk, el kell fogadnunk, hogy a kanizsai mentőautók felszerelése is ez volt: mentőláda 40 féle kötszerrel, gyógyszerrel és műszerrel, bunda (melegedni, mivel a betegterben nem volt fűtés), takaró, illetve hordágy, szerszámok, emelő, gumiragasztó eszköz, tartalék alkatrész és gumi

1931. Mint tudjuk, 1931. szeptember 13-án éjszaka Matuska Szilveszter felrobbantotta a biatorbágyi viaduktot és Magyarország egyik legsúlyosabb vasúti tömegkatasztrófáját okozta, 22 halottja és 34 sérültje volt az eseménynek. A mentést a BÖME irányította és hajtotta végre, vasúton közelítették meg a helyszínt és vittek a sérültek ellátásához felszerelést. Ezek a nehézségek adtak ötletet a tömeges szerkocsi létrehozásához. A fentiek alapján azt várnánk, hogy ezt is a Magosix típussal oldották meg, de a valóságban egy Renault mentőautómobil alakították át dr. Ruszwurm Rezső és dr. Farkas Samu tervei alapján.

A szerkocsi tetőponyvája a kocsi két oldalán sátor szerűen kihúzható, amely vastámasztékkal lesz kifizítve és kötéllel ellátott cövekkel megrögzítve és így

kitűnő segélyhelyül szolgál. A szerkocsi tetőponyváját kétoldalt lerögzítő fémrudak összerakva a sátor mellé, mint villámhárító állíthatók fel.

Felszerelése a következő: 6 drb. tábori hordágy, 2 tömeges táska, 2 esettáska, 1 oxigén táska, 1 tűztáska, 1 szénsavszippató készülékes táska, 2 jégtáska, 2 mosdóasztal (összehajtható) mosdótállal, 2 vizeskanecsó, 12 ivópohár, 2 drb. világítólámpa, 1 vörös jelzőlámpa (éjszakai használatra), 1 segélyhely-zászló, 1 összecukható íróasztal felszereléssel. Jelzőkürt, jelzősípok.

Mindezen szerelvények a kocsi belsejében, az ülések alatt helyezhetők el.

A kivonuláson részt vesz: 1 orvos, mint parancsnok, 2 orvos, 2 mentőorvos, 4 ápoló, 1 gépkocsivezető.”

„A szerkocsi belsejében szükség esetén betegek szállítására 3 hordágy helyezhető el”

A világválság sajnos nem kímélte a MÁG-ot sem, később már csak az alvázat gyártották, a felépítményt a Méray cég készítette, majd a Hitelbank értékesítette a gyárat. Ilyen sajnálatos véget ért egy vállalat, ahol közel 2000 autót gyártottak, eljutottak Amerikába és Kínába is, sok embert foglalkoztattak és kiváló szakembergárdát gyűjtöttek össze.

1934-ben utcai telefonfülkét helyezett üzembe a posta. Hamarosan, a közelgő háború veszélye miatt Vecsera Antal tűzoltóparancsnok légoltalmi oktatást szervezett Nagykanizsa lakosságának, jelzőszirénákat helyeztek ki, óvóhelyeket alakítottak ki és számtalan gyakorlatot tartottak. A tűzoltó laktanyában ebben az évben épült meg a tömlőszárító és a figyelőtorny.

„1937 tavaszán már 3 mentőautó tartott készenléletet és 2 lófogatú mentőkocsi.”

Jobbról takarásban a Magosix fecskendős autómobil, mellette egy vontatható benzinmotoros fecskendő, majd a Magosix mentőautó, a Donnet mentőautó és az 1935-től szolgálatot teljesítő Mercedes 11/40 típusú mentőautó. Két nyitott, és két zárt lovas fogat (könnyű ill. nehéz sebesültek szállítására) zárja a sort. Igazán gazdagnak mondható géppark. „Szükség is volt rá, mert míg a tűzoltók 18 tűzhez és 20 vízszívatóhoz kaptak riasztást, addig 1260 a mentővonulások száma.” – írja dr. Tolnai Sándor.

(A képek megtekinthetők a nagykanizsai tűzoltóság kiállításán)

1935 tavaszán újabb mentőautó állt a város szolgálatába. A Mercedes 11/40 típusú autómobil külső megjelenését tekintve nagyon hasonló volt a magyar Magosix mentőhöz. Elegáns formája miatt sokáig a helyi tűzoltóaktanya büszkesége volt.

— (Nagykanizsa a Vörös Kereszt nemzetközi kiállításán) Legközelebb Budapesten tartják meg a nemzetközi Vörös Kereszt kongresszust és kiállítást. Nagykanizsáról megjelenik a kongresszuson dr. Krátky István polgármester. A tűzoltóságot és mentőket dr. Prack István főparancsnok fogja képviselni a kongresszuson, a kiállításon pedig részt vesz a nagykanizsai mentők egyik kocsija is.

Zalai Közlöny 1935. április 6. (A „Hitler autója miatt” visszalépésről az újságcikkek között olvashatunk)

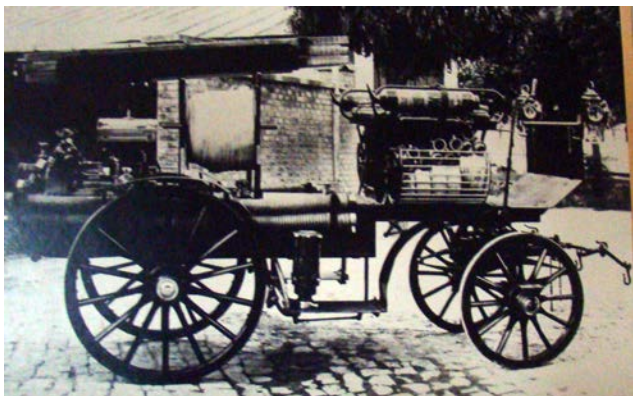
A város harmadik mentőautója, az 1935-ben érkezett Mercedes 11/40. Gumija a magyar gyártmányú világszenzációnak számító „Ballon Cordatic”

A spanyol polgárháború felgyorsította a polgárvédelmi készütség kialakításának ütemét, Légvédelmi Bizottságot hoztak létre. Nagy erővel folytatták a lakosság képzését, bevonva a cserkészeket is.

Cserkészek elsősegély oktatása a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokságban a 30-as években. (Fotó: dr. Tolnai Sándor gyűjtése)

A Ballon Cordatic gumi története a Magosix történetéhez hasonlóan megérdemel egy kicsit bővebb ismertetést. (Y-akták, avagy a Cordatic története címmel a fejezet második részében.)

A nagykanizsai tűzoltóság vontatható benzinmotoros fecskendője 1937-ben

Ifj. Knortzer György (1900-1980) tűzoltó, mentős szakaszparancsnok. A Magyar Vöröskereszt Egylet nagykanizsai szervezetének ügyvezetője, később titkára. Cserkészek, leventék, nővérek, légósok elsősegély oktatója. Segélyállomásokat szervezett Nagykanizsa környékén az orvos nélküli falvakban, az elsőt Balatonmagyaródon hozta létre 1935. augusztus 15-én. (1934. március 19-én a Vöröskereszt városi elnöksége levelet kapott a tűzoltó parancsnoktól és a mentő osztálytól. Ebben felkérlik dr. Fábrián Zsigmond elnököt, hogy összefogással létesítsenek országúti elsősegély állomásokat, mivel a 7-es országos főúton a teher- és turistaforgalom, ezáltal a balesetek száma is állandóan nő)

1938-ban az újságokban még nincs konkrét utalás a készülő világégésre. A Berlin-Róma tengely kapcsán nagyszabású katonai parádék zajlottak, de Ma-

gyarország Horthy kormányzó szavaival élve még sokáig a „béke szigete” maradt. Márciusban megtörtént az Anschluss, a német katonák parolázni jöttek Sopronba a magyar határőrökhöz. Érezhető volt a németorientáltság fokozódása. A spanyol háború a végéhez közeledett, a párizsi francia kormány lemondott. Kemal pasa magyar négyes fogattal utazott Ankarába, elkezdődött a Letenye-vidék malária-mentesítése, templom-tolvajok járták a balatoni templomokat. A „vörös cár”, Sztálin a Kremlben idegösszeroppanást kapott, és meggyilkoltatta Maxim Gorkijt, miután az író többször figyelmeztette, hogy hagyjon fel az esztelen vérengzéssel. Al Capone amerikai maffiavezér megőrült az Alcatraz börtönben. Kislaknál egy gazda a fiával 300 ezüstpénzt talált egy elásott agyagedényben (amihez először nem mertek hozzányúlni, mert a babona azt tartotta, hogy aki felveszi a talált pénzt a földből, az abban az évben meghal). A Városi Mozgóban a „Magdát kicsapják”, a Nép Mozgóban „A zöld pokol” c. filmet vetítették 20-40-60 filléres helyárakkal. „Vérmes és eldugult személyeknek” reggel felkelés után Ferencz József keserűvizet ajánlottak. Létezett már „Maggi” ízesítő, „Odol” fogpép és „Dreher Baksör”... Miközben Nagykanizsa városában csupa örömteli változás és fejlesztés történt (a városi közgyűlésen parázs vita keretében tanácskozták meg pl. a közvilágítás ügyét, vagy az Igazságügyi Palota építési költségeit), a világ lélegzetvisszafojtva figyelte Hitler és Chamberlain (az angol miniszterelnök) lázas tárgyalásait a Szudéta-vidék Németországhoz való csatolásának békés lehetőségeiről, és a világháború elkerülhetőségéről. „1938 októberében összeült egy német-olasz döntőbizottság a pompás bécsi Belvedere-palotában, hogy rendezze Magyarországnak a maradék Csehszlovákia iránt támasztott területi igényeit.” A két külügyminiszter: Ciano gróf és Ribbentrop egymással civakodva, ceruzáikat teljesen elkoptatva, rádiórogatva húzták meg az ország új határvonalát. Így született meg az I. Bécsi döntés 1938. november 2-án, és így kaptuk vissza a Felvidéket...

A nagykanizsai tűzoltóság mentő osztályának ebben az évben is meglehetősen sok dolga akadt. A békés és vallásos leventékkel szemben a helyi nyilas legények a falakra firkáltak, röpiratokat osztogattak és több véres verekedést provokáltak. „Lugkövet ivott”, „széngázzal meggyilkolta magát”, „revolverét négyeszer sütötte rá a gyújtogató fatolvajokra”, „megrúgta a ló”, „kerékpáros-szerencsétlenség Kiskanisán”, „leforrázta magát az egy éves kislány”, „Lispén az olajfúrásnál a fúrótorony vas alkatrésze agyonütött egy munkást”, „tókába fulladt a részeg alkalmi munkás a Magyar utcán”, „Fejjel a robogó teherautónak rohant egy biciklista a Deák-téren”, „Leütött a víz-daru egy kanizsai vasutast”, „Maga akarta lebontani a pajtáját, rádült a fal és agyonütötte”, olvashatjuk a Zalai Közönyben...

Leventék elsősegély oktatása a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság szervezésében. (Az oktató ifj. Knortzer György mentő szakaszpáncsnok)

— (Mentési tanfolyam leventék részére)

Mínap fejező lőtt be Nagykanizsán a Vöröskereszt választmánya által rendezett mentési tanfolyam, melyen 40 levente vett részt. A tanfolyam tíz hélig tartott és mindent magában foglalt, amit a leventének a mentésből és segítségéből tudnia kell. Belekapcsolódtak a légoltalomról való tudnivalók is. A tanfolyam lelke ifju Knortzer György szakaszpáncsnok volt. A tanfolyam megfelelő ünnepi keretben zárult, amelyen ott volt Lakatos István te:nevelési vezető, dr. Fodor Aladár nyug. tisztifőorvos, dr. Deseő Mihály m. kőr. tisztifőorvos, dr. Goda Lipót nyug. városi tisztifő orvos, slb. Lakatos tanácsnok meleg köszönetet mondott a Vöröskereszt választmánynak, amely lehetővé tette a tanfolyam megtartását, viléz dr. Jándy főorvos megköszönte az oktatóknak az önzelen munkaságot.

1938. márciusi híradás a Zalai Közlönyben mentési tanfolyam lebonyolításáról

1939. Egy év múlva új sapkát rendszeresítettek a tűzoltó egyenruhához, a város vízhálózata fokozatosan bővült. 1939 őszén por és szén-dioxid oltókkal szerelték fel a tűzoltószerkeket. Sajnos mozgás közben az egyik mentőautó kigyulladt és leégett.

1939. március 15-én elfoglaltuk Kárpátalját, miután Hitler bevonult Prágába. 1939. május 5-én a parlament elfogadta az első zsidótörvényt, amely már faji és vallási alapon ítélte el a zsidókat. Hitler augusztus 31-én este kiadta a végérvényes parancsot a Wehrmacht-nak a Lengyelországba történő bevonulásra, a határt 5 óra 45 perckor át kellett lépni. Megkezdődött a második világháború... A Teleki-kormány igyekezett kívül maradni a háborún. Ennek értelmében fegyveres semlegességi politikát követett.

Amikor a németek lerohanták Lengyelországot, a kanizsai zsidók aktívan vettek részt lengyel menekültek fogadásában és megmentésében.

Az 1938-ban kapott impozáns, piros bőrüléses Buick mentőautó. Valószínűleg az ebben az évben alakult MAORT (Magyar Amerikai Olajipari Részvénytársaság) ajándéka volt ez az amerikai luxus kategóriájú automobil. (Fotó: dr. Tolnai Sándor gyűjtése)

1940. augusztus 30-án megszületett a második bécsi döntés, amelynek értelmében visszakaptuk Észak-Erdélyt és Székelyföldet. 1940 szeptemberében Nagykanizsán és Letenyén is számos örömmünnepegy üdvözölte a „hazatért” erdélyi városokat: Kolozsvár, Ditró, Marosvásárhely, Szászrégen, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely, Nagybánya, Kézdivásárhely, Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda, Nagyvárad, Nagykároly, Beszterce, Szatmárnémeti, Zilah, Dés, Szamosújvár, Máramarossziget újra az országhatáron belülré kerültek. Szeptember 12-én a Zalai Közlöny hírül adta, hogy Kanizsáról 3 különvonatot indítanak a Kolozsvári bevonulásra. Eközben a német légierő nap mint nap bombázta Londont. „Kilenc és fél órás légiriadó volt Londonban...” – olvashatjuk a korabeli lapok híreiben. Ez évben a Légvédelmi Ligába, Vöröskeresztbe, tűzoltó és mentő szakaszokba elkezdtek besorozni a 17-35 év közötti nőket is. Az országban a bécsi döntések után megkezdődött a visszacsatolt részek hivatalainak, intézményeinek átszervezése. A nagykanizsai tűzoltóságról a zilahi és szilágyi tűzoltóság a szervezési, betanítási feladatokat Keszthelyi Józsefre, Krénusz Ferencre és Tóth Károlyra bízták.

Közel 30.000 kilométert futottak egy év alatt a nagykanizsai mentők járművei

Ifju Knortzer György mentő-szakparancsnok, a mentő-munkákak és mentő-eszmének fáradatlanul letettek élenjárója, most állította össze a közgyűlés számára a nagykanizsai mentők részletes kimutatását az elmúlt esztendőről. Kitérünk ebből, hogy évről-évre többen és többen vesznek igénybe a mentők szolgáltatását.

A mentőknél 1 orvos, 1 mentőtiszt, 3 sofőr, 11 ápoló (hivatásos tűzoltó) és 12 önkéntes tűzoltó teljesít szolgálatot és egy év alatt járműveikkel 27.604 kilométert tettek meg.

Elsősegélyben részt vettek 123 férfit, 237 nőt, 21 gyermeket, 311

esetben nappal, 70 esetben éjjel. Az esetek nemei: 75 esetben zuzott, vágott sebek, 12 égési seb, 8 löft seb, 8 rándulás, 75 ficamodás, 173 törés. Belső bajoknál: 40 általános rosszullét, 2 epilepsia, 1 széngázos fulladás, 11 mérgezés. Egyéb: 180 szülészeti eset, 1 áramütés, 21 hirtelen emezavar, 3 halva táfáltatott.

Összesen kivonultak 1734 esetben, mozgó őrséget állítottak 24 esetben, légtalmi gyakorlatokon 6 segélyülomáson részt vett 178 főnyi őrség.

A mentők tevékenységéről összefoglalóan a háborúig utoljára olvashatunk 1940. január 22-én a Zalai Közlönyben

Vecsera Antal

Vecsera Antal Nagykanizsa tűzoltóparancsnoka 1932-1945 őszéig. 1937-től az újonnan megalakított Légtalmi Liga titkára lett. (A Légtalmi Liga 1937. december 5-én alakult. Feladata a lakosság önvédelmi kiképzése volt. Szervezte a házi, óvóhelyi tűzoltó, az elsősegély,

a műszaki és a gázvédelmi egységeket. A város a II. világháború idején a 9. Légvédelmi Kerület központja volt. Légitámadás esetén rádióval keresztül és szirénával jelezték a veszélyt. Ha az ellenséges gépeket 150 km-en belül észlelték, akkor a Magyar Rádió a „Légiveszély, légiveszély Kanizsa, Zala” szövegű felhívást sugározta. Ha a támadó gépek 15 percnyire megközelítették a várost, a szirénák 3-szor 30 másodperces időtartamban szólaltak meg, s ilyenkor az emberek az óvóhelyekre menekültek. Ha a veszély elmúlt, a szirénák 2-szer 30 másodpercig szóltak, a rádió pedig „A légitámadás elmúlt” bejelentést közvetítette. Nagykanizsát a II. világháború idején három bombatámadás érte. A légtalomhoz kapcsolódó figyelőszolgálatban a tűzoltók is részt vettek. Ez idő alatt a tűzoltók helyben is külön felkészítésben részesültek, sőt 1940 után a 17 és 35 év közötti kanizsaiak is kötelező tűzvédelmi oktatásban vettek részt a tűzoltó laktanyában.) (Kanizsai enciklopédia) Vecsera Antal hivatásos tűzoltó tisztként a 30-as években a fővárosi mintájú, vezényszavakon alapuló, a technika korszerű vívmányait felhasználó tűzoltó-képzés egyik fő éllovasa volt. Személyesen oktatta a lakosságot a légvédelmi, polgári védelmi ismeretekre. Oktató termet rendezett be saját kezűleg készített oktató tablókkal. Rendkívül katonás, fegyelmezett ember hírében állt. A 40-es években legfőbb feladatuk tűzki az új tűzoltólaktanya megépítésének mielőbbi megkezdését.

1941-ben a kanizsai tűzoltók roncsokból, több autó alkatrészeiből építettek egy új mentőautót. Lófogatókat egyelőre nem használtak.

1941. április 11-én Magyarország bekapcsolódott a Jugoszlávia elleni háborúba, egyúttal a 2. világháborúba. Csapatunk megszállták a Délvidéket. Vecsera Antal irányította és vezette a Muraköz tűzoltóinak kiképzését, Csáktornya tűzoltóparancsnokává is ki nevezték.

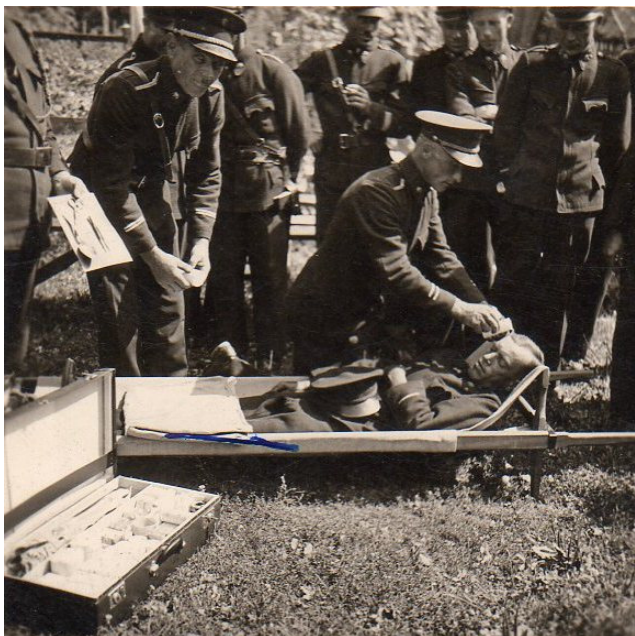
A világháború szükségessé és sürgőssé tette a vöröskeresztes tanfolyamok és pályaudvari vöröskereszt állomás indítását.

1942 májusában német nyomásra 207 ezer magyar katona (a magyar honvéd alakulatok fele) indult a Don kanyarba, köztük két zalai hadosztállal. A frontokon három kanizsai tűzoltó halt hősi halált. A háború alatt a tűzoltók a szokásos tevékenységeiken kívül légtalmi feladatokat is elláttak.

1943. január 17-én összeomlott a keleti front az orosz offenzíva előtt. Jány Gusztáv vezérezredes (német engedélyre) visszavonulást rendelt el. A sokszoros túlerő gyilkos gépezete és az orosz tél rendkívüli hidege felőrölte a magyarokat. A rosszul felszerelt, páncélosaiktól megfosztott 2. magyar hadsereg egy év alatt a keleti hadszíntéren összesen 125 ezer fős veszteséget szenvedett. Ebből mintegy 50 ezer volt a halott, körülbelül ugyanennyi a sebesült és mintegy 27 ezren estek fogságba.

Ezt követően egészen a háború végéig egyre borongósabb és sötétebb színezetű újságcikkeket olvashatunk az egyre gyakoribb légiriadókról, az „elsötétítésekéről”, a vasúti pályaudvart ért géppuskás légitámadásokról, a zsidó lakosság elhurcolásáról, vagyontárgyaik elárverezéséről, a zsidóságtól elkobozott értékek városi raktárainak fosztogatásáról, a növekvő szegénységről, a szinte mindennapos kézigránát és egyéb elhullott robbanószerek okozta balesetekről, a táncos és egyéb multságok betiltásáról, kijárási ti-

lalmat megszegőkről, katonaszökevények kivégzéséről, nyilas megmozdulásokról... A sorok közül mindvégig az a töretlen és elvakult optimizmus olvasható ki, melyet Hitler vagy Goebbels egy-egy rádióbeszéde, kiáltványa sugallt. Soha egy percre sem kérdőjeleződött meg a végső győzelembe és a német csodafegyverekbe vetett hit. A városi mozi szinte a legvégsőkig játszotta a német propaganda-filmeket. Nagykanizsa mentősei és a tűzoltói a jelek szerint töretlenül dolgoztak, vonultak...

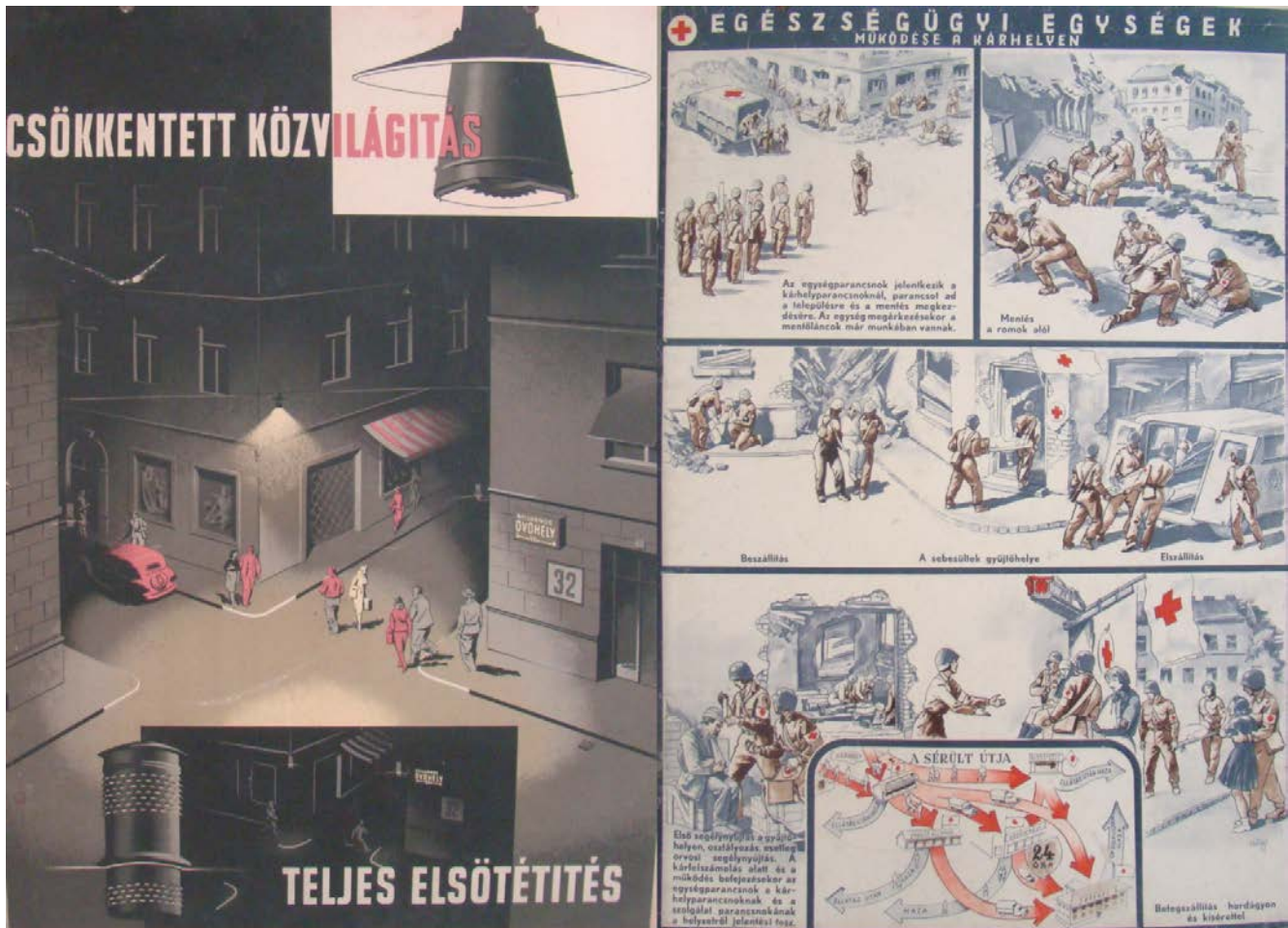
A Magyar Vöröskereszt Egylet Mentésügyi Osztályának Légoltalmi bemutatója a Kossuth téren a 40-es évek elején. (A nagykanizsai tűzoltóság gyűjteményéből)

*1. számú légoltalmi mentőláda
MNOSZ 4054-51
1-50 személy részére*

- 3db kötéscsomag, kicsi, steril 5×5 cm*
- 3 db kötéscsomag, közép steril 8×5 cm*
- 2db kötéscsomag, nagy, steril 10×5 cm*
- 2db kötszerpólya (mullpólya) nem steril 10×5 cm*
- 4db kötszerszövet (géz) steril 0,5 m*
- 2 dob. vágott gézlapok, steril (2×100) db 6×6 cm*
- 3 cs. vatta, nem steril 25 gr*
- 3db háromszögletű kendő 70×70×100 cm*
- 1db érleszorító pamutheveder 4 cm széles*
- 1 dob ragtapasz 5m×2cm*
- 10db biztosítótű, zacskóban 40-es*
- 1db olló 125-ös*
- 1db anatómiai csipesz 145-ös*
- 1db vászonzacskó az olló és a csipesz részére 16×7 cm*
- 12db jódapulla, dobozban*
- 10db Amilnitrit (2 dobozban, 5-5 üvegcsőbe forrasztott 3-3 cseppel)*
- 12db ammóniapárna, dobozban*
- 20db szódabikarbóna tableta (üvegben) 1gr-os*
- 1db lapos bakelit pohár*
- 5db porított rézgálic papírtokban 5gr-os*
- 20db belélegző keverék ampullákban 1 cm3-es*
- 1db üvegulacs, hánccsfonással, csattos zárral fél literes*
- 1db feljegyzési füzet 60 lapos*
- 1db elsősegélynyújtó kézikönyv (E.V.K.I)*
- 1db gázsebcsomag*
- 2 üveg 80gr chloramin*

Légoltalmi elsősegély láda 1953-ból. A háború után 8 évvel valószínűleg nem történt nagy változás a tartalmában...

Korabeli légtalmi oktató táblák az elsötétítésről és az elsősegélynyújtásról

1944. március 19-én a Margaréta-terv keretében a német hadsereg megszállta Magyarországot.

1944. október 11-én Moszkvában fegyverszüneti megállapodást kötött a magyar küldöttség. 1944. október 15-én Horthy rosszul előkészített kiugrási kísérlete kudarcot vallott. A németek Szálasi Ferenc nyilas „nemzetvezető” kormányát juttatták hatalomra. A keleti front lassan elérte az országot, lezajlott Budapest borzalmas, 3 hónapos ostroma, majd 1945 első hónapjaiban a kimerült magyar-német csapatok váltakozó sikerrel harcoltak az oroszokkal a Balaton vonalától a Dunáig és vissza. (A történelmi adatok szerint a „Balatoni csata” azért is tarthatott olyan sokáig, mert Hitler ezekben a hetekben, amikor a szovjet csapatok fő ereje már csak 80 kilométerre állomásozott Berlinton, újabb harcászati hibát követett el. A nyugati frontról visszarendelte a legelitebb német katonai alakulatot, a 6. SS Páncélos Hadtestet, mely az „Adolf Hitler” nevet viselte, de nem Berlin védelmére, hanem Magyarországra küldte őket a Balatonhoz, hogy védjék a birodalom utolsó épen maradt olaj- és üzemanyag-lelőhelyét, a zalai olajmezőket. Ez a rettegett német elit alakulat aztán Bécs felé visszavonulva a sokszoros orosz túlerővel szemben gyorsan felmorzsolódott. Parancsnokuk, Josef „Sepp” Dietrich Oberstgruppenführer állítólag Bécsben szarkasztikus humorral megjegyezte, hogy azért

ők a 6. sz. páncélos alakulat, mert már csak 6 tankjuk van.) A lakosságot az orosz katonák kegyetlenkedéseivel ijesztgették, aminek azért volt némi valóság-alapja...

Moziműsor hirdetés a Zalai Közlöny 1945. márciusi számában

Y-akták, avagy a Cordatic története

Egy olyan magyar termék és gyártója történetét elevenítjük fel, amely közel 100 éve született, de napjainkig tisztelettel emlegetik a veterán autó- és motortulajdonosok. Bízunk benne, írásunkkal mi is hozzájárulunk, hogy ne boruljon rá – méltánytalanul – a feledés homálya.

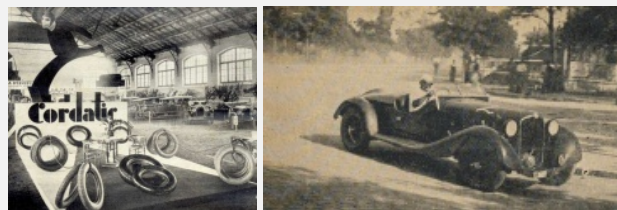
Schottola Ernő 1882. február 17-én alapította a Magyar Ruggyantaárugyár Rt. (MRG) elődvállalatát Első Magyar Ruggyanta (Gumi) és Asbest Áru Gyárak néven. A kerepesi úti gyár 40-50 munkással még kezdetleges körülmények között működött, újnak nevezhető gumiipari termékeket ennek megfelelően nem volt képes előállítani.

1890-ben a bécsi Oesterreichisch–Amerikanische Gummifabrik AG kihasználva a gyáralapító Schottola rózsásnak nem nevezhető pénzügyi helyzetét, megszerezte a gyártelepet. (Schottola Ernő a gumiárugyártással felhagyott ugyan, azonban az alapítás érdemét megörökítve a gumigyártás meghonosítójának titulálta önmagát.) A Magyar Ruggyantaárugyár Rt. (MRG) így osztrák tőke kezdeményezésére alakult meg 1890. december 31-én, a Schottola-féle gyártól tulajdonképpen függetlenül, de a budapesti cég jogutódjaként megszerezte az állami kedvezményeket, és a kerepesi úti telepet is.

A gyár rekonstrukcióját és továbbfejlesztését nagyban befolyásolta, hogy mennyi állami megrendelést képes megszerezni. Az új üzem legnagyobb felvevőpiaca hosszú éveken át a Magyar Királyi Államvasutak Rt. (MÁV) lett, így az MRG rövid idő alatt jelentős vállalattá vált. Elsőként vasúti ütközők, fékberendezési gumicikkek, tárcsák, lökéshárítók és tetőfedőlemezek gyártása indult meg, majd 1893-tól megkezdődött kerékpárgumik, később pedig a keménygumi és gumisarkok előállításai is. Az üzemekben 1910-ig a német nyelvhasználat volt az általános, így az alkalmazottak többségét kezdetben rákosfalvi és tolnai sváb munkások, valamint cseh és német szakemberek alkották. A termékek előállítása külföldi technológia és szabadalmak alapján indult meg. Az újdonságok eladhatóvá tétele érdekében pedig az MRG a kereslet növelését is szem előtt tartotta: a gyár támogatta és népszerűsítette a kerékpársportot, ezen kívül a versenyzőket ingyen gumikkal látta el. A cég termékei az 1896-ban megrendezett budapesti millenniumi kiállításon és az 1900. évi párizsi világkiállításon is jól szerepeltek, ez a tény állandó keresletet teremtett termékei iránt a tengerentúlon, és Európában is.

1901-ben kezdték meg a Tauril védjegyű azbesztkaucsuk tömítőlemezek (IT-lemezek) gyártását, amely egyike lett a legismertebb márkáknak Angliában, Kanadában és Franciaországban. Az Amerikai Egyesült Államok haditengerészete is ezt a tömítést használta. Az ezt követő években több céget is érdekkörébe vont (Daimler Automobil és Garage Rt.; Budapesti Automobil Közlekedési Rt., más néven Autótaxi), valamint külföldi cégeket és eladási üzleteket (Berlin, Párizs) is alapított pozíciójának megerősítésére.

1911-ben az MRG megalapította a Cordatic Magyar Gumiabroncs Rt.-t a pneumatikok forgalmazására, és megkezdte az autógumik gyártását. Az angol DUNLOP cégtől átvett technológia szerint az 1920-as években az elsők között kezdett olyan gumiabroncsokat gyártani, amelyekben erősítő betétként „kordszövetet” alkalmaztak. Ellentétben a közismert „rácsszövetekkel”, ezeknél a gumiba ágyazott szálak a kereszteződéseknél nem nyírhatják el egymást. Innen a név.

1913-ban hozták létre a Tauril Pneumatik Rt.-t Budapesten és Bécsben, amely az MRG eladási szervezeteként kezdte meg működését. A gyár legfőbb cikke az 1912-ben piacra dobott új magyar termék, a

Tauril pneumatik volt. Ekkorra az MRG minden tekintetben meghatározó nagyvállalattá vált.

Az első világháború idején az ország el volt vágva a gyártáshoz szükséges (dél-amerikai) nyersanyagtól. A probléma kiküszöbölésére Dorogi István mérnök irányításával olyan új technológiát dolgoztak ki és szabadalmaztattak, amellyel a műgumiból keménygumit állítottak elő. Ez a termék a gyár egyik legkeresettebb cikke lett, amely később a német tengeralattjárók gyártásánál is használtak. A háború után csökkentek a külföldi eladási lehetőségek, és a japán gumiipar, mint veszélyes versenytárs jelent meg a piacon. Dömpingáron dobták piacra termékeiket, ami ellen kizárólag a minőség folyamatos javításával védekezhettek a magyar vállalatok. Ez a versenyhelyzet biztosította, hogy a magyar termékek világviszonylatban is a szakma élvonalába kerültek.

1921–1922-ben vezették be magyar szabadalom alapján az ún. „Y” mintázatú, a későbbiekben világhírűvé vált Cordatic márkájú autóabroncsot, amelynek élettartalma és 50 ezres kilométer teljesítménye nemzetközi színvonalon állt. (A világháború után gyártottak néha ennek tizedét sem érték el, sőt a buszok abroncsainál sem volt ritka a mindössze 20 ezer km-es átlagteljesítmény). Ennek ellenére az 1920-as évek végén a Cordatic márka átlagban 8,4%-kal volt olcsóbb, mint a külföldi gumik. A gumiabroncs keresletét növelte az is, hogy sikerült állandó vevőjüknek megnyerni a Taxi Vállalatot. (Egy törvény és egy kormányrendelet kötelezővé tette a közhasználatú gépjárművállalatok részére mind az autó, mind a pneumatik hazai beszerzését.)

Az MRG az új abroncsnak köszönhetően szoros kapcsolatot épített ki az egész világra kiterjedő Dunlop-konzernnel. 1923-tól már jelentős exportot bonyolított Angliával is, 1930-ban pedig Cordatic service hálózat is létesült. 1937-ben Rotterdamban szintén saját gyárat és képviseletet alapítottak. Az ekkori sikereknek köszönhető, hogy a „Cordatic” olyan jól csengő márkanév lett, hogy még az 1980-as években is használta a magyar abroncsgyártás.

A Cordatic sikere – a márka bevezetésekor – a kiváló minőségen túl a jól átgondolt marketingstratégiának is köszönhető. A kor kiemelkedő művészeit kérték fel plakátjaik és kiadványborítóik tervezésére. Néhányan közülük: Pólya Tibor, Konecsnyi György, Macskássy Gyula. Berény Róbert grafikus és festőművész 1928-ban tervezte a Globus Nyomdában kivitelezett, 1930-ban az utcákra került Cordatic gumiabroncs hirdetését, mely azonnal a sebesség és erő jól ismert szimbólumává vált. Az autósapkában és -szemüvegben, testre simuló öltözékben, vállán óriási

gumiabronccsal rohanó figura egy modern termék megbízható minőségét hirdeti, mely azonnal vágyat ébreszt a potenciális vásárlóközösségekben. A reklámszakemberek a kor szellemének megfelelő, meghökkentő képi világot teremtettek, ügyesen felkeltve az autó- és motortulajdonosok figyelmét. A vizuális „támadáson” túl számos meglepő reklám-ötlettel is találkozunk néhány korabeli kiadványban. Például efféle népdal átköltésekkel:

„Budapestre kéne menni
Cordaticot kéne venni
Vigyázz soffőr jó lesz kedved
Cordaticcal nincs defekted”
(Kerék, 1928.)

A kor „félistenei”, híres motor és autóversenyzők is népszerűsítették az abroncsokat.

Urbach László így dicséri: „Cordatic gumijuk nagy segítségemre volt a Rekordnapon elért eredményem elérésében.” Delmár Walter nyilatkozata: „A köpenyek a mai napig 45000 km teljesítményt értek el, és a futófelület kopása egészen csekély. Hosszú vezetői múltam alatt sem talákoztam hasonlóval. Büszke vagyok mint magyar autós, hogy a magyar gumiipar világviszonylatban is ilyen elsőrangú gyártmányt hozott piacra.”

1923-tól dr. Klein Pál kidolgozta az ún. anódeljárást, aminek segítségével közvetlenül latexből (folyékony gumitej), közbeeső gyártási folyamatok és az addig szükséges nehézgépek kiküszöbölésével készítették gumiárukat, így lehetővé tette bizonyos áruk előállítását jobb minőségben, és egészen újszerű gumiárukat (poharak, pneumatiktömlők, puha és keménygumival történő fémbevonatok) gyártását. Ez volt az úgynevezett anódszabadalom, amelyet külföldön is átvettek. 1927-ben az anódszabadalomban rejlő lehetőségek kiaknázására megalakult az Anode Rubber Company (MRG, a United States Rubber Company, Dunlop Rubber Company Ltd részvételével.). Ugyancsak szövetség alakult a Latex gyártmányokra, amelynek a következő cégek voltak a tagjai: Dunlop Rubber Company, U.S. Rubber Company, Societa Italiana Pirelli, MRG. Az egész világra kiterjedő új kapcsolatrendszer az autógumiabroncsgyártásban különösen előnyösnek bizonyult.

A gazdasági világválság után az MRG új cikkek bevezetésével és új piacok meghódításával próbálkozott, méghozzá sikeresen. Bevezették a laktron (kör keresztmetszetű gumifonal) és a lastex (gumifonalak

textillel történő bevonása) anyagokat, amelyek legnagyobb felvevőpiacát az autógyárak jelentették. 1936-ban kezdték meg a gyorsan népszerűvé váló vasgumi gyártását, valamint a jó minőségű szíj- és hevedergyártás is. Világhírű úrucikkük volt az olajálló tömítőgyűrű. Többek között a RAF (Royal Air Force), azaz angol királyi légierő repülőgépeinek összeszerelését végző üzemek is a magyar termékeket rendszeresítették.

A világválság leküzdését követően a korábban lét-rehozott cégek is fejlődésnek indultak, így a Cordatic Magyar Gumiabroncs Rt., is. 1937-ben az új gyártási szabadalmakon alapuló korszerű termékek (autógumi-gyártás, a szivacspadló, gumipadló és -szőnyeg) forgalmazására két értékesítő vállalatot alapítottak, a Cordatic Magyar Gumiabroncs Értékesítő Rt.-t és az Emergé Palma Kaucsuk Rt.-t. E cégnevek a későbbiekben egybefonódtak az árukkal. Az exporttevékenységet jól szervezett képviselői hálózat támogatta. Cordatic és Ballon Cordatic márkanév alatt drót- és gumiperemű, valamint magasnyomású motorkerékpár és személyautó pneumatikokat, továbbá extraerős teherautó és autóbusz pneumatikokat, kerékpántokat forgalmaztak. Kiterjedt szervizhálózatuk segítséget nyújtott mind a megfelelő típus kiválasztásában és beszerelésében, mind a szakszerű karbantartásában. A szerviz központja Budapest szívében, a Mozsár utca 9-ben működött.

1938. a háborús készülődés jegyében telt el. A hadijárművek növekvő termelésével együtt nőtt a pneumatikok iránti kereslet. A második világháború egyetlen magyar építésű, páncélozott, kerekes járművét, a 39. M Csaba páncélgépkocsit is lövésálló Cordatic gumikkal szerelték fel.

A második világháború alatt a kormány az MRG-t is hadiüzemekké nyilvánította. A cég komoly termelési nehézségekkel küzdött a fellépő nyersanyag-ellátási gondok miatt, mivel mind a nyersgumit, mind a pamutot a tengerentúlról szerezték be. Ezért új eljárások bevezetése vált szükségessé.

Például gumihulladék újrafelhasználása – ennek érdekében nagyszabású gyűjtőakciókat szerveztek –, vagy a mesterséges kaucsuk (műgumi) előállítás. Műszaki megállapodást kötöttek a Semperit Oesterreichisch–Amerikanische Gummiwerke AG-val: a német műgumit a Cordatic Magyar Gumiabroncs Rt. dolgozta fel, az MRG telephelyén és gépeivel. A háború alatt a vállalat üzemeit nem érte bombatámadás.

1945 után a továbbra is fennálló nyersanyaghiány és a technikai eszközök korszerűtlensége miatt a korábbi (háború előtti) termelési szintet nehezen lehetett teljesíteni. A korábban világhírű termékek minősége fokozatosan romlott. A selejt aránya 1952-re a gumiabroncsgyártás területén már elérte a 21–26%-os szintet!

A vállalatot 1949-ben államosították Ruggyanta-árugyár néven. Többször átszervezték és összevonták a (Cordatic Magyar Gumiabroncs Rt. Gumiabroncs Értékesítő Nemzeti Vállalatként működött tovább), míg 1963-ban megalakították az Országos Gumiipari Vállalatot (OGV). A vállalat elégitette ki a gumiipari termékek iránt keresletet (autóbuszgyártás, a bányászat és más ágazatok gépesítése, nagyüzemi mezőgazdaság), s gyártottak nagy mennyiségben bicikli, személy- és tehergépkocsi, motorkerékpár köpenyt és tömlőt, szállítóhevedert, hajtó- és ékszíjakat, latex-cikkeket, s a későbbiekben kemping gumiárut.

A cég 1973-ban vette fel a Taurus Gumiipari Vállalat nevet. Az 1970-es évek sikerterméke a világ olajbányászatában elterjedt és jól eladható olajipari mélyfűró-tömlő volt. Az 1980-as évek végén 3-3 fővárosi és vidéki gyárában előállított gyártmányait Taurus, Palma, Emergé, Cordatic márkanévvel forgalmazta. Cordatic abroncsot a következő gépjárműtípusokhoz gyártottak: motorkerékpárok, segéd- és kismotorok, személy- és kistehergépkocsik, tehergépkocsik, társasgépkocsik, pótkocsik, mezőgazdasági és egyéb ipari járművek (például targoncák). Cordatic kerekeken gurultak a magyar gyártású Csepel, Pannonia és Danuvia motorkerékpárok is.

Az abroncsokat öt különböző mintázattal rendelheték a vásárlók a 70-es években:

1. Országúti mintázat: hézagmentes útburkolatú utakra
2. Terepjáró mintázat: lágy felületű utakra
3. Félterepjáró mintázat: részben szilárd utakra, részben terepre történő üzemeltetéshez
4. M+S mintázat: hó és sár köpeny néven ismert. Csúszós, laza talajra (hó, sár, homok, jeges út) ajánlotta a gyártó.
5. Különleges mintázatok: speciális járművekhez, mint a munkagépek, mezőgazdasági gépek, szállítógépek, targoncák.

A rendszerváltás utáni privatizáció során 1996-ban a gyár a Michelin tulajdonába került.

Most következzen érdekességképpen egy újságcikk a Tolnai Világlapja 1937. augusztus 18-án megjelent számából:

Három generáció egy fényképen. A bajcsai bíró felesége, Mlinarics Jánosné 29 éves korában már nagymama volt. Karján tartja unokáját, az egyéves kis Margitot, aki virágot kap a 16 éves mamájától. (Balassa felv.)

TOLNAI VILÁGLAPJA

A Dunántúl új csodája: a 29 éves nagymama

Új magyar világrekord született – a szó legszorosabb értelmében született – egy dunántúli kis faluban, amikor Lánzos József gazdálkodó portáját meglátogatta a gólya és egy kis leánykát hozott: Margitkát, aki még egyestendős sincs. Kővér kis arcán derült mosoly ragyog, még nem tudja, hogy születése a világ népesedési statisztikájának milyen szenzációja volt. Anyja 15 éves, nagyanyja pedig 29 éves.

Ilyen még aligha volt! Lánzos Margitka nagymamája a világ legfiatalabb nagyanyja.

A rendkívüli esetnek hiába keressük párját, példátlanul áll: Európában, az Egyesült-Államokban és Ausztráliában; mindenütt, ahol fehérebbek élnek. Mert hiszen a színesek között a korai apaság, anyaság – természetzerűleg a korai nagyapaság és nagyanyaság megszokott, mindennapi dolog.

Megtörtént már, hogy 12 éves leány férjhez ment, az is előfordult, hogy 16 éves fiú házasodott, de arra még nem volt példa, hogy 29 éves asszonynak unokája legyen. Most van! A rekordot eddig a rekordok földje, Amerika tartotta. Rövid idővel ezelőtt összeírták az Északamerikai Egyesült Államok nagyanyáit. A legfiatalabb egy farmer 31 éves felesége volt.

Ő tartotta a világrekordot 1936. szeptember 18-ig, mikor megszületett Lánzos Margitka, aki nagyanyává tette 29 esztendő nagyanyját s ezzel a világrekord és a legfiatalabb nagyanya cím átkerült Európába, a Dunántúlra, magyar földre, Bajcsára. Az a legérdekesebb a dologban, hogy csak most derült ki a szenzációs esemény. A községi jegyző az anyakönyv rendezgetése során jött rá, hogy a községi bíró felesége a világ legfiatalabb nagyanyja. Addig fogalma sem volt az amerikai világrekordról, amelyet már majdnem egy éve megszerzett Magyarországnak.

Az ifjú anya születési évszáma 1921, a nagyanyáé 1907, az unoka a múlt év szeptemberében jött a világra. A három dátum szerint nem is harminc év alatt három generáció követte egymást. A nagymama 1914-ben, a világháború kitörésekor első elemibe járt és az ábécét tanulta. Leánya még nem tudta leírni a nevét, mikor a koronáról áttértünk a pengőszámitásra és már egyestendős gyermeke van...

Bajcsán korán házasodnak a legények és hamar bekötik a fejét a lányoknak. A bajcsai bíró, Mlinarics János most 40 esztendő. 16 évvel ezelőtt nősült. Pintér Máriát vette feleségül, a menyasszony még nem volt 14 esztendő, mikor a templomban az oltár elé álltak. 1921. augusztus 25-én született leányuk, Anna; alighogy betöltötte a 14. életévét, máris megkérték a kezét. Mlinaricsék eleinte ellenezték a házasságot, de azután visszagondoltak a maguk mátkaságára és beleegyeztek a házasságba. Diszpenzációt kaptak és megtartották a lakodalmat. Hamarosan megérkezett Margitka és Mlinarics Jánosné alig pár hónappal 29. születésnapja után nagymama lett.

Már Amerikában is tudnak a nagy esetről: a fiatal nagymamáról és Bajcsára egyre-másra hozza a posta a gratuláló és érdeklődő leveleket.

A Mlinarics- és a Lánzos-családnak külön öröme, hogy a kis unoka leány lett. Így remény van arra is, hogy 15 év múlva megszülessen a negyedik generáció és Mlinarics Jánosné újabb világrekordot és címet kapjon: a legfiatalabb dédanya.

45–46 éves korában még ringatni, fürdetni szeretné a dédunokát. De hol van ez az idő? Egyelőre Lánzos József bajcsai gazdálkodó udvarán nagyteknőben fürdetik Margitkát

A gyermek boldogan paskolja a vizet, nevet, kiabál. Ketten is szorgoskodnak körülötte és aki nézi a kedves látványt, nem tudja: ki a mama és ki a nagymama.

Erdélyi István

Ilyen kilátás tárult az Arany Szarvas szálló vendégei elé... Hetivásár a Főtéren (ma Erzsébet tér) 1901-ben. Jól látható, hogy a tér nyugati oldalát még a börtön épület uralta. A fogház hatalmas épületét az állam építtette 1873-ban. Mintabörtönnek épült „120 egyénre szánva”

Vásári forgatag az Erzsébet téren az 1930-as években

Knortzer György munkahelye, a nagykanizsai takarékpénztár. A város legforgalmasabb pontja volt régen – s talán ma is – a Fő út és a Csengery utca kereszteződése. 1897-ben a város itt jelölte ki a bérkocsik egyik állomáshelyét

A Deák téri fapiac 1889-ben. Jól látható a takarékpénztár épülete, és az is, hogy a fát hasábokban árusították lovas kocsikról

Knortzer György (1854-1940), a Nagykánizsai Tűzoltóparancsnokság örökös főparancsnoka fiatalon és idős korában

Tűzoltóink az 1900-as évek fordulóján, ill. korabeli elsősegélynyújtás oktatás. (vörsi Tűzoltó Múzeum)

I-II. szívó osztályok

A szerkocsi és legénysége

I-II. mászó osztályok

A Tűzoltóság parancsnoksága 1904-ben, jobb oldalon kissé elmosódva a sisakos álló alak Knortzer György főparancsnok. (A nagykanizsai tűzoltóság kiállítási képeiből.)

N é v j e g y z é k

✓ 1919 új megválasztás
✓ 1920 új

a Magyar Vörös Kereszt Egylet nagykanizsai városi választmányá-
nak az 1916 évi május hó 28-án tartott közgyűlésén kiegészített
40 tagú választmányáról.

Nagykanizsai városi választmány.

I. T i s z t v i s e l ő k .

- 1. Dr. Fliháli Viktor elnök.
- 2. Kövesdi Boer Gusztávné női társelnök.
- ✓ 3. Ujnépi Elek Géza 919. alelnök. uj.
- 4. Dr. Tuboly Gyuláné női alelnök társ.
- ⊖ ✓ 5. Gürtler Ferencz 919. titkár. uj.
- 6. Dr. Fábíán Zsigmond. gondnok. *Magyar Kereszt Egylet*
- ✓ 7. Unger Ullmann Elek pénztárnok. *megh. 1920 10/17*
- + 921 8/12 ✓ 8. Dr. Szekeres József orvos. *Magyar Kereszt Egylet*

II. V á l a s z t m á n y i t a g o k .

- 9. Aczél Pál ✓
- 10. Blau Lajos 919. ✓
- 11. Dr. Bentzik Ferencz ✓
- 12. ~~Ebenspinger~~ Leó *megh. 919 2/13* ✓
- 13. Ujnépi Elek Ernő 919. ✓
- 14. Fesselhofer József. ✓
- 15. ~~Ebenspinger~~ Gábor *1920* ✓
- 16. Grünhut Henrik *megh. 917 13/III.* ✓
- 17. Horváth György *megh. 919/10* ✓
- 18. Knortzer György 919. uj. ✓
- 19. Dr. Kovács Gyula ✓
- 20. Dr. Sebján Gyula ✓
- 21. Dr. Schwarz Károly ✓
- 22. Dr. Szigethy Károly ✓
- 23. Bisinger Henrikné. ✓
- 24. Ujnépi Elek Gézné ✓
- 25. Dr. Fábíán Zsigmondné 919. uj. ✓
- 26. Farkas Vilma. 919. uj. ✓
- 27. ~~Székely Csécsi Gútmann Vilmosné~~ ⊖
- 28. ~~Székely Mária Kándorné~~ ⊖
- 29. Dr. Fliháli Viktorné ✓
- 30. Fliháli Ferenczné 919. ✓
- 31. Pongor Henrikné 919. uj. ✓
- 32. Sommer Sándorné ✓
- 33. Dr. Böri Szabó Jenőné ✓
- 34. Dr. Szekeres Józsefné ✓
- 35. dr. Tripammer Bezaőné ✓
- 36. Unger Ullmann Elekné ✓
- 37. Vidár Samáné ✓
- 38. Weiser Józsefné ✓
- 39. Weiss Tivadarné 919. uj. ✓
- 40. ~~Székely Mária Kándorné~~ 919. uj. ✓

Nagykanizsa, 1916 május hó 28-án
ujak. 1921. febr. 6-án választva
Eberhardh Pála
Dr. Frank Imrán
Dr. Szabó Lajos *Dr. József*

ujak.
Rubins Károlyné
Dr. Székely Zsuzsanna
Kovács Tibor

210 NOV. 2 3

A nagykanizsai városi választmány 1916. évi névjegyzéke¹⁶⁰

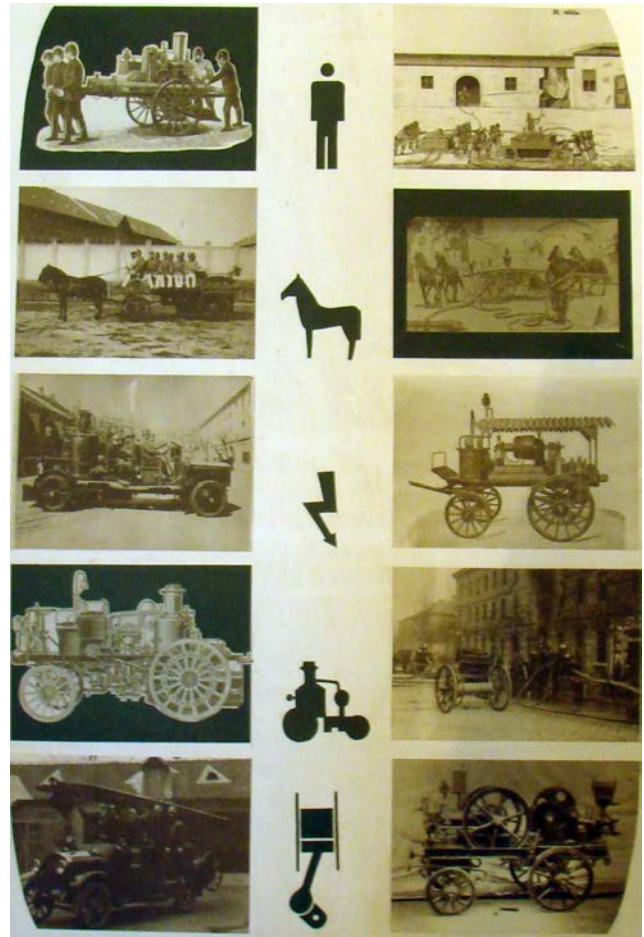
Névjegyzék a Magyar Vörös Kereszt Egylet nagykanizsai városi választmányának 1916. május 28-án tartott közgyűlésén kiegészített 40 tagú választmányáról. Magyar Vöröskereszt Nagykanizsai Városi Szervezete, irattár

A szegedi városi tűzoltóság részére az országban másodikként 1904-ben szállította Köhler István tűzoltószergyára ezt a 3 hengeres lövontatású fecskendő. Eredetileg egy 14 lóerős Benz motor hajtotta meg. Percenként 690 liter vizet szállított, s 22-es lövőkével 30 m magas sugarat adott. Ára 9945 korona volt. Később a motort kicserélték, 1926-ban a Suhajda csokoládégyár tűzénél még oltottak vele. *Technikai jellegzetessége: a robbanómotor nagy fordulatszámát óriási fogaskerék áttétellel csökkentették le a dugattyús szivattyú meghajtására alkalmas kisebb fordulatra. A fogaskerék egyúttal a lendítőkerék szerepét is betöltötte*

R. Czermack Tűzoltófecskendő, Szivattyú és Gépgyár (Teplitz) gőzfecskendője 1911-ből. A gyár 1908-ban a debreceni tűzoltóságnak 6 att. nyomáson percenként 440 liter vizet adó különleges gőzfecskendőt szállított. Különlegessége abban állt, hogy amíg eleendő gőzt nem fejlesztett, kézzel is lehetett működtetni (120 l/p teljesítménnyel)

A tűzoltóság technikai fejlődését mutatja be a fenti kép, az emberi erővel történő vízszivattyúzástól a gépkocsi robbanómotorját felhasználó benzinmotoros szivattyúig. (A vörsei Tűzoltó Múzeum kiállítási anyaga. Az előző képeken a szintén Vörseön kiállított gőzgéppel, és benzinmotorral hajtott szivattyúk láthatók)

Steril kötszerek 1932-ből, 1936-ból és 1940-ből, ill. a kor jellegzetességei: a bádognából készült végtagrögző-tő sínek

Egy korabeli tábori hordágy a Nagykánizsai Tűzoltólaktanyából

Korabeli jódtinctura (alumínium ill. krómozott réz edényben tárolták az üvegcsét)

Tűzoltóink gyakorlatozása tolólétrával. (A nagykánizsai tűzoltóság kiállítási képeiből)

Motoros elsősegély doboz 1932-ből kötszerekkel, gyógyszerekkel és egy érdekes, illusztrált háromszögletű kendővel, valamint kötszerek 1944-ből, ill. a háború előtti időkből

Díszelgés a nagykánizsai tűzoltólaktanya udvarán. (A nagykánizsai tűzoltóság kiállítási képeiből)

Gyakorlat közben a nagykánizsai tűzoltólaktanya udvarán

*A fenti képeken nagykanizsai tűzoltó mentődolgozók
gyakorlati elsősegély képzése.
(Sötét egyenruhában ifj. Knortzer György mentős
szakaszparancsnok)*

*Leventék elsősegély oktatás közben a Nagykanizsai
Tűzoltóparancsnokság udvarán.*

**VÁRMEGYÉK ÉS VÁROSOK
ORSZÁGOS MENTŐEGYESÜLETE**
BUDAPEST, II., HUNYADI JÁNOS-ÚT 11.
TELEFON: 55-0-21, 55-0-31, 55-0-41.

MENTŐÁLLOMÁSOK:

BAJA	MAGYARÓVÁR
BALASSAGYARMAT	MAKÓ
BATTONYA	MÁTÉSZALKA
BERETTYÓUJFALU	MOHÁCS
BUDAFOK	NAGYKÖRÖS
CELLDÖMÖLK	NYIREGYHAZA
GSEPEL	PÁPA
CSORNA	PÉCS
DIÓSGYÓR VASGYÁR	RÁKOSPALOTA
DOMBOVÁR	SÁTORALJAUJHELY
DUNAFÖLDVÁR	SIKLÓS
ESZTERGOM	SIÓFOK
GÖDÖLLŐ	SÓPRON
GYÓR	SÜMEG
GYULA	SZARVAS
HÓDM.-VÁSÁRHELY	SZEGED
KALOCSA	SZEKSZÁRD
KAPUVÁR	SZENTES
KARCZAG	SZERENCS
KISBER	SZÉKESFEHÉRVÁR
KISKUNHALAS	TATA
KISPEST	TISZAFÜRED
KISVÁRDA	VESZPRÉM
KOMÁROM	ZALAEGRSZEG

**ÚJRA-
NYOMTATVA**

**VÁRMEGYÉK ÉS VÁROSOK
ORSZÁGOS
MENTŐEGYESÜLETE**

**VÁRMEGYÉK ÉS VÁROSOK ORSZÁGOS
MENTŐEGYESÜLETE**
BUDAPEST, II., HUNYADI JÁNOS-ÚT 11.
TELEFON: 55-0-21, 55-0-31, 55-0-41.

7072 nyilv. szám.

IGAZOLVÁNY

arról, hogy Sádonyi Gábor
Sellánfalvi lakos, aki született
Sellánfalván n. 1917 évben,
a Vármegyék és Városok Országos Mentő-
egyesülete által 1934 év. dec. hó
5-7 napján Sellánfalván tartott
az első segélynyújtásra és vízből-mentésre
képesítő tanfolyamot eredményesen hall-
gatta. Kérjük a hatóságokat, hogy őt
emberbaráti működésében támogassák.

Budapest, 1934 év. dec. hó 11. n.

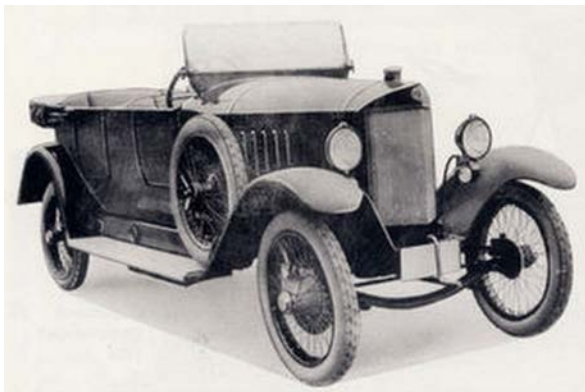
**ÚJRA-
NYOMTATVA**

igazgató elnök.
igazgató főorvos.

A BÖME és a VVOME címerei, ill. egy VVOME tagsági igazolvány másolata. (Debrődi Gábor fotói)

A MÁG korabeli hirdetése 1927-ből a korona-pengő váltás évéből. Nagykanizsa mentőautója 1930-ban – speciális szerkocsi lévén – ennél kicsivel többbe, 12000 pengőbe került. (Az „Automobil-Motorsport” folyóirat korabeli számából)

Péchy Erzsi egy Steyr volánja mögött szenvedett balesetet

A művészről szerint a Peugeot sofőrje volt a hibás

MÁG hirdetés egy 1924-es kínai újságban, a cég neve egyébként „Wild Trading Company” volt

A dicstelen vég: a Méray Motorkerékpárgyárnál karosszállt Magosix alváz 1934-ben a budapesti autókiállításon

A betegségek okai — vélték a középkoriak, akárcsak az antik tudomány művelői közül sokan — a testnedvek működési zavaraira vezethetők vissza. A gyógyítás szerei is folyadékok, mai szemmel nézve rettenetes kotyvalékok voltak.

Potenziazavarokkal küzdő férfiembernek bizony az alábbi recept szerint készült lötyv kellett volna lehörpintenie kitartó rendszerességgel:

„Végy galambmáját, verébmáját és fecske nemi szervet s készíts belőle főzetet.” De ez még semmi a szárított és darált giliszta, higany, patkányfark, akasztott ember haja és megkereszteletlen csecsemők agyveleje keverékéhez képest, aminek szintén varázslatos gyogyerőt tulajdonítottak.

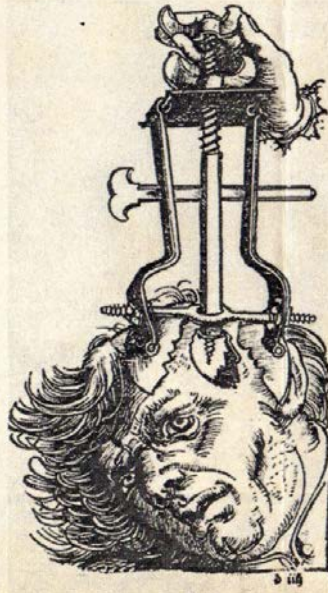
Egy gyógyító apáca csodás elegyet állított elő csúszban szenvedőknek: hangyabolyfőzetet. Ezt nem meginnia kellett a szenvedőnek, hanem vastagon be kel-

GYÓGYÍTÁS A KÖZÉPKORBAN **HANGYA** A BELEKEN

Lábszár-amputáció

Koponyasérült ellátása

Lágyéksérvműtét

lett kenni a testét a guszttal, sötét ragaccsal.

Am a középkori ember mind e torturák ellenére sem szabadulhatott kízó bajaitól. Ma el se tudjuk képzelni, milyen kínokat kellett kiállniuk a legkülönbözőbb bőrbajokban szenvedőknek, a szembetegeknek, vízkórosoknak, akiket a korabeli német nyelvű feljegyzések szerint „dünnschysz” és „blutschysz” kísért végig a földi kíno útján. Hogy mit jelent e két szó? Nem könnyű kelő eleganciával és régies hangzásuknak megfelelően megmagyarázni. Mondjuk így: „higfos-

• Császármetszés

tosság” és „szarvérűség” — már elnézést a testi tünetek ma szokásos szelidebb, esetleg latin megnevezéséhez szokott olvasóktól.

Gondoljuk csak meg: a döghalál, a pestis csupán 1348 és 1351 között 18 millió áldozatot követelt Európában, ez közel egyharmada volt akkori lakosságának. A gyermek- és csecsemőhalandóság az egész középkorban meghaladta az 50 százalékot.

Heinrich Schipperges, heidelbergi orvos-történész nemrég megjelent, nagy sikerű könyvéből, a *Betegek a középkorban* című munkából valók ezek az adatok. A kutató természetesen nem elégedett meg a kórok és a tünetek dokumentálásával, hanem — s ez könyvének szenzációja — alapos kutatásokat végzett a korabeli gyógyászat tárgykörében is. Le-

írja azokat a bizarr módszereket, amelyekkel a sebészek, a hályogkövacsok, a borbélyok traktálták pácienseiket, akik e firtelmes kínzásokat — csodák csodája — általában kibírták, sőt, gyakran meg is gyógyultak. Bár a feltárló kép igazolja azt az előítéletet, hogy a középkorban már életében megkezdte pokoljárását az, aki orvosok kezére jutott, a könyv azt is bizonyítja, hogy mind e sötétség közepette a sokkal fejlettebb arab gyógyászat eredményei is bebetörték Európába, természetesen először a kontinens földközi-tengeri partvidékére.

Terjedtek a helytálló anatómiai ismeretek, amelyek még az antikvitásban gyökerestek. Az európai orvosok lassanként megismerkedhettek az óndiai lélektudomány eredményeivel. Mindezen tanok bizony örökre feledésbe merültek volna, ha nem kerülnek át az antik és arab kultúrák területéről Európába.

Abulkausz, arab „sebész” például pontosan leírja egyik munkájában, hogyan kell eltávolítani egy rosszindulatú daganatot: „Először is a kórságoson vágj eret, hogy távozzék testéből a fekete epe. Majd úgy fektesd a beteget, hogy az operáció szempontjából az a legkedvezőbb legyen. Vágj a rákba egy kámpót és körös-körül vágd fel a bőrt, majd vágd ki az egészet a körbevágott bőrrel együtt.”

Császármetszés-leírások sokfelé ismertek voltak a korabeli Európában, még ábrázolások is maradtak az utókorra, tanúsítva, hogy valóban végeztek ilyen sebészeti beavatkozásokat. 1480-ból maradt ránk egy bábáknak szóló kis traktátus, melyben ez olvasható: ha az anyák „érzik, hogy halálukon vannak, akkor alsó fertályukon, a szeméremdobozulat fölött egytenyérnyire fel kell vágni őket. Olajos kézzel félre kell

tolni a belsőrészeket. Meg kell nyitni a méhet, és az oldalt fekvő anyát meg kell szabadítani a gyerektől.”

A középkori orvosok — a heidelbergi kutató értékelése szerint — csodákat műveltek. Tudták, hogyan csökkenték a beavatkozások közben a bőséges vérzést. Altatószivacsot alkalmaztak a fájdalom enyhítésére, ópiummal átítatott szivacsot kellett szopogatnia a betegnek. Voltak fogóik, szondáik, szikéik, érfogóik, csupa olyan eszköz, amely jóval később is általánosan használt volt a sebészetben.

A nyit sebeket például kőccal varrták össze, de használtak hajszálát és állati inak is. A belek összevarrásához óndiai módszert alkalmaztak — állítólag hatásosan. Az összevarrandó bélszélerek fekeete hangyákat raktak. Azok „összerágták” a végződéseket. Ekkor a hangyákat eltávolították, a beleket pedig visszahelyezték a hasüregbe. Természetesen ezek a módszerek a sebészet későbbi fejlődésével feledésbe merültek, ma legfeljebb a horrorra éhes emberek olvasgatnák örömmel a korabeli leírásokat. Van azonban a gyógyászatnak olyan területe is, ahol a középkor figyelemre méltó, máig is megszívlelendő összefüggésekre jött rá.

A testi és lelki bajok kölcsönhatását, a pszichoszomatikát már a 13. században fölfedezte és leírta Wilhelm von Saliceto. Kiemelte, milyen nagy jelentősége van az orvos és a beteg közti első beszélgetésnek, az anamnézisnek, a kórtörténet minél pontosabb felvételének. Az orvos pusztán érdeklődése a beteg szenvedése iránt már önmagában „akkora erőt támaszt a betegben” — írja a középkori tudós —, „hogy a legsúlyosabb bajban is többet ér, mint az orvos szerszámai és gyógyszerei”.

A középkorban a betegeket kólostorokban ápolták, a hatalmas, csarnokszerű kórtermekben 80—100 ágy is sorakozott. A bencések rendezték be az első fűthető kórtermet és hozták létre a nyugati világ első nagy kórházát.

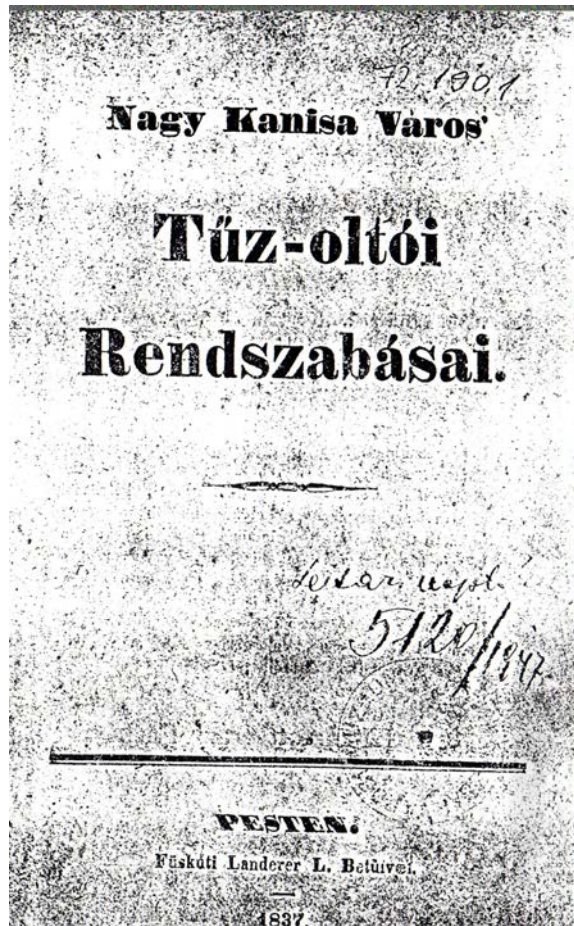
Tanulságos az is, hogy a korabeli gyógyászat szigorú sorrendet tartott. A beteget először ellátták tanácsokkal, hogyan éljen egészséges életet, csak ha ez nem segített, következtek a gyógyszerközök, eljárások és szerek. Ha mindez hatástalan maradt, utolsó lehetőségként lépett a szinre a sebész, hogy „Isten nevében és segédelmével késével és ollójával illesse a beteg testét”.

Gazdag és szegény, szentéletű apáca és durva hadi létele alkonnyán — amely bizony sokkal korábban köszöntött be, mint ma — egyként ismerte fel az igazságot, hogy lelke esendő porhüvelybe ágyazódik, mert tapasztalta, hogy „a fő szédeleg” — miként egy kézírásos augsburgi feljegyzésből megtudhatjuk —, „az agy hanyatlík, az emlékezet elszökik, a szív senyved, a mell zörög, a termet megtörik, a nagyság odavész, az erő gyengékedik, az orca elsötétül, a lélegzet rossz ízű, a szem folyik, az orr csöpög, a fogak rothadnak, a fül feldagad, a nyelv botladozik, a kéz reszket, a láb összecusklík, és a vén elmegyen”.

Ma sem vigasztalóbb a helyzet, csak talán mindez később következik be, és nem beszélünk róla ilyen nyiltan. A reszketés elegánsan „csak” tremor, a mell zörgése EKG-jel, az emlékezet elszökése amnézia, a fogak rothadása caries, a vén elmegyen pedig exitus. De azért egy kicsit ma is íj annak, aki az orvosok kezére jut.

—sei

A középkor orvosi szörnyűségeit jól összefoglalja ez az újságcikk, mely az 1980-as évek második felében jelent meg az *Élet és Tudomány* magazinban

OT
G.T.

RÉSZES KI-IRÁS

T. N. Zala Vármegyének 1836ik esztendei 20ik Juniusban és 8ik Augustusban folvást tartótt közgyűlése jegyző könyvéből.

Nro 1902. Privilegiáltt Kanizsai Mezzó Város Tanátsa az eránt folyamodik: hogy a' tűzi veszedelmeknek gyakori ki-ütése miatt, az oltás eránt készített rendszabásokat a' N. Vármegye helyben hagyni, és meg-erősíteni méltóztasson.

A' Karok és Rendek a' folyamodó Tanátsnak illyes szerencsétlen, és éppen nem ritka szomorú Esetek' gátlására, és lehetó eltávoztatására tett szükséges, 's méltán ohajtható Intézetit helyesnek találva, azokat ezennel helyben hadják, és meg-erősittik: — Rajky Zsigmond Fő-Bíró Urra, a' végzés ki-adása mellyett, bizatván, hogy azeránt a' Rendek' meg-elégedését, a' Városi Tanátsnak szóval-is kijelentvén, az Illetőket azon' czélszerű szabálokhoz elő-adandó Eset alkalmával leendő magok alkalmaztatására a' N. Vármegye Nevében is fel-szóllítsa.

Ki-adatott Háy Farkas,

hites Archivárius által.

1222/1926 előtt

Tűz-oltói Rendszabások

1836ik esztendei Augustus hónap 5. Nagy-Kanisa Város' Tanátsának rendes ülése' alkalmával a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanáts által még 1785ik esztendőben a' szerencsétlen tűzi veszélyek' oltalmazása iránt közre botsátott javalata mostanság megújítatván, az alább kitett módok szeriat szoros megtartás végett kiadatni rendeltetett; úgyan is:

A' Vízi-Puskák mellé Fő-Kormányozó

Albanits Florian Tanátsos, és Czéh-Mesterek, kikhez segédül állni rendeltettek a' Lakatosok, Puskások, Asztalosok, Kovácsok, Kolompárok és Rézművesek közül összesen 33-an.

Létrák, Tsákyák és Fejszékhez Fő-Kormányozó

Fischer György Tanátsos, és a' Czéh-Mesterek, melléjük segédeknek az Átsok fejszékkel, Füstfagók, Kőművesek, Bodnárok, Csutorások és Szűr-szabók közül összesen 59-en állni rendeltettek.

Pemetekhez Fő-Kormányozó

Roban Ferencz Tanácsos, a' Czéh-Mesterekkel, melléjük segédül adatnak a' Fazekasok és Kötelesek Legényeikkel együtt öszvesen 22-en.

Víz-hordásra Fő-Kormányozó

Topler Ferencz Tanácsos, Jakopovits Péter, Martinez János és a' Czéh-Mesterek, segéd munkások pedig Takátsok, Csizmadiák, Gombkötők, Szűtsők és Szijártók, öszvesen 210-en.

Őröknek Fő-Kormányozó

Wustl Alajos Tanácsos, és a' Czéh-Mesterek mellé állítanak a' német Szabók, német Vargák, Kalaposak és Sütők (Pékek) ezeknek Legényeik pedig a' víz-hordásra alkalmaztatnak, a' mesterek öszvesen 36-an.

Házi bútorok' kihordására Fő-Kormányozó

Turkovits György Tanácsos, és a' Czéh-Mesterek választattak, kiknek parantsolatjára segédül lenni tartoznak a' Kádárok, Fősűsök, magyar Vargák, magyar Szabók, öszvesen 44-en, ezeknek Legényök is, mint fellebb, a' víz-hordásra rendeltettek.

A' Seborvosok Fő-Kormányozó

Takáts István, Ns. Zala Varmegyei Seborvos. Kötelesek segédjökkel együtt minden szerencsétlen helyen megjeleni pamuttal, kötőlekekkel, érvágó s' egyéb Sebészi szerekkel, hogy ne talán akkor történhető veszedelmes esetekben a' megsebesítetteket, vagy akárminő testi veszélybe esetteket azon-

nal pártúl fogván, azokon tehetségök szerint segíthessenek, és a' teendőket megtehessek.

Ezen rendelkezések szerint minden Czéhbeliek azon iparkodni köteleztetnek, hogy a' veszedelmes Tüzi lármát hallván, kiki a' maga eszközeivel, mellyek mellé rendeltettek, azon veszedelemnek kitett helyen minél előbb megjelenjenek, és tőlök kitelhető képpen a' szerentsétlen ember-társaikat oltalmazzák: mindenki az a' végre rendelt Fő-Kormányozónak rendelkezését és parantsát pontosan megtartani, s' a' szerint magát alkalmaztatni köteleztetik, ide értvén a' Czéhbeli Legényeket is, kiknek szinte az ő Mestereikkel ugyan azon helyen megjelenni, és együtt iparkodni kellekik.

E' végre tehát a' Czéh-Mestereknek kötelesekben fog állni az ő Mester-Társaikra és Legényeikre felügyelni, a' meg nem jelenőket feljelelni és a' következő napon a' Biróságnak bejelenteni, kik, ha elmaradásoknak igaz okát adni nem tudják, a' Mesterek 5, — a' Legények pedig 2 ezüst forintoknak lefizetésében mint makatság — jöknak büntetésében meg fognak marasztalni, melly summának fele az illető Czéhládába, fele pedig a' Tüzi Cassába fog tétetni. Ezen büntetés alá vonatnak még azok is, kik a' veszélynek elnyomásáig nem dolgoznak, vagy magokat onnét elhúzzák.

Ezen rendszabások minden Czéhbeli Gyülekezetben annyiszor, mennyiszor öszvegyűlnek, felolvastassanak és megmagyaráztassanak, ne hogy a' jövevény Legények magokat a' nem tudással vagy nem értéssel mentegethessék.

Továbbá, minthogy illy szerentsétlen helyeken szorgoskodó Legények gyakran rüháikban kárt szoknak vallni, mellyeknek némű kipótlására rendeltetik, hogy minden Czéh az ő Pénztárát úgy ossza fel, hogy jövedelmének egy része a' Kórházra, másik a' maga' szükségeire, a' harmadik része pedig azon Legények' káraiknak kipótlására fordíttassék, nem pedig ebédekre, vatsorákra, vagy egyéb tobzódásokra gyűjtessék az öszve, melly

mint a' természettel, mint pedig az illendőséggel ellenkezik, s' mindenütt szorosan tilalmaztatik.

Hogy a' Nem-Czéhbeliek is a' Czéhbeliékkel egyes erővel a' veszélynek kitett Ember-társaink' segedelmére szoríthatassanak, azok is szinte mint ezek elrendeltettek, és az ő illető Tanácsosaik' fő kormányozása alá számítatnak név szerint. Itt is a' Tanácsosoknak kötelességükben fog állni a' jelen nem lévőket feljegyezni, és a' következő napon a' Biróságnak bejelenteni, ezek is a' felebb kitett summának lefizetésében büntetnek meg, kik elrendeltetvén, illy renddel következnek; úgy mint:

A' Vízi-Puskák és víz-hordó kotsikba a' Aik kormányozás mellett lovaikat befogni tartoznak, Nagy-Kanisárol: Plander József, Kotsitsa János, Gerentsér Ferentz, Horváth máskép Penti János, Németh József, Geróts István, Geróts János, Kotnyek György, Igrovits József, Andri Márton, Furdán József, Fekete János, Polaj Ferentz, Hertzeg Ferentz, Bentzik János, Máté József, Tálosi Ferentz, öreg Hertzeg Ferentz, Máté Mihály, Horváth máskép Mikó István, Vadász József, Gáspár Mihály, Szűts Ferentz. Kis-Kanisárol: Mojzer József, Lengyel Ferentz, Gozdán József, Kotzfán József, Krisztián Ferentz, Faits Ferentz, Hajdú József, Buchmann József, Farkas György, Polaj László, ör: Milej Ferentz, ör: Plander Ferentz, Báli József, Davidovits József, Bagonyai Mihály, Juda György, Málek György, Horváth István, Bördolmányos István, Kis Mihály, és Vajda Antal.

Gyalog munkások a' vízi-puskák mellé az i-ső kormányozás alá Nagy-Kanisárol: Háiszter Ferentz, Tálosi György, Petsits György, Peti István, Lendvay Ferentz, Horváth Imre, Vajda József, Hálész Ferentz, Rupánovits Pál, Szabó József, Kolongya György, Vadász János, Vörös Mihály, Mándó György, Verbovetz József, Verlák György, Stokk György, Prosznyák József, Kolongya József, Kolongya Mátyás, Németh Ferentz, Delovits György, Gál Ferentz, Sásvári József, Horváth András. Kis-

Kanisárol: Vajda Ferentz, Póretz József, Póretz János, Perkó József, Ötvös Ferentz, Gyúritz György, ifjú Kantsalits István, ifjú Dávidovits János, Igrí József, Miháletz György, Bolf József, ifjú Bolf György, Makár János, Szmodits Mihály, Mihina István, Károlovits György, Makár József, Szmodits György, Bregovits János, Szmodits János, Szmodits Ferentz, Pongrácz József, Gozdán György, Goszpon János és Szmodits József.

A' második kormányozás alá a' létrák, tsákyák, és fejszék mellé jönnek, Nagy-Kanisárol: Pávits József, Török István, Mártinetz János, Kozárits Ferentz, Kováts István, Kováts Mihály, ifjú Davidovits János, Sipos György, Kohári József, Málek László, Etzetes József, Metz József, Förlhéntz József, Molnár János, Vimmer József, Vimmer Ferentz, Perják József, Miháletz János. Kis-Kanisárol: Jóhánetz József, Steszlin Ferentz, Steszlin József, Anek József, Fekete Ferentz, Nyári József, Barom János, Bentze Ferentz, Bentze József, Sásvári József, Jónás György, Pintér József, Fekete József, Schnidár Ferentz, Ötvös János, Ötvös József, Ötvös Ferentz, Knáuz Mihály, Károlovits máskép Pelva István, Varga György, Szmodits András, ifjú Varga János, Tiszai Ferentz, Hajdú Ferentz, Marton János és Kis Ferentz.

A' harmadik kormányozás alá a' Pemetek mellé rendeltettek, Nagy-Kanisárol a' már fellebb megnevezett Czéhbeliek. — Kis-Kanisárol: Ifjú Gudlin Ferentz, Budai Ferentz, Borbély Ferentz, Borbély István, Godina József, Fekete Ferentz, Budai József, Knáuz János, Csepreghi Jakab, Borovits József, Tischler Ferentz, Horváth János, Csepka József, ör: Godina János, Gyúritz Ferentz.

A' negyedik Kormányozás alá a' víz-hordásra rendeltettek Nagy-Kanisárol: Pintér György, Petsits Imre, Halvax János, Horváth Ferentz, Fekete György, Juhász László, Metz Ferentz, Tomatsits József, Vadász József, Horváth János, Pint János, Vadász György, Török Ferentz, Hajdú József,

Benkő György, Mersa József, Horváth István, Vadász Pál, Poszávetz Imre, Tollár János, Leposa György, Lépésá József, Molnár József, Szalai Ferentz, Marits József, Verlák Mátyás, Illa József, Hajdú György, Popesnyák József, Dani József, Gregor József, Imrei Ferentz, Verlák István, Nyers József, Krenusz Imre, Nagy Ferentz, Lendvai József, Ugor Ferentz, Tálosi György, Erdély Imre, Derbits György, Laki János, Dervarits József, Gáspár János, Sipos János, Knáuz József, Kotsitz József. Kis-Kanisáról: Balog János, Balog József, Rózsa Ferentz, ör: Hegedüs Ferentz, ifjú Hegedüs Ferentz, Szokol György, Polai másképp Győri György, Milei Antal, Milei János, ifjú Baj József, Auer József, Farkas József, Gáll János, Gyuritz István, Pap János, Farkas István, Nagy József, Polaj Ferentz, Dervarits József, Szollár György, Fais János, Sásvári József, Horváth József; Milei György, Bay Ferentz, Bolf István, Mutzhárdt Sándor, Mutzhárdt József, Tüske István, Behák Ferentz, Kis József, Fülöp János, Fülöp József, Auer György, Farkas Ferentz, Jankovits József, Sneff Imre, Kováts György, Kováts János, Kis János, Szollár Pál, Jámbor Ferentz, Jámbor István, Pitz József, Jankovits Boldisár, Gyuritz Antal, Károlovits László, Kis Ferentz, Kuzsner Ferentz, Sneff József, Farkas József, Sneff György, Csondor István, ifjú Dani József, Hanzerga József, Betyár György, ifjú Szilajha János, Poszávetz György, Kováts Ferentz, Mákos József, Szerdahelyi Ferentz, Vörös Ferentz, Virág Ferentz, Kuzsner András, Kautó Mihály, Hóbor Ferentz, Penitz János, Károlovits János, Poterpáts József, Bördölmányos Antal, Szerdahelyi György, Sneff Ferentz, Imrei Ferentz, Jakópánetz István, Veber József, Bander György, Auer János, Gudlin Antal, Dávidovits Antal, Horváth János, Zimmermann Ferentz, Kontsalits József, Krisztián István, Zlataits Mihály, Horváth György, Barbatsi József. — Ezen kormányozás alá rendeltettek az Izraeliták' is, kiknek neveit az ő Előjáróik a' Fő-Kormányozónak be adni tartoznak.

A' bútorokra felvigyázók és kihordók tartoznak az 5-ik és 6-ik Rend' kormányza alá. Az öröknek kötelességökben fog állni az útakat minden részről elzárni, és senkit azon el nem bocsátani, ha csak magával akárminő oltó eszközt nem viend, és az oltó szerkezethez tartozik. Ide rendeltettek, Nagy-Kanisáról: Verbovetz György, Verbovetz Ferentz, Csanády János, Szerpák Tamás, Andri Ferentz, ifjú Gerentsér Ferentz, Mártinetz Imre, Szekeres Ferentz, Benedek Ferentz, Geróts János, Vékási Ferentz, Tálosi János, Kis Ferentz, Gáspár János, Farkas János, Perger József, Zohár Ferentz, Erdély József, Kristóf György, Sebők János, Gáspár József, Halász József. Kis-Kanisáról: Krisztián György, ifjú Dani János, Károlovits István, Pap József, ör: Bördölmányos Antal; Anek György, Bodnár József, Major József, Ország Ferentz, Vajda János, ör: Bolf György, Gudlin Ferentz, Tiszai György, Varga István, Marusa János, Szmodits János, Bolf László, Kuzma János és Magyar János.

A' bútor-hordók pedig a' fent nevezett örökkel szinte tartoznak a' kihordott bútorokra felügyelni, és még vissza nem hordatnak, folyvást mellettök lenni, s rólök felelni, — a' még vigyázatok alatt vagynak, avagy a' veszély egészen el nem háritatik, és minden Tulajdonosnak a' magáé vissza nem adatik, addig tőlök el nem távozni, — kik illy renddel következnek; Nagy-Kanisáról: Dávidovits József, Lubits Mihály, Kis János, Török András; Major József, Máté Ferentz, Tuskánetz József, Margalits József, Szekeres Imre, Etzetes György, Farkas György, Varga István, Kollárits József, Hajdú Ferentz. Kis-Kanisáról: Jámbor Mihály, Major Ferentz, Szedlmayer Antal, Veber György, ör: Dávidovits Antal, Pintér János, Dani Ferentz, Kúdasz János, Savanyó György, ifjú Károlovits István, Szedlmayer Ferentz, Milej György, Kuzsner Mihály, Knáuz György, ifjú Varga másképp Penitz István, Magyar József, Gudlin István;

2

Knáuz János, Istéf József, Buntzom János és Tiszai János.

A' Nem-Czéhbeliek' Esküttjök vagyis Al-Kormányozók az ő alattvalóikkal, úgy a' Fő-Kormányozók a' Czéh-Mesterekkel egyet értésben és kapcsolatban legyenek, hogy így együtt s egyes erővel iparkodván, köztök a' legnagyobb rend uralkodhassék; ellenben pedig, ha valamelyik közülök nyakaságával ezen rendet félbontani vagy gátolni akarják, köteleztetik a' Fő-Kormányozó az ollyant körökből kitiltani, és a' jövő napon a' Biróságnak Ítélete alá bejelenteni.

Minthogy pedig gyakran megtörténik, hogy a' Fő-Kormányozók, Czéh-Mesterek és Al-Kormányozók dolgaikban foglalatoskodván, itthonn mindég nem lehetnek, azon esetre tehát elmenetelök előtt személyökben tisztjüket viselőket tartoznak, visszatérőtökig rendelni, ne hogy talán szerentséltenség támodván, a' kormányozás felbontassék, és a' rend híján szenedjen.

Megjegyeztetvén azonban, hogy azon Mester Emberek is, kik ezen szerkezetben meg nem nevezettek, mindazáltal akármelyik kormányozáshoz magokat kaptsolják, és a' veszedelemnél oltó eszközzel megjelenvén, a' Kormányozó parantsolatjához alkalmaztassák magokat pontosan.

Továbbá, minthogy az Emberi Nem különféle viszonyok alá vagyon vetve, a' testbeli fogyatkozás, öregség, vagy halál néha változásokat okoznak, mellyek miatt a' Tanátsbeliek is gyakran újítatnak; hogy ezen Kormányozók' és Munkások' rendje idővel meg ne üregedjék, erre a' Község ügyelvén, minden újítások' alkalmával a' Fő-Kormányozókat kinevezze, és a' munkások' híjánát kipótolja, hogy így akármikor a' talán megesendő szerentséltenségekre készen lenni, és a' rendet mindenkor fentartani lehessen.

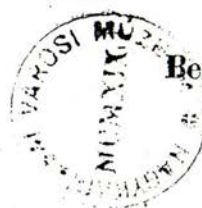
Végre, hogy kiki az illyes esetekben kötelességének tellyesítésére annál nagyobb iparral és ösz-

tönnel serkentessék, az ollyannak számára, ki szerkérel, vízi puskával, létrával, fejszével, vagy akármely oltó eszközzel a' szerentséltlen helyen első megjelenik, jutalmául egy koronás tallér nekik megrendeltetik. Költ mint felebb

kiadta

Plander Ferentz,

Fő-Jegyző.

Bernárd Gáspár,

Bíró és Tanács.

Thury György Múzeum

92. 190.1.

Nagykanizsa

KOVÁCS SÁNDOR, körjegyző, törvényhatósági bizottsági tag

Hódmezővásárhelyen született 1883 március 13-án. Középiskoláit Kisújszálláson végezte. Közigazgatási pályáját Nagyatádon kezdte meg mint jegyzőgyakornok. Onnan Karancsra került, majd pedig Orosztonyba, végül Pacsára, ahonnan a közigazgatási tanfolyam elvégzésére Budapestre távozott. 1905-ben oklevelének elnyerése után Tápióságon működik, majd ugyanez év október 1-én bevonul egyéves önkéntesi szolgálatra. 1906 októberétől 1907 május 1-ig Orosztonyban segédjegyző, majd ettől kezdve 1912 december 31-ig Gelsén aljegyző. 1913 januárjában Nagyrádon körjegyzőnek választják és csak 1916 májusában költözik Orosztonyba, ahol a község körjegyzői tisztét látja el. Jegyzői irodájában önkéntes mentőállomást rendezett be, ő maga pedig elvégezte a mentő- és tűzoltótanfolyamot Budapesten. A mentőállomás létesítése annál is jelentősebb, mert a legközelebbi orvosi székely a községtől 10 km távolságra Gelsén van. Széleskörű társadalmi tevékenységet fejt ki, a Vármegyei Jegyzőegyesület főjegyzője, 1929 november óta a vármegyei törvényhatósági bizottság tagja. Az OKH. helyi fiókjának ügyvezető-igazgatója, a testnevelési bizottság elnöke.

Érdekes és mindenképpen követendő példa a Nagykánizsától mindössze 28 km-re található Orosztony körjegyzőjének korabeli kezdeményezése

A legtöbb, ami tudható Nagykánizsa kistérségéről

Zalai Közlöny
zalaikozlony.nagykar.hu Működte a Halis István Városi Könyvtár

Keres

A nagyKAR honlapjáról
Zalai Közlöny

Zalai Közlöny

Az Országos Széchényi Könyvtárból származó mikrofilmről digitalizálva.

A folyóirat digitalizált számai a legtöbb esetben hónapoként vannak összefűzve és feltöltve. A lapszámok **djvu** formátumban érhetők el, ami a pdf-hez (és az Adobe Reader-hez) hasonlóan egy nézegető programot igényel. Ha nem tudná megnézni a képeket, kérjük, töltsse le és telepítse az ehhez szükséges nézegetőt:
[Az újsákok olvasásához szükséges program telepítése és leírása](#)

Elérhető számok:

Zala-Somogyi Közlöny (a Zalai Közlöny "elődje")

1862	Július-szeptember, 9 szám, összefűzve: havonta. A következő számok hiányoznak: 10-7
1863	36 szám, összefűzve: havonta. A következő számok hiányoznak: 24, 23-as 1. oldala
1864	36 szám, összefűzve: havonta.
1865	36 szám, összefűzve: havonta.
1866	34 szám, összefűzve: havonta.
1867	39 szám, összefűzve: havonta.
1868	52 szám, összefűzve: havonta. A következő számok hiányoznak: 16, 44
1869	51 szám, összefűzve: havonta. A következő számok hiányoznak: 13. első oldala, 39-43
1870	52 szám, összefűzve: havonta. A következő számok hiányoznak: 1, 7, 10, 12, 17, 47
1871	52 szám, összefűzve: havonta. A következő számok hiányoznak: 1, 2, 3
1872	104 szám, összefűzve: havonta.
1873	104 szám, összefűzve: havonta.

Zalai Közlöny

1874	104 szám, összefűzve: havonta
1875	106 szám, összefűzve: havonta
1876	104 szám, összefűzve: havonta

Ön nincs bejelentkezve.
Bejelentkezés
Tanúsítvány
Regisztráció

Jelenleg 130-n használják az oldalt.
Hívjon minket INGYEN!

DJRU FLUON

www.zalaikozlony.nagykar.hu – A következő újságcikkekre ezen a honlapon találtunk rá

— (T ü z) Mult szerdán délben a miháldi utcában egy ház égvén el, a gyors segély következtében romboló terjedése meggátoltatott. Az urasági fecskendő volt ismét az első.

A Zala-Somogyi Közlöny 1871. szeptemberi híradása még az urasági fecskendő elsőségét emeli ki

— A nagy-kanizsai tűzoltó-egylet elnöke Walbach Mór ur meghívta a pécsi torna- és tűzoltó-egylet tűzoltó-parancsnoka Stirling urat, hogy az itteni csapatot betanítsa, e célból Stirling ur a szívélyes meghívásnak engedve október hó folytán ideérkezvén, a tanítás kezdetét veendi s így a szervezkedés tényleges működésbe megy át.

1871. szeptember 9-én a Zala-Somogyi Közlönyben megjelent hír „Stirling úr” (Stirling János) Nagykanizsán tett látogatásáról, tervezett oktatói tevékenységéről. (A nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Egylet ezüst serleggel ajándékozta meg)

A kanizsai mentőállomás.

Az újjászervezett mentői intézmény felavatása.

Nagykanizsa, december hó 14.

(Saját tudósítónktól.)

Szép ünnep keretében, dr. Sabján Gyula polgármester és a város előkelőségei jelenlétében avatta fel Knortzer György főparancsnok Kanizsa városának újjászervezett mentő intézményét a tűzoltó-laktányában.

Ismeretes, hogy a nagykanizsai önkéntes mentőintézményt az önkéntes tűzoltótestület keretében még 1894-ben Knortzer György, magyar tűzoltóságunk nagy reformere — alapította. Azonban a folytonos fejlődéssel ez az intézmény nem tudott lépést tartani, részint mert a nagyközönség sem volt kellő módon áthatva ennek az intézménynek nagy jelentőségétől és fontosságától egy oly rohamosan fejlődő ipari és kereskedelmi, nagy kultúrájú városra nézve — mint Nagykanizsa, másrészt mert nem részesült abban a támogatásban, amire szüksége lett volna. — Knortzer Györgynek kemény munkájába került, míg meg tudta értetni úgy az illetékes tényezőkkel, mint Nagykanizsa nagyközönségével — mily óriási fontossággal bír egy modern berendezésű mentőállomás egy oly fejlődő és élénk forgalmu városra — mint Nagykanizsa.

Knortzer György, a kanizsai tűzoltótestület főparancsnokának nagy fáradságot igénylő munkával most azután sikerült a mentőintézményt teljesen átszervezni, megreformálni, újtalakítani, modern alapokra fektetni, a folyton fejlődő, terjeszkedő Kanizsának egy a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő, minden pillanatban ki vonulásra készen álló, a balesetek, szerencsétlenségek esetén azonnal a nagyközönség rendelkezésére álló, teljesen fővárosi felszerelésű és berendezésű mentőállomás létesítése.

Ugy a város közönsége, mint vezetősége lehetővé tették Knortzer főparancsnoknak, hogy a hivatásos tűzoltókból többeket rendes mentőkkel kiképeztesen, akik ezentul mint hivatásos mentők állandó permanenciában vannak éjjel nappal, hogyha bárkit is ér bármiféle baleset — ők kocsijukkal rögtön a helyszínére vonulnak és az első segélyt nyújtják.

Három nagy szekrény fölött rendelkeznek. Egy nagy raktárszekrényvel, egy mellékkészlet szekrényvel és egy ambulans szekrényvel. Az eddigi szerkocsi teljesen át van alakítva. Van egy könnyű baleset és egy ragályos mentőkocsi. Van mindaz, ami a gyorsmentésre, beavatkozásra szükséges.

Ezt az újjászervezett intézményt avatta fel Knortzer György nagy közönség jelenlétében. Csak egyet sajnálunk, hogy sem a tisztiorvosokat, sem a többi orvosoktól nem láttunk ott senkit, aki érdeklődést tanúsított volna az új mentőállomás berendezése és szervezete iránt. A tűzoltótestület díszben vett részt a testvérintézmény ünnepén. A felavatás ünnepi beszédében Knortzer György főparancsnok dióhéjban ismertette a nagykanizsai mentőállomás történetét, fokozatos fejlődését a mai állapotáig, majd rámutatott azoknak érdemeire, akik a mai modern intézményt lehetővé tették. Befejezésül megdicsérte és elismerésben részesítette azokat a derék tűzoltókat és mentőket, főleg Fischer János szertárnokot, akik oly önfeláldozóan szolgálták felebarátaikat. — A felavatás végzetével Knortzer átadta a város polgármesterének a mentőállomást. Dr. Sabján polgármester különös elismerésének adott kifejezést.

Ezentul tehát ha bármily baleset vagy szerencsétlenség is előadódik, egy egyszerű hívásra (telefonszám 3.) derék mentőink azonnal kényl vannak és pillanatok alatt kocsijukkal kivonulnak, hogy segélyt nyújtsanak és mentsenek. (*)

A halál jegyesei között.

A nagykanizsai József kir. herceg szanatórium-egyesület rendelőintézetében. — A legtöbb tüdőbeteget meg lehet menteni. — Tények bizonyítanak. — A kanizsai dispensair eredményei. — Rendelés. — Védőoltások. — A tuberculinnal való gyógyítás és immunizálás.

Nagykanizsa, január 10.

Megírtuk, hogy a nagykanizsai József kir. herceg szanatórium-egyesület — úgy mint minden évben, úgy ezidén is — február 2-án nagyszabású pikniket rendez azon célból, hogy a befolyó tiszta jóvedelmét a társadalom legszánalmasabbjainak — a tüdőbetegeknek, vagy még helyesebben „a halál jegyeseinek” megmentésére fordítsa. Igen, „a halál jegyeseinek”, mert akik a t. b. c. homlokon csókolta, a halál csókját kapta, a halál jegyesevé avatott, mert azoknak a hosszú, keakeny fekete dezaházikóknak néma lakói, akiket naponta szereteteik köréből kivisznek a fekete emberek — legtöbbször tuberkulotikus. Különösen áll ez ma, ahol egyrészt a háború katonahősei hozták magukkal a harctérről a tüdővészeshurutot és egyéb tüdőbetegségeket, miket a harctéren szereztek, másrészt a nehéz gazdasági viszonyok okozta különféle bajok teszik fogékonyabbá az emberi testet, szervezeit a tüdőbetegségekre. A kellő táplálkozás hiánya, a nyomorúságos lakásviszonyok, a nehéz megélhetés, a munkanélküliség stb. — végeredményben mindannyian a meggyarágást méltatják. És mégis — dacára annak a rettentő helyzetnek, amelyben mi magyarok leledzünk — akadt egy oázis — ahová a halál csókjával eljegyzettek menekülhetnek, egy ház, melynek külsőben túl a borzalmas morsa imperatornak jéghideg csontkezelésből kiragadják azokat, akiket annyiszor magáénak gondolt. A modern orvostudomány mai állása mellett nem kell, hogy a tüdőbeteg elpusztuljon, ha a *kellő időben* orvosi segítséget vesz igénybe. Tudniillik akkor — ha még segíteni lehet rajta. Ez a menedékház — melyet fenkölt gondolkodású, nemeslelkű, emberszerető lelkek alapítottak és életbe hívtak: a József kir. herceg szanatórium-egyesület *tüdőbeteg-gondozó intézet*, melyet százan és ezen keresnek fel a halál csókjával homlokukon — hogy egy átlag rövid orvosi kezelés után megmenetten, a hála könnyével a fényt nyert szemben — áldják az orvosi tudományt.

Hogy ezzel az áldásos intézménnyel közönségünket megismertessük és rámutassunk arra a nemzetmentő munkára, mit a kanizsai

dispensair végez, munkatársunk felkereste a Király Pál- és Csengeri-utca sarkán levő barátságos kis házat, hol a rendelőintézet székel.

Modern gyógykezelés.

Eppen keddi nap volt — tehát a rendelés napja. — Az orvosi rendelőben kövesdi Boér Gusztávné elnök és dr. Szigethy főorvos fogadnak lekötözött előzékenységgel. Dr. Szigethy főorvos megmagyarázza

nekünk orvosi tudományon alapon a különböző gyógyítási módszereket, a preventív oltásokat, kifejtji, hogy *igenis a legtöbb tüdőbeteget meg lehet menteni az élet számára.* Majd elmondotta esetét saját dispensairi gyakorlatából, mely súlyos esetek alkalmával is sikerült neki eredményt elérnie.

Dr. Szigethy főorvos szakított azzal a régi elvvel, hogy a dispensairok működése a tüdőbetegek magatartására vonatkozó kioktatásban, lakásviszonyaik ellenőrzésében, de különösen segélyosztásban merüljön ki a bevezette a tüdőbetegek a tüdőbeteg családokból származó anaemiciások speciális kezelését — a *tuberculinnal való gyógyítást és immunizálást.* Azért, hogy a munkájával kenyeret kereső egyént csak tágabb határidőkben kelljen a rendelőintézethez kötni — s ne mindennap — bevezette a Ponderfélé útán oltásokat *bekarcolás útján*, amelynek eredményei szembezők voltak. Az ily beoltás után szokatlan étvágy lép meg a betegre, testsúlyszaporodása gyors léptekkel indul meg s ezzel természetesen a *javulási folyamat.* Ma már minden beteg ily specifikus kezelésben részesül.

A rendelés alatt.

Miközben Szigethy dr. ezeket magyarázza, Boérné méltóságos asszony kinyitja a rendelő ajtaját. 5 óra van, kezdődik a rendelés. Az előszobán telve t. b. c. betegekkel, akik mint a halál jegyesei jöttek ide orvosi segítségért s akik néhány hónapi kezelés után nem győznek eleget hálálkodni a sikeres kezelésért. *A megmentésért.* Gyermek, fiúk, leánykák, felnőtt leányok, asszonyok, uriaszonyok, munkásnők egyaránt. Egy katonát is láttunk, amint türelemmel várta míg a sor órára kerül.

Sok köztük a csinos gyermekleányka. Az arcokon azonban ott látjuk a t. b. c. ismert karakterisztikumát: sárga arc, különösen fénylő (lázás) szemek, deprimált kedély, sovány test.

Szinte megtudnók mondani, melyik lett huzamosabb, melyik rövidebb idő óta kezelve, melyik az ujonc. Az arc mutatja meg nekünk. A szint nyert, nyugodt, rendes tekintetű, jobb kedélyhangulatú, erősebb testű — a javulás folyamatának fokát mutatja. Míg a beesett arc, sárga teint, karikás szemek — a kezelés kezdetét szignaturalják.

Egyenként lépnek dr. Szigethy

főorvos elé, aki mint egy szerető édesanya — kezeli beteget. Miközben vizsgálja, viszonyai és állapota felől is érdeklődik. Az egyiknek lisztre, cukorra van szükség — kiutalja neki. A másik tüdőbetegségén kívül más betegséget is kapott — a főorvos megvizsgálja, megvizsgálja, szinte lelket önt beléje a gyógyulás reményére, majd receptet ír, tanácsot ad, hogyan tartsa magát. Egy asszony sirva panaszkodik, hogy gyermekénél visszahatas állott be. Mit csináljon? Kötönik, hogy vizes, nedves oduban laknak. Dr. Szigethy néhány sort ír a Lakáshivatalhoz. (Szegény asszony, szegény gyermek — kinek élete egy lakástól függ!... Szerk.)

Tények bizonyítanak.

Majd megméri mindegyik testsúlyát, mennyivel gyarapodott az utolsó kezelés óta. *Es itt beszélnek a tények.* Egy kis leányka október 15-én az első kezelésnél 30 kg.-ot nyomott — tegnap 43.5 kg. volt, egy másik három hó alatt 30 kg.-ról 41 kg.-ra hizott. Egy törvényeszéki főtiszt fiatal, csinos felesége (gyermekes asszony) négy heti kezelés után 52 kg.-ról 55.5 kg.-ra gyarapodott.

Dr. Szigethy kérdésére az egyik beteg előadja, mit érzett, mikor a dispensair kezelésbe vette. Állandó rosszullét, szűkmellűség, derék- és fejfájás, lázas állapot — ma, néhány heti kezelés után semmi nyoma többé a rosszullétnek. Az első tuberculin védőoltás után lassankint megszűnt a rosszullét, a lázas állapot, rendes étvágyat kapott, mely egészen a mohóságig fokozódott, az erősebb táplálkozás folytán a test is visszanyerte ellenállóképességét és ma — egy négyszobás lakás parkettjét keféli.

A leméres után egyedenként kezelik, oltják be a beteget. Rendesen a felsőbalkaron! A művelet teljesen fájdalommentes. Egyike a másika után nyújtja ki sovány karját, melyeken a multkori oltás vagy hegyedt t. b. c. sebek nyomai láthatók.

folytatás a következő oldalon

Egy asszony hálálva csókolja Boérné és Szigethy dr. kezeit — mert megmentette egyetlen leánykájukat.

Es amikor előttünk látjuk így az emberi nyomorúságot a maga meztelen valóságában — szeretnők, ha ide jönne a kanizsai társadalom is, ha idejőnnének mindazok, akiknek a jó Isten nemcsak érző emberi szívet — de anyagi jólétet is adott

— hogy lássák azokat a szerencsétlen embertársakat, akiket a halál homlokon csókol, de akiket ez a megfogyatkozott, megkínzott magyarság nem enged a hideg, zörgő csontu kaszának kiszolgáltatni. Mert minden egyesét meg akarja menteni a magyar hazának, családjának, nemzetének, a termelő munkának.

Óh, pedig hány ezer embert lehetne nekünk megmenteni, ha segítenők a József szanatórium egyesületet, hogy hathatósabban és intenzívebben tudja szolgálni és megmenteni a — halál jegyeseit.

A „halál jegyeseinek” alapja.

Néhány napon belül az egyesület nemeslelkű, önfeláldozó hölgyei gyűjtőikkel fogják felkeresni a nagykanizsai és zalavármegyei közönséget — hogy adományokat kérjenek a legnemesebb humanisztikus célra — a halál jegyeseinek megmentésére. Fogadja a közönség ezeket a nemes hölgyeket jó szívet, ne engedje el őket anélkül, hogy hozzá ne járultak volna tehetségükhöz képest magyarfelbarátaink megmentéséhez. A Szanatórium egyesület, a dispensair — nem ismer osztály- vagy felekezeti különbséget, mert mindenkin segít, mindenkül ment — aki hozzáfordul és akin még lehet segíteni.

Mi a magunk részéről indítványozzuk, létesítsük a „halál jegyesei” alapját, mely abból állana, hogy

minden nagyobb temetés alkalmával, a rendkívül drága koszorúk helyett — a koszorúkra szánt súlyos összegeket oda adjuk a „halál jegyesei” megmentésére. Csak egy koszorúval kevesebbet — egy-egy temetésen, és a koszorúmegváltás összege sok-sok embert vissza tud adni a társadalomnak, a munkának, övéinek. Dr. Kenedi Imre téblabíró vetette fel az eszmét — mi legmesszebbmenőleg pártoljuk. Csak egy koszorúval kevesebbet — ez legyen a jelszavunk, és az összeget küldjük be Boérné ömeltőségének. Mi minden egyes esetben nyugtázzuk a nemes adakozó nevét. A „Halál jegyeseinek” alapját ezennel megalapozzuk.

A februári pikniken pedig ott szeretnők látni a kanizsai társadalom színjavát, hogy minél nagyobb anyagi eredményt érhessen el az egyesület a halál jegyeseinek megmentése körül. Mindent — a halál jegyeseiért!...

(*)

Zalai Közlöny 1923. január 11.

Hutter
szarvasszappan

GYORSAN ÉS JÓL TISZTÍT ÉS KIMÉLI A RUHÁT

AUTÓJAVÍTÓ ÜZEM ÉS SZEMÉLYFUVAROZÁSI VÁLLALAT

CZIMMERMANN ÉS PINTÉR

Telefon 3-34. NAGYKANIZSA, RÁKÓCZI-UTCA 12. Telefon 3-34.

Fuvarozást jutányos áron vállalunk.

Látogatás a tüzoltó-laktáriában a mentőotthonban

A tüzoltóság.

A közügyet s társadalmi hivatottságot tekintve, a legnemesebb intézmények között foglalnak helyet a tüzoltóság és a mentőegyesület. Mindkét altruista intézményre, belső, csendes munkájukra keveset gondolunk, talán mert keveset hallunk, tudunk róla, mint általában a csendben dolgozókról, pedig mindennapi életünk váratlan eseményei közt mindnyájan rászorulhatunk mindkettőre s mikor hirtelen szükségünk van rájuk, a baleset megtörtént, akkor vesszük észre, hogy mily üdvös segítőszerveink.

Hogy az olvasóközönséget tájékoztassuk a tüzoltóság s különösen a mentők nemes és önfeláldozó, sok tekintetben szociális munkásságáról, meglátogattuk az egyesületet Kossuth Lajos-téri otthonát. Fischer János banktisztviselő ur kedves és előzékeny kalauzolása mellett először a tüzoltó-laktányát tekintettük meg. Belépésünk alkalmával az irodában épp elméleti oktatás volt, melyet Fenyvesi parancsnok szakértelemmel adott elő két önkéntes tagnak. Majd beszélgetés folyamán megtekintettük az új szerelést s ezzel kapcsolatban szóba került a tüzoltók szolgálata — éjjel nappal felváltva; a legelső jele gyors felkészülés és elindulás, mely szinte másodpercnyi pontossággal történik.

Csodálkozással hallottuk többek között, hogy a gyárakban mindezekig nincs kiképzett tüzoltóság, de már folyamatban van a gyári fecskendőgépek beszerzése, tiszták képzése és vizsgáztatása, kik aztán a közel jövőben mint gyári tüzoltótisztek (szakaszparancsnokok) kerülnek beosztásra. Arra nézve, hogy derék tüzoltóinknak mily nehézséggel kell megküzdniök, a köz, a város polgárai rovására, csak két körülményt említenek. **A vízvezeték hiánya** óriási mértékben megnehezíti a tüzoltók munkáját s a Csengery-úton lerakott, de tovább nem terjesztett vízvezeték-hálózat viz nélkül, a tüzoltóság szempontjából semmi haszonnal nem jár s a város legnagyobb része, különösen az Erzsébet-téri,

folytatás a következő oldalon

Magyar-utcai, Sugár-utli szakasz a gyenge vízbőségű kutak miatt nagyobb tüzeset alkalmával teljesen védtelenül áll. A másik gátló körülmény az éjjeli telefonszolgálat hiánya. Mivel éjjel után már nincs telefonszolgálat, megesik, hogy távoli tüzeset alkalmával csak egy óra múlva tud a tűzoltóság szerelni és elindulni a veszélyeztetett helyre. Cél-szerű lenne ezenkívül még tűzjelző állomások rendszeresítése is, de csak akkor, ha majd lesz éjjeli telefonszolgálat.

Ezeknek a szerveknek létrehozásán és bekapcsolásán a tűzoltóság zavartalan és gyors munkájába, Knortzer György főparancsnok, t. a. karaképzetési vezérigazgató ur fáradozik, ki nagy elfoglaltsága mellett minden szabad idejét a nemes, önzetlen ügy szolgálatába állítja és erős erővel küzd az egyesület érdekében, teljesítőképességének legnagyobb kifejtéséért.

A mentőosztály.

A tűzoltóság megszemlélése után a mentőosztály kelti fel érdekünk figyelmét. Előbb a modernül felszerelt mentőkocsikat néztük meg, melyek teljesen fővárosi típusúak s berendezésük a célnak megfelelően elsőrangú. A kocsik minden kivonulás után fertőtlenítenve lesznek, úgy, hogy mindenféle bajnak, fertőzésnek eleve utját vágják.

A szertárban három éppen szolgálatban levő hivatásos mentő fogadott bennünket. Kalauzunk előtt katonás fegyelemmel állva, várták szavát, melynek nyájasságán meglátszott a jószág és a szeretet, mely a közös munka, a teher egyenlő viselésében is kifejezésre jut. A szertár rendelkezik mindazokkal a szerekkel, melyek az első segélynyújtás alkalmával szükségesek. — Két felszerelés, két mentőszekrény öltik szemünkbe mindjárt belépéskor s már halljuk is a magyarázatot, hogy a kisebbiket, melyben a legszükségesebb segélynyújtási szerek vannak, akkor használják, mikor különös, nehéz esetet nem jelentenek; a másik nagyobb felszerelés pedig a súlyos esetekre van berendezve, a modern orvostudomány legfontosabb műszereivel, melyeket komplikált sérüléseknél, hirtelen operáció (kéz, láb, kar amputálása) alkalmával használnak.

A mentők munkaköre.

A köztudatban általában a mentők úgy szerepelnek, — mint akiknek egyedüli feladatuk a beteg elszállí-

tása a lakásról, vagy a rosszuljót, baleset színhelyéről. Nemcsak ezt végzik el, hanem kivonulások, ha szükséges, mindjárt orvost is visznek magukkal, ki pld. egy mérgezés alkalmával az említett mentőszekrényben levő szerekkel rögtön a lakásán részeseíti a beteget első segélyben. Ilyenkor esetleg kórházba se viszik a beteget, a tulsufaltságra való tekintettel, hanem otthon ápolják tovább. Tehát nemcsak olyan esetekben ajánlatos a mentők hívása, mikor kétségkívül be kell szállítani a beteget kórházba, hanem egyéb kisebb baleset alkalmával is. **Leggyorsabb orvosi segély a mentők igénybevétele.** A mentők úgy vannak szervezve, hogy 3—4 perc alatt teljesen felszerelve menetre készek.

A mentők hívásakor a közönség figyelmét felhívjuk egy-két fontos mozzanatra. Általános jelenség minden bajban, szerencsétlenségben az **öntudat hiánya**, a fejesztettség, különösen hirtelen eset alkalmával. A veszély pillanatában hívják ugyan a mentőket, kik azonban tájékozatlanok a balesettel szemben s nem tudják, van-e már orvos a helyszínen, vagy ők vigyének magukkal orvosi segítséget. **Tehát a jó és célszerű mentőhívás feltételei: nyugodtság a veszélyes pillanatban, az eset pontos leírása és szükséges-e orvos a beteghez.** Súlyosabb bajban mindenestre legjobb a mentőorvost igénybe venni, ki aztán teljes készültséggel, a betegséget ismerve, indul a beteghez.

Ahol gyakrabban szokott szerencsétlenség történni, vasuton gyárakban, ott különösen ohajtandó a mentők igénybevétele.

A mentők szolgálata nemcsak a városra, hanem veszély esetén a vidékre is kiterjed. Vasuti szerencsétlenség alkalmával pld. a hivatásos mentőkön kívül a tartalék is kivonul. A város azért természetes nem marad mentők nélkül, mert a hivatásos mentők helyét a tartalék foglalja el.

A vezetés.

A kanizsai mentőosztály élén Fischer János banktisztviselő áll, ki páratlan agilitással és a nemes ügyért lelkességével elsőrangú szervezetté alakította a mentőegyesületet. A mentők kiképzését dr. Szabó István végzi, kit sikerült nagy elfoglaltsága mellett mentőorvosnak megnyerni, ki lelkének minden erejével, mozgé-

konyságával és sseretetével fáradozik az osztály fejlesztésén. Dr. Szabó minden csütörtökön este 8—9 ig elméleti és gyakorlati oktatást tart, azon nemes célt szemlélve, hogy mindenkinek, aki ésszel és tettel bírja, kötelessége szerencsétlenül járt embertársán segíteni... Azonban nem mindenki tud segélyt nyújtani. Éppen ezért gondoskodik a kanizsai mentőegyesület arról, hogy ezekre az előadásokon ne csak a hivatásos tűzoltók és mentők vegyenek részt, hanem beoktassák az önkéntes tűzoltókat és mentőket is, — kik lelkesedéssel érdeklődnek — az első segélynyújtás tanáiba. S ezáltal nincs eizárva az ut, hogy mindenki megtanulhassa azt, hogyan kell az ájult egyént feléleszteni; a sebeket addig, míg az orvos megérkezik, bekötözni stb. stb.

Látogatásunk végeztével még átnéztük a törzskönyvet, melyben a mentőosztály megalakulása óta az egyes kivonulási esetek elkönyvelve vannak. Hogy mennyire szükséges a mentőegyesület s mily üdvös és hasznos működést fejtenek ki városunkban a mentők (s ezt kevesen tudják), ennek a könyvnek statisztikai adatai bizonyítják legjobban. 1022. november 10-től kezdve, mikor az osztály megalakult, dec. 31-ig összesen 31 kivonulás volt, melyből 5 sérülés, a többi rosszuljót, ájulás, fagyás, szülés s egyéb esetek. — 1923 januárjában 27 kivonulás volt, megint 5 sérüléssel s az előbbi esetekkel. Ezek a számok beszédes tanúságai annak, hogy mily hasznos gondolat volt az osztály megszervezése, melynek létrejötte előtt csak egy vérfoltos mentőkocsi állt a város rendelkezésére s ez ment a helyszínre, ahol jőszivű emberek segítségével tették kocsira a beteget, de segélyt nyújtani nem tudtak. A megalakulás óta pedig hálatelt szívvel áldják az intézményt azok, akiknek szükségük volt rá.

Tanulsággal és örömmel szemlél-tük meg a tűzoltók és mentők otthonát s mikor kijöttünk, az a hő óhaj verődött szívünkbe, bárcsak minél többen éreznék át ez intézmények humanizmusának oly erős mértékben megnyilvánuló erejét, melyek dicséretes munkát végeznek azok körében, kik ezek nélkül ki lennének tőve a legnagyobb veszélynek és sok esetben az elpusztulásnak is. Derék tűzoltóink és mentőink megérdemlik, hogy meghajtsuk előttük az elismerés zászlóját, csendes, önzetlen munkálkodásukért! (D. G.)

Tűzoltó- és mentőnap Nagykanizsán.

Gyűjtés a tűzoltók és mentők céljaira. — Cserkészek, katonák, tűzoltók és mentők gyakorlatai. — Tűzoltó-roham egy égő házra.

Nagykanizsa, június 4.

— Saját tudósítónktól. —

Vasárnap tartották meg nálunk a szokásos évi tűzoltó- és mentőnapot. Nemcsak egyszerű gyűjtőnapja ez a kanizsai tűzoltó- és mentőtestületnek, hanem mintegy vizsgálója, beszámolója a kanizsai nagyközönség előtt, hogy érdemes a nagyközönség támogatására, hogy évről-évre jobban fejlődik, jobban tökéletesedik, felszerelése gazdagabb lesz és hogy a nagy nyilvánosság előtt is megmutassa, hogy igenis — veszély esetén a kanizsai polgárság nyugodt lehet, mert alapos kiképzés, dicséretes gyorsasága, férfias önfeláldozása és tökéletes felszerelése lehetővé teszi a nagyobb tüzeseteknél is a gyors lokalizálást, a veszélyeztetett vagyon és emberélet megmentését. Az, ami a békeidőben a katonaságnál a hadgyakorlat, az volt avasárnap délután a tűzoltó- és mentőtestületnek, cserkészeknek és katonaságnak.

A vasárnap délelőtti mozgalmass utcaik képét tarkították az urnák, melyek mellett ott láttuk a nagykanizsai különböző jótékony nőegyletek hölgytagjait, amint a perzselő melegben gyűjtöttek a derék tűzoltó- és mentőtestületek javára.

A gyűjtés eredménye a következő: Krompacher Gézáné és özv. Kumbert Arthurné gyűjtése 3267 K. Stuller Lászlóné és dr. Vassné gyűjtése 1752 K. Dr. Krátky Istvánné, Mandello Miklésné, Lajpczig

Anni és Edit és Krátky Györgyné gyűjtése 20624 K. Özv. Dr. Rotchild Simoné, Reichenfeld Gyuláné, özv. Szegő Gyuláné, Schwarz Anni, Strém Ilus, Récsy Józsa, Schwarz-nővérek és Révész Zuzsika gyűjtése 23190 K. Deák Péterné és Mátót Vilma gyűjtése 22149 K. Antal Jenőné, Lichtenstein Albertné és Antalnővérek gyűjtése 45426 K. Dr. Szekeres Józsefné, Farkas Vilma, dr. Merkly Belus Józsefné és Csizmadia Vilma gyűjtése 3994 K. Schulteis Izvánné, Koch Annus, Kurucz Böske, Bartal Luli, Virág Mariska (vasut) gyűjtése 5718 K. Ehhez az iverken való gyűjtés összege 120 000, vagyis eddig összesen 261.920 korona. Azért mondjuk „eddig”, mivel az iverken való gyűjtés a kereskedők, vállalatok, gyárak, iparosok, stb. körében tovább folytatódik.

A délutáni gyakorlatok a cserkészek és katonák iskolagyakorlataival kezdődtek. Nagy közönség nézte végig a felsőtemplom előtti téren lefolyt érdekes gyakorlatokat, melyek mind Knortzer György főparancsnok alatt végeztek.

A cserkészek feladata volt — egy ütem szerinti és egy gyors szerelés. Ugyancsak ez a katonaságé, amely azonkívül a tololétra is végzett iskolagyakorlatokat. Ugy a cserkészek, mint a katonák bebizonyították, hogy értenek a célszerű, gyors szereléshez.

Ezután következett a tűzoltóság és mentők rohamja, az önkéntes és hivatásos tűzoltók, mentők, katonaság és cserkészek összevonásával. A parancs szerint a Bibochay-ház déli sarka égett. A katonaság tololétrával támadta a tüzet, míg a Weiser-féle kétemeletes ház védelem alá vétetett. A Blankenberg-sarokemeletes ház is védelem alá lett helyezve, innét történt az oltás. A Cserkész csapat a Weiser-féle udvar udvari épületében helyezkedett el. Majd a Weiser-ház II. emeletéről mentőzsák és kötélpeszkedéssel mentési gyakorlatok folytak.

A mentőcsapat gyakorlat céljaira vonult ki, a cserkészekkel, katonákkal együtt és a Dobrovicházban állomásozott. A gyakorlatozás alkalmával egy motorgép, két kocsifecskendő, egy hidroform, stb. stb. lett használva.

A nagykanizsai tűzoltóság, mint mentőtestület, hebizonyította, hogy hivatása magaslátán áll. Hogy mindenkor tud a polgárság védelmére, veszélyeztetett vagyon-élete érdekében a legveszedelmesebb elemmel sikra szállani. A fürge cserkészek ügyesen vészkedtek. Meg fogják állani helyüket a komoly veszély pillanataiban is. A katonaság tagjai, ha majd visszamennek községükbe, nagy hasznát fogják venni annak, amit most így elsajátítottak. — A nagyközönség a fokozott biztonság érzetével távozott a szép gyakorlatról.

A gyakorlatok után a tűzoltók, mentők, cserkészek és katonák felvonultak az őrtanyára, ahol Kaiser sörgyári igazgató adományára — egy hordó pompás Imperátor-sör várta őket. Mindenkinek jutott az üdítő italból...

A '20-as években a szilveszteri gyűjtés mellett hagyomány volt a mentők majálisa, júnálisa, melyet csaknem kivétel nélkül minden alkalommal a Sétakertben rendeztek

Zalai Közlöny 1924

Leégett a barakk-kórház tiszti pavillonja

A tüzet rövidzárlat okozta — Több száz millióra rug a barakk lakóinak kára

Nagykanizsa, február 23
(Saját tudósítónktól)

Szombatra virradó hajnalban 3 óra után egy rendőrszázam a temetőnél lévő vasúti hídnál járt, amikor arra lett figyelmes, hogy a vasúti vonal irányában a szénraktárak felett egyre erősebben vöröszdök az égboltozat. Nem tudta a szét éjjelében pontosan megállapítani, honnét, de látta, hogy lángok csapnak fel valamelyik épületből.

Az őrszázam azonnal a tűzoltóaktanyába futott, majd a rendőrkapitányaság Kazinczy utcai helyiségébe, ahol az ügyeltes tiszt 1/4

órákor kapta az első értesítést a tűzvészről.

A tűzoltóság két géppel pillanatok alatt megérkezett a tűz arányhelyére a kigyulladt 73. számú barakkhoz, ahol megkezdte a mentési munkálatokat. Csakhamar odaért Knortzer György tűzoltófőparancsnok is és átvette a vezényletet. Hat vízugár locsolta elsősorban a még menthető szomszédos barakkokat, mert a hetvenhármast már lehetetlen volt megmenteni. A mintegy 150 méter hosszú parafatömítéssel deszkafalakkal épült barakk pár pillanat alatt teljesen lángbaborult és szórta a pernyét

a szomszédos épületekre is. A tűzoltók leszaggatták a külső leggyűlékonyabb deszkaburkolatot a egy órai fáradságos munkával sikerült a tüzet annyira lokalizálni, hogy nem kellett tartani annak továbbterjedésétől.

A tűzoltók segítségére a barakk katonai legénységét és a nélkülözhetetlen rendőrszázamokat is avariorozták a környékből, akik az oltási munkálatok befejezéséig a rendet tartották fenn Stuller rendőrfőfelügyelő, Lázár és Mátyás rendőrfőfelügyelők vezetésével mellett.

Az oltással reggel 1/2 7 órára teljesen végeztek, de a 73. számú tiszti barakk a földig leégett. Emberéletben kár nem történt.

A tüzet dr. Deutsch Miklós ezredes-orvos fél 3 órákor vette észre, amikor álmából a tűz pattogására ébredt fel. Az ő lakása a barakk

dél oldalán volt, annak egyik szobájában keletkezett a tűz. Ugyanabban a barakkban lakott *Repka János dr. százados-orvos és Fábán Ilona*. Mindhárom lakás butorzatából alig valamit sikerült megmenteni. *Deutsch* ezredes most negyedszer égett le. Legnagyobb kárt *Fábán Ilona* szenvedett, akinek lakása tele volt értékesnél-értékesebb műtincsekkel. Minden butor darabja művészi munka volt, azonkívül szobral, képei, gobellinjai, drága szőnyegel mind a tűz martaléka lettek. Kára hozzávetőleges becslés szerint 200 millió korona. *Deutsch* ezredes berendezésének legnagyobb része is elégett, kára mintegy 10 millió korona. *Repka*

százados még nem tudta megbecsülni a kárát.

Szombaton délután 4 órakor dr. *Sabján* polgármester, *Knortzer* tűzoltó főparancsnok, *Király* főmérnök és *Megla* rendőrfelügyelő a helyszínén vizsgálatot tartottak. A szemle eredményeképpen megállapították, hogy a tüzet minden valószínűség szerint rövidzárlat okozta, tehát azért felelősség senkít sem terhel.

Hogy a kigyulladt épületet nem lehetett megmenteni, annak egyetlen oka az, hogy Nagykanizsán éjjel után nem lévén telefon-szolgálat, a rendőrszemeknek, aki a tüzet észrevette, gyalog kellett be-

szaladoia a tűzoltó őrtanyára. Hivétel nélkül a város valamely másik részén posztoló rendőr vagy akárki más vette volna észre az első lángokat, úgy akár az egész barakkvárosrész is leghetett volna, mire gyalogszerezzel értesíthették volna a tűzoltóságot a veszedelemről.

Ez az így is szomorú, órlási kárral járó eset jó lenne, ha figyelemre méltó az érdekelteket, különösen a tűzveszélynek jobban kitett gyárak, telepek mulatók tulajdonosait, hogy a maguk és az egész város közbiztonságának érdekében valami megoldást keressenek, hogy telefonjukkal éjjel után is össze köthetessenek az érdekeltekkel, különösen a tűzoltósággal és a rendőrkapitánysággal.

Tudósítás a barakk-kórházban történt tüzesetről. Zalai Közlöny 1924. február 24.

Zalai Közlöny 1925

ZALAI KÖZLÖNY

1925 március 31.

A tűzoltótestület évi jelentése

A tűzoltó- és mentő-testület egy évi működése

Nagykanizsa március 30

A nagykanizsai tűzoltótestület nemcsak kiképzés, fegyelem, teljesítmény tekintetében, de felszerelés dolgában is a vidék egyik elismert legkiválóbb testülete, amely a vész pillanataiban Nagykanizsa közönségének nem egy esetben megmutatta, hogy tűzbiztonság szempontjából mindenkor nyugodt lehet, mert becsülettel megállja helyét.

A nagykanizsai tűzoltótestület nehez és fel-fősségteljes életében ismét lepergett egy év, amelyről a főparancsnokság most adta ki mindenre kiterjedő, részletes jelentését.

A jelentésből megtudjuk, hogy a helybeli gyárak tűzkészültségének megszervezésével kapcsolatban a "Transdanubia" r. t. igazgatóságával megállapodás történt, hogy a gyári tűzoltó felszereléseit, 100 m. nyomótömlővel, 3 mászó-felszereléssel, 3 mentő-kötéllel, 10 szivattyuzó felszereléssel és légénységi felszereléssel pótolja. Azonkívül felállít egy mászószakaszt nyolc emberrel és egy szivattyuzószakaszt husz emberrel. A légénységet a tűzoltótestület fogja kiképezni.

A malom-tűzoltóság megszervezésében *Fenyvesi Sándor* segédtestület és *Németh István* tűzoltó működtek közre és ők végzik a kiképzést és a szokásos felügyeletet.

Hogy a gyári tűzoltóságok megszervezése és kiképzése mily szükséges volt, legjobban igazolta a „Pátoria” pótkávégyárban előfordult tüzeset, melyhez a *Király-sörgyár*, a *Transdanubia-malom* tűzkészültsége egy-egy fecskendővel és megfelelő, jól kiképzett tűzoltósággal jelent meg.

Folyamatban van a *Kéfé-gyár*, *Mercur-művek*, *Weiser-gépgyár*, és a *Délivásut-állomás* megszervezése.

Kitér a jelentés a még mindig szünetelő éjjeli telefonszolgálatra, amely

a tűzoltóságot az éjjeli tüzesetekhez való gyors megjelenésében erősen hátráltatja.

Jelenleg ugyanis az a helyzet, hogy a tűzoltóság vagy kioldónc, vagy a rendőrségi közegek útján értesül esetről-esetre a tüzről — és így

a kivonulás rendszeren megkésve történik.

Az éjjel előforduló tüzek távolságát tűzfigyelő-torony hiányában nagyon nehéz megállapítani.

Az éjjeli telefonszolgálat ügyében a parancsnokság átirta a városi tanácshoz, hogy lépjen érintkezésbe a postaigazgatósággal, hogy ez a probléma, amely ugy közrendészeti és tűzbiztonsági szempontból elengedhetetlen — végre kedvező megoldást nyerhessen.

A hála és kegyelet érzésével emlékezik a jelentés *Eperjesy Gábor*, a testületnek éveken át volt számvizsgáló bizottsági tagjának elhunytáról.

Ugy a hivatásos, mint az önkéntes tűzoltók becsülettel állták meg helyüket, ugy a gyakorlatok, őrségek, mint tüzesetek alkalmával. Tüzesetek

alkalmával az elmúlt évben tizenhárom esetben vettek részt.

Baleset és betegszállítás az elmúlt évben 400 esetben fordult elő.

A mentőosztály, amely kiválóan gazdagon van felszerelve és *Szabó István dr.* igazgató-főorvos parancsnoksága alatt áll — *Hajnal Géza dr.* közegészségügyi főfelügyelő által különös dicséretet érdemelt ki példás teljesítményéért.

A mentőosztály Szilveszter-napi gyűjtésének eredményét, 12.285,027 K-t mentőszerek beszerzésére fordították.

Megemlékezik még a jelentés, hogy id. *Krénusx Ferenc*, *Brück Sándor* és *Buksz Ignác* 30—30 év, *Fenyvesi Sándor*, *Folkmeier József*, *Krénusx Károly* 25—25 év, *Snidár Antal* 20 év, *Csiza György* 15 év és *Hege Jenő*, *Miley István*, *Varga Károly*, *Varga József* és *Berdó János* 10—10 év óta teljesítenek minden dicséretet megérdemlő tűzoltói munkát, amiért a tűzoltó-érdemmel lesznek kitüntetve.

Nagy baj, hogy a közönség, az erkölcsi elismerés mellett, nem pótolja kellőleg anyagilag a mi derék tűzoltóságunkat. És itt szabadjon rámutatni és a közönségnek figyelmét felhívni a pártoló-tagságra, amely évente csekély huszezer korona tagsági díjkötelezettséggel jár. Aki még nem pártolótagja a tűzoltó-egyesületnek, igyekezzék azzá lenni — annak a testületnek, amely éjjel-nappal virraszt a polgárság fölött és azonnal segítőleg ott van, ahol segíteni, menteni és a veszélyt elhárítani kell.

A tűzoltóság kérdése

A város biztonsága érdekében reorganizálni kell az intézményt

Nagykanizsa, november 20

Minden városnak, sőt minden községnek legegyszerűbb kötelessége a lakóinak testi és vagyonbiztonságáról való gondoskodás. E célt szolgálja a tűzoltóság, mely lehet önkéntes és hivatalos, de nagyobb városokban csak az utóbbi módon való szervezésében nyújt megnyugtató biztosítékot arra nézve, hogy feladata magaslatán állhasson. Hogy pedig Nagykanizsán nagyobb tűzvész esetén komoly aggodalomra ad okot jelenlegi szervezete, ezt egészen felesleges még csak megállapítani is azok előtt, kik tisztában vannak jelenlegi szervezetével, felszerelésével és a hivatalos teljesítésében hátráltató egyéb körülményekkel. A város vízvezeték-hálózata nincs kiépítve; a kutakban sokkal mélyebben fekszik a víz felszíne, semhogy tömlőkkel felhasználhatók lennének tűzoltás céljaira; automobíljá nincs a tűzoltóságnak, lovai pedig arra sem elegendők, hogy a legnélkülözhetetlenebb felszereléseket a tűz színhelyére szállítsák; megfelelő világítási eszközök hiányoznak; az éjjeli utáni telefonszolgálat hiányában pedig a tűzjelzés csak felette késedelmesen, gyalogos értesítés útján történhetik. Lehet-e ilyen körülmények között nyugodtan aludni a városnak abban a meggyőződésben, hogy ha történik is tüzeset, a tűzoltóság néhány perc alatt a helyszínén terem, mielőtt emberéletben és vagyonban nagyobb károkat okozna.

A tűzoltóság intézménye — szervezetében és felszereltségében egyaránt — tehát reorganizálásra szorul. Meg kell szervezni a megfelelő tisztis és legénységi személyzetből álló hiva-

tásos városi tűzoltóságot, melynek személyzete legalább 24 emberből kell hogy álljon. A tisztiket és legénységeket illetőleg egyaránt csak olyan egyénekből, kiknek csak a tűzoltói foglalkozás kizárólagos hivatásuk s egyéb foglalkozásuk és élethivatásuk nincs. Budapesten kiképzett tűzoltó tisztek és tűzoltó legénység kellenek! Mellettük az önkéntes tűzoltók csak mint kisegítő munkatársak jöjjenek számba.

Sürgősen építeni kell a tűzoltóság jelenlegi laktanyájának épülete mellé egy 12—14 méter magas őrtornyot, melyben a legénységnek egy tagja állandó őrszolgálatot tartson s amely őrtorony mászási- és mentőgyakorlatok céljainak is megfeleljen.

Szaporítani kell a lovak számát: fel kell szerelni a tűzoltóságot reflektorral s jelenlegi petróleumlámpáskáit ki kell cserélni tölthető vilnyilámpákkal.

Lesznek talán, kik mosolyogni fognak rajta, hogy a XX. században őrtornyot szorgalmazunk, mely igen régi megfigyelési helye a városban előforduló tűznek. De a teljes éjjeli telefonszolgálat vagy tűzjelző állomások létesítése sem tesz teljesen feleslegessé az őrtornyot, mely városban, emeletes házak között, egyuttal gyakorló helyül is szolgál a tűzoltóságnak. Mert — kérjük — hol és hogyan gyakorolja állandóan a derekán hordott kötél rendelését, ha nincs hozzá megfelelő emeletes torony? Hogyan világítsa az utat sebesvágatásában, ha csak petróleum fáklyára van utalva, melyeket kiolt egy valamire való szél? És hogyan mentsen emberéletet az égő házból, mikor olajlámpáját eloltja egy kis lég-huzat s pislogó fénye nem tud áthatolni a füstön? És hozzá még: hogyan teremjen néhány perc alatt

a tűz helyszínén, mikor előbb még lovakat kell hajszozni, melyeket kocsijaiba foghat?

A városnak 12 milliárdos költségvetésében nem szabad szerepet játszania néhány száz milliónak s lehetetlen állapot az, hogy ebben a költségvetésben mindössze 400 millió koronával szerepeljen a tűzoltóság. Ebből is 100 millió esik a dologi kiadásokra, mely összegből tűzoltószerek beszerzésére és karbantartására 30 millió korona esik, vagyis körülbelül 2000, mondó kettőezer békebeli korona.

Reméljük, hogy lesz városatyja, aki a legközelebbi városi képviselőtestületi gyűlésen szóvá fogja tenni a tűzoltóság reformjának immár tovább elodáztatlan kérdését. És reméljük, hogy a képviselőtestület meg fogja érteni, hogy vannak kiadások, melyek elől nem lehet elzárkózni, ha biztosítani akarja annak az óriási vagyonnak épségét, mely házakban, jószágokban és egyéb ingóságokban fekszik. Mert egy tűzvész esetén be fog igazolódni állításunk igazsága, hogy a tűzoltóság tehetetlen lesz ennek az elemnek erejével szemben s késő bánattal fogjuk megsiratni szűkeblűségünket épen azon a téren, melyen legmesszebbmenő áldozatkészséget kellene tanúsítanunk.

A veszély megelőzésében rejlik az okosság; ha már bekövetkezett, hiába teszünk majd magunknak szeméremnyásokat mulasztásainkért!

Zalai Közlöny 1926

ZALAI KÖZLÖNY

Mégegyszer a tűzoltókérdés

Félórás késéssel érkezett a tűzoltóság a tűz színhelyére, mert a lovak az öntözőkocsi elé voltak fogva — Tűzoltás három tűzoltóval Tűzoltóság őrtorony nélkül — A tűzoltókérdés rendezését nem lehet tovább elhalasztani

Nagykanizsa, április 17

Igen, még egyszer a tűzoltókérdés! És mindaddig a felszínen forjnak tartani, míg az illetékes ténvezők közmegelegedésre nem fogják megoldani. Mert nem lehet tovább ezt az állapotot fenntartani, melyről maga a főparancsnok úgy nyilatkozott annak idején előttünk, — hogy tűz esetén nem vállal semmiért sem felelősséget. Valjon egy nagy katasztrófa esetén ki fogja viselni a felelősséget, ki elpusztított emberélet és

lovak ódiumát magára vállalni? Felháborító az a nyugodtság — a mellyel a nagykanizsai tűzoltóság kérdését kezelik.

Péntek délután történt, hogy Kiskanizsáról tüzet jeleztek. Ám a tűzoltóság szerelvényeivel a jelzés vétele után — csak egy félóra múlva vonult ki. Mert nem állt rendelkezésére a szükséges lófogat. A tűzoltóság lovai (vagy mondjuk a városi gazdaság lovai) a városi öntözőkocsi elé voltak fogva és a tűzoltó-

ságnak előbb keresni kellett a lovakat, hogy a város mely részén huzzák az öntözőkocsit, és mikor megtalálták, — a tűzoltólaktanyába vezetni és csak azután a szerelvényekbe belogni.

A tüzeset — hála a Gondviselésnek, oly természetű volt, hogy egy félórás késedelem nem okozott nagyobb kárt. De tegyük fel, hogy egy kereskedő áruraktára vagy egy emeletes ház égett volna — mily óriási anyagot kár származhatik egy félórás késedelemből! Hiábavaló a hivatásos tűzoltóságnak minden önfeláldozó munkája — ha nem áll rendelkezésére egy oly apparátus, melyet minden pillanatban igénybe tud venni.

Amikor pedig az alarmirozott „tűzoltóság” kivonult, a „tűzoltóság” állott három emberből. Vagyis három hivatásos tűzoltóból. Mert négy embert lekötött ugyanakkor a mentőszolgálat, egy külmunkát végzett, kettő az őrségen visszamaradt, egy beteg volt, a többi pedig szabadnapos.

Három hivatásos tűzoltó indult el tehát — hogy az ismeretlen nagyságu tűzzel szembeszálljon. Az önkéntes tűzoltóságra érhetően nem lehet számítani. Mit csinál ez a három főnyi „tűzoltóság” ha szeles időben nagy tűz üt ki Kiskanizsán?

A szerda-esti tűzriadalmat is el lehetett volna kerülni, amikor tűzoltóság, rendőrség és csendőrség tűzfelfedező *ultra ment*, és negyedik órát kutatva a tüzet — hiába. A tűztorony hidnya nagyban megbosszulja magát. Ha a tűzoltóságnak rendes őrtornya van, rendszeresített őrszolgálat, ilyesmi elő nem fordulhat. Egy 18—20 méter magas őrtoronyból a messzi vidék ellenőrizhető. Nagykanizsán a hivatalos tényezőknél az az álláspontjuk, hogy az őrtorony divatját multta. Akkor, amikor az ország legnagyobb városaiban rendes őrtorony-szolgálat

van. Zalaegerszeg pedig most építi tűzoltósági őrtornyát. *Modern tűzoltóságot el sem lehet képzelni őrtorony nélkül*, amely amellett, hogy a figyelés egyik fő tényezője — a tűzoltóság rendszeres kiképzésének is egyik főeszköze.

Egy 4—5 emeletnyi magasságu őrtorony építését a szertár fölé — könnyen lehetne megoldani. A most lebontás alatt lévő városi istállók anyagát erre a célra fel lehetne használni. A szertár fölé épített őrtoronyból a vidéket messzi kilométerekre lehet áttekinteni. Jóakarattal az őrtorony kérdését a legelővidebb időn belül meg lehet oldani.

Am nem odázható el tovább egy hónappal sem a hivatásos tűzoltók létszámának 25 főre való szaporítása és azoknak fizetésrendezése. *Nagykanizsa tűzbiztonsága megfelelő létszámú, kiválóan kiképzett és tisztességesen fizetett tűzoltóságot igényel* a kellő modern felszereléssel.

Ez a 25 főnyi hivatásos tűzoltóság — kizárólagos *tűzoltóság* legyen. A mentőintézmény kell hogy a maga *külön apparátusát* állítsa fel.

Nem lehet kívánni azt sem, hogy a *mostani csekély*, életemre is alig elég fizetés mellett önfeláldozó, lel-

kiismeretes, elszánt, és kiváló képzettségű tűzoltóságunk legyen. Havi 1,300 000 K minimális fizetésű tűzoltóktól ne kívánjunk *élelet feláldozó munkát*.

A felszerelés — *kivéve az egy év óta megrendelés alatt álló motorikus fecskendő* — a nagykanizsai viszonyoknak megfelel. Hogy ezt sikerült beszerezni, — a jelenlegi főparancsnoknak érdeme. Am e modern felszerelés nem elégséges ahhoz — hogy *tűzvész esetén három tűzoltó szembeszállhasson tűz bőszejurival*.

Modern őrtorony felépítése, a motorikus fecskendő azonnali megrendelése, a hivatásos tűzoltóknak 25 főre való felemelése és ezeknek fizetésrendezése, az önkéntes tűzoltóság erős megszervezése és kiképzése — ezek azok a halaszthatatlan tennivalók, amelyek a 30.000 lakosú Nagykanizsa tűzbiztonsága érdekében a *legsürgősebben megvalósítandók*.

Ha ez mind meglesz, — akkor Nagykanizsa közönsége nyugodtan hajthatja le álomra fejét minden este — de addig kísértetiesen és félelmesen cseng mindegyikünk fülébe a főparancsnok kategorikus kijelentése, hogy *tűz esetén semmiért sem vállal felelősséget*.

Zalai Közlöny 1926. április 20.

A nagykanizsai mentőszolgálat gyorsasága mentőautomobil beszerzését követeli

Emberek élete függ attól, hogy a mentők pillanatok alatt a helyszínre érjenek — A nagykanizsai mentőállomás multévi működésének számszerű adatai

Naponta három—négyszer vonulnak ki a mentők

Nagykanizsa, Junius 18

A mentőjelég: Mindnyájunkat érhet baleset — semmikor sem lehetett annyira komolyan és szószerint venni, mint manapság, amikor a holnap bizonytalansága miatt a legborzalmasabb emberi tragédiák játszódhatnak le szemeink előtt és az általános helyzetből kifolyólag is a magyar mentők ideálisan szép szolgálata ma kétszeresen fontos és reájuk nézve

felelősségteljes és terhes.

A nagykanizsai mentőtestület és mentőosztály négyéves fennállása óta minden elismerésre érdemes színvonalu. Azonban a mentőkocsi — csak kocsik. Bármily sebesen hajtják is a lovakat, nem tud oly gyorsan a baleset színhelyére érni, ahogy azt egyes balesetek természete megkívánja, amikor percekől függ egy-egy szerencsétlenül járt embertársunk élete

Ha egy emberi élet megmentéséről van szó — nem lehet várni az ember társadalmi állására, osztályára, milyen fajhoz tartozik, mi a vallása. *Embertestvérünk*, aki mindenáron és minden körülmények között segíteni kell. Isteni parancs ez, amely mindenkit kötelez.

A nagykanizsai mentőszolgálat gyorsasága megköveteli egy mentőautomobil beszerzését. Ez egyrészt állandóan készen van, másrészt a gyorsaság kérdésén kívül indokoltá teszi és megköveteli beszerzését a lovakkal való mizériának megszüntetése, az üzemműködés olcsósága és a város rendszete is. Szomszéd városainkban mindenütt, ahol pedig a mentők nem dicsekedhetnek azzal a felszereléssel, mint Nagykanizsán, —

folytatás a következő oldalon

igy többek között Kaposvár, Szombathely, Zalaegerszeg — ott láthatjuk a mentőautót.

Nagykanizsa város tanácsa és képviselőtestülete sem zárkozhatik el a mentőautomobil beszerzésének gondolata elől. Látjuk, hogy sok mindenre jut, akkor pedig a legelső embervédelmi célokat szolgáló eszköz beszerzésére is kell jutnia pénznek. — Végül pedig egy kis sta-

lisztikát.

A nagykanizsai mentőosztály 1922. évi november 12-én alakult. Ezen idő alatt a mai napig összesen 1421 embert szállítottak a törzskönyv adatai szerint. És ezt a sok embert két betegszállító járművel és egy ragályos betegszállító járművel szállították. A múlt évben a mentők kivonultak összesen 420 esetben. Ezek-

ből sérülés 122, mérgezés 16, elmebeteg 17, első segélynyújtás 138, a többi betegszállítás. A folyó évben a mentők naponta 3—4-szer vonultak ki hívásra. Volt olyan nap, mikor hat esetben vonultak ki sérüléshez és betegszállításához.

Hisszük, hogy soraink nem jutnak a pusztába kiáltott szavainak sorsára.

Zalai Közlöny 1926. június 19.

2

ZALAI KÖZLÖNY

1926 július 27.

Tűzoltólaktanyát épít a város

**A nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Egyesület évi négy-
millió költséggel dolgozik — Az Önkéntes Tűzoltó
Egyesület rendes évi közgyűlése**

Dr. Sabján Gyula polgármester a tűzoltó- problémákról

Nagykanizsa, július 26

Kevés érdeklődés mellett tartotta meg vasárnap délután rendes évi közgyűlést a nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Egyesület a városbáza közgyűlési termében dr. Sabján Gyula polgármester elnöklete alatt, Knortzer György főparancsnok jelenlétében.

Fenyvesi Sándor tűzoltótiszt az elnöki és főparancsnoki jelentést adja elő, amelyből kitűnik, hogy a nagykanizsai tűzoltóság becsülettel vette ki részét a város tűzbiztonságának áldozatos munkájából. Hálával emlékezik meg a *Zalai Közlöny* szerkesztőségének akciójáról, amelynek sikerült a teljes éjjeli telefonszolgálatot bevezetnie, ami nagy segítséget jelent tűzveszély esetén a gyors kivonuláshoz. Utal a jelentés arra, hogy úgy a hivatásos tűzoltók létszámemlése, mint a tűzoltószerek beszerzése tárgyában több ízben keresték meg a hivatalos várost, amely anyagiak hiánya miatt a kérést nem találta teljesíthetőnek. Elmondja a jelentés, hogy a város tűzrendészetének felülvizsgálása alkalmával *Marinovich* államtitkár, országos főparancsnok igen sok pótolni valót talált.

Tűzeseteknél 11 esetben vettek részt, baleset és betegszállításnál 400 esetben. A mentőosztály elsőrangú munkát produkált.

Dr. Sabján Gyula polgármester kijelenti, hogy a tűzoltószerek kiegészítéséről a város keddi közgyűlésén a tanács által javaslat fog tételni a jövő évi költségvetés keretében.

Az 1926. évi költségelirányzat betervezésénél halljuk, hogy ilyen tételek szerepelnek benne: Titkár évi tiszteletdíja 100.000, mentőorvos 300.000, testületi orvos 50.000, pénztáros tiszteletdíja 100.000, önkéntes tűzoltók ruházatára 3.240.000 korona.

Az egész évi költségelirányzat nem egészen négy millió korona

Nagykanizsa város önkéntes tűzoltóságának. Hát bizony ehhez nem kell kommentár.

Knortzer György főparancsnok ezután ifj. *Krénsz* Ferencet, aki 5 évét töltötte be és *Freischmidt* Ferencet, aki 15 évét töltötte be önkéntes tűzoltói szolgálatának, érdemmel és oklevéllel tünteti ki.

Ádám Róbert szólalt fel ezután

és kéri a tűzoltóságnak jobb dotálását a költségvetés keretében.

Dr. Sabján elnök válaszában megnyugtatta Ádám Róbertet. A tűzoltóság fejlesztése kapcsán ez a kérdés is megoldást fog nyerni,

mindenekelőtt azonban egy tűzoltólaktanya építéséről van szó.

A szervezeti szabályrendelet módosításánál a tűzoltóság problémája is kielégítésre kerül. Oly nagy tűzoltói létszámot tartani, amint azt a tűzbiztonság megkívánja — nem igen lehet — mondja, mert oly nagy költségekbe kerülne, amit más város sem bírna ki, nemhogy Nagykanizsa. Az idősebb tűzoltókat más, városi szolgálatra gondolja beosztani, hogy a tűzoltói szolgálatot mindenkor a legjobb erőkből levők lássák el. Addig — amíg olyan utaink vannak, mint most — hogy azokon télen és sáron nem lehet menni, célszerűbb a lófogattal való kivonulás. Hiába lenne autó, ha azzal a nagy sárban nem lehet továbbmenni. Más városok a Speyer kölcsönből tűzoltólaktanyákat és lakásokat építettek, de a fejlődésben visszamaradt Nagykanizsán első sorban a vízvezeték bevezetése a fontos. A tűzoltóság fejlesztésének a város fejlesztésével párhuzamosan kell mennie.

A közgyűlés fél 5 órakor véget ért.

Zalai Közlöny 1926. július 27.

Néhány napon belül Nagykanizsán is lesz mentő-autó

A város 3000 pengőt irányzott elő a tűzoltóság céljaira

Nagykanizsa, április 28

A nagykanizsai tűzoltóság mentőosztályának régi vágya teljesül nem sokára. Hogy a szenvedő és első segélyre szoruló közönséghez minél gyorsabban érhesen, elhatározta egy mentőautó beszerzését. Az ügy ma már olyan stádiumban van, hogy az automobilt egy budapesti szakszárban megrendelték és napok kérdése, hogy leszállítják Nagykanizsára. A mentőautó beszerzéséhez a vá

8000 pengővel járult hozzá.

A vasárnapi tűzoltói közgyűlésen elhangzott felszólalások eredményeképpen a városi tanács a mostani költségvetésbe 3000 pengőt állított be, mint a város hozzájárulását a tűzoltóság kiadásának fedezéséhez. Ez azonban csak az első lépés kíván lenni. A város vezetősége a tűzoltó-problémát még ebben az évben teljesen kívánja rendezni és megoldani.

Zalai Közlöny 1927. április 29.

1927 augusztus 28.

ZALAI KÖZLÖNY

Uj alapokon indul a nagykanizsai tűzoltóság

Felemelt létszám és újjászervezett önkéntes tűzoltóság — Az önkéntes tűzoltótestület tagjai ruházatot és szerény díjazást fognak kapni — Ezentul rendszeres gyakorlatok folynak naponta — A Zalavármegyei Tűzoltó Szövetség szeptember 25-iki közgyűlése — A vármegyei és járási tűzrendészeti felügyelői állások betöltése

Mégcsak nemrég történt, hogy Knortzer György kir. kormánytanácsos, a nagykanizsai tűzoltóság főparancsnoka átvette a Tűzoltó Egylet elnökségét, míg dr. Prack István közigazgatási tanácsnok tűzoltó főparancsnok lett. A változott rezsim most egész új alapokon, az eddiginél is hatványozottabb mértékben kívánja a tűzoltóságot fejleszteni, mely munka máris nagy ügybuzgósággal folyamatba tétetett.

A hivatásos tűzoltóságot az utóbbi hetekben több fővel szaporították. Ugy, hogy Nagykanizsa jelenleg 14 hivatásos tűzoltó felett rendelkezik.

Ugyancsak újjászervezés alatt áll Önkéntes Tűzoltó Testület, melynek jelenleg 12—14 olyan tagja van, akikre mindenkor lehet számítani. Ezt a létszámot az elnökség 24—30 főre igyekszik most kiegészíteni, illetve felemelni.

Nagy előnyt jelent az, hogy az Önkéntes Tűzoltó Testület tagjai egyenruházatot és felszerelést fognak kapni,

akkor pedig, amikor szolgálatot teljesítenek, illetve tűzhöz kivonulnak, stb. — bizonyos szerény díjazást.

Ezentul tehát nem kell idegenkedniök többé azért — mert saját ruháikat voltak kénytelenek elszakítani.

Mindkét csapat rendszeres gyakorlatokat végez.

A hivatásos tűzoltók minden nap rendszeres előírt gyakorlatot tartanak

és állandóan képezik magukat.

Ifj. Knortzer György mászószakasparancsnok, aki egyben a titkári és segédtiszti teendőket végzi, Széppudvary László állami tanító, Schultheisz István DV ellenőr, dr. Fülöp György ügyvéd és Fischer János főtisztviselő szakasparancsnokok — felváltva, mint heti felügyelők működnek és oktatják a legénységet.

E tűzoltókon kívül működik még három gyár tűzoltósága, ugyszintén a katonaság is, amit vész esetén ugyancsak igénybe lehet venni.

A Szent István napján Székesfehérváron megtartott országos tűzoltó kongresszuson a nagykanizsai tűzoltóságot Knortzer György kir. kormánytanácsos képviselte, aki azt az indítványt terjesztette elő, hogy

Zalavármegyében rendszeres tűzoltótanfolyam tartassék.

Ugyancsak indítványozta, hogy az Országos Szövetség elnöke keresse meg oly irányban a m. kir. belügyminisztert, hogy

a vármegyei és járási tűzrendészeti (tűzoltói) felügyelői állások csakis az országos tűzoltótanfolyamot végzett egyénekkal töltsenek be,

amit a kongresszus elfogadott és határozottá emelt.

Nagy várakozással tekintenek a zalai tűzoltók a szeptember 25-én Zalaegerszegen megtartandó

megyei tűzoltószövetség közgyűlése

elő, amelyen a 28 év óta egyfolytában az elnöki tisztet betöltő Knortzer György kir. kormánytanácsos helyébe — aki tisztéről különböző okok miatt lemondott — új elnököt és új tisztikart is fognak választani. Knortzer György a közgyűlésen a vármegyei és a járási tűzrendészeti felügyelői állások minél előbb való betöltése

Zalai Közlöny 1927. augusztus 28.

Zalavármegye tűzrendészeti felügyelője sok kifogást talált a nagykanizsai tűzoltó-szemlén

„Nincs tömlő, nincs nyomólegénység, nincs mászóház”
A még mindig megoldatlan tűzoltói probléma — Bubics felügyelő megfelelő intézkedésre fogja felhívni a város polgármesterét

Nagykanizsa, október 26

Zalavármegye tűzrendészeti felügyelője Bubics Tivadar ny. főszolgabíró a múlt héten Nagykanizsán tartózkodott és szemlét tartott a tűzvédelmi laktanya udvarán a hivatásos és önkéntes tűzoltóság, a felszerelés és egyes gyártelepek tűzbiztonsága felett.

A tűzoltólaktanya udvarán a 14 főnyi hivatásos és 22 főnyi önkéntes tűzoltóság bemutatta a megyei felügyelő előtt a legmodernebb szakgyakorlatokat a legújabb módszer szerint. Szerelés, mászás, oltás stb. A légénységen meglátzott a rendszeres gyakorlatozás és alapos szak szerű oktatás. A fegyelem pompás. Bubics felügyelő kifejezésre is juttatta a légénység nagyszerű formáját, példás fegyelmét és gyors teljesítményeit.

De kifejezésre juttatta sokféle kifogásait is, amelyek miatt annak idején Knortzer főparancsnok sem akarta vállalni a roppant felelősséget tűzvész esetén: a felszerelés, mászóház stb. hiánya miatt.

A tűzoltóság létszáma még nem közelíti meg azt, amire egy akkora városnak mint Nagykanizsa, szüksége van.

Tömlő nincs, nyomólegénység nincs, mászótorony nincs és sok egyéb, mondotta és kifogásolta Bubics felügyelő, aki ki is jelentette, hogy mindezek megvalósítására egy megfelelő tételt be kell állítani a költségvetésbe. És ha másképp nem lehetne nagyobb főnyi légénységet előteremteni, utalt arra a belügyminiszteri rendeletre, amely

20 évtől 50 ig kötelezi a férfiakat a tűzoltásra.

Bubics felügyelő az észlelt tapasztalatokat feljegyezte, hogy átiratban értesítse a polgármestert mind arról, amit a hiányok pótlására és a tűzoltóság továbbfejlesztésére még feltétlenül tennie kell a városnak.

A szemle után felkerestük dr. Prack István tűzoltófőparancsnok, közigazgatási tanácsnokot, aki kérdéseinkre kijelentette, hogy az egész tűzoltói kérdést egy

egységes laktanyával

kapcsolatban gondolná megoldhatóknak.

Ebben a laktanyában úgy a nő, mint nőllen tűzoltók kapnának lakást, úgy, ahogy a mostani modern tűzoltólaktanyákban látható, ahol a tűzoltói lakások a szertár felett vannak elhelyezve és a lakásról létra vezet a szertárba, hogy minden pillanatban lakásukból a permanensen álló szerelvényekhez lecsuszhassanak.

Ebben a nagy, egységes laktanyában nyernének elhelyezést az összes járóművek stb. külön javítóműhely pedig az összes előforduló munkákat és javításokat végezné, ami nagy üzemi megtakarítást jelentene.

Nagyon érezteti hiányát a mászóház

főleg most, amikor az új légénység gyakorlati kiképzésénél nagy súlyt helyeznek a magasépítkezési építletek oltási gyakorlatára. Így például most kénytelenek lesznek a legközelebb a gimnázium háztetőjén gyakorlatozni, ami a kezdő tűzoltásra nézve nem kis veszéllyel jár.

A tűzoltókérdés gyökeres rendezése kb. két millárd jába kerülne a városnak, jelentette ki dr. Prack tűzoltófőparancsnok, azonban honnan vegye ezt a város? — folytatta.

Erre adósak maradtunk a válasszal. Egyéb beruházásokra és ingatlanvásárlásokra gondoltunk, amelyekre nyomban megvolt a sok százmillió.

Zalai Közlöny 1927. október 27.

Zalai Közlöny 1928

A nagykanizsai mentők egy évi működése

Huszonegy millió koronánál több volt a Szilveszteri-gyűjtésük

Nagykanizsa, január 18

Szívesen regisztráljuk, hogy a nagykanizsai közönség, a nehéz viszonyok dacára is, az idén az előző évnél többet juttatott derék mentőink intézményének a Szilveszteri-hét gyűjtése alkalmával, amennyiben a gyűjtés 1716·50 pengő eredménnyel zárult.

A mentők a gyűjtés összegét részben a mentőautó utolsó részletének törlesztésére, részben pedig intézményük fentartására, gyógyszerek és eszközök beszerzésére fordítják. — Tehát a közönségtől kapott fillérek és pengők ismét a közönséghez mennek vissza, mert a közönséget szolgálják.

Annak bizonyosságául, hogy a nagykanizsai mentők nagyszerű munkát végeznek, hogy a legnagyobb mértékben érdemesek a nagyközönség támogatására és szeretetére — közöl-

jük múlt évi munkakörüket statisztikáját, mely szerint első segítségben részesítettek 158 férfit, 178 nőt és 15 gyermeket — vagyis 351 embert, míg 223 beteget szállítottak. Az összkivonulásuk száma 574 volt.

Azt hisszük hogy a számok világosan és érthetően beszélnek. — Szegben, mintha hasábokon keresztül dicsérnök mentőlegénységünk fáradságos és áldozatos munkáját. Ne vonja meg továbbra sem a közönség tőlük legmesszebbmenő támogatását!

Zalai Közlöny 1928. január 19.

Nagy lendülettel fogott hozzá a főszolgabíró a tűzoltóság megszervezéséhez a kanizsai járásban

Fenyvesi Sándor ny. tűzoltótiszt vállalta a községek tűzoltóságának megszervezését és kiképzését — Elsőnek három körjegyzőségben kezdik el a szervezés munkáját

A nagykanizsai járás főszolgabírójának már régóta gondot okoz az, hogy a járás községeiben miként szervezze meg a tűzoltóságokat, melyeknek az elmúlt évben bizony elég dolguk akadt.

Sok terv mellett rájöttek arra, hogy egységes terv szerint lehet csak a szervezést elvégezni és erre olyan szakembert kell megnyerni, aki a tűzoltás minden ágazatában jártassággal bír és kellő gyakorlat után a községek tűzoltóit kiképezze. Ilyenformán igen jól kínálkozott egy alkalom mostanában. Ugyanis Feny-

vesi Sándor ny. kanizsai tűzoltótiszt, akinek becsületes érdemei vannak a helybéli tűzoltóság fejlesztése körül, még a múlt hónapban bejelentette a nagykanizsai főbírói hivatalban, hogy a járásban a tűzoltóság megszervezését és szakzerű kiképzését hajlandó vállalni. Botka Andor dr. főszolgabíró örömmel látta az ajánkozást és azonnal közölte az összes járásbeli jegyzőkkel, azzal az utasítással, hogy Fenyvesi Sándort munkájában a tőlük telhetőleg támogassák.

Felhívta a főbíró Fenyvesi Sándort, hogy a járásbeli jegyzőkkel —

elsősorban a zalaszentbalázi, magyarózerdahelyi, hosszuvölgyi, korpavári és garabonci körjegyzőkkel haladéktalanul lépjen érintkezésbe és a tűzoltóság megszervezése iránt.

Tekintettel az ügy rendkívüli fontosságára, ismételtén utasította a jegyzőket a főbíró, hogy Fenyvesi Sándort a szervezési munkálatokban a legerélyesebben és a leghatékonyabban támogassák.

Csak örömmel lehet üdvözölni a főszolgabíróság fenti intézkedését és azt, hogy szakképzett tűzoltótiszt kezébe tette le a községek tűzoltóinak kiképzését, aki bizonyára éppen olyan derekasan megfelel majd, mint „tanítómester”, min hogyan végezte kötelességét hosszú éveken át Nagykanizsán.

1928. február 4-i újságcikk a kanizsai járás községeiben létrehozandó tűzoltóállomásokról (Zalai Közlöny)

Az első nagyobb adomány a nagykanizsai tűzoltóautó beszerzésére

Nagykanizsa, március 23

Csak nemrég felhívással fordult a tűzoltóparancsnokság a helybéli pénzintézetekhez, vállalatokhoz és kereskedőkhöz — amelyben utalással arra, hogy a város tűzbiztonsága szolgálatába sűrűsben be kell szereznie egy tűzoltóautót, amihez azonban a tűzoltóságnak a szüksé-

ges anyagi eszközök hiányoznak — pénzből hozzájárulásukat kért, hogy az autót mielőtt meg lehessen rendelni.

A felhívásnak vajmi kevés fogadtatja volt eddig. Pedig arról van szó, hogy mindenki nyugodtan térhessen éjjeli pihenőre abban a tudatban, hogy a tűzoltóság modern felszerelésével szünet nélkül készen áll.

Örömmel értesülünk tehát arról, hogy az adakozók listáját a Nagy-

kanizsai Bankegyesület nyitotta meg amely 250 pengővel járult hozzá a tűzoltóautó beszerzési költségeihez.

Nem hisszük, hogy a többi pénzintézetek és vállalatok hátra maradnának és ne vennék ki részüket az adakozásból, hiszen a tűzoltóautó hasznát elsősorban is ők látják.

A Zalai Közlöny minden a tűzoltóparancsnoksághoz küldött pénzbeli hozzájárulást a nyilvánosság előtt nyugtáznia fog.

1928. március 24-én a Zalai Közlöny örvendetes eseményről számolt be

A megye minden községében megszervezik a tűzoltóságot

Knortzer György a Zalavármegyei Tűzoltószövetség örökös díszelnöke, dr. Sábján Gyula polgármester pedig tb. elnöke lett

A Szövetség legközelebbi közgyűlését Nagykanizsán tartja

Zalaegerszeg, március 23

Tegnap tartotta rendes évi közgyűlését a Zalavármegyei Tűzoltószövetség Bódy Zoltán alispán elnökelete alatt, amelyen Nagykanizsáról dr. Prack István tűzoltóparancsnok, városi közigazgatási tanácsos és ifj. Knortzer György szakasparancsnok vettek részt.

Bódy alispán mindenekelőtt bejelentette, hogy a Szövetség elnöke, a

nagymultú és hervadhatatlan érdemű Knortzer György kir. kormánytanácsos ugy előrehaladott kora, mint betegsége miatt lemondott elnöki állásáról. Majd hosszabban méltalja Knortzer György érdemeit, aki a tűzoltóság terén országos nevet vívott ki magának. Knortzer nevéhez fűződik a tűzoltóság ujjaszervezése, az ő gyakorlati tapasztalatai alapján általa

megírott szak- és oktatókönyveket országosan használják, megyei és nagykanizsai vonatkozásban pedig elévülhetetlen érdemeket szerzett egy hosszú emberöltőn át teljesített kiváló értékes munkásságával.

A közgyűlés melegen tünnetelt a kiváló férfiu mellett, akinek érdemeit jegyzőkönyvben örökítették meg.

Az elnöki jelentés felolvasása után Bódy alispán kijelentette, hogy a tűzoltóságok fejlesztését az anyagiak hiánya akadályozta eddig, de most egy miniszteri rendelet módot ad arra, amelynek alapján ő máris utasította a községeket a tűzoltói felszerelések beszerzésére.

folytatás a következő oldalon

A tisztkart a következőleg választották meg: Elnök: *Brand Sándor* dr. vármegyei főjegyző, alelnök: *vitéz Hunyady László* dr. vármegyei aljegyző, titkár: *Mózes László* tűzoltó-tiszt (Zalaegerszeg), pénztáros: *Székál István*, ügyész: *dr. Boschán Gyula*. Választmányi tagok: *dr. Fülöp László*, *Bakány Kálmán*, *ifj. Knortzer György*, *dr. Lux Béla*, *dr. Prack István*, *Gál Gyula*, *vitéz Kardos András*, *Császár János*, *Gelencsér László*, *Bognár Imre*, *Szemethy Gyula*, *dr. Mizner Antal*, *Heigl János*, *Hilápy István*, *Pataky Andor* és *de Sörgo Antal*.

Ügyvezető igazgató: *Kovács Gyula*. (Ezt a tiszteletet a mindenkori zalaegerszegi parancsnok tölti be.)

A Szövetség fővédnökévé *Marinovich Jenő* dr. államtitkárt, díszelnökévé *Gyömörey György* főispánt, *Koncz Endre* dr. miniszteri tanácsost, *Bódy Zoltán* alispánt választották. Önkös díszelnökévé *Knortzer György*öt, tb. elnökökké *dr. Sabján Gyula* és *Czobor Mátyas* polgármestereket.

A közgyűlés a következő tagdíjakat állapította meg: kisközségek 10, nagyközségek 30, városok 50 pengő fizetnek.

Eltárolta a közgyűlés, hogy április és május hónapokban a Szövetség tűzoltótanfolyamot rendez. Tiszt vagy altiszt ezentul csak az lehet, aki a tanfolyamot eredményesen végezte. A tűzoltóság fejlesztése végett járasi és megyei versenyeket rendez a Szövetség, egyben *intézkedik, hogy minden községben önkéntes vagy hivatalos tűzoltóságot szervezzen és az idősebb levontakat is bevonja a tűzoltói munkába*. Amint a tűzoltóságot kellőleg megszervezték, az egyes járásokban 3—4 tűzoltó körzetet állítanak fel.

Kimondotta a közgyűlés, hogy a legközelebbi közgyűlést *Nagykanizsán* tartják meg.

1928. március 30-án megjelent újságcikk (Zalai Közlöny)

A Tűzoltó Egyesület közgyűlése felhatalmazta a parancsnokságot az autófecskendő beszerzésére

A nagykanizsai tűzoltóság önfeláldozó munkája — A közönség részvétele a tűzoltói intézménnyel szemben — Szolgálati érdemek kiosztása — A parancsnokság évi jelentése — Tisztkar-választás

Nagykanizsa, június 19

A nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Egyesület vasárnap délután tartotta meg rendes évi közgyűlését a város háza nagy közgyűlési termében, amelyen részt vett *dr. Sabján Gyula* polgármester is.

A beteg *Knortzer György* kir. kormánytanácsos, elnök helyett *dr. Prack István* tűzoltófőparancsnok, közigazgatási tanácsnok nyitotta meg a közgyűlést, aki hosszabb megnyitójában feljegyezté azt az áldozatos munkát, amit a tűzoltóság a polgárok vagyonának és életének megóvása érdekében kifejt. A tűz a legnagyobb jövedelje az emberiségnek, — mondotta — de csak akkor, ha láncokba van verve. Mert borzalmas ellenségévé lesz az embernek, ha láncát letépi és szabadjára van engedve. Évezredek óta elkeseredett küzdelem folyik a tűzvész ellen. Valóságos hadseregek alakultak a tűz ellen való harcra. Ezek a katonák a legnagyobb önfeláldozással és becsületességgel teljesítik kötelességeiket: a tűzoltás katonái.

Oklevél és szolgálati érdem kiosztása

Majd meleg szavakban emlékezik meg azokról, akik hosszú éveken át ritka kötelességteljesítéssel és becsületességgel szolgáltak a testületben. Névszerint: *Knortzer György* nyug.

főparancsnok (49 évet szolgál), *dr. Szigethy Károly* orvos (35 éve orvos a testületnek), *Poredus Antal* (35 év óta pénztáros), *dr. Szabó István* mentőorvos (5 év), majd a következő tűzoltók: *dr. Prack István* főparancsnok (5 év), *Fischer János* szakaszparancsnok (5 év), *ifj. Knortzer György* szakaszparancsnok (5), *Szépudvary László* szakaszparancsnok (5), *Schultheisz István* (5) *Freischmidt Ferenc* (15), *Gerócs István* (5), *Liditt Miksa* (15), *Csiza György* (20), *Rátkay László* (5), *Széchenyi István* (5), *Varga József* (15), *Millei István* (15), *Nelmark József* (40), *Bukcz Ignác* (35), *Boha László* (35), *Ziegler Antal* (35), *Kovács György* (35), *Kustos József* (5), *Klapper Gusztáv* (5), *Fata István* (5), *Kiss János* (5) és *Szilcs Ferenc* (5).

Dr. Prack főparancsnok a jelenvolt hittételtelnek ezután átadta a szolgálati érdem és elismerő oklevelet.

A parancsnokság évi jelentése *Szépudvary László* szakaszparancsnok ezután felolvassa a parancsnokság részletes beszámolóját a tűzoltóság múlt évi működéséről. A legnagyobb elismeréssel adózik mostani elnökönek,

Knortzer Györgynek, aki 49 évi működés után a múlt esztendőben vált meg a főparancs-

nokságtól. Kitér a testület működésére, amely nagy lépéssel haladt ismét előre, de hogy a technika vivóságaival nem tudott lépést tartani — a szűkös anyagi viszonyoknak tudható be. A szertár kicsiny, a lovak messzire vannak elhelyezve. Valószínűnek veszi, hogy

a jövő évben megkezdődnek az új tűzoltóaktanya építésének előmunkálatai.

Tűzoltószerek erős kiegészítésére szorulnak. Fontos volna több autós szer beszerzése, miáltal a kivonulás gyorsasága biztosítható. Mászónák még mindég nincsen, a laktanya udvara nagyobb gyakorlatokra alkalmatlan. Most a plarista-in'ernátus épületén kénytelenek gyakorolni. Majd beszámol arról, hogy a múlt év 22 tüzeseténél milyen tüzek voltak és mily eredménnyel működtek.

A mentőosztály jelentését

olvassa fel ezután *Fischer János* szakaszparancsnok. E szerint az elmúlt esztendőben a 4 mentőből, 1 pólmentőből és 1 vezetőből álló szakasz 351 esetben nyújtott első segélyt. 158 férfi, 178 nő és 15 gyermeknek. Nappal 296, éjjel 55 esetben. Ezek között volt 21 mérgezési eset. *Fischer* hangaulyozza, hogy a nagykanizsai mentők felszerelése, *Dunán*'ul legelőkéletesebb felszerelése.

Dr. Hajdu Gyula szóvá teszi a nagyközönség nagy részvételejét a tűzoltóság intézményével szemben. Jegyzőknél köszönet megszavazását indítványozza a vezetőség részére.

folytatás a következő oldalon

Az autófecskenő beszerzése

Poredus Antal pénztárnok a számadást és 7.098 P költségelirányzatot terjeszt elő, amit a közgyűlés elfogad.

Dr. Prack főparancsnok utal ezután az autófecskenő beszerzésére indított mozgalom eredménytelenségére. Mivel az autófecskenő beszerzése nem tűr többé halasztást, felhatalmazást kér a közgyűléstől, hogy azt beszerezhesse. Ismerteti az autófecskenő előnyeit. Jelen esetben az autófecskenőre több szer lesz koncentráva.

A közgyűlés megadja a felhatalmazást a főparancsnoknak, hogy a fecskendőt beszerezhesse.

A tisztikar megválasztása

Majd a tisztikar megválasztására került a sor. Rátka indítványára egyhangulag megválasztották: Elnök: Knortzer György. Főparancsnok: dr. Prack István. Titkár: Ország József. Ügyész: dr. Fried Ödön. Orvos: dr. Szigethy Károly. Pénztárnok: Poredus Antal. Ellenőr: Biró Simon.

Választmány:

Dr. Pichál Viktor, dr. Kaufmann Lajos, Bogenrieder Frigyes, Ádám Róbert, Nith Norbert, Fatér Mihály, Blankenberg Imre, Bazsó József, Szabó Antal, Kostein Jenő.

Pótlagok:

Frank Jenő, Hoffmann Henrik, Vékassy Károly.

Számvetésgő bizottság:

Lányi Pál, Németh Gyula, Wallgurszky Antal, dr. Málek László, Dedovác Béla.

Tisztikar:

Főparancsnok: dr. Prack István. Alparancsnok: Szépvary László. Szakasz-parancsnok: ifj. Knortzer György és dr. Fülöp György. Mentőosztály parancsnok és mentő orvos: dr. Szabó István. Mentő szakasz-parancsnok: Fischer János.

A közgyűlés ezután még több indítványt tárgyalt.

1928-ból egy kis ízelő (Zalai Közlöny 1928. június 20.)

A kanizsai önkéntes tűzoltók elsőként jöttek haza a vármegyei tűzoltó-versenyről

A Zalavármegyei Tűzoltó Szövetség versenye

Nagykanizsa, július 9

Zalavármegye tűzbiztonsági szempontból fejlettebb községeiben hónapok óta folytak a gyakorlatok a megyei tűzoltó-versenyre, ami tegnap, vasárnap zajlott le Zalaegerszegen. A községeiben is díszesen, gondosan megrendezett verseny a benne részt vett tűzoltóságok igen értékes és lelkiismeretes munkájáról győzte meg az elbírálásukra hivatott megyei felügyelő szak-közvegeket és véleményük, valamint a látottak alapján a vármegye közönségét.

A Zalavármegyei Tűzoltó Szövetség által rendezett versenye a résztvett tűzoltó-testületek száma ugyan csekély volt, teljesítményeik azonban remélni engedik, hogy a községek anyagi helyzetének javultával, a következő versenyen már számbelileg is erősebb lesz a küzdelem a zalai tűzoltóságok elsőbbségéért.

A nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Testület hónapokig tartott megfigyelt gyakorlatozások után Szépvary László alparancsnok vezetésével indult a versenybe. A 16 kanizsai tűzoltót a zalaegerszegi állomáson zenes fogadtatásban részesítették ottani bajtársaik, Kovács Gyula zalaegerszegi hivatásos tűzoltó főparancsnok pedig üdvözlő beszéddel köszöntötte őket, majd Szépvary rövid válasza után zárt rendben, zeneszóra indultak a tűzoltólakatanyába, ahol Zalaegerszeg város ebédjel vendégelte meg a kanizsaiakat.

Közel 300 tűzoltó jött össze a megyeszékhelyen ezen a napon. Valamennyien nem vettek részt a versenyben, hanem inkább tanulni, látni mentek oda, amiben nem is volt hiány.

A zalaegerszegi tűzoltó-zenekarral az élen délután 1/23 órakor vonult ki az összes tűzoltóság a MOVE sportpályára, a verseny színhelyére. Legelől, cserkészek sorfala közt a kanizsaiak lépkedtek, akik egész napon át a közönség és a bajtársak részéről is megkülönböztetett favorizálást kaptak. Már a felvonuláskor éljeneztek, tapsolták a kanizsaiakat, mint a legkatonásabb, legfegyvelmezettebb, legmutatósabb csapatot.

A sportpálya tribünje és állóhelyei tömve voltak közönséggel és — lelkes, a verseny 8 órai végéig kitarított közönséggel.

A verseny első része házi verseny volt a zalaegerszegi hivatásos és önkéntes tűzoltók között. A versenyt a hivatásosak nyerték.

Utána következett a Zalaegerszeg és Nagykanizsa közötti városközi verseny. Ebben a legnehezebb feladatok pompás megoldása után Nagykanizsáé lett az elsőség. A verseny-csapat 12 tagja megkapta a legmagasabb tűzoltósági verseny-díjat, a nagy aranyérmel; Szépvary László alparancsnok, mint vezénylő tiszt ezüst cigarettatárcát (Zalaegerszeg város díjái), ifj. Knortzer György segéd tiszt pedig órárt kaptak. — Az

aranyérmesek névsora a következő: Lidt Miksa felügyelő altiszt, Rátka László csövezető, Szécsényi István s. csövezető, Mtyás Béla 1. nyomó, Vidéki Ernő 2. nyomó, Geröcs Ferenc 3. nyomó, Vidéki József 4. nyomó, Szattler László 1. szivó, Fábán András 2. szivó, Mihalecz László 3.

szivó. (A csapattal indult többiek, nem inthogy létra-gyakorlatok nem voltak, nem versenyezhettek s így csak mint tartalék kellett szerepelniük.) Külön elismerésben részesült a nyertesek közül az 1. szivó és az 1. nyomó.

A közzelt versenyben a községek önkéntes tűzoltóságai mérköztek a következő eredménnyel:

1. Felsőbagod (kis arany-érem),
2. Andrásbuda (nagy ezüst-érem),
3. Petőhenye (kis ezüst-érem),
4. Zalaszentlőrinc (egyéni díjak)

Minden helyezett testület — így Nagykanizsa is — külön oklevelet is kaptak. A díjak kiosztása előtt Bódy Zoltán alispán beszédében elismerését fejezte ki a teljesítmény felett, amely általában olyan meglepő volt, hogy valóban nehéz feladat elé állította a bíráló bizottságot. A díjakat az alispán neje osztotta ki, majd a tűzoltóságok díszmenetével a verseny véget ért. A vármegye díját (dohányzókészlet) mint legjobban kiképzett tűzoltótiszt, Kovács Gyula, a zalaegerszegi hivatásos főparancsnok nyerte el, kinek egyébként Mózes László segéd tiszttel együtt az igaz bajtársias gondoskodással és melegséggel történt rendezés is teljes elismerést illető érdeme.

Tűzoltó-nap Nagykanizsán

Másfélszáz ember mutatja be a nagyközönség előtt tudását — Felvonulás katonazene mellett — Iskola és gyorszerelés

Nagykanizsa, október 19

Jelentettük, hogy a Zalavármegyei Tűzoltó Szövetség október 21-én Brand Sándor dr. vármegyei főjegyző előktele alatt Nagykanizsán összeült, hogy a legközelebbi teendőket megbeszéljék. Utána nagy látványosságként fog menni a nagykanizsai hivatásos és önkéntes tűz-

oltó-csapatok, ugyancsak a honvédség I. és III. zászlóaljának tűzoltógyakorlatainak bemutatása a D:ák-téren. Széppudvary László ugyancsak most állította össze a gyakorlatok programját. Eszerint a tűzoltóság és a honvédség a katonazenekar hangjai mellett felvonulnak a D:ák-térre délután 2 órai kezdettel. Majd megkezdődik több mint százötven ember részvételével a gyakorlatok bemutatása. Először a házlezredünk I. és II. zászlóaljának 9 es szerelése kerül sorra. Majd a hivatásos és önkéntes tűzoltók, végül a Kávégyár és Sörgyár, ugyancsak Kiskánizsa tűzoltó-

ságának 5-ös szerelése. A létrával való iskola és gyorszerelést bemutatja a nagykanizsai hivatásos és önkéntes tűzoltóság. Ezek után sor kerül a a támadási és mentési munkáiokra a város belterületén az az összes tűzoltókészültségekre!

Nagykanizsa tűzoltósága meg akarja mutatni a város közönségének, hogy érdemes a nagyközönség bizalmára és támogatására, nyugodtan térhet le pihenőre minden este hajlékában, mert a tűzoltóság virraszt biztonságáért.

A gyakorlatokat végignézik a Szövetség zalai községeinek kiküldöttjei is.

Zalai Közlöny 1928. október 20.

Véres családi dráma Nagyrécsén

Szurt sebekkel, véres nyomaival szállítottak be Récséről egy asszonyt a kórházba

Nagykanizsa, december 6

Csütörtökön délelben a nagyrécsai uradalomból telefonon kihívták a nagykanizsai mentőket Nagyrécsére. A mentőautó beszállította a városi kórházba Kovács Györgyné 29 éves nagyrécsai asszonyt, akinek testét több késszúrás és tüleg nyoma borította.

A kórház igazgatósága azonnal

jelentette az esetet a rendőrkapitányságnak, mely kihallgatja az asszonyt és megindul a nyomozás, hogy megállapítsák, mi okozta az asszony súlyos sérülését. Mint hírlik, Kovácsné, aki a nagyrécsai kocsmáros felesége, az ura verte meg és eközben kapta a szúrásokat is.

Az asszony csak nehezen tudott egyik ismerősehez, bizonyos Gerő-

csékhoz menekülni, akik aztán Walkó nagybirtokosokat kérték, hogy hívják ki a mentőket.

A nagyrécsai családi dráma ügyében a kihallgatás után a cseudőrség azonnal megindítja a nyomozást és ez fogja kideríteni, hogy mi történetett csütörtökön délelőtti Kovács György és felesége között.

A faluban csütörtök óta egyébről sem beszélnek, mint erről és bizonyosra veszik, hogy a nyomozás bevezetése izgalmas részleteket fog feltárni.

Egy jellemző korabeli eset, melyről 1928. december 7-én adott hírt a Zalai Közlöny

— Szerdán adják át Knortzer Györgynek az arany érdemkeresztet. Kedves ünnepély folyik le Karácsony másodnapján, szerda este fél 8 órakor a tűzoltólaktanyában. Akkor adja át dr. Sabján Gyula polgármester Knortzer György ny. tűzoltófőparancsnok, kir. kormánytanácsosnak 40 évi fáradhatatlan tűzoltói

szolgálatának legfelsőbb látható elismerését, az arany érdemkeresztet. A kiüntetés átadás a legnagyobb ünnepi keretek között történik, Nagykanizsa város társadalmának teljes részvételével. Az ünnepély után bankett lesz ugyancsak a tűzoltólaktanyában.

Egy nagyszerű pályafutás érdemesítése (Zalai Közlöny 1928. december 25.)

ZALAI KÖZLÖNY

1928. december 26.

Küszöbön az új tűzoltó-laktanya építése

Tizenöt év után az első bajtársi-vacsora a tűzoltó őrtanyán

Nagykanizsa, december 27

Minden esztendő karácsony másnapján bajtársias vacsorára szokott összejönni Nagykanizsa tűzoltósága az őrtanyán, hogy egyszer egy évben ők is hódoljanak a fehér asztal gondtalan örömeinek és kimélyítsék ezáltal a tűzoltói társas-életet. Az első háborus karácsonytól fogva ezek a bajtársias vacsorák ezidén 15 esztendei

szünetelés után újra otthonot találtak Önkéntes Tűzoltó Testületünk életében. Az idei bajtársias vacsorának különös jelentőséget adott ezenkívül Knortzer György elnöknek ünnepelése és utolsó helyen, de közel sem utolsónak: — a polgármester által eszalkalommal bejelentett új tűzbiztonsági beruházások konkrét ígérete.

A bajtársias vacsora szerdán este

8 órakor kezdődött a tűzoltó-laktanyában, melynek karácsonyra díszített termében színterítéses bankett várta a tűzoltó-testület tagjait és a meghívott vendégeket, köztük az egész városi tanácsot. Az asztalfő felett az ünnepelt Knortzer György életnagyságu arcképe, teljes tűzoltó-díszben, örökzöld fenyő és a nemzeti színek dekorációjában.

Az első felköszöntőt dr. Prack István városi tanácsos, tűzoltófőparancsnok mondotta, majd dr. Sabján Gyula polgármester adta át Knortzer

György kir. kormánytanácsosnak, a nagykanizsai tűzoltóság 49 eszendeje vezetőjének, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség szolgálati díszerméjéért. A vacsora közönségének lelkes ünneplése után *Lidlti Miksa* az ÖTT nevében virágcsokrot nyújtott át Nagykanizsa első tűzoltójának. *Knortzer György* válaszában visszapillantást vetett 1879-re, amikor a kánizsai tűzoltóság szolgálatába lépett és a bajtársakra hátrította a félszázad működésének érdemeit. *Székely Nándor* főmérnök az öreg bajtársak nevében köszöniötte az „örökös főparancsnokot”. *Boha bácsi*, a legöregebb öreg-tűzoltó megható köszöntése után dr. *Sabján Gyula* polgármester nagyjelentőségű beszédet mondott, amely — reméljük — a fehér asztalom tulmenőleg is új perspektivákat nyit meg Nagykanizsa tűzbiztonsága terén.

A polgármester a társadalom megértését sürgette a tűzoltó intézménnyel szemben, hangsúlyozva, hogy a képviselőtestületnek a tűzoltószabályrendelettel szemben legutóbb elfoglalt elutasító magatartása után a város vezetőségét nem lehet okozni a szükséges beruházások késedelméért. Ezután

most már a nagyközönségen a feladat a kérdéseket dűlőre segíteni.

A *Zalai Közlöny* szerkesztőségéhez írt szavait, kérve a nyilvánosság támogatását, az áldozatkészség felkeltését a köszöbőn álló megoldás sikerének biztosításához. Bélija, hogy a városra súlyos terhek nehezednek, de a szabályrendelet elutasítása ellenére is közli, hogy a város vezetősége nem mulasztja el a kérdésekről való gondoskodást s

már a helyet is keresi az új tűzoltó-laktanyához, — úgy, hogy az építés ügye már legközelebb a képviselőtestület elé kerül.

Bejelentette, hogy rövidesen jön már az autó-fecskendő is. Kifejtette, hogy a helyi pénzintézeteknek kötelessége bank-kamat mellett kölcsönt biztosítani azokra a beruházásokra, melyeket a város tűzbiztonsága tesz immár elkerülhetetlenné.

Barbarits Lajos felelős szerkesztő a *Zalai Közlöny* legmesszebbmenő támogatását ígerte a város tűzbiztonságának végleges megalapozásához, kifejtve, hogy a kritikák, melyekkel a lap-hasábok a tűzoltó-intézményt illették, szükségesek, kötelességsze-

rűek voltak és szükségesek lesznek a jövőben is, mert kritika és a panaszok feltárása nélkül a megoldásra való törekvés idáig sem juthatott volna el, amint hogy az elhangzott felajánlások mindegyike is panaszokat hozott fel és az ünneplést elnök is visszapillantásában a szemlélődést és kritikát jelölte meg félévszázados és eredményekben dus munkássága kiinduló pontjának. Biztosította a tűzoltóságot a közérdek mindenkor tántoríthatatlan szolgálatában a tűzbiztonság megfelelő propagandájáról.

Knortzer György reflexióiban ugyan csak a város közönségének áldozatkészségére appellált és *Barbarits Lajosra* ürtette poharát.

Frelschmiedt Ferenc tűzoltó őrpáncsnok a hivatásosak nevében üdvözölte igen talpraesetten az ünneplést elnököt. *Lidlti Miksa* dr. *Prack István* főparancsnokot, *Szépudvary László* alparancsnokot és *Iffy Knortzer György* szakasparancsnokot éltette, mint akik a bajtársias szeretet, fejelem és rend megteremtől voltak a tűzoltóság körében.

A pompás vacsora után még sokáig maradt együtt a jókedvre derült, új reményekkel eltelelt társaság a tűzoltó laktanya fehér asztalai körül.

1928. december 28-án megjelent cikk a *Zalai Közlöny*ből

Zalai Közlöny 1929

A mentők munkája 1928-ban

Minden napra 2-3 kivonulás esik az elmúlt esztendőben

Nagykanizsa, január 3

Ilyenkor Újév alkalmával nemcsak a cégek és vállalatok, de a hivatalok és közintézmények is visszapillantást szoktak vetni az elmúlt esztendőre, az abban teljesített munkásságukra, mennyiben volt az a köz hasznára, az emberiség és a haza szolgálatára.

A nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Testület *Mentő Osztálya* volt az első, amely számot vetett és elkészítette az elmúlt év mérlegét.

A mentőszolgálatot a parancsnokon kívül mindössze 3 mentő végezte, akiknek 1 automobil és 2 fogatos

jármű állott rendelkezésre. Első segítségben részesültek 123 férfit, 146 nőt és 10 gyermeket. Nappal 188, éjjel 90, összesen 278 esetben. Sebzések (zúzott, vágott, harapott sebek) voltak 83, égési sebek 5, felmárt sebek 4, lött sebek 4, rándulás 4, ficamodás 8 és törések 18 esetben. Általános rosszullétnél 38, görcsök (epilepszia) alkalmával 11, szén-gáz eseténél 2, mérgezéseknél 25 esetben segítettek. Szülészeti eseteknél 78 alkalommal, míg hirtelen elmezavar kitörésnél 1 ízben. Betegeket szállítottak segítségnyújtással kapcsolatban 278 esetben, megkeresésre 470, elmebetegszállítás volt 27 és ragályos betegszállítás 76 esetben, úgy, hogy az elmúlt esztendőben összesen 851 esetben nyújtottak segítséget mentőink.

Öngyilkosságot és öngyilkossági kísérletet 6 férfi és 27 nő követett el. Ezek között volt 1 akasztás, 1 lövés. A mérgezéseknél viszont 10 lug, 2 sósav, 4 gomba, 4 alkoholi, 2 szén-gáz, 1 szublimát és 1 lisoform mérgezés.

E számok sokkal többet mondanak azoknak, akik a sorok közül olvasni tudnak, mintha oldalakon keresztül dicsérik volna a mentők munkásságát.

És amikor most házról-házra, fizletről-fizletre járnak gyűjteni, hogy ebben az esztendőben is elegendő tehessenek emberbaráti feladatuknak, ne feledjük el ezeket a számokat. Nagyon sokat az elhalálozási rovatban láttunk volna viszont önfeláldozó mentőink nélkül.

Az 1928-as év értékelése egy újságcikkben összefoglalva. Egy kis korrajzot is kapunk a nagyszerűen megfogalmazott beszámolót olvasva. Ebben az évben Alexander Fleming skót származású orvos felfedezte a Penicillint

Tűzoltó-nap

Nagykanizsa, május 6

Nincs olyan lakosa Nagykanizsának, akít ne a legközvetlenebb érdekek-szálak fűznének egyik legtöbbet taglalt kanizsai problémához: a város tűzbiztonságának a kiépítéséhez. A tűz-veszedelem egyformán fenyegető réme a város minden rendű és rangu polgárának, szegénynek és gazdagnak egyaránt. Épen ezért lélegzik fel az egész város, valahányszor tűzoltó-intézményünk fejlődéséről kap híreket. A fecskendő-autó

megérkezése, ami a jövő héten esedékes, tűzoltóink felszerelését, azt mondhatjuk: tökéletessé teszi, a városi lakosság biztonság-érzetét pedig hatalmas mértékben fokozza. Tűzoltóinknak és velük a város lakosságának ezt az örömét egy hatalmasarányú tűzoltó-nap fogja kifejezésre juttatni. Nagyszabásu programot dolgozott ki a dr. *Mutschenbacher* Edvin törvénytiszti tanácselnök elnöklése és irányítása alatt működő széleskörű rendezőbizottság. A program

a június 9-iki vasárnapot egészen betölti látványosságokkal, muzsikával, műsoros és népi népi népi, végül az éjszakát táncmulatsággal. Minderre pedig a belépődíj 50 fillér lesz. A részletes programot legközelebb közöljük.

*

Kereskedőink és iparosainkhoz azért a kéréssel fordul ezúton is a rendezőbizottság, hogy a tűzoltónapi népi népi vásári sátrai részére különféle sorsolási és nyeremény tárgyakat ajándékozni sziveskedjenek.

Zalai Közlöny 1929. május 7.

A Zalavármegyei Tűzoltószövetség közgyűlése

Nagykanizsa, október 15

A Zalavármegyei Tűzoltószövetség október 20-án d. e. 9 órakor Nagykanizsán, a városháza dísztermében tartja az idei rendezői közgyűlést dr. *Brand* Sándor vármegyei főjegyző, szövetségi elnök elnöklése alatt.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó.

2. 1928. évi zárszámadások beterjesztése, számvizsgálóbizottság jelentése. 3. 1929. évi költségvetés jóváhagyása. 4. Alapszabálymódosítás. 5. Magyar Országos Tűzoltószövetségi tagság tárgyalása és 6. Indítványok.

11 órakor *Mózes* László zalaegerszegi parancsnok felolvasást tart: „A tűzoltóság története, fejlődése és szervezete” címen. Majd *Vecsera* Antal tűzoltótiszt felolvasása: „A tűz-

oltásról” következik.

Fél 12 órakor a kanizsai tűzoltóság nagygyakorlata a „Transdanubia” telepén, majd a különböző tűzoltószerek bemutatása. Utána a tűzoltóság diszfelvonulása.

1 órakor közös ebéd. (Személyenként 2.20 P.) Az ebéden való részvétel október 15-ig bejelentendő a nagykanizsai tűzoltóparancsnokságon

1929. október 16-án megjelent újságcikk a Zalavármegyei Tűzoltószövetség közgyűléséről

Zalai Közlöny 1930

Knortzer György

arcképét leleplezték a Polgári Egyletben

Nagykanizsa, április 24

Közéleti érdemek jutalmazása ritkán nyilvánult meg bensőségesebben, érzésekben összeforrottabb ünneplés keretében, mint tegnap, György-nap estéjén *Knortzer* György arcképének leleplezésén a Polgári Egyletben.

Knortzer György neve sok vonatkozásban összeforrott a nagykanizsai közélettel. Amihez nyult, mindenütt a teljes odaadás, a puritán polgári tisztesség, a közönzetlen szolgálatainak fegyverzetében ért el olyan eredményeket, amik nevét egybeforrasztották Nagykanizsa történelmének egy jelentős, félszázados darabjával. Csak nagyon keveseket tudna Nagykanizsa olyan szívvel fakadt őszinteséggel, a közönség érzéseinek olyan melegével, olyan általános megbecsüléssel ünnepelni, mint ahogyan *Knortzer* Györgyöt ünnepelte ezen az estén.

A Polgári Egylet rendkívüli közgyűlése 7 órakor volt. Városunk minden notabilitása, közéletünk minden vezető-férfija ott volt a felemelő

aktuson. Társadalmi és minden egyéb mesterséges különbségek leomlottak annak az embernek szeretetében, akit Nagykanizsa minden polgára csak szeretni és tisztelni tanult meg.

Dr. *Hajdu* Gyula elnöki megnyitója lendületes szavakban mutatott rá a Polgári Egylet tradícióira: a közélet nagyjainak és a tekintélyeknek tiszteletére és megbecsülésére.

Dr. *Szabó* Zsigmond ünnepi beszédét azzal kezdte, hogy „legkönynyebb szónoki feladat: igaz emberről az igazságot elmondani”. A közgyűlés lelkes tapsai közben, a szelmes és melegsívű szónok lélekkel férköző szavaival ecsetelte *Knortzer* György polgári erényeit, közéleti ténykedéseit, a polgári tisztesség kötelességteljesítés mintaképeit a példaképeként a város polgárait. A beszéd végén, hosszú óváció közepette lehullott a lepel *Knortzer* György arcképéről és az ünnepelt elfogódottan az üdvözlések ostromában mondott köszönetet megtiszteltetéséért.

Az arckép *Sass* Ferenc festőművész munkája, mestere portré-festéskvalitásainak egyik legsikerültebb tükrözője.

A közgyűlést 50 terítékes banket követelte. Az első felköszöntőt *Hajdu* Gyula, a Polgári Egylet elnöke mondta. *Knortzer* György - mondta eg. ebek közt — a város közéletének minden mozzanatába egész ember volt. A szív ember, aki csak szeretni tudott. Ez az ország nem ambíciókban, nem taler tumokban szűkölködik, hanem olyan polgároknak, akik magánéletük kezeiben sem feledkeznek meg arról, hogy a nemzet piatereinek megerősítésén munkálkodjanak. Ennek munkának volt bajnoka *Knortzer* György és munkájában a kölcsönös megbecsülés, a harmonikus együttműködés, a munka tisztelete voltak elvei és ezt a szellemet gyökerezette meg a Polgári Egyletben is melynek 50 éve tagja és ma dísz elnöke.

Dr. *Krdtky* István polgármester *Knortzer* Györgyben a jó polgármintaképet köszöntötte a város polgársága nevében. Ma sok *Knortzer* Györgyre lenne szüksége ennek városnak, — mondta felköszöntője során — mert a polgári erények szükségességét soha nem éreztük úgy, mint ma, amikor leginkább

kellenek rátermettségük, hivatottságuk, becsületes lelkületük, korrekt gondolkodásuk erejével munkálkodó, csüggedést nem ismerő polgárok, mint amilyen *Knortzer György*. Hozzá hasonlók kellenének sokan, hogy a mai nehéz időkben jóra kövacsolják a város sorsát, mert ő a puritán, nyílt, tiszta közéleti szellem megszélesítője Nagykanizsán.

Dr. *Prack István* városi tanácsnok, tűzoltó-főparancsnok, a tűzoltóság nevében üdvözölte *Knortzer Györ-*

gyöt, aki fél évszázadon át a kanizsai és vármegyei tűzoltó-élet lelke és uttörő apostola volt, 1927-ig főparancsnoka, azóta elnöke az Önk. Tűzoltó Egyesületnek, díszelnöke a Zalavármegyei Tűzoltó Szövetségnek.

Kelemen Ferenc bankigazgató, a Magántisztviselők Egyesületének elnöke, a bank-emberek és a magántisztviselők nevében köszöntötte *Knortzer György*-ben a Gazdasági Takarékok alapítóját és vezérigazgatóját.

Pilcz Albert kártyos, a Polgári Egylet régi gárdájának tagja a nagykanizsai Iparosság üdvözlését tolmácsolta.

Knortzer György meg-megújuló, szünni alig akaró taps közben mondott köszönetet az ünneplésért, viszapillantást vetve a Polgári Egylet múltjára, az azt létrehozó szellemre, melynek mai letéteményesét, *Hajdu Gyula dr.* elnököt köszöntötte a bankett közönségének lelkes ünneplése között.

Knortzer Györgyöt megbecsülték abban a városban, ahol élt és munkálkodott (Zalai Közlöny 1930. április 25.)

A nagykanizsai tűzoltólaktanya ügyét a Merkur-gyárral kapcsolatban kívánják megoldani

A fedezetet az 1931. évi költségvetésbe fogják beállítani

Nagykanizsa, május 17

Régi kérdése Nagykanizsának: megfelelő laktanyát biztosítani a tűzoltóság számára, melynek hivatásos tagjait néhány fővel okvetlenül szaporítani kell. A legénység részére kicsi a férőhely, a tűzoltó-szertár pedig már régen szűknek bizonyult az összes tűzoltószerek befogadására. Megfelelő, gyakorlatozáshoz szükséges mászóház is nélkülözhe-

tetlen. A főparancsnokság már évek óta fáradozik azon, hogy a megfelelő tűzoltólaktanya kérdését valahogyan megoldásra vigye, azonban minden hiába volt. A város anyagi helyzetén minden kísérlet hajótörést szenvedett.

Legutóbb, a múlt évtizedben került a főparancsnokság kérvénye a polgármester elé. A városi főszámvévőségnek akkor az volt az állás-

pontja, hogy a tűzoltóság ügyét az 1931. évi városi költségvetés összeállításánál tűzik napirendre. A tűzoltó-főparancsnokság most erre való hivatkozással újabb beadvánnyal fordul a város vezetőségéhez.

Értesítéstünk szerint a tűzoltólaktanya kérdését a jelenleg városi tulajdonban levő volt Merkur vasgyárral kapcsolatban gondolják megvalósítani. A Merkur-gyár épületeit megfelelő tűzoltólaktanya, szertár és egyéb céljaira át lehetne alakítani. A nagy terület gyakorlatok céljaira is alkalmas és megfelelő lenne. Az ügy legközelebb a bizottságok, és valószínűleg a képviselőtestületi ülés elé is kerül.

Zalai Közlöny 1930. május 18.

ZALAI KÖZLÖNY

1930. június 27.

A kanizsai tűzoltóság benzin-tűzek ellen nincsen kellően felszerelve

A tűzoltólaktanya és a szertár sehogyan sem felel meg a követelményeknek — A vármegyei tűzrendészeti felügyelő hivatalos vizsgálata Nagykanizsán

Nagykanizsa, június 26

Ma érkezett Nagykanizsára *Bubics Tivadar* nyug. főtisztviselő, vármegyei tűzrendészeti felügyelő, hogy a hivatásos kanizsai tűzoltók működését, munkáját, teljesítőképességeit felülvizsgálja. *Bubics felügyelő dr. Prack István* tűzoltó-főparancsnok, városi közigazgatási tanácsnok kíséretében érkezett a tűzoltólaktanyába, ahol a legénység *Vecsera* tűzoltótiszt vezénylete alatt várta. Majd egymásután bemutatták a felügyelőnek gyakorlataikat, a gyors kivonulást, szerelést, ami *Bubics felügyelő leg-*

teljesebb megelégedését váltotta ki, aki *Vecsera* tűzoltótisztnek dicséretét és köszönetét fejezte ki a stram teljesítmények felett.

Alkalmunk volt *Bubics Tivadar* tűzrendészeti felügyelővel beszélni a helybeli tűzoltó és tűzrendészeti kérdésekről. A felügyelő rámutatott a nagykanizsai tűzoltólaktanya és szertár túlszűfoltására, hangsúlyozta, hogy még gyakorlatozásra sincsen megfelelő hely, a mászótoronyról, a tűzoltóság ezen elengedhetetlen gyakorlóeszközéről még csak nem is szólva. Már régebben átirta a város-

hoz ezekben a kérdésekben, de még mindig nem nyertek elintézetést. Persze a város súlyos anyagi helyzete késlelteti a megoldást. Nagy bűj az is — mondotta *Bubics felügyelő* — hogy dacára, hogy Nagykanizsán több kence, olaj, petróleum, illetve benzin-telep (raktár) van, ezek egyikének sincs megfelelő benzintöltőkészületük, de nincsen a tűzoltóságnak sem, úgy, hogy esetleges nagyobb benzintűz esetén nagyon kellemetlen és veszélyes helyzet támadna. Az volna a leghelyesebb, ha ezek a benzin telepek lehetővé tennék a városi tűzoltóságnak megfelelő haboltó-készülékkel való ellátását.

Megtudtuk azt is, hogy a Merkur-gyár megvétele kapcsán a polgármester utasítást adott a városi műszaki hivatalnak, hogy a Merkur-gyárnak tűzoltólaktanyává való átalakítására készítse el a terveket és a költségvetést. Ami mégis csak azt jelenti, hogy előbb-utóbb mégis csak sor kerül az új tűzoltólaktanyára, s értarra és mászóházra.

Egy újságcikk a Zalai Közlönyből 1930. június 26-i dátummal

Utban a második mentőautó

Hogy milyen munkát végeznek mentőink — nem szükséges kifejteni. A nap-nap mellett 5—8—10 esetben kivonuló mentőautó mindenél hangosabban beszél. A mentőautó annyira igénybe van véve, hogy nem egyszer, amikor kivonul vagy uton van és aközben baleset vagy szerencsétlenség történik, meg kell várni, míg kivonulásáról visszaérkezik és csak úgy mehet oda, ahol a

mentők segítségét kérték. Mind gyakoribb a mentőknek a vidéktől való igénybevétele. Hányszor hívják ki telefonon a messze községekbe a nagykanizsai mentőket, kérve sürgős segítségüket. Természetes, hogy míg uton vannak autójukkal, a régi lófogatu mentőkocsit használják, de a legtöbb esetben emberek életéről van szó, ahol minden pillanatnyi késés helyrehozhatatlan következményeket vonhat maga után. Ez indi-

totta dr. Prack István főparancsnok, közigazgatási tanácsnokot arra, hogy egy második mentőautót beszeressen, hogy a mentők sose legyenek zavarba, ha az egyik autó szolgálatban van és eközben is segítségüket kéri.

Az új mentőautó mindössze 12.000 pengőbe kerül, magyar gyártmány és a jövő héten már leszállítják Nagykanizsára és átadják rendeltetésének.

A mentőautó érkezéséről számol be a két nyári újságcikk fent: Zalai Közlöny 1930. július 19.

jobbra: Zalai Közlöny 1930. augusztus 3.

— Holnap érkezik meg a második mentőautó. Dr. Prack István tűzoltófőparancsnok, közigazgatási tanácsnok Budapestre utazott, a második mentőautó leszállítása ügyében. Az új mentőautó — amit az egyik tűzoltósoffőr vezet — holnap érkezik Nagykanizsára.

A nagykanizsai tűzoltólaktanya

Napi rendszeres gyakorlat és modern továbbképzés — Tűztámadás két sugárral 15 másodperc alatt — Motorfecskendő, amit a tűzoltók maguk készítettek házilag — Füstálarc telefon készülékkel felszerelve — Látogatásunk a tűzoltólaktanyán

Nagykanizsa, július 19

Még nincsen egészen reggel hét óra. Az emberek, akiknek megadott a kegyelem, hogy munkába indulhatnak, kis, sovány elemőzsiájukat kezükben szorongatva indulnak lázas sietséggel munkahelyükre, hogy megkezdjék a viaskodást a mindennapi, szűkre kimért betevő falat kenyérért. És lassan megindul a megszokott utcai és piaci forgalom, amennyiben forgalomnak lehet nevezni azt a képet, amit a szemlélő a reggeli órákban trianoni Nagykanizsáról kap. Az üzletredőnyök legtöbbje még zárva, amikor *kürtjelzés süvit a csendbe*. Reggel 7 óra van: a tűzoltóság megkezdí rendszeres mindennapi gyakorlatait a laktanyában

Mindennap gyakorlat és elméleti oktatás

Ugyanis a nagykanizsai tűzoltóság, teljesen Budapest székesfőváros tűzoltóságának mintájára, mindennap reggel 7 órakor megkezdí rendszeres elméleti és gyakorlati tréningjét,

hogy nemcsak megtarthassa rugalmasságát, frissességét, mozgékonyágát, de ha bármely percben is szól a vészjelzés, a rendszeres begyakorlás folytán percek alatt uton legyen a vész színhelyére. A nagykanizsai közönség nem is tudja, milyen intenzív élet folyik a tűzoltólaktanyában, ahol a közönség életének és vagyonának védelmében naponta nem csak gyakorolják, de tökéletesítik magukat a mi derék, kötelességtudó tűzoltóink. Érdemes egy ilyen gyakorlatot, elméleti oktatást, illetve továbbképző órát végignézni.

Prack István dr. tűzoltófőparancsnok után, aki a tűzoltóságot és a mentőintézményt nagy hozzáértéssel állandóan fejleszti és kiépíti, igazi lelke a tűzoltói intézményünknek a fiatalos hévvel dolgozó és alapos szakképzettségű Vecsera Antal hivatásos tűzoltótiszt, akinek a kezemunkáját észrevenni és láthatni a tűzoltók katonás fegyelméből kezdve,

a kiképzésen át a tűzoltás irányításáig, amiről különösen tanúságot tett a miniszterelnök gazdasági udvarán támadt nagy tűzvész alkalmával. Vecsera vezeti a mindennapi gyakorlatokat is.

Fővárosi minta és módszer szerint

akárcsak a honvédlaktanya udvarán lennének. Patlogó vezényszavak. Katonásan gyors mozdulatok. Eppen a két csővel való szerelés van soron. Teljesen új szerelési szabályok szerint végzik, úgy, ahogy ezt a fővárosi tűzoltóság végzi. A hivatásos tűzoltók ugyszólván pillanatok alatt végzik a vezénylő tiszt által rájuk rótt feladatot. Újabb vezényszavak: *Tűztámadás két sugárral!* Ez már nem ütemesen történik, mint az előbbi. Itt a gyorsaság a fő. Boszorkányos ügyességgel 15 másodperc alatt végzik.

Majd 6 ember a fecskendőszereletét tűzcsappal összekötve mutatja be, egy sugárral. A sugár hossza kb. 60 méter. Villámgyorsan megy minden.

Elméleti oktatás: megelőző tűzrendészet. Hogyan kell a tüzet megátadni. Bolttűznél, pincetűznél mi a teendő. Robbanóanyagok. Majd

folytatás a következő oldalon

rendgyakorlatok és fegyelmi gyakorlatok következnek.

Rendszeres gyakorlatot végeznek és oktatást nyernek a mentők is. Itt egyik a másiknak a kísérleti médiuma.

Füstálarccal is dolgoznak tűzoltóink

A nagykanizsai tűzoltóság a legmodernebbül van felszerelve. Hervadhatatlan érdemei vannak ezen a téren Knortzer György ny. főparancsnoknak. Búti, vagy nagyobb pincetűznél nagy szolgálatot tesz a tűzoltóknak a König-féle légtömítő füstálarc, amelynek kezelése azonban nehézkes. A Dréger-féle füstálarccoknak az az előnyük, hogy telefonszerű készülékkel vannak ellátva, hogy a 40 méteres tömlőn keresztül érintkezni lehet a legsűrűbb füstbe behatoló tűzoltóval, aki viszont a kívülről jövő rendelkezése-

ket meghallja. A nagykanizsai tűzoltók is már több ízben használták tűztámadásuknál füstálarcot.

A tűzoltók maguk készítik egyes tűzoltóeszközüket

A szertárban pedig ragyogó tisztaságban díszlenek, nem, fénylenek a tűzoltóeszközök, fecskendők, kocsik, Magirus-létrák és ahogyan csak azt a sok apparátust és eszközt hívják. A nagy motorfecskendő, amely büszkeségét képezi tűzoltóságunknak. Az egyik kisebb motorfecskendőit maguk a tűzoltók készítették. Senkisémondanám, hogy nem valamely fővárosi gyárból került ki. Nagyon sok dolgot maguk készítenek háziilag. Így egy pótszertárt is maguk alakítottak át. Az egyik sarokban pedig szerényen visszahúzódva látjuk az első kézfecskendőt, amit a mi tűzoltóink régen használtak. Azt mondják, lehet vagy ötven éves. Mily hosszú utat

tett meg azóta a modern technika a tűzoltóeszközök terén!

Lovak, állandóan készenlétben

Az istállóban négy ló. Kettő állandóan felszerszámozva, „szolgálatban” áll, hogy azonnal lehessen őket valamely kocsi elé fogni. Tüzes, gondozott, jól táplált állatok. Két óránként váltják (szerszámozzák) fel őket. Ahová az ember csak tekint, észre lehet venni, hogy az egész intézmény a parancsnok kezében egy óramű pontosságával végzi feladatát.

Kevés olyan modernül felszerelt és pompásan kiképzett tűzoltósága van a vidéki városoknak, — mint Nagykanizsának.

Legfőbb ideje, hogy a tűzoltólaktanya kérdése is minél előbb kedvező megoldást találjon. (B. R.)

Zalai Közlöny 1930. július 20.

ZALAI KÖZLÖNY

1930. augusztus 5.

Péchy Erzsit az új kanizsai mentőautó vitte kórházba a fehérvári autószerencsétlenség után

Az új nagykanizsai mentőautó premierje

Nagykanizsa, augusztus 4

A Zalai Közlöny vasárnapi számában éjszakai rádiójelenésünk nyomán közöltük, hogy Székesfehérvár határában súlyos autószerencsétlenség érte Péchy Erzsit budapesti primadonnát.

Az esetet a sajtó úgy közölte, hogy a szerencsétlenség sebesültjeit a székesfehérvári mentők részcséltették első segélyben és azok is szállították be a székesfehérvári kórházba.

Ezzel kapcsolatban a nagykanizsai mentők annak megállapítását kérik, hogy a fentírt szerencsétlenség áldozatait nem a székesfehérvári mentők, hanem egy nagykanizsai mentő,

Piller József szállította a nagykanizsai új mentőautóval a székesfehérvári kórházba. Ugyanis az új mentőautót Piller épen szombaton délután hozta Budapestről Nagykanizsára. A szerencsétlenség közvetlenül a mentőautó előtt 100 méternyire történt, amit Piller József az alábbiakban mond el a Zalai Közlönynek.

— Székesfehérvár halárában szombaton délután negyed öt órakor a mérsékelt tempóban haladó mentőautót egy Peugeot, majd egy Steyer autó előzte meg. Mindkét kocsi kb.

70 kilométeres tempóban rohan. A gépkocsikban többen ültek. Az első autót, — mint később megtudtam — Schulzer József budapesti műszaki tisztviselő vezette és rajta kívül még négyen foglaltak helyet a csukott kocsiban. A másik autót, mely nyitott Steyer volt, Péchy Erzsit vezette, aki mellett a sofőr ül, hátul pedig a primadonna Mária nővére és Tavy Tibor ny. százados ül. Ugy láttam, hogy a Steyer előzni akarja az előtte haladó csukott kocsit, melyet azonban Schulzer erre még jobban nekieresztett, nehogy a művésznő kocsija előzni tudjon. Ugy látszik a művésznő nem tartotta biztosan a volánt, mert egyszerre a mentőautótól kb. 100—120 méternyire a Steyer-autó sárhányója elkapta a Peugeot kocsit. Az összettközés következtében a csukott autó az uttest jobb, a primadonna nyitott kocsija pedig az ut baloldalán borult az drokba. Mindkét kocsi összetört. A szerencsétlenség pillanatok alatt történt. Azonnal rákapcsoltam a mentőautóra és odaérve rögtön hozzáfogtam, hogy a sebesültjeiket kiszabadítsam az autók romjai alól. Közben több autó érkezett oda és

azok utasai segítettek nekem. A sebesültjeiket azután a kanizsai új mentőautóba fektettük és beszállítottam a székesfehérvári Szent György-kórházba. Először 4 sebesültet, a leg-súlyosabbakat tettem fel a kocsira. Az új mentőautó csupa vér lett, ugyanannyira, hogy a másik 3 sebesültet már a kocsi padlójára kellett fektetnem. Mikor a második fordulót tettem, akkor jöttek vágtagában a székesfehérvári mentők lófogatu kocsijukkal. „Van dm nekünk is mentőautónk, — mondták — de nincs gummija”.

— Így zajlott le, kérem, az új mentőautónk premierje — fejezi be Piller József, akit különben a székesfehérvári rendőrség is kiballgatott és vallomása döntő fontosságú a szerencsétlenség ügyében.

Súlyos testisértés címén indul eljárás Péchy Erzsit ellen

Székesfehérvár, augusztus 4

A szombati autószerencsétlenség ügyében a nyomozás megállapította, hogy Péchy Erzsit terheli a felelősség, mert a szabályok ellenére balra előzött. Megállapították azt is, hogy hogy Péchy Erzsinek hajtási igazolványa nem volt, sőt még vizsga iránti kérvényt sem adott be.

Péchy Erzsit állapota súlyos, de egyáltalán nem életveszélyes. Péchy Erzsit ellen súlyos testisértés vátsége címén indul meg az eljárás az ügy még szeptemberben tárgyalásra kerül a székesfehérvári törvényszéken.

A nagykanizsai mentő-intézmény

további fennállása veszélyeztetve van a közönség részvétlensége miatt — Füllérek és krajcárok a mentők szilveszteri perselyében

Nagykanizsa, január 2

Ismeretes, hogy a nagykanizsai mentők szükségleteiket (orvosi felszerelés, műszerek, orvosságok, kötszerek) jobbára a város közönségének adományaiból fedezik. Ezt a célt szolgálja a tradicionális Szilveszter-napi gyűjtés.

Bármilyen súlyos volt a helyzet, Nagykanizsa közönsége mindenkor meleg rokonszenvvel viselődött a mentőkkel szemben. *Mindnyájunkat érhet baleset!* — volt a jelszó és

máris kinyitott a pénztárca és mindenki adott tehetségéhez mérten. A múlt esztendőben 1300 pengő folyt be gyűjtés és adományok útján.

Sajnos, az idén, legnagyobb megdöbbenésre, az a helyzet, hogy a Szilveszter-napi gyűjtés váratlan és elképzelhetetlen csalódást okozott. A szilveszteri-gyűjtés eredménye csupa filléres, kétfülléres, tízfülléres. A gyűjtés eredménye? Megközelíti a 80 pengőt.

Alkalmunk volt dr. Prack István főparancsnokkal beszélni, aki kijelentette, hogy *ilyen körülmények között az egész mentő-intézmény fennállása kétségessé válik.* Mert eddig ezekből az adományokból szereztek be mindent, amire évközben szükségük volt.

Dr. Prack tanácsos most utasítást adott a mentőknek, hogy házról-házra járva keressék fel a közönséget a persellyel, hátha mégis megnyilvánul Nagykanizsa közönségének annyiszor bevált jószíve.

Ha csak Nagykanizsán — ahol 3000 ház van — minden házban egy pengő folyna be, nagyszerűen lehetne megoldani a mentőkérdést.

Hisszük, hogy Nagykanizsa város közönsége, ahol derék mentőink megjelennek, nem fogja őket cserben hagyni. Hiszen nem maguknak gyűjtenek, de azok számára, akiket talán már a legközelebbi pillanat sodor véresen és tehetetlenül mentőautójukba, hogy első segítséget nyerjen tőlük. Mert *„Mindnyájunkat érhet baleset!”*

Zalai Közlöny 1931. január 2.

— A mentők szilveszteri gyűjtésének eredménye. A nagykanizsai közönség szíve mégis megmozdult a „Zalai Közlöny” felhívása nyomán derék mentőink intézménye iránt. A fillérekhez csakhamar társultak a 20 filléreses, a pengők és

összegyűlt apránként a mentők perselyébe 1159 pengő. Igaz, hogy 400 pengővel kevesebb, mint tavaly, de a mai viszonyok között, amikor 10 fillér is differál egy háztartásban, ez is szép eredmény. Az önkéntes ado-

mányokból befolyt összeg a mentőintézmény által szükségelt orvosságok, műszerek, kötszerek, stb. beszerzésére szolgál. A parancsnokság ezután mond köszönetet a város közönségének áldozatkészségéért.

1931. január 11-én kelt újságcikk, mely bizonyítja, hogy volt értelme a segélykérő felhívásnak (Zalai Közlöny)

*Ezt írja meg,
Szerkesztő Ur!*

Kell-e Kanizsán tűz-őrtorony?

Dr. Prack István tűzoltó főparancsnok nyilatkozata

Nagykanizsa, március 17

A Zalai Közlöny egyik legutóbbi számában a *Közönség rovatá*-ban egy hűséges olvasónk tollából cikk

jelent meg, amelyben annak a kívánságának ad kifejezést, hogy a tűzbiztonság szempontjából kívánatosnak tartaná a templomtoronyban tűzvédelmi felállítást és ebben hivatkozik Zalaegerszeg példájára. Ezt az „egy mellékutcai háztulajdonos” aláírással megjelent felszólalást olvasta dr. Prack István közigazgatási tanácsnok, Nagykanizsa város tűzoltó főparancsnoka, aki a következőkben válaszolt a felvetett kérdésre.

Nagykanizsát és Zalaegerszeget nem lehet összehasonlítani tűzrendészeti szempontból, mert Nagykanizsa messze felette áll etekintetben Zalaegerszeg felett, ahol még a rendszeres éjszakai telefonszolgálat is

hiányzik és éppen ezért különböző egyéb jelzőkészülékkel igyekeznek a tüzet avizálni, így őrtorony-szolgálatot is tartanak, amit a mai modern tűzrendészet már nem ismer. Nagykanizsa abban a szerencsés helyzetben van, hogy teljes éjszakai telefonszolgálatunk van (amit a Zalai Közlöny szerkesztősége vivott ki, miként azt is, hogy éjszaka fél 12-ig lehet a postapalota levélszekrényébe az éjjeli pesti vonathoz leveleket bedobni! Szerk.) és így teljesen felesleges, hogy zalaegerszegi mintára torony őrseget tartsunk. Mert egy telefonjelzésre a nagykanizsai tűzoltóság pillanatok alatt indul és percek alatt a vész színhelyén van.

Zalai Közlöny 1932. március 18.

Meg akart halni egy leány a sétakert temetői kapujánál

Nagykanizsa, március 17

Szerdán délután 2 óra tájban eddig ismeretlen háttérű öngyilkossági kísérlet történt a sétakert temetői kapujánál.

Egy arrajáró kisfiu meglepetten látta, hogy egy fiatal leány, abban a hiszemben, hogy senki sem látja, elővesz a zsebéből egy sötétlila folyadékkal telt üveget, amelynek

taralmát az utolsó cseppig kiitta. A leány ezután eldobta az üres üveget és sáppadt, ellorzult arccal nekilámaszkodott az egyik cementoszlopnak.

A kisfiu nyomban beszaladt a közeli mentőállomásra, ahol elmondta a mentőknek, hogy gyanuja szerint a leány megmérgezte magát. Azonnal két mentő szaladt ki a

sétakertbe. Kiderült, hogy az életunt Gerics Erzsébet Árpád-utca 6 szám alatti lakossal azonos, aki hypermangán oldattal megmérgezte magát. Arravonatkozolag, hogy miért akart megválni az élettől, minden felvilágosítást megtagadott.

Az életunt leányt a kózkórházban vették ápolás alá. Az idejében való orvosi beavatkozással szerencsére sikerült meggátolni a mérge fel szívódását és így Gerics Erzsébet néhány nap után elhagyhatja a kórházat.

1932 is mozgalmas év volt a mentők számára
(Zalai Közlöny 1932. március 18.)

— Tűzoltók juniális vasárnap a Polgári Egylet kertjében. Derék tűzoltóink már hetek óta lázas buzgalommal készülnek a június 5-iki nagy juniálisukra, amit kedvező idő esetén a Polgári Egylet kertjében tartanak meg, kedvezőtlen idő esetén pedig benn a termekben. A tűzoltó juniális egy igazi kedélyes mulatság, amelyen mindenki jól érzi magát, mert a rendezőség oly gazdag szórakoztató programról gondoskodott, hogy mindenki jól fogja magát érezni. Emellett pedig aki részt vesz a juniálison, filléreivel ezt a fontos intézményt, a nagykanizsai tűzoltóságot támogatja. Az idei juniális az eddigieket messze felül fogja mulni szórakozási program és megrendeltség tekintetében.

Zalai Közlöny 1932. június 2.

Kanizsa második lett a Szent István-napi tűzoltó-versenyen

A zalaszentgróti vármegyei tűzoltónap

Zalaszentgrót, augusztus 22

(Saját tudósítónktól) Nagy napja volt Szent István ünnepén Zalaszentgrótnak. Akkor ünnepelték az itteni tűzoltóság fennállásának 50 éves jubileumát. A szentgrótiak jubileuma megyei ünnep lett imponáló arányaiban. Részt vettek azon a nagykanizsai önkéntes tűzoltók is dr. Prack István főparancsnok, Vecsera Antal helyettes parancsnok és ifj. Knortzer György szakasparancsnok vezetésével. A megjelent előkelőségek között ott volt Bubles vármegyei tűzrendészeti főfelügyelő és a vármegye vezetősége. A megjelent előkelőségek lelkesen ünne-

pelték a jubiláló gróti tűzoltóegyesületet, amelynek Nagykanizsa részéről dr. Prack István városi közigazgatási tanácsnok, tűzoltóparancsnok adta át gratulációját. Majd a megye tűzoltóságai versenyt rendeztek. A városok részéről Nagykanizsa és Zalaegerszeg önkéntes tűzoltósága vett részt. A nagykanizsaiak modern, nagyszerű felszerelésükkel és a Niagara motorfecske-dővel vettek részt. Feladatuk volt: egy égő vizimalom tüzének lokalizálása a Zala partján. A nagykanizsai tűzoltóság közmegelegedésre oldotta meg feladatát. A zsüri ítélete alapján első lett Zalaegerszeg, második Nagykanizsa város tűzoltósága.

A nagykanizsaiak éjjelkor érkeztek vissza a Niagara motorfecske-dő: laktanyájukba.

Tudósítás a tűzoltóversenyéről a Zalai Közlöny 1932. augusztus 23-i számában

Zalai Közlöny 1933

A mentőautó reflektora megszalasztotta az országúti utonállókat,

akik a felesége oldalán lefűtöttek egy magyarszentmiklósi borügynőket

Nagykanizsa, január 9

Hétfőn hajnalban telefonon hívták ki a kanizsai mentőket Zalaszentbalázásra, ahonnan súlyos szűrt sebével Kis Menyhért 27 éves földművest kellett beszállítaniok a kanizsai kózkórházba.

Amikor Zalaszentbalázásra mentek a mentők, utközben Korpavár és Magyarszentmiklós között, közvetlenül a fűzölgyi malom előtt egy nő tünt fel hirtelen a mentőautó fény-szórójának sugárkévéjében. A asz-

szony széttárt karral megállásra kényszerítette a mentőautót és elmondta, hogy őt és a férjét, Czimmermann János 42 éves magyarszentmiklósi borügynőket rablók támadták meg az országúton. A férje óráját és a pénzüket követelték, amikor észrevették a közeledő mentőautót. Erre az egyik rabló fejbédgta bottal a férjét, majd társaival együtt elmenekült.

A mentők elsősegélyben részesi-

tették Czimmermann Jánost, akit ezután saját kívánságára, feleségével együtt hazaszállítottak magyarszentmiklósi lakására.

A mentők ezután tovább haladtak Zalaszentbalázásra, ahol Kis Menyhértet vették fel a mentőkocsiba. A szerencsétlen földműves éjjel 11 óra tájban a községi kocsmában összeszólalkozott Kálmán Péter földműveslegénnyel, aki egyszer csak előkapta a bicskáját és azzal hatalmas sebet ejtett Kis jobb mellén.

A sérüllet súlyos, életveszélyes állapotban szállították be a kózkórházba, a szurkálás ügyében pedig megindult a nyomozás.

Ebben a 1933. január 10-i cikkben pedig arról is olvashatunk, hogy a mentőautó reflektora megszalasztotta az utonállókat... (Zalai Közlöny)

Milyen emberbaráti munkásságot fejtett ki 10 éves fennállása alatt a nagykanizsai mentő-intézmény?

Nagykanizsa, január 12

... 1922. novemberének utolsó napjaiban vonult ki első ízben a nagykanizsai önkéntes tűzoltóság gyermeke: a nagykanizsai mentőintézmény kocsijával, hogy egy veszélyeztetett életű embertársunknak első segélyt nyújtson, hogy visszaadhassa az életnek, a családnak, a termelő munkának, a hazának...

Akkor Knortzer György kir. kormánytanácsos, pénzügyi vezérigazgató, a magyar tűzoltóügy országosnevelő vezérférfia volt a nagykanizsai tűzoltóparancsnok, Fischer János mentőszakasparancsnok. Ezeknek az érdemes férfiaknak és lelkes munkatársaiknak köszönhető, hogy Nagykanizsán is megvalósították a mentő-intézményt, amely ma már nélkülözhetetlenné lett a városban és emberbaráti működésével sok-sok embert visszaadott az életnek.

Az esztendő folyamán a mentőintézmény mindjobban kiépült, fejlődött, erősödött és ma már olyan modern felszereléssel rendelkezik, mint amilyennel egyetlen más város sem a Dunántúlon.

A mentőintézmény modernizálása, fejlesztése és a mai nivójára való emelése dr. Prack István közigaz-

gatási tanácsnok, tűzoltóparancsnok nevéhez fűződik, aki munkatársainak, nevezetesen ifjú Knortzer György szakasparancsnok közreműködése mellett, elsőrangú intézménnyé építette ki a nagykanizsai mentőállomást.

Meg kell hagyni, derék mentőink minden tekintetben hivatásuk magaslatán állanak és amikor eljárnak emberbaráti missziójukban, szívük melegségét viszik a veszélyben levő embertársaikhoz...

Most, hogy tíz esztendő eltelt a becsüleles emberbaráti munkájukban, érdemes visszapillantást vetni erre a lelkes, humanus munkásságra, amit mentőink végeztek. Azért hadd beszéljenek maguk a számok:

A nagykanizsai mentők 10 évi működésük alatt 1207 férfit, 1442 nőt, 168 gyermeket, vagyis összesen 2817 embert részesítettek elsősegélyben. 2251 esetben nappal, 566 esetben éjjel.

Szolgálatot teljesített dr. Prack István főparancsnok vezetésével 1 mentőorvos, 1 mentő szakasparancsnok, 3 hivatásos mentő (együttal gépkocsivezető), 3 lófogó, majd 1927, illetve 1930-tól egy-egy mentő-

autó. A két mentőautó összesen 49.226 kilométert futott be.

Esetek: zuzott, vágott, harapott sebek 699 esetben, égési sebek 38, felmárt sebek 4, lött sebek 43, rándulás 15, ficamodás 68, törés 312 esetben fordult elő. **Belső bajok:** általános rosszullét 431, görcsök 65, széngázfulladás 9, egyéb fulladási esetek 15, mérgezés 198, részegség 18 esetben. **Egyéb bajok:** szülészeti esetek 790, megfagyások 5, nap-szúrás 1, villámcsapás 1, áramütés 8, hirtelen elmezár 60 esetben. Tíz év alatt egyetlen tetetés is volt. **Halálesetek:** szállítás közben meghalt 4, halva találtatott 33.

Szállítások: Segélynyújtással kapcsolatban 2817, megkeresésre 3602, elmebetegszállítások 148, fertőzőbetegszállítások 463. **Öngyilkosságok és öngyilkossági kísérletek:** Mérgezés 112, akasztás 15, lőés 28, metszés 27, kutbaugrás 3, szilárd testnyelés 3, önégetés 1. Az öngyilkosságoknál férfi volt 63, nő pedig 125.

Hogy a fenti esetek közül a szakavatott mentői beavatkozás és gyors segélynyújtás folytán hány ember mentett meg az élet számára, csak az tudja, aki az emberek és világok sorsát intézi...

Le a kalappal, derék mentőink előtt!
(S. R.)

1933. január 13-án megjelent újságcikk a „mentő-intézmény” 10 éves munkásságáról

Rakodás közben egy nagy fatörzs rázuhant a fuvarosra és eltörte a hátgerincét

Nagykanizsa, január 19

Csütörtökön este fél 6 óra tájban súlyos kimenetelű szerencsétlenség történt a kanizsai feherpályaudvaron.

Nagy Dezső 24 éves bagolasánci fuvaros és több társa ölméteres fatörzseket raktak le a kocsiról. Az

egyik igen súlyos fatörzs leemelésékor Nagy Dezső véletlenül megcsuszott és a fa rázuhant a szerencsétlen ember mellére. Nagy hátgerincét és súlyos belső sérüléseket szenvedett, míg a mellette álló

Krisztián József a jobb lábfejen sérült meg.

Nagy Dezsőt, aki a gerinctörés következtében azonnal megbénult, beszállították a mentők a kórházba. Állapota súlyos, életveszélyes. A könnyebben megsérült Krisztián József egyedül ment haza a lakására.

A szerencsétlenség ügyében megindult a rendőri vizsgálat.

Zalai Közlöny 1933. január 20.

1933 februárjában elhunyt Gróf Apponyi Albert. Akkora tél volt, hogy napokig nem lehetett járni az utakon az embermagasságú hó miatt. A Balaton partján egész állomásokat, mozdonyokat, és vonatszerelvényeket borított be a jég. Minden 3-6 éves gyermeket beoltottak diftéria ellen. Hosszú újságcikkek foglalkoznak a Habsburg uralkodócsalád vagyónának további sorsáról. Az automobilon kötelező rendszámcsereét hajtottak végre. Májusban meghalt Krúdy Gyula. Mentőseink pedig fáradhatatlanul dolgoztak, ahogyan azt az újságkivágások is tanúsítják

Elgázolt az autó egy karikázó gyermeket a Magyar-utcán

Nagykanizsa, Április 3.

Súlyos kimenetelű szerencsétlenség történt hétfőn délután a Magyar-utca 56. számú ház előtt.

Fischer Géza kefégyári könyvelő 5 éves fia kinn karikázott az utcán, amikor Lazsna felől arra jött egy személyszállító autó, amelyet Vaska József sofőr vezetett. Szemtanuk állítása szerint a kisfiu csupa huncutságból ijesztgetni akarta a sofőrt és eközben oly hevesen szaladt neki az autónak, hogy nekiesett a jobboldali első sárhányónak, amely hanyatlította a gyermeket, Fischer

Lacikát, aki eszméletlenül terült el a kocsitól, a sofőr felvette autójába és beszállította a kórházba, ahol az orvosok megállapították, hogy súlyos, koponyaalapi törést szenvedett.

A sofőr jelentkezett a rendőrségen. Bojtor Józsa autószerelő megvizsgálta a kocsit, fékpróbát csinált és azt kifogástalannak találta. Kétségtelen megállapítást nyert, hogy a kisfiu futott neki az autónak, mert a jobboldali első sárhányón megtalálták mind a két tenyérnyomot.

A délutáni órákban a kisfiu egy motorkerékpáros villájába akarta akasztani a kari káját, amiért az épp akkor arra haladó Grünbaum Béla gelsei malomtulajdonos meg is pironogatta. A figyelmeztetés ugyán szik nem igen használt, mert néhány óra múlva bekövetkezett az autószerencsétlenség.

Fischer Géza családjában egyébként ez a második gyermekszerencsétlenség. Évekkel ezelőtt a most elűtött kisfiu bátyja srappal játszadozott, amely fetrobant és leszakította a gyermek jobbkarját.

A szerencsétlen család iránt várostervező szinten részvét nyilvánul meg.

Zalai Közlöny 1933. április 4.

Sütz kabát izléses

Sütz kabát divatos

Sütz kabát olcsó

A polgármester ünneppélyes keretek között adta át a nagykanizsai tűzoltók kitüntetésait

A nagykanizsai Önkéntes Tűzoltótestület évi közgyűlése

Vasárnap délután tartotta közgyűlését a nagykanizsai Önkéntes Tűzoltótestület dr. Krátky István polgármester elnöke alatt. A megjelentek soraiban ott láttuk dr. Prack István tűzoltóparancsnokot, Vargha Jenő járási tűzrendészeti felügyelőt, dr. Schmidt Imre. mentőorvosot, Vecsera Antal tűzoltótisztet, Knortzer György, Szépvirány László, Rátkay József szakasparancsnokokat, stb.

Napirend előtt a polgármester meleg szavakban adózott ama derék nagykanizsai tűzoltók érdemei előtt, akik hosszú szolgálatuk, bátor és önfeláldozó kötelességteljesítésük elismeréseként megkapták a díszérmet, amit még Ferenc József alapított. Utalt a polgármester az önkéntes tűzoltótestület érdemes és önfeláldozó munkásságára, mint a polgári kötelességteljesítés megbecsülendő példaképére.

— Nem azon van a hangsúly, mondotta a polgármester, hogy ki milyen szerepet tölt be, ott van-e a kormányrudon a keze, vagy csak egy csavart képez az állami gépezetben. A hűséges kötelességteljesítésben van a súlypont.

Az érmet megkapták a tisztikarban Poredus Antal egyesületi pénztárnok 40 évi szolgálatának elismeréséül, Vecsera Antal és Rátkay József 5—5 évi bátor és önfeláldozó szolgálatukért. Altisztek és tűzoltók: Csiza György őrparancsnok 25 éves, Frelschmidt Ferenc őrparancsnok 20, Nováth György őrparancsnok 5, Vidéki József rajvezető 5, Németh István rajvezető 10, ifju Krénusz Ferenc tűzoltó 10, Kertész János tűzoltó 10, Vargha György tűzoltó 10, Tóth Ernő tűzoltó 15 és Mátyás Béla tűzoltó 5 évi becsületes szolgálat elismeréséül.

Vecsera Antal ezután beterjesztette a parancsnoki jelentést, amelyből a legapróbb részletekig kibontakozott az a szép munka, amit a nagykanizsai tűzoltóság kifejtett az elmúlt két esztendőben. 1931-ben 22, tavaly 33 működő tagja volt az önkéntes tűzoltótestületnek. Beszá-

mol a jelentés a szertár bővítéséről. A felszerelés bármely vidéki tűzoltósággal felveheti a versenyt. Dr. Prack főparancsnok fáradhatatlan volt a tűzoltóság modernizálásában, minek során sikerült ismét speciális szereket beszerezni. A törvényhatósági hordójelző hivatalát saját kezelésbe vették. 1931-ben a város területén 28 tüzeset volt 19.137 pengő kárral. 1932-ben 15 esetben volt tüzvész, amely 19 682 pengő kárt okozott. A testület saját kebelében altisztképző tanfolyam is volt.

A mentői szolgálatot dr. Schmidt Imre orvos és ifju Knortzer György szakasparancsnok vezetik. A mentőosztály gazdagon van felszerelve. 1931-ben 965 esetben nyújtottak segélyt, 609-szer vonultak ki. 1932-ben 1090 esetben teljesítettek mentői segélyt és 635 esetben vonultak ki.

Vargha Jenő járási tűzrendészeti felügyelőt szakasparancsnokká választotta a közgyűlés. Vargha Jenő, aki dicséretes tevékenységet fejt ki a nagykanizsai járás községeiben, ügybuzgalmát most a nagykanizsai testületben fogja értékesíteni.

1933 tavaszán tűzoltóink kitüntetésekkel vehettek át dr. Krátky István polgármestertől.

Zalai Közlöny 1933. április 11.

Gróf Bethlen Istvánt lovasbaleset érte az inkei határban

A volt miniszterelnök lova vakondturásba lépett, felbukott és lovasát maga alá temette

Nagykanizsa, május 1

Vasárnap délelőtt az a riasztó hír terjedt el Kanizsán, hogy Bethlen István gróf volt miniszterelnököt, aki rövid idő óta vendégként tartózkodik báró Inkey József ihárosberényi kastélyában, súlyos kimenetelű szerencsétlenség érte sétalovaglás közben. Ezek a hírek szerencsére tulzoltak voltak.

A volt miniszterelnök, akiről köz tudomásu, hogy szenvedélyes lovas, szombaton délelőtt kilovagolt vendéglátó házigazdája fiával, a fiatal Péter báróval. A déli órákban már hazafelé igyekeztek és alig lehettek félóránnyira a kastélytól, amikor be-

következett a baleset. *Gróf Bethlen lova véletlenül belelépett egy vakondturásba és oly szerencsétlenül esett el, hogy a lovasát maga alá temette.*

A fiatal Inkey báró rémülten sietett Bethlen gróf segítségére, akit csak hosszasan erőfeszítés után tudott kiszabadítani kellemetlen helyzetéből. Bethlen gróf, akinek arca merő vér volt, mert az orrát betörte és a homlokán is erős zúzódásokat szenvedett, megkérte ezután a bárót, hogy lovagoljon be a kastélyba és küldjön ki kocsit érte, mert nem érzí elég erősnek magát arra, hogy lóra üljön.

A kastélyból azonnal kocsin mentek ki a helyszínre, ahonnan be szállították a sérültet. Bethlen István grótot minden tiltakozása ellenére is ágyba fektették, majd autót küldtek Kanizsára, ahonnan délután 3 órakor már ki is érkezett dr. Takács Zoltán kórházi főorvos dr. Polgár Jenő kórházi sebészorvos kíséretében.

Ihárosberényből nyert információink szerint Bethlen István gróf könnyebb agyrázkódot és több kisebb zúzódást szenvedett. Valószínűleg eltörte a jobbkarját is, de ezt csak a röntgenvizsgálat fogja pontosan megállapítani. A volt miniszterelnöknek előreláthatólag két hélig kell őriznie a betegszobát.

Május elején Gróf Bethlen István volt miniszterelnököt, Nagykanizsa országgyűlési képviselőjét (1935-1939) szerencsétlen lovasbaleset érte Inke határában... (Zalai Közlöny, 1933. május 2.)

Mérget vett be és mellbeszurta magát egy életunt kanizsai kereskedősegéd

Nagykanizsa, május 23

Róth Béla 24 éves kereskedősegéd kedden délben fél 1 órakor Kinizsai utca 49. szám alatti albérleti lakásán öngyilkossági szándékból ismeretlen mérget vett be, majd egy késsel mellbeszurta magát.

Az öngyilkossági kísérletet Róthnak

egy ismerőse fedezte fel, aki fél 1 órakor betért hozzá, hogy elhívja magával Somogyiszentmiklóásra dolgozni. Az életunt fiatalember ekkor már ott fektött a diványon, belmelléből pedig patakzott a vér. Nyomban értesítették a mentőket, akik be szállították a közkörházba.

Az orvosok megállapítása szerint a kés nem érintette a szívet, azonban megsértette a hasüregt.

Valószínűleg szerelmi bánat áll az öngyilkossági kísérlet hátterében.

Róth Béla neve egyébként még abból az időből ismeretes, amikor mint fiatal segéd, meglámadta főnökét, Kirschner Mór kereskedőt, ami miatt el is ítélte a főrvényszék.

Zalai Közlöny 1933. május 24.

Az országos tűzoltó-kongresszus tagjainak ünnepélyes fogadtatása Nagykanizsán

Széchenyi József gróf országos elnök nyilatkozata a nagykanizsai tűzoltóságról

A zalai országos tűzoltókongresszus alkalmából dr. Krátky István polgármester meghívta a kongresszus tagjait, hogy Zalaegerszegrre való útjukban látogassák meg Nagykanizsát.

A Szövetség vezetésége, élén az országos elnökkel, gróf Széchenyi József marcali földbirtokosai 11 30 órakor a gyorsvonattal érkezett a nagykanizsai állomásra, ahol Krátky polgármester, Bublics Tivadar vármegyei tűzrendészeti főfelügyelő, Magas Mihály piarista igazgató, dr. Prack István tűzoltó főparancsnok,

Vécsey Barna városi mérnök, Vargha Jenő járási tűzrendészeti felügyelő, stb. fogadták és üdvözölték a vendégeket, kiknek névsora a következő: Marlnovics Imre államtitkár, szövetségi alelnök (Bpest), Sugár László dr. szövetségi orvos (Bpest), Katona Mihály tűzrendészeti főfelügyelő (Kiskunhalas), Romcsik Jenő főparancsnok (Debrecen), Littke Dzsóz főparancsnok (Bpest), Hirling Gyula főfelügyelő (Hatvan), Keresztes János országos szövetségi pénztáros, Rosta Géza főmérnök, főparancsnok (Csepel), Nigrelsz László MÁV főparancsnok (Bpest), Darvas László főparancsnok (Szerencs), Bofator István főparancsnok (Berettyóújfalú), Szilvay Kornél főtitkár (Bpest), Démusz Lajos főparancsnok (Gyula), Aranyossy István Szabolcsvármegye

tűzrendészeti felügyelője, Jónák Lajos parancsnok (Ujpest), Mautner István (Ujpest), Vida Pál Fejérvármegyei tűzrendészeti felügyelője, Kuzsín Ferenc főparancsnok (Eger), Thury Károly országos szövetségi titkár, Dobay Gyula (Bpest), Lippdssy Raimond parancsnok (Nagykőrös), Dobossy Gyula főpar. (Nagykőrös). Keresztes-Fischer belügyminiszter hoinap indul Zalaegerszegrre.

A bemutatkozások után az országos elnökség és az összes vendégek autókon és autóbuzson bevonultak a városba, ahol a polgármester kalauzólása mellett megtekintették Nagykanizsa városát.

A vendégek nagy tetszéstiket nyilvánították a virágos Nagykanizsa felett, főleg annak irredenta moti-

folytatás a következő oldalon

vumai tetszetek és jutott az elismerésből bőven Erőss Rezső városi erdőmérnöknek is.

A tűzoltólaktanyánál időközben kivonult az egész hivatásos és önkéntes legénység Széppudvary László alparancsnok vezénylete alatt, majd megnyitották a szertár ajtóit és megtekintették tűzoltóink kitűnő felszerelését, ami dr. Prack István főparancsnok nevéhez és buzgó tevékenységéhez fűződik. Az országos tűzoltóság vezetési legteljesebb elismerésüket fejezték ki a nagyszertár felszerelés és annak példás karbantartása felett. A szemle után az országos elnökség tisztelgett az elcsélt tűzoltók hősi emléke előtt.

12.30-kor a díszes vendégsor felállt a városháza felé, ahol rövidesen a tetőn egy kis füstfelhő szállt fel. Felharsant a jelzés: „Ég

a város háza.” Jelzéstől 6 perc múlva indul a víz. A gyakorlatot Vecsera Antal hivatásos tűzoltóosztály tanította be nagy fáradtsággal.

Le kell szögeznünk, hogy az önkéntes tűzoltóság, amely napi munkája elvégzése után, csupán az ügy iránti szeretetből végzi gyakorlatait, valóban komoly munkát végzett. A hivatásos tűzoltóknál meglátszott az önfelelődozás szelleme, amely áthatja munkájukat.

A gyakorlat lefújása után megkérdeztük Széchenyi József gróf országos elnököt, mi az impressziója a nagykanizsai tűzoltóság látott munkájáról? A gróf kijelentette, hogy nagy lelkesedést látni a kanizsai tűzoltóságban, kitűnő vezetés alatt állanak és ezért az országos szövetség nagy bizalommal néz munkájuk elé.

Egy óra elmúlt, amikor a Centralban megkezdődött a bankett, amit a

nagykanizsai Tűzoltó Egyesület és parancsnokság rendezett a kongresszus vendégei részére. Itt megjelent időben Knortzer György v. nagykanizsai tűzoltóparancsnok, a zalai tűzrendészet ősz atyamestere is, aki országos nevet vívott ki magának a magyar tűzrendészet terén.

Az első felköszöntőt dr. Krátky István polgármester mondta az országos elnökre, gróf Széchenyre, Marinovics államtitkár alelnökre, az összes bajtársakra és elismeréssel emlékezett meg Knortzer Györgyről is. A tűzoltó kongresszus mai nagykanizsai preludiumával — mondta — dokumentálni akarjuk szeretetünket a testvérváros Zalaegerszeggel szemben. Utána Marinovics államtitkár, szövetségi alelnök mondott pohárköszöntőt.

A vendégek 4.30 órakor tovább folytatták utjukat Zalaegerszeg felé.

1933-ban országos tűzoltókongresszus volt Nagykanizsán. A küldöttek fogadásáról hosszú újságcikk jelent meg (Zalai Közlöny 1933. június 4.)

Oltárdíszítés közben villámcsapás érte egy iskolaigazgató feleségét

A villám leverte a toronyról a keresztet és végigszaladt az asszony egész testén

Nagykanizsa, június 17

Majdnem halálos kimenetelű szerencsétlenség történt a Pacsa községében fekvő Szentadorjdi községben.

Szerdán este 7 óra tájban Sárvidy Józsefné, az ottani elemi iskola igazgatójának 63 éves felesége az Oltár-egyesület tagjaival együtt a templomban díszítette az oltárt, hogy virágdísz várja az urnapi szentmisét. Ezalatt égháboru tört ki és egymást érték a villámcsapások.

Sárvidy Józsefné épp az oltár előtt állt, amikor egy villám belevágott a toronyba és arról leverve a keresztet, beleszaladt Sárvidy-nébe is, aki hangos sikoltással, eszméletlenül esett össze. A villámcsapást többen is megéreztek a templomban tartózkodók közül, súlyos sérülést azonban csak egyedül Sárvidy-né szenvedett.

Az Oltár-egyesület tagjai azonnal az eszméletlen uriaszony segítségére

siettek és megdöbbenve látták, hogy a villámcsapás, amely teljesen végigfutott a testén, a két sarkán keresztül távozott, mindkettőből hatalmas, tölcseralaku húsdarabot kivágva. Sárvidy-né cipőit valóságos szétforgácsolta a villámcsapás.

A súlyosan összeesett uriaszonyt eszméletlenül állapotban Letenyére szállították, ahol dr. Marton Imre körorvos részrealtette első segélyben, majd az orvos intézkedésére a mentők beszállították a kanizsai kórházba. Sárvidy-né két teljes napon keresztül fektült eszméletlenül a kórházban, ahol csak tegnap tért magához.

Zalai Közlöny 1933. június 18.

Zalai Közlöny 1934

— (Balesetel okozott a megvadult bika) Szombaton egyik eszteregnyei gazda bikát vett Nagykanizsán. Szekeres János 41 éves eszteregnyei csordás este megakartta etetni a bikát, de azt az új környezet megvadította úgy, hogy Szekeres fülét/szarvával többel leszakította. A szerencsétlen csordást a mentők szállították be a kanizsai kórházba, ahol súlyos állapotban fekszik.

— (Felhasította az ütőerét a kan) Berecz János 20 éves bajcsai kanász a csordát hajította a legelőn, amikor szombaton délben ismeretlen okból a kan megvadult és a fiatal kanásznak rontott. A kan felhasította Berecz János alsó karját, felszakította az ütőerét is, úgy hogy a kanizsai mentőket kellett hívni. Segítség idejében érkezett, úgy hogy Berecz nem vérzett el, de állapota súlyos. A kanizsai kórházban fekszik.

Két jellemző hír a korabeli mentőfeladatok közül.
(Zalai Közlöny 1934. november 25.)

12.562 kilométert futott 1934-ben a kanizsai mentők autója

Mint minden évben, az idén is eljuttatta hozzánk a nagykanizsai Önkéntes Tűzoltó Egyesület mentőosztály kimutatását, ami világosan megmutatja az elmúlt év munkáját.

Itt fekszik előttünk a kimutatás. Számsorok, oszlopok. Naponta látjuk száguldani — nem is egyszer — a mentőket és akkor atig jut eszünkbe, hogy talán egy életet mentenek most meg az egészség derék katonái. A kimutatásból kitűnik, hogy 1934-ben karácsonyig 966 esetben vették igénybe a mentőket. Naponta tehát átlag háromszor sügítettek bajbajutott embertársaikon és a két mentőautóval összesen 12.562 kilométer utat tettek meg.

Állandóan szolgálatot teljesített 1 mentőparancsnok, 1 mentőorvos, 3 mentő (ezek egyúttal gépkocsivezetők is), 2 pótmentő, 2 mentőautó és 2 fogatos jármű.

Az év folyamán első segélynyújtásban részesült 106 férfi, 192 nő és

16 gyermek. A segélynyújtások idejére nézve éjjel 93, nappal 226 segélynyújtás történt, összesen 319.

Az egyes esetek a következők voltak: 89 sebzés, 8 égés, 8 lőtt seb, 1 rándulás, 46 törés, általános rosszullét 53, görcsök 8, megfulladás veszélye 2, mérgezés 14, részegség 3, (Részegség ez évben kevesebb-szer fordult elő, mint más években és érdekes február, március és április hónapban volt egy-egy eset, míg szüret idejére egyetlen egy sem esett.)

Szülészeti eseteknél 160-szor vették igénybe a mentőket. Megfagyás egy esetben igényelt beavatkozást. Hirtelen elmezarar 18, villámcsapás 2 esetben fordult elő.

Betegszállításokat a mentők 931 esetben eszközölték. És pedig megkeresésre 585, segélynyújtással kapcsolatban minden esetben, tehát 319-szer, elmebetegszállítás 27-szer fordult elő kárcsonyig.

A mozgóorvosokat 29 esetben vették igénybe. Vaklárma és téves jelentések alapján 6 esetben vették igénybe a mentők munkáját.

Szerepel a kimutatásban még egy szomorú statisztika is. Az öngyilkos-

ságok statisztikája. Öngyilkossághoz a mentők 21 esetben vonultak ki. (Sajnos, ennél többen követtek el öngyilkosságot, de itt csak azok vannak felüntetve, akiket a mentők vettek kezelésbe.) Így nő 13, míg férfi csak 8 esetben követett el öngyilkosságot. A férfiak egyöntetűen halállal váltak meg az élettől (7 lővés, 1 lug), míg a nők különféle szerekkel követtek el öngyilkosságot. A nők 6 esetben lug, ismeretlen mérég, 1 morfium, 2 gyógyszer és 1 esetben szalmiákkal követtek el öngyilkosságot.

A szilveszteri gyűjtést

Ezidén is megrendezik mentőink. A fenti számok elegendő erős dokumentumai annak, hogy ezidén különös szeretettel kell a közönségnek a zsebébe nyulni, amikor a vöröskeresztes persely megjelenik a házakban, a hivatalokban. A mentők a közönségért vannak, érte dolgoznak, érte vállalnak éven át minden veszélyt, kemény és sok munkát. A közönségnek ki kell tehát vennie részét a mentő intézmény anyagi gondjaiból is, a szilveszteri gyűjtéshez adott áldozattal.

1934. december 29-én összefoglaló cikk jelent meg a mentők éves tevékenységéről (Zalai Közlöny)

Zalai Közlöny 1935

Többől levágta karját a vonat egy fiatal vasuti munkásnak

Súlyos baleset rakodás közben a kanizsai állomáson

Tegnap este súlyos kimenetelű szerencsétlenség történt a nagykanizsai pályaudvaron. Künn a raktáraknál több munkástársával együtt dolgozott Bánhidi József 27 éves nagykanizsai vasuti munkás is. Egyik tehervonat kocsjába rakódtak be, amikor pár perccel 6 óra előtt a vonat megindult és a munkás a vagonok között a sínekre esett. Valószínűleg nem vette észre,

hogy indul a vonat, vagy pedig egyensúlyát veszítette és oly szerencsétlenül esett le, hogy a vonat kerekere a jobb karját többől levágta. Bánhidi Józsefet, aki még súlyos fejsérüléseket is szenvedett, a kihívott mentők a kórházba szállították, ahol azonnal a műtőasztalra vitték, hogy megoperálják. Állapota igen súlyos.

Zalai Közlöny 1935. március 1.

Véletlenül agyonlőtte a gyermekét, szegyet vert a fejébe, két hónapot kapott

Megrázó szerencsétlenség fináléja zajlott le szombaton délelőtt a törvénytörés előtt. A szerencsétlenség, még múlt év december 20-án történt, amikor Lettner Imre 41 éves nemesbükkői mezőőr szolgálati fegyverét kiürítve, a hároméves Lajos gyermekét véletlenül agyonlőtte. A megtört apa bevallotta, hogy a szerencsétlenség elütésére egy szegyet vert a fia fejébe és a csendőrségen azt vallotta, hogy a fia a létráról esett a szegbe és ez okozta halálát.

Lettner barnaképű, szikár ember,

katonaviselt, 5 gyermek apja, sirva mondja el, hogy a gyermek egy golyóval játszadozva szaladt a puskára. A helyszíni rajz azonban mást mond és a törvénytörés nem fogadja el ezt a védekezést. A törvénytörés Makáry-tanácsa végül is bűnösnek mondotta ki Lettner Imrét gondatlanságból okozott emberölés miatt és az enyhítő és súlyosbító körülményeket is szem előtt tartva, két hónapi fogságra ítélte. Az ügyész megnyugodott, de a vádlott fellebbezett.

Egy nagykanizsai kereskedő balesete az országúton

Nehéz és küzdelemteljes a vásáros iparos és kereskedő élete. Ezt bizonyítja Deutsch Adolf szabómeister, a Lusztig Dezső féle ruházati cég üzletvezetőjének esete. Deutsch Adolf a kiskomáromi vásárra ment kocsin. A vásár befejeztével a többi nagykanizsai vásárolókkal hazafelé tartott. Nagyréce alatt történt, hogy Deutsch Adolf, aki a fátárságtól elbóbiskolt a kocsin, nem vette észre, sem a kocsis, hogy a kerék levált és a kocsi hirtelen felborult. Deutsch Adolf hatalmas ivben kiesett az uttestre és reá a bálák és csomagok az áruval. A kocsis idejében leugrott a kocsiról, így annak baja nem történt, de Deutsch Adolf eszméletlenül és véresen terült el a földön. Csakhamar kifogták az egyik lovat és a kocsis belovagolt a mentőkért és kocsijért, amelyre átrakhassák az uttestre zuhant árut.

Hamarosan megérkeztek a nagykanizsai mentők, akik Deutsch Adolfot beszállították a kórházba, ahol nyomban műtőre vitték és tetanusz ellen beoltották. Arcán súlyos zúzódásokat szenvedett, az egyik keze csuklóban eltört és más sérüléseket szenvedett.

Zalai Közlöny 1935. április 28.

Zalai Közlöny 1935. április 27.

Ennek is Hitler az oka...

A nagykanizsai mentők büszkék (minden joggal!) a három mentőautójukra és legbüszkébbek az utolsóra, amelyet éppen ezért be is akartak nevezni a napokban Budapesten lezajlott autó-szépségversenyre. Biztosak voltak benne, hogy egy díjat haza tudnak vele hozni Kanizsára. De — ember tervez, Hitler végez... Közvetlen a nagykanizsai mentőautó benevezése előtt megérkezett a concours d'été. Szombatra Hitler kancellárnak az autóját, amelyet a német autógyártók sok ajándékoztak neki tiszteletük jeléül. Hatalmas, pompás Mercedes. Az a típusú kocsi, mint a mi mentőnk büszkesége. Hitler autóját pillanat alatt learatott minden érdeklődést. Mi lehettek az udvarias nagykanizsai mentők? Minthogy Hitlerrel mégsem akartak konkurrálni, — elálltak a benevezéstől.

Hitler 1935-ben a Mercedes gyártól ajándékba kapott Mercedes 770 típusú kormányzati autóját, mellyel szemben a nagykanizsai tűzoltók úgy gondolták, hogy értelmetlen versenybe szállni az autó-szépségversenyen

Balra: Zalai Közlöny 1935. május 3.

Egy hároméves kislány tragikus halála a katonaréti kútnál

Az esti vízfordás körül játszódozó gyermekek közül egyik a lovak alá került — Galambos Annuskát haldokolva húzták ki a szekér alól

Halálos szerencsétlenség történt csütörtök este 9 órakor a Kalonaréten, a Szent László-utcában. Ennek a környéknek a lakosságának minden este felé látja el magát vízzel az egyetlen kútnál. Tegnap este is így történt. Az emberek edényeikkel a kút körül csoportosultak. A sorra várók közt volt a Szent László-utcai Galambos vásutas-családtól a háziasszony két kis gyermekével. Az asszony az egyik gyermekkel a kúthoz ment, míg a másik, a 3 éves Annuska, hátra maradt. Eközben arra jött egy szekér, amely rendes módon hajtott, de ugylátszik a kocsis nem vette észre a kislányt. Csak így történhetett, hogy a leány a szekér elé került, amely keresztül ment rajta. A gyermek rémült sikoltozására azonnal megállt a szekér, összefutottak az emberek és az édesanya segítségével kiemelték a szekér alól a vérző gyermeket, aki eszméletét veszítette. A haldokló

gyermeket a kocsis feltette a szekérre és azonnal a kórházba hajtatta vele, ahol az ügyeletes orvos bevitette a műtőre. Azonban mielőtt még operációra kerülhetett volna a sor, a kis leány súlyos sérülései következtében kiszívott.

A kórház még az esti órákban értesítette a tragikus esetről a rendőrkapitányságot. Dr. Fodor Aladár tiszti orvos és dr. Berta rendőrfogalmazó kiszálltak a kórházba, hogy a hulla szemlélet megejtsék. Megállapították, hogy Galambos Annuska koponyaalapi törést és súlyos belső zúzódásokat és töréseket szenvedett. Nemcsak a szekér kerekai mentek rajta keresztül, hanem a lovak is megtaposták. Fodor tiszti orvos — miután kétségkívül megállapítást nyert a gyermek halálának oka — a boncolás mellőzését javasolta.

Vitéz Csillaghy György kir. vezető-ügyész valószínűleg a holttest fel-

boncolását indítványozza, mely esetben a holttestet még péntek délután felboncolják.

A kapitányságra előállított kocsiról kiderült, hogy nagykanizsai, Czotter István a neve és árut szállított a Kalonarétre, ahonnan visszatérteben történt a gázolás. Czotter kihallgatása során azt állította, hogy egy csoport gyermek játszódozott az utcán, akiknek hángos zsvajától a lovakat, de azok megbokrosodtak és így történhetett, hogy a leányka a kocs alá került. Teljesen büntelenek vallja magát a szomorú dráma előidézésében.

A rendőrség Czottert kihallgatása után még a déli órákban szabadlábra helyezte.

A kis Galambos Annus tragédiája általános megdöbbenést váltott ki a Kalonaréten.

Zalai Közlöny 1935. június 29.

20 000 kilométert robogott a mentőautó a múlt évben Nagykanizsán

1936-ban nem volt nap baleset nélküli

A nagykanizsai Önkéntes Mentőegyesület az elmúlt esztendőben havonta átlag százszor, összesen 1260 esetben állt a nagyközönség rendelkezésére 1260-szor robogott végig a városban a mentőautó, hogy embertestvéreinknek segítséget nyújtson. A szolgálatot teljesítik mentőparancsnok, szakaszparancsnok, mentőorvos, a mentő és a hat pótmentő a rendelkezésre álló 3

mentőautón és a két fogatjárműn összesen 18.688 kilométert tett meg az év folyamán.

Baleset minden napra esett. Az év folyamán összesen 375 embert részesítettek első segélyben, ebből 127 volt férfi, 217 nő és 31 gyermek. A segélynyújtások közül 265 nappal történt, 90 éjszaka.

Ha az egyes eseteket nézzük, legtöbb volt a sebzés: 84 (legtöbb júniusban: 14, legkevesebb októberben: 3). Törés 63 esetben volt az év folyamán (legtöbb júliusban: 9, legkevesebb decemberben: 3). Ficamódás volt 9, lőt seb 8, égés és rándulás 3—3 esetben.

Belső bajok miatt 94 esetben hívták a mentőket. Általános rosszullét 67 volt, legtöbb májusban: 15, legkevesebb decemberben: 1. Mérgezés 26 eset-

ben volt, görcsös roham 12 esetben, míg részegség egész évben csak kétféle fordult elő olyan mértékben, hogy mentő-beavatkozásra szükség lett volna. A fentiekben kívül 200 egyéb esetben is kivonultak a mentők, 170 esetben szüléshez, 22 esetben hirtelen elme-zavarnál és egyszer áramütésnél. A kivonult mentők hat esetben találták halva a beteget. A fenti 375 segélynyújtással kapcsolatos szállításon kívül megkeresésre a mentők 863 esetben szállítottak beteget és 22 esetben elme-beteget. A külön mozgásovérségek 30 esetben teljesítettek szolgálatot.

Mindent egybevetve a kivonulások száma azt mutatja, hogy a mentők átlag naponta négy esetben robogtak végig a városban, hogy embertársaikon segítsenek.

1937. január 5-én jelent meg az előző év mentőmunkáját értékelő újságcikk (Zalai Közlöny)

A megvadult mén összerugdalta az etetőjét a Bárczay-uradalomban

Végzetes szerencsétlenség történt Bárczay Ferenc somogyzentmiklósi uradalmában. A lovak között mint etető van alkalmazásban Dömötör János 37 éves, családos gazdasági munkás. Dömötör a méneket etette, amikor az egyik hirtelen

meghokrosodott. Dömötör próbálta megfékezni a megvadult, hatalmas erejű állatot, eközben az ágaskodó állat többször megrugta Dömötör fejét, arcát, hátát, úgy hogy elborította a vér, különösen a fejsérülései súlyosak.

Zalai Közlöny 1938. március 15.

Az éjszaka leütötték Szabó Gyulát a kiskanizsai uton

Eszméletlenül, véres fejjel összeesett, ismeretlen támadói elmenekültek — Szabót a mentők szállították a kórházba

Szerdán reggel az emberek a »Jó reggelt« köszönés mellé a »hogyan van« helyett ezt a kérdést szegezték egymásnak:

— Hallotta? Szabó Gyulát az éjszaka megverték...

A Zalai Közlöny munkatársa azonnal munkába látott és az esetről a következőket sikerült megtudni:

Szabó Gyula a kedd estét kiskanizsai barátai körében töltötte és este 10 óra után hazafelé tartott. Egyedül jött végig a töltésen és a mikor a Transdanubia épülete és a vasuti átjáró közli részhez ért, tőbben, akiket a sötétben felismerni nem tudott, hátairól megtámadták.

Valami kemény tárggyal fejbeverték, arcát előntötte a vér és a további ütések nyomán eszméletlenül terült el az uton. Támadói ezután elmenekültek. Mire Szabó

Gyula magához tért, már nem látott maga körül senkit. Nagy nehezen feltápáskodott és vérző fejjel a város felé igyekezett. Utközben találkozott az őrszemes rendőrrel, aki a rendőrkapitányságra támogatta.

A rendőrségről azonnal értesítették a mentőket, akik a kapitányságról beszállították a súlyosan sérült Szabó Gyulát a kórházba.

Szabó Gyula a rendőrségen elmondta a támadást és néhány nevet is említett, akiket az orvítámadás elkövetésével gyanúsít. Ennek alapján a rendőrség azonnal meg is kezdte a nyomozást. Még a mai nap folyamán kihallgatják azokat, akiket Szabó Gyula gyanúsít, hogy a támadás minden részletét tisztázzák.

A kórház orvosainak véleménye szerint Szabó állapota olyan, hogy hosszabb gyógykezelésre szorul. Főleg a szemsérülése súlyos. A bal

Bárczaynak jelentették az esetet, azonnal telefonon felhívta a nagykanizsai mentőket, akik percek alatt helyszínre érkeztek és miután beköltöztek a súlyosan sérült embert, beszállították a kórház sebészeti osztályára. Állapota nagyon komoly. Senkit nem terhel felelősség. A csendőrség ma hallgatja ki a kórházban Dömötört.

szeme az egyik ütéstől olyan sérülést szenvedett, hogy látása veszélyben forog.

Az eset az egész városban érthető megütközést keltett. Akik a közélet porondján szerepelnek, támadásoknak vannak kitéve. Ez a támadás azonban legyen nyílt és méltó a politikai ellenfélhez. A fenti esethez hasonló orvítámadásokat azonban — függetlenül a személytől — a legnagyobb mértékben csak elítélendőnek tartunk, mert sem világnézeti nézeteltéréseket, sem várospolitikai vitákat ilyen ököljoggal elintézni nem lehet. Ideje volna végét vetni ezeknek az éjszakai orvítámadásoknak. Mindegy, hogy milyen oldal használja fegyverét, az indítók nem más, mint személyes bosszu.

A délelőtti folyamán a rendőrség három gyanúsítottat szembesített a kórházban Szabó Gyulával, de a szembesítés határozott eredményre nem vezetett.

Lapzártakor a rendőrségen még mindig folynak a kihallgatások, amelyek alapján Krasznay Pál rendőrtanácsos előreláthatólag a késő délutáni órákban tehet intézkedéseket.

Harakirit követett el a pölöskefői uradalom egyik cselédje,

kít kihallgattak az istállóban minap agyonvert cseléd ügyében

Csak a minap találták agyonverte Badics Mihály 26 éves gazdasági cseléde a pölöskefői Pálffy-uradalom istájlójában. Már már egy másik ügyben folytat nyomozást a gelsei csendőrség.

Ma hajnalban Pölöskefőn a Pálffy-uradalomban hasbaszurta magát Beke István 34 éves gazdasági cseléd. Mikor hozzátartozóit észrevették, azonnal jelentették az irodában, ahonnan dr. Kajtár gelsei körorvost hívták a súlyosan sérült emberhez. Az első orvosi segítség után telefonon odahívták a nagykanizsai mentőket, akik Beke Istvánt beszállították a nagykanizsai

kórházba.

A faluban azt beszélnek, hogy a most folyó nyomozással kapcsolatban a csendőrök Bekét is kihallgatták több más falubelivel együtt. Beke ezt állítólag annyira szívére vette, hogy ezért kereste a halált.

Teltének indokát kihallgatása, illetve a nyomozás fogja tisztázni.

Beke István nős, családos ember, aki hosszabb idő óta áll az uradalom alkalmazásában.

Az orvosok a déli órákban újból megvizsgálták Bekét, akinek állapota változatlanul súlyos. Vizsgálóbíró szála ki a kórházba kihallgatására.

— (Kapával ledöntötték)

Keddén este Semjénházára hívták sürgősen a kanizsai mentőket, Mire kiértek, megállapították, hogy ismeretlen támadók kapával hátulról ledöntötték Magyaródi József 46 éves semjénházi távirtdamunkást. Magyaródi feje betörött, állapota súlyos.

Zalai Közlöny 1938. március 24.

Zalai Közlöny 1938. március 31.

Közel 14.000 tűzoltója van a zalai községeknek

Az új tűzrendészeti törvény végrehajtása Zalában

Zalaegerszeg, április 1

Az új tűzrendészeti törvény végrehajtásával kapcsolatban az alispán most állapította meg a szakelődök javaslata alapján a vármegye területén lévő községekhez vonatkozó tűzoltói létszámot. A létszám megállapítása Nagykanizsa és Zalaegerszeg városokra nem

vonatkozik.

A kimutatás szerint a zalai községekben a házak száma: 61.045, a lakosság száma: 321.862. A megállapított tűzoltói minimális létszám ehhez viszonyítva: 10 parancsnok, 227 osztágpárancsnok és 441 szakaszparancsnok. Ezek tiszteknél számoltanak. Aljisztek: 560 őrsparancsnok, 3263 őrsvezető és rajvezető. A legénység létszáma:

7880, vagyis a zalai tűzoltók összlétszáma: 13.822.

Járásonként ez a szám így oszlik meg: Alsólendva 1069, Balatonfüred 766, Keszthely 1050, Letenye 1488, Nagykanizsa 1477, Nova 1074, Paicsa 1390, Sümeg 1084, Tapolca 1496, Zalaegerszeg 1095, Zalaszentgrót 1115. A járási székhelyeken mindenütt 68 tűzoltó van, de sok hasonló létszámú község is van.

Az alispáni rendelet ezenkívül az utánpótlásról és a kiképzések időtartalmáról is intézkedik. Kineveztek a rendelettel egyidejűen az új községi tűzoltók vezetőit is, akik mind tanfolyamot végeztek tisztek.

Zalai Közlöny 1938. április 2.

Zalai Közlöny 1940

A féltékeny férj leharapta felesége orrát

Izgalmas féltékenységi dráma az Erzsébet-téri gyümölcs-piacon

Izgalmas esemény nagy esődületet okozott ma délelőtt az Erzsébet téri gyümölcs-piacon. Széppudvari (Simoncsics) Lajos Magyar utcai lakos, nős, olajtelepi munkás, négy gyermek atyja, igen féltékeny természetű ember. Most hogy néhány napra szabadságra hazajött, ismét féltékenységgel zaklatta feleségét. Ma délelőtt a kettő a gyümölcs-piacon együtt volt, amikor ismét

nézeteltérés támadt közöttük. A férj dühében rálamadt az asszonyra, megfogta és leharapta orrát oly erővel, hogy csak a bőr tartotta meg, majd igyekezett hüvelykujjaival a nő szeméit kinyomni, azonban szerencsére a nő annyira védekezett, hogy csak a szempilláit sérlette meg. Az asszony kiáltásaira a piac népe pillanat alatt összefutott és a vértől borított asszonyt

ráfektették az egyik padra, míg a telefonon kihívott mentők megérkeztek és az intézkedő rendőrszem kíséretével autón beszállították a kórház sebészeti osztályára. Az orvosok azonnal ápolás alá vették a súlyosan bántalmazott asszonyt és összevarrták a kettéharapott orrát.

Széppudvari (Simoncsics) Lajos önként jelentkezett a kapitányság ügyeletén.

A rendőrség megindította a nyomozást és számos kihallgatást eszközölt még a délelőtti folyamán az Erzsébet téri féltékenységi dráma körülményeinek megállapítására.

Zalai Közlöny 1940. szeptember 19.

A nagykanizsai sétatéri szerelmi dráma főszereplője a törvényszék előtt

Kramszky Ferenc a törvényszék előtt is megtagadott minden vallomást — Bizonyítást nyert, hogy a férfi lőtt a lányra és azután önmagára — Emberölés kísérlete miatt börtönnel sújtották

Szombathely, október 21 (Saját tudósítónktól) A Zalai Közlöny részletesen megemlékezett arról a szerelmi drámáról, ami aug. 12-án a sétatéri bejáró előtt — a temető mellett — történt. Kramszky József 25 éves rézműves, Teleki utcai lakos és 20 éves szerelmes, Horváth Margit, Szekeres utcai varrónő, öngyilkosok akartak lenni.

Kramszky József, akit sokán sport munkásságáról ismernek Nagykanizsán, hosszabb időn át udvarolt egy fiatal asszonynak, aki el is vált az urától, noha 3 gyermeke volt. Ugy volt, hogy

Kramszky elveszi feleségül.

A két szerelmes össze is költözött. Az elvált fiatal asszonynak közeli rokona volt Horváth Margit, a szép, fiatal varrónő, aki

szerelmes lett Kramszkyba,

aki szintén viszonozta a leány érzelmeit. Sőt megígérte neki, hogy feleségül veszi.

Az elvált fiatal (háromgyermekes) asszony nem tudott a dologról.

Horváth Margitot nagyon bánította a dolog, hogy közeli asszony-rokonának bánatot kell okoznia. Buskomor lett emiatt és öngyilkossági gondolatokkal foglalkozott.

Augusztus havában Kramszky József rövid szabadságra jött Nagykanizsára, de nem ment vissza szol-

gálati helyére, hanem néhány napi együttlét után

a leánnyal együtt megszökött.

De a kettesben való bolyongás nem tartott sokáig, a két fiatal szerelmük visszajött és a sétatéren az egyik padon elhatározták, hogy

öngyilkosságot fognak elkövetni.

Ami meg is történt. Két lövés dördült el és mindkét fiatal teremtés véresen bukott a pad alá, ahol az arra járó emberek vérpatakból rájuk találtak. A mentők szállították be mindkettőt a kórházba.

Kramszky a rendőrsztviseelő előtt

megtagadott minden felvilágosítást,

amíg a leány először azt vallotta, hogy ő megmutatta a revolvert a fiúnak, azzal, hogy öngyilkos lesz, mire ő ki akarta kezéből csavarni, de közben a fegyver elsült és a golyó az ő vállába furódott. Mikor Kramszky ezt látta, kikapta kezéből a még füstölő fegyvert és mellbe lökte magát.

A leány vallomása nagyon gyanús volt a rendőrség előtt.

Horváth Margit később módosította is vallomását. Azt mondotta, hogy ő akart öngyilkos lenni, ezt még is mondta szerelmének, aki kicsavarta kezéből a revolvert, amely e

közben elsült és a férfit találta. Erre ő (a leány) magára lőtt.

A különös, ingadozó és megmási-toft vallomás nagy feladat elé állította a rendőrséget, noha ott azonnai tisztában voltak azzal, hogy csak a férfi használhatta a revolvert, hogy ő volt, aki először a leányra lőtt, fel-tételezték, hogy

a leány csak mentesíteni akarja a fiút,

amikor mindent magára vállalt. Felt, hogy statáriális eljárás alá kerül.

Mikor mindkettő felgyógyult, megindult a bűnvádi eljárás: Kramszky Józsefet hatóság

szándékos emberölés büntetésének kísérlete

miatt perbe fogta. A szombathelyi bíróság számos tanút idézett be a tárgyalásra, köztük a leányt, Horváth Margitot, valamint a szereplő kanizsai szemlélyeket, még az eljáró rendőrszemélt is.

Kramszky a bíróság előtt is megtagadott minden felvilágosítást, míg a leány azt vallotta, hogy ő akart öngyilkos lenni, de a férfi elrántotta a kezét, így találta a férfit a golyó, mire ő megjelent és magára lőtt.

A bíróság a tanuk vallomásait bizonyítottnak vélte, hogy Horváth Margit csak védeni akarja a férfit, valójában azonban

a férfi lőtt a leányra és azután magára.

Amint hogy a kanizsai rendőrség már kezdetől fogva valószínűsítette.

Ennek alapján a bíróság bűnösnek mondotta ki Kramszkyt a vádbeli cselekményben és öt ézért egy évi és egy havi börtönnre ítélte.

Zalai Közlöny 1940. október 21.

Borzalmasan összeégett egy 8 esztendő kisleány a mezőn

A kanizsai kórházba való szállítás után rövidesen meghalt

Kerettye, október 22 (Saját tudósítónktól) Megdöbbentő esemény játszódott le Kerettye községben, a mezőn. Bakos Karolin 8 esztendő kisleányka szüleinek tehencit legeltette a mezőn több pajtásával együtt. Akkor ért oda a MAORT egy

teherautója, amely papírhulladékokat vitt ki és rákott le a mezőn. A gyermekek csakhamar odamentek a papírhulladékokhoz, magukkal vittek belőle és azt meggyújtották. Bakos Karolin oly közel ment az égő máglyához, hogy ruhája lángot vetett és borzalmasan összeégett. Pajtásai segít-

ségért kiáltottak, de nem volt a közelben senki, míg egyik hozzátartozója odaért és leszakította a gyermek testéről a láng-ruhát. Addigra annyira összeégett a szerencsétlen gyermek, hogy a mentők szállították be a kanizsai kórházba. Az orvosi tudomány már nem tudott rajta segíteni. Rövid időn belül belehalt borzalmas sebbeibe.

A kórház jelentette az esetet a rendőrségnek, ahonnan rendőrszt és a város tisztjorvosa kiszállt és meg-ejtették a hullaszemlélt.

Nyomozás indul még, nem történt-e gondatlanság.

Zalai Közlöny 1940. október 22.

Zala vármegye alispánja eltiltotta a zsidókat a piaci árusítástól

Az alispán rendelkezése november 15-től lép életbe

Zalaegerszeg, október 30

Zala vármegye alispánja, Brand Sándor úr., utalással az egyensúlytörvényre, november 15-étől kezdődőleg eltiltotta a zsidókat attól, hogy Zala vármegye területén árusítás céljából megjelenjenek vagy helyet

foglaljanak akár országos kirakodó vásárokon, vagy helyi vásárokon, vagy akár a napi piacon és a buesakon.

A tilalom nemcsak a más vármegyéből származó, hanem a Zala megye területén élő zsidókra is vonatkozik.

Nagykanizsa és Zalaegerszeg város

sok polgármesterei, a járások főszolgabírói és a községek előjáróságai utasítást kaptak, hogy az alispán ezen rendelkezésének a végrehajtás során a legszigorúbban érvényt szerezzenek.

Dr. Brand Sándor alispán rendelkezésének indokolásában hivatkozik arra, hogy mivel a szomszéd vármegyék területeiről is kitiltották a zsidó árusokat, a zsidók még az eddignél is nagyobb tömegben keresték fel a zalai törvényhatóság területét és veszélyeztették a keresztény kereskedők és piaci árusok gazdasági érvényesülését.

Zalai Közlöny 1940. október 30.

Megnyit a tiznapos törvényhatósági tűzoltótanfolyam Nagykanizsán

Mozgalmas képe van a nagykanizsai tűzoltó-laktanyának. Zala megye minden részéből összejöttek az egyes községek tűzoltó-kiküldöttei, hogy részt vegyenek a tegnapi megnyitott törvényhatósági tűzoltótanfolyamon. A tanfolyam elméleti és

gyakorlati kiképzésű és abszolválása után minden résztvevő, aki keresztülment a vizsgán, bizonyítványt kap.

A tűzoltótanfolyamot Bubicstivadar vármegyei tűzrendészeti felügyelő, ny. járási főszolgabíró nyitotta meg közvetlen szavakkal. A

tanfolyam felügyelője szintén Bubicstivadar, míg parancsnoka Vecsera Antal kanizsai tűzoltóparancsnok. A tanfolyam előadói között szerepelnek dr. Prack István nagykanizsai városi tanácsnok, tűzoltófőparancsnok, aki a tűzrendészeti törvényekről tart előadási, majd Vecsera Antal elméleti és gyakorlati előadásokat, Weisziczky János, Zalaegerszeg tűzoltóparancsnoka és mások.

Zalai Közlöny 1940. november 6.

Leesett a tetőről, áttörte a padlást és beleesett a szobába

a Hunyady-téri iparosmester, akit kórházba szállítottak

Izgalmas esemény játszódott le tegnapi Kiskanizsán, Hunyadi tér 26 szám alatt, ahol Szalay Mályás 39 éves iparosmester lakik családjával.

Szalay égy féltetős épület bontásán fáradozott a tetőn, mikor hirtelen a léccetőrött a földre és Szalay a padlásra zuhant. Sulya alatt beszakadt

a padlás, úgy, hogy a szerencsétlen ember beesett a lakásba, nem kis rémületére az ott tartózkodóknak. Szalay súlyos zúzódásokat és bal láblörést szenvedett.

Csakhamar a helyszínen termelt a rendőrség, amely a mentőknek telefonált. Szalayt elég súlyos állapotban szállították a kórház sebészeti osztályára, ahol azonnal orvosi ápolás alá vették.

Zalai Közlöny 1940. november 9.

A nagykanizsai mozgóposta raktárában ma reggel felrobbant egy csomag

Négy postaaltiszt megsebesült, hármat közülük a mentők kórházba szállítottak — A csomagban egy budapesti cég (robbanó) játékarut küldött egy kanizsai kereskedőnek

Ma reggel nagy dörmögésre futottak össze a postások a mozgóposta raktárában. Ugyanis, amikor a budapesti vonat befutott és a csomagokkal kirakták a mozgóposta raktárába, hogy a szokásos módon szortírozzák az egyes postakocsik számára, az egyik dobozos külalaku csomag hirtelen felrobbant. A robbanás nagy dörejssel járt. Szerencsére a raktár ajtajai nyitva voltak és így a robbanás ereje esőkkent. A robbanás a raktárban lévő postások közül négyet megsebesített, így Pataki Sándor és Szemes László postaalt-

tiszteket súlyosabban, arcon és lábon, míg Keszely János postaaltiszt csak könnyebb sérülést szenvedett. Beke Imre soffőr is megsebesült. A többi postásoknak — szerencsére — az ijedtségen kívül nem történt semmi bajuk.

A robbanás — érthetően — nagy pánikot kellett. Összefutottak az irodákból a postások és a vasutasok, akik a szétvetett csomag belső tartalmát és borítását igyekeztek összeszedni, más részük pedig jelentette az esetet Miklós János posta-

hivatali igazgatónak, aki nyomban a rendőrségre telefonált. A rendőrség emberei percek alatt a helyszínen termeltek.

Megállapítást nyert, hogy a kb. 15 kg súlyú csomagot, amelyben pirotechnikai játékaru volt, özv. Komlós Gyuláné budapesti játékgyáros, Akáefa utca 58. sz. alatti lakos küldte Kafmann Károly nagykanizsai Erzsébet téri kereskedőnek. A szétvetett csomag részei között megtalálták a pesti cég számláját, amelyben részletesen felsorolja, hogy milyen árut szállított. Néhány darabot sikerült is megtalálni, ugynevezett robbanó játékaru volt. A sebesült postások közül Patakit, Szemesi, Keszelyt szállították a kórházba, míg Beke nem szorult kórházi ápolásra.

A rendőrség megállapította, hogy a robbanást a csomag szakszerűtlen csomagolása okozta.

A nyomozás az ügyben tovább folyik.

Zalai Közlöny 1940. november 15.

A kigyulladt kanizsai tűzoltólaktanya lángtengerének lokalizálása

volt a kanizsai tűzoltótanfolyam záróvizsgájának egyik gyakorlati tétele

Unnepélyes ténykedésre, nemzeti zászlókkal és a kormányzó ur képeivel díszítették fel a tűzoltólaktanya előadói termét. Tegnap ért véget a törvényhatósági tűzoltótanfolyam és a záróvizsgán minden résztvevőnek be kellett mutatni elméleti és gyakorlati tudását, mit sikerült elsajátítani a szaktanfolyamon. A tanfolyamisták mind mackó-ruhában, hogy kiméjjék saját ruhájukat. Némi elfogódottságot lehet észrevenni rajtuk, hiszen nyilvánosan kell vizsgáznuk abból a sok tűzoltó szaktudományból, amit az előadók a tanfolyam alatt velük megismertettek. De azért mindegyikük jókedvű, derűs arcú. Vigyázz állásba merevednek, amikor belép Bubics Tivadar vármegyei tűzrendészeti felügyelő, dr. Prack István kanizsai tűzoltó főparancsnok, Vecsera Barna tanácsnok, Vecsera Antal parancsnok, stb.

Vecsera Antal első ízben viseli az új országos tűzoltó egyenruhát, a mely gazdag díszével és felszerelésével valóban díszruha. Ugy fest benne, mint egy attasé. Emellett pedig célszerű az új ruházat. Mikor mindenki elhelyezkedik, megkezdődik a vizsga. Először a tanfolyam parancsnoka, Vecsera előadó vizsgáztat.

Először a tűzoltás elemi ismereteire kerü sor. Majd a közigazgatásban tudnivalókra. A szerek felszereléséről kérdezi ki őket. Mi a hidrofófor? Annak részei? Miből készülnek ezek? Fontos, hogy a tűzoltó a tűzoltószerek konstrukcióival, belső szerkezetével tisztában legyen.

Majd dr. Prack főparancsnok veszi át a vizsgáztatást. Melyik a tűz-

rendészeti törvény? Milyen számú a tűzoltószabályrendelet? Mennyi idő alatt lehet fellebbezni a határozatokat? Mit kell vizsgálni egy tűzrendészeti szemlén? A feleletek tömörek, világosak, értelmeseek. Vecsera tanácsnok folytatja: Tűzoltási szempontból milyen építési anyagokat ismerünk? Mely falak állanak ellent a tűzvésznek? stb. Bubics vármegyei felügyelő a következő vizsgáztató: Mibe vannak tömörülve a tűzoltók?

Majd a gyakorlati kérdésekre kerü sor: Hogyan oltjuk a villám előidézte tüzet? Mit kell tenni, ha a mozi ég? Ha egy vasuti kocsij kigyulladt ki? Ha maga ügyeletlen tűzoltó a színpadon és tűz támad, mit csinál akkor?

Egyenként hívják ki őket felelni. A többiek néma csöndben figyelik a válaszokat és várják, míg a sor rájuk kerül.

11 óra körül bizottság és tanfolyamisták kimennek a laktanya udvarára az enyhe időben és ott folytatják. Most már a szerekekkel való gyakorlatozást.

Tömlőszereles. Fecskenő szereles. Tűzcsap szereles. Iskola szereles. Tűmadási gyakorlat! — adja ki a parancsot Vecsera. Ég a laktanya-épület! Irány: iroda!

Pillanatok alatt boszorkányos fűrészeséggel be van állítva minden. A létra már ott van az »égő« épület falán és rajta macskaügyességgel kuszik fel a tűzoltó. És felszökik a vizsgátr... És »lokalizálják a lángtengert!«

Most jön a hivatalos kanizsai tűzoltók gyakorlata. A következő pillanában berobog a motoros-fecskenő. A tűzoltók katonás mozdulatok-

kal odaugranak és megkezdődik a támadás a vész ellen. Pillanatok — és lefujják és a motoros visszabog.

Majd a különböző oltási módokat mutatják be.

Bubics vármegyei felügyelő táboroskarával végignézi minden gyakorlatot és bírálatot mond felette. Bubics felügyelő meg van elégedve a teljesítménnyel, az eredménnyel. Nem csekély volt az oktatók és előadók feladata: 10 nap alatt mindezt megtanítani a tanfolyam hallgatóival. És megtanították.

Az egész társaság ezután visszalért az előadói terembe, ahol Bubics Tivadar lelkes beszédet intézett a tanfolyamistákhoz, rámutatván a tűzoltó önfeláldozó munkájára a polgárság élet és vagyon megmentése érdekében és kérte a kikerült tűzoltókat, hogy amit most itt elsajátítottak, azt hasznosítsák a vész idején polgártársaik megmentésére. Istennel és Szent Flórián segítségével.

Ezután a tanfolyam bizonyítványait osztotta ki a résztvevőknek.

A tanfolyam parancsnoksága délután a Centrálban ebédet adott az előadók tiszteletére, amelyen többek között ott volt dr. Krátky István polgármester, Kovács Nagy Pál rendőrfőtanácsos, a kapitányság vezetője, Bubics Tivadar vármegyei tűzrendészeti felügyelő, ny. főszolgabíró, dr. Prack István városi tanácsnok, Nagy kanizsa tűzoltó főparancsnoka, Vecsera Barna műszaki tanácsnok, dr. Schmiedt Imre OTI-főorvos, előadó, Vecsera Antal tűzoltóparancsnok, előadó, stb.

Dr. Prack István itt meglepő szavakkal emlékezett meg Bubics Tivadar vármegyei tűzrendészeti felügyelő 15 éves felügyelői szolgálatáról és a nagykanizsai tűzoltóság szerencsekívánatait tolmácsolta neki.

A vidéki tűzoltók a délután folyamán tértek vissza községükbe.

Zalai Közlöny 1940. november 15.

Knortzer György

Egy nemes emberi szív szünt meg dobogni. Idé. Knortzer György kir. kormánytanácsos, a Zala megyei Gazdasági Takarékpénztár nyug. vezérigazgatója, Nagykanizsa volt tűzoltó főparancsnoka, törvényhatósági bizottsági tag, városi képviselő, stb. életének 86. évében visszaadta nemes lelkét az élet Urának.

Idé. Knortzer György 1897-ben került az igazgatóság meghívására a Zala megyei Gazdasági Takarékpénztárhoz, melynek vezértitkára, majd igazgatója

és vezérigazgatója lett. Az ő keze alatt tekintélyes gazdasági tényező lett az intézet, amely főleg a gazdaközönség, a kereskedők és iparosok körében misztól végzett. Szaktekintély volt gazdasági és pénzügyi téren. Szabad idejét teljesen a köznek szentelte. Mint törvényhatósági tag, mint városi képviselő mindenkor szívvel-lelkkel Nagykanizsa érdekében harcolt. Nagyon szerette Nagykanizsát. Mint tűzoltó főparancsnok és a tűzoltóság reformere elővállhatónan érdemeket szerzett. Az ő módszere alapján tanították a tűzoltókat és reformálták át a szervezetet. A köz ideális harcosa volt, akit mindig ott lehetett látni, ahol a nemes és jó

ügyért dolgozni és küzdeni kellett. Idé. Knortzer György nagyon sokat fáradozott. Nemes emberharáti szíve sokakon segített. Sokan áldják a puritán közéletű férfit, aki csak egyet ismert: minden erejével a várost és a hazáját szolgálni. Nagykanizsa és Zala vármegye egyik meleg szívé, nagytudású és kiváló férfit veszítette idé. Knortzer Györgyben, aki nevét arany betűkkel írta be Nagykanizsa annaleiseibe. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

Holttestét szerdán délután fél négy órakor helyezik pihenőre a római kati sírkertben az egész város osztrán részvétele mellett.

Zalai Közlöny 1940. december 9.

A nagykanizsai tűzoltók képezték ki a zilahi és szilágymegyei tűzoltókat

Megírtuk, hogy a magyar impériummal együtt a nagykanizsai tűzoltóság egy része is Erdélybe vult, ahol a szilágymegyei Zilahban modern magyar mintára kiképezték a város tűzoltóságát, amit a biórlók uralma alatt katonaságuk látott el. A kanizsaiak derekasán feleltek meg megbízatásuknak.

Nemrégén a ml. kir. katonai parancsnokság rendelkezésére a vármegye községeiből rekrutálódott kiküldöttekkel megyei tűzoltó altiszti tanfolyamot tartottak, amelyen több mint száz résztvevő volt jelen és mintegy tíz napig tartott. A felügyeletet Senti Kálmán tűzoltófőparancsnok végezte, míg a tanítást a kanizsaiak régi ismerőse, a kitűnő Krénusz Ferenc tűzoltómester, vala-

mint Keszthelyi József és Tóth Ernő derék kanizsai tűzoltók. A tanfolyam záróvizsgálója a polgári leányiskola egyik tantermében, majd annak udvarában folyt le. Vitéz Baur Nándor katonai parancsnok, a vármegye és a város vezetőségének és nagyszámu közönség jelenlétében. A vizsga elméleti és gyakorlati része után az elnöklő tábornok lelkes beszéd kíséretében nyújtotta át a hallgatóknak a tűzoltóaltiszti képzést igazoló bizonyítványt és köszönetet mondott a kiképzésért a kanizsai tűzoltóknak.

A nagykanizsai tűzoltók derekas munkát végeztek Erdélyben is. Valószínű, hogy mielőbb visszajutnak befejezve rövidesen visszatérnek városukba.

Zalai Közlöny 1940.
december 18.

Zalai Közlöny 1944. szeptember

Légoltalmi szolgálat elmulasztását a törvényszék bünteti

A rendőrségtől vett értesülés szerint az utóbbi időben elég gyakori Nagykanizsán a panasz, hogy a légoltalmi szolgálatra kirendeltek nem veszik elég komolyan a kirendelést, nem jelennek meg a szolgálati helyükön, hanem megkéskéve érkeznek csak oda. Elielejtik, hogy háboru van és szolgálatuk há-

borus szolgálat, vagyis a légoltalmi szolgálattal kapcsolatos minden mulasztás a honvédelmi törvénybe ütközik és mint ilyen, minden feljelentés átkerül a kir. ügyészségre, amely vádat emel a bepanaszolt ellen és az ügyet a büntetőtörvényszék tárgyalja. A büntetés szigorú, legtöbb eset-

ben fogház.

A rendőrkapitányság nyomatékosan figyelmezteti a közönséget, főleg a légoltalmi szolgálatra beosztottakat, hogy pontosan jelenjenek meg a kitűzött órában a megállapított helyen és vegyék át szolgálatukat a rendelkezés értelmében. Minden mulasztást a parancsnokság azonnal feljelent és a mulasztó a büntető törvényszék elé kerül. Háboru van, a legnagyobb komolysággal kell a légoltalmi szolgálatot teljesíteni.

Egy vitorlásra bombákat dobtak a Balatonon

Csak a vitorlákát tépte le a légnyomás, a hajó utasai megmenekültek

Balatonlelle, szeptember 5

A napokban délelőtt mintegy 800 ellenséges gép repülte át a Balatont nyugatról keletre hossz tengely irányban és vissza. A riadót jelző szirénák mindenütt idejében jelezték a veszélyt, az emberek óvóhelyekre vagy fák alá húzódtak, amikor a légiterroristák zárt köte-

lékei megjelentek a hatalmas vízterület felett, ahol gyakorta vannak légicsaták.

Fonyód és Lelle között egy hatalmas fehér vitorlás szelte a vizet, nyilván nem szerzett tudomást a riadóról. Az egyik kötelék, amely éppen felette húzott el, hadicélt látott az alatt békésen uszó vitorlásban, mert

a parton állók a gépek alatt gyanus füttyülést hallottak. Odatekintve látták, hogy a repülőgépről két bomba esik a vitorlás irányában, azután két rettentő dörrenés, a Balaton vize pedig óriási oszlopokban szökik az égnek, a bombák robbanása nyomán.

Csak két bombát szánt a fehér vitorlásnak a »tréfáskedvű« amerikai, hogy elpusztítsa a hajót és gazdáját és viszont csak a szerencsének köszönhetik, hogy megmenekültek. A légnyomás azonban letépte a vitorlákát.

Akik óvóhelyre menekültek — megmaradtak

Ne féljen fel senki a rémhíreknek!

Egy repülőgép géppuskázta a kanizsai állomás környékét

Nagykanizsán a déli ellenséges berepüléssel kapcsolatban a legképtelenebb rémhírek keringenek a városban. Minthogy a hírek pánikeltetésre alkalmasak, utánajártunk a dolognak és megállapítottuk, hogy egy kis ellenséges repülőgépkötelék közelítette meg a kanizsai pályaudvar környékének légterét és alacsonyabba ereszkedve, az egyik

végiggéppuskázta a vasuti területet, valamint a 69. sz. őrház környékét. Az ellenséges lövegek megsebesítettek több vasutast és polgari egyént, akiknek egy része saját lábán ment a kórházba, másokat a légvédelmi szervek szállították be a nagykanizsai kórházba. Néhány sebesült állapotra súlyos. Vasuti szerelvények-

ben kár nincs.

Minden ezzel ellentétben szállongó hír a képzelet szüleménye és a közönség megtévesztését szolgálja.

A villany távvezetékében okozott zavart a villanytelep a lehetséges legrövidebb idő alatt rendbehozta, úgy hogy pár perccel a szükség-lelujásra igénybevett tűzoltó-szirena hangja után az áramszolgáltatás is megindult.

Az áramszünet miatt a Zalai Közlöny előállításában is fennakadás állt be, amiért előfizetőink és olvasóink elnézését kérjük.

Lelőttek egy ellenséges bombázógépet a bakónaki határban

Két pincét felgyújtott az égve lezuhant repülőgép

Vasárnap délelőtt 10.45 óra körül ismét, a héten ötödször megszólaltak Nagykanizsán a légiriadó szirénái. Csakhamar számos ellenséges angolszász gép huzott el a város felett. Működésbe lépett a légvédelem és

sikerült is az egyik ellenséges bombázó gépet eltalálnia, amely kísérteties süvítéssel égve zuhant le Bakónak tájékán. A kigyulladt gépnek, mire földet ért, szinte megolvadtak a fémalkatrészei. Az égő bombázógép fel-

gyújtott két pincét prэшázával együtt és kárt tett a szőlőbirtokban. Hét főnyi személyzete ejtőernyővel menekült, ezek Orosztony—Mernye tájékán érhettek földet. Nagykanizsáról azonnal autón kifutottak a színhelyre, valamint az ellenséges gép ejtőernyővel leszállt személyzetének kézrekerítésére.

Lapzártakor kapjuk a hírt, hogy a Liberátor ejtőernyőscit mind elfogták és illetékes helyre szállították.

Egy somogyszentmiklósi halottja van a tegnapi légi géppuskázásnak

Az áldozatok nagy számáról és károkról terjesztett hírek valótlanok

Jelentettük, hogy Nagykanizsán a legképtelenebb rémhírek terjedtek el a tegnapi légi eseményekkel kapcsolatban, úgy hogy a közönség megnyugtatóra szükségesnek tartottuk néhány sorban ismertetni a való tényállást. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a Zalai Közlöny rövid tudósítása a városban megnyugvást keltett, mert visszautasították azokat a vész híreket, amiket uton-útfélon hallani lehetett. A közönség tájékoztatására és a lelkek megnyugtatóra módunkban van a tegnapi támadásról a következőket jelenteni:

Alig hangzott el déli 1 óra tájban a szirénajelzés, amikor a Balaton fölött több ellenséges vadászpilóta-gép jelent meg Nagykanizsa felett és délnek tartottak. Az állomás környékén alacsonyabba ereszkedve, földzeti fogvörökkel végigpásztázták a murakoreszturi vasutvonalat, egy tehervonat szerelvényét és a pályára kivontatták és ott álló mozdonyokat. A tehervonat személyzete a légiriadó elhangzásakor a szerelvénytől nem messze korosított fedőzöket a fák között, a földre vetvén magukat. Alighogy a szirénajelzés

elhangzott, már ott voltak az ellenséges vadászgépek és főleg az egyik közülük géppuskával végig lövöldözte a vasutasokat, a tehervonatot és a pályatest másik szakaszán álló mozdonyokat, anélkül azonban, hogy komoly kárt okoztak volna a szerelvényekben. Néhány vasutast azonban eltaláltak a lövedékek. A vasutasok a nehéz helyzet dacára értesítették a fűtőház főnökét, aki azonnal intézkedett. Derék vasutasaink a támadás alatt és után bátran viselkedtek, igyekeztek segítségükre lonni megsebesült bajtársaiknak, akik közül négy-öt saját lábán ment a kórházba bekötözésre, ahonnan nyomban hazaengedték őket, míg a többiket — számszorint nyolcat — orvosi kezelés alá vettek. A támadás alatt megjelent két magyar vadászgép, amely aztán az ellenséges vadászgépeket menekülésre kényszerítette.

A nagykanizsai kórház sebészeti osztályán elhelyezett sebesültek:

1. Pusztai István MAV fűtő, született 1903-ban, nős, somogyszentmiklósi lakos,
2. Horváth 11. József fűtő, született 1911-ben, nős, somogyszentmiklósi lakos,

8. Csiki József MAV mozdonyvezető, született 1893-ban, nős, nagykanizsai lakos,

4. Bajáki Boldizsár pályamunkás, született 1917-ben, nőtlen, nagyrecsei lakos,

5. Gémesy György pályamunkás, született 1889-ben, nős, nagykanizsai lakos,

6. Gémesy Mihály fűtő, született 1919-ben, nőtlen, nagykanizsai lakos,

7. Kovács György fűtő, született 1911-ben, nős, nagykanizsai lakos,

8. Varga Imre mozdonyvezető, született 1912-ben, nős, nagykanizsai lakos.

Ma hajnalban meghalt Pusztai István fűtő, aki mell- és láblövést szenvedett. Súlyos az állapota Bajáki Boldizsár fűtőnek, akinek a golyó a derekába hatolt és hasán jött ki, Varga Imre mozdonyvezető pedig súlyosan összecémozott. Dr. Takáts Zoltán igazgató-főorvos állandóan személyesen ott van a betegok ágya mellett. A többi sebesültek sérülései kevésbé súlyosak.

A fentiakkal ellenkező hírek — rémhírek, amelyek minden alapot nélkülöznek.

A vidékünkön ismétlődött ellenséges géppuskázás végre arra ösztönözhetné az óvóhelytől idegenkedőket, hogy okulva mások súlyos tapasztalatain, most már első dolguk legyen a riadó elhangzása után, hogy ahol csak lehet, óvóhelyre meneküljenek.

Tíz vagon textilneműt gyűjtöttek össze a zár alá vett nagykanizsai zsidólakásokból

Várják a pénzügyigazgatóság rendelkezését a holmik további sorsára vonatkozólag

A zár alá vett nagykanizsai zsidó lakásokban leltározott textil-neműek összegyűjtése befejezés felé közeledik. Hatalmas munka volt, hiszen 750 zsidó lakást kellett feldolgozni, a holmit összegyűjteni, osztályozni. A romlandó áruk, élelmi- és háztartási cikkek gyűjtőhelyre kerültek, ahol a kávétól a szappanig, zsirtól a gyufáig mindent leltárba vettek. A Weisz és Danneberg-féle Erzsébet-téri házban hatalmas raktárban a leltározott textilárak vannak felhalmozva, melynek mennyiségét legkevesebb tíz vagonra becsü-

lik, sok millió pengő értékben. Van ott legalább 2000 darab dunyha, 3000 fejtáncos, 1000-nél több különböző szőnyeg, sok vég vászon, damaszt-nemű, férfi- és főleg szinte csodálatos luxus-kivitelben temérdek női fehérnemű, rengeteg női ruha, kabát, van elég szép számmal női szőrme-kabát is, rengeteg cipő. Egyike-másik zsidócsaládnál 15-20-25 pár női cipőt is találtak. Hasonló a férfiak ruhatára. Mindenütt volt cipő, ruha bővíben. A jólét és gazdaság minden jelét találták a felszámolók a legtöbb zsidó-család otthoná-

Több mint száz lakást foglal le a nagykanizsai zsidó butorok raktározása

Még két hónapig eltart a volt zsidó lakások kiutalása

Csak akinek módjában van a nagykanizsai lakáshivatal munkájába betekinteni, tudja, milyen idegölő munka folyik ott a közönség szolgálatában. Mintegy hat hónap óta 730 zárolt zsidó lakásnak az igénylők részére való kiutalása hatalmas munka. Mai napig mintegy 600 lakást utaltak ki. A hátralevő lakások most kerülnek sorra.

Zárolt zsidólakásokban leltá-

rozott butorokat, nem számítva a zsinagógát és más nagyobb férőhelyiségeket — a mai napig 58 lakásban hordták össze. Így azt az 58 lakást egyelőre el kellett vonni a kiutalás alól. A még nem leltározott zsidó lakásokból is ki kell üríteni a butorzatot, tehát még további férőhelyre van szükség a butorok számára. Ugy számítanak, hogy az ösz-

Várják az intézkedéseket nagykanizsai intézményeknek volt zsidó épületekben való elhelyezésére

A nagykanizsai zsidó épületekkel kapcsolatban több intézmény, iskola, egyesület elhelyezése vált lehetővé. Az ecélra kiküldött külön képviselőtestületi bizottság, élén a polgármesterrel, helyszíni szemlét alapján tervbe vette a Seidemann-féle házban az iparostanonciskola és

internátus, a Rozgonyi-utcai Stern-féle házban a levanteotthon, a sugár-uti volt Kreiner-féle házban a városi múzeum elhelyezését. Szó volt a Horthy Miklós-uti kaszinóépületnek egy városi kulturház céljaira való igénybevételeéről. Számos más intézmény, egyesület elhelyezé-

ban, főleg azonban a ruha, fehérnemű szekrényekben és ágyneműekben.

Eddig mintegy öt raktárba gyűjtötték össze ezeket a holmikot, osztályozás szerint. Most az osztályozott dolgokat egyetlen központi raktárba, a Weisz és Danneberg-házban gyűjtik össze.

Eddig 36 kerettyei kibombázott magyar kapott ezekből a zsidóholmikból ágynemű, fehérnemű, ruhát, cipőt, háztartási felszereléseket, ezenkívül hazafias szolgálatot teljesítők szép számát ruházták fel, cipőtől, fehérneműtől kezdve.

— És mi lesz most a központi raktárban összegyűjtött sokmillió értékű holmival? — kérdezzük.

— Várjuk a pénzügyigazgatóság rendelkezéseit a továbbiakra vonatkozólag.

szes nagykanizsai zsidó lakások butorzatának tárolására 100-nál is több lakásra van szükség. Amelyek persze mind elesnek — egyelőre a kiutalástól. Hogy a most raktárul szolgáló lakásokat is minél előbb kiutalhas-sák, fontos lenne, hogy a pénzügyigazgatóság elrendelje a butoroknak — miként más vidéki városokban is már tették — hatósági árverelést vagy eladását.

Amennyiben nem áll be előre nem látott fennakadás vagy korlátozás, felüggesztés vagy más irányú intézkedés, a zsidó lakások kiutalása mintegy két hónap múlva teljesen befejeződik.

mind a zsidó épületekkel kapcsolatban kereselt megoldást.

Amint beavatott helyről értesülünk, az előterjesztések ebben a kérdésben megtörténtek a város vezetőségéhez, amely azokat magáévá is tette, de most illetékes helyről rendelkezést várnak az ingatlanok igénybevételei illetőleg. Tehát most már csak idő kérdése, hogy a szóban forgó intézmények végleges elhelyezésének kérdése megoldást találjon.

A város vezetősége állandóan napirenden tartja mindezeket.

A légmentes hétféle betegségről és azok orvosszereiről

Tapasztalatok a régi és az új riasztási rendszer körül

Az új riasztórendszer bevezetésével kapcsolatban érdemes lesz kissé széjjelolnózni, hogy kiro milyen hatással lesz az új rendszer? Vajjon javítani fog-e azokon a szerencsétlen idegbetegeken, akik már hónapok óta nem alszanak, avagy helyzetük nem-e lesz súlyosabb?

Először nézzük meg, hogy a régi rendszer milyen betegeket tormolt ki?

1. típus — A rádító beteg

Olvan emberekből rokrutálódik, férfiakból, nőkből vegyesen, akik reggel, ébredés után azonnal kinyitják a rádító és lefekvésig Budapest I. hullámhosszán tartják. A nyugvás ideje ezek részére rendszerint éjjel után egy óra, ébredés reggel hat órákor. Ha azonban éjjel egy órákor még zavaróropülés van, akkor a nyugvás ideje kitolódik esetleg hajnali négy óráig. Ily napokon délután 1—2 órát alszanak, de csak akkor, ha valaki a rádító mellett vigyáz és »Műsorunkat bizonytalan időre megszakítjuk!« bomondásra azonnal ébreszt.

A rádítóbeteg össze van nőve a rádítójával, azt pillanatra sem hagyja el, csak az esetben, ha valaki helyettesíti. A rádítóbeteg nem jár sehová, lakását nem hagyja el. Mindent a házához kell hozni és minden embert boldognak tart, aki álláspontját nem helyesli. A rádítóbeteg óvóhelye a legjobb. Kényelmesen be van rendezve, a vasbeton földem duplán, esetleg triplán alá van támasztva. Légmentes olzárás mellett hallgatja tovább a második, óvóhelyi rádítóját. Karosszékekben ülve figyel és minden zorojt bombadobásnak véve, össze-rezzen és a végrondolatéte gondol. A lefuvásról külön kell értesíteni, melyért örömmel és busásan fizet. A rádítóbeteg falura nem megy, mert ott nem érzi magát biztonságban, ellenben ha családja van, az kénytelen falura menekülni, nehogy ők is rádítóbetegségbe essenek.

Orvosság:

Ezeken csak a rádiócsövek, vagy a rádítókészülékek teljes kipu sztu lása segít. Áramszünet nem használ, mert telepes rádítójuk is van tartalékban. Alkalmas pillanatban a rádiócsövek kiszodése és összetörése sem segít a beteg állapotán, mert »feketés« minden pénzt megad egy új csöért. Az új rendszer ezeket gyakori lázas állapotba fogja hozni.

2. típus: — A sziréna beteg

Pont az ellenkezője a rádítóbetegségnek. A rádító utálja, idegesíti, nem tűri meg a házában. Nem akar semmiféle beropülésről, vagy légi-veszélyről tudni. A sziréna beteg csak egytől fél, a sziréna megszólalásától. Bárhova megy, állandóan figyel. Minden bugásra összerozzen. Éjjel gyakran felriad és ilyenkor felöltözik és lerohan az óvóhelyre. Reggel 5 órákor ébred. Gyorsan bevásárol. A férfi már 8 óra előtt hivatalában van. Általában foglalkozását korábban kezdi meg a keltetőnél. A sziréna beteg a városban minden óvóhelyet ismer és rendszerint egy-és ugyanazon uton jár, hogy kiszomelt óvóhelyét idejében elérhesse. Odahaza riasztáskor a legelső az óvóhelyen. Minden értékes holmija

gondosan óvóhelyesomagban, illetve ládákban és kofforokban. Legalább kétheti élelmet és egy kis patikát magával cipel. A házorségparancsnok megjelenésekor rendszerint beteg, néha összeesik, nehogy az őrségbe beosszák. Az óvóhelyen összegörnyedve ül, szótlanul. Állandóan sóhajt és merov szemekkel néz a levegőbe. Csak egy kívánsága van: a mielőbbi lefuvás.

Orvosság:

A sziréna beszüntetése. Ezeknek az új rendszer csak ártani fog, mert ha a légi-veszélyt is szirénával fogják jelezni, nem fog morni az óvóhelyről oltározni. Óvóhely-óslakó lesz.

3. típus — A kíváncsiság beteg

Fél az óvóhelytől. Látni akar. idegei nem bírják elviselni az óvóhelyen való tartózkodást. Ott nem lehet híreket szerezni. Csak a térszint felett érzi magát jól, ahol a gépeket lesi és ha a gépek a feje fölé kerülnek, a kapu alá húzódik. Ha bombát hall hullani, leszalad az óvóhelyre, rendszerint későn. Ezekből is sok áldozat kerül ki.

Orvosság:

Sérülés, mely után ezek lesznek a leghűbb óvóhely-látogatók. Ezeknek az új rendszer jól jön, mert híreket szorozhatnak. Lassan a rádító betegok lesznek.

4. típus: — A sors beteg

Rendszerint azok, akik a sorsra bizzák magukat. Olyanokból tövödnek össze, akik minden lérgó-szolgá-

lattól fel vannak mentve. Állandóan sok a dolguk. Lakásban, hivatalban, munkahelyen tovább dolgoznak és abban bíznak, hogy ahol ők vannak, oda bomba nem üt be. Embortársaik szemében ezek a legbátrabb emberek. A riadó lefuvása után fogadja a gratulációkat és maga is elismeri, hogy vasidegok vannak. Egy bombázás esetében ezek vagy áldozatok lesznek, vagy ha életben maradnak, idegösszeroppanással vagy légnymással kórházba kerülnek.

Orvosság:

Csak a légi bombázás, mely után, ha egészségesek maradnak, ők korgotik le a lakókat az óvóhelyre.

Ezek helyzetén az új rendszer nem változtat.

5. típus: — A futás beteg

Riasztáskor elfut. Csak ki a szabadba! Csak ki messze a szönyegtől, a várostól. Ezek minden riasztáskor 4—5 kilométert futnak, vagy a közeli erdőbe, ahol egy kiválasztott kabala-fánál lihegnak a lefujásig, vagy pedig egy árokban pihenik ki fáradaimaikat. Ezek lesznek a legközelebbi Olimpiász futói. A maratoni futásra biztosan be fognak nevezni. Légitámadás esetében, ha élve kerülnek vissza, nem győznek csodálkozni azon, hogy miképpen eshetett oda is bomba, ahol házak nincsenek. Ha ezek sérülést kaphak, rendszerint olvéreznek, mert senki sem tud idejében segíteni rajtuk.

Orvosság:

Bokarándulás vagy bokatorés.

Az új rendszer annyiban fog javítani helyzetükön, hogy nem fogják bevárni a riasztást, hanem egy félórával előbb startolnak.

6. típus: — A sétálás beteg

Pont ellenkezője a maratoni futónak. Nagyon sokan vannak. A sziréna üvöltésére futyulnek és nyugodtan tovább mennek dolgukra. Kínvetik a hatósági közegeket, akik őket az óvóhelyre zavarják, mondván: »Ugy sem lesz ebből légitámadás, minthogy már százszor is riasztottak és mégsem volt semmi.« Nők, férfiak vegyesen, nem izgulnak, mert ők érzik előre a légitámadást. Kitünő szimatjuk van, tehát nem izgulnak és szép lassan mennek a dolgukra abban a reményben, hogy mire hazaérnek, a lefuvás is bekövetkezik. Egy légitámadás alkalmával ezekből kerül ki a legtöbb áldozat.

Orvosság:

A legszigorubb büntetés kiszabása. Légitámadás esetében a bombázás, mely után, ha életben maradnak, a futás betegok lesznek.

Az új rendszer még kényelmesebbé fogja őket tenni.

folytatás a következő oldalon

7. típus: — Rendszeres és egészséges polgárok típusa

Hála Isten, ebből van a legtöbb. Ezek mindenkor követik a hatóság intézkedéseit. Életbenmaradásuk, ha csak telitalálat nem éri őket, biztos. A telitalálat következtében elhaltak pedig, mint a tapasztalatból tudjuk, a legkisebb százalékát teszik ki az áldozatoknak.

Mi a helyes magatartás?

Az új rendszer főleg a hatóságokat, hadi ipartelepokat, gyárakat, gazdaságokat fogja előnyösen érinteni, mert a légihelyzet állandó bomlásával, a nem érintett körzetekben mindenki nyugodtan végzegetheti dolgát, dolgozhatnak, míg az érintett körzetekbe esők időt nyor-

nek az esetleges riasztáshoz való felkészülésre.

A nagyközönség nyugodtan végezze a dolgát és ne hallgassa a rádió bemondásait, hanem bizzon a légő-központok riasztásában, ott éjjel-nappal ügyelotes szolgálat van és a veszélyről idejében adnak jelzéseket.

Káros a rádió állandó hallgatása a következő okokból:

a) A rádió állandó hallgatása azzal a veszéllyel jár, hogy a rádiócsövek hamar el fognak használandni és pótlás nem lesz. Tőhát takarékoskodjunk és hosszabbitsuk meg a csövek élettartamát.

b) Ne izgassuk magunkat előre, mert idegoinkre még szükség lesz.

Ne várjuk és lessük azt, hogy mikor jövünk mi sorra. Ne legyünk kíváncsiak, hogy hol járnak az ellenséges gépek és főleg ne gondoljunk arra, hogy a Józsi bácsi, vagy a Torka néni Egorben vagy Komáromban veszélyben lehet-e. Nyugodjunk meg abban, hogy légiveszély esetében mindenütt megtesznek mindent az-élet és-vagyon mentésére.

c) Aki az új rendszernél állandóan a rádió bemondásait fogja lesni, előbb-utóbb annak beteg lesz, tönkreteszi idegeit, elveszti nyugalmát, kimerülés következtében pedig munkabírását, végül egészségét.

Ovjuk egészségünket, mert még sok teherpróbának lehetünk kitéve!

Törseök Károly

Két halálos áldozata van a vasárnapi ellenséges légi támadásnak

Az anyagi kár jelentéktelen, két sebesültet a kórházban ápolnak

Már megint halottak és romok tömegéről terjedtek el hírek a tegnapi légitámadás után Nagykanizsán, de különösen a környéken és szerte Zala vármegyében. Mindezekkel a hírekkel szemben a való tényállás a következő.

A nagykanizsai légóttalmi sziréna tegnap, vasárnap háromnegyed 10 órakor ismét riadót jelezett. A közönség fegyelmézetten vonult az óvóhelyekre, várva a lefuvást. Jó hosszú volt az ellenséges kötelékeknek magyar légitérben való tartózkodása. Budapesten és környékén is bombáztak, amiről a rádió je-

lentését már leadta.

Délután 2 óra körül lehetett, amikor a kihalt Nagykanizsa felett elég közeli gépfegyverkattogás hallatszott. Több ellenséges vadászgép, amelyek szovjet-céllagjelvényt viseltek, rendkívül alacsony leereszkedtek, úgy, hogy szinte surolták a házak kéményeit, közben a város egyes részein végiggéppuskáztak. Különösen az állomás környékét

vették célba, ahol a nagyrécei vonalon lévő szerelvényt és mozdonyokat lőtték, midőzben Nagy VI. János nagykanizsai főtől egy gépfegyvergolyó nya-

kán találta. A köteleességét teljesítő vasutas hősi halált halt. Azonkívül még két sérülés történt, mindkét sebesültet beszállították a kórházba. A gépek további utjukban terrortámadást végeztek a csurgói állomás ellen, ahol egy gépfegyvergolyó eltalálta Pintér József mozdonyvezetőt. A légóttalmi szervek autón beszállították a nagykanizsai kórházba, de nem lehetett már segíteni, ma reggel fél 6 órakor a kórház sebészeti osztályán meghalt. Haláláról a nagykanizsai MÁV állomás sürgönyileg értesítette hozzátartozóit. Az ellenséges légitámadás csak nagyon csekély anyagi kárt okozott.

Ez a valódi tényállás, — minden más hír alaptalan. A közönség a komoly időkhöz méltóan, fegyelmézetten és lelkiileg is rendezetten viselkedett.

A KÖZÖNSÉG ROVATA

Légóttalmi téren még sok a kívánni való Kanizsán

Kaptuk a következő sorokat, több ismeri városatya aláírásával:

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Mi, akik állandóan nézzük a közönség magatartását és figyeljük riadókor óvóhelyre özőnlését, a közönség, valamint az illetékes tényezők figyelmét felhívjuk ismételt tapasztalatainkra, hogy sürgős orvoslást és intézkedést kérjünk a hatóság vezetőitől.

Tapasztaltuk, hogy a sziréna már régen elfujta harmadszori figyelmeztető jelzését, 25 perce is elmúlt és az utcákon a közönség még mindig járkál és mozog, járművek futnak az utcákon, mintha a jelzés nekik nem szólna. Pedig a közönség hozzászokhatott volna már, hogy a légi asszony- és gyermekgyilkosok gépfegyverrel lövik az utcán haladókat. Eppen elég halálos áldozata és sebesült volt már eddig is mindenfelé és Nagykanizsán is. Intézkedést kérünk, hogy a sziréna harmadik fuvása után néhány percre, mindenki óvóhelyen tartózkodjék, után csak azok jár hassanak, akik szolgálatukból kifolyólag kénytelenek jární és dolgukat végezni.

Sok esetben tapasztaljuk, hogy az esti elsötétítés még mindig sok kívánnivalót hagy maga után. Sok ablakból oly erős fény szűrődik ki, hogy egyenesen ráirányítja a városra az ellenséges gépek figyelmét. Vajon milyen lelkiismeretük van azoknak, akik gondatlanságukkal az egész várost kitézik az ellenség támadásának. Kérdezzük: hát lehetséges ez a háboru kellős közepén, amikor egy-egy ilyen gondatlanság az egész város lakosságára a legnagyobb veszélyt zudíthatja, sőt egyenesen kihívja, provokálja az ellenséget. Ezt mindenképpen meg kell akadályozni. Kérékpáros rendőreink járják be a várost elsötétítés után és ellenőrizzék az ablakokat és aki még most

25560/1944.

Tárgy: Légoltalmi szüksegriasztás és lefuvas végrehajtása.

Hirdetmény.

Tudomására adom a város közönségének, hogy esetleges áramszünet, vagy áramzavar esetén, amikor a szirénák nem működhetnek, a légoltalmi riadó és lefuvas a következőképpen lesz jelezve:

I.

Légiriadó esetében:

1. Az alsó (ferences plébánia), a felső (Jézus Szive) és a kiskanizsai templom harangjait félreverik, háromszor egy-egy percig, közben fél-fél perces szünettel.

2. A vasút mozdonyai, azonkívül a MAORT mőhely, a sőrgyár, a volt Stern-féle Csengery- és Honvéd-

utcai téglagyárak, a Viktória téglagyár és a Tarján cég Magyar-utcai üzeme gőzcsipjai sípolnak és gőzdudái dudálnak. A sípolás, illetve dudálás háromszor egy-egy percig tart, hullámzó hanggal, közben fél-fél perces szünettel.

3. A tűzoltótoronyban egy kézi sziréna háromszor 1 percig szirénázik, fél-fél perces szünetekkel.

4. A városházi, tűzoltótoronyi, kiskanizsai és törvényszéki hangtölcsérek bemo ndják a „légiriadó“-t.

5. Azokon a helyeken, ahol eddig is a „légiveszély“ és „zavaróreptelés“ jelzősű táblákat kihelyezték, „légiriadó“ feliratu táblák kerülnek kihelyezésre.

Fenti jelek elhangzása után a közönség magatartása ugyanaz, mintha a sziréna jelezte volna a légiriadót.

II.

Légiriadó megszűnését áramszünet esetében a következőképp jelzem:

1. A három plébániatemplom ren-

desen harangoz egyfolytában három percig.

2. A vasút mozdonyai, azonkívül a MAORT mőhely, sőrgyár, a volt Stern-féle Csengery- és Honvéd-utcai, valamint a Viktória téglagyár és a Tarján cég Magyar-utcai üzeme gőzcsipjai és gőzdudái kétszer egyhangu sípolást, illetve dudálást adnak le, egy-egy percig, közben fél-fél perces szünettel.

3. A fentemlített helyeken a hangtölcsérek bemo ndják a „légiriadó“ jellet háromszor.

4. A fentemlített táblák helyére „légiriadó elmult“ feliratu táblák lesznek kihelyezve.

Félreértések elkerülése végett figyelmeztetem a város közönségét, hogy a fent felsorolt jelzések csak abban az esetben irányadók, amikor áramszünet, vagy áramzavar van, normális körülmények között továbbra is az eddigi szirénajelzések működnek.

Nagykanizsa, 1944. szept. 15.

3010

Polgármester.

A Balatonparton és többfelé Somogyban géppuskáztak ellenséges repülőgépek

Komoly tanulság: — ellenséges gépek elől rejtőzni kell

Hogy mennyire nem szabad könnyelműen venni a légiriadó alatti rejtőzést, bizonyítják az alábbiak.

Minap nagy riadalmat okozott Nagykanizsán is az egészen alacsonyra szállt ellenséges repülőgépek géppuskázása, aminek a vasuti vonalon egy halottja is volt, Nagy János vasutas, akinek tegnap délután a hősi halottaknak járó részvét mellett volt a temetése a nagykanizsai sírkertben.

Somogyi tudósítások most számolnak be arról, hogy ugyanakkor többfelé is intéztek géppuskatámadást ugyanazok az ellenséges repülőgépek, min-

denült egészen alacsonyra lerepülve. Legsúlyosabb volt a csurgói támadásuk. A négy gép többször is rárepült a vasuti állomás környékére és minden alkalommal kelepéltek a géppuskái. Szállítás alatt lévő 12 lovat öltek meg a géppuskagolyók, több állatot pedig megsebesítettek. Egy mozdonyfűtő kapott több lövést, azonkívül a mozdonyvezető, akit — mint már jelentettük — a nagykanizsai közkórházba szállítottak.

A géppuskázás megismétlődött Gyékényesen is, anélkül azonban, hogy komolyabb kárt okozott volna. Lövéseket adtak le Fonyódon is, baj azonban

ott sem történt. Fonyódon a vilákat is végigpásztázták, kisebb épületrongálódásokon kívül azonban kár nem esett.

Annál szomorúbb kimenetelű volt a géppuskázásnak Balatonmáriafürdőn. Eppen légiharc volt a község közelében. A német vadászok alacsonyra leszórtották az ellenséges gépeket, amelyek vadul géppuskázni kezdtek. Több golyó a máriai Pamuki-vendéglő terraszára süvített be, ahol reggelijét fogyasztotta Fecske János budapesti magánvállalati igazgató. Több golyó találta az igazgatót, aki holtan esett össze. A vendéglős feleségét négy találta térte a combján, karján és a tábán.

Balatonszentgyörgyön és Balatonlellén is lőtték az állomás környékét, egy mozdonyvezető halálos lövést kapott.

Felrobbant a talált töltény, súlyosan megsebesített egy iskolás fiút

Ujabb áldozata van a vigyázatlanságnak

Súlyos szerencsétlenség érte Horváth Ferenc 10 éves újudvari iskolás gyermeket. A fiú az iskolából hazafelé menet az er-

dőszelelen egy éles töltényt talált. A fiú az érdekes zsákmányt zsebre vágta, hazavitte, majd otthon fejszét fogott és szét akarta

ritni. Közben természetesen a töltény felrobbant és a fiút oly súlyosan megsebesítette, hogy be kellett azonnal szállítani a nagykanizsai közkórház sebészeti osztályára.

A kórház értesítette az esetről a rendőrkapitányságot.

Gondoskodjunk sebesült véreinkről!

Apolónőkre, a társadalom szeretetére, olyasnivalóra és rádiókra van sürgős szükség

A magyar kapukat is megdöntette a háboru véres forgószela. A magyar honvéd véro öntözi ujra az ősi határokat, a sok ékes rigmusban megénekelt, sok lelkes szónoklatban szentnek esküdött magyar rögöt. Most azonban a szavak helyét a magyar vér hullása, a magyar esolekedetek vették át. Most szavak helyett a magyar kötelességérzet jelentkezők és gondoskodják szeretetével, áldozatkészségével azokról, akik sebesülten, esonkán megérkeztek a véres haremezokról Nagykanizsára is. Mintogy főlozor már a Nagykanizsán a barakk-kórházban és a városi közkórházban ápolt sebesült honvédek száma. Valamennyi magyar honvéd, az ordélyi harcok sebesültjei. Sok közülük semmit sem tud időközben a menekültök sorsára jutott családjáról. Soknak egy fillérje sincs, hogy egy ujságot, egy esomag dohányt, egy szem gyümölcsöt vásárolhasson. Ezek mellé a sebesült magyar honvédek mellé oda kell állnia a kanizsai társadalomnak és a szabványos katona-ollátás gondoskodása mellé adni kell nékik szoro-tot, törődést, segítséget.

zsan a barakk-kórházban és a városi közkórházban ápolt sebesült honvédek száma. Valamennyi magyar honvéd, az ordélyi harcok sebesültjei. Sok közülük semmit sem tud időközben a menekültök sorsára jutott családjáról. Soknak egy fillérje sincs, hogy egy ujságot, egy esomag dohányt, egy szem gyümölcsöt vásárolhasson. Ezek mellé a sebesült magyar honvédek mellé oda kell állnia a kanizsai társadalomnak és a szabványos katona-ollátás gondoskodása mellé adni kell nékik szoro-tot, törődést, segítséget.

Mindenekelőtt szükség van önkéntes ápolónőkre

A Vörös Kereszt ápolónői szakosztályának két agilis vezetője, dr.

Bentzik Ferencné és Ofenbeck Mária ezidőszorint teljesen egyedül

látják el az önkéntes ápolónői szolgálatot félnapos váltással a három felé elhelyezett sebesültök között. Két ember ezt a munkát soká nem bírhatja. Szükség van önkéntes ápolónők jelentkezésére. Voltak már vöröskereszt tanfolyamok Nagykanizsán. Hölgyeink közül szép számmal elvégezték a tanfolyamokat. Most itt az idő, hogy a magyar asszonyi lélek hazafias áldozatkészségo tettekben is megnyilvánuljon. Jelenkezzenek az önkéntes ápolónők a magyar szeretetnek orro a szolgálatára! Azonkívül

a Vörös Kereszt ápolónői szakosztálya új tanfolyamot is hirdel.

Kéthetes lesz a tanfolyam. Sürgösen jelentkezzenek magyar asszonyok, leányok Ofenbeck Mária-nál vagy Knortzer György ügyvezető titkár-nál.

Zalai Közlöny 1945. január

Felírás: _____
 Cím: _____
 Postafiókzat: _____
 Tábori posta: _____

Az elbontás ma 4 óraker kezdődik és 1/8 óráig tart

1. évf., 2. sz.

Nagykanizsa, 1945. január 3. szerda

Ára 20 fillér.

ZALAI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

447

A szovjet parancsa Marcalinál:

„A lakosságot agyon kell löni, a gyermekeket a szovjetunióba szállítani!”

Az egyik szovjet csapatnál, mely Marcali környékén volt harcban, a következő parancsot olvasták fel: Abban az esetben, ha Marcalit a szovjet csapatok ujbol elfoglalják tudatják Marcali néhány napig

orosz megszállás alatt volt, a gyermekek kivételével mindenkit agyon kell löni, a gyermekek pedig a Szovjetunióba szállítandók. Ezt a parancsot azért adták ki, mert állítólag az oroszok gyors kivonulása-

kor a lakosság a házból tüzelt a katonákra és a sebesült katonákat agyonütötte.

Még ha igaz volna is, amivel a Szovjet Marcali lakosságot megvádolja, sem lehetno esodállomazok után a kegyetlenkedések után, amit a szovjet Marcaliban véghezvitt.

Milyik becsületes magyar férfi volna hajlandó az elállatiasodott orosz hordák prédájául odadobni feleségét és leányait?

A bolsevisták balatonkereszturi tartózkodásuk alatt tarkón löttek két honvédet

A közeég visszafoglalása után holttestüket szomszédjuk kertjében találták meg

Amikor az oroszok Balatonkereszturba behatoltak, a jelenleg katonai szolgálatot teljesítő Pongrác Lajos kereskedő és vendéglős lakását elfoglalta egy NKWD-tiszt a vörös hadsereg egy másik tiszjével és altiszjével.

Pongrác Lajos-t pisztollyal kényszerítették arra, hogy adja elő élelmiszer-készleteit és ruhaneműit. Ezen kívül az NKWD-tiszt az asszony jeggyűrűjét is követelte. A nő

vonakodására, ez az embertelen katona édesanyja és két gyermeke jelenlétében dulakodni kezdett vele. Mint hogy a tisz részeg volt, sikerült az asszonynak elmenekülnie. A nő 31 éves fivérét, Sturm Lajos honvédet és bajtársát a Nagyváradról való Szűts Bélát, szülői házában elfogták és elhurcolták. Keresztur visszafoglalása után mindkettőjüket tarkólövessel meggyilkoltan találták meg szomszédjuk kertjében.

(-)

A bolsevikieknél nincs kegyelem senki számára!

Mit mondanak a visszafoglalt magyar területek szerencsétlen áldozatai.

A „Gyöngyösbokréta“ művészvezetője Paulini Béla és felesége a halálba menekültek a vörösök állati kegyetlenkedései miatt

A valóság a bolsevisták kegyetlenkedéseiről sokkalta borzalmasabb, mint a legmeggrázóbb hír bestiális garázdálkodásukról

Kassai Ferenc nemzetvédelmi propagandaminiszter a napokban végigjárta azokat a helységeket, amelyeket hős csapataink visszafoglaltak az ellenségtől. A miniszter jegyzőkönyvekből és fényképekből álló hatalmas adathalmazzal tért vissza utjáról. A valóság azonban sokkal borzalmasabb, mint amit le lehet írni és a fényképeken megörökíteni. Az a jámbor hiszékenység, amely társadalmunk egyes köreiből lábrakapott, hogy a vörösök hordák nem mindenütt viselkednek egyformán, a leghatározottabb cáfolatot nyerte a valóság láttára. Nincs kegyelem senki számára.

Az emberietlen cselekedetek, kegyetlenkedések hosszú sora vonul fel a visszafoglalt helységekből készült jegyzőkönyvi adatokból. Ezekből mutatunk be néhányat az alábbiakból:

Akik a bunkerbe menekültek

R. J. Vértesszőlősdön ezeket mondta:

— Egy bunkerban voltunk elbujva, amikor a faluba bejöttek a vörösök. Többen voltunk itt, köztünk egyik leányom és unokám. A bolsevisták döngötték a bunker ajtaját, ki kellett nyitniuk. Mindenkit megmoteztak és mindenkinek az arcába világitottak. Egy tiszt elvette az órákat azoktól, akiknek volt és a gyű-

rült is lehúzták az ujurkól.

Ezután a férfiakat kizavarták egy másik pincébe, a nőket pedig részben kint, részben belölkve más pincékbe, megbecstelenítették. Egész éjjel hallatszott a nők sikoltozása. Mentünk utánuk és könyörögtünk szlovákul, hogy ne bántsák őket, rájuk fogták a fegyvert, a leányomat elvittek.

A meggyalázott szegény munkásasszony

Özv. V. L.-né ezeket beszéli:

— Három kisgyermek anyja vagyok, szegény özvegyasszony. Vagyári munkásnő vagyok, öntő szakmunkás. A szüleimmel és gyermekeimmel voltam a bunkerban, a vörösök kicipeltek és egy másik bunkerba vittek. A gyermekek sikoltottak utánam és velem akartak jönni, de a vörösök visszalökték őket. A szüleim és én is szlovákul könyörögtünk, hogy ne bántsanak, elmondtam, hogy milyen nyomorult szegény asszony vagyok, de nem hallgattak rám. Bevittek a pincébe, leszaggatták a ruhámat, számat betömték és két vörös megbecstelenített. Lakásomat is teljesen kifosztották. A hugom is hasonlóképpen járt.

Paulini Bélaék házában

Baj községben hasonlóak az állapotok. A szőlőhegyre is feltöng-

gott a miniszter, megnézte Paulini Bélaék házát.

A ház teljesen felduva. Pauliniék felesége holtan feküdt a szobában. Erről a szomszéd ezeket mondta el:

— Először három bolsevik-határőrt be Pauliniék házába, ezek közül az egyik megbecstelenítette Pauliniék feleségét. Mikor elmentek, Pauliniék kétségbeesve mondták, ha a vörösök még egyszer bemennek hozzájuk, akkor végeznek magukkal.

A következő nap ismét berontottak hozzájuk a bolsevisták s valószínűleg ekkor követték el Pauliniék gyöngyikösséget. Elvitték Pauliniék rádióját és három órát és mint látszik, feldúltak a lakásban.

Egész éjjel hallatszott a nők jajveszérése

B. Gy. ezeket mondja:

— A lakásokban mindent felforgattak. A pincékről leverték a lakókat és a boroshordókat feltörték. A legénység nem akart engedelmessé válni a liszteknek, vitatkoztak velük, visszakiabáltak s akinek nagyobb volt a hangja, azé volt az igazság. A lakásokból minden értéket és értéket összeszedtek, a rádiókat szétverték. A nők jajgatása egész éjjel hallatszott a faluban.

Ezek a tények! Ez az igazság!

Ezek a vallomások csak tört részét képezik a borzalmak valóságának.

Az emberek még beszélni sem akarnak az átélt eseményekről, még kevésbé a nők a velük megélt legnagyobb szegényről.

A lakosság általánosan az az egyhangú véleménye, hogy hazugság minden, amit a szovjet bánásmódról mondtak, mert az egyszerűen rosszabb és aljasabb.

Ezek a tények!

Ez az igazság!

Jaj azoknak, ahová a szovjet bevonult.

Még soha nem volt annyi résztvevője a kanizsai Vöröskeresztes ápolónői tanfolyamnak, mint most

Már lehet jelentkezni a legközelebbi tanfolyamra

A nagykanizsai Vöröskereszt által megrendezett újabb házi betegápolási tanfolyamra örvendetesen annyian jelentkeztek, mint eddig még egyetlen tanfolyamra sem. Az újabb tanfolyamot a városháza kistanácsstermében nyitották meg. Ofenbeck Mária vezetőhelyettes bevezető szavában rámutatott arra, hogy míg a férfiak a fronton küzdenek,

addig a nők otthon veszik ki részüket a vártaállításban. Nagyon fontos, hogy minél több magyar nő sajátítsa el a betegápolást, hogy ha nem is a harcéri ápolásra, de legalább otthon, a családban előforduló betegségek alkalmával tudja a legszükségesebbeket elvégezni. Dr.

Ujházy Sándor m. kir. városi tisztiorvos beszédében azt fejtette, hogy a mai nagy orvoshiány mellett kell, hogy a nők is elsajátítsák az egészségügyi teendőket. Majd megkezdődött a tanfolyam első órája. A tanfolyam vezetője Gyánti Erzsébet leánygimnáziumi tanárnő.

Mivel az érdeklődés nagyfokú, újabb tanfolyam rendezését határozták el, amelyre már most lehet jelentkezni vagy a tisztiorvosnál, vagy Ofenbeck Máriánál.

A szovjetüzerség a Balatonba süllyesztette a menekülő magyarokkal telet osónakokat

Több mint 300 magyar a Balatonba fulladt.

(Siófok) Egy bolsevista tüzerűteg még a rengeteg gaztett között is kimagasló kegyetlenséget hajtott végre. Fonyód mellett öreg emberek, asszonyok és gyermekek megkísérelték, hogy hat csónakon a Balaton tulsó oldalára átkeljenek és így a bolsevisták elől biztonságba meneküljenek. Ezt a kísérletet a szovjetüzerség észrevette, a csónakokat ágyutüz alá fogta és legnagyobb részét sikerült elsüllyeszteni. Csak egészen klsszámu menekültek sikerült a közeli partokat elérni. Ez a gaztett legalább 300 magyar életébe került.

(Esztergom) Perbetén a megszállás hat napja alatt szinte kivétel nélkül valamennyi asszonyt és leányt elhurcolták, míg a férfiakat, akik a nők védelmére akartak kelni, puskatussal leütötték, össze-vissza rugdalták őket és asszonyaikat szemük láttára megerőszakolták. Ebben nemcsak egyszerű közkatonák, hanem magasabb rangú szovjet tisztiek is résztvettek. A lepsényi templomban bordélyt rendeztek be.

Légharítóink Zalában lelőttek egy négy-motoros Liberátort

Személyzetéből kettő szénné égett, kettő megsebesült, hét ejtőernyőt elfogtunk

Az angol-szász zsidók légi terroristái minap bombát oldottak és dobtak le Sümeg ugynevezett „Sarvaly”-nak nevezett erdő részére, a bomba felrobbant, de a tölcséren kívül sem emberéletben, sem anyagban kárt nem okozott.

Ugyancsak jelentik, hogy az ellenséges gépek elhuzása alkalmával Zalászántó községben légharítóink tűz alá vették Al Capone társait és ennek eredményeként sikerült erőinknek egy négy-motoros Liberátor

A felrobbant akna súlyosan öszezeroncsolt öt kanizsai gyermeket

Beszállították őket a nagykanizsai kórházba

Végzetes kimenetelű szerencsétlenség történt tegnap a Csengery-ut végénél lévő ugynevezett „Négyházi”-nál. Öt kis gyermek a téglapad közelében a földön aknát tárogatottak. Játsszani kezdtek vele, csak a tárogatás jobbra-balra, közben leestek és az élesített akna felrob-

bant. A hatalmas dörrenésre elősiető szomszédok és házbéliek a robbanás zajának eloszlása után öt vonagló testet találtak a helyszínen. A súlyosan megérkező mentők valamennyit beszállították a kórházba.

Serfőz István 9 éves, Csengery-ut 93 szám alatti lakos bal lábán sérült meg. Állapota súlyos, de nem

Páncélöklől és kézigránát sérültjeit szállították be a nagykanizsai kórházba

Nem mulik el nap, hogy talált kézigránát, vagy akna, gyakran halálos kimenetelű szerencsétlenséget ne okozna. Többnyire kisgyermekesnek áldozatul, akik nem is tudják, hogy a játéknak gondolt szerkezet milyen veszedelmes. Most ismét két súlyos kimenetelű szerencsétlenség áldozatát szállították be a nagykanizsai kórházba.

Kalmár József 8 éves kisfiu Nagybakónak közszéchen jársával az ut mellett játszadozott. Játék közben

páncélöklől részét találták meg. A veszedelmes robbanó fegyvert rádobták egy közelben lévő autódobozra. A páncélöklől felrobbant és Kalmár Józsefet bal kezén, lábán és szemén súlyosan megsebesítette.

Kóhár János 41 éves murakeresztúri lakos a vasárnapi nap folyamán kézigránátot talált. Kezébe vette, próbálta szétszedni, eközben a kézigránát felrobbant és fején, kezén, derekán súlyos sérüléseket ejtett. Kórházba szállították.

A talált gránátok újabb hafalos áldozatai

Zalaegerszeg (Munkatársunk telefonjelentése)

Kiss Ferenc 14 éves bacska menekült Hahóton kézigránátot talált s azt a lakásba bevitte. A kézigránátot 3 éves huga kitértette a kezéből és így az felrobbant. A robbanás ereje Kiss Ferencet szétszaggatta.

Kovács Imre 14 éves csatári tisztifinak a véletlenül felrobbant talált

kézigránát 3 ujját leszakította.

Kósi János 14 éves csáki kisfiunak a felrobbant gránát repeszai egész testét összeroncsolták. Állapota életveszélyes.

Gellénházán Császár Lajos 14 éves kisfiu Sándor nevű öccsével szintén kézigránáttal játszadozott. A felrobbant gránát Császár Sándort halálra sebesítette, míg Lajos lábát tőből leszakította.

bombázót leszedniük. Az ellenséges gép lángolva és füstölögve zuhant le és a szőlőhegyen ért földet. Zuhánás közben a gép személyzetéből hét ejtőernyővel menekült a biztos haláltól, azokat sikerült elfogni, két repülő szénné égett a gépben, másik kettő is borzalmasan összeégve emeltek ki közégek. Az angol-szász ejtőernyős gengsztereket illetékes helyre szállították.

életveszélyes. Németh György 9 éves és Tollár István 6 éves Csengery-ut 91, illetve 93 szám alatti lakosok egész testét összeroncsolta az akna, úgyhogy életbenmaradásukhoz kevés a remény. Varga József és Kurverger János 14 éves Csengery-ut 95. szám alatti lakosok kezükön és lábukon szenvedtek sérüléseket, állapotuk nem életveszélyes.

Ez az eset is intő figyelmeztetés minden szülőre, hogy gyermekeikre fokozottabban ügyeljenek fel és magyarázzák meg nekik, hogy idegen holmikkal ne nyuljanak.

Hosszu, ezres főnyi oszlopokban hajtják a bolsevik zsványok a magyar vértanukat Szibéria felé

Aki a kimerültségtől vagy éhségtől összezúszik, az utszélen lelővik

A vörös betyárok azt tehetik a polgári lakossággal — amit akarnak

Egy budapesti iparosnak — aki 3000 szenvedő farsával együtt mentelt egy oszlopban Baja irányába, hogy onnan Szibéria felé utba-indítsák őket — sikerült Baján meg- szökn. Vallomása szerint a szerencsétlenek csapatában — tiszték és honvédek között — rengeteg budapesti polgári lakos is van. Aki az uton a fáradtságtól vagy éhség-

től össze esett, azt az utszélen egyszerűen lelőtték. Hogy azonban az átadásnál meglegyen a teljes létszám, az utvonalon talált polgárokat elfogták és belökték a szerencsétlen tovább vánszorgók közé.

Magyarországnak a bolsevisták által megszállt részén az egyik szovjet tábornokot megkérdezte szállás- adója, hogy parancsnokság miatt

engedi meg, hogy a lakossággal ilyen rosszul és önkényesen bánjanak? A tábornok erre így válaszolt: „Katonáimnak engedélyt adtam arra, hogy a községekbe való bevónulás után 24 óráig azt tethetnek a lakossággal, amit akarnak.” Arra a kérdésre azonban, miként lehetséges az, hogy a kegyetlenségek 24 órán túl is folytatódjanak, a bolsevista tábornok nem adott választ.

A tábornok szállásadója időközben átszökött a német-állásokig.

Magyar testvér — csak a fegyver — a válaszuk!

Győzelem, vagy — halál!

Zalai Közlöny 1945. március

Autógázolás, robbanás, szerencsétlenségek

Egyetlen nap balesetei a kanizsai kórház eseménynaplója tükrében

Koleszár József beledi lakos el- lenséges aknaszilánktól bal karján és lábán, anyósa Koleszár Jánosné 65 éves, szintén beledi lakos, mindkét kezén és bal lábán, Hetczér Antal 50 éves napszámos, beledi lakos jobb combján sérült meg.

Kakrik János 12 éves berzencei lakos kézigránát talált, kezébe vette, eközben a kézigránát felrob-

bant és szilánkjai egész testén súlyos sérüléseket okoztak.

Tóbold Józsefné 43 éves taranyi lakos Ujpusztán ellenséges aknaszilánktól bal lábán sérült meg.

Gaal Antal 9 éves, Nagykanizsa, Ország-ut 112. szám alatti lakos a legelőn robbanószert talált, az felrobbant és jobb kezét, valamint arcát súlyosan megsebesítette.

Dávid Ernő Széchenyi-tér 1. sz. alatti Jakos, MAORT munkés a MAORT-telepen dolgozott, amikor egy autó keresztül robbant a telepen és elütötte.

Salamon Ferencné 47 éves, Attila-utca 17. sz. alatti lakos, Csérgery-uton át akart haladni, amikor egy arra haladó gépkocsi el- ütötte. Jobb combja elört, egyik völi bal lábán és arcán szenvedett sérülést.

Valamennyi sérültet a nagykanizsai közkórházba szállították be és vették ápolás alá.

Ismét egy halálos áldozat

A felrobbant robbanóanyag halálra ronosított egy gimnáziumi tanulót és súlyosan megsebesített egy mozdonyvezetőt

Tegnap reggel Kiskomárom köz- ségben Marton Ernő 15 éves gimnáziumi tanuló eddig még pontosan meg nem állapított robbanó-

anyaggal bábált, amikor az hatalmas dörrenéssel felrobbant. A robbanás ereje a szerencsétlen fiatal gyermek egész testén súlyos sérüléseket okozott. Ugyanakkor mind-

két lábán szilánk sérüléseket szenvedett a közélben tartózkodó Bakos Dániel 54 éves ny. mozdonyvezető is. Mindkét sérültet a tegnapi nap folyamán beszállították a nagykanizsai kórházba. Marton Ernőn azonban már nem lehetett segíteni, kórházba szállítása után fél órával ki- szenvedett.

Az ágyból kiesett és halálosan összezúzta magát egy katona Erzsébet-téri szállásán

Egy tizedes tragikus halála Nagykanizsán

Különös halálos szerencsétlenség történt Nagykanizsán, az Erzsébet-tér egyik házában, ahol több magyar bajtárs lakik együtt. Közöttük van Matkovics Antal tizedes, aki nős, családos ember, foglalkozása a polgári életben erdészeti tisztvi-

selő. Legutóbb családja Esztergom- ban lakott, ahová az ország más területéről menekült. Matkovicsot igen szerették Nagykanizsán fellebbvalól, mert nagyon kötelességtudó, pontos és megbízható volt. Történt minap, hogy Matkovics társaival

éjjeli pihenőre tért. Ágya emeletnyi magasságban volt elhelyezve szállásán, társai mellett. Mindenki aludt, amikor hirtelen nagy zuhanásra ébredtek fel. A világosságnál látták, hogy Matkovics ágyából kiesett és a magasból oly szerencsétlenül esett a földre, hogy eszméletlenül elterült. Teljesen összetörte magát. Beszállították a kórházba, ahol rövidesen meghalt. Családját értesítették tragikus haláláról. Csütörtök délelőtt temették a nagykanizsai temetőbe, bajtársai nagy részvétel- vel.

Felrobbant és súlyos szerencsétlenséget okozott a nagykanizsai Fő-utcán a véletlenül megrugott kézigránát

Súlyos szerencsétlenség történt esütőtökön reggel háromnegyed 7 óra tájban Nagykanizsán a Fő-ut 24. számú sarokház előtt. Horváth Gábor MAORT munkás munkahelyére igyekezett. Az utca sarkon,

a járdán féntárgyat pillantott meg. Gyamutlanul odább akarta rugni az előtte ismeretlen holmit, amikor az hatalmas dorronással felrobbant. A robbanás ereje megrázta a közeli házakat és az ijedten elősiető em-

berök megdöbbenve látták a földön fekvő, véres embert. Elsőnek a köz-
 zelben szolgálatot teljesítő rendőr-
 őrszem sietett segítségére, majd ha-
 marosan a helyszínre érkező men-
 tők beszállították a kórházba.

Szigoru vizsgálat indult annak megállapítására, hogy mi okozta a felrobbanást és a robbanó tárgy valószínűleg tojás-kézigránát — hogyan került a járdára.

Darabokra tépte az elhajított gránát a 12 éves fiút

Ujabb halálos tragédiát okozott a talált kézigránát

Már állandó rovatot kell nyitnunk a talált gránát okozta halálos esetek és súlyos szerencsétlenségek közlésére. Tegnap a közeli Nagy-

bákonak községben Takáts Ferenc 12 éves tanuló, egy ottani ipar-gazda fia, a Száka-utcában, közvetlenül lakásuk előtt egy kézigránát talált. A fiu eleinte játszadozott vele,

majd elhajította magától. Ebben a pillanatban a gránát felrobbant és a szerencsétlen fiút darabokra tépte. A robbanásra kisiettek a házból hozzátartozói, de akkor már csak a gyermek szétvetett véres testét láthatták. Az esetről jelentést tettek a hatóságknak.

A bolsevisták pokoli kegyetlenkedései a magyar arcvonalon

Hogyan kiozzák és ölik meg a kezükbe került foglyokat — A magyar nőket is besorozzák a vörös hadseregbe, kényszermunkára — A magyar lakosság a szovjet kegyetlenkedései elől a bolgár katonákhoz menekül

Amikor a magyar és német csapatok a Balatontól délre a bolsevikiek megerősített és mélyen tagozott állásrendszerébe behatoltak, a szovjet szoldateszka állatias gaztetteinek egész sorát állapították meg. Ismét megbizonyosodott az, hogy ezek a Keletről származó embertelen hordák nemcsak a megszállt területek védtelen lakosságával szemben, hanem a harctéren is tulateszik magukat azokon a kör-látokon és szabályokon, amelyeket földtekénk minden más nemzete még a véres háborus ellentétek között is tiszteletben tart.

Egy átmenetileg a szovjet által elfoglalt német gránátvető állás két

örmesterét és három gránátost, hol-tan vashuzallal összekötött keze-
 kel találtak meg. A szadisztikus kegyetlenség nyomaiból meglehetősen állapítani, hogy ez az öt nem harc közben esett el, hanem, hogy megbilincselésük után agyonkínózták őket.

Ezek az aljasságok eltörpülnek azok előtt, amit a német bajtársak a téli harcok folyamán saját vonalaink előtt elesett bajtársaik holttestének behozatalánál tapasztaltak. A bolsevikiek az elesetteket megkötözték és a kötelekeket éles kézigránatokkal oly módon kötötték össze, hogy a kötelekek feloldásánál a kézigránatok felrobbantak. Egy német katonát ez az ördögös

szerkezet sebesítette meg. Ezek a gáztettek a 299. szovjet lövészhad-
 osztály parancsnokságának körze-
 tében történtek.

A Szovjet — emberhiánya foly-
 tán — most már arra vetemedett,
 hogy nem csak a magyar férfiakat,
 hanem az asszonyokat és leányokat is besorozzák a vörös hadreregbe kényszermunkára. Ott az utánpótlási szolgálatban nehéz testmunkát végez-
 tetnek velők és ezenkívül minden vörös katonának „rendelkezésre kell állniok“.

A foglyvallomások ujabbán igazolják, hogy a megszállott magyar területek lakossága a szovjet tul-
 kapásai ellen a bolgár katonáknál keres védelmet. A bolsevikiek azzal akarják ezt megelőzni, hogy saját részükre lefogalják azokat a háza-
 kat, ahol a legszebb leányok és asszonyok lagnak. Egy bolgár fo-
 goly például kénytelen volt végig-
 nézni, hogy egy 13 éves leányon anyja szemeláttára négy bolsevista követelt el erőszakot, anélkül, hogy ő ez ellen tiltakozhatott volna.

Szólólam, 71. szám.

Nagykanizsa, 1945. március 28. szombat

ZALAI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Fő-ut 9. szám.
 Szerkesztőségi és kiadóhivatali telefon 78. sz.

Felölős szerkesztő: Benedek Rezső

Előfizetési ára: egy hónapra 6 pengő,
 negyedévre 18 pengő.

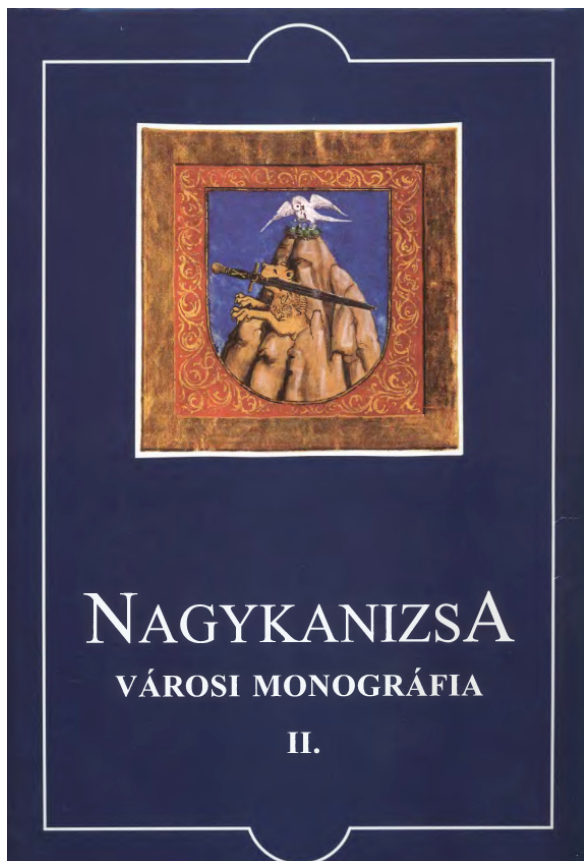
Fegyverek döntik el,

hogy ebben a gránátos véres porban
 kiok lesz igazán. Katonák és ko-
 ményhű harcosok szabják meg az
 eseményok folvasát. Vérpatakok,
 uszkos romok jelzik a dübörgő hadi-
 épprot utjait. Porfollókban elszálló

Az ellenség támadásait visszavetettük

A bolsevisták minden alkalmat megragadnak, hogy kivonják magukat a katonai szolgálat alól — A súlyos embervesztések pótlására dálnokimiklóság segítségével a szovjet megszállott területekről magyar kötelekeket vet harcba

Az orosz hadsereg 1945. április 1-jén történt nagykanizsai bevonulása előtt 4 nappal megjelent utolsó Zalai Közlöny címlapja

@ A legtöbb, ami tudható Nagykanizsa kistérségéről
Hol, mi?
 holmi.nagykar.hu Működteti a Halis István Városi Könyvtár

Keres
 A nagyKAR honlapjai:
 Hol, mi?

Csevegő

Kezdőlap
Folyamatosan bővülő internetes változat:
Előszó
Névmutató
Ady u.
Alkotmány út
Arany János u.
Attila u.
Árpád u.
Babochay u.
Bagoly u.
Bajcsai u.
Bajcsy-Zsilinszky u.
Bajza József u.
Batthyány u.
Báthory u.
Csány László u.
Csengery út
Cserfő
Deák tér
Dózsa György út
Dr. Szentendrey út

Kedves Olvasónk!

A „**Hol, mi? Kanizsai házak és lakói**” című nagyszabású elektronikus gyűjtemény Nagykanizsáról a város épületeihez kapcsolódóan szól. Az épületek utcákba rendezetten találhatóak meg a honlapon. A figyelmes olvasó nemcsak a város színes életével, emlékezetes alakjaival ismerkedhet meg, hanem a történeteket, adatokat, személyeket helyhez is tudja kötni. Bátran kattintson baloldalt valamelyik utcanévre, vagy használja a [Névmutatót!](#)

Ha szeretné az egész „**Hol, mi? Kanizsai házak és lakói**” **2013-as könyvváltozatát** letölteni (**több mint 1600 oldal** képekkel, illusztrációkkal, utcajegyzékkel, névmutatóval), kattintson az alábbi linkre, de vegye figyelembe, hogy a PDF fájl nagy, 220 Mbyte méretű!

[LETÖLTÖM A KÖNYVET!](#)

Tarnóczy Attila

**Hol, mi?
 Kanizsai házak és lakói**

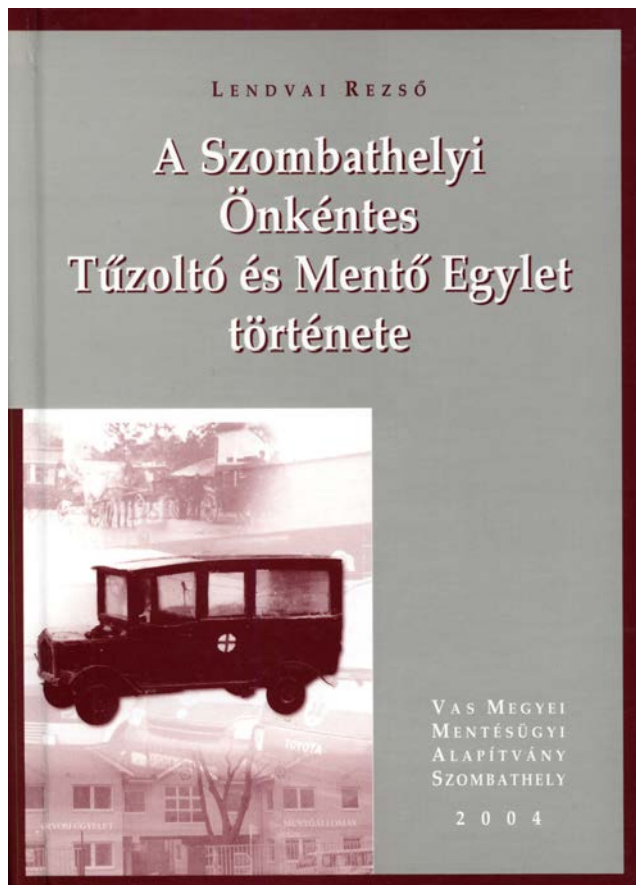
A fejetlen, fehér mán a Váréten

Nagykanizsán, 2009 áprilisában

Frissítés: 2009 júniusában (kiegészítés név- és tárgymutatóval is),
 2010 áprilisában (kiegészítés képanyaggal is),
 2011 októberében (kiegészítés képanyaggal is),
 2012 augusztusában (kiegészítés képanyaggal is).
 Utolsó frissítés: 2013 októberében.

www.holmi.nagykar.hu
 Koraszakunk történetének tárgyalásakor nagyszerű munkákra támaszkodhattunk

A középkorhoz képest nagyon jól érzékelteti az elsősegélynyújtás fejlődését a Lendvai Rezső: A Szombathelyi Önkéntes Tűzoltó és Mentő Egylet története című kiadványból vett szemelvény, mely az 1900-as évek fordulóján mutatja be a sürgősségi ellátás alapfogalmait.

A könyv borítója

Az elsősegélynyújtás ismeretei (A szakmai munka fejlődése)

A humanizmus törvényéből indult ki a magyar törvényhozás, amikor megalkotta az 1876. évi XIV. törvényczikk 39. §-át. Eszerint: „balesetek alkalmával a segélynyújtás mindenkinek, ki ehhez tettel, vagy tanáccsal járulni képes, kötelességében áll.”

A 40. §. a következőképpen rendelkezik: „Mindazok, kik foglalkozásuknál fogva gyakrabban jönnek azon helyzetbe, hogy balesetekben segédkezet nyújthatnak, mint például hajósok, halászsok, mozdony- és vonatvezetők, bányászok, rendőrök, ...”

A 41. §. szerint: „A hatóság intézkedik aziránt, hogy a népesebb városokban mentő intézetek állítsanak, melyek a szükséges mentőeszközökkel és gyógyszerekkel ellátandók. S hogy a rögtöni balesetek által sújtottak megmentése és segélyezése iránt a lakosság népszerű oktatás által felvilágosíttassék.”

A 42. §. a következőt rendeli: „Mindezek és általában az egészségügy szempontjából fő figyelmet érdemlő szabályok a népiskolákban tanítandók. Arra,

hogy az ily oktatás megadatott-e, az egészségügyekben első fokú hatóság felügyelni tartozik.”

Az 1887-ben megjelenő Tűzoltó Közlöny rendelkezést adott ki a tűzoltók mentőfelszereléséről, a balesetek és az egészségkárosodások ismertetéséről, továbbá a sérültek ellátásáról. Ez a rendelkezés néhány évtizedig érvényben is volt. A tüzeknél előforduló baleseteket belső és külső bajokra osztotta az utasítás, s ennek megfelelően csoportosítva tárgyalta:

Belső bajoknál a rosszulletet, az ájulást, a szénegzőmérgezést, a fulladást, a gutautést vagy szélhűdést, a megfagyást, a nyavalyatörést, a villámcsapást és a mérgezést részletezte.

Külső bajok közé került az égés, a sebzés, a zúzódás, a ficam és a csonttörés.

A fenti rendelkezések hatására a különböző megyei tűzoltótestületek is próbáltak az elsősegélynyújtásban előrelépni. Helyi orvos-előadókat és a BÖME kiküldötteit próbálták felkérni egy-egy előadás, vagy tanfolyam megtartására.

A Vasvármegyei Tűzoltó Közlöny 1900. évi I. számában „A villamos áram hatása az emberi szervezetre” címmel ad útmutatást, s elemez hasznosítható tapasztalatokat, szempontokat. E témának külön aktualitást adott az a tény, hogy a tűzoltás egyre veszélyesebb lett az elektromos áram gyakori jelenléte miatt.

A szakmai előrelépést szolgálta az is, hogy a BÖME megbízásából minisztériumi támogatással Dr. Löbl Vilmos, a mentőegyesület ellenőrző orvosa tartott előadást a megyeháza dísztermében nagyszámú hallgatóság előtt. Ezen részt vettek a tűzoltóság, a rendőrhatalóság és a nagy gyárak képviselői is.

Az I. előadáson Dr. Löbl Vilmos Úr foglalkozott az elsősegélynyújtás fontosságával, a sérülésekkel, vérzésekkel, azok ellátásával.

A II. előadáson a ficamokról, törésekről, mérgezésekről, a sérült mozgatásáról szólt. Nagy tetszést váltott ki a gyakorlati bemutatóval.

A Vasvármegyei Önkéntes Tűzoltóegyletek Szövetsége 1900. augusztus 12-én tartott VIII. közgyűlésén bemutatta a mentők iskolai gyakorlatát, amit Gergő Samu megyei főorvos tanított be. Ezen a gyűlésen még szó volt a mentési eljárásokról, azok széles körben való alkalmazásáról is.

Brutscher József is aktív résztvevője volt ennek a bemutatónak. Tudta, hogy ezek a gyakorlatok alapját jelentik egy később szervezendő mentőosztály építésének. Mindig támogatta, hogy hozzáértők, szakemberek tartsák az alapképzéseket, s majd a konkrét mentési eljárásokban kell a tapasztalatokat, a módszereket közösen megtárgyalni és elemezni. Erre alapozta később a mentőosztály tagjainak előírt intenzív tanfolyam tananyagát is. A sűrű órarendben gyakran késő estig tartott a foglalkozás a jelölteknek, és gyakorlással, próbákkal kellett hasznossá tenniük a tanfolyamra szánt időt. Többször hangoztatott el-

képzelése volt, hogy nem lehet az élő ember a konkrét gyakorlás tárgya. Addig, amíg valaki eljut a valós helyzetben való segítségre intézményi szinten, addig elméletben, bábun, gyakorlati helyszínen sokszorosán el kell tudni sajátítani a tudnivalókat. „Nem lehet beteghez engedni a mentőosztályon belül a gyakorlatlant, tanuljon hát előbb” – vallotta Brutscher.

A konzultációs képzés bevezetésekor azt vallotta, hogy „...az egymástól tanulás a legnagyobb kincs, ezt az indulás éveiben bűn volna kihasználatlanul hagyni.”

A Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület által készített oktató füzeteket maga Brutscher hozta pesti útjairól, s azt a képzésen rögtön hasznosítani is akarta. Annak érdekében, hogy a legsúlyosabb betegeknek a legtöbbet nyújthassa, a mentőosztály kérésére a helyi orvosok is kivonultak mentőorvosként.

Ennek egyik eredményéről így számol be a Vasi Napló „Veszedelmes gázmérgezés” címmel:

„Ma reggel súlyos esetben hívták a mentőket az Árvaház utcába, a 11. sz. házba, ahol Csoknyay Jánost hasonnevű fiával együtt reggel veszedelmes méretű gázmérgezéssel találták lakásshobájában. Reggel hét órakor vették őket észre. Azonnal hívták a mentőket és Dr. Steiner Ede orvost, kiknek gyors és erélyes beavatkozására sikerült életet vinni a két eszméletlen személybe. Kétórás megfeszített munka eredményeképpen a betegek magukhoz tértek.”

Brutscher a mentés szervezésében egészen különlegeset alkotott a helyszínen és a felkészülésben is. A mentőosztály megítélésében meghatározó volt az Ő mentésszakmai munkássága.

Folyamatos volt a mentőosztály tagjainak szakmai továbbképzése. Az országban itt történt az egyleti tagok vonatkozásában a legtöbb továbbképzés. Brutscher és Dános Dr. oktatási anyaga korszerű volt, vázlatukat más megyében is felhasználták. A nyilvános gyakorlati bemutatók a tájékoztatáson, a népszerűsítésen kívül a dolgozók szakmai továbblépését hivatott elsősorban szolgálni. A sokoldalú képzés, a gyakorlatra helyezett hangsúly alapos képzést tett lehetővé. Még a látszólag elméleti jellegű anyagok is gyakorlatiassá váltak azáltal, hogy a napi példákól vett utalások rendre elhangzottak.

A mentőosztály orvosa többször hangoztatta, hogy a segélynyújtás egésze alatt az illető egyénnel a leggyöngédebben kell bánni, minden segítői tettet úgy kell alkalmazni, hogy a betegnek az a legkisebb fájdalmat okozza. A segélynyújtónak egyébként sem legfőbb feladata a beteg teljes meggyógyítása, hanem elsősorban az életveszély elhárítása, vagy a súlyos következmények késleltetése, s még használható időnyerés az orvos érkezésére.

Fontosnak tartotta, hogy az elesettet tartsák a segítő jó szóval, biztassák, bátorítsák és vigasztalják. A segélynyújtást ott kell elvégezni, ahol a baj történt, nem lehet mindig elvinni a legközelebbi házba. Hazavitel csak akkor kerüljön szóba, ha a segítség már

megtörtént és a beteg nem igényel későbbi ápolást, esetleg kórházba vitelt.

A segítésnél fontos lehet a ruha eltávolítása, de az csak a legszükségesebb területre terjedjen ki, különösen nőknél kell erre nagyon vigyázni. A levetkőztetett más ne lássa, de a felnőtt hozzátartozók szükségben a feladatba bevonhatók.

Az első segély nem jelenthet rendszeres betegkezelést, az nem a segítő feladata.

Dános Dr. egyik óravázlatában a következő áll:

1. előadás:

- az elsősegélynyújtás fontossága (a szenvedő embertársunk megsegítése)
- az emberi test működése (a bonyolultság és a nagyság bemutatása)
- sérülések, vérzések (bemutatóhozott szolgán)
- eszköz nélkül hogyan lehet (legyünk leleményesek)
- a sebek kezelésének fő szabálya a tisztaság (figyelem felhívása)
- mit tilos a sebre tenni
- szabad-e szorítani a vérző testrészt? (csak ha másképpen nem áll el)
- kötözések pólyával, háromszögkendővel (fontos, hogy mindig mutassuk, ne csak beszéljünk)
- a sérült mozgatása (a rossz mozdítás sokat árthat) a hordágyazás szabályai (ezt is gyakorolni kell) csonttörések (megfogása a rögzítéshez, annak módjai)

2. előadás

- égés, annak fokozatai (mit tegyünk a sebre, mit ne)
- rosszullét (enyhe stádium, zárt helyiség, hőség, pára)
- ájulás (tünetek, földrehullás magyarázata, a tenni-valók)
- szénegzőmérgezés (tökéletlen kályhaégés, tünetekből felismertetni, élesztési módokat is mutatni)
- fulladás (miért nem juthat levegő a tüdőbe)
- gutaités (szélhűdés) (hogyan kell megismertetni, mi a mentése)
- megfagyás (a folyamatos melegítést sulykolni)
- napszúrás (fölsimertetés és mentőténykedés)
- villámütés (gyakran lehet szükség élesztésre)
- nyavalyatorés (mit kell tenni görcs alatt, jó utánoztatni a görcsöt, úgy jobban megjegyzik)

Ilyen sokoldalú képzést kapott mentőszemélyzet a soros továbbképzéseken és a napi gyakorlásokon különösen sokat foglalkozott a mesterséges lélegeztetéssel és a vérzés megszüntetésével.

Ha az ablak nyitásával, a friss levegő beengedésével, vagy a beteg mellének dörzsölésével sem tudtak elérni légzőmozgásokat, akkor szükségessé vált a mesterséges lélegeztetés alkalmazása. Ilyenkor a beteg mozdulatlan mint egy halott. Ekkor kellett a levegő a tüdejébe, kívülről segítve annak bejutását.

Ennek egyik módszere, hogy a hanyatt fekvő beteg lemeztelenített mellkasát a segítő két kézzel a mellkas oldaláról nyomta meg, ezzel a levegő kiszorult a tüdőből. Ha a nyomás megszűnt, úgy a mellkas visszanyeri eredeti alakját, ezzel levegő áramlott a tüdőbe, így ez jelentette a lélegeztetést.

Alkalmazhatónak tartották még a *lélegeztetés pótlására* azt a módszert is, hogy a beteg két karját feje fölé húzták, ekkor a levegő kiment a tüdőből, majd a törzs felé húzták a karokat, amikor kitágult a tüdő, így a levegő beáramlott. Megoldás lehetett az is, ha a beteget gyorsan oldalra fordították, majd visszaerestették. Kezdetben használatos volt a légszivattyú is, amellyel a szájba juttatták a levegőt, majd onnét az elhasznált levegőt kiszívták. A mentőosztály erre használható szivattyút nem vásárolt, 1913-ban került beszerzésre a már korszerűnek mondható pulmotor, amelyet sokszor használtak a mentések során. A légszivattyú beszerzése tárgyában többször felkeresték a gyártók a mentőosztályt, azonban Dános Dr. szakmai szempontból aggályosnak tartotta annak alkalmazásba vételét.

Fontos szabály volt, hogy a mesterséges lélegeztetést tartósan és lelkesen kell végezni akkor is, amikor már semmi remény sem látszik. Az egyesületi orvos több példával bizonyította azt, hogy nem létezik reménytelen helyzet, mindig bízni kell a légzés visszatérében.

A *keringés elősegítésére*, a szívmegeállás megelőzésére alkalmazták a folyamatos, erős dörzsölést elsősorban a mellkasra, de kiterjesztve a végtagokra is. Az erős posztó ruhával a kezektől indulva kellett a felkarok felé továbbítani a vért. A szív vér felé hajtásával a keringés nem lankadhat, álló helyzetben pedig újra indulhat.

Amennyiben szív működést nem észleltek, ún. „*horpac nyomásokat*” végeztek, közbe-közbe szünetet tartva. Vele párhuzamosan mesterséges lélegeztetést nem végeztek. *Vérzésmegszüntetés*kor a szorító és a nyomókötést egyaránt használták. Egyre több vérzés elleni eszközt találtak ki és rendszeresítették (pl. nyaki vérzés megszüntetésekor használt gégevédőt).

Ütőeres vérzésnél a sebzés és a szív között erős kötést kellett felhelyezni közel a sebhez, ha ez nem volt megoldható, a sebnyílásra ujjal kellett nyomást gyakorolni. Visszeres vérzésnél vérzéscsillapító kötést kellett felhelyezni, vagy közvetlenül a sebszélnél gyakoroltak a sebre nyomást.

Tanításra kerültek az eret leszorító nyomáspontok is, továbbá a végtagok sértésénél alkalmazandó Esmarch-féle kaucsuk pólyával készített vértelenítő kötés. Ennek lényege, hogy pólyával az egész végtag a sebszélig szoros kötést kap, a seb felett pedig kaucsuk csóvel történik a leszorítás.

Csonttörések esetén a sínezést keménypapírral vagy fával végezték. A háromszögkendőt fontos esz-

köznek tartották, annak fixálását biztosítótűvel oldották meg.

*Szélhűdés*kor (gutaütés)kor a beteg nyugalmának fontosságát emelték ki, fejét kissé meg kell emelni, hogy „csökkenjen kéksége”. A beteget fekvő helyzetben, lejtősen kellett elhelyeznie, a fejének mindig magasan kellett lennie. Az elsősegély egyik lehetőségként említették, hogy az előrehajtott fej mellett a tarkóra sugárban kell hideg, 30-40 liter vizet zuhogtatni. A hideg víz izgatása átterjed az egész testre, összehúzza az agy vérereit és nem tud oly bőven a vér ráfolyni az agylebenyekre. A sikertelen leöntés háromszor-négyszer is megismételhető. Alkalmazható volt a jeges borogatás is, amikor az egész koponyát kell vastagon beborítani jéggel.

Szívszélhűdés gyanújakor a ruhát le kellett venni, a testre vizet fröcskölni és ha ez nem hozott javulást a lélegzésben és a szív működés megindulását sem jelentette, akkor mesterséges lélegeztetést kellett végezni, s azt szakadatlanul addig folytatni míg remény van. Ha a végtagok elkezdtek melegedni és gyenge szív működés kezdődött, akkor a szívre hideg borítást kellett tenni, hogy megőrződjön a gyenge és teret kapjon a szabályos működés. Az orvosi tevékenységben az eszmélet fokozatos visszatértekor 8-10 csepp étert kellett tölteni a beteg szájába.

A mentőosztály továbbképzéseinek egyik sarkalatos kérdése volt a „*fulladozás*”.

Nem tud bejutni a levegő a tüdőbe, fontos hát a segítés ebben. A beteg ilyenkor nem fektethető, a jó levegő kívánatos, a víz fröcskölése is hatásos lehet. Az egész mellkast fedő jeges borítás gyakran használt.

A beteget mielőbb meg kell szabadítani a fulladást előidéző októl, de ez gyakran lehetetlen, mert nem derül ki, mi okozza. A szájüreg megnézése fontos, ha ott valami akadályozza a levegő lejjebb jutását, azt el kell távolítani, vagy módosítani kell a nyelv helyzetét. Vízbe fulladásnál nem kell kitölteni a vizet fejre állítással, mert nincs értelme, sőt gutaütést okozhat.

Ha idegen test zárja el a légutakat, meg kell próbálni kivenni azt. Ilyenkor a lehetőség határáig szétnyitott száját a zápfogak közé tett fadarabbal kell kipeckelni, majd a nyelvet egy ruhával kifogni és ujjal lehet kiemelni az elzáródást okozó anyagot. Alkalmos fogóval is be lehet a gégebe hatolni (ez a mentőosztály felszereléséhez tartozott 1906-tól). Az inspekciós orvos gégetükörrel vizsgál, majd ha egyébként nem tudja megoldani a kivételt, akkor gégemetszést végez. A mentőosztály kórházban dolgozó orvosai készek voltak ennek a feladatnak az elvégzésére.

Hánytatás céljára rézgálicot vagy langyos szappanos vizet használtak. A gyomorban lévő mérget eltávolítása az orvosi gyakorlatban szivattyúzással is történt, a tölcseres gyomormosás mellett.

Égésnél legfontosabb segítői teendő a beteg magas hő alóli kimentése. Az égő ruházat vízzel történő

oltása mielőbb kezdődjön el. Ha víz nem áll rendelkezésre, el kell zárni a levegő útját, például pokróccal. Az égési hólyag megszúrásával a folyadék kiengetése történhet, majd tiszta olajos ruhával kellett borítani az égett felületet, ez csökkenti az érző idegvégződések érzékenységet. Az olajos ruhát óránként, a jeges borogatást 5-10 percnél kell megújítani.

Szülésnél a segélynyújtó kísérje figyelemmel a szülési folyamat jelenségeit, ne avatkozzék abba bele, céltalan vizsgálatokkal ne gyötörje a vajúdo nőt, hanem jó szóval, biztatással erősítse. Az előkészüléshez szükséges tiszta ruhák, egyéb eszközök a mentőkocsikon is megtalálhatók. Fontos a segítő tisztasága, és a lehetséges helyi fertőtlenítés.

Ha a megszületett magzat nem sír fel, ujjal óvatosan ki kell törölni a száját. Ha továbbra sem légzik és nem sír, a segítő a száját tegye az Ó szájára és fújjon levegőt a tüdejébe, ez megindíthatja a légzést is. A köldökzsinórt 2 helyen kell lekötni (egyik 20 cm-re az újszülött köldökétől legyen) és köztük kell átvágni.

A mentőszekrény fontos tartozékai voltak az izgatószerek (ópium, izgató aether és ammónia), az enyhe savak (csersav, citromsav), valamint a mérgezésnél használt lúgos oldatok (magnézia, szappan).

Kiegészítette még a mentőszekrény felszerelését a gyakran használt géz, vatta, a pólya és a tapasz.

A mentés és az elsősegélynyújtás népszerűsítésében jelentős esemény, hogy a hagyományos őszi tűzoltógyakorlatokon egyre többször került sorra mentési bemutató is.

Dános Dr. jegyzetei mellett szívesen használta Dr. Oláh Gyula: „Ember és egészség” c. könyvét a továbbképzéseken.

A lakosság elsősegélynyújtói ismereteinek bővítését jelentette a segélynyújtás módját és eszközeit szemléltető falitábla kötelező kifüggesztése.

A Magyar Királyi Népjóléti és Munkaügyi Miniszter 108.421/1927. számú rendeletével kötelezővé tette az elsősegélynyújtás módját és módszereit szemléltető falitáblának egy vagy több példányban jól látható helyen való kifüggesztését mindazokban a helyiségekben, ahol állandóan több ember fordul meg.

A szerencsétlenség, baleset vagy egyéb rendkívüli körülmény következtében életveszélybe jutott, megsérült, testi épségében vagy egészségében kárt szenvedett embertársnak első segélyt nyújtani minden állampolgárnak nemcsak erkölcsi, de törvényben is előírt kötelessége. Az orvos, illetve a mentő megérkezéséig elmúló rövidebb-hosszabb idő nem maradhat felhasználatlanul. Az első segélynyújtás azonban csak akkor lehet eredményes, ha az azt eszközöző egyén a szükséges hozzáértéssel rendelkezik. Számos embertársunk veszti életét, még többnek épsége vagy egészsége szenved súlyos hátrányokat amiatt a sajná-

latos körülmény miatt, hogy az első segélynyújtással járó teendők nem ismertek.

Az első segélynyújtás módjáról való felvilágosítás iránt ipartelepekre nézve az 1893. XXVIII. tc. alapján kibocsátott 76.271/1899 K.M. számú rendelet (Magyarországi Rendeletek Tára 1899. évf. II. k. 2647.o.) már tartalmazott intézkedést, amennyiben rendelet előírta, hogy minden ipartelep el kell látni könnyen érthető, világos modorban írt s az első segélynyújtás módjait ismertető irattal. Ezek a rendelkezések azonban csak szűk körre szorítkoztak, holott a balesetek nemcsak az iparüzemekben, hanem egyéb helyeken is gyakran előfordulnak. Szükség van tehát arra, hogy az első segélynyújtás módjairól való felvilágosítás a lakosság szélesebb köreire is kiterjesszék, ami hatósági feladat.

Ennek előmozdítása érdekében az 1876. XIV. tc. 41. §-ának b. pontjában foglaltak alapján a polgármester által is elrendelésre került, hogy azokban az épületekben, helyiségekben és helyeken, ahol állandóan több ember fordul meg, illetőleg ahol az ott foglalkozó, tartózkodó, vagy jelenlévő több ember közt különböző rendkívüli körülmények folyamánnyaként szerencsétlenség, baleset vagy rosszullet gyakrabban előfordulhat. Ilyenek a középületek, hivatalok, iskolák, egyesületi helyiségek, internátusok, színházak, mozgófényképszínházak, éttermek, kávéházak, mulatók, korcsmák, italmérések, gyárak, veszélyes üzemek, ipari és kereskedelmi vállalatok helyiségei, sporttelepek, uszodák, strandfürdők. Ezen a helyeken szükséges jól látható helyen a táblát kifüggeszteni és sértetlenségét biztosítani.

Nem kell kifüggeszteni a falitáblát azokban az éttermekben, kocsmákban, amelyek az előírtnál kisebb terjedelműek. Azoknál az üzemenél sem szükséges a táblák beszerzése, ahol a létszám az ötöt nem haladja meg.

Az a személy, aki a kifüggesztés és a sértetlenség ügyében felelős, feladatának megszegéséért 240 pengő pénzbüntetéssel sújtható.

Vasvármegye alispánja a 2801/1928. sz. rendeletével adott utasítást arra, hogy a falitábla kifüggesztésére kötelezettek kerüljenek összeírásra és a tábla 3 pengős beszedése történjen meg, kerüljön a megrendelő az Országos Mentőegyesülethez s a megküldött táblák a felhasználóhoz. A falitáblák közvetlenül is megrendelhetők Budapestről.

Szükséges volt a Szombathelyi Mentőegyesületnél megfelelő készlet biztosítása.

Ennek felelőssévé a polgármester Bartos Pált tette. 1928. április 16-tól megkezdődtek a táblák felhasználóinál az ellenőrzések.

A Nagykanizsai Mentőállomás története (1945-2012)

Nagykanizsán a mentőmunka 1951-ig a tűzoltóság tevékenységi körébe tartozott.

A városháza Horthy Miklós utcai (ma Ady Endre utca) épületszárnya, ill. Ladeczky János rádió- és hangszerüzlete alatt volt a városi légópince. Innen szólaltatták meg a szirénákat, melyeket az iskolákra és középületekre szereltek fel. Légi veszélyt, majd légiriadót jeleztek. Tilos volt az utcán tartózkodni légiriadó alkalmával. Estefelé a város minden ablakát el kellett sötétíteni. A háború vége felé az amerikai bombázórajok egyre-másra repültek el a város felett, de Nagykanizsát a zalai olajmezők közelsége miatt csak kétszer bombázták. Bombatalálat érte a vasútállomás környékét (az indulásra kész mozdonyokban lelte halálát a kezelőszemélyzet), a zsidótemetőt, a városi köztemetőt, a Teleki utca páratlan oldalát, egy Eötvös téri családi házat lakóival együtt. A kertekben hatalmas bombatölcsérek tátongtak. A légvédelem lelőtt egy repülőgépet, mely aztán az alsótemplom mögé zuhant le. Megmenekült pilótáját megbilincselve kísérték a legközelebbi kocsmába, ahol vizet ihatott, majd rendőrök kísérték el.

Balról a Dohányraktár „mesebeli” épülete, melyet Morandini Román, nagykanizsai építész-vállalkozó 1906-ban épített, vele szemben az egykori Zöldfa Szálló (ma Bólyai Ált. Isk.). Bejárata mellett tábla hirdeti, hogy 1844-től kezdve itt lakott Csány László kormánybiztos, 1848 nyarán innen irányította a Dráva-menti harcokat. 1849 januárjától Erdély főkormánybiztosa lett. A császári hadbírótság halála ítélté, és 1849. október 10-én végezték ki Pesten. A fogadóban többször megszállt Deák Ferenc is

A 2. világháború mély sebeket ejtett a városon. A katonai események 1945. március végén érték el Kanizsa környékét. A front közeledtével a tűzoltó szerek és járművek csaknem teljes egészét már korábban, 1944 októberében evakuálták nyugat felé

(ausztriai telephelyeken később az oroszok lefoglalták őket), ill. ami maradt, azt a kivonuló német csapatok magukkal vitték. (Érdekesség, hogy pl. a MAORT Németországba menekített vagyonára dr. Buda Ernő vigyázott.) A kivonuló németek 1945. április 1-jén hagyták el a várost. Leégett a Báthory utcai dohányraktár gyönyörű, középkori várkastélyra hasonlító impozáns bástyás épülete, a Gazdasági Takarékpénztár és a hercegség Fő u. 1-3 sz. alatti épülete (ahol a német propaganda iroda volt, ill. a szomszédos kalapos üzletben volt a németek lőszerraktára). Ekkor robbantották fel a temető és a mentelep közötti Kossuth téri vasúti hidat is.

Nagykanizsa képviselősege 1868-ban döntött arról, hogy a roskadozóban lévő Városháza és a szomszédos Pichler-ház helyébe egy teljesen új Városháza építésére írjanak ki pályázatot. A két épület Nagy- és Kiskanizsa közös tulajdona volt. Előbb a Kazinczy utcában adták át a városi bérházat 1872 májusában. Az eklektikus épület tervezője Berg Károly budapesti építész volt. A tulajdonképpeni Városháza építését ezt követően kezdték meg Ádám Henrik bécsi műépítész tervei alapján. A hivatalok 1873. november 1-jén költöztek be az új épületbe

A tűzoltóság gépkocsik híján, a súlyosan sérült városi vízvezetékrendszerrel tehetetlen volt.

Ugyanezen a napon vonult be Nagykanizsára az 57. szovjet és az I. bolgár hadsereg. Ekkor égett le a régi városháza patinás épülete az azóta is pótolhatatlan irrattárral együtt.

1945. március 30-án, nagypénteken a németek Somogy megye határától visszavonultak Kiskanizsa felé, a Principális-csatorna hídjáig. Dr. Simonfay Lajos polgármester a város Sánc felőli határában a szovjetek elé ment, és biztosította a leendő városparancsnokot, hogy nem lesz a városban fegyveres ellenállás. A németek, látva a gyors orosz előrenyomulást, lőni kezdték a belvárost. Egy lövedék eltalálta a városháza előtti benzinkutat, egyes vélemények szerint ez vezetett a városháza, és a szemközti banképület leégéséhez...

Az utcát, melynek sarkán a Városháza állt 1930-ban, Horthy Miklós 10 éves kormányzói jubileuma alkalmából nevezték el a kormányzóról. A korábbi névadónak, Kazinczy Ferencnek be kellett érnie egy rövidebb utcával. A 2. világháború után az Ady Endre utca elnevezést kapta

Az utca legrégebb ismert neve Légrádi utca volt, a Zrínyi utca és a Fő út közötti része pedig Ispita utca. A 19. sz. közepén Kaproncai utca névvel illették, majd a Kazinczy utca nevet kapta, de a képeslapokon Városház utca ill. Vasúti utca néven is szerepel

Két verzió létezik a városháza leégésének okairól, írja Tarnóczky Attila a www.holmi.nagykar.hu-n.

Dr. Paizs Ferenc akkori városi aljegyző és Ladeczky János – a közeli rádió- és hangszerüzlet egykori tulajdonosa elmondása alapján a várost elfoglaló szovjet katonák egyikének gondatlansága volt a tűz okozója. A sok száz éves anyakönyveket a front közeledtével a „biztos helynek” gondolt városháza pincéjébe menekítették.

A pincében, a sötétben kutató orosz katonák valamelyikének papírból készített alkalmi fáklyája gyújtotta fel a házat. A városban nem volt víz és villanyáram, egyedül a Zárda utcai csapból lehetett vízhez jutni. A kanizsaiak élő láncot alkotva vödörszám próbálták eljuttatni a vizet a tűz oltására. A szomszédos Fekete Sas patika pincéjében is sok tűzveszélyes, éghető folyadék volt, ez is segíthette az égést. Az emeleti részek égtek le. Ladeczky János valamint Gábor István és felesége a városháza belső udvarába dobálták a város anyakönyveit, az írógépeket, és az egyéb gyűlékony berendezéseket. Állítólag a papírok jó részét sikerült is volna megmenteni, ha az oroszok nem dobták volna az egészet a hulladékba... A szemközti Zalamegyei Gazdasági Takarékpénztár is teljes intenzitással égett. „A pánccszekrények nagy robajjal zuhantak le az emeletről...”

A Fekete Sas gyógyszertár már 1928-ban is a hajdani Városháza szomszédságában állt

Dr. Morvay Gyula (aki orosz-magyar tolmácsként működött 1945-47-ig a katonai városparancsnokságon) szerint a tűz okozói, ha nem is szándékosan, a német katonák voltak. Miközben Kiskanizsa ill. Sormás felé vonultak ki a városból, visszafelé tüzeltek a keletről érkező szovjetekre. Közben egy eltévedt lövedék csapódott a Fő u. 3. szám alatti ház egyik üzletébe. Nem sokkal később ugyanez történt a másik oldalon a városháza egyik üzletével is. Az épület Fő utcai oldalán álló benzinkutat is találat érthette... Így lett a tűz martaléka a Fő út 1., 2. és 3. számú épület.

Május elsejei felvonulás a '60-as években, háttérben baloldalon a leégett Városháza egy darabig még meghagyott földszinti üzletsora.
Az alsó képen az üzletsor az Ady utca felől az '50-es években, egészen 1966-ig, a „Lordok Háza” megépítéséig állt. Fotó: www.holmi.nagykar.hu

A bazárudvarba települt orosz parancsnokságnál egy katusa működött... (A bazárudvarból kitelepítették a lakókat, köztük dr. Prack István korábbi polgármester-helyettest is, aki a 30-as évek végén a tűzoltó-parancsnoki teendőket is ellátta.) A kereskedelmi iskola volt a német katonai kórház, holt sebesülteket találtak ott.

1945. április 2-án a város lakóit közmunka végzésére írták össze. A romeltakarítás, az iskolákban elhelyezett sebesültek ellátása volt a hetekig tartó feladat.

Április 5-én a Magyar Nemzeti Kormány 14/1945. M. E. rendelete alapján megalakult a Nagykanizsai Nemzeti Bizottság. A nemzeti bizottságban a Nagykanizsai Szociáldemokrata Párt képviselőjében Hackler János nyomdász, Imrey György kőműves, Windisch Dénes fogtechnikus, Dombay János MAORT építési művezető, a Magyar Kommunista Párt nagykanizsai szervezete részéről Rosenberg

Jenő villanyszerelő, Szabó Máté cipész, Gáspár József városi tisztviselő, Németh István MÁV-munkás, a nagykanizsai szakszervezetek képviselőjében Balogh József kőműves, Temesi Gyula nyomdász, Modrovics János kőműves, az alakulásban levő polgári pártok képviselőjében dr. Haba Antal kórházi főorvos, Buday János asztalosmester, Harangozó Lajos kereskedő, Rendek Géza mezőgazdasági felügyelő vett részt. A Nagykanizsai Nemzeti bizottság Windisch Dénest választotta polgármesternek.

Pár napon belül a városi postahivatalban sikerül helyreállítani 6 telefonvonalat. A Vörös Hadsereg 5 vagon kenyeret osztott szét a város lakossága között. Szintén a Vörös Hadsereg műszaki osztagainak segítségével megkezdték a megrongálódott vasúti pályatest javítását, valamint az állomás és a fűtőház épületében keletkezett károk helyreállítását. A Fő úton, a Vágó féle drogéria helyén április 7-én megnyílt a „Tovaris” Espresso. (Feketekávé, teát, szendvicset, süteményt lehetett fogyasztani.) Megnyitották az iskolákat, népkonyhákat állítottak fel a rengeteg ide menekült vagy kibombázott lakosság élelmezésének megoldására. (Az egyik ilyen népkonyha a Rozgonyi u. 27. sz. alatt nyílt meg.) Lebontották az Erzsébet téri vesztőhelyet. A vasút katonai válogatott 8:3 arányban vereséget mért a bolgár katonai válogatott-ra...

Orosz katonák a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság udvarán 1945. június 17-én

A bevonuló szovjet csapatok egyik parancsnoka a tűzoltókat kitelepítette a laktanyából a szemközti Mustos-féle udvarba. (A városban összesen 31 db működő telefon volt, ebből egyik a tűzoltóságé. Mustos Ferencet, a szemközti bolt tulajdonosát a tűzoltók korábban is gyakran kérték meg rá, hogy vegye fel a telefont, ha kivonultak egy-egy tüzesethez.) Egy-két hónap után Nagykanizsa orosz városparancsnoka engedélyezte a visszaköltözést. Az oroszok állítólag tréfából kivitték Inkéig Krénusz Ferenc tűzoltót teherkocsival, ott lehúzták a csizmáját, és meztláb engedték vissza Kanizsára...

A 2. világháborúban 3 kanizsai tűzoltó vesztette életét a frontokon: Vastagh Lajos, Csondor György, Pataki József. Május 10-én az akkori polgármester, Windisch Dénes rendeletet adott ki, mely szerint: „A mentők csak súlyos esetben vehetők igénybe!”.

Itt időzzünk el egy kicsit azon, hogy miért nem dr. Krátky István volt ekkor már a város első embere. Dr. Krátkyt, a kor legjelentősebb polgármesterét, aki 1930-1944-ig számos fejlesztés, beruházás és jelen-

tős építkezés támogatója volt, 1944. április 4-én nyíltan vállalt nyilas ellenessége miatt fegyelmivel fel-függesztették, majd nyugdíjazták.

1945. augusztus 9-én egy akkori „igazoló bizottság” eltiltotta az ügyvédi munka gyakorlásától is. 1952-ben egész családjával együtt kitelepítették a Hortobágyra. Tizenöt hónap internálás után végül Budapestre ment, ahol 1954-től haláláig (1956) rak-tárkezelőként dolgozott a Nyugati Pályaudvaron.

Jellemző a korszak viszonyaira, hogy tűzoltó és mentőautó híján 1945. június 10-én a tűzoltóság egy közleményt jelentetett meg, melyben az égető szükség hangja érezhető: „Kérik sürgősen az autókat!” (dr. Tolnai Sándor jegyzetéből). 1945. július 8-ra himlő elleni védőoltást hirdettek. A hatósági oltóhelyek között szerepel az 1. kerületben lakók számára a „tűzoltóaktanyai mentőállomás”.

Vecsera Antal tűzoltóparancsnok a nyár folyamán súlyos (vesedaganatos) beteg lett. (November 19-én, 43 éves korában a kanizsai kórházban elhunyt.) Ezután Vidéki József tűzmester, csoportparancsnok vezette a szolgálatot. Sürgős gondjuk volt az autók pótlása. Felhívásokkal adakozásra buzdították a város lakosságát, adományokat gyűjtöttek a mentőautó építésére is.

Dr. Haba Antal kórházi szülész-nőgyógyász főorvos, a Nagykanizsai „Stefánia” Anya- és Csecsemővédő Intézet vezetője a szovjet parancsnokságtól személyi használatra kapott Ford kocsit adta át a mentőknek.

Gyógy- és kötszerkészletük csak egyik napról a másikra volt elég. Támogatásokból tartották fenn magukat. A helyzet súlyosságát jelzi, hogy egy 1946 szeptemberi koncert bevételét is nekik ajánlották fel... 1946 őszére már két gépkocsija lett a tűzoltóknak. Ezen kívül 5 kismotorfecskendővel, létrakészlettel is rendelkezhetek. A Ford mentőkocsi mellett 2 lófogat segítette ismét a helyi betegszállítást.

Katonai felvonulás 1930-ban az Erzsébet téren, a kép bal oldalán látszik, hogy a Vasember ház előtt is állt egy benzinkút, jobb oldalon illusztráció egy korabeli benzinkútról. (Fotó: www.holmi.nagykar.hu)

Adakozzunk a mentőautó kijavítására

Tudvalevő, hogy tűzoltóink látják el a mentőszolgálatot Nagykanizsán és környékén. Ez alkotja munkájuk legnagyobb részét. A háborus viszonyokat ők is nagyon megéreztek. Mentőautóik elvesztek. Mindössze egy kocsijuk és egy pár lovuk maradt nagy munkájuk elvégzésére. Ilyen körülmények között kell megfelelni hivatásuknak. Minden igyekezettel azon vannak, hogy ennek eleget is tegyenek. Éjjel-nappal uton vannak, helyben és vidéken egyaránt, hogy végezzék az embermentés nemes munkáját. Zúgolódás, panasz nélkül dolgoznak, mindenütt megjelennek, ahol hívják őket. Mászt nem ismernek, mint a kötelességet. Naponta 8-10 szer, sőt szakszor még többször is ki

kell vonulniuk. Hosszu kilométereket tesznek meg nap mint nap, ugyszólván pihenés nélkül. Ez természetesen rendkívül nagy megterhelést jelent a számukra. Hogy munkájukat gyorsabbá, eredményesebbé tegyék, autót akarnak most üzembe helyezni. Ennek különös fontossága volna a távolabb fekvő falvak szempontjából, ahová lovaskocsival vagy egyáltalán nem, vagy több óra alatt tudnak csak kiérni. Hogy az autót működésbe hozzassák, pénzre van szükségük, ami azonban nem áll rendelkezésükre. A nagyközönséghez fordulnak, tőle várnak segítséget.

A ZALA magáévá teszi a mentők ügyét és a mai naptól gyűjtést indít a mentőautó céljára.

Felhívjuk tehát Nagykanizsa és a környék közönségét, hogy e nemes cél érdekében mindenki hozzon tehetségéhez képest áldozatot. Felajánlásokat kérjük a ZALA kiadóhivatalába beküldeni, amelyeket lapunkban nyugtáznunk fogunk.

A tűzoltók a városban is gyűjtést indítanak, házról-házra járnak és ez uton is kérik, hogy a közönség, mint azelőtt, úgy most is járuljon hozzá, hogy a mentőkocsi üzembehelyezésével jobban megfelelhessenek céljaiknak. Reméljük, hogy felhívásunk eredményre fog vezetni, annál is inkább, mert közérdekről van szó, olyan ügyről, amelyben a város valamennyi tagja egyformán érdekelve van. Nem tudja senki, hogy holnap, vagy holnapután nem-e neki lesz szüksége a mentők munkájára.

Adakozzunk!!

1945. augusztus 9-én a Zala című politikai napilapban megjelent újságcikk

— Dr. Haba Antal igazgató-főorvos átvette a Stefánia Intézetnek orvosi vezetését. Dr. Haba Antal kórházi osztályfőorvos, a Stefánia nagykanizsai intézetének ujonnan kinevezett igazgató-főorvosa, tegnap vette át az intézet orvosi vezetését. Dr. Winkler Ernő korábbi, az intézet ügyvezető igazgatója meleg szavakban üdvözölte a kiváló vezető-orvost annak az intézménynek az élén, amely tíz esztendő óta fenállása óta emberbaráti tevékenységével a csecsemők százait mentette meg a magyar hazának és mely intézménynek nagyvívású tervei vannak a legközelebbi jövőre nézve. Majd utána megtörtént a hivatalos átadás.

A Zalai Közlöny 1930. augusztus 1-jén adott hírt dr. Haba Antal kinevezéséről

Ford V8 mentőgépkocsi 1948-ból (Fotó: OMSZ)

A szovjet parancsnokság, ill. dr. Haba Antal által adományozott Ford típusú mentőautó 1947-ben a nagykanizsai tűzoltó-parancsnokság udvarán. (Fotó: Dr. Tolnai Sándor gyűjtése)

Az 1946-os év krónikájából nem maradhat ki az a nevezetes esemény sem, hogy mindjárt az év elején, január 11-én Kraszovszky Károly tűzoltó mentőápoló a Teleki u. 77. sz. alatti ház udvari kútjából kimentett egy öngyilkosjelöltet...

Január 30-án megölt a füst egy csapi részeg gazdát a hegyen.

Február 20-án Vidéki József újságcikkben köszönte meg a nagykanizsai nőszervezetnek, és a városi gyógyszerészeknek a támogatást.

Március 21-én erdőtűz volt Balatonmagyaród határában... Július 3-án közzé teszik, hogy a méntelep egyik épületéből gyermekkórház lesz...

Augusztus 18-ától a Tűzoltó Szakszervezet vette át vidéken a zsírgyűjtés munkáját. 5000 holdas tőzegtűz pusztított Sávoly, Balatonszentgyörgy, és Balatonmagyaród körzetében.

Október 25-én átadták az új temetőhidat.

Október 30-án dr. Haba Antal vizsgálatot követelt a tűzoltóság vezetője ellen. („7000 Ft felhasználással szemben 2 Ft bevétel” a vád.) Vidéki Józsefet Tarján József követte a parancsnoki beosztásban. Hamarosan „szabálytalan tevékenységük miatt” (szintén a már fentebb említett igazoló bizottságok áldásosnak nem nevezhető munkája következtében) mindkettőjüket felfüggesztették.

Mik is voltak ezek az „igazoló bizottságok”? „Az igazoló bizottságok 1945. január 4 – 1948. október 31-ig működtek. A szovjet megszállást követően a politikai előéletet vizsgálták országszerte az intézmények, hivatalok, az állami támogatást élvező ipari és kereskedelmi vállalatok, társadalmi szervezetek, közjóléti szövetkezetek alkalmazottait is beleértve. A szabad pályán dolgozó értelmiségiek (orvos, állatorvos, gyógyszerész, mérnök, tanár stb.), de az iparosok, kereskedők, színház- és moziengedélyesek, városi és községi hivatali alkalmazottak múltjában is kutattak... A hivatalos verzió szerint az eljárás alá vont személynél arra voltak kíváncsiak, hogy 1939. szeptember 1. után tagja vagy támogatója volt-e nyilas, fasiszta, németbarát jellegű pártnak, mozgalomnak. Az eljárás valódi célja azonban a felnőtt lakosság múltbéli magatartásának megismerése, nyilvántartása, megfélemlítése, állásától való megfosztása, s a megüresedett helyekre az új rend (párt) híveinek beültetése volt.” (Magyar Országos Levéltár: A magyar állam szervei. Bp., 1985. Főszerk.: Boreczky Beatrix)

Kanizsán az igazoló bizottságok tevékenysége folytán tömegével váltották le a legjelentősebb gyárak, üzemek, bankok, iskolák, hivatalok teljes vezetőségét. Meghurcoltak köztisztviselőben álló iskolaigazgatókat... Vannay János kiváló zeneiskolai igazgatót (zongoraművész és zeneszerző is volt) pl. a következő indokkal fosztották meg állásától: „A gyermekek közt brutalitása közismert volt”. Az 1938-ban alakult MAORT vezetőségéből nevetséges indokokkal eltávolították többek közt: Halász

Béla bányamérnököt, Angyal Ferenc bányamérnököt, Fazekas Ferenc okleveles gépészmérnököt, Bösze Kálmán erdőmérnököt... A forgalmi adóhivatal éléről elküldték Zafuta Istvánt, Nagy Károlyt, Királyfalvi Tivadart... Elbocsátották Filó Ferencet, a második körzeti elemi iskola igazgatóját... Arató Gizella köztisztviselőben álló német nyelv tanárnőt „agresszív tanítási módszerei miatt” függesztették fel... Kovács Erazmust, a Sörgyár igazgató tanácsának tagját 2 év börtönre ítélték...

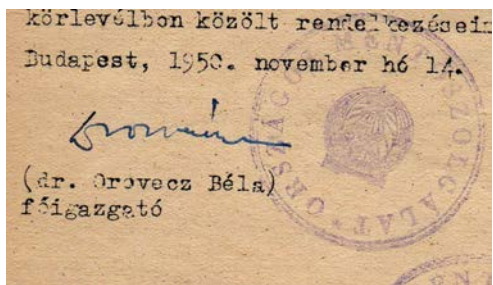
A „ZALA” politikai napilapban (A Nagykanizsai Nemzeti Bizottság hivatalos lapja.) olvasható: „Az 1080/1945. M. E. sz. rendelet 11 §-a értelmében közhírré teszem, hogy a nagykanizsai I. sz. Igazoló Bizottság 1945. július hó 9-én az alább megnevezettek igazolása tárgyában fog határozni: Vecsera Antal tűzoltó parancsnok, Krénusz Ferenc tőzstűzmester, Vidéki József tűzmester... Varga Ferenc, Kantó László, Varjas Kálmán... Krasovszky Károly tűzoltók. Felhívom a lakosságot, hogy mindazok, akik a fentebb megnevezett közalkalmazottak olyan magatartásáról vagy cselekedeteiről tudnak, amely a magyar nép érdekeit sértette vagy sérti, az erre vonatkozó bizonyítékokat szóban vagy írásban haladéktalanul jelentsék be. A bejelentéseket az Igazoló Bizottság címére lehet beküldeni. (Sugár u. 13. szám.) (ZALA, 69. szám Nagykanizsa, 1945. július 4. szerda. Ára: 1 pengő 20 fillér. Szerkeszti: Bencze Jenő)”

Tehát tudjuk, hogy mi lett az igazoló bizottság döntése Vidéki Józseffel szemben...

„Szigetvári Elemér, az utód parancsnok kemény szolgálatot követelt: reggel 6-kor ébresztő, majd körlettakarítás. 7,15-kor fegyelmező alaki gyakorlat. 7,30-kor őrsváltás. 8,30-9-ig gyakorlatozás. 9-12-ig műhelymunka, majd ebéd. 14-18-ig foglalkozás. 21 és 6 óra között éjjeli őrseget adtak. A 24 órás szolgálat után 24 óra szabadnap következett.

A fizetésükből csak a létminimumra tellett. Ruházatuk nyomorúságos volt. Egy tisztből és 15 fő legénységből állt az állomány. Egyik nap 7 fős míg a másik csoport 8 fővel állt szolgálatban, illetve látta el a mentős teendőket is.” (Forrás: dr. Tolnai Sándor: A tűz elleni védekezés Nagykanizsán 1690-től 1988-ig. 1989, ill. dr. Tolnai Sándor személyes jegyzetei.)

„1946-ban a Közlekedésügyi Minisztérium előállt azzal, hogy a betegszállítást Budapesten magánkézbe kívánja adni... A Vöröskereszt 20 mentőkocsival, melyeket az Amerikai Vöröskeresztől kapott, önálló mentőszervezetet kívánt felállítani. Később a VVOME és a Magyar Vöröskereszt munkaközösséget létesített: a mentőautókat a VVOME üzemeltette, az országúti mentést pedig a Vöröskereszt szervezte segélyhelyek felállításával és elsősegélynyújtó tanfolyamok tartásával.” (Dr. Felkai Tamás: Magyar Mentéstörténet.)

B u d a p e s t, 1962.október 16.

É r t e s í t é s!

1962.október 30-án 19 órai kezdettel, nem kötelező jelleggel összejövotelt tartunk a Berlin Étteremben. A jelentkezők számáról az első nap első szünetében tájékozódunk.

/Dr.Orovecz Béla/
főigazgató.

A 2.oldal "Szállítási díj visszatérítése" fejezet teljes egészében törlendő és helyébe fenti szöveg iktatandó, illetve ragasztandó.

Tudomásulvétel véget! Felhivom, hogy az ott szolgálatot teljesítő gépkocsi-k első forgalmi rendszámtábláját a Kresz előírásainak megfelelően a gépkocsi menetiránya szerinti baloldalára, vagy középre kell áthelyezni 1951. május hó 8-ig oly módon, hogy a rendszámtábla alsó széle legalább 30 cm-re legyen a föld színétől 1951. május hó 10-től a rendőrség a rendszámtábla elhelyezését a legszigorúbban ellenőrizni fogja és a mulasztást vétők ellen az eljárást megindítja.

Budapest, 1951. május hó 3.

(Dr.Hermann Viktor)
ügyvezető igazgató.

Az OMSZ főigazgatóságától kapott körlevelek aláírásai 1948-ból, 1950-ből, 1951-ből és 1962-ből

A háború után újjáalakult VVOME és BÖME tárgyalásokat folytatott a két szervezet egyesítéséről.

„1946. október 9-én a Népjóléti Minisztérium VIII. főosztályának helyettes vezetője, dr. Simonovits István megbeszélésre hívta össze a BÖME vezetőit: dr. Bán István igazgató főorvost és Harkány Károly adminisztratív igazgatót, a VVOME részéről pedig dr. Hermann Viktor ügyvezető igazgatót. A megbeszélés tárgya a két egyesület egyesítése volt... 1946-ban a VVOME 17 állomását üzemelteti, a „Don Suisse”-től ezekhez még 6 kocsit kap. Az év végéig 42-re akarja emelni állomásainak számát, melyeken összesen 50 kocsit állomásoztatna. A hiányzó kocsikat Zsebők államtitkár szerzi be a leszerelt hadseregek eu. anyagából nemzetközi kölcsön keretében. A VVOME így 30 mentőkocsihoz jut, később többet is kap, s jut a kocsikból a BÖME-nek is... Úgy látszik. 1947 a magyar mentésügy megújulásának előfutára volt. A BÖME ez évben – szerény kereteken belül ugyan – megünnepelte fennállásának 60. jubileumát, teljesítőképessége már csaknem eléri a békeévékét, társadalmi gyűjtéseiből és rendezvényeiből nemcsak fenntartani tudja magát, hanem kocsikat is vásárol. A VVOME 71 állomást üzemeltetett ugyanebben az

évben és 112 mentőkocsi felett rendelkezett. Terveiben további 19 mentőállomás megnyitása és újabb 35 gépkocsi beszerzése szerepelt. Ám 1947. szeptember 10-i kelettel átirat érkezett az egyesületekhez a Gazdasági Főtanácstól a következő szöveggel: *Felmerült a szükségessége annak, hogy a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület és a Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesülete, valamint a kisebb mentőegyesületek állami szervként működhessenek, és ezért államosíttassanak...* 1948. március 10-én a VVOME igazgatósági ülésén részt vett Orovecz Béla orvos őrnagy is, mint a Népjóléti Minisztérium által delegált igazgatósági tag. Dr. Hermann Viktor ügyvezető igazgató ismertette a Gazdasági Főtanácsnak a BÖME és VVOME államosítására vonatkozó határozatát:... *b) a mentőszolgálat hivatalos elnevezése: Állami Mentőszolgálat...c) a mentőegyesületek szervezését és vagyonát az Állami Mentőszolgálat veszi át...* Orovecz, mint a mentés államosításának kinevezett miniszteri biztosa, gondoskodott az átállás zavartalanságáról, az intézmény vezetői között megtartotta az egykori egyesületi vezetőket, s meghagyta beosztásaikban a beosztottakat. Az államosítás teljes befejezése után dr. Orovecz Bélát az Országos Mentő-

szolgálat főigazgatójává, dr. Kovács Jánost a VVOME, dr. Bán S. Istvánt a BÖME orvosigazgatóit és dr. Rác Lajost, a BÖME főorvosát a Magyar Orvosok Szabad Szakszervezet Mentésügyi Szakcsoportjának főtítkárát orvosigazgatókká, Szigei Andort műszaki főtanácsossá, dr. Hermann Viktort pedig ügyvezető igazgatóvá nevezték ki, Harkány Károly társadalmi igazgatói címet kapott. Igaz, hogy ez a vezetői együttes nem maradt sokáig együtt.

Az államosítás végrehajtásának időpontját a rendelkezés 1948. május 10-ére tette. Az új mentőintézmény vezetője így kívánt tisztelni egykori mesterei előtt és a BÖME megindulásának ez a dátuma a magyar mentés ünnepe maradt.” (Dr. Felkai Tamás: Magyar Mentéstörténet.)

„1948. május 10-én megalakult Magyarország legnagyobb egészségügyi intézménye, az Országos Mentőszolgálat. (77 mentőállomással, 359 dolgozóval, és 132 mentőgépkocsival.) Könyvünk megjelenésének idején az OMSZ 231 mentőállomásán több, mint 1238 mentőjármű – melyből közel 1000 a futó mentőgépkocsi –, és 7000 mentődolgozó teljesít szolgálatot. (OMSZ hivatalos honlapja, ill. Debrődi Gábor: Az OMSZ gépjárműállományának rövid története.)

A járműpark heterogén, világháborús ostromot túlélte roncsokból, adományokból verbuvált gépkocsikkal indult. A nehézségeket fokozta a 19-féle gépkocsitípussal tarkított járműállomány alkatrészhiánya, és bonyolult szervizelése. Az azonnali fejlesztésre

K E N É S I T Á B L Á Z A T										
Gépjárművek részére.										
Kocsitypus	Motorolaj				Sebv.		Diff.		Golyóscsap-	
	fajta		fáradt olaj		Nyár	Tél	Nyár	Tél	ágak, ke-	Alváz
	Nyár	Tél	cserekm.	%						
Fiat 1100	MN	MTK	3000	35	KS	KS	KS	KS	HFZ	ÁZ
Dodge W. 54	MN	MT	3000	35	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Skoda 1101	MN	MTK	3000	35	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Ford V. 8	MN	MT	3000	35	NS	KS	NHZ	THZ	HFZ	ÁZ
Magosix	MN	MT	3000	35	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Supersix	MN	MT	3000	35	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Chevrolet	MN	MTK	3000	35	KS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Steyr 2200	MN	MTK	5000	30	NS	KS	NS	KS	HFZ	ÁZ
Opel Super	MN	MTK	3000	45	KS	KS	KS	KS	HFZ	ÁZ
Opel Olympia	MN	MTK	3000	35	KS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Opel Kapitän	MN	MTK	3000	45	KS	KS	KS	KS	HFZ	ÁZ
Opel Blitz	MN	MTK	3000	35	NS	KS	NHZ	THZ	HFZ	ÁZ
Hanomag	MN	MT	3000	35	NS	KS	NS	KS	HFZ	ÁZ
Phänomen Granit	MN	MT	3000	35	NS	KS	NS	KS	HFZ	ÁZ
Jeep	MN	MT	3500	40	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Chrysler	MN	MTK	3000	45	KS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Peugeot "302"	MN	MT	3000	45	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Horch	MN	MTK	3500	40	KS	KS	NS	KS	HFZ	ÁZ
Frazer	MN	MTK	3000	45	KS	KS	NS	KS	HFZ	ÁZ
D.K.W. Meisterkl	MN	MTK	3000	35	KS	KS	NS	KS	HFZ	ÁZ
Willys Overland	MN	MT	3500	40	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ
Fiat Topolinó	MN	MTK	3000	35	KS	KS	KS	KS	HFZ	ÁZ
Prága	MN	MTK	3000	35	NS	KS	THZ	THZ	HFZ	ÁZ

Jelmagyarázat:

MN minőségi nyári motorolaj
 MT minőségi téli motorolaj
 MTK minőségi téli könnyű motorolaj
 KS könnyű sebességváltóolaj
 NS nehéz sebességváltóolaj
 THZ téli hajtóműzsír
 NHZ nyári hajtóműzsír
 HFZ hó és fagyálló g.-csap. zsír
 ÁZ általános gépszír

Az OMSZ 1951. június 19-én kiadott 82. sz. körlevelének melléklete

szoruló Mentőszolgálatnak – a kor gazdasági nehézségeit ismerve – esélye sem volt, hogy járműállományát korszerűsítse. A nehézségek ellenére a mentők már az alakulás évében 95.334 mentőfeladatot láttak el és ez alatt 2.540.000 km-t teljesítettek Magyarország útjain. Az alakuló járműpark legelterjedtebb és a korabeli lehetőségekhez mérhető legkorszerűbb típusainak egyike volt a Fiat 1100-as típusa. E típus darabszámát növelte az OMSZ szilveszteri gyűjtőakciója, melynek eredményeként 1949 tavaszán a mentők 12 új darabot tudtak vásárolni. (Nagykanizsára 1951-ben került egy Fiat 1100-as.)

A korábbi Országos Mentőhálózatot kiépítő Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesületétől (VVOME) amerikai Dodge Weapon mentőgépkocsikat örökölt a Mentőszolgálat, valamint a kormány adományaként is érkeztek ilyen típusú gépkocsik a mentőkhöz. A kormányzat az amerikaiak által Európában hátrahagyott Dodge Weapon (az amerikaiak a normandiai partraszálláskor is ezt a típust használták) és egyéb típusú teherautók egy részét megvásárolta, melyeket a közüzemek üzemeltetőinek ajándékozott. A teherautók egy kisebb hányadát a járműhiánnyal küszködő OMSZ kapta. Az 1940-es évek végén Dodge, Magosix, Steyer, Praga, Tatra, Skoda, Studebaker, Ford V-8, Citroen, Chevrolet, Plymouth, Opel Kaptan, Opel Super, Opel Olimpia, Opel P4, Phanomen, Hanomag járták még az ország útjait.

Az OMSZ Gépjármű Osztályának dokumentációi szerint 1950 tavaszán a Mentőszolgálat átvette az államosított Országos Társadalombiztosító Intézet és az Országos Bányatárspénztár által végzett betegszállítási feladatokat, valamint azok telephelyeit, személyzetét és teljes járműállományát. A darabszámot tovább növelte az államosított tűzoltóság néhány adománykocsija, melyeket a korábbi tűzörsegektől vettek át. Ezek a mentőknél még hosszú évekig szolgáltak... Az 50-es évek közepén a járműpark meghatározója volt a Fiat 1100 (132 db) és a Dodge (57 db), melyek együttesen az állomány 46%-át adták.”

(Debrődi Gábor – Kresz Géza Mentőmúzeum: Az OMSZ gépjárműállományának rövid története.)

1948-1951-ig bizonyos összefonódás volt a VVOME, az OMSZ, és a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság mentőosztálya között. A legkorábbi, No: „1”-es számú „Szállítási napló”-ját 1948 januárjában nyitották meg. Fedőlapján a kissé ugyan már megkopott, de jól kivehető pecsét: „Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesületének Nagykanizsai Kirendeltsége”.

**VÁRMEGYÉK ÉS VÁROSOK ORSZÁGOS
MENTŐEGYESÜLETE**

Elismervény.

Alulírott gyógyintézet részéről bizonyítom, hogy
Bányász József ..... beteget
 ápolás céljából a Vármegyék és Városok Országos
 Mentőegyesülete *nagykanizsai* ..... állomásától
 átvettem
 nem vettem át, mert.....

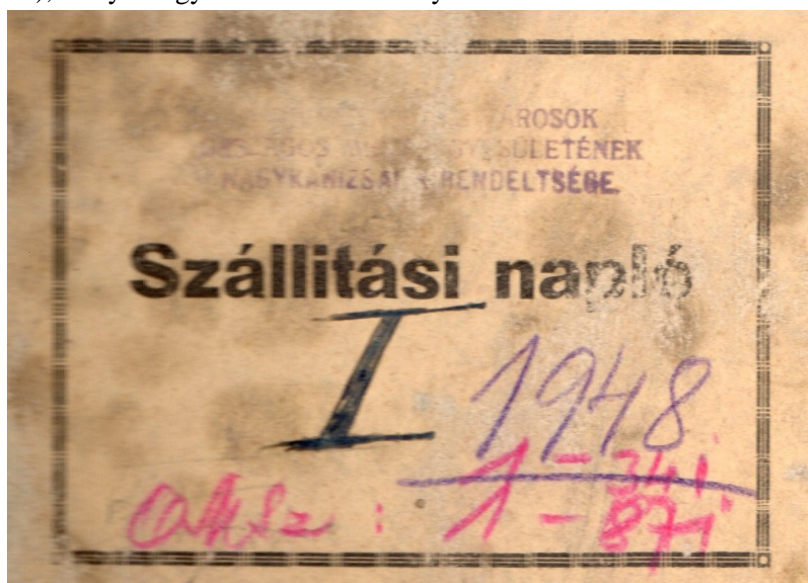
Diagnózis: *fején és arcon surott seb*.....

Kelt: *Nagykanizsa, 1948. márc. 12.* hó 12

P. H. *[Signature]*
 ügyeletes orvos, gondnok, kapus.

Igazolom, hogy a következőkben felsorolt és fenti
 szállításra vonatkozó iratokat átvettem:
 (a hiányzók törlendők.)
 Szállítási levél.
 Vagyontalansági bizonyítvány.
 Kocsiutalvány.
 .....Ft....f. szólo nyugta.

P. H. *[Signature]*
 aláírás.

(Az egyik legkorábbi szállítási bizonylatunk is VVOME fejléccel töltötték ki.) A háború után az újjáalakult VVOME és BÖME a két szervezet egyesítéséről folytatott tárgyalásokkal párhuzamosan folyamatosan vették nyilvántartásba a körzetükbe bevonható tűzoltó- és egyéb mentőállomásokat. A nagykanizsai tűzoltólaktanyai mentőállomást elég későn, csak 1948. január 20-án vették fel a VVOME nyilvántartásába.

Krényusz Ferenc nagykanizsai tűzoltó törzstűzmester VVOME igazolványa. Szabad szemmel még látható az elhalványodott tinta bejegyzés: 1948. május hó...

341	9	18-	Neve: <i>Bolova Opuk</i> Lakása: <i>Souez, B. 26</i>	Neve: <i>Mezi Oelek</i> Kora: <i>26</i> Családi állapota: <i>megedem</i> Vallása: <i>Foglalkozása: kórház</i> Lakása: <i>...</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított
<i>Országos Mentőszolgálat</i>			Neve: <i>Jäger László</i> Lakása: <i>Ország u 13</i>	Neve: <i>Davidovics László</i> Kora: <i>7</i> Családi állapota: <i>haj</i> Vallása: <i>Foglalkozása: hegyi csapat</i> Lakása: <i>B. u. 49</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított
2.	-11-	928	Neve: <i>Dei Boldizsár</i> Lakása: <i>Attila u 43</i>	Neve: <i>Dei Boldizsár</i> Kora: <i>46</i> Családi állapota: <i>haj</i> Vallása: <i>Foglalkozása: Lőrinc u.</i> Lakása: <i>Attila u 43</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított
3.	-11-	953	Neve: <i>Kaplan Ferenc</i> Lakása: <i>Barossdi u 6</i>	Neve: <i>Tiszai György</i> Kora: <i>13</i> Családi állapota: <i>haj</i> Vallása: <i>Foglalkozása: hegyi csapat</i> Lakása: <i>...</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított

1948. május 10-én újraindul a napló sorszámozása, és piros betűs bejegyzés olvasható: „Országos Mentőszolgálat”.

„1948. május 10-én a BÖME-től az OMSZ 22 db gépkocsit vett át, a VVOME-től 12 db gépkocsi átvétele történt meg.” (Dr. Felkai Tamás: Magyar Mentésügy) Nagykanizsán 1 db Dodge Weapon szállítójármű hivatalos átadás-átvételére került sor a tűzoltóság állományából az OMSZ tulajdonába. Ezt Keszthelyi József egykori tűzoltó mentődolgozó lányától – Stéger Lászlónétól – tudjuk, akinek a férje is tűzoltó mentős volt. Stéger Lászlóné maga is mentőápolóként dolgozott 1951 novemberétől 1953. július 21-ig a Nagykanizsai Mentőállomáson, utána a kórházban helyezkedett el nővérként. Röviddel az OMSZ indulása után ugyanis hoztak egy rendeletet, melynek értelmében nők, és 18 év alatti kiskorúak nem dolgozhatnak kivonuló mentősként. Elmondása szerint 1948-ban két női tűzoltó is dolgozott a városi tűzoltólaktanyában, főleg kapusként, egyiküket „Tulipánnénak” hívták. (1988. február 8-án dr. Tolnai Sándor felkereste, és interjút készített vele.) A kivonuló személyzetet 1951-ig szinte kizárólagosan a tűzoltók adták.

A „mentő osztály” 1948-as névsora: megbízott vezető: Krénusz Ferenc törzstüzőmester – ő volt a meteorológiai megfigyelések megbízott felelőse is, ápolók: Stéger László, Varjas Kálmán, Billege László, Kraszovszky Károly, Kálovics György, Szokol Dezső, Légrádi Ferenc, Kummer László, járművezetők: Varga Ferenc, Kantó László, Magyar Gáspár, Kisfürjesi Antal, Királyfalvi Léránt, Sipos Albert, Keszthelyi József.

Az első kivonulásra „VVOME színekben” 1948. január 28-án került sor. A 320-as oldaljelzésű Dodge

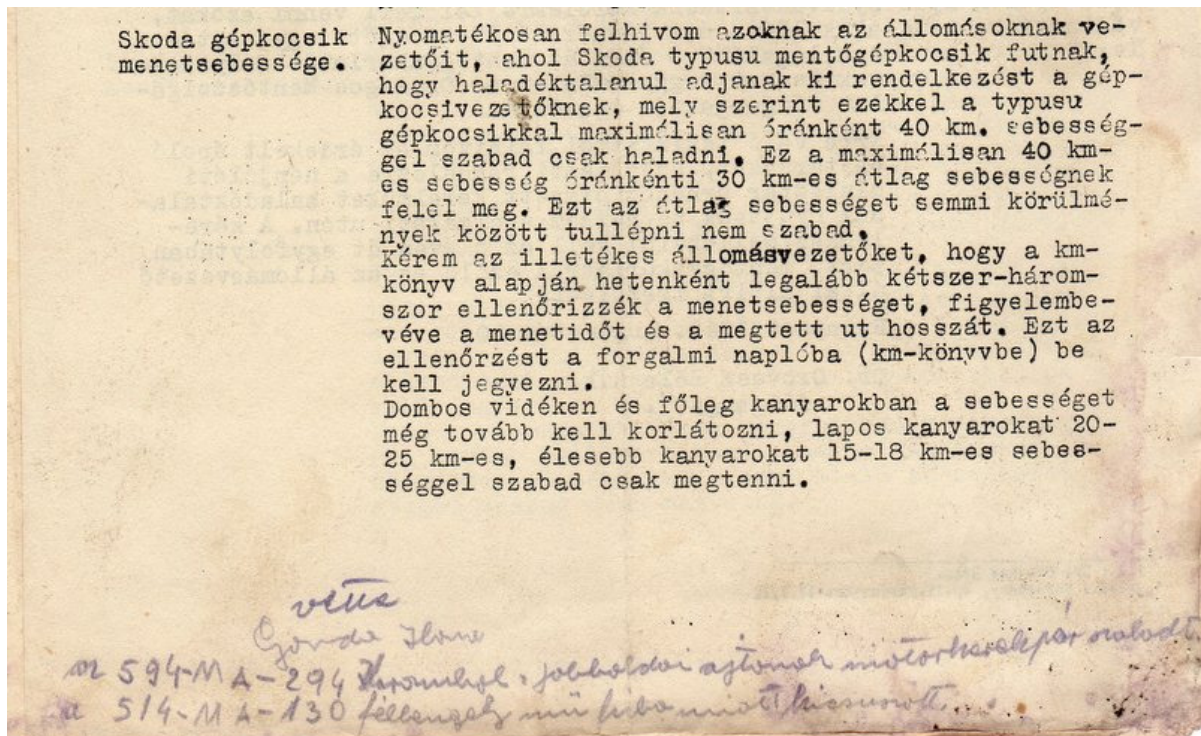
Weapon mentőautó vonult ki, fedélzetén Stéger László tűzoltó mentőápolóval, és Varga Ferenc tűzoltó járművezetővel. Nagykanizsa, Ország út 149. alól „Reuma” kórismével szállították kórházba Kállai Istvánné 39 éves férjes háztartásbelit. „A szállítással kapcsolatban felszámított 20 Ft.”

Az 1948-as év statisztikája a következő: Összesen 1212 mentőfeladatból ill. kivonulásból 1066-ot a 320-as jelzésű Dodge Weapon szállítójármű hajtott végre, 2 kivonulást végzett a Ford teherautó, 36 alkalommal a 237-es jelzésű (mindenféle háborús roncsokból összerakott) márka és kilométeróra nélküli jármű vonult, és 108 esetben lovas fogattal történt a betegszállítás. A „kórisme” rovat leggyakoribb diagnózisai: szülés, különböző törések, „belbeteg”, tüdővérzés, „hirtelen rosszul”, „szeszmergezés”, gombamérgezés, „nőgyógyászati”, skarlát, agyvérzés, vesebaj, „kézigránáttól felrobbant és meghalt” – ez utóbbi a Huszti téren történt.

Gépkocsival történő helyi szállítások esetén 20 Ft volt a szállítási díj, lovas fogat esetén 14 Ft. Helyközi szállítások esetén a szállítási díj km-enként 2,56 Ft volt. A legdrágább szállítás abban az évben egy elmebeteg szállítása Nagykanizsáról Kaposvárra (374 Ft). Egy alkalommal vonult ki orvos a mentővel: dr. Moldoványi Antal szemorvos Varjas Kálmán ápolóval, és Kisfürjesi Antallal hoztak be a Csengery u. 105-ből egy 14 éves tanulót, „jobb láb törés” kórismével. 1948. október 10-i keltezéssel érkezett a 19. sz. körlevél, amiben a mentők oldalán található régi címer eltávolítására szólítják fel a mentőket. Az új címer felfestéséhez pedig címfestőt kellett keresni... (Krénusz Ferenc és Keszthelyi József láttamozták.)

Megkeresés		A megkereső	A szállított egyén	Körism
kelte	ideje óra-perc			
1948. I 38.	9-40	Neve: <i>Kobai Letti</i> Lakása: <i>Hunyadi tér 26</i>	Neve: <i>Kállai Istoduné</i> Kora: <i>39</i> Családi állapota: <i>féjer</i> Vallása: <i>rk.</i> Foglalkozása: <i>ltb.</i> Lakása: <i>Ország ut 149.</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>Reuma</i>
-11-	15-40	Neve: <i>Pekles Gyekári</i> Lakása: <i>Teloki u 41</i>	Neve: <i>Pekles Gyekári</i> Kora: <i>46.</i> Családi állapota: <i>női</i> Vallása: Foglalkozása: <i>kereskedő</i> Lakása: Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>beteg nélkül</i>
-11-	33-35	Neve: <i>Keller Lejós</i> Lakása: <i>Kisvárosi u 10</i>	Neve: <i>ösv. Kertész Rudoné</i> Kora: <i>53</i> Családi állapota: <i>ösv.</i> Vallása: Foglalkozása: <i>házt.</i> Lakása: <i>Kisvárosi u 10</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>János gő</i>
I 39.	9-37	Neve: <i>Krochaw Tivadár</i> Lakása: <i>Báthori u 20</i>	Neve: <i>ösv. Krochaw Lejósé</i> Kora: <i>70</i> Családi állapota: <i>ösv.</i> Vallása: Foglalkozása: <i>eltartott</i> Lakása: <i>Báthori u 20</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>vagyvona</i>
-11-	12-20	Neve: <i>Le Tadas László</i> Lakása: <i>Sugár ut 13</i>	Neve: <i>Káspár Lajos</i> Kora: <i>31</i> Családi állapota: Vallása: Foglalkozása: <i>Posta ált.</i> Lakása: <i>Sugár u 9.</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>Barabási kgy Hévíz pléb.</i>
I 30	8-25	Neve: <i>Korovics Jánosné</i> Lakása: <i>Kisvárosi u 19.</i>	Neve: <i>Petrovics Károly</i> Kora: <i>56</i> Családi állapota: Vallása: Foglalkozása: <i>p. megény</i> Lakása: Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>belsőbeteg</i>
-11-	12-35	Neve: <i>Székelyi Györgyné</i> Lakása: <i>Maratórtán</i>	Neve: <i>Székelyi Katalin</i> Kora: <i>14</i> Családi állapota: Vallása: Foglalkozása: <i>tanuló</i> Lakása: Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>beteg nélkül</i>
-11-	12-55	Neve: <i>Komuvesz János</i> Lakása: <i>Székely u 13</i>	Neve: <i>Komuvesz Jánosné</i> Kora: <i>38</i> Családi állapota: <i>féjer</i> Vallása: Foglalkozása: <i>házt.</i> Lakása: <i>Székely u 13</i> Vagyonos — vagyontalan — biztosított	latinul: magyarul: <i>hajmeg nélkül</i>
-11-	14-10	Neve: <i>Kovács Lajosné</i> Lakása:	Neve: <i>Kovács Lajosné</i> Kora: <i>38</i> Családi állapota: Vallása: Foglalkozása: <i>ltb.</i>	latinul: magyarul:

Szállítási napló 1948-ból

Az 1949-ben kiadott 18. sz. OMSZ körlevél ceruzával odafirkantott széljegyzetei

Azt is tudjuk, hogy 1948-ban Nagykanizsán a mentőautókat, ill. a tűzoltókocsikat „ÁFORT”-kúton tanakolták. Az 1949-es évben egy utánfutós Dodge Weapon szállítójármű, egy Rába típusú tartalék gépjárműfecskendő, egy Ford teherautó, és egy vontatható fakerekű létra állt a tűzoltóság szertárában.

„1948 nyarán államosították a tűzoltóságot. A városi felügyelet helyébe az országos tűzoltó-parancsnokság lépett. (Ezzel egy új típusú hivatásos szolgálati rendszer váltotta fel a korábbi „önkéntes” rendszert.) Az elnevezés BM Zala megyei Osztály Nagykanizsai Tűzoltó Alosztály Parancsnokság lett. Hamarosan felemelték a létszámot. Két tiszt 20 főnyi legénységgel állhatott készenlétben. A tűzvédelem az állami tűzoltóság, a vállalatok, intézmények, települések együttes feladatává vált.

Dinamikus fejlődés indult. Először a felszereltség javult, majd végre 1951 elején megkezdtek az öreg laktanya bontását. A tűzoltó és mentőszolgálat (az átépítés idejére) az Ady utcai Borforgalmi Vállalat telephelyére (Ady u. 33-35.) költözött be. Ez az un. „Boda-udvar”. (Azért épp ide, mert az addig államosított telephelyek közül itt volt egyedül elégséges hely a gyakorlatozáshoz, a tűzoltó- és mentőszerek elhelyezésére, ill. itt voltak olyan korábbi cselédlakások, ahol a legénységet is el tudták szállásolni.)...

Dr. Tolnai Sándor Baksai József mentősofőrrel 1988-ban folytatott beszélgetéséből tudjuk, hogy 1950. február 11-én ő hozta Budapestről a mentők központi gépjárműjavító állomásáról a Dodge mentőbe a „kúpkerék supportot”.

A nagykanizsai mentők egyik gépkocsija, az MA-130-as rendszámú, 514-es jelzésű Skoda 1102-es, mely egy alkalommal „féltengely műhiba miatt ki-

csúszott”, majd 1951. november 1-jén Móriczhelynél (4112 lefutott km-nél, tehát új kocsik lehetett) rugótörést szenvedett. (Az 1949-ben kiadott 18. sz. OMSZ körlevél ceruzával odafirkantott széljegyzetként olvasható ez a „féltengely műhiba”. A körlevél 40km/h-ban szabályozza az OMSZ-nál mentőgépkocsiként futó Skoda típusú gépjárművek maximális sebességét. A körlevelet még Krénusz Ferenc és Keszthelyi József tűzoltók láttamozták.)

A másik mentőkocsi, az MA-294-es, 594-es oldaljelzésű Dodge Weapon, ebben az 1951-es év végére 41761 lefutott km volt. Ezt az autót egy bizonyos Kovács nevű parancsnok 1952-ben egy motorral karambolozva összetörte. (A fent említett 18. sz. OMSZ körlevél széljegyzetként olvasható ez is: „MA-294. hrsz., sz.: 594. Karambol: Jobb oldali ajtónak motorkerékpár szaladt.”)

1952-ben vették birtokukba tűzoltóink az új laktanyát... Az egyéb tevékenységek közül megszűnt időközben a köztisztasági-útlocsoló kötelezettség és a hordóhitelesítés, továbbá a meteorológiai megfigyelő szolgálat is, mert ezek az intézmények leváltan önállósultak. A Boda-udvarból a már államosított mentőszolgálat 1953. július 21-től a jelenlegi telephelyére, a Bagolai sorra költözött. (Akkoriban Semmelweis u. 2. volt a cím, mivel a kórház udvarát ketteszélű Semmelweis utca még közforgalmi út volt. A mentőállomás főbejárata pedig a Semmelweis utca felé nézett.)

A volt városi méntelep épületeit alakították át e célra.” (Dr. Tolnai Sándor: A tűz elleni védekezés Nagykanizsán 1690-től 1988-ig. 1989, ill. dr. Tolnai személyes jegyzetei.)

(A tűzoltóság 1955. évi technikai leltárában még szerepel 1 db Dodge Weapon szállítójármű, mely nem azonos a mentőállomáson betegszállításra használt, akkor már jócskán kifutott Dodge mentőautóval.)

Az átköltözés után (1953 körül) mentőink a Semmelweis utcában a Dodge Weapon és a Fiat 1100-as társaságában. Balról jobbra: Benedek János mgkv., Jámbor József máp., Krénusz László mgkv., Vass Károly máp., Nagy József mgkv., Viola (Labricz) Sándor máp.

Az 1950-es év egyik érdekessége az OMSZ 59. sz. körlevelében olvasható: „Az OMSZ valamennyi dolgozójának tudomására hozom, hogy a Közlekedés- és Postaügyi Miniszter a szocializmus építésében kifejtett kiváló és eredményes munkájuk elismeréséért az alább felsorolt bajtársakat sztahanovista gépkocsivezetőkkel minősítette és részükre a sztahanovista oklevelet kiadta: Nagy József garázmester (Nyíregyháza), Szalai György garázmester (Székesfehérvár), Varga Antal garázmester (Pécs), Osernuka György gépkocsivezető (Bp.), Pátyi Elemér gkv. (Bp.), Richter Ferenc gkv. (Bp.), Tárnoki Ferenc gkv. (Bp.), Varga Ferenc gkv. (Siófok). Nevezetteket az OMSZ 500-500 forint jutalomban részesítette. Fentiek a mentőállomások összes dolgozói előtt tudatosítandók.”

Ezt a körlevelet Baksay József, Benedek János, és Nagy József „vették tudomásul” aláírásukkal a Nagykanizsai Mentőállomás nevében.

„Az 1950-52-ig tartó időszakban az államosítást követő országos tűzoltó létszámláhiányt vidéki tanostályok beindításával próbálták ellensúlyozni. Makó mellett Nagykanizsa volt az egyik kiképzőbázis. 1950. január elejétől a Szabadság téri iskola – akkor rendőrákadémia – épületében kezdődtek meg a foglalkozások. A kiképzés 1952. április 4-ig tartott, és a 7. turnus ünnepélyes avatásával zárult. Az oktatótörzs Kanizsához kötődő nevesebb személyei Szigetvári Elemér, Cséza István és Rajszyk István voltak.” (Dr. Tolnai Sándor: A városi tűzvédelem korszaka a tűzoltóság államosítása után.)

1951-ben, a Zerkowitz-féle Borudvarban, vagy egyesek szerint „Boros udvarban” még keverten voltak tűzoltók, és az OMSZ által újonnan felvett mentősök.

A két, azonos megjelenésű épületet 1894-ben építette Zerkowitz Albert (1822-1902) borkereskedő, aki önkéntes vezetője és szervezője volt a tűz elleni védekezésnek Kanizsán a Tűzoltó Egyesület létrejötte előtt.

A házak alatt szekerekkel járható öt méter magas, 1500 m² nagyságú pincerendszer és 2000 hektoliteres üveggel bélelt cementhordó lett kialakítva. Európa számos országába és Amerikába is szállították innen a saját termelésű és felvásárolt szőlőből készített bort. A Zerkowitz borkereskedés 1931-ig működött.

Albert visszavonulása után testvére, Oszkár és fia, Lajos vezették a céget. Lajos nevéhez fűződik a Centrál szálló építése 1911-től 1913-ig és a Hangya épület építése 1931-ben. (Zerkowitz Béla, a híres zeneszerző unokatestvére volt Lajosnak.) A szomszédos oromfalas épület az egykori Rongyos Lámpás fogadó (mely 1938-ig állt). Lajos 1920-ban Bécsbe költözött, az épület 1931-től Brandl Mór és Izidor borkereskedők tulajdonába került, majd az államosítás után is hasonló profillal rendelkező kereskedésként üzemelt a rendszerváltásig. Jelenleg Zerkowitz lakópark áll a helyén

A 951'-es szállítási naplóban, ill. az 1951-ben kiadott 65. sz. körlevél (Fertőző betegek szállítása) „tudomásul vettük” aláírásai között a következő nevek szerepelnek: Ápolók: Bakos László, Viola Sándor, Varga Ferenc, Szalai István, Reizner József, Kovács István (X. hónaptól), Polai Károly (VII. hónaptól), Káli Lajos, Csuka Gyula, Vass Károly, Freischmidt F., Imrei, Papp, Sebestyén Márton, Oszlányi, Seres, Belina, Keszthelyi, Kovács III. Járművezetők: Benedek János, Krénusz László, (1951. június 13-tól), Baksay József (1949. augusztus 1-től), Nagy József, Plánder Antal, Nagy II., Orbán Ferenc, Szigeti Gyula. A kivonulók között előfordulnak – főleg szülés esetében – női mentőápolók: Stégerné, és Kögelné.

(A Boda család, akinek az államosítás előtt közvetlenül a tulajdonában volt a Borforgalmi udvar, állítólag a háború utáni években nagyon befolyásos család

volt. A családfő – dr. Boda Károly ügyvéd – 1940. január 1-től lépett gyakornoki minőségben a város alkalmazásába. 1944-ben képviselőtestületi tagként egyik fő vádlója volt a Krátky és Prack ellen koholt szabálytalan erdőeladási fegyelmi ügynek. Még ugyanabban az évben beválasztották az építési bizottságba.)

Itt egy korábbi cselédszállás meglehetősen puritán körülményei között működött a város első „mentőállomása”. Íróasztal telefonnal, székek, néhány szalmazsák, egy mosakodásra szolgáló hosszú pléhvályú szolgálta a mentősök „kényelmét”. A szomszédos tároló helyiségekben, és az udvaron is óriási hordókban állt a bor. A Skoda 1102-es mellé 1951-ben érkezett egy Fiat 1100-as.

Tűzoltók és mentők a Borudvarban 1951. július 8-án. Előtérben a Fiat 1100-as, mellette a Skoda 1102-es mentőkocsi. A csoport közepén Krénusz Ferenc törzstűz-mester, mellette Polai Károly újdonsült mentőápoló. Az első sorban bal oldalon Nagy József mentősofőr, jobb oldalon Baksay József mentősofőr (Aki egy darabig még „y”-nal írta a nevét). (Az alsó képen egy Skoda 1102-es 1949-ből. Fotó: Debrődi Gábor)

Az év végére a Skodát elvitték, és ismét csak két autó maradt, a Fiat és a Dodge. (A Dodge Weaponban 1952-ben már 73 889 km volt.) A Fiat volt az esetkocsi, tehát ez vonult a súlyosabb esetekhez, mivel ez gyorsabb volt. Ha jobban „odaléptek neki”, 90 km/h sebességre is képes volt. (Bár a rossz háborús makadám utak, és a földutak nem nagyon tették lehetővé a száguldozást.) A Fiat egy fekvőbeteg tudott szállítani, a Dodge hatalmas betegterében akár három fekvő és több ülő beteg is elfért.

A Dodge Weapon 6 hengeres, 80 lóerős motorja fénykorában 87 km/h végsebességet biztosított. Érdekesség, hogy az USA a Szovjet kormányral kötött segélynyújtási szerződés alapján nagy számban szállította ezt a típust a szovjet hadsereg részére. Alvázára különböző rendeltetésű karosszériákat lehetett szerelni. A sebesültszállító változat mellett ismerünk rajszállító, parancsnoki és rádiós célra használt Dodge terepjárókat is. (Fotó: Debrődi Gábor)

A kocsik felszerelése a háborús előzményeknek és a kor színvonalának megfelelően kizárólag csak a legszükségesebbeket tartalmazta: egy nagy nehéz fém esetládában voltak a különböző méretű kötszerek, külön kis dobozban sebészeti műszerek, valamint az újszülött-ellátáshoz használatos eszközök, a babakelengye ill. a szemellátáshoz az ezüst-nitrát cseppek. A sebek fertőtlenítésére hosszú ideig ampullás vagy üveges jódtinktúrát használtak. Az orvosi szén ma is tartozéka a mentőládának. A keserűsót és a szódabikarbónát csak nemrég vonták ki a forgalomból. Fertőtlenítő bór oldat, paraffinolaj (amit egyenesen az OMSZ nevezetes 1-es számú körlevelének záró függeléke rendszeresít 1948-ban, melyben az első oldalon tették közzé dr. Orovecz Béla főigazgató miniszteri biztossá történő kinevezésének tényét) és vatta viszont már régóta nincs a táskában. Ágytál, hánytál, lepedők, plédek voltak még a felszerelés részei. Hordágy is, ami kezdetben nem volt még kerékkel ellátva, és egy tábori függőhordágy. Kivehető hordszék, és gumikesztyű nem volt.

Volt viszont hordheveder, kényszeröv (vagy más néven „bolondsíj”). Rendelkezésre állt még vilanylámpa, több szerszám, gumiragasztó készlet. Cramer sínek is voltak 4 különböző méretben. Három literes oxigén palack volt egy nagy fémládában. Rádió nem volt a kocsikban, előre meghatározott pontokról, postahivatalokból kellett bejelentkezni a szolgálatvezető felé a kivonulások során. Az

egyetlen ma is élő (2013-ban 92 éves) alapító, Polai Károly mentőápoló bajtársunk emlékei ill. visszaemlékezése szerint 1948-56-ig átjárt a kórházból kivonulni az 1923-as születésű dr. Bajusz Gyula sebész alorvos. (Az ő aláírását is felfedezhetjük többek közt az 1954. november 9-én kiadott 153-as sz. körlevélen.)

Műszaki:

- 1./ Fiat első lökőgátlók pótlása, illetve javítása;
- 2./ Phänomen forgócsapszgek kiszorolásához megfelelő kipróbáló szerszám készítése.
- 3./ Phänomen gépkocsik törött féltengely darabjainak kiszorolásához szerszám készítése.
- 4./ Fiat első futóműhöz záró anyához megfelelő kulcs készítése.
- 5./ Fiat olajsűrőtartó-bak módosítása a gyakori törések megakadályozására.
- 6./ Mentőgépkocsik hátsó ajtajának portalanítása.
- 7./ Fiat lengőcsapszgek és perselyek élettartamának meghosszabbítása.
- 8./ Fokozott üzemanyag megtakarítás.
- 9./ Olaj megtakarítás.
- 10./ Fődarabok élettartamának meghosszabbítása.
- 11./ Accukumulátorok élettartamának meghosszabbítása.
- 12./ Gumiköpenyek élettartamának meghosszabbítása.
- 13./ Kazánok hatásfokának emelése és ezzel kapcsolatosan tüzelőanyag megtakarítás.

Egyéb:

- 14./ Szállítási iratok adatainak egyszerűsítése.
- 15./ Készülék a Központ kivonulásainak ellenőrzésére.
- 16./ Készülék a Kp-i mentőállomáson a városban futó gépkocsik regisztrálására.
- 17./ Hogyan lehetne a kocsifordulót rövidíteni?
- 18./ Hogyan tudnánk elősegíteni a balesetelhárítást?
- 19./ A kórházakkal hogyan lehetne jobb kapcsolatot létrehozni?
- 20./ Kórházi üreség-nyilvántartás megjavítása.
- 21./ Az injekciós fecskendők törésének megakadályozása.
- 22./ "Hogyan hívjuk a mentőket" tudatosítása nagyközönséggel?

Fentieket az állomásvezető elvtársak az állomásértékezelőn a dolgozókkal ismertessék. A feladatokat az állomás hirdetőtábláján fügessék ki.

B u d a p e s t , 1954. november 9.

A kiadvány hitelkéül:

Beroczki Mária
/Beroczki Mária/
s.hiv. vezetője

Láttam: 11. 12. 1954
Glauder Antal
Viola Sándor
Kovács István

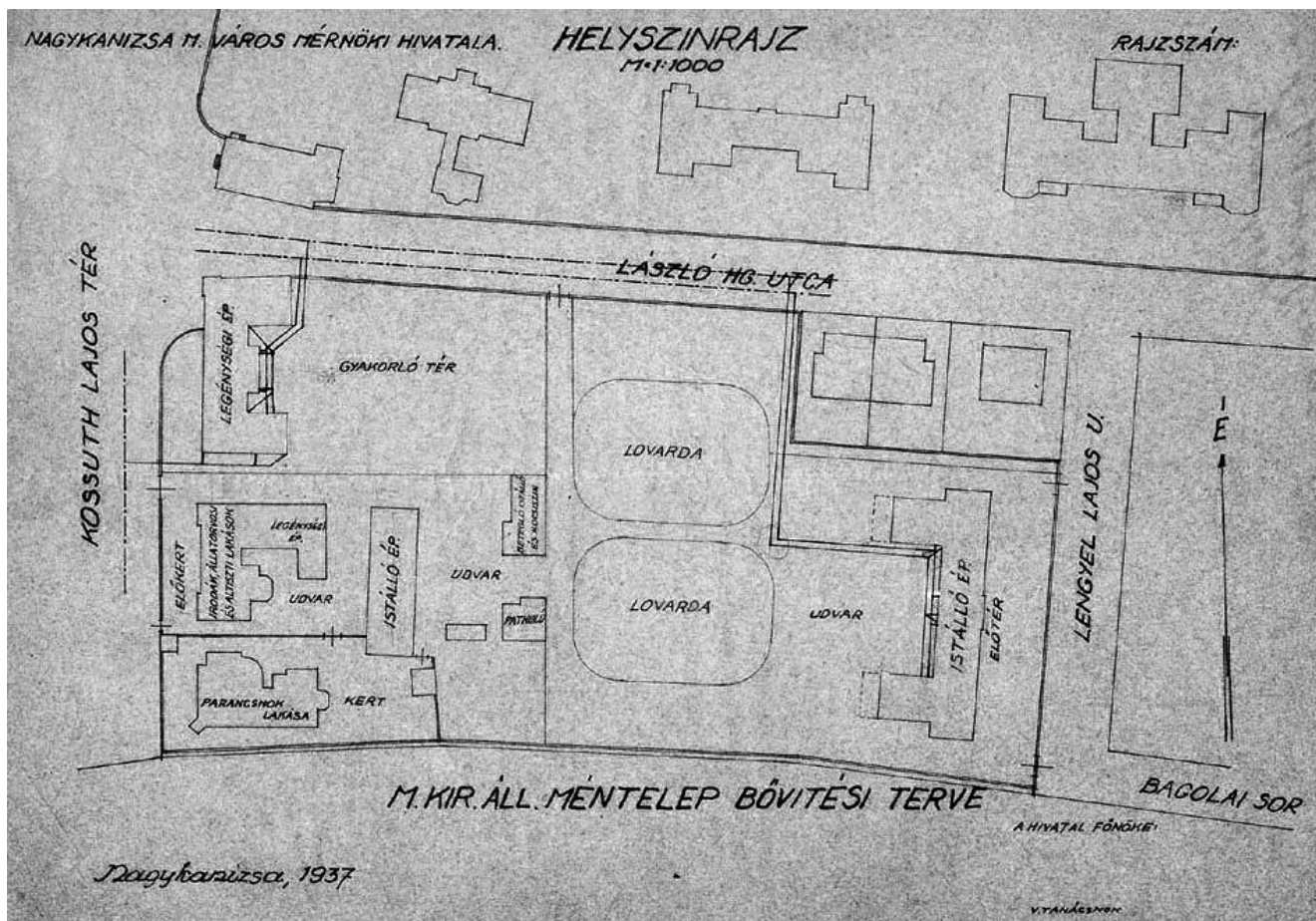
Beroczki János

Stúrán László
Németh György
Földes József
László

Polai Károly
Bakos József

Baranyai
Sándor Károly

DR. OROVECZ BÉLA s.k.
főigazgató.

A mentőállomás melletti, akkor még részben működő lovardában pedig előszeretettel lovagolt a kórház nagynevű osztályvezető sebész főorvosa – dr. Sárdy István – feleségével együtt.

A mentőtelep épületegyüttese, melynek korábban kocsiszínként és patkolóműhely céljára használt két családi ház jellegű sátor tetős épületét a mentők 1953-ban – az államosításokat és kisajátításokat követően – elfoglalhatták (először Semmelweis u. 2., majd 1974-től Bagolai sor 3. a pontos cím) komoly történelmi múltra tekint vissza.

A mentőtelep később mentőállomás céljára átalakított két épülete

„Az I. világháború utáni Magyarország négy lótenyésztési kerületi parancsnokságának egyike Kani-

zán székelte... A magyar királyi méneskar 1943. évi békehadrendje szerint Kanizsán székelte akkor a nyugati lótenyésztő katonai parancsnokság, amely alá a kanizsai, a bajai, a celldömölki és székesfehérvári egységek tartoztak. A kórházkápolna és az emeletes (parancsnoki) épület között terült el a földszintes legénységi épület, az istállótól keletre a kocsiszín, még keletebbre egy újabb istálló állt. Az istálló nyugati oldalán, az épületek között volt a két szabadterei lovarda a lovak futtatásához... A mentőtelep megszűnése, (ill. államosítása) után a kórház vette birtokba a területet, bár a legénységi épületbe először csecsemőotthont telepítettek, a terület keleti felén pedig állategészségügyi intézetek működtek. Az 1949-ben létesített gyermekosztály elhelyezéséhez 1950-ben a középső, emeletes épület földszintes részére emeletet húztak, majd a szájsebészet számára egy földszintes toldalékot tapasztottak hozzá. Az épületegyüttesből (a többszöri átalakítások után) mára csupán a hajdani istálló (később nővérképző iskola, ill. kórházi irattár, ma orvosi ügyelet), és mellette a hajdani kocsiszín ill. kovácsműhely (ma mentőállomás) épületének egy része maradt meg. (A parancsnoki épület került elsőként lebontásra, mert a Bagolai sor a világháború után meghosszabbításra került a Kossuth térig: eredetileg a Thury utcánál ért véget.) Eredeti (1913-as) viszont a kerítés, melynek fém részeit Kohn Samu és Heizer Jenő készítette.” (www.holmi.nagykar.hu)

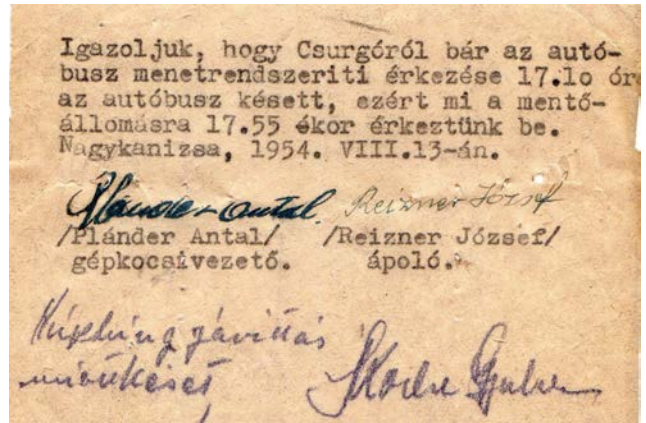

Az 1949-ben létesített (mára már lebontott) gyermekosztály épülete az utcafrontról és az udvar felől

Zala megye mentéstörténetének jelentős eseménye volt, amikor 1952. június 30-án Nova községben mentőállomás nyílt. Így a megye dél-nyugati részén élők is jóval hamarabb juthattak mentőellátáshoz. (1952-ben a nagykanizsai mentőknek 4000-et meghaladó mentőfeladatuk volt.) 1953-ban körlevélben egységesítették a mentődolgozók munkaruhán viselendő rangjelzéseit.

1953-ban, az országos Heine-Medin járvány idején az OMSZ vastüdős szállításokat végzett. A járványnak 1957-ben 2334 áldozata volt országosan és 143 beteg halt meg. (A tömeges védőoltásokat 1957-ben kezdték meg egy magyar virológus – dr. Koch Sándor – áldozatos munkájának köszönhetően.) 1959-ben már minden magyar gyermek be lett oltva a járványos gyermekbénulás elleni vakcinával. Nagykanizsát és körzetét a járvány nem érintette számottevően.

A Semmelweis utcában (Bagolai soron) a mentőállomásnak már a kezdetektől önálló gazdasági vezetője volt Ozorai Ferencné személyében. (Ozorainé rendkívül kedves, helyes teremtés volt a kortársak elmondása szerint.) Őt helyettesítette gyakran Árkovits Kálmánné adminisztrátor. Novák Ferencné és Bognár néni voltak a takarítónők. Az 50-es évek elején több új dolgozó érkezett: Jámbor József máp., Bóha László máp., Kiss Zoltán, Kovács József mgkv., Csóka István máp. (1952), Péter Jenő mgkv., Pékó László máp., Olasz Dezső (1953).

1954-ben mentőseink az autóbusz meghibásodása miatt elkéstek, a buszsofőr ezt az igazolást adta számukra

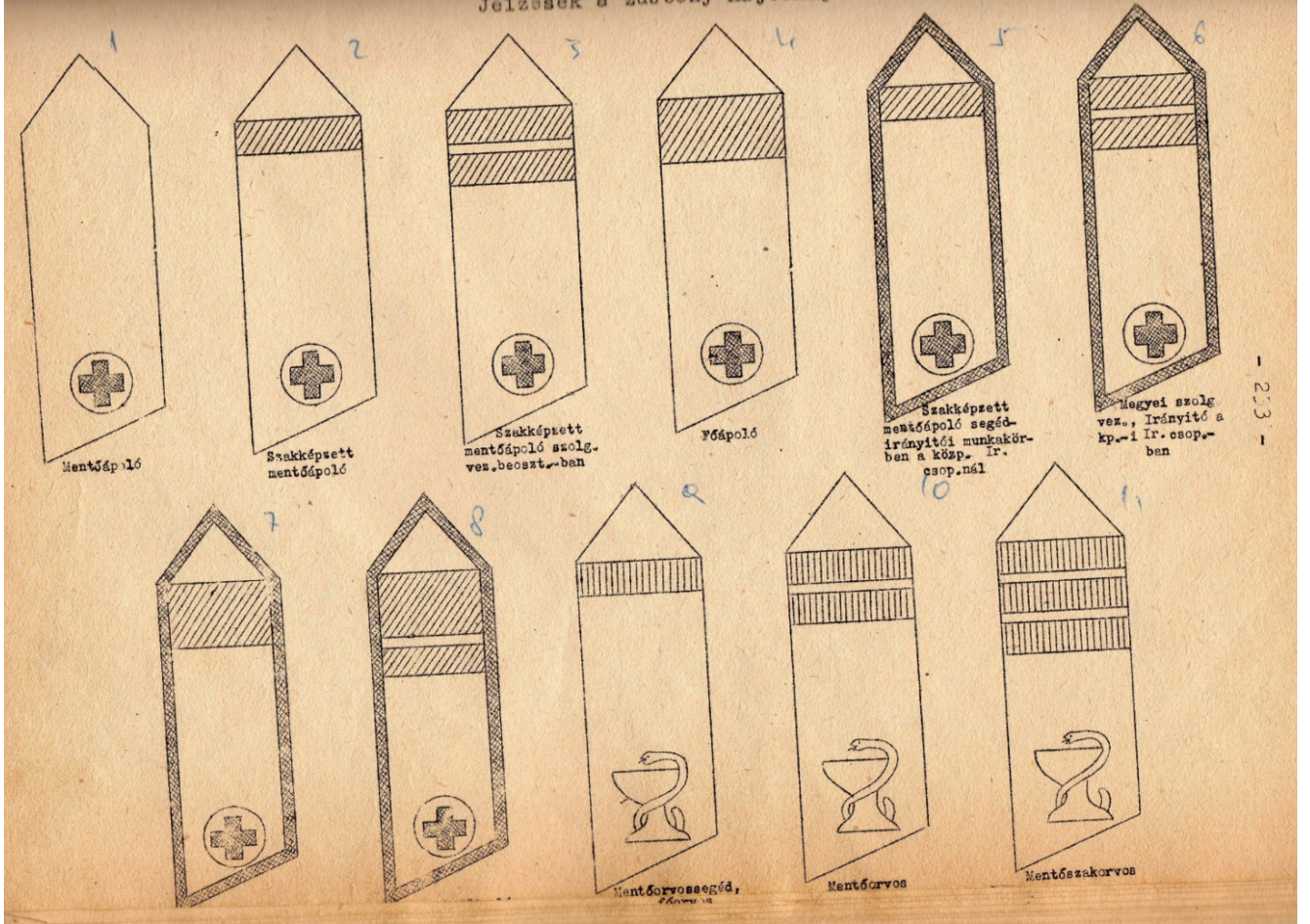

Fiat 1100-as, Dodge Weapon, IFA Phanomen mentők a nagykanizsai mentőállomás udvarán 1954 környékén. Jobbról a Fiat mellett Németh János és Szigeti Gyula állnak. A Dodge Weapon előtt dr. Döme László, a vezetőfülkénél Benedek János, az IFA Phanomen előtt Kovács István látható

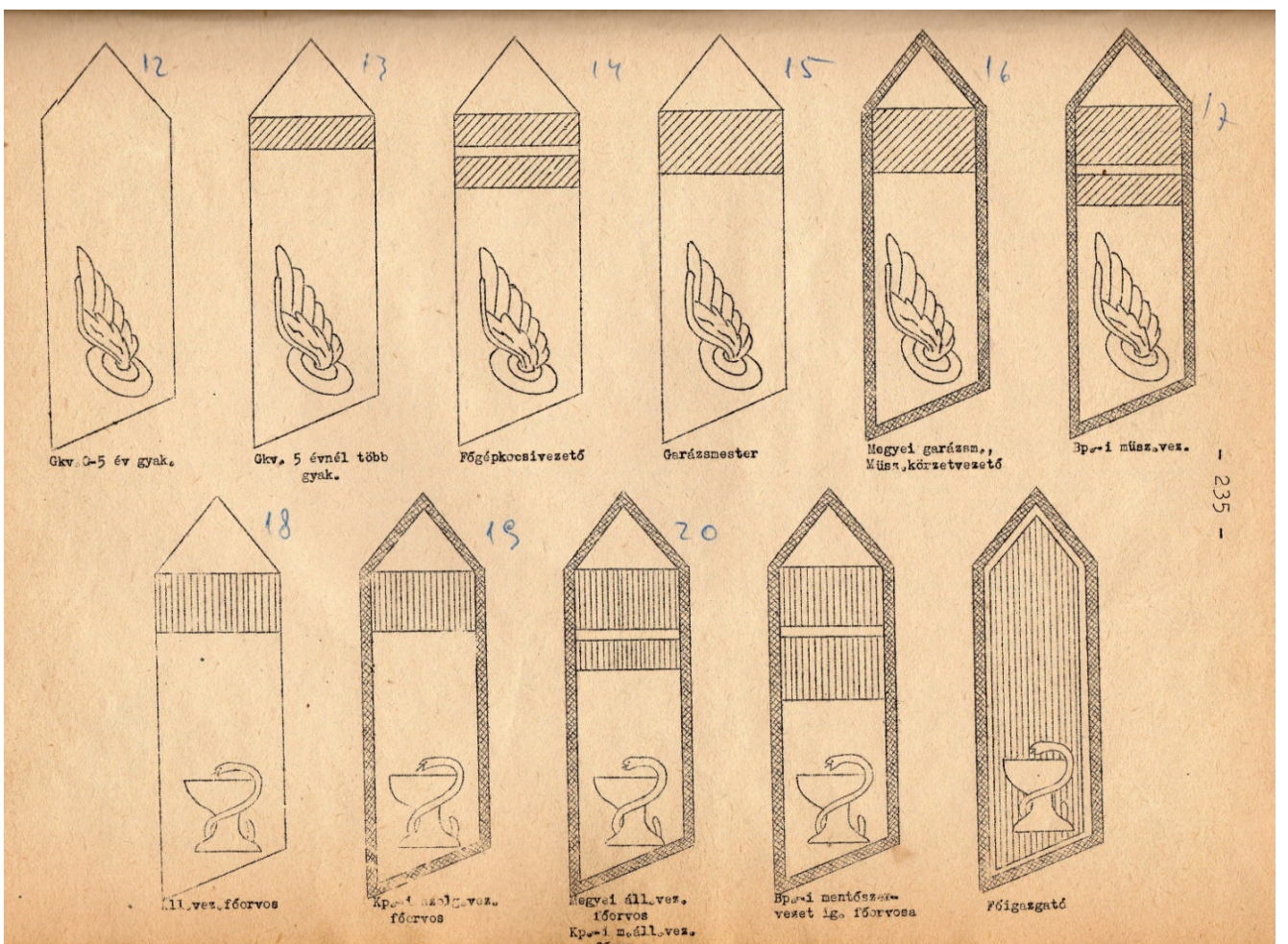

Csatorna építése a mentőállomás udvarán. (Németh János, Szigeti Gyula, Kovács István, Benedek János, a háttérben Viola (Labricz) Sándor és Baksai József)

Jelzések a zubbony hajtókáján.

- 233 -

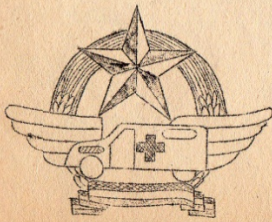

- 235 -

Az OMSZ által 1953-ban hivatalosan rendszeresített rangjelzések

Jelzések a sapkán.

Ápoló									
	Stakkópestt mentőápoló és segédírányító Kp.-i Ir. Csopt.-ban	Mentőápoló szolg.vez. beoszt.-ban	Főápoló	Megyei szolg. vez. és Irányító a Kp.-i Ir. Csopt.-ban	Megyei főápoló	Bp.-i főápoló	Mentőorvos-ségéd, Mentőtiszt	Mentőorvos	Mentőszakorvos
Gkv. 0-5 év gyek.									
	Gkv. 5 év-nél több gyek.	Főgőpocsi-vezető	Garázsme-ter, megyei garázsme-ter, Műsza-ki körzet-vezető	Bp.-i műsz. vez.	Áll. vez. főorvos	Kp.-i szolg. vez. főorvos	Megyei áll. vez. főorvos Kp.-i m. áll. vez. főorvos	Bp.-i men-tőszerv. ig.főorvos	Főigazgató

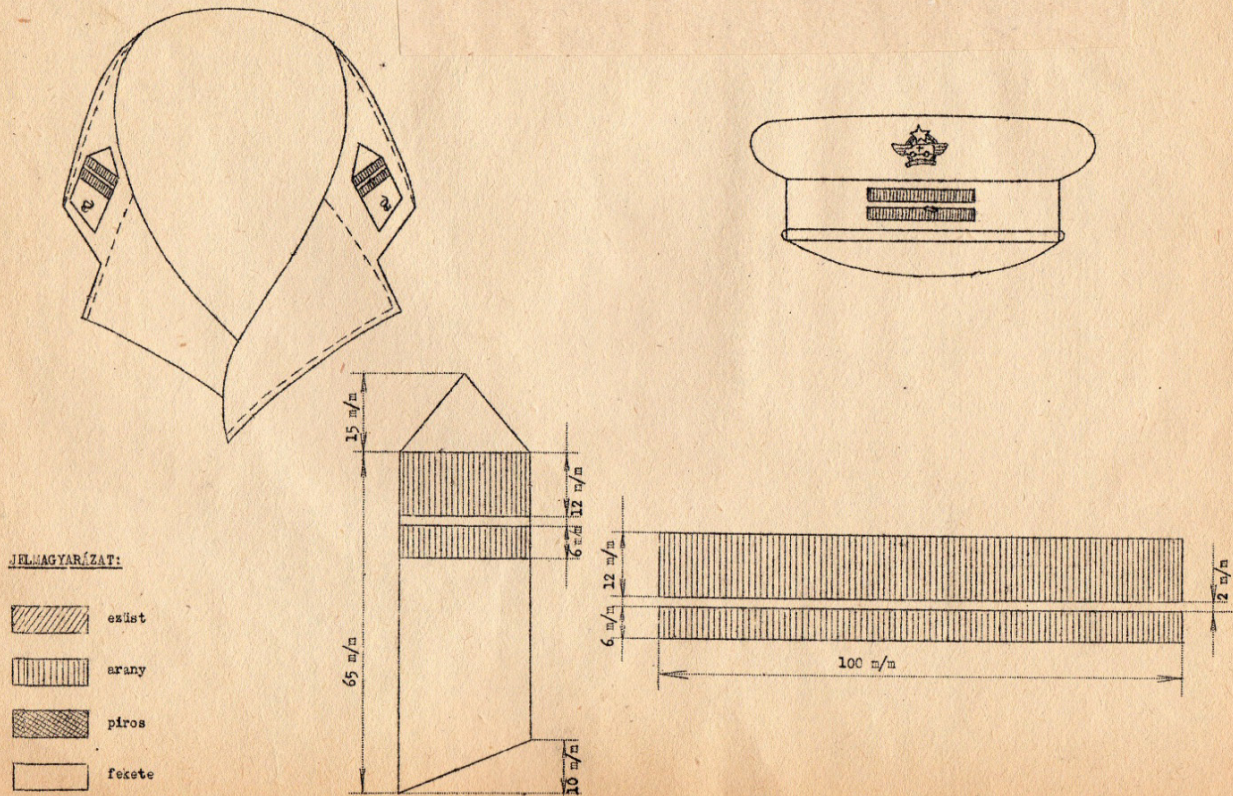

Sapka jelvény

Jelzés a zubbony és kabát ujján.

IV. Jelzések elhelyezése a zubbony hajtókáján és a sapkán, a jelzések méretei.

Az OMSZ által 1953-ban hivatalosan rendszeresített rangjelzések, elhelyezésük, méretezésük

Phanomen Garant a nagykanizsai kórház udvarán. 1959-ben újabb mentőautókkal bővült Nagykanizsa gépparkja. Az NDK IFA gyárában készült Phanomen Garant típusú ún. „bodegás” mentők érkeztek. Ezeket az autókat a kanizsai mentődolgozók nem nagyon szerették, mert „zírgett-zörgött” a karosszériájuk és motorikusan is sok baj volt velük.

1954-59-ig tehát Kanizsa három mentőautója: Dodge Weapon, Fiat 1100, IFA Phanomen. (Az IFA Phanomen 1954 táján érkezett Nagykanizsára. 1957-ben Barkas Framo típusú mentőgépkocsikkal váltották ki a kifutóban levő Dodge típust.)

Phanomen a mentőállomás udvarán. Németh János, Jámbor József, Baksai József és Kovács István „pózolnak”

*A
Phanoman
betegtere*

IFA Phanomen és Phanomen Garant az '50-es évek második felében. (Fotó: OMSZ)

IFA Phanomen mentőautó balesete az '50-es években Erdélyben, Székelyudvarhelyen. („A Kovács napfényműterem száz éve” c. fotóalbumból. Forrás: www.wangfolyo.blogspot.hu)

A mentőállomás hátsó udvara még a kórház felőli kijáráttal. A szennyvízgödöröt régen egy idős bácsi tisztította. (Mosakodásában segítette Szigeti Gyula és Vass Károly.) Az alsó képeken a két épület közti terület látható, Antal Istvánnal, Megyes Kálmánnal, Kovács Józseffel

Május 1-jei felvonuláson az 1960-as években. A harmadik képen Zakócs Imre, Krénusz László, Reizner József, Bánfalvi László, Szigeti Gyula, Vass Károly, Kovács István. A negyedik képen elől dr. Sárdy István és felesége S. Kocsán Katalin, mögöttük dr. Sebestyén Miklós, dr. Joós László és dr. Balogh Illés, dr. Timaffy Miklós

A két épület 1974-ig a következőképp nézett ki: A mentőállomás bejárata a Semmelweis utca felől volt. Tujafák, rózsabokrok, és gyümölcsfák lettek ültetve a bejárat közelébe. Vele szemben, a kórházkápolna mögött volt a kórház főbejárata, ill. főportája. Innen indult minden évben május elsején az a szabadnapos dolgozóknak kötelező felvonulás, amin a kórházi nővérek, orvosok és a mentődolgozók szinte egy csapatot alkotva a legszebb egyenruhájukban vettek részt.

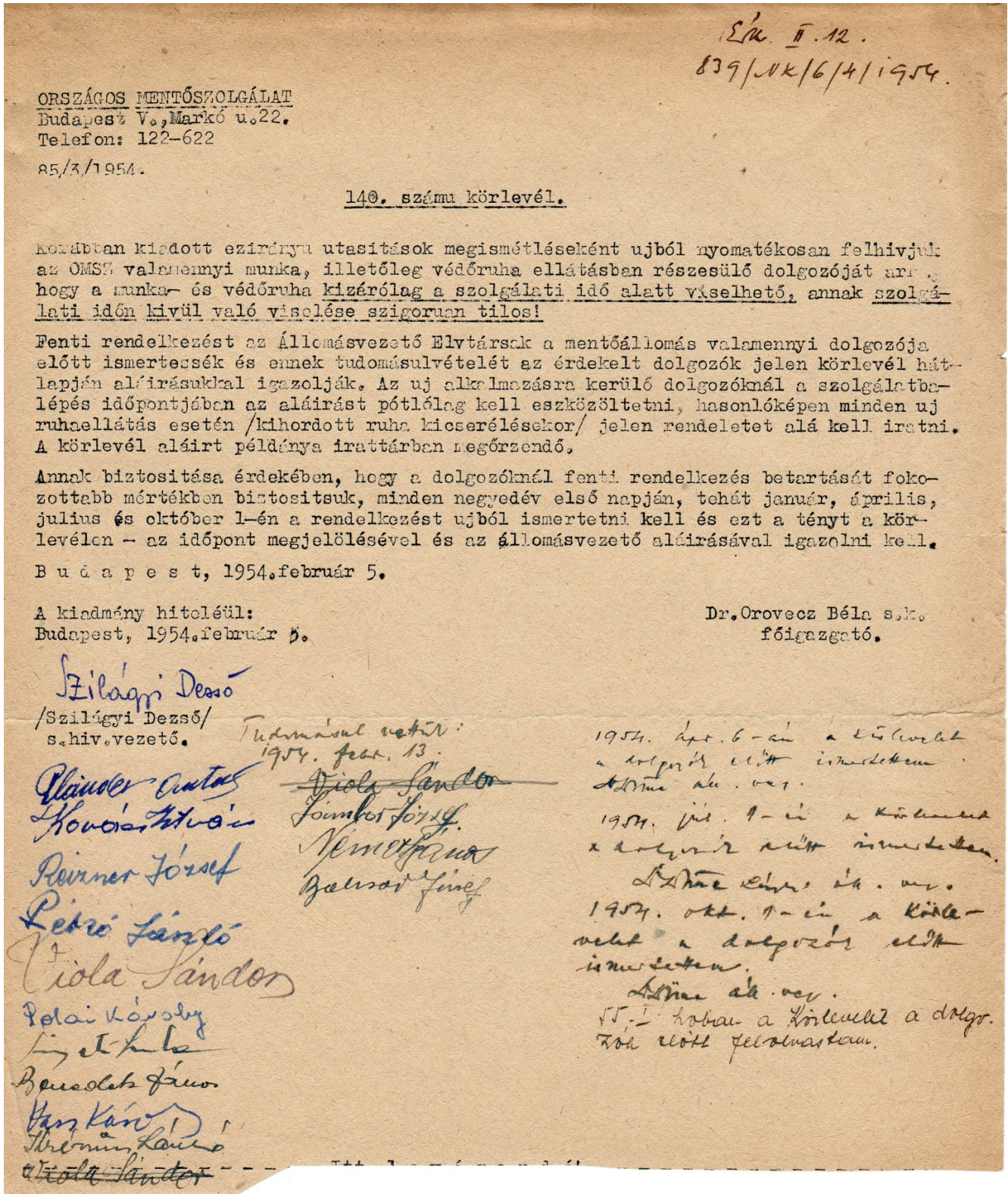
A kórházkápolna 1933-ban készült el Vécsey Barnabás városi mérnök tervei alapján. A főoltár 1771-ben épült, Szt. Mártont ábrázoló oltárképe eredetileg az egykori városi kórházhoz, az Ispitához tartozó Szt. Márton-kápolnát díszítette. 1884-ben került a kórház akkori kápolnájába, majd 1933-ban a mai helyére

A mentőállomás kórház felőli épületében az oldalsó bejáratától balra volt a WC, jobbra volt a szolgálatvezetői helyiség, mögötte a hálóhelyiség (először emeletes) vaságyakkal és keskeny, szintén vas öltözőszekrényekkel. A hálóból nyílt egy kis fürdőszoba káddal, bojlerrel és a kád fölé nyúló zuhanyrózsával. Volt itt egy kis melegítő konyha mosogatóval és kétlángos gázrezsóval. Két garázs is tartozott az épülethez – a régi kocsiszín eredeti elrendezésének megfelelően – és egy aknás szerelőműhely. (Ez utóbbiban a költözéskor még megtalálták a mentősök a régi kovácsműhely fűjtatóját.) Szerszám- és gumiraktárként használt két kisebb helyiség volt az épület végében. A másik kisebb épületben, a folyosó két oldalán kisebb szobák voltak. Jobbról volt egy kis orvosi szoba, utána az egészségügyi raktár, és a folyosó végén a WC. Balról volt a gazdasági iroda és egy kétágyas vendégszoba. A vezetékes víz be volt kötve, de a kocsik mosásához egészen 1974-ig egy az udvaron ásott kútból szivattyúzták a vizet. (Ezt a kutat végérvényesen csak 1974-ben szüntették meg.) A két épület közti kb. 10 méteres közben kerti asztal és pad, lengőteke, pingpongasztal és fedett fém kerékpártároló kaptak helyet. Volt itt egy nagy pogácsa almafa, és egy gazdagon termő kajszibarackfa is. A kerékpártároló mellett volt a kerítésen egy átjáró a kórház felé. A garázsok előtt az udvaron volt egy

kocsi mosás céljára szolgáló betonrampa. A mentősök sokat voltak távol, nagy volt a körzet. Nagykanizsa 30 ezer fős városán kívül Murarátkától Balatonmagyaródig, Fakospusztától Gyékényesig 32 község tartozott az ellátási körzetbe. Rosszak voltak az utak, egy-egy kivonulásra fél napok is rámentek. A kocsikat állandóan javíthatni, szerelgetni kellett. Sok volt a defekt és a fédertörés.

1956 előtt Bajusz doktor mellett dr. Döme László 1953-1955-ig kinevezett állomásvezető főorvosa volt

a Nagykanizsai Mentőállomásnak. Dr. Döme László Budapestről érkezett, két évig a feleségével együtt Nagykanizsán laktak szolgálati lakásban. Később, miután visszaköltözött a fővárosba, a mentőszolgálat által indított ápolóképzés egyik oktatója lett. (Reizner József 1955-ös tablóképén is megtaláljuk a tanárok között.) (Az ő aláírását állomásvezetői megnevezés mellett megtalálhatjuk többek közt az 1954. február 5-én kiadott 140-ik sz. körlevélen is.)

*Σ. 112.
839/UK/6/4/1954.*

ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT
Budapest V., Markó u. 22.
Telefon: 122-622

RS/3/1954.

140. számú körlevél.

korábban kiadott ezirányú utasítások megismétléseként újból nyomatékosan felhívjuk az OMSZ valamennyi munká, illetőleg védőruha ellátásban részesülő dolgozóját arra, hogy a munka- és védőruha kizárólag a szolgálati idő alatt viselhető, annak szolgálati időn kívül való viselése szigorúan tilos!

Fenti rendelkezést az állomásvezető Elvtársak a mentőállomás valamennyi dolgozója előtt ismertessék és ennek tudomásulvételét az érdekelt dolgozók jelen körlevél hátulján aláírásukkal igazolják. Az új alkalmazásra kerülő dolgozóknál a szolgálatba lépés időpontjában az aláírást pótlólag kell eszközölni, hasonlóképpen minden új ruhaellátás esetén /kihordott ruha kicserélésekor/ jelen rendeletet alá kell írni. A körlevél aláírt példánya irattárban megőrzendő.

Annak biztosítása érdekében, hogy a dolgozóknál fenti rendelkezés betartását fokozottabb mértékben biztosítsuk, minden negyedév első napján, tehát január, április, július és október 1-én a rendelkezést újból ismertetni kell és ezt a tényt a körlevélen - az időpont megjelölésével és az állomásvezető aláírásával igazolni kell.

B u d a p e s t, 1954. február 5.

A kiadmány hiteléről:
Budapest, 1954. február 5.

Dr. Orovecz Béla s.k.
főigazgató.

Szilágyi Dezső
/Szilágyi Dezső/
s.hiv. vezető.

Viola Sándor
Szombor József
Némethy János
Gálus János

Olánder Antal
Kovács István
Reinher József
Péteri László
Viola Sándor
Polai Károly
Lj. J. J.
Benedek János
Hagy Károly
Thornik László
Viola Sándor

1954. ápr. 6-án a körlevél a dolgozók előtt ismertetem. Aláírások alá. vez.

1954. júl. 9-én a körlevél a dolgozók előtt ismertetem. Aláírások alá. vez.

1954. okt. 1-én a körlevél a dolgozók előtt ismertetem. Aláírások alá. vez.

15-16. kötetben a körlevél a dolgozók előtt ismertetem.

Dr. Döme László a kép jobb oldalán a nagykanizsai mentőállomás főbejárata előtt az '50-es évek elején. (Mellette Szigeti Gyula, Viola Sándor, Pékó László, Kovács István, Németh János)

Ebben az időben történt, és a mentőállomás életének érdekes színtartója volt, amikor egy idős nagybajszú paraszt bácsi felajánlotta, hogy a szamarával szívesen lelegelteti a mentőállomás udvarán a füvet. A szamár rövid pályafutása alatt gyorsan a mentős gyerekek kedvence, és az állandó fényképezkedések középpontja lett.

Jámbor József és a csacsi hátán Krénusz Lacika

A képen láthatóak a teljesség igénye nélkül balról: Németh János, Baksai József, Kovács István és felesége (Ilus néni), Krénusz László, a csacsi és a nagybajszú bácsi, Ozorai Ferencné, Szigeti Gyula, dr. Döme László, Benedek János

1956-ban újabb önálló állomásvezető főorvosa lett a Nagykanizsai Mentőállomásnak dr. Berentés Ernő erdélyi származású orvos személyében.

Dr. Berentés és csapata az '50-es évek végén. (Balról: Bánfalvi László, Szigeti Gyula, Németh János, Kovács István, Krénusz László, dr. Berentés Ernő, Zágón Ferenc, Baksai József, Vass Károly, Jámbor József, Reizner József)

Dr. Berentés és munkatársai a '60-as évek elején. (Balról: Bánfalvi László, Jámbor József, Szigeti Gyula, Krénusz László, dr. Berentés Ernő, Orbán Imre, Baksai József, Németh János, Reizner József)

Dr. Berentés korábban városi tiszti főorvosként, majd nyugdíjazásáig egészségügyi osztályvezetőként dolgozott Nagykanizsán. 60 éves korában vállalta el a mentőállomás vezető főorvosi posztját. (Ezt a tisztséget egészen 1965-ig töltötte be.) Warsawa Pickup főorvosi kocsija volt.

A Warsawa főorvosi kocsija. (Reizner József, Bánfalvi László, Krénusz László, Jámbor József, a másik képen Krénusz Lacika)

A tanulók között a felső sorban balról az ötödik Sebestyén Márton, a középső sor bal szélén Polai Károly, az alsó sor bal szélén Vass Károly

A tanulók között a felső sorban jobbról az ötödik Reizner József, alatta Pékó László. Az oktatók között a felső sorban jobbról a második dr. Döme László, korábbi nagykanizsai állomásvezető főorvos

Katonás rendet és tisztaságot követelt a mentődolgozóktól. Hetente, kéthetente kivonult egy-egy szüléshez. „Beugrott” délutánonként azokat az ápolókat helyettesíteni, akiknek csak 6 elemi iskolájuk volt, és pótlólag el kellett végezniük esti iskolában a nyolc osztályt. Továbbképzéseket tartott. Ellenőrző körútjain Szigeti Gyula garázsmesterrel végigjárta a megye mentőállomásait. 1956-tól 1963-ig Nagykanizsa volt a megyei mentőközpont. Itt képezték ki az új dolgozókat, akik aztán a megye többi állomására (vagy ahogy akkoriban hívták: „mentőörsére”) kerültek. Nova, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Keszthely tartozott mentőszervezetileg Zala megyéhez. (Keszthely annak ellenére, hogy Veszprém megye része volt közigazgatásilag.) Az 1956-os szállítási napló szerint dr. Berentés Ernő 1956. október 20-án vonult ki először Jámbor József ápoló és Krénusz László gépkocsivezető társaságában Gelse községbe egy szüléshez. Rádi Istvánné 24 éves tejkezelő volt a szülönő. A rövid esetleírás így szól: „Mire kiértünk, a szülés megtörtént. Vértés, repedés nincs, az újszülött ellátva. Szállítás nem történt.”

Az 50-es évektől egészen a 70-es évek közepéig az OMSZ egy olyan oktatási rendszert működtetett, ahol a felvételi vizsgát követően a hat-nyolc osztályt végzetteknek 6 hónapos bentlakásos iskolát kellett végezniük Budapesten, az érettségizetteknek pedig 1 éves levelező tanfolyamra kellett járniuk szintén a fővárosba. (Havonta egy hetet kellett Budapesten tölteniük.) Ők mindannyian a szakma legnagyobb neveitől tanulhattak: dr. Orovecz Béla, dr. Bencze Béla, dr. Cselkó László, dr. Lamboy László, dr. Maklár Lajos, dr. Pap Zoltán, dr. Gábor Aurél, dr. Göbl Gábor, dr. Szegezky Dezső, Fúsz Ernő... Ebben az iskolába jártak az '50-es években több turnusban a kanizsai mentődolgozók is. Az 1953-as és az 1955-ös végzősökről van egy-egy osztálytablónk, rajtuk Polai Károly, Vass Károly, Sebestyén Márton, Reizner József, és Pékó László kanizsai mentőápolók. (Sebestyén Márton a tűzoltóság kötelékében maradt 1953 után, majd 56-ban leszerelték.)

1955-ben Nagykanizsa mentőállomása „vonat útján leküldve” 7 literes oxigén palackot kapott a központból. Dr. Orovecz Béla körlevélben szabályozta az oxigén adásának szabályait.

Az 1956-os forradalmi események mély nyomot hagytak a Nagykanizsai Mentőállomás életében is. „Október 25-én sötétedés után nagy tömeg gyűlt össze az akkori Szabadság téren és követelték a szovjet emlékmű eltávolítását. Végül a nép nekiesett a szobornak, de csak a fúrasi vállalat lánctalpas erőgépe segítségével sikerült ledönteni a 17 méteres talapzaton álló szobrot.” (Dr. Szombath Tibor: Nagykanizsa régi képes levelezőlapokon. 2010) Ezt a lánctalpas erőgépet a kifejezett tiltás ellenére annak a Zágón Ferencnek a hozzájárulásával engedték ki a fúrasi vállalat főkapuján, aki annak idején a Petőházi főmérnök közvetlen beosztottjaként „főfűrómesteri”

beosztásban dolgozott ott, és aki később mentőgépkocsi-vezetőként tudott elhelyezkedni, miután a fenti cselekedete miatt a fúrasi vállalatától elbocsátották és pár havi előzetes letartóztatásban tartották Budapesten. (Ezt Polai Károly, az eset egyetlen ma is élő szem- és fültanúja mondta el.)

1945. július 15-én avatták fel a Szabadság téri Szovjet Hősi Emlékművet

Az emlékművön álló orosz katona – „Iván”, ahogy a nép nevezte – géppisztolyát a város felé fordítja. (A kép az 1953. május 1-jei készülődést mutatja)

A főtérrre érkező tüntető tömeg ledöntötte a szovjet emlékművet. A bal oldali képen még látható a létra, melyről a drótkötelet a szoborra erősítették, és a zászlót kitűzték. Az emlékmű melletti zászlórúdon is nemzeti zászló lobog, új értelmet adva a Szabadság tér névnek.” (A szobor ledöntésével együtt az emlékmű oldalát díszítő reliefeket is összetörték)

A képen a helyreállítás, ill. átalakítás utáni állapot, a katonát nem tették vissza az obeliszk tetejére, helyére vörös csillag került. (1959-ben avatták fel a Felszabadulási Emlékművet. A szovjet katona szobrát 1991-ben a szovjet hősi temetőbe szállították, az emlékmű két oldalán sorakozó katonasírokat exhumálták és a hamvakat szintén a szovjet hősi temetőben helyezték el)

„Október 26-án, pénteken az esti órákban a tüntetők egy csoportja a Magyar Dolgozók Pártja székháza (ÁVH-épület, volt Kreiner-villa) elé vonult és fegyvereket követelt. A kivezenyelt karhatalom ekkor a tömeg közé lőtt, a sortűznek 2 halottja, és 14 sebesültje volt.” (Dr. Szombath Tibor: Nagykanizsa régi képes levelezőlapokon. 2010)”

A Sugár út és a Rozgonyi utca sarkán álló Blumenschein-palota 1897-ben épült eklektikus stílusban. 1932-től dr. Kreiner Zsigmond kórházi főorvos háza lett

A sortűzben Skerlák Józsefné életét vesztette. A lövöldözésnek tizennégy sérültje volt. Az Új Zala (1956. október 28.) című újság híradása alapján: Kocsis József, Ungor Károly haslövést kapott, Balázs László tüdőlövést. Ugyancsak súlyosan sérült Tóth Mária, Marcs Ferenc, Horváth Ferenc, Korotki István. Könnyebb sérülést szenvedett Ács István, Samu György, Mocsári Ferenc, Horváth János, Godina László és Tóth István. A híradás szerint Ungor Károly „gimnazista” tanuló haslövést kapott és november 1-én belehalt sérüléseibe. Ma már tudjuk, hogy

Ungor Károly második osztályos szobafestő ipari tanuló volt az M. T. H. 406. számú Helyi Ipari Iskolában.” (Balogh László cikke a Kanizsa Újság 2007. október 26-i számában.) De kik voltak a kivonuló mentők, mikor vonultak ki, és mely sérülteket szállították kórházba? Az 1956-os szállítási napló pontos választ ad minden kérdésünkre: 1956. október 26-án 19h16'-kor vonult ki az első mentő (947-es jelzéssel a Dodge Weapon) Viola Sándor főápolóval (1962-ben „Labricz” Sándorra változtatta a nevét) és Krénusz László gépkocsivezetővel a Vöröshadsereg utcába. Félve mentek. Amikor bementek a székházba, az őrző tömeg meggyanúsította őket, hogy az ÁVH-sokat akarják kimenekíteni. Állítólag olyan lövöldözés volt, hogy a mentő is kapott golyót. A mentődolgozók végül nem sérültek meg, és be tudták hozni a sérültet a kórházba. A sérült Skerlák Józsefné 52 éves nőbeteg volt. Kórisme: „Vuln. sclopetarium capitis”. Rövid eseteírása: „Állítólag meglőtték. Eszméletlen állapotban találtuk. Habos vér a jobb száján.” 19h51'-kor vonult ki a második mentő (983-as jelzéssel a IFA Phanomen) Kovács István ápolóval és Baksai József gépkocsivezetővel szintén az akkori Vöröshadsereg (ma Sugár) utcába. Godina László 29 éves segéd munkást vitték be a kórházba „Állítólag vállát meglőtték” rövid megjegyzéssel. Velük egy időben, szintén 19h 51-kor újra visszament a helyszínre a 947-es kocsis is Viola Sándorral, és Krénusz Lászlóval. Ők ezúttal Horváth János 24 éves segéd munkást vitték kórházba „Állítólag a jobb lábán négy lövésből eredő sérülés” jellemzéssel. Viola és Krénusz 21h35-kor ismét riasztást kaptak a Vöröshadsereg utcába, a napló bejegyzése: „Ismeretlen lövött sérültek. 2 személy haslövés.” A következő bejelentés 21h36'-kor érkezett. A 881-es jelzésű mentővel vonult ki Jámbor József mentőápoló és Bogdán László gépkocsivezető a Vöröshadsereg utcába. Az eset rövid leírása: „2 ismeretlen személy”, „haslövöttek”. 23h05-kor érkezett a következő megkeresés. A 881-es jelzésű Fiat 1100-as kocsival vonult ki dr. Herman, Jámbor József máp., és Bogdán László mgkvez. Az Ady u. 11-ből kellett hozni egy haslövött fiatalembert. Az eset rövid leírása: „18 év körüli haslövött fiatalember.” (Ő volt Ungor Károly 16 éves tanuló, aki pár nappal később belehalt a sérülésbe. Pedig csak moziba akartak menni a barátjával...) Az utolsó lövéses kivonulás ezen a gyászos napon 23h46'-kor történt. Dr. Krutsai, Viola Sándor és Krénusz László vonultak ki a Kazinczy utcába a 947-es Dodge mentővel. A sérült Balázs László 16 éves traktorvezető volt. Sérülése: „Vulnus sclopetarium thoracis”. Rövid jellemzése: „Állítólag mellkaslövés érte”. Reizner József szabadnapos mentős a felbolydult tömeggel sodródva gyorsan taxit tudott találni a mindenórás terhes feleségének. Márton László későbbi mentősofőr 13 éves gyerekként vett részt ezen a tüntetésen. Egy gellert kapott gépisztolygolyótól bokasérülést szenvedett.

356 Evi X. havi szám	A megkeresés	A megkereső	A szállított egyén	Körisme	Szállított
908 385	kelte X. 26 óra, perc 13.05	Neve Tóthcséni Lakása	Neve Tóth Sándor Kora 60 Foglalkozása fia egy Anyja leányneve Tóth Teréz Lakása Nemeskürd, Kossuth n 10 Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul F.ozsai.	Honnan Hová Lakás
910 386	kelte " " óra, perc 11.00	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora 31 Foglalkozása p.m Anyja leányneve Tóth Mária Lakása Nemeskürd, Jt n 123 Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul Tóth József ac.	Honnan Hová Lakás
911 387	kelte " " óra, perc 19.15	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora 52 Foglalkozása Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul Tóth József Közp. szep. Közp. szep.	Honnan Hová Tóth József
912 388	kelte " " óra, perc 19.40	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora 53 Foglalkozása Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul Tóth József Közp. szep. Közp. szep.	Honnan Hová Tóth József
913 389	kelte " " óra, perc 19.50	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora 29 Foglalkozása p.m Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul Tóth József Közp. szep. Közp. szep.	Honnan Hová Tóth József
914 390	kelte " " óra, perc 19.50	Neve " " Lakása	Neve Tóth József Kora 24 Foglalkozása p.m Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul Tóth József Közp. szep. Közp. szep.	Honnan Hová Tóth József
915 391	kelte " " óra, perc 21.35	Neve Tóth József Lakása	Neve " " Kora " " Foglalkozása " " Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul " " " "	Honnan Hová " "
916 392	kelte " " óra, perc 23.05	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora " " Foglalkozása " " Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul " " " "	Honnan Hová Tóth József
917 393	kelte " " óra, perc 23.45	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora 96 Foglalkozása traktoros Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul Tóth József Közp. szep. Közp. szep.	Honnan Hová Tóth József
918 394	kelte " " óra, perc 2.25	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora 33 Foglalkozása vegyés Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul Tóth József Közp. szep. Közp. szep.	Honnan Hová Tóth József
919 395	kelte " " óra, perc " "	Neve Tóth József Lakása	Neve Tóth József Kora 22 Foglalkozása " " Anyja leányneve Lakása Biztosított - nem biztosított	Latinul Magyarul " " " "	Honnan Hová Tóth József

Az 1956-os nagykanizsai szállítási napló a lőtt sérültekkel

Kivonult őrség- név	Kocsiszáma	Indulás ideje óra, perc, km-óra állása	Vissza- érk. ideje óra, perc, km-óra állása	Befutott km száma	A szállítással kapcsolatban					Az esetenplő oldal- és tételszáma	Szállítás kinek a terhére történt	A szállítási díj behajtás iránt tett intézkedés (jegyzet) Esetnapló hiányában: csetleírás
					előírás		lerovás					
					Ft	f	Ft	f	Pénztár- könyv			
Orvos		17 ⁶	18 ⁶									
Ápoló Kovács	983	01 ^p	00 ^p	28					oldal	oldal	Sh	
Gkv. Galsai		19284	- 312						tétel	tétel		
Orvos		18 ⁶	19 ⁶									
Ápoló -"	983	01 ^p	40 ^p	38					oldal	oldal	Sh	
Gkv. -"		19312	- 350						tétel	tétel		
Orvos		19 ⁶	19 ⁶									
Ápoló Ficsa	947	16 ^p	45 ^p	2					oldal	oldal	E	Ill. megállás a tel. áll. postán Luk. Lajos vir. a száján.
Gkv. Tremsor		43879	- 881						tétel	tétel		
Orvos		19 ⁶	20 ⁶									
Ápoló Hámbor	881	40 ^p	05 ^p	2					oldal	oldal	Sh	
Gkv. Gyöngyös		49133	- 135						tétel	tétel		
Orvos		19 ⁶	20 ⁶									
Ápoló Kovács	983	57 ^p	15 ^p	3					oldal	oldal	Sh	Ill. vállalat m. töltés.
Gkv. Galsai		19350	- 353						tétel	tétel		
Orvos		19 ⁶	20 ⁶									
Ápoló Ficsa	947	57 ^p	15 ^p	2					oldal	oldal	Sh	Ill. 7. sz. n. n. töltésre keret.
Gkv. Tremsor		43881	- 883						tétel	tétel		
Orvos		21 ⁶	22 ⁶									
Ápoló -"	947	36 ^p	00 ^p	2					oldal	oldal	E	Tömered a. a. t. v. v. áll. a. a. 2. o. r. m. y. l. a. s.
Gkv. -"		43883	- 885						tétel	tétel		
Orvos		23 ⁶	23 ⁶									
Ápoló Hámbor	881	05 ^p	30 ^p	4					oldal	oldal	E	18. v. töltés. f. a. k. a. s. t. o. v. t. t.
Gkv. Gyöngyös		49138	- 142						tétel	tétel		
Orvos		23 ⁶	0 ⁶									
Ápoló Kútsai	947	46 ^p	15 ^p	2					oldal	oldal	Sh	Ill. melléklet L. o. v. e. s. e. l. e.
Gkv. Tremsor		43885	- 887						tétel	tétel		
Orvos		2 ⁶	3 ⁶									
Ápoló Kovács	983	26 ^p	10 ^p	5					oldal	oldal	Sh	
Gkv. Galsai		19353	- 357						tétel	tétel		
Orvos		5 ⁶	6 ⁶									
Ápoló Hámbor	881	11 ^p	00 ^p	7					oldal	oldal	Sh	
Gkv. -"		49141	- 149						tétel	tétel		

Az 1956-os nagykanizsai szállítási napló a lőtt sérültekkel

Részletek Miha Tamásné, Tálosi Péter: Memento 1942-1956 (Nagykanizsa, 2012) c. könyvéből:

Dr. Szűcs Géza

AZ EBÉDLŐASZTALON KÖTÖZTEM A SEBESÜLTEKET

1956 októberében is a jelenlegi lakásomban, a Sugár út 6. alatti házban laktam feleségemmel és két gyermekemmel. A ház város felőli szomszédságában volt a Pannónia Szálló étteremmel és kerthelyiséggel. A zeneiskola felé vezető irányban a második házban működött a pártbizottság, melyet a forradalom napjaiban fegyveres ÁVH-sok őriztek. Lakásommal szemközt a mozikert (régen egyesület kert) kerítéssel elkerítve, és mögötte a városi mozi, jelenleg a Medgyaszay Ház.

A Pannónia Szálló

Október 26-án délután kedves kollegám, dr. Durkó Dezső tartózkodott éppen nálam leányával, amikor lövés hallatszott a pártház felől, ekkor ők gyorsan távoztak. Pár perc múlva a Pannóniából rohantak értem, hogy menjek azonnal, mert nagy baj van. A

veszéllyel nem törődve orvostáskámat véve percek alatt a szállómban voltam. Az emberek egy asztalra fektetett női alakot vettek körül, aki mellett a férje állt. Sajnos már csak a halál beálltát tudtuk megállapítani orvos barátommal dr. Péri Jánossal együtt, akiért szintén segítségért rohantak a Pannóniából. Az 1956-os forradalom első halottja Skerlágth Józsefné volt, akit a halálos lövés ért. A hír hallatára a Fő út felől beözönlött a tömeg a Sugár útra egészen a pártházig. A kerítésre is felmászáva sokáig tartó lövöldözés vette kezdetét, amely során szélső, utcai ablakunk is betört. Ezután kezdték a sebesült fiatalokat hozzám felhozni. Mivel az utcafront veszélyesnek bizonyult, az udvar felőli helyiségben a nagy ebédlőasztalon nyújtottam elsősegélyt a rászorulóknak, majd a mentőket értesítve a kórházba szállítottam őket. Összesen nyolc sebesültet láttam el. Mi, a házban lakók pedig a védett lépcsőházban húztuk meg magunkat, kisebbik leányom még babakocsiban fekvő volt. A lövöldözésnek csak a Sugár úton a laktanya felől közeledő harckocsi vetett véget. Először a tömeg azt hitte, hogy a felkelők segítségére érkezett, de csalódnuk kellett, mert a benne ülők lövéseikkel meg tudták akadályozni a Fő út és a Szarvas étterem (későbbi Rózsakert) felől a kertek alatt futók pártházhoz való jutását. Még a sötétedés után is lőtt a harckocsi, hogy fedezze a pártházban lévők menekülését.

Otthonomban

Katonaorvosként

A forradalom napjaiban, amikor a munkástanácsok jöttek létre városunkban is az ország többi városához hasonlóan, munkám miatt akadályoztatva a távollétben választottak meg az SZTK munkástanácsának elnökévé és a városi nemzeti bizottság egészségügyi bizottságának tagjává.

A vasutasok révén, mivel MÁV-üzemorvos is voltam, az elsők közt értesülhettem a szomorú hírről, hogy november 4-én a szovjet csapatok és harckocsik átlépték a magyar határt. Cél a forradalom leverése.

A házban a földszinten lakó besúgónak köszönhetően házkutatást tartottak nálunk. Két nyomozó és két rendőr a padlástól a pincéig mindent átkutatott, de szerencsére a rémültségen és rendetlenségen kívül más következménye nem lett.

Ilyen szovjet tankok álltak Kanizsa utcáin 1956. november 3-a után

Pár nappal később Szigeti Gyula és Krénusz László mentőgépkocsivezetők a szabadnapjukon a TEFU-tól kölcsönként Csepel teherautókkal élelmiszer segélyszállítmányt vittek Budapestre a forradalmároknak. Nagy országos felhívás volt az újságokban, és a rádióban, hogy a vidékiek gyűjtsenek élelmiszereket a fővárosiak számára. Krumplit vittek, füstölt húst, konzerveket, zsírt, baromfit, tojást, lisztet... Három-négy teherautó ment együtt konvojban. Szigeti Gyula ment elől. A vezetőfülke két oldalára egy-egy jól látható vörös keresztet tűztek, a ponyvás plató oldalára pedig nagy vörös keresztet festettek. Géppisztolyos orosz katonai alakulatok több ellenőrző ponton csak úgy engedték át őket, ha vámot adtak cserébe. (Cigaretta, pálinka, konzervek fejében mehettek tovább.)

Az adományokat a Markó utcai központi mentőállomásra vitték. Mutatóba hoztak haza néhány konzervet az amerikai adományokból... Szigeti Gyula nevére ennek a „mentőakciónak” a kapcsán sokáig emlékeztek a budapesti mentődolgozók... Krénusz László pedig állítólag utána többször kijelentette, mikor megkérdezték tőle, hogy nem félt-e Pestre vinni az adományokat azokban a puskaporos napokban: „Mitől félttem volna? Túléltem én már egy világháborút is!”

Dr. Berentés Ernő ezekben a vérzivataros időkben állítólag csak a Krénusz Lászlóval vonult ki szívesen. Budapestre is csak vele volt hajlandó egyszer beteget szállítani. (Bár a szolgálatvezetőknek is ki volt adva, hogy ne nagyon engedjék a mentőket a fővá-

ros közelébe, néha előfordult, hogy egy-egy súlyosabb beteggel mégiscsak Budapestre kellett menni.) A Krénusz házaspár esküvője a forradalom kellős közepén volt a miklósfai templomban. Pékó László frissen végzett mentőápoló bajtársunk nyugatra disszidált, további sorsáról nem tudunk.

„A főterre érkező tüntető tömeg ledöntötte a szovjet emlékművet, ezt a gyalázatos szimbólumot, ami már 12 éve itt áll ... 12 éve vártunk erre...” Akárcsak Budapesten a ledöntött Sztálin szobor csizmájába, Nagykanizsán is zászlót tűztek a gyűlölt hatalom jelképe helyére. Az emlékmű melletti zászlórúdon is nemzeti zászló lobog, új értelmet adva a Szabadság tér névnek.

„November 4-én a fővárost megtámadták a szovjet csapatok. Nagykanizsán a nemzeti bizottság hangos híradón figyelmeztette a lakosságot arra, hogy a várható megszálláskor higgadtan viselkedjen, akinek fegyvere van, ne használja, mert egyetlen puskalövés is súlyos megtorlással járhat. November 5-én a város ellenállás nélkül megadta magát. 1957 júliusa és 1958 júniusa között négy nagy perben 27 vádlottra összesen 91 év börtönbüntetést szabtak ki.” (Dr. Szombath Tibor: Nagykanizsa régi képes levelezőlapokon. 2010) „November 15-én a Centrálban ülést tartott a nagykanizsai fűrészi részleg munkástanácsa. Új vezetőséget választottak. Elnöke Bíró Ernő, helyettese Rácz Imre, titkára Zágón Ferenc lett.” (Miha Tamásné, Tálosi Péter: Mementő 1945-1956, 2012.)

Dr. Orovecz Béla főigazgató december 10-én körlevelet adott ki az OMSZ mártírjairól.

A forradalom első napjaiban a kórház dolgozói a tűzoltóság segítségével levették a kórház főépületéről a képen még látható vörös csillagot

ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT
Budapest V., Markó u. 22.
Telefon: 122 622

83/10/1956.

83 g/UK/6/12/1956.

Erl. 20/14. —

183.sz.körlevél.

1./

Köszönet és
elismerés.

A legutóbbi hetek eseményei során az Országos Mentőszolgálat budapesti és vidéki dolgozóira egyaránt súlyos feladatok hárultak. Nemcsak a szorosán vett mentőszolgálatot, hanem más egészségügyi feladatokat is meg kellett oldanunk.

Ezeket a feladatokat dolgozóink sokszor emberfeletti helytállással, önzetlenséggel, nem egy alkalommal példaadó hősiességgel oldották meg és munkájukkal az egész magyar nép elismerését érdemelték ki.

Ezért a munkáért az OMSZ dolgozóinak a szolgálat nevében köszönetemet és elismerésemet fejezem ki.

2./

Hősi halotta-
ink.

Mély megrendüléssel tudatom az OMSZ összes dolgozóival, hogy a Budapesten lezajlott hárci események során, 1956. október 24-én

Rónafalvi Ödön mentőorvossegéd és
Keoskés Sándor mentőápoló

hivatásuk hűséges teljesítése közben hősi halált haltak.

Hősi halált halt bajtársainkat november hó 3-án délután temettük el a Parkasréti temetőben a Fővárosi Tanács által adományozott diszszirhelyen.

Emléküket büszkeséggel és kegyelettel fogjuk megőrizni.

3./

Élelmiszere-
kért köszö-
net nyilvá-
nítás.

Az OMSZ budapesti dolgozóinak nevében köszönetet mondok mindazoknak a vidéki bajtársainknak, akik a budapesti dolgozók élelemmel való ellátása érdekében fáradtságot nem ismerve élelmiszereket gyűjtöttek és súlyos körülmények között Budapestre szállítottak. Ezáltal lehetővé tették, hogy a budapesti dolgozók folyamatos élelmiszerellátását biztosíthattuk.

4./

OMSZ kórház-
nak megnyitá-
sa.

Az Országos Mentőszolgálat kórházát Budapesten VI. kerület Szobi utca 3. szám alatt megnyitottuk. A kórháznak belgyógyászati és sebészeti osztálya van. Telefonszáma: 128-282, közvetlen telefonhálózatunkon 101 mellékállomás.

5./

Személyzeti
osztály meg-
szüntetése.

Az Országos Mentőszolgálat Központjában a személyzeti osztályt megszüntettem.

6./

Személyi vál-
tozások.

Dr. Borda László orvos igazgató november hó 30-ával az Országos Mentőszolgálat kötelékéből kivált.

Sütő Mihály ügyvezető igazgató és Horváth József személyzeti osztályvezető beosztásukról lemondottak. Nevezettek mint főápoló, illetőleg mint gépkocsivezető továbbra is az OMSZ kötelékében teljesítenek szolgálatot.

7./

Gépkocsik
állagának
megóvása.

Az Országos Mentőszolgálat gépkocsiparkja a fokozott mértékben történt igénybevétel, a javítások terén tapasztalható nehézségek és a legutóbbi hetek rendkívüli eseményei során történt rongálódások következtében igen nagy mértékben leromlott és mind a javítás, mind az utánpótlás továbbra is súlyos nehézségekbe ütközik.

Felhívom tehát az összes dolgozókat, hogy saját hatáskörükben mindenekelőtt kövessék el gépkocsijaink állagának megóvására, azok gondos kezelésére, a további rongálódások meggátlására és a felesleges szállítások megelőzésével a gépkocsik igénybevételének csökkentésére.

8./
Elszámolások, jelentések be-
küldése.
Határidő: de-
cember 22.

A harsi események a Központ és a vidéki mentőállomásait kapcsolatát meg-
lazították. Ennek következtében a mentőállomások pénzügyi, gazdálkodási
vonatkozásban önállóan intézkedtek. Szükséges tehát az ilyen intézkedé-
sek felülvizsgálata és a számadási rend helyreállítása. Ennek érdekében
kérem az alábbi intézkedések határidőre történő megtételét.

*megj. mitl. -
leír.*

- 1./ Azok a vidéki mentőállomások, amelyek az 1956. évi október és novem-
ber havi illetményjegyzéket, tulóra elszámolást, továbbá szállítási
díj forgalmi jelentést, valamint dologi ellátmány elszámolást a Köz-
ponthoz eddig nem küldték meg, a felterjesztést legkésőbb a megadott
határidőre pótolják.
- 2./ Minden vidéki mentőállomás készítsen részletes jelentést arról, hogy
1956. október hó 23.-tól kezdődőleg milyen célra mely szervezetektől /pl.
MNB. fiókt, posta, tanács VB./ mily összegű pénzellátmányt vett fel.
A jelentésben közölni kell a szerv pontos elnevezését, címét, MNB.
számla számát és a visszatérítendő összeget. Ha ilyen eset nem for-
dult elő, nemleges jelentést is adni kell!
- 3./ Az 1956. november hó 2-án esedékes illetmények kifizetéséhez a Köz-
pont a szükséges ellátmányokat a mentőállomások részére kellő idő-
ben leutalta. Technikai akadályok következtében azonban az ellátmá-
nyok az állomásokra késve érkeztek meg. Így a mentőállomások külön-
féle szervezetektől ellátmányt vettek fel és az illetményeket ebből fi-
zették ki.

A Központ az idegen szervezetektől felvett ellátmányokat a 2./pontban
foglalt részletes jelentés felülvizsgálata alapján a kölcsön adók-
nak megkívánja téríteni. Ezért a november 2-i illetményekre leutalt
ellátmányokat teljes egészében az ÖMSZ 87 216 01 - 70 sz. számlájára
azonnal vissza kell utalni. Amennyiben ebből bármilyen oknál fogva fel-
használás történt, ezt részletesen jelenteni kell.

- 4./ Minden vidéki mentőállomás közölje, hogy év végéig - a jelenleg ren-
delkezésre álló ellátmányának beszámításával - mily összegű dologi
ellátmányra van szüksége?
- 5./ Az 1-4 pontban foglaltak Központ-hoz történő be-
küldésének módja az, hogy az elszámolásokat és jelentéseket oly időben kell a megye székhelyén lévő mentőállomáshoz átadni, hogy az a Központ-hoz történő to-
vábbításról határidőn belül gondoskodhasson.
- 6./ Végül felhívom a mentőállomások figyelmét arra, hogy a pénzügyi,
gazdálkodási teendőik ellátásánál a továbbiakban az Utmutatóban és
a kiadott körlevelekben foglaltak szerint kell eljárni.

Budapest, 1956. december hó 10.

192 m. körleveli határidőjelel belátásra

A kiadmány hitelül:

Bereczki Mária
Bereczki Mária
s. hiv. vezetője.

Dr. OROVECZ BÉLA s. k.
főigazgató.

Letam: 1956. XII. 10. - 8
19
Bozsai Károly
Sóthelyi
Hosszú Károly
Mészáros
Reisner

Bognár
Sziget
Golai Károly
Fehér József
Balsó János

Shininé László
Viola Sándor

A forradalom tehát elbukott. Nagykanizsa mentőállomásának pedig két olyan új dolgozója lett hirtelen Orbán Imre mentőgépkocsi-vezető (1957) és Zágon Ferenc szintén mgkv. (1957) személyében, akik évtizedekig a saját hozzátartozóiknak sem beszélhettek az '56-ban ill. előtte vállalt szerepükről. (Orbán Imre, későbbi mentőgépkocsivezető, akkor még rendőrségi sofőrként 1951-ben állítólag részt vett abban az elfogási akcióban, amelyben a nagytilaji kötődésű Kovács József kettősügynök becstelen tevékenysége nyomán a határon letartóztatták a disszidálni készülő Kovács Erzszi országos hírű énekesnőt és válogatott labdarúgó kedvesét, Szücs Sándort.

„Az Újpest válogatott labdarúgóját törbe csalták: provokálta őt a titkosszolgálat, hogy szökjön, a határon fogták el. 1951-ben történt ez, ennek üzenetértékét egy évvel a helsinki olimpia előtt aligha kell hangsúlyozni.” (Részlet Tompos Ádám: „Mosolygott, mikor felakasztották” c. cikkéből.) Szücs Sándort, mivel századosi rangja volt, a haditörvényszék ítélte kötél általi halálra, a bitófa alatt a gyermekei fényképét fogta a kezében...).

Péter Jenő és Szigeti Gyula a Barkas Framo mentővel a nagykanizsai mentőállomás udvarán

Dr. Orovecz Béla főigazgató egy 1956. december 10-én kelt körlevélben köszönte meg a mentődolgozóknak az októberi események kapcsán tanúsított példás magatartását. Más új dolgozók is jöttek ebben az időben: Bánfalvi (1964-ig Bogdán) László mgkv. pont a forradalom előtt, 1956-ban érkezett a Somogy Megyei Erdészettől. Bele is csöppent mindjárt az események sűrűjébe... Tóth II. Endre gkv. 1957-ben jött. Tóth István mgkv., Szita Ferenc és Magyar Gárpár 1958-ban, Mátyás Zoltán máp. pedig 1959-ben csatlakozott a „nagy” csapathoz. 1957-ben Nagykanizsa 5856 mentőfeladatot teljesített. Egy 1957-es névsor: Ápolók: Gyenes, Viola, Reizner, Jámbor, Kovács, Polai, Vass, Németh János. Gépkocsivezetők: Bogdán László, Kisfürjesi Antal, Szigeti Gyula, Sipos, Tóth Endre, Baksai József, Krénusz László, Péter Jenő, Zágon Ferenc (1957. november 5-

től). 1959-ben Nagykanizsa mentősei 6432 kivonulást hajtottak végre. Ekkor 3 kocsi teljesített szolgálatot a kanizsai mentőállomáson: 780-as jelzéssel egy Phanomen Garant, (64499 lefutott kilométerrel), 943-as jelzéssel egy másik, újabb Phanomen Garant (4698 km-rel), és egy Barkas Framo 269-es jelzéssel (9627 km-rel).

Barkas Framo a nagykanizsai mentőállomás udvarán. (Németh János, Szigeti Gyula, Jámbor József, Baksai József)

A Barkas Framo 901 1956-tól volt használatban az OMSZ-nál (Fotó: OMSZ)

Zágon Ferenc újdonsült mentősofőr 1957-ben a Nagykanizsai Mentőállomás garázsa előtt a Barkas Framo mentővel. (A kép, ill. a garázsban látható másik mentőautó tanúsítja, hogy volt idő, mikor Nagykanizsán egyszerre két Barkas Framo is szolgált)

Az 56-60-ig terjedő időszakban a mentődolgozóink szereztek egy úthengert, és társadalmi munkában megépítették a csecsemőotthon és a gyermekosztály közötti útszakaszt. Főleg a két „nagy öreg”, Szigeti Gyula, és Baksai József jeleskedtek az úthenger vezetésében.

1959. szeptember 18-án érdekes dolog történt. Dr. Farbaky Iván érkezett a Zala Megyei Mentőszervezet vezető főorvosi székébe. A „beiktatási procedúrára” leutazott Budapestről személyesen a főigazgató – dr. Orovecz Béla. Farbaky doktor „a Pécsi Orvostudományi Egyetem elvégzése után a Kaposvári Megyei Kórház szülészeti osztályán kezdte meg orvosi munkáját, tervei szerint szülész-nőgyógyásznak készült. Kaposváron ismerte meg leendő feleségét, aki az akkori politika által üldözött család tagja volt és rossz híruket csak fokozta az 1956-os forradalom alatti magatartásuk. A fiatal Farbaky dr. azonban a fenyegető felszólítások ellenére sem volt hajlandó választottjával szakítani, ezért büntetésül menesztették a kórházból. Baráti tanácsra jelentkezett dr. Orovecz főigazgatónál, állást kért tőle.

A mentőmunkáról voltak már fogalmai, kórházi orvosként időszakonként részt vett kivonuló szolgálatban. Főigazgatónk megbízta a Zala megyei mentők vezetésével, majd két év múlva, 1961-ben felajánlotta neki a Baranya megyei szervezet vezetését, nem elhallgatva, hogy a Pécsi Mentőállomáson nagy rendtelenség van...” (Magyar Mentésügy XXII. évfolyam 3-4. szám, 2002)

Dr. Döme László, dr. Berentés Ernő a Nagykanizsai Mentőállomás első vezető főorvosai, valamint dr. Farbaky Iván és dr. Dankó István a Zala Megyei Mentőszervezet vezető főorvosai

Farbaky doktor tehát dr. Berentés Ernő addigi megyei ill. állomásvezető főorvos mellé érkezett. Az idősebb mentős kollégák elmondása szerint a Nagy-

kanizsai Mentőállomás vendégszobájában is töltött néhány éjszakát. Ellenőrző főorvosként működött Zalaegerszeg, Keszthely és Nova mentőállomásain, és fiatal ambiciózus orvosként gyakran részt vett a kivonulásokban is. Dr. Berentés „köreit” saját elmondása szerint nem lett volna „fair” zavarnia. Így, ha néha-néha ellenőrző körútjai alkalmával Nagykanizsára tévedt, a kocsi ellenőrzése helyett jókat beszélgetett az akkor már idős korú, szerény és nagy tapasztatú Berentés doktorral...Dr. Farbaky 1961. május 8-ig volt a Zala megyei mentők főorvosa. Őt dr. Tóth Kálmán pécsi szülész orvos követte a Zalaegerszegi főorvosi székben. (Dr. Tóth Kálmán 1963-ban Algírba ment dolgozni, majd onnan hazatérve Baján helyezkedett el szülész-nőgyógyászként.)

A hagyományos elsősegélynyújtó eljárások (vérzéscsillapítás, törések rögzítése, hashajtás, hánytatás, szülészeti beavatkozások stb.) mellett az újraélesztés az alapvető életműködés (légzés, keringés) mesterséges, eszközös vagy eszköz nélküli pótlása, legjobb esetben helyreállítása már régóta foglalkoztatta az orvostudományt, ám kezdetben csak a légútbiztosításra és a légzés pótlására fektettek hangsúlyt, a szív pumpafunkciójának mellkas kompressziókkal történő támogatása egészen az 1950-es évekig háttérbe szorult. Mint azt Mária Terézia pátensében is láttuk, már a XVIII. században is javasolták a befűvások lélegeztetést. Híres 18-19. századi orvosaink, Schosulan Mihály János, Rácz Sámuel, Flór Ferenc, Arányi Lajos, Csatóry Lajos – a Magyar Királyi Államvasutak első főorvosa – szintén a lélegeztetés kapcsán leírták a légúti váladék eltávolítás, a tracheotomia kezdetleges módszereit. Csatóry javasol egy érdekes, helyzetváltoztatással járó lélegeztetési módot: a hason fekvő beteg mellkasa alá vastag ruhacsomót helyezve, a beteget ezen jobbra-balra gurgatva a légző mozgások segítségét vélte támogatni. Talán a legismertebb, látványos lélegeztetési módszer a Chaplin filmekből is jól ismert Silvester-féle lélegeztetési eljárás. Henry Robert Silvester (1829-1908) által leírtak szerint a beteget hanyatt fekvő padra vagy asztalra helyezték. A szájtoilette majd a ruházat meglazítása után a beteg vállai alá ruhadarabot helyeztek, fejét oldalra fordították, nyelvét a szabad légutak biztosítása céljából nyelvfogóval kihúzták. A beteg fejénél álló egyik segítő megfogta a beteg mindkét alkarját, amelyeket először a mellkasfalhoz nyomott (kilégzés), majd ezután a karjait a beteg fölé emelte (belégzés). Ez a módszer sokáig alkalmazásban volt, hogy még az 1948-ban alakult OMSZ is javasolta, mint a legeredményesebben használható eljárást. Nemzetközi reszuscitáció kutatások és gyakorlati eredmények láttán Orovecz Béla főigazgató 1959-től bevezette a Gábor Aurél által javasolt manuális reszuscitáció meghonosítását és oktatását a mentőgyakorlatban, valamint rendszeresítette az első modern eszközöket a rohamkocsikon, így jelent meg a Ruben-ballon, az Ambu-leszívó

és az első intubációs készlet. (Gábor Aurél kandidátus az OMSZ tudományos főmunkatársa volt. 1972-ben a II. Bruggei Nemzetközi Szimpóziumon elfogadtatta az általa kitalált „oxyológia” elnevezést, mint a sürgősségi orvostan tudományosan használatos megnevezését.) Orovecz Béla főigazgató 1963-as Orvosi Elsősegélynyújtás c. szakkönyvében már egymástól elválaszthatatlannak és egyidőben végzendőnek nevezi a helyszínen megkezdett lélegeztetést és mellkasi összenyomásokat, kompressziókat:

„A légzés és a szívműködés helyreállítást célzó eljárást, illetőleg azok egyikét-másikát az egyes külföldi szerzők reanimatio ill. resuscitatio néven említik. Mi a reanimation mindkét funkció megindítására irányuló tevékenységet értjük.” Hazánkban az első sikeres reanimatio egy pályakezdő mentőorvos, Tury Peregrin, a Mentőkórház későbbi igazgatója nevéhez fűződik. 1963. november 17-én a Népstadion orvosi rendelőjében sikeresen reszuscitált egy idős beteget. Sajnos a beteg a gondos szakellátás ellenére nem sokkal a Mentőkórházi átadást követően elhunyt. Még ugyanabban az évben történt az OMSZ első tartósan sikeres helyszíni újraélesztése. 1963. december 26-án Felkai Tamás az 1954-ben indult rohamkocsi szolgálat első főorvosa élesztett újra egy 25 éves férfi beteget. A beteg a kórházi átadást követően még három hétig élt.

„Az 1950-es évek közepére a járműpark világháborúban rekvirált vagy adományozott darabjainak leg többje és a nagy elődöktől – a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesülettől (BÖME), a Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesületétől (VVOME) – megörökölt gépkocsik túlnyomó része végleg tönkrement. A 393 darabos járműállományból 169 db, a járműállomány 43%-a azonnali selejtezésre szorult. 113 Fiat 1100-as, 26 Dodge, 16 Skoda és 15 Csepel-B 130-as. A Fiat és a Dodge mentőgépkocsik alkatrészellátása – megfelelő devizakeret hiányában – az évtized közepére már megoldhatatlanná vált... Az igazi áttörés, a homogén mentőpark megszületése az 1960-as évek elejére tehető. A szocialista országok legkedvezőbb ajánlatát tevő lengyelországi Nysa Járműgyár vállalta az OMSZ teljes járműállományának új modellekkel való feltöltését. A kormányközi szerződés értelmében Magyarország 1960-tól a nyolcvanas évek végéig összesen 8100 db. Nysa mentőgépkocsit kapott. (Azért ennyit, mert bár mai szemmel szinte hihetetlennek tűnik, de ezek a formás kocsik alig 125 ezer lefutott km után teljesen tönkrementek vagy azonnali motorcserére szorultak.) A szintén újdonságnak számító lengyel Warsawából 155 db járta az utakat. 1963-ban a mentők 646 darabból álló járműparkjában 620 db gépkocsi mentőkocsiként szolgált a lakosság és a hazai egészségügy egyre növekvő igényeit. 1965-ben 854 db mentőkocsiból 777 db Nysa mentőjármű futott.” (Debródi Gábor: Az OMSZ gépjárműállományának rövid története.)

1960-ban elkészült, és minden mentőállomásra eljutott az egységes „Szolgálati és Működési Szabályzat”. Ez összefoglalta többek közt a mentőállomás hálózat tagozódását és feladatait, a mentőfeladatok ellátásának szabályait, a mentőállomás szolgálati- és házi rendjét, a mentőegység teendőit a helyszínen és szállítás közben, a mentődolgozók munkaköri leírásait... Egyik érdekes címszava a „Jószágtartás a mentőállomáson”. Eszerint: „A mentőállomás területén a szolgálati lakásban lakó dolgozók baromfit csak elkerített, elkülönített területen, számos állatot (disznót, tehenet, kecskét stb.) csak a Főigazgatóság külön előzetes engedélye alapján tarthatnak.” 1960-ban a Nagykanizsai Mentőállomáson már 3 db Nysa 520S típusú, „csapott elejű”, oldalszelepes lengyel mentőautót találunk.

A régi kocsikat leselejtezték. A Phanomen Garant bírta a legtovább. A Nysák első típusában emeletes hordágy volt. A felső hordágyra elég nehéz volt „feltornáztatni” a beteget. A kocsik nyílászáróinak rossz volt a szigetelése, így az autók huzatosak voltak. Poros földutakon beszívták a port a betegterbe. Gyakori volt a rossz útviszonyok miatti rugótörés, fédertörés. Valahonnan letett gumikat kaptunk rendszeresen, emiatt állandóak voltak a defektek. A sofőrök kitalálták a gumik „papucsozását”. (Egy kivágott téglalap alakú külsőgumi darabot illesztettek belülről a csillagtörött rész fölé, így a gumi élettartama kissé meghosszabbodott.) A fagyálló folyadék még ismeretlen fogalom volt. Téli időben este le kellett engedni a hűtővizet, reggel pedig meleg vízzel feltölteni. Télen a nagy hóban és az úttalan utakon gyakran segítettek a mentőket a helyi Dózsa laktanya harckocsi zászlóaljának tankjai. Volt olyan tél, hogy a mentőállomás udvarán parkolt hetekig két tank teljes

személyzettel együtt. (Parancsnok, vezető, irányzó, töltőkezelő.) Jól jöttek a tankok, hogyha az embermagasságú hóban szülőnőért kellett menni...

2 db Nysa 520S és Zakócs Imre, Milávecz László, Jámbor József 1962-ben

Antal István és Bánfalvi László szerelik a Nysát.

Kovács István és az új Nysa 520S

A „Nagy csapat” 1962-ben: Reizner József, Milávecz László, Orbán Imre, Baksai József, Labricz Sándor, Tóth István, Zágon Ferenc, Polai Károly, Bánfalvi László, Jámbor József, Zakócs Imre

Mentődolgozóink műszakban 1967 körül: Szmodics Béla, Milávecz László, Dombai Ferenc, Baksai József, Tóth István, Bánfalvi László, Jámbor József

1960-66-ban ismét új dolgozók érkeztek a mentőállomásra: Márkus Károly máp., Neruda, Novinics, Bencsik, Tolnai gkvezetők (1960), Zakócs Imre mgkv., Piller Ferenc máp. (1962), Dombai Ferenc máp. (1963), Milávecz László máp. (1962), Szmodics Béla mgkv. (1962), Jakabfi János máp. (1966).

1963-ban történt egy tragikus eset a bajcsai reptéren, amiről van egy fényképünk is.

Ünnepi repülónap volt a reptéren, amikor a Budapesti Ejtőernyős Egyesület bemutatóján az egyik ejtőernyős lezuhant. Egyik ernyője sem nyílt ki. Milávecz László mentőápoló és Bánfalvi László gkvezető vonultak ki, de már nem tudtak segíteni a sérültön. A combcsontja felcsúszva a hasfalból állt ki. Miután kiértek, pár percig élt még. Dr. Berentés Tamás – a főorvos úr korábban repülő tisztnek tanult fia – volt az alkalmi konferanszié.

1963-ban kinevezték dr. Dankó Istvánt a Zalaegerszegi Mentőállomás vezető főorvosává. A mentés zalai központja ettől kezdve egyre inkább Zalaegerszegre helyeződött át. 1964-ben tehát 3 Nysa 520S típusú mentőautó, 9 ápoló, és 9 gépkocsivezető, valamint egy gazdasági vezető, egy takarítónő, és egy főállású vezető főorvos alkotta a Nagykanizsai Mentőállomás személyi állományát. 1964. február 10-én Nagykanizsa egy „Pulmotor” típusú lélegeztető gépet kapott Budapestről, a hozzá tartozó műszerkönyvvel együtt. Szebeni Hildegard főkönyvelő (aki korábban

a VVOME főkönyvelője volt) aláírásával érkezett az erre vonatkozó utasítás.

Dr. Berentés Ernő 1965-ben, 70 éves korában végleg nyugdíjba vonult, majd két nap múlva hirtelen rosszul lett, és meghalt. Csendes, szerény, rendes emberként emlékeznek rá a régiiek. Soha senkinek szándékosan rosszat nem tett. „Néhányan orroltak rá a párttagok közül, mert nem engedte, hogy munkaidőben a mentőállomás épületében gyűlésszenek” (dr. Farbaky Iván interjújából). Jámbor József ápoló bajtársunktól (akinek szép hangja volt, és nagyon szépen tudott énekelni) gyakran kérte a mentős összejöveteleken, hogy énekelje el neki az „Erdélyországban van az én hazám, ott temettem el az édesanyám...” kezdetű dalt. Halálával a megyei mentőközpont véglegesen Zalaegerszegre tevődött. Szigeti Gyula a megyei garázmesteri pálcát átadta a zalaegerszegi Orbán Gyulának. Szigeti Gyula ezután hivatalosan csak a „megbízott garázmester” titulust viselte. Dr. Dankó István zalabéri körzeti orvos egy hirdetésre jelentkezve vállalta el a Zala Megyei Mentőszervezet vezető főorvosi posztját. Ezt a tisztséget 1968 végéig töltötte be. Minden héten végiglátogatta a hozzá tartozó négy mentőállomást. Ő sem volt párttag, sőt hívő keresztény ember módjára élt. (Emiatt néha a megyei pártbizottságon – ahogy ő mesélte – kapott egy kis „ejnyebejnét”...) Havonta továbbképzést tartott a mentőállomásokon. Mindig hangoosan köszönt, ha valahova belépett, és mindenkivel barátságosan kezet fogott. Nem szerette a túl sok, és néha feleslegesnek tűnő adminisztrációt. Az ő idejében is, mint a Berentés főorvos úrnál is a reggeli váltások alkalmával a személyzetnek az udvaron, a kocsik mellett felsorakozva kellett katonásan jelenteni, számot adni a kocsik rendjéről, tisztaságáról, a felszerelés hiánytalanságáról.

1966-ban elhunyt dr. Orovecz Béla, az OMSZ első főigazgatója. Egy szenzációs, nagy formátumú vezetőt vesztett el a magyar mentés ügye. Olyan embert, aki kis pénzből is nagy dolgokat tudott véghezvinni. Őt a nem kisebb kvalitású dr. Bencze Béla követte a főigazgatói poszton.

Dr. Bencze volt az első orvos Magyarországon, aki 1979-ben oxyológus szakvizsgát szerzett. (A már meglévő sebészi szakvizsgája mellé.) 36 éves főigazgatói munkája alatt nagy szerepe volt abban, hogy az OMSZ egységes és a gazdasági nehézségek ellenére is működőképes tudott maradni. Nevéhez fűződik az egységes rádióhálózat kiépítése 1970-ben, a légmentés megszervezése a 70-es években, a mentőbázis kialakítása raktárakkal és javítóműhelyekkel a Róbert Károly körúton, az ESET/ROHAM szolgáltatók országos szintű beindítása, valamint a Toyota mentőautók bevezetése a 90-es évek elején. Nem kis érdemei vannak abban, hogy a Semmelweis Egyetem 1982-től elfogadta, hogy a orvosok is tanuljanak oxyológiát. (Dr. Bencze Béla 2012-ben, 83 éves korában hunyt el.)

**ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT
FŐIGAZGATÓSÁGA**

Budapest V, Markó u. 22
Telefon: 122-622 Postafiók: Budapest 62/426
Ikt. szám: 839/6/4y/1964
Ügyintéző: Dr. Katona T. / Dr. Vné
(Választában nyitkozékek tenü számra és ügyintézőknkre!)

839/106/6/2/964

Tárgy:

Mell.: 1 db. Műszerkönyv.

Hiv. szám:
Ügyintéző

Mentőállomás

N a g y k a n i z s a.

Mellékelve megküldöm a birtokában lévő Pulmotor műszerkönyvét, amely a műszer szoros tartozékaként kezelendő.

Kérem, hogy a műszer kezelésére arra alkalmas személyt jelöljön ki és ennek nevét, valamint szolgálati beosztását, továbbá a megbízás keltét a műszerkönyv 2-ik oldalán jegyezze fel.

Budapest, 1964. február 10.

Szebeni Hildegard
/Szebeni Hildegard/
főkönyvelő

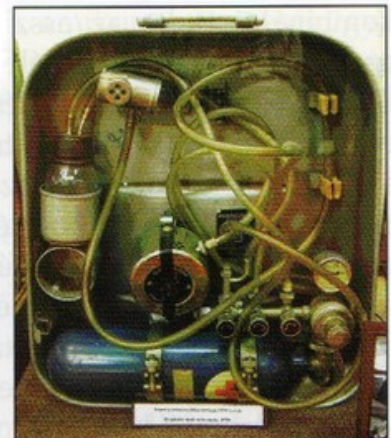

286. OMSZ - 62 - 20.000 - Globus 28670

I. 1964. II. 13.
Dr. Ud. velem. / Megbíró
Lobrics Sandor főorv.
II. 10. 01

1964. február 10-én Nagykanizsa egy „Pulmotor” típusú lélegeztető gépet kapott Budapestről, a hozzá tartozó műszerkönyvvel együtt. Szebeni Hildegard főkönyvelő (aki korábban a VVOME főkönyvelője volt) aláírásával érkezett az erre vonatkozó utasítás

A németországi Dräger cég fejlesztésének köszönhetően megszületett a világ első – a mai lélegeztetőgépekhez leginkább hasonlatos – automatikusan üzemelő, a segítségnyújtó háttára pántokkal rögzíthető lélegeztetőgép, a Pulmotor (17. ábra). Az oxigénpalackkal, nyomásmérővel, átváltó- és nyomáscsökkentő szelepekkel ellátott készülék szívó- és nyomótömlők alkalmazásával, arcmask segítségével juttatta a beteg tüdejébe a 30% oxigén- és az 5% szénadtartalmú gázelegyet. A nyomáscsökkentő szelep a palackban lévő oxigént 150 atmoszféra nyomásról 2 atmoszféra nyomásra redukálta. A Pulmotor a rendszeren kívüli levegő és a palackos oxigén keverékét már pozitív túlnyomással juttatta a beteg tüdejébe. Ha a levegő-oxigén keverék nyomása elérte a tüdőben a 20 cm vízoszlopnyomást, akkor a készülék magától átváltott, és – pumpafunkciójának megfelelően – a tüdőben lévő levegőt kiszívta. Az átkapcsolást vezérlőmű végezte, a készülék tehát kétfázisú lélegeztetést valósított meg fix nyomásértékekkel. A Pulmotorok helyszínre is kivi-
hető, portábilis formáját az 1940-es évek végén a magyarországi bányamentésben is alkalmazták.

17. ábra

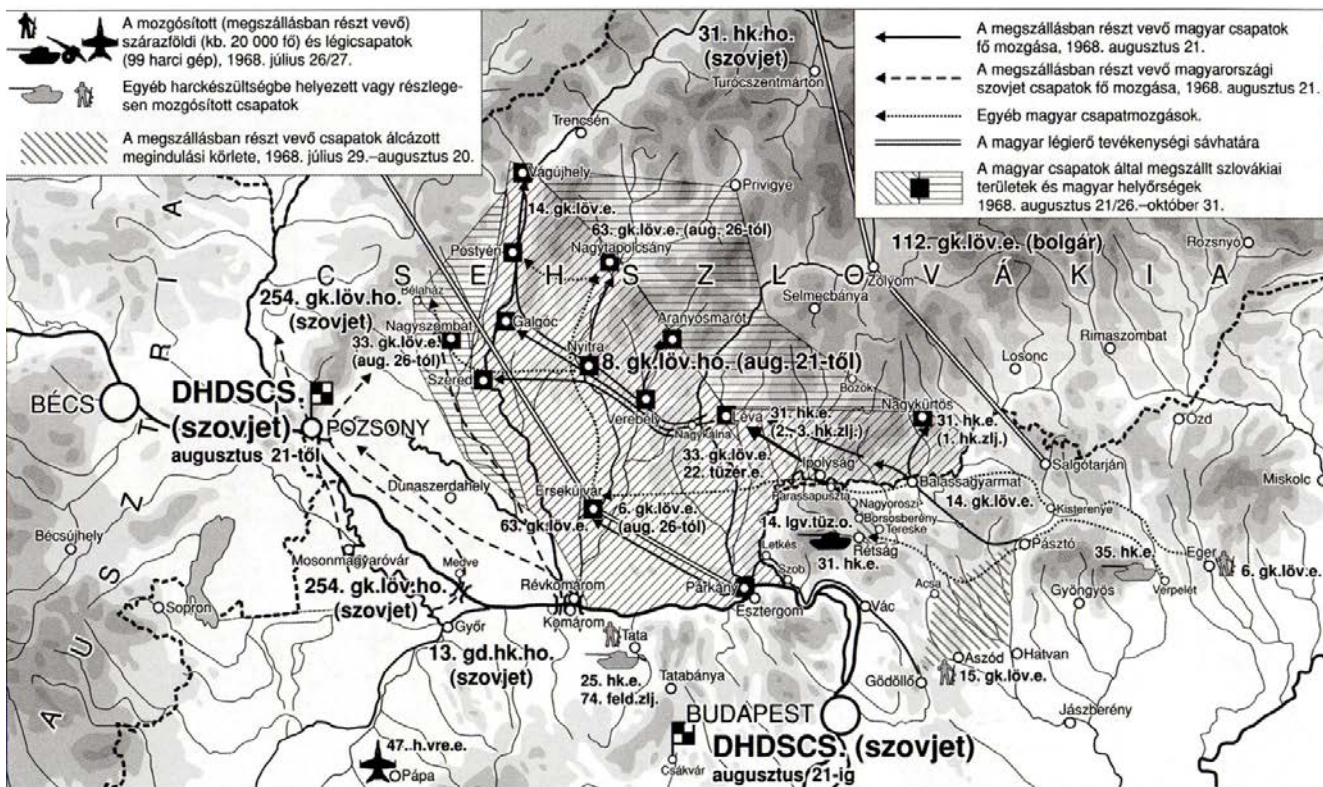
(Debródi Gábor: A magyarországi mentésügy története)

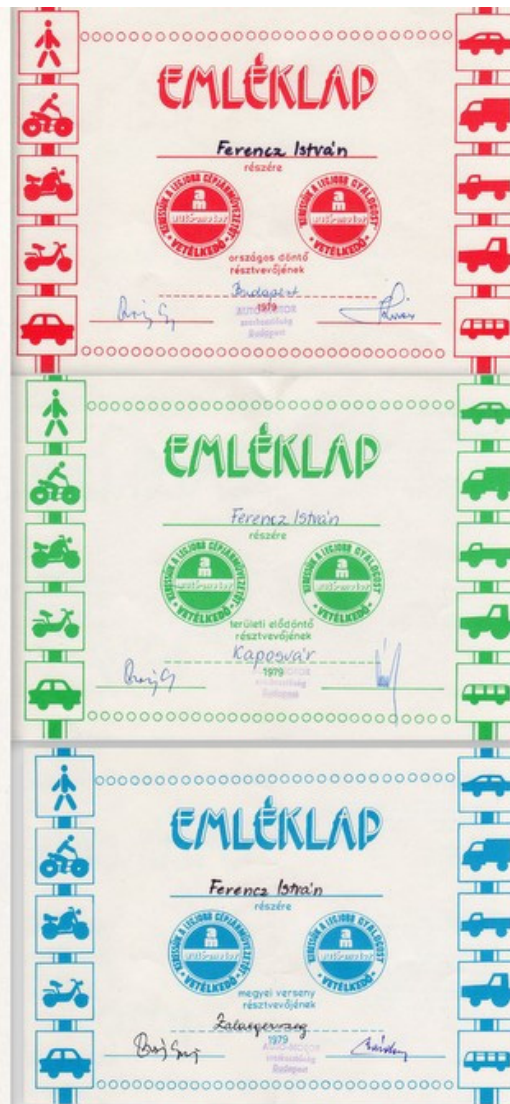
Közös csehszlovák-magyar járőr két menetoszlop között, valamint Török Mihály ezredes, a nagykanizsai 14. Gépkocsizó Lövészetred parancsnoka beszél a hazatérők nevében Győrben 1968. október 21-én

Dr. Berentés Ernő nyugdíjazása, ill. korai halála után a Nagykanizsai Mentőállomás megüresedett főorvosi státusza egészen 1976-ig betöltetlen maradt. A főápolói teendőket 1974-ig Labricz Sándor látta el. 1968-ban 32 főállású kivonuló dolgozója volt a mentőállomásnak, fele-fele arányban ápolók és gépkocsi-vezetők. Néhány új dolgozó érkezett: Sulyok István máp. (aki a pályája kezdetén az első néhány hónapot töltötte Nagykanizsán, később megyei állomásvezető mentőtiszt lett, és Körmenten is dolgozott), Zuggó Tibor máp. (későbbi mentőtiszt), Antal István máp. (későbbi mentőtiszt). 1968-ban került kiadásra az OMSZ nevezetes 363. számú körlevele, amely a mentőfeladatok ügyviteli utasítása volt. Ez nagyon pontosan meghatározta pl. a „késés”, a „veszteglés”, és a „tervszerű várakozás” fogalmát, ill. az ezekkel kapcsolatos adminisztratív teendőket.

Az 1968-as „Prágai tavasz” ill. a csehszlovákiai bevonulás ismét rányomta bélyegét az akkori közhangulatra. Kománovics József – későbbi gépkocsi-vezető bajtársunk – kiskatonaként részt vett a bevonulásban. Elmondása szerint Szlovákia, ill. a Felvidék főként magyarul lakta területein állomásoztak. A helyi lakosság békésen fogadta őket. Fegyveres akcióra nem került sor. A helyi kórházból is több orvos ment a „sereggel”. (Dr. Ruttner Pál, dr. János László, dr. Szabó Csaba.) Édesapám (dr. Klaszán Sándor) mesélte, aki akkor szigorló orvosi egyetemistaként a kanizsai kórházban „gyakorlatozott”, hogy a bevonulás idején egészen kiürült a kórház. Ügyeletben (sebészek híján) egyedül kellett vakbélműtétet végrehajtania.

A 8. gépkocsizó lövész hadosztály részvétele Csehszlovákia megszállásában. 1968. augusztus 21. – október 31.

Ferencz István 1979-ben saját elhatározásából jelentkezett az Autó-Motor Újság által kiírt „Keressük a legjobb gépjárművezetőt” vetélkedőre. A megyei és a területi fordulót megnyerve az országos döntőig jutott

A Magyar Néphadsereg 8. Gépkocsizó Lövészadosztálya a szovjet csapatok támogatójaként vett részt Csehszlovákia megszállásában 1968. augusztus 21-től október 31-ig. Nagykanizsáról a 14. gépkocsizó lövészezred és az 59. egészségügyi zászlóalj vett részt a hadműveletben.

1968 sajátosságaihoz az is hozzátartozott, hogy akkoriban a Csurgón 8h-16h-ig szolgálatot teljesítő nappalos kocsis a kanizsai szolgálatvezető irányításával Inke, Vése, Iharos, Iharosberény községekből behozta a kanizsai kórházba igyekvő betegeket. A kanizsai kórház körzete akkor ezekre a Somogy megyei településekre is kiterjedt. (Érdekes, hogy a közelmúltban ismét Kanizsához csatolták ezeket a területeket.) A betegszállítások ügyében tehát jól összehangolt együttműködés zajlott a csurgói és nagykanizsai szolgálatvezetés között. A Kanizsára irányuló szállításokkal nagyon sokszor indították útnak Csurgóról azt a mentősofőrt (Ferencz Istvánt), aki aztán nemsokára (1971-től) már a kanizsai mentőállomás legénységét erősítette.

1969 februárjában új megyei főorvos érkezett a Zala Megyei Mentőszervezet élére dr. Tóth Péter sze-

mélyében. Dr. Tóth 1939-ben született Kistolmácson, a Zrínyi Miklós Gimnáziumban érettségizett Zalaegerszegen, majd a Pécsi Orvostudományi Egyetemen szerzett diplomát 1964-ben. Dr. Tóth szülész-nőgyógyász orvosként, és elhivatott párttagként nagy lendülettel vetette bele magát a mentőzés rejtelmibe. A szülészet-nőgyógyászat mellé egészségügyi szervezés, és oxológia szakvizsgát szerzett 1975-ben, ill. 1979-ben. Kitüntetései: Munka Érdemrend ezüst fokozat (1982), Haza Szolgálatáért Érdemérem (1985), dr. Orovecz Béla Emlékérem (1989), dr. Kresz Géza Emlékérem (2004).

35 éves vezetői tevékenysége idején valósult meg Zalaegerszegen a 70-es évek közepén a mentőápolói képzés (melyben nagyon nagy érdemei voltak Sulyok István nyugalmazott megyei vezető mentőtiszt bajtársunknak), elindult az esetkocsi szolgálat, Nagykanizsán Dombai Ferenc – az első Zala megyei mentőtiszt – államvizsgálója után 1974-ben (ill. 1992-től lett Nagykanizsán 24h-ás az ESET szolgálat), Zalaegerszegen 1985-ben, majd a rohamkocsi szolgálat (dr. Szollár István sebész, honvéd katasztrófaorvos érkezésével Nagykanizsán 1976-ban, Zalaegerszegen

1986-ban). Új mentőállomások létesültek. (1983-ban Lenti, 1992-ben Letenye, 2002-ben Pacsa.) Létrejött a Zalai Mentésügyi Alapítvány (1991), melynek legfőbb célkitűzései: „A Zala megyében mentőellátásra szoruló magas szintű ellátása érdekében korszerű mentőeszközök beszerzése, és a mentődolgozók szakmai tudásának bővítése.” Dr. Tóth is havi rendszerességgel továbbképzéseket és vizsgákat tartott a mentőállomásokon.

*Munkaértekezlet Baksai József nyugdíjba vonulása-
kor 1979-ben. A fenti képen Ruskó Tibor, Dombai
Ferenc, Krénusz László, Labricz Sándor, Baksai
József, dr. Tóth Péter. Az alsó képen Krénusz László,
ifj. Szigeti Gyula, dr. Tóth Péter, dr. Szollár István*

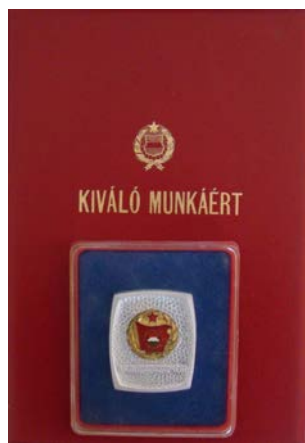
Rendkívül jó segítői voltak: Tóth Jenő a megyei főápolói poszton, Vincze Imre a megyei műszaki vezetői székben, Cseh András műhelyfőnök, megyei gazdasági vezetőként pedig Takács Miklós és Némethné Pálfi Irén.

A 90-es években megyei vezető mentőtisztté előlépett Léránt Lajos is sokat tett a Zala megyei mentőszervezetért. (Lajos nincs már köztünk, 2002 késő őszen csónakos horgászat közben a viharos Balaton elragadta, pedig a Balaton szerelmese volt.)

1969-ben a Nagykanizsai Mentőállomás 3 mentőautója az 50 km-es ellátási körzetéből 10500 mentőfeladatot (mentést és szállítást) végzett. (1970-ben ez a szám 11101-re emelkedett.) Ugyanebben az évben leköszönt, és nyugdíjba vonult az addigi gazdasági

vezető: Ozorai Ferencné. Magyar Lászlóné érkezett a helyére. Ő a vasútállomáson volt előtte takarítónő. Polai Károly elmondása szerint a párt segítségével érettségizett le, majd pártfőiskolát végzett.

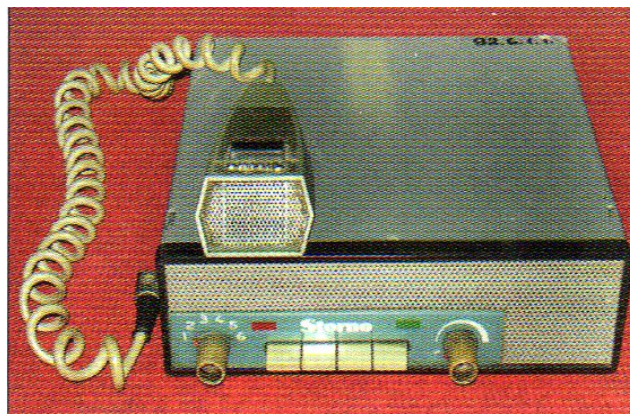
A „párt” a 70-es évek elején fontos szerepet játszott a mentőállomás életében. A 30-40 fős személyzetből 11-en voltak párttagok. Számukra heti rendszerességgel előadásokat, „szemináriumokat” tartottak a városi pártbizottság munkatársai a kórházi nővérképző előadótermében. (Dombai Ferenc mentőtiszt és Gulyás Ferenc gyógyszerész sok előadást tartott.) A pártélet újabb lendületet kapott 1980-ban, amikor a Mentőállomáson 19 fővel megalakult a Gábor Aurél Szocialista Brigád. A brigád tagjai társadalmi munkában megszépítették a mentőállomás környezetét, javításokat, kerti munkákat végeztek, nyugdíjas klubok, szociális otthonok felújításában vettek részt, de egymásnak is sokat segítettek építkezések során. 1982-ben „Kiváló munkáért” oklevelet és plakettet nyertek. 1984-ben pedig „Szocialista brigád” kitüntetést kaptak.

Nem sokkal Ozorainé után Bognár néni, az idős takarítónő is nyugdíjba vonult, őt Horváth Józsefné (Gizike) váltotta.

Az 1970-es nagy Tisza-völgyi áradás (66 napon át 800 cm feletti víztömeget kellett megtartania a vé-

delmi rendszernek) jelentősen visszavetette a nemzetgazdaságot. A honvédséget kivezényelték az árvízvédelemhez. Elmaradtak az OMSZ arra az évre tervezett nagy létszámfejlesztései. A helyzetet csak tetézte, hogy 1970 decemberében Lengyelországban a gazdasági válság és az áremelések miatt sztrájkok, és zavargások voltak. A gyárak jó darabig leálltak. Nem jöttek új Nysák, de az alkatrészellátás is akadozott. Abban az időben 120 ezer lefutott km után lecserélték újra a mentőket. A lengyel helyzet miatt volt olyan kocsi, amiben 180 ezer, vagy annál több km is volt már. Ismét napirendre került a kocsik házi-ágos javítgatása, szerelgetése. Az 1970-es év pozitívuma, hogy ebben az évben kezdték felszerelni a futó mentőgépkocsikat a dán „Storno” típusú rádióval. Ezzel teljessé válhatott a hírösszeköttetés minden futó mentőkocsi, és az összes mentőállomás között. (1984-re fejeződött be valamennyi mentőállomás, és futó mentőgépkocsi rádiósítása.) A rádiók első prototípusai akkorák és olyan nehezek voltak, hogy egy nagyobb rajztáblára kellett először felerősíteni őket, utána lehetett felsavározni a mentő betegterének oldalfalára, különben kiszakította volna a lemezt.

Dombai Ferenc a '70-es években a nagykanizsai mentőállomás szolgálatvezetői helyiségében a „bepülős telefonokkal”, és a régi nagy rádiókészülékkel

UAZ terepjáró (Fotó: Debrődi Gábor)

„A dániai készülékek mellett hazai gyártásúakat is vásárolt az OMSZ. E valutaszegény időszakban az OMSZ a BRG-től vásárolta az FM 10-160 modelljét (fenti kép), mely a Storno CQM 19-25-ös modell mintájára készült. A típust – mely elektroncsöves rádióadóval működött, bár a tranzistor e készüléknél már megjelent – a Mentőszolgálat az 1960-as és 1970-es években üzemeltette. Az elektroncsöves rádiókészülékeket az OMSZ 1974-re tranzistoros készülékekkel cserélte le. Ugyanebben az évben indult el az OMSZ megyeszékhelyi mentőállomásait összekötő gerinc-rádióhálózat kiépítése. A további fejlődés különösen szembetűnő, hiszen 10 évvel később, 1984 végén a Mentőszolgálat összes mentőállomása és futó gépkocsija rádiósítva volt. A Storno CQL 612 (jobb oldali kép) félvezetős (tranzistoros), többcsatornás rádiókészülék volt. Korának kiemelkedő újdonsága volt, hogy ennél a készüléknél a praktikusán egybeépített adó-vevő és hangszóró már egy dobozban volt. Kisebb megjelenése lényegesen megkönnyítette a rádiózást és a készülékek elhelyezését a mentőkocsikban.” (Debrődi Gábor: A magyarországi mentésügy története)

1971-ben érkezett a mentőállomásra egy orosz UAZ típusú terepjáró mentő, mely puritán szerkezeti megoldásai ellenére nagyon hatékonynak bizonyult a téli nagy havak idején, valamint a sáros hegyi utakon is. (Kanizsa környékén rengeteg zezugos szőlőhegy van. Mindjárt itt van pl. a Szentgyörgyvári-hegy

négy hegyháttal, vagy a Homokkomáromi-hegy hat szelete – Alsócsinga, Felsőcsinga, Kishegy, Nagyhegy, Újhegy, Öreghegy. Rossz időben és éjszaka bizony lehet kalandozni köztük.)

*Kovács Ferenc mentőgépkocsi-vezető „ölelésben”
1974 környékén a kanizsai UAZ előtt*

*„Rossz padtárs: Az alkohol.” Urbán Tamás fotója a
'70-es évekből, „részegszállítás”*

1972-ben háromról ötre növelték a mentőkocsik számát. Tehát az UAZ terepjárával együtt ettől kezdve már összesen 6 mentő (3 db 24h-ás, 1 db nappalos „garázmesteri” kocsik 6h-16h-ig, egy ülőkocsi 10h-20h-ig, és szükség esetén lehetett felvenni az UAZ terepjárót) szolgált Nagykanizsán. Ebben az évben hozták (először Zalaegerszegre) az első Nysa 522 S típust. (Az egyik első próbaútján össze is törték. Andrásbidánál ütköztek egy traktor pótkocsijával. Az ápoló Sulyok István volt, a gépkocsivezető pedig az a Marton Ferenc, aki később Nagykanizsán, majd Letenyén is dolgozott.)

A kivonuló személyzet a kocsik szerint ún. „kocsibrigádokba” rendeződött. 1974-től 4 kocsibrigád működött: piros (ESET), kék, zöld, fekete, aszerint, hogy a különböző kocsik személyzetét a szolgálati beosztáson milyen színnel jelölték. A kocsibrigádok élén egy-egy főgépkocsivezető állt. A főgépkocsivezetők Szigeti Gyula garázmester helyettesei voltak, név szerint: Bánfalvi László, Krénusz László,

Zágon Ferenc. Nekik a hivatásos gépkocsivezetői képzettség mellett autószerelői szakmájuk is volt. Szolgálatvezető sem lehetett akárki. Az akkori állományból összesen négyen vezethettek szolgálatot: Polai Károly, Reizner József, Labricz Sándor és Dombai Ferenc. Az új kocsikkal együtt sok új dolgozót is felvettek az állomásra: Jakupánecz Gergely máp., ifj Szigeti Gyula mgkv., Kománovics József mgkv., Ferencz István mgkv., Béli László máp. (1971), Marton Ferenc mgkv. (1972), Horváth Attila mgkv., Kovács Ferenc mgkv., Horváth (Strasszer) Ferenc mgkv. (1974), Kovács József mgkv., Király József máp., Németh Dénes máp. (1975), Megyes Kálmán máp., Tóth Tibor máp., Kollarics Antal máp., Fekécs Zoltán máp., dr. Szollár István áll. vezető főorvos (1976), Andrasek Mátyás máp., Ruskó Tibor mgkv. (1977), Kalász Mátyás máp. (1978), Horváth Róbert (1979), Márton László mgkv., Gál János máp., Varga Zoltán mgkv. (1980-ban Csurgóról jöttek át.) (A 70-es években érkeztek még: Sándor József gkv., Sárközi Mihály máp.) A 70-es évek a mennyiségi változások mellett jelentős minőségi fejlődést is hoztak a mentőmunkában. Megjelent a mentőgépkocsik felszerelésében a Vacuum Matrac, a Ruben ballon és az AMBU leszívó (1971).

*Nysa 522 S a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán.
Jakupánecz Gergely, Orbán Imre, Megyes Kálmán,
Kovács József*

A Nysa mentőautók jellegzetes alumínium mentőtáskája (a képen kissé kaotikus tartalom helyén a '90-es években szigorú rend volt, a táska felső részében voltak méret szerint a kötszerek, az alsó részben pedig a sebészeti műszerek, a babakelengye, ill. a különböző ampullás, por alakú, és üveges gyógyszerek), jobb oldalon fonendoscop a '80-as évekből

Egységes tartalmú táskákat vezettek be 1972-től. (Mentőtáska, Tömeges táska, Orvosi táska, Vérvétőszertáska.) Hamarosan minden futó kocsi tartozéka lett a Guedel tubus, az óraműves vérnyomásmérő, a fonendoscop, és az izolációs takaró (1975). (Fotók: KFB Extramobile ill. Ambu Inc.)

Guedel tubusok különböző méretben. Megakadályozzák a nyelv hátraesését eszméletlen betegnél. (Fotó: www.medplan.hu)

Gyermek és felnőtt méretű izolációs takarók, a lehűlésvédelem eszközei

Polgári védelmi gyakorlat 1973-ban a nagykanizsai Csónakázó tónál. A felső képen a mentő sofőrje Kománovics József bajtársunk

Jód-párna, háromszögletű kendő, kötszerek és ragtapaszok a '70-es, '80-as évekből, ill. a '80-as évek mentőápolójának övtartozéka: az ampullareszelővel összekötött strangulációs gumi

A háromszögletű kendő használatát egy 1976-os körlevél rendszeresíti. A 70-es évek végén került bevezetésre a Hellige Oesophagus Pacemaker is. Zalaegerszegen Sulyok István bajtársunk több újítási

javaslatával elévülhetetlen érdemeket szerzett a jól működő megyei szolgálatvezetés kialakításában, így átláthatóbbá és lényegesen hatékonyabban koordinálhatóvá vált a mentőállomások és mentőgépkocsik együttműködése.

Dombai Ferencet 1972-ben beiskolázták Budapestre abba a még kísérleti jellegű mentőtiszt iskolába, amit először még az OMSZ berkein belül indítottak. (1975-től ismerték el hivatalosan a főiskolai mentőtiszt képzést.) 1974-ben Dombai Ferenc (Zala megyében elsőként) mentőtiszt diplomát szerzett. Elinult az ESET kocsis Nagykanizsán. Ez eleinte úgy nézett ki, hogy Dombai Ferenc az éppen soros mentőre ült rá, ha azt súlyosabb esethez riasztották. Az ESET-felszerelés Dombai Ferenc orvosi táskájára szorított. Csak hétköznap nappal volt esetkocsis, hét végén és éjszaka nem.

Mentőautóink a napi feladatok végrehajtása mellett rendszeresen részt vettek a Polgári Védelem Nagykanizsai Körzeti Parancsnoksága által szervezett mentési, ill. katasztrófa gyakorlatokon. (A Polgári Védelem a Légoltalmi Liga utódjaként létrejött szervezet 1964-ben vették fel a Polgári Védelem nevet.)

1975-ben Dombai Ferencet az Orenburgi gázvezeték építését biztosító egészségügyi kontingens tagjaként 3 évre az akkori Szovjetunió (ma Ukrajna) területén található Bogorodcsányba ill. Guszjatyinba küldték. (Három év múltán csak pár hónapra jöhetett haza, utána ismét fél évre kiküldték.)

1976-ban az OMSZ oktatási rendszere megváltozott. Az addig budapesti súlypontú oktatás helyébe új, regionális oktatási központok léptek. A mentőápoló jelölteket először a 2 éves általános ápoló-általános asszisztensi szakiskola elvégzésére kötelezték. Ezt követte a 10 hónapos mentőszakápolói képzés. Hozzánk legközelebb Zalaegerszegen indítottak először ilyen levelező rendszerű mentőápoló képzést. Nagykanizsáról mindjárt az első turnusba többen is bekerültek: Fekécs Zoltán, Páli László, Tóth Tibor, Megyes Kálmán, Horváth Ferenc.

Dombai Ferenc Guszjatyinban, az egészségügyi állomáson és a hotel előtt

1976. július 16-án új állomásvezető főorvos érkezett a Nagykanizsai Mentőállomásra dr. Szollár István sebész, honvéd katasztrófaorvos személyében. Dr. Szollár annak ellenére, hogy elmondása szerint „elég kezdetleges viszonyok közé érkezett, és meglehetősen hiányosságok uralkodtak a kocsik felszereltsége terén”, nagyon ambiciózusan kezdett hozzá a mentőmunkához. Az FB 1760-as rendszámú Nysa mentőt rövidesen kiegészítő szekrényekkel szerelték fel. Megérkezett az MC-3-as katódsugárcsöves oszcilloszkópos monitor (aminek napos időben csak úgy lehetett látni a képernyőjét, hogy a főorvos úrra egy plédet terítettek), és egy 8 kg-os Hellige Servocard defibrillátor is bővítette az ESET-felszerelést.

Az UAZ és a Nysa mentők a '70-es évek közepén a mentőállomás udvarán. Balról: Páli László, Horváth Ferenc, Dombai Ferenc, Jakupánecz Gergely, Kovács József

„A magyar MEDICOR Művek által gyártott MC-3 kardioszkóp 1972-ben került forgalomba. Föllette az 1977-ben rendszeresített Hellige gyártmányú Servocard B defibrillátor aszinkron üzemmódban üzemelő készülék volt. Hátránya a súlyában rejlett.” (Debrődi Gábor: A magyarországi mentésügy története.) Jobb oldalon az MC-3 alkalmazása 2012-es hajdúszoboszlói országos mentőversenyen. (Fotó: OMSZ)

Parátusz fecskendő- és tűkészlettel injekcióztak. (Amit aztán kuktában kifőzve sterilizáltak a mentőállomáson).

(Fotó: a szerző, ill. www.medicantica.com)

A mentőládában 15 fajta, ill. az orvosi táskában már 24 fajta injekciós ampulla lapult. Ezen kívül a mentősök még 23 féle por, tablettá, és folyadék készítményű egyéb gyógyszert használhattak. Volt gynomosó felszerelésük, és 10 darabból álló műszerkészletük. (Szájterpesz, fém ujjvédő, anatómiai csipesz, horgas csipesz, nyelvfogó, Magill fogó, 2 db érfogó v. „Kocher”, sebészi olló tompa-hegyes, szike.) Eleinte dr. Szollár is csak hétköznap nappal dolgozott. 24 órás esetkocsi szolgálat 1992-től indulhatott, mikorra Antal István (1982) és Zuggó Tibor (1984) sikeresen befejezték mentőtisztai tanulmányukat. A 80-as évektől az OMSZ Mercedes típusú ESET/Roham kocsik behozatalára kapott lehetőséget. Nagykanizsára és Zalaegerszegre 1983. november

11-én egy időben került egy-egy Mercedes mentő. Nagykanizsán a 408-as oldalszámú, MA 9461-es rendszámú 308-as típusú Mercedes állt szolgálatba. (Mely kocsit 14 évig szolgált Nagykanizsán.) Ebben nem kis szerepe volt annak, hogy dr. Szollár „szintén sebész” lévén jó kapcsolatokat ápolt dr. Bencze Béla főigazgatóval. Eredetileg Nagykanizsa csak később kapott volna Mercedesest.

Mercedes-Benz 308 T1 típus. (Fotó: www.imcdb.org)

Az első nagykanizsai Mercedes (Mercedes-Benz 308) a mentőállomás udvarán. A volánnál Horváth Ferenc („Kokas”) mgkvez. mellette Parti István mentőápoló

Medicor MR 12-es, egycsatornás EKG készülék. (Fotó: www.alkupiac.hu)

Az 1984-92-ig terjedő időszakban a mentőtisztek a Nysa „kis ESET” kocsival vonultak, a Mercedes dr. Szollár privilégiuma volt. Felszerelésében nemsokára megjelent az „Oxylog” lélegeztetőgép, és már 1986-ban bevezetésre került az „Intubációs táska” (benne több lapoccal laryngoscop, endotrachealis tubusok különböző méretben, egyszer használatos leszívó-

katheterek, Lidocain-spray, száj-garat tubusok, vénakanülök több méretben), a „Medicor MR12-es” egycsatornás EKG készülék, amit a nagy ugrásnak számító francia ODAM (defibrillátor, EKG, monitor) követett 1995-ben.

A nagykanizsai kórház új főépületének monstre, 1970-től 1974. október 10-ig tartó építkezése után, 1974-ben a mentőállomás épületei és udvara is átettek egy jelentős átépítésen. A méntelep régi nagy kerítését lebontották, a mentőállomás főbejáratát áthelyezték a Semmelweis utcáról a Bagolai sorra. (Ezzel egy időben végleg betemették az ásott kutat az udvaron.) A gazdasági iroda átkerült a Bagolai sor felőli kisebb épületből a kórházhoz közelebb eső nagyobb épületbe, a garázsok mellé. A szolgálatvezetői helyiséget és a nappali tartózkodót átköltöztették a Bagolai sor felőli épületbe. A kis épület bejáratától jobbra esett a szolgálatvezetői szoba (korábban orvosi), ajtaján egy kicsi felhúzható ablakkal, amin keresztül a telefonügyeletes kiadta a soros kocsit részére a menetlevelet, vele szemben alakították ki a nappalit. (A soros mentőkocsi személyzetének mindig a nappali tartózkodóban kellett lennie.) A vendégszobát orvosi szobává alakították. (Ez lett később a Szollár főorvos úr szobája.)

A mentőállomás udvara a '74-es átalakítás után. A felső képen a Bagolai sor felé megnyitott új főbejárat, az alsó képen az udvar végébe épített kórházi mosoda

Szigeti Gyula, Mészáros György, Jámbor József, Kovács József, Krénusz László a mentőállomás kertjében 1975-ben

1975-ben Mészáros György lett a mentőállomás gazdasági vezetője. (Magyar Lászlónét az ipari iskolába helyezték át gondnoknak.) Mészáros György a budapesti I. István Közgazdasági Technikum elvégzése után Zalaegerszegről költözött Nagykanizsára. Először a Gyermekvédelmi Intézetben kezdett dolgozni, majd onnan jött át a kanizsai mentőállomásra. Kislánya – Ildikó, aki azóta felnőtt, és intenzíves nővér lett – gyakran aludt nála az irodájában a Salgó polcokból kialakított ideiglenes „irattár” alsó polcain, amíg az apu dolgozott. Mindenki rendes, segítőkész embernek ismerte. Ha rosszkodtak a mentős gyerekek (mert volt, hogy egyszerre több „palánta” is dezertorkodott az irodában), akkor az volt a szava járása: „Te, ha nem viselkedsz jól, bezárom ám apukádat a páncélszekrénybe!”...

Mészáros György és Ferencz Istvánné (Mariann) a gondnoki irodában

Dombai Ferenc kiküldetése idejére Reizner Józsefet nevezték ki főápolónak. 1977 januárjában id. Szigeti Gyula leköszönő garázmestert két hónapig Krénusz László, majd március 1-jétől ifj. Szigeti Gyula váltotta fel, aki egészen 1981-ig, betegségéig dolgozott ezen a poszton. 1981-től a Csurgóról érkezett Varga Zoltán vette át a garázmesterséget. 1979-ben Dombai Ferenc véglegesen visszaérkezett a

Szovjetunióból, és újra átvette a főápolói posztot, melyet 1986-ig, betegségéig, ill. nyugdíjazásáig töltött be. A kórház és a mentőállomás kulturális élete kissé felpeszdült és összefonódott, mikor a korábban népművelőként dolgozó Andrasek Mátyás ápoló bajtársunkat megválasztották a kórház és rendelőintézet KISZ-bizottsági titkárává. Vidám zenés-táncos estek kerültek megrendezésre a kórház ebédlőjében, ill. a kórházi irattár előadótermében.

Mentős buli a '80-as években a Keleti Étteremben. (Dombai Ferenc, Andrasek Mátyás, Márton László, Páli László, Ruskó Tibor, Fekécs Zoltán)

Ferencz István, Megyes Kálmán, Bíró Lajos, Kománovics József és feleségeik „hangulatban”

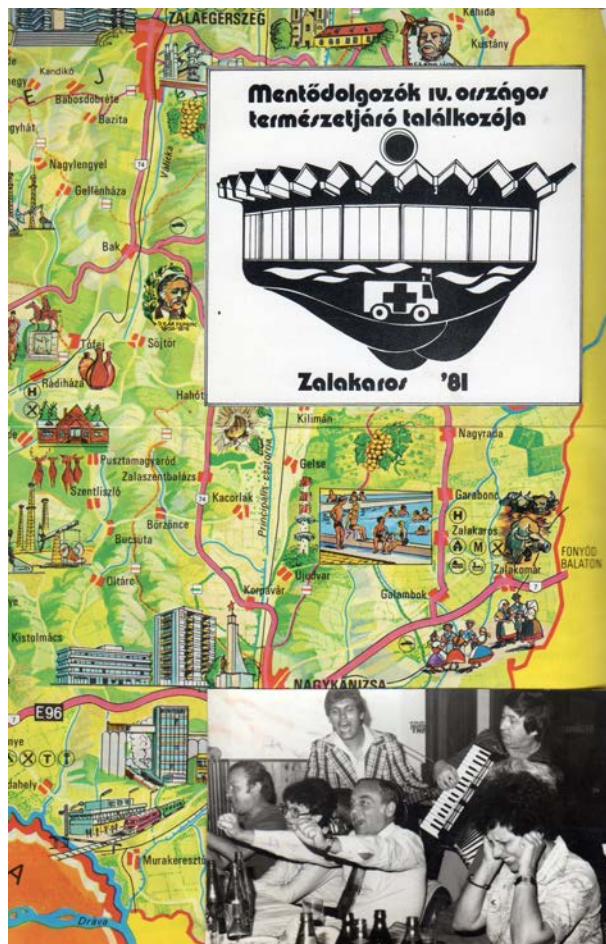
Jakabfi Jani bácsi táncol Varga Zoltán társaságában, a háttérben Orbán Imre

1980-ban Nagykanizsa csapata Dombai Ferenc vezetésével (Antal István, Andrasek Mátyás, Ferencz István) megnyerte az OMSZ és a mentők szakszervezete által közösen propagált III. „Országos Természetjáró Találkozót” Miskolcon.

(Itt a tájékozdási futás mellett a pihenőhelyeken szakmai ismeretekből kellett számot adniuk a versenyzőknek.) Ennek jogán rendezhette meg állomásunk a következő évi versenyt Zalakaroson. (Itt dr. Bencze Béla főigazgató bajtársunk is elénekelt a kedvenc nótáját, mint ahogy ezt a mellékelt fénykép jobboldalt, a térkép alatt is tanúsítja...)

„A zalakarosi termálvíz várható gyógyhatását 1969 áprilisától 1970 novemberéig tartó időszakban a Nagykanizsai Kórház 199 páciensénél végzett labor és reumatológiai vizsgálat igazolta.” (A Zalakarosi „Gránit” Gyógyfürdő hivatalos honlapja.) A '70-es évek végén, a '80-as évek elején működött a kórház rehabilitációs osztálya, és a Zalakarosi Gyógyfürdő, valamint a MÁV Gyógyház között egy ún. „fürdős járat”. A 10h-20h-ig dolgozó ülőkocsival több csoportban súlyfürdőre, tangentorra, gyógytornára vitték a betegeket Zalakarosra. Ezt kezdetben egy zöld, majd egy sárga Nysa ülőkocsi végezte. Mikor dr. Tóth Péter Volga-típusú főorvosi kocsit kapott, akkor a korábbi szürke Warsawa kombit egy rövid időre megkapta a kanizsai mentőállomás ugyanerre a célra. Ferencz István gépkocsivezető bajtársunk nagyon sokat járt ezzel a fürdős járattal.

Mátrai Tibor, Simon József, Bíró Lajos, Bozsok János, Megyes Kálmán, Páli László, Varga Ernő a mentőállomás udvarán, háttérben a sárga Nysa ülőkocsi

Orbán Imre és Krénusz László a Warsawa kombi főorvosi kocsival

Az OMSZ 532. sz. körlevele 1982-ben újítási felhívást tartalmaz, amiben a Nitralgin fájdalomcsillapító gáz mentőkocsikban való elhelyezésének technikai kivitelezésére kérnek javaslatokat a mentődolgozóktól.

1982-ben tragikus hirtelenséggel elhunyt Zágon Ferenc gépkocsivezető bajtársunk.

Zágon Ferenc temetése

Mentődolgozóink Zágon Ferenc temetésén. (Bánfalvi László, Kovács István, Dombai Ferenc, Ferencz István, Horváth Róbert, Gál János, Horváth Attila, Labricz Sándor, dr. Szollár István)

1983. szeptember 15-én Lentiben új mentőállomás létesült, ezzel egy időben megszűnt Nován a mentőőrs. 1984-ben Sávolyon gázkitörés volt. Az 560-as sz. körlevélben olvasható: „A Kőolaj- és Földgázbányászati Vállalat vezérigazgatója köszönetét fejezte ki a nagykanizsai mentőállomás azon dolgozóinak, akik a Sávoly-18 számú kutatófúrás gázkitörésénél teljesített mozgóőrségi szolgálatuk alatt szakmai tevékenységükkel, higgadt, fegyelmezett magatartásukkal hozzájárultak a gázkitörés balesetmentes elfojtásához.” 1985-ben nyugdíjazták Tóth István mgkv. bajtársunkat. Ugyanebben az évben Királyréten a VIII. Országos Természetjáró Találkozó

Nagykanizsa csapata (Andrasek Mátyás, Simon Zoltán, Koncz Tibor, Ferencz István) II. helyezést ért el.

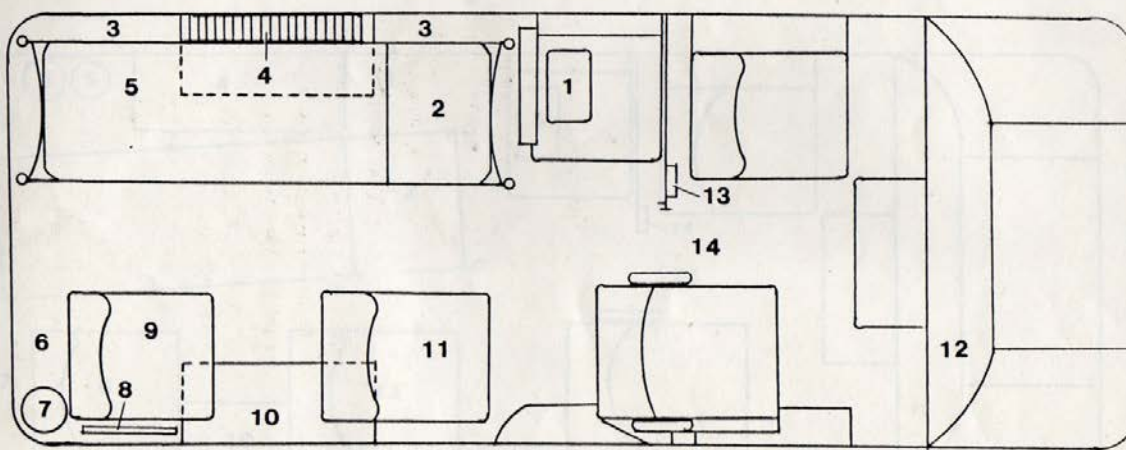
1985, VIII. Országos Természetjáró Találkozó, Királyréten. (A felső képen Andrasek Mátyás és Simon Zoltán, az alsó képen a háttérben dr. Bencze Béla főigazgató bajtársunk)

1986-ban nyugdíjba vonult Jámbor József m.p. és Bánfalvi László mgkv. bajtársunk (30 év OMSZ munkaviszony után.). Bánfalvi László mentőgépkocsivezető bajtársunk ebből az alkalomból „Ministeri dicséret”-ben részesült. Szintén 1986-ban dr. Szollár István mentőállomás vezető főorvos bajtársunk „Főigazgatói Dicséret oklevél” elismerést kapott, Andrasek Mátyás mentőápoló (bizalmi) bajtársunkat pedig a Szakszervezetek Országos Tanácsa „Szakszervezeti Munkáért Oklevél” elismerésben részesítette. Dombai Ferenc mentőtiszt bajtársunk 1986-ban szívbetegsége miatt felhagyni kényszerült a mentőtiszt munkával. A főápolói teendőket 1987. február 1-től 1995-ig Antal István mentőtiszt bajtársunk látta el. 1986-ban szüntette meg az OMSZ a mentőgépkocsik oldalára festett házi számokat, ugyanebben az évben az 584-es sz. körlevél egységesítette a mentőgépkocsik felszerelését.

1986-ban újra mentőápolói szakiskolát indítottak Zalaegerszegen. Nagykanizsáról ekkor kerültek beiskolázásra: Parti István, Koncz Tibor, Simon Zoltán, Beke Gábor. A 616. sz. körlevélben megemlítik, hogy az 1987/88 évi továbbképzési záróvizsgán kitűnő eredményt ért el Nagykanizsáról Andrasek Má-

1. mentőtáska	8. VM leszívópumpa-nyél
2. 3 db takaró	9. II.sz.fiók
3. vákuummatrac+takaró VM alá	10. Ambu táska
4. sínek	11. I.sz.fiók
5. ágytál	12. zseblámpa
6. VM leszívópumpa	13. rádiótelefon
7. oxigénpalack reduktorral	14. hulladékgyűjtő

II.sz.fiók

I.sz.fiók

- 2 db steril lepedő
- 2 db nem steril lepedő
- 1 db babaszák
- 1 db gyomormosó felszerelés
- 1 db kényszerőv
- 2 db betegszállító heveder

- 1 db vérnyomásmérő
- 1 db phonendoscop
- 1 db Polyglukin
- 1 db Ringer-laktat
- 2 db transfúziós szerelék
- 1 db Sicol spray
- 1 fl Bórvíz
- 1 db hánytál
- 3 db hullatakaró fólia

tyás, Simon Zoltán, és Beke Gábor bajtársunk. 1988 márciusától a 612. körlevél a kivonuló, valamint a szolgálatvezetői állományt névjegykártya viselésére kötelezi. Az 1989-ben kiadott 592-4. sz. körlevél foglalkozik az AIDS diagnózissal, vagy annak gyanújával rendelt mentőszállítások kapcsán betartandó biztonsági előírásokról, védőruha használatáról. A 80-as években ismét sok új dolgozó érkezett a mentőállomásra: Márton László gkv., Varga Zoltán gkv., Horváth Ferenc gkv., Gál János máp. (1980), Bíró Lajos gkv. (1981), Mátrai Tibor gkv., Nagy Imre gkv., Simon Zoltán máp., Simon József máp. (1982), Koncz Tibor máp., Béli József gkv. (1983), Varga Ernő máp., Bozsok János gkv., Sütő Attila máp. (1984), Tanai János máp., később mentőtiszt, Máthé Olivér máp. (1985), Lőrincz László gkv., Szabó István gkv., Parti István máp., később mentőtiszt (1986), Kóta Miklós máp., Horváth József máp., Kondákor Attila máp., Cserfő Ferenc máp. (1987), Németh László máp., Klinger József gkv., Szita Zoltán máp., Szabó Zsolt máp. (1988), Tóth György máp., Salamon Ferenc gkv., Császár Albert máp., Mózes János máp. (1989). Miután Varga Zoltán 1989-ben kilépett a mentőszolgálatról (majd 1990-ben fiatalon elhunyt), Bíró Lajos kapott garázmestéri kinevezést (1989-től). Mészáros György gyógyíthatatlan betegsége, ill. korai halála (1989) miatt pe-

dig 1989-től Bévárdi Gyuláné kapott megbízatást a mentőállomás gazdasági vezetői teendőinek ellátására. (Előtte rövid ideig Ferencz Zoltánné adminisztrátor végezte ezt a munkát.) (Szomorú tény, hogy ebben az időben még egy mentős haláleset történt: Császár Albert fiatal mentőápoló bajtársunk 1990 augusztusában tragikus hirtelenséggel szívinfarktuszban elhunyt.)

Császár Albert temetése. (Horváth Ferenc, Ruskó Tibor, dr. Szollár István, Andrasek Mátyás, Mózes János, Márton László, Bozsok János, Tanai János, Gál János, Szabó István, Koncz Tibor, Antal István)

Nysa 522 S mentőautó - Szirénák éneke

A fiatalok már nem emlékezhetnek a jellegzetes vijjogásra, ahogy a kedvesen bumfordi lengyel mentőautó jelezte, ha sietett.

A kettéosztott hatalmas szélvédőn jól lehetett látni a forgalmat. A tető bal oldalán elöl piros zászló lobogott, ha betegért sietett a Nysa. Az első ajtókon a kalászos címer virított valaha. Volt olyan változat, ahol még kézi erővel szólaltatták meg a szirénát

A középső fekete dudor a motortakaró; az utastérből lehetett hozzáférni a négyhengereshez. Még biztonsági övük is volt az elöl ülőknek

A fő műszer, a sebességmérő mutatója nem nagyon kúszott 80 km/óra fölé. A középső két doboz a mentőautó fontos kelléke: a bal oldali a sziréna és a villogó kapcsolója, a jobb oldali a rádió. Legendák szerint a sofőrök menet közben állítottak gyújtást (nem volt nehéz, csak a fekete motorburkolatot kellett levenni), a Nysa szinte elvárta az állandó „gondoskodást”

A szűk oldalajtó mögött a kocsisérő kivehető ülése. A tejüveg meggátolta, hogy a járókelők belássonak. Hátnál nem volt fűtés, a betegeket legfeljebb a láz melegítette

Szűk bejárat, egy ember alig fért itt be, ha az ágy is benn volt. A nehéz vasszerkezet mozgatásához markos legényekre volt szükség. A Nysa hátsó terének padlója fából volt, azt öntötték le olajos bevonattal, s arra tettek linóleum szőnyeget. Nem volt ritka, hogy beázott alulról

Nem lehetett túl kényelmes ilyen székeken vagy hordágyon utazni. Utóbbi alja összecukható, ha kivették, saját kerekein gurult. A szivacson egy korabeli mentőtáska

Nysa 522 S mentőautó

Még eredetiek a szovjet gumik, a hátsókerékahajtású Nysa ezekkel akár könnyű terepen is elboldogult. A magas küszöb megnehezítette a beszállást.

A Nysák a rendszerváltás után eltűntek, mégis találtam egy működőképes és teljes menetz felszereléssel megőrzött darabot.

Szerencsére közvetlen élményem nem volt vele, de élen él bennem a kép: halljuk a szirénát, félreálunk a Trabanttal, a rohamkocsi meg csigatempóban „elszáguld” mellettünk. Valóban szinte alig vánszorogtak, főleg akkor kínlódtak, ha egy-egy kereszteződésben le kellett lassítaniuk; hosszú másodpercekig tartott, mire újból elérték a 60-70 km/óra körüli „sebességet”. Nem meglepő, a Nysát nem erre találták ki. Mai szemmel furcsának is tűnhet, hogy miért választottak egy soros, négyhengeres, OHV-vezérlésű, 2,1-es, 75 lóerős benzinessel hajtott, háromsebességű, laprugós gépezetet ilyen feladatokra. Nem nagyon volt választásunk: ha egy baráti államnak akadt valamilyen használhatónak tűnő szerkezete, elfogadtuk. S a lengyelek ezzel a modellel (pontosabban ennek elődjével, az N59-essel) jelentkeztek az 1960-as évek elején. Akkor biztosan mindenki örült, hiszen a háború utáni mentőpark nem volt jó állapotban. Az Országos Mentőszolgálat honlapja szerint egy 1963-as minisztériumi jelentésben dr. Orovecz Béla főigazgató bemutatta a járműveket: ekkor még 50 db IFA Phänomen, egy Skoda 1102-es, két Dodge Roted Job és három Csepel 130-as futott az úgynevezett alapítási ősszállományból. Persze más típusok is vitték a betegeket, de hiányzott a többcélú autó. A Nysák azután érkeztek, hogy az akkori szolgálat eldöntötte: nagy mennyiségben új mentőket vásárol. Megdöbbenő, de igaz: a nyolcvanas évekig összesen több mint 8000 autó (N-sorozat és 520-as, valamint 522-es típus) érkezett a dél-lengyelországi Nysa város nevét viselő üzemből. Nem azért volt ilyen sok Nysa, hogy minden faluba több is jusson. Sűrűn kellett se-

lejtezni a Zuk/ Warsava modellekre épülő kisbuszt, nem volt ritka a 80 000 km utáni motorgenerál sem.

Amint leomlott a vasfüggöny, az új típusok (Mercedes, Mitsubishi, Toyota) gyorsan kiszorították az elavult lengyel konstrukciót, néhány évvel a rendszerváltás után már mutatónak sem maradt belőlük. Épp ezért nagy szó egy szép állapotban megőrzött 522 S. Jankó István, a Magyar Veteránautós és Motoros Szövetség elnöke, és a veterán járművek bérbeadásával foglalkozó Oldtimer Park Kft. vezetője mutatta meg nekem tavaly a többi autó között porosodó villogóst, akkor még csak somolyogtam. Később rájöttem, nem érdemes paragon hagyni egy efféle relikviát, nem mindennap lát az ember ép állapotú Nysa-mentőt.

Miután néhány napos tisztítással fényképezésre alkalmas állapotba hozták az autót, újra meglátogattam. Első ránézésre olyan, mintha még kész lenne a bevetésre: a fehér fényezésen alig néhány helyen látszik rozsdás, kívülről nem tűnik fel, hogy évekig mentett, szállított, végezte a dolgát. A tetején ott az elmaradhatatlan URH-antenna, a kék villogó, a szíréna s még a rendszáma is régi MB-s sorozatú, kis méretű tábla. Ez a példány a nyolcvanas évek végéről származik, szolgálati helyéről, történetéről nem tudunk kideríteni semmit. Szívatózás és némi gázfröccs után a motorja szinte pöccre indul, ám az egyenetlen járásból kiderül, egy gyertyacsere jól jönne. Az autót az egyik karbantartással megbízott fiatalember vezeti, mozdulataiból kikövetkeztethető, nincs könnyű dolga a szervótlan volánnal. Persze szervofék sem járt a Nysához, embert próbáló munka lehetett a városi lavírozás. Egy rövid, rázkódós próbamenetre futotta a telep betonlapokból összeállított útjain; még Hofi Géza mondta a Nysáról, hogy egy dolog mozog benne biztosan: a halott. A kőkemény rugózás nemcsak a belső felszereléseket rázta össze, a betegeknek is kellemetlen lehetett. A Nysa belülről már kissé megkopott, a tetőkárpit, a székek és a hordágy zöld műbőr huzatán nyomot hagyott az elmúlt harminc év. A vezető hatalmas vékony karimás kormányt markolhatott, a pedáloknál nem sok hely maradt a lábfejnek. A fejtámla nélküli sofőrülés leginkább lócára emlékeztet, s a kocsikísérő sem fixen rögzített széken ült, hanem egy kerekiesen: ha járnai képtelen beteget mentettek, ki tudták szerelni, így szállíthatták az autóig. A hátsó térbe a szűk oldalajtón és a kétszárnyú hátsó ajtón át lehetett beszállni. Bal oldalon rögzítették a hordágyat, a jobbon két szék várta a kísérőket.

Bár a Nysákra valószínűleg a legtöbb sofőr nem jó szájjal gondol vissza, mégis, tény: harmincéves pályafutásuk alatt ötvenegymillió beteget szállítottak, s több mint egymilliárd kilométert futottak.

KaMi

A Nysa 522 S mentőautó leírása a Retro Mobil újság 2009/2. számából származik

Mentési bemutató a '90-es évek elején Nagykanizsán az Erzsébet téren. (Kovács Ferenc, Horváth Ferenc, Andrasek Mátyás, Oláh Gábor, Matasics József, Horváth Róbert)

1989 folyamán a kanizsai mentőállomáson összesen 11 db Nysa mentőkocsi futott. Ez a szám első ránézésre kicsit soknak tűnhet, hiszen tudjuk, hogy az UAZ terepjáró (rendszáma MA 9671), és a Mercedes esetkocsi mellett csak 4 db Nysa futott, de a Nysa géppark országos előregedésével ebben az időszakban több leselejtezésre váró gépkocsi is megfordult az állomáson.

1989-ben, a rendszerváltás évében nagyszabású átépítés kezdődött a Nagykanizsai Mentőállomáson. A rekonstrukció terveit a zalaegerszegi „Forma” Tervező és Fővállalkozó Kiszövetkezet készítette el 1988-89-ben. Az átépítés több mint egy évig tartott, ekkor nyerte el a mentőállomás épülete a jelenlegi formáját. Az előző kisebb épületet teljesen lebontották, a hátsót is részben. A korábbi kettő helyett egy nagy, emeletes épületet hoztak létre tágas, minden célnak megfelelő helyiségekkel. Új garázsok lettek kialakítva, így a korábbi kettő helyett ma már négy garázsunk van. Az átépítés idejére a mentőállomás a szomszédos kórházi irattár épületében kapott ideiglenesen férőhelyet. Egy konténer is hoztak az udvar végébe, ebben volt átmenetileg a szolgálatvezetői helyiség. Az új épület 1990-ben került átadásra.

Ferencz István és Horváth Ferenc az átépítés idején a bizonyos konténer mellett

Elmondhatjuk, hogy a régió egyik legszebb, „legparkosabb” állomása a miénk. Azóta persze újabb tervek születtek a fűtési rendszer korszerűsítésére (egy takarékosabb napkollektoros rendszer beépítésére kaptunk 2011-ben terveket), és kilátásba helyezték a közeljövőben mélygarázsok kialakítását is.

A Nagykanizsai Mentőállomás napjainkban

1990-ben az Országos Természetjáró Találkozón, Szekszárdon Nagykanizsa csapata (Andrasek Mátyás, Simon Zoltán, Sütő Attila, Lőrincz László) III. helyezést szerzett.

1991-ben Szombathelyen indítottak mentőszakápolói iskolát. Nagykanizsáról Mózes Jánost, Cserfő Ferencet és Szita Zoltánt iskolázták be. (Zalaegerszegen az utolsó mentőszakápolói évfolyamot 1995-ben indították. Nagykanizsa beiskolázott mentőápolói: Király József, Ritecz József, Oláh Gábor, Matasics József.)

A Toyoták első típusa, RZH 102-es. Bal oldalon az akkori megyei tartalék autó, mely sokat dolgozott a nagykanizsai mentőállomáson is. (Fotó: Zalai Mentésügyi Alapítvány)

1991-től érkeztek az előregedett Nysa mentőket felváltó Toyota mentőautók. Először a Toyota RZH 102-es, majd 1997-től az újabb Toyota Hiace típusok. (Ez utóbbi típusból 2012-ben még szolgált kettő Nagykanizsán.) Az első Toyota 1991-ben érkezett Kanizsára BCP 635-ös rendszámmal. (Ezt követte a BTD 329-es, a BTD 638-as, és a CTR 814-es.) 1995-ben kaptuk az ESE-945-ös rendszámú ülőkocsit.

Napjainkig összesen 10 Toyota szolgált a kanizsai mentőállomáson. Dr. Bencze Béla, az OMSZ 1991-ben nyugállományba vonult főigazgatója egy pár éve vele készült riportban így nyilatkozott a Nysa-Toyota típusváltásról „Az ilyen kocsira (Nysa) ma azt mondnánk, hogy csak az ellenségemnek kívánom. Időnként ok nélkül leálltak, és többé nem indultak el, szóval nagyon megbízhatatlanok voltak, de csak ezt tudtuk megvenni, mert jobbra nem volt pénzünk. Nyugatról nem is lehetett kocsit behozni, csak külön engedélyeztetéssel, az akkori keleti autóktól pedig az Isten őrizzen meg mindenkit. Trabanttal meg hasonlókkal nem lehet menteni. Amikor már enyhültek a behozatali szabályok, elindult az új mentőkocsi-keresés, rengeteg ötlet merült fel a Fiattól a Mercedesig, csak pénz nem volt hozzá. Így jutottunk el a japánokig. A nemzetközi vásáron folyó tárgyaláson japán partnereink meghívtak Tokióba, hogy náluk nézzem meg, ők miként oldják meg a betegszállítást. Egy szakember társaságában egy hetet töltöttünk a fővárosban, megnéztük a gyárat is. A japánok arra is hajlandóak voltak, hogy a már meglévő típusaiból gyártsanak számunkra egy, külön a mi igényeinknek megfelelő mentőkocsit. Meggyőződésünk szerint Európa akkori legmodernebb mentőautóját sikerült összeállítatnunk. Amikor már futott az útjainkon, akkor egy mentőfőorvosi értekezleten megkérdeztem a Somogy megyei kollégámat, mondjon már valamit a Toyota megbízhatóságáról, hiszen megnéztem, az új típusú autó náluk futott addig a legtöbbet: az egyik kocsijuk addigra már 98 ezer kilométert ment. Mi a tapasztalatuk, mennyi hiba merült fel, miket kellett javítani rajta? A főorvos (dr. Szerémy György) összes panasa annyi volt, hogy a kipufogócső fémtartója 90 ezer km-nél meglazult. Mosolyt fakasztó volt, hiszen mindannyian tudjuk, hogy a Nysa mentőkocsi motorja kb. 56-58 ezer kilométert bírt ki. Ezzel szemben a Toyoták némelyike 300-400 ezer kilométert futott.” (Részlet a „Harminchat év a mentőszolgálat élén” c. interjúból, melyet dr. Szepesi András és Bene Zsolt készített dr. Bencze Bélával, az Egészségügyi Gazdasági Szemle 2009/3. száma részére.)

Toyota Hiace flotta a Róbert Károly körúton. (Fotó: OMSZ)

Az új Ford Transit a nagykanizsai mentőállomás udvarán

Vadkár az egyik nagykanizsai Toyotán. (Matasics József, Bíró Lajos és Szabó Gyula a mentőállomás udvarán)

Tanai János „bevetésen” az új Forddal

Parti István, Kurucz Péter, Matasics József az egyik kanizsai Toyotával

2004-től a Toyota „családot”, ami szűk belterével, de kimagaslóan jó műszaki és menettulajdonságaival 15 évig szolgálta a mentőket, felváltotta a Ford Transit 2.0 TDCi 300 MWB típusa. Ebből jelenleg 1 db van Nagykanizsán. A J1W-195-ös rendszámú Ford 2004-ben érkezett.

A két Toyota Hiace, és a Mercedes Sprinter ESET kocsival mellett 2012-ig ez volt az ún. KIM egység (Kiemelt Mentőegység). 1994-ben az UAZ terepjárónkat elvitték, 1995-ben kaptunk helyette egy Mitsubishi L 300 típusú terepjáró mentőt. Sajnos ez az összkerék meghajtású „erőgép” 1998-ban egy szerencsétlen baleset során totálkárosra tört.

Kovács Ferenc mentőgépkocsi-vezető bajtársunk a Mitsubishi terepjáróval

*Mitsubishi terepjáró, 1990-es évek második fele
(Fotó: Debrődi Gábor)*

1995-ben hoztak a mentőállomásra kipróbálásra egy rövidebb (210-es) Mercedes mentőt. Ez a kocsi még abban az évben egy karambolban az OTP előtt felborult és totálkárosra tört.

*Mercedes-Benz 210-es esetkocsi
(Fotó: Debrődi Gábor)*

1997-ben az első Mercedes Benz autónk (MA 9461-es) végleg nyugdíjba vonult. Helyére a Mercedes Sprinterek újabb családjába tartozó GHD-107-es rendszámú Mercedes mentőautó érkezett.

A fent említett GHD 107-es rendszámú Mercedes Sprinter esetkocsival megegyező típusú tartalék Mercedes a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán. (Illetve a szintén tartalék Toyota)

Legújabb esetkocsink a Mercedes Sprinter 313 CDI (2446 ccm, 95 KW). Felső képen Parti István és Tóth Lajos bajtársak

Az 1990-es évben az amerikai Motorola cég megvásárolta a dán Storno céget. Ezek a rádiók már alkalmasak voltak arra, hogy távolsági szállítások esetén az egész ország területén rá tudunk állni az illetékes megye hullámhosszára, és azzal szükség esetén kapcsolatba tudunk lépni. 2005 után pedig megtörtént állomásunkon is a TETRA (Trans European Trunked Radio) rendszerre való átállás.

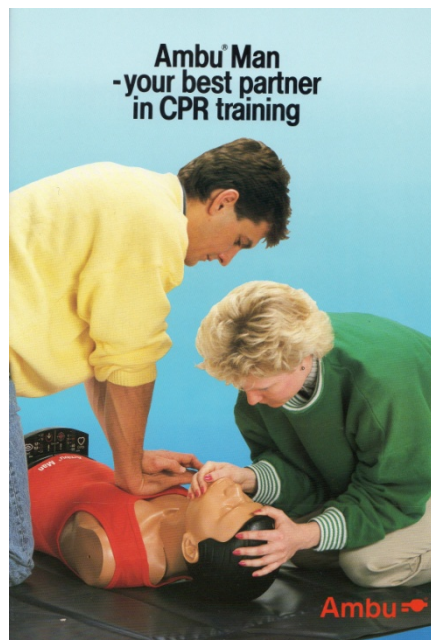

Múlt és jelen találkozása a Nagykanizsai Mentőállomáson: balról a '70-es évekből való magyar gyártmányú rádiókészülék, amivel a mai napig közvetlen kapcsolat teremthető a tűzoltólaktanya és a mentőállomás között. Jobbról a TETRA rendszer fix és mobil rádiókészüléke, a „SEPURA”. Billentyűzete egy mobiltelefonéhoz hasonlít

A környékbeli új mentőállomások létesülésével (Letenye: 1992, Pacsa: 2002, Zalakaros: 2006), lecsökkentették a Nagykanizsán futó mentőkocsik számát a korábbi hatról négyre. Így ma a 24 órás ESET kocsival mellett egy 24 órás KIM egység, egy nappalos (7h-19h-ig futó) kocsival, és egy 8h-16h-ig dolgozó kocsival végezték mentőmunkát Nagykanizsa és vonzáskörzete 120 ezres lélekszámú térségében. Éjszaka a korábbi három helyett csak két kocsival dolgozik. 2011 tavaszán a Nagykanizsai Mentőállomást Rohamkocsis állomásból átminősítették esetkocsis mentőállomássá. Indokolták ezt azzal, hogy jelenleg nincs főállású orvos az állomáson.

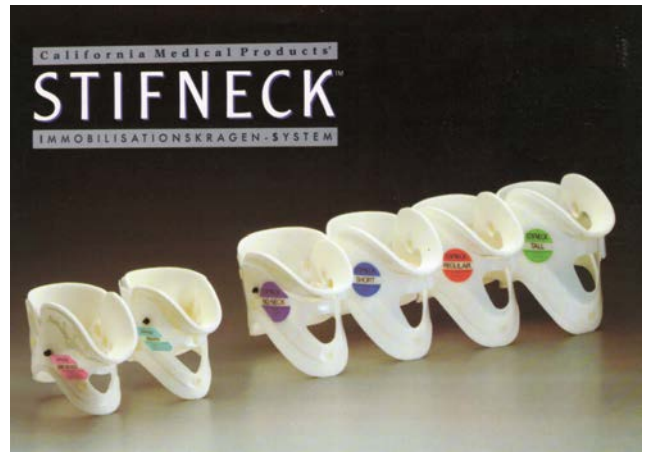
1996-tól ismét váltás történt az OMSZ oktatási rendszerében. Előírták az érettségit a mentőápolói iskola előfeltételeként, ezt követően ma négy félévig tartó, nappali és munka mellett teljesíthető levelező rendszerű képzés során sajátíthatók el a mentőápolói ismeretek. A továbbképzések terén új korszakot nyitottak a MegaCode és TraumaCode Trainingek.

A szervezett belső MegaCode képzések egy részét a '90-es évek végén már nemcsak a fővárosban lehetett megszervezni az állomány számára, hanem a megyében működő Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Zalaegerszegi Tagozatán is, mivel az intézmény rendelkezett az ehhez szükséges eszközökkel és az AMBU cég által képzett instruktorokkal. A Vas és Zala megyei eset/rohamkocsi személyzete sokszor végezte itt a gyakorlatot, egészen addig, amíg a mentőszolgálat gyakorló eszközparkja is bővült.

A MegaCode Trainingek fontos eszköze az Ambu Fantom, a TraumaCode Trainingek alkalmával gyakran imitált baleseti helyszíneken folyt a gyakorlatok. (Fotó: Zalai Mentésügyi Alapítvány)

A '90-es években, a Nysa-Toyota átállás „árnyékában” a kocsik felszerelése is változott, fejlődött. Állomásunkra is került lapáthordó, durva szívó berendezés, PEEP szelep, valamint a Schantz gallérok új szériájaként a német „Stifneck” készletek. A '90-es évek második felében az esetkocsink a Zala Megyei Mentésügyi Alapítvány jóvoltából légzési volumenmérő készüléket kaptak.

Ambu Suction Booster

(Fotók: Laerdal Company)

Lapáthordályok és a durva szívó berendezés. (Ez utóbbival a darabos és sűrű légúti váladék eltávolítását végezzük.) (Fotók: www.medbay.hu, ill. Ambu Inc.)

PEEP Valve 10

Ambu PEEP-szelep. (Positive end expiratory pressure=pozitív kilégzésvégi nyomás, mellyel megakadályozzuk az alveolusok és bronchiolusok összeesését. Indikációja: IRDS, ARDS, Cardialis eredetű tüdőoedema, minden nagyfokú hypoxiás állapot, vízbefulladás, ALS, Shock tüdő.) (Fotók: Ambu Inc.)

Az 1990-es évek elején jelentek meg a kisebb méretű és súlyú idő- és volumenvezérelt, túlnyomás elleni védőszelleppel is rendelkező Oxylog készülékek, napjainkban ezt a típust használjuk. (Oxylog 3000-es van az esetkocsiban.)

1995-ben érkezett a francia ODAM Defigard 2005 MR készülék, melynek megjelenésével egy régóta sürgetett egység valósult meg a defibrillátor-EKG-pacemaker és egyéb monitorozási lehetőségek terén. (Ezt a készüléket 2006-ban váltotta fel az esetkocsinkban egy ugyancsak többfunkciós Lifepak 12-es típusú készülék.) (Fotók: Debrődi Gábor)

Léránt Lajos megyei vezető mentőtiszt és Hangács József mentőápoló Nagy György gépkocsivezetőn tesztelik az ODAM defibrillátort 1998-ban. (Fotó: Zalai Mentésügyi Alapítvány)

ODAM Defigard 2005 MR készülék. (Fotó: Debrődi Gábor)

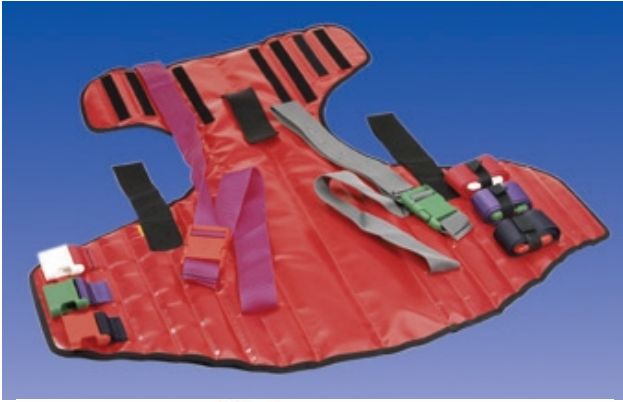

Lifepak 12 Physio-Control készülék. (Fotó: www.norwoodfirefighters.org)

1998-ban Nagykanizsa ESET kocsija kapott kipróbálásra egy évre egy kapnométert, ami különleges felfüggesztésének köszönhetően menet közben is tudta vizsgálni a légzésfunkciót. (Nem befolyásolta a kocsó rázkódása.) Szép narancssárga kijelzője volt... A '90-es évek végén az Ambu leszívók mellé TWIN pumpákat kaptunk. A Laerdal motoros szívót az ezredforduló tájékán kaptuk, ezt 2011-ben egy LSU készülék váltotta, melyet alapítványi pénzből vásároltunk. A KED mellény, az állítható méretű Stifneck, az Ambu Mark IV lélegeztető ballon, a Szilikon Ambu ballon és az állítható méretű Stifneck szintén az új évezredben lettek rendszeresítve.

TWIN pumpa. (Fotó: Ambu Inc.) és Laerdal motoros szívó. (Fotó: www.medplan.hu)

*KED mellény (Kendrick Extraction Device)
(Fotók: www.medplan.hu, ill. www.orvosimuszter.eu,
az alsó kép: www.rockerek.hu)*

Ambu Mark IV lélegeztető ballonok felnőtt és gyermek méretben reservoir toldalékokkal. (Fotó: Ambu Inc.)

(Fotó: Laerdal Company)

Állítható méretű „Select” Stifneck és alkalmazása. (Fotó: www.medplan.hu ill. OMSZ)

1997-ben érkezett egy új Toyota Hiace Kanizsára. (GNA-736-os rendszámmal.) 1998-ban ismét két új Toyota mentőkocsi érkezett az állomásra (CXU 028-as és BTD 606-os rendszámmal), 1999-ben újabb Toyoták jöttek (HAX 994 és HUG 662).

1995-től 2000-ig Parti István mentőtiszt látta el a főápolói teendőket. Sok új dolgozó érkezett Nagykanizsára a 90-es években is: Koncz Gábor máp., Matasics József máp., Oláh Gábor máp. (1991), dr. Zákányi Csaba, dr. Kele Ágnes, dr. Gerencsér József (1993), dr. Vági Hedvig, Kelemen Sándor máp., Klaszán Sándor máp., Dudás István máp., Ritecz József máp. (1994), S. Horváth László máp., később mentőtiszt, Betlehem József máp. (1995), Mészáros Attila máp., dr. Diarra Désiré Pascal, Szilovics Zoltán mgkv., Tóth Lajos mgkv. (1996), Németh Ervin máp., dr. Brünner Szilveszter (1997), Horváth Balázs mgkv. (1998), dr. Horváth Csaba (1999). (A fenti orvosok közül dr. Vági Hedvig aneszteziológus szakorvos több mint 10 évig, nyugdíjazásáig nálunk dolgozott, a többiek hosszabb-rövideb ideig helyettesítettek.)

Egészségnap 1993. május elsején Nagykanizsán a Csónakázó tónál. (Matasics József, Mátrai Tibor, Andrasek Mátyás, Simon József és a régi Mercedes Benz 308-as)

Az ezredfordulót követően állomásunkon és az OMSZ egészében is lényeges átszervezések, személyi és strukturális változások történtek. „Az ötven évig fennálló megyei mentőszervezeti rendszer 2005 nyarán alakult át, szerepüket a regionális mentőszervezetek vették át. A regionális mentőszervezetek kialakításakor hét mentő-régió alakult. Budapest központtal jött létre a Közép-magyarországi Regionális Mentőszervezet, Veszprém központtal a Közép-dunántúli, Szombathely központtal a Nyugat-dunántúli, Pécs központtal a Dél-dunántúli, Szeged központtal a Dél-alföldi, Debrecen központtal az Észak-alföldi és Miskolc központtal az Észak-magyarországi Regionális Mentőszervezet.” (Debreceni Gábor: Egy mérföldkő a magyarországi és nemzetközi mentőszervezés történetében, 60 éves az Országos Mentőszolgálat)

Dr. Vági Hedvig 2005. szeptember 29-én, nyugdíjazásakor jutalmat vesz át dr. Puskás Tivadar régióvezető főorvostól

1992-ben elhunyt id. Szigeti Gyula, a Nagykanizsai Mentőállomás első garázmestere, 1999-ben pedig elhunyt Dombai Ferenc bajtársunk, aki Zala megye első mentőtiszt végzettségű szakembere volt.

A 90-es évek folyamán nagyon megnőtt a betegszállítási feladataink száma. Az egyre sokasodó kontrollós beszállítások, a kórházból történő hazaszállítások mellett először kettő, majd három turnusban szállítottuk a 30-40 művekezelet betegét. A Kaposvári Pannon Agrártudományi Egyetem fenntartásában működő sugárterápiás CT és MR laborba is napi rendszerességgel mentünk. Gyakran kérték tőlünk leukémiás kisgyermek egyedi szállítását Budapestre, de a Művétaggyárba, és a Pető Intézetbe is csoportos szállításokat végeztünk. Az ebédünket két kivonulás között, vagy útközben, tényleg csak kutyafuttában tudtuk megenni, vagy úgy sem...

Dr. Bencze Bélát 1991-től helyettese, dr. Göbl Gábor követte a főigazgatói székben. 2003-ban dr. Korzenszky László kapott egy rövid időre főigazgatói megbízatást, majd 2004 márciusában már dr. Takács Zoltánt nevezte ki az egészségügyi miniszter a főigazgatói székbe. Az ő vezetése idején történt meg a régiósítás, megszüntették a gazdasági vezetői állásokat és – a MICS-ek (Megyei Irányítócsoporthoz) fejlesztésével párhuzamosan – a helyi szolgálatvezetést a kisebb

peremállomásokon (Nagykanizsán is). A rádióhálózat TETRA rendszerre való átállítása is ekkor kezdődött. (A szolgálatvezetői státuszok megszüntetésével Nagykanizsa is „kulcsos” állomássá vált. Ez azt jelenti, hogy ha az utolsó kocsis is kivonult, az állomást kulcsra zárjuk.) Mentőt inentől kezdve csak a Zalaegerszegi kicsengő 104-es segélyhívó vonalon lehet hívni. 2006-2007 között dr. Gorove László megbízott főigazgatóként látta el feladatát, 2007-től pedig dr. Göndöcs Zsigmond kapott főigazgatói kinevezést. 2010. szeptember 22-től 2013. április 8-ig dr. Mártai István látta el a főigazgatói teendőket. Könyvünk megjelenésekor dr. Burány Béla az OMSZ főigazgatója.

A 2006-2007-es évben véglegesen leválasztották az OMSZ feladatai közül a betegszállítást. A magánbetegszállító cégek vették át az összes alkalmi és időre történő egyszerű betegszállítási feladatot. (Ők viszik pl. a gipszes, kontrollós, művesés, távolsági, sugárterápiás, művétagpróbás és hazaszállításokat is.) Az OMSZ feladata maradt a mentés, ill. a mentési készenlélet igénylő őrzött szállítások lebonyolítása. Jellemzi ezt a fordulatot, hogy míg 2006-ban a nagykanizsai mentők 12462 kivonulást (mentést és betegszállítást együttesen) hajtottak végre, addig 2007-ben ez a szám 5710-re esett vissza. (De ez utóbbiak már mind mentési feladatok voltak.) A 2011-es évet is 5000 körüli esetszámmal zártuk.

A gazdasági vezetői állások megszűnésével Bévárdy Gyulánét (Mártikát), aki 1989-től igazgatta a Nagykanizsai Mentőállomás gazdasági ügyeit, 2004-ben áthelyezték Zalaegerszegre, a Megyei Mentőállomásra. Itt dolgozott 2012-es nyugdíjazásáig

2004-ben nyugdíjba vonult dr. Tóth Péter, a Zala Megyei Mentőszervezet vezető főorvosa. 2005-ben pedig nyugállományba vonult dr. Szollár István, a Nagykanizsai Mentőállomás állomásvezető főorvosa is.

2002-ben Kéri Zoltán bajtársunk kapott garázmesteri megbízatást. Tanai János mentőtiszt bajtársunk, aki már 2000-től főápolóként tevékenykedett, 2005-ben nyerte el a pályázat útján meghirdetett állomásvezetői munkakört. A 2000-2005-ig terjedő időszak-

ban mentek nyugdíjba: Gál János máp., Jakupáncz Gergely máp., Ruskó Tibor mgkv. 2004-ben vonult nyugállományba Antal István mentőtiszt bajtársunk (36 év OMSZ munkaviszony után, ez alkalommal Főigazgatói Dicséretben részesült). 2005-ben sok régóta itt dolgozó bajtársunk vonult nyugdíjba: Kovács Ferenc mgkv., Horváth Ferenc mgkv., Horváth Attila mgkv., Bozsok János mgkv., Bíró Lajos garázmester, Kovács József mgkv. 2008-ban nyugdíjazták Zuggó Tibor mentőtiszt bajtársunkat (40 év OMSZ munkaviszony után, ez alkalomból Dr. Orovecz Béla Emlékérem kitüntetését kapott.), és 2009-ben Mátrai Tibor mgkv. bajtársunk is nyugállományba vonult. Új dolgozók is érkeztek szép számmal a nyugdíjazottak helyére: Mester Szabolcs máp. (2000), Fehér Sándor máp. (2001), Sebestyén Miklós máp., Szabó Krisztián máp., Végh Roland máp., később mgkv., Márton Norbert máp. (2002) Mojzes Sándor máp. (2003), Szabó Gyula mgkv. (2004), Peinstingl Attila mgkv. (2005), Bodnár Andrea mentőtiszt, Ténai Péter máp., Bíró Csaba mgkv., Sipos Tamás mgkv., Szabó Szilárd mgkv. (2006), Németh László mgkv., ifj. Mátrai Tibor máp. (2007), Csányi Róbert mgkv. (2008), Hóbor Krisztián (mgkv. (2010), Baj Ibolya mentőtiszt. (2011), dr. Dénes Annamária rehabilitációs szakorvosjelölt, Leveli Krisztina mentőtiszt (2012).

Felső kép balra: dr. Tóth Péter a Zalaegerszegi Aquapark jótékonyági rendezvényén adományt vesz át. Jobbra: dr. Tóth Péter régebbi fényképe. Az alsó képen dr. Szollár István, a Nagykanizsai Mentőállomás állomásvezető főorvosa. (Fotó: www.zalamedia.hu, ill. Ki Kicsoda Zala Megyében 2000)

2007. június 2-án nagyszabású régiós családi mentőnapot rendeztünk Nagykanizsán a Csónakázó tónál. A főzőversennyel, kulturális és egyéb szabadidős programokkal tarkított mentős ünnepet izgalmas mentési bemutató tette teljessé. Az elképzelt szituáció szerint egy motoros sárkányról a vízbe eső ejtőernyőst kellett bajtársainknak motorcsónakos bűvár tűzoltók közreműködésével kimenteniük a tóból. Ezt követően a parton újra kellett éleszteni a szerencsétlenül járt ejtőernyőst, akit ekkor már természetesen egy egész alakos AMBU fantom helyettesített. A dolog pikantériája, hogy alig egy héttel a lezajlott mentőnap bemutató után valóban belezuhant egy motoros sárkány a Csónakázó tóba... (Szerencsére a pilóta sértetlenül ki tudott úszni a partra.)

Mentők napja

Programok

A rendezvény helye: Nagykanizsa Csónakázó tó

A rendezvény ideje:2007.június 2. 8:00-18:00

8:00-12:00 Főzőverseny a meghívott vendégek számára a vendégháznál.

8 órától egész nap gyermek - programok (Elektromos kisautó, quad, ugróbűvár, motorcsónakozás, légbemutató, karaoke, bohóc, modellező szakkör)

9 órától egész nap ingyenes vérnyomás - vércukor mérés

9:30 Nagykanizsai Ifjúsági Fúvószenekar koncertje

10:10 Megnyitó - Ünnepi beszédek

Dr.Puskás Tivadar regionális orvosigazgató, országgyűlési képviselő
Marton István Nagykanizsa polgármestere

10:30 Mentéstechnikai bemutató (a lakosság részére)

Résztevő szervek:Tűzoltóság
Katasztrófavédelem
Mentőszolgálat

Vízből való mentés bemutatása
Újraélesztési bemutató (Ambu Kft., Medtronic Kft)
Közös munka egy autóbaleset felszámolásánál

12:30 Ebéd (Közben rövid gyógyszerismertető előadások)

14:00 Igrícek együttes

14:30 Zalagyöngye néptánc csoport

15:10 Tombola

16:10 Zhafira Hastánc Stúdió bemutatója

17:10 Sportakrobatika (Hevesi Ált.Isk.)

18:00 The Innocents koncert

18:40 Báli zene (Mózes János)

A meghívott vendégek részére egész nap ingyenes étel-ital fogyasztás.

A programváltozás jogát fenntartjuk: Rendezőség

Rózsás Sándorné nevű betegünk hozzánk írt verse:

Szirénázó Mentő

**"Egy éles hang a csendet megtöri,
Mentő szirénázva a várost átszeli.
Az élet, hogy mentsek, ahogy csak lehet,
A sérült, vagy beteg a halállal, hogy ne fogjon kezét.**

**A hang rémisztő, de a haladáshoz szükséges,
Ha érintettek vagyunk, és ne legyen végzetes.
Hősök, ti mentősök, kik kockáztatjátok életeteket,
Hála és dicséret tiétek is, hogy adtok nekünk éveket.**

**Életeteket kockáztatva, tudjátok sok múlik rajtatok.
A betegnek percek, órákat mondanak!
Kérünk, legyetek életmentő hős hadvezérek.
Köszönjük, ha megmentettek életért az Isten oszt érdemet.**

**Szirénázó mentőautót soha ne hallanánk,
a hang nem jót jelent, egy élet veszélyben, a halál falánk.
Ha időben érkeztek, a halál tán tova száll.
Boldog a beteg és mentője, ha ritmus a szívben meg nem áll!"**

A 2007. augusztus 23-25-én CsoPACKON megrendezett Országos Mentőversenyen Nagykanizsa csapata (Bodnár Andrea, Simon Horváth László, Ténai Péter,

Szabó Gyula) a 15 csapatból a 8. helyezést szerezte meg.

CsoPACKON Mentőverseny

2007. 08. 23-25

8.

EMLÉKLAP

Az 1-es számú nagykanizsai csapat tagjai:

Bodnár Andrea

Simon Horváth László

Ténai Péter

Szabó Gyula

A versenyen való részvételükért

Tóth Anikó

MMME elnök

Magyar Mentő- és Mentőtisztviselői Egyesület

Szeretettel meghívjuk Önt és Kedves Családját a XII. OMSZ Halfogó Kupára Mely Nagykanizsán kerül megrendezésre 2008. május 31-június 1-én.

Programok:

Május 31-én:

Megérkezés.
Halászléfőzőverseny
Főzőverseny eredményhirdetése
Zenés est

Június 1-én:

Horgászverseny
Verseny eredményhirdetése

2008-ban bajtársaink Országos Mentős Halfogó Kupát rendeztek Nagykanizsán a Csónakázó tónál.

A régi mentők régi egyenruhája a Mentőmúzeumban és az újabb modellek. (Fotó: Debrődi Gábor, ill. www.rontgen.postr.hu)

Dr. Göndöcs Zsigmond, az OMSZ akkori főigazgatója 2008-ban a nagykanizsai Halfogó Kupán

A mentők régi fekete tányérsapkás egyenruháját, amit még az '50-es évek elején rendszeresítettek, a '90-es években felváltotta egy kék nadrágból és egy piros téli-nyári dzsekiből álló kollekción. 2008-2009-ben az addigi kék-piros mentős egyenruhát felváltotta a teljesen piros, újabb változat és tervbe vették az egyenruhának védőruhává való átminősítését, mivel mindig is gondot jelentett a mentők ruháinak otthoni mosása, fertőtlenítése.

Két kis ártatlan lényről is írunk kell, amikor a mentőállomás történetéről beszélünk. Az egyikük „Rini” kutya, egy keverék német juhász, „aki” 1996-2008-ig egyszemélyes őrző-védő kft-ként hatékonyan védelmezte a mentőállomást az illetéktelen behatolókkal szemben. Volt néhány erős csínytevése. Egy idős néninek, aki a temetőbe igyekezett, megrángatta a koszorúját, játszani akart vele... A roboton közlekedő pizzafutárt enyhén „S-kanyar” közbeiktatására készítette... Egy autós elé kifutva megreccsentette a Suzuki visszapillantó tükrét... Szollár főorvos úr táskájából ellopta a kolbászt... Szegény Zuggó Tibi

bácsit pedig úgy elsodorta, hogy szárkapocs-törést szenvedett. De mindennek ellenére szerettük Rinit. Matasics Józsi hozta valahonnan, aztán mi neveltük fel, mi voltunk a családja. A kórházi konyhás nénik mindig félretették neki az ételmaradékot... Drótkerítésből kifutót építettünk neki, és vihar idején beengedtük a mentőállomás épületébe. (Ilyenkor gyakran az asztal alá bújt.)

Xanax macska (egy vörös kiöregedett kandúr) néhány hónapra a kórházból jött át hozzánk 2009 telén, aztán mikor a nagy hidegek voltak, nyoma veszett...

S. Horváth László bajtársunk 2008-ban, Baj Ibolya 2011-ben, Leveli Krisztina pedig 2012-ben végzett a Pécsi Tudományegyetem mentőtiszt szakán, így jelenleg öt főállású mentőtiszt (Tanai János, Parti István, S. Horváth László, Baj Ibolya, Leveli Krisztina) és két részállású orvos (dr. Éberling György honvéd katasztrófaorvos, anesthesiologus, házi orvos és dr. Dénes Annamária rehab. szakorvosjelölt) biztosítja állomásunkon az esetkocsi mentőtiszt-orvos személyzetét. Rajtuk kívül 13 ápoló, 13 gépkocsivezető, és egy részmunkaidős takarítónő dolgozik ma a Nagykanizsai Mentőállomáson. Minden mentőápolónk szakképzett, közülük többen mentőtiszt hallgatók. 2008-ban ápolóink és gépkocsivezetőink fele a SOTE szervezésében két hónapos OKJ-s KIM (Kiemelt Mentőegység) képzésen vett részt Szombathelyen, ill. Nagypáliban. Az elméleti és gyakorlati képzés során bajtársaink többek közt elsajátíthatták a LM (Laryngealis Maszk) használatát, a board gerinchordágy használatát, és az intraossealis vénabiztosítás helyes technikáját is.

sorszám: 08-NYDR03-07

IGAZOLÁS

KIM

szakmai továbbképzésen való részvételről

Név:	Klaszán Sándor	
Születési név:	Klaszán Sándor	
Születési hely, idő:	Mohács	1970.07.06.
Anyja neve:	Mezei Erzsébet	

A továbbképzés formája:	Tanfolyam
A továbbképzés szervezői:	Semmelweis Egyetem ETK Továbbképzési és Szakképzési Intézet, Országos Mentőszolgálat
A továbbképzés időpontja:	2008. július 01.-től 2008. október 15.-ig
A továbbképzés helyszíne:	Szombathely

A megnevezett személy

A mentésről szóló 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet által meghatározott 40 órás speciális továbbképzésen részt vett, annak feltételeit teljesítette, a tanfolyam anyagából sikeres vizsgát tett

Budapest, 2008. október 15.

 Dr. Gorove László
 Főigazgató-helyettes

Továbbképzéseinken ma a két fő téma az ITLS (Súlyos sérült helyszíni ellátása), és az újraélesztés (BLS, ALS).

A 2012-es hajdúszoboszlói mentőversenynek is fontos állomásai voltak az ALS (Advanced Life Support=Emelt szintű újraélesztés), és az ITLS (Súlyos sérült helyszíni ellátása). A második képen a győztes sarkadi csapat

Board gerinchordágy rögzítő hevederekkel és fejrög-zítővel, intraosseális fúrókészlet, laryngeális maszk (LM).

(Fotó: www.sumegmento.mindenkilapja.hu, www.gyermekmento.hu, www.allegro.hu)

Az éves továbbképzések olyan új korszakát éljük, amikor bajtársaink a számítógép, ill. az internet segítségével az ún. „E-learning” program keretében az elméleti tananyagot távoktatás útján sajátíthatják el. (Ezt követően kombinált online és gyakorlati vizsgát kell tenni.) Az OMSZ 2012 folyamán 330 új mentőautó beszerzésére kapott lehetőséget. 2012. szeptember 19-én az egyik kiöregedőben levő Toyota mentőnk helyett sárga Wolkswagen Crafter típusú mentőautó érkezett a Nagykánizsai Mentőállomásra.

Az OMSZ-nál 2012-től bevezetésre kerülő Volkswagen Crafter B típusú mentőautó a Nagykanizsai Mentőállomáson. (Sinkovics László bajtárs a hordággal)

Lássunk ezzel kapcsolatban egy nemrég íródott újságcikket:

Túl az ezredik bevetésen: beváltak a sárga mentők

Az autók a lélegeztetést igénylő esetek ellátásának megkezdésére is alkalmasak.

Egy hónappal ezelőtti szolgálatba állásuk óta már több mint ezer esetben riasztották az Országos Mentőszolgálat új, sárga, úgynevezett „B” típusú mentőautóit országszerte, a gépkocsik minden esetben megfelelően helytálltak, felszerelésükkel és nem utolsósorban a személyzet munkájának köszönhetően megbízható segítséget nyújtottak a rászorulóknak. A 23 db Volkswagen Crafter típusú mentőjárművel alapszintű ellátásra felkészült személyzet, vagyis mentőápoló és mentőgépkocsivezető érkezik a beteghez, felszerelésükkel és szaktudásukkal azonban bármilyen eset első ellátását el tudják végezni - tudta meg a Weborvos Győrfi Páltól, az OMSZ Kommunikációs vezetőjétől.

A járművek kiválasztása uniós, nyílt közbeszerzési eljárás során történt. A 23 új mentőautót Budapesten Rákoskeresztúr, Csillaghegy, Baranya megyében Szigetvár, Bács-Kiskun megyében Kiskunhalas, Békés megyében Gyula, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Sátoraljaújhely, Csongrád megyében Makó, Fejér megyében Enying, Győr-Moson-Sopron megyében Mosonmagyaróvár, Hajdú Bihar megyében Berettyóújfalu, Heves megyében Gyöngyös, Komárom-Esztergom megyében Dorog, Nógrád megyében Ballassagyarmat, Pest megyében Budaörs, Albertirsa és Gyömrő, Somogy megyében Barcs, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Kisvárda, Jász-Nagykun-Szolnok megyében Jászberény, Tolna megyében Tamási, Vas megyében Sárvár, Veszprém megyében Tapolca, Zala megyében Nagykanizsa települések mentőállomásai között osztották szét.

A kocsikkal dolgozó szakemberek az első két hét után részletesen beszámoltak a járművel, annak felszerelésével kapcsolatos tapasztalataikról. A beszámolókból kitűnik, hogy az új mentőautók külső és belső kialakítása is komoly előrelépést jelent, a betegellátás feltételei érezhetően javultak. Az új kocsikkal ellátott esetek között balesetek, rosszullétek ellátása, sőt, szülés levezetése és sikeres újraélesztés is szerepelt. Utóbbinak azért van különleges jelentősége, mert a kocsikat rendszerbe állásukkor a sajtón keresztül érte megalapozatlan és a közbizalmat csorbító kritika, mely a járművek alkalmatlanságáról, a mentőben való lélegeztetés lehetetlenségéről beszélt. A tapasztalatok alátámasztják az Országos Mentőszolgálat akkor is egyértelműen leszögeezett álláspontját, mely szerint az autók feladatok ellátására minden esetben (így lélegeztetést igénylő esetek ellátásának megkezdésére is) alkalmasak.

Az OMSZ 1,45 Milliárd Ft kormányzati forrásból tovább folytatja a kiöregedett, leamortizálódott mentőkocsik cseréprogramját, az újabb 60 „B” típusú mentőautó gyártása jelenleg is zajlik, szolgálatba

állítását év végére várható. Az új mentőszéria nem csak színével és újszerű matricázásával, hanem számos egyéb felszerelésbeli különlegességgel is büszkélkedhet.

A járművek mindegyikében van állóhelyi fűtés és klímaberendezés, a legmodernebb ledes fényjelző berendezésekkel rendelkeznek (kék lámpák). Ugyancsak az egyedi felszereltséghez tartozik például az intelligens energiafelügyeleti rendszer, amely koordinálja és kijelzi a mentő energiatartalékát adó két akkumulátor működését és állapotát.

De említhetnénk a jobboldali tolóajtó mögött kialakított szervizpanelt is, ahol a mentőben használt gálpalackokat is elhelyezik, így kizárva, hogy balesetkor sérülést okozzanak a személyzetnek. A biztonság egyéb területeken is erőssége a Crafter mentőjárműveknek. Az ütközéskor kimozduló első segédkeret (bölcső) és a karosszéria deformációs zónája kiválóan vizsgázott a gyakorlatban is.

A januárban szolgálatba állt 38 darabos esetrohammentő széria kocsijai közül sok már az 50 000 futott kilométeren is túl van. Ez alatt két jármű szenvedett balesetet, mindkét esetben előírászerűen működtek a Crafter biztonsági elemei; személyi sérülés nem történt a nagy erejű ütközésekkel. Különösen meggyőző eredmény ez annak ismeretében, hogy mindkét mentő nála nagyobb tömegű járművel, közforgalmú autóbuszal ütközött.

A járművek műszaki adottságain túl – az OMSZ gépkocsivezetőinek véleménye szerint – új és hasznos a VW oktatói által tartott típusképzés is, amely megelőzi a járművek használatba vételét. Mentőnként 5 gépkocsivezető képzésére kerül sor. Az oktatási tematika kiterjed az emissziós technológiákkal (koromszűrő, kipufogógáz-visszavezetés stb.) kapcsolatos tudnivalókra, a jármű szakszerű használatára, továbbá az aktív- és passzív biztonságára vonatkozó ismeretekre is. A szükséges karbantartásokat és javításokat egyébként a Volkswagen márkahálózat végzi, a gépkocsivezetők feladata rendszerint a motorolaj esetleges utántöltésére korlátozódik.

A már beszerzett, vagy beszerzés alatt álló összesen 121 db mentőautó után a következő évben az Országos Mentőszolgálat további nagyléptékű mentőjármű vásárlást tervez, melyre európai uniós forrás teremt fedezetet.

2012-10-09 12:14

Forrás: Weborvos

Már elkezdődött, és 2013 nyarára be fog fejeződni a Kanizsai Dorottya Kórházban az új Sürgősségi Osztály több száz milliós építkezése. Mindez azt bizonyítja, hogy az Európai Unió és kormányunk hathatós anyagi támogatásával a globális gazdasági válságjelek ellenére a hazai egészségügyben a Nagykanizsai Mentőállomást, és remélhetőleg Nagykanizsa Megyei Jogú Város összlakosságát is pozitívan érintő, előre mutató változások zajlanak.

A Kanizsai Dorottya Kórház közel 3,5 milliárd forint európai-uniós támogatással megvalósuló, több mint 4 milliárd forint összköltségű rekonstrukciója magába foglalja a Sürgősségi Betegellátó Osztály területének megnövelését, a Pathológia és a Mikrobiológia központi épülethez való csatolását. Ezzel párhuzamosan folyik a központi épület több betegellátó egységének a korszerűsítése: a Központi Műtőblokk teljesen megújul, átépül az Intenzív Osztály, a Szülészeti Osztályon az ún. „bababarát” ellátás európai szintű feltételei valósulnak meg. (forrás ill. képek:

www.kanizsaujsag.hu)

2009. október 2-án a nagykanizsai General Electric Hungary Zrt. (Tungsram) fényforrásgyár egyik brigádja társadalmi munkában kifestette a mentőállomás épületét, és rendbe rakta a mentőállomás udvarát. Bajtársaink egy kis „főzőcskézéssel” kedveskedtek a jótékonykodó izzósoknak.

2009-ben Kalmár Anikó közreműködésével és előkötésével létrehoztuk állomásunkon a Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítványt. Alapítványunk közhasznú szervezetként vállalta fel Nagykanizsa és térsége mentőellátásának korszerűsítését, valamint a város lakosságának az elsősegélynyújtással és az egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismereteit is bővíteni kívánja tudományos és ismeretterjesztő céllal. Alapítványunk, ill. mentőállomásunk jótékony adakozóktól értékes adományokat kapott a közelmúltban: a Szabadics Közmű és Mélyépítő Zrt. 1 millió forintot adományozott, dr. Ahmad Al Banna gyermekgyógyász osztályvezető főorvostól egy olasz konyhabútort kaptunk, Bárdosi Gábor gáztűzhelyet adományozott, Baraniuk Zoltán számítógép monitort ajánlott fel, egy nevének elhallgatását kérő hölgy egy GPS készüléket hozott...

Kérjük, adója egy százalékának felajánlásával segítse munkánkat, hogy korszerűbben segíthessünk mi is!

**NAGYKANIZSA ÉS TÉRSÉGE
MENTŐALAPÍTVÁNY**

Alapítványunk közhasznú szervezetként vállalta fel Nagykanizsa és térsége mentőellátásának korszerűsítését mindannyiunk javára. Emellett a város lakosságának az elsősegélynyújtással és az egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismereteit is bővíteni kívánja tudományos és ismeretterjesztő céllal.

**A térségben mintegy 120.000 ember mentéséért felelünk.
Az Önéért is!**

ADÓSZÁM: 19284510-2-20

Számlaszám: 12088007-01178926-00100003

Alapítványunk szórólapja, a kuratórium tagjai (Klaszán Sándor, Kalmár Anikó, Mészáros Attila, Mojzes Sándor, dr. Bálint István, Ténai Péter, Tanai János). Jobbra: alapítványi báljaink „pillanatsfelvételei” 2010-ben Zalasárszegen, és 2011-2012-ben Sormáson

LSU professzionális szívó, ill. vacuumsín és a sürgősségi táska. (Fotó: www.medplan.hu, www.gyogyaszati.hu, Schnitzler)

Alapítványi báljaink bevételeiből új, nagy értékű mentéstechnikai eszközöket tudtunk vásárolni. (LSU professzionális szívó, Vacuumsín készletek, korszerű sürgősségi táskák, Vacuum matrac, Gyermekek pulsoxymeter, Vércukormérő...)

2012. május 5-én Vas megyei kezdeményezésre a Magyar Mentők számára védőszentet választottak. Ezen a napon került sor Szent Kamill szobrának avatására és felszentelésére a horvátzsidányi Peruska Mária zarándokhelyen. Bajtársaink is vásároltak az Emlékhely Alapító Adományjegyekből.

2012. május 18-20-án, Hajdúszoboszlón az Országos Mentőversenyen Nagykanizsa csapata (Baj Ibolya,

Ténai Péter, Szilovics Zoltán, középen) a 21 induló csapat közül a 13. helyet szerezte meg.

Baj Ibolya, Ténai Péter, Szilovics Zoltán

2012. május 10-én ünnepeltük a BÖME megalapításának 125. évfordulóját. Ezt a dátumot tekintjük Magyarországon a szervezett mentés kiindulópontjának. Ebből az alkalomból Budapesten nagyszabású ünnepsorozatot tartottak bajtársaink, melynek során a Parlament ünnepi ülésén felszólalt többek közt Kresz Lili, dr. Kresz Géza unokája is. Tanai János mentőállomás-vezető mentőtiszt bajtársunk ebből az alkalomból „Dr. Orovecz Béla Emlékérem” kitüntetésben részesült, 2012. május 24-én a Magyar Vöröskereszt az ifjúságnevelésben végzett munkájáért „Vöröskeresztes Munkáért Ezüst fokozat” kitüntetést adományozott Tanai Jánosnak.

Dr. Mártai István, az OMSZ főigazgatója a BÖME megalakulásának 125. évfordulóján ünnepi beszédet mond a Róbert Károly körúti mentőbázison

A közelmúltban Nagykanizsa Mentőállomás dolgozói számtalan mentős rendezvényen, versenyen és társadalmi munkában vettek részt, a következő kép-összeállítás is erről tanúskodik.

Mentőállomásunk 2013-ban kettős évfordulóhoz érkezik. 65 évvel ezelőtt, 1948. január 20-án vette nyilvántartásba a VVOME a „tűzoltólaktanyai mentőállomást”. Másik fontos évfordulónk: 60 évvel ezelőtt, 1953. július 21-én a mentőállomás a Zerkowitz-féle borudvarból a jelenlegi telephelyére költözött. Mindezek tudatában reméljük, hogy az

elmúlt 65 év (ill. az azt megelőző idők) összefoglalása nem volt hiábavaló. Reméljük továbbá azt is, hogy olyan speciális információkkal szolgálhattunk Nagykanizsa város történetéhez, amit hasznosítani tudnak majd az utánunk következő generációk is.

Nagykanizsa, 2013. november 24.

Munkaértekezlet 2005-ben. (Konecz László, Sebestyén Miklós, Tanai János, Ténai Péter, dr. Vági Hedvig, S. Horváth László, Horváth Józsefné-Gizike, dr. Szollár István, Kovács József, Ritecz József, dr. Puskás Tivadar, Andrasek Mátyás, Beledi István, Vincze Imre, Salamon Ferenc, Szabó Szilárd, Gaál János, Horváth Attila, Kéri Zoltán, Matasics József)

*A Nagykanizsai Mentőállomás dolgozói
2010 januárjában (a teljesség igénye nélkül): Horváth Balázs, Mojzes Sándor, Szabó Gyula, Mészáros Attila, Tanai János, Bíró Csaba, Simon Zoltán, Szilovics Zoltán, Andrasek Mátyás, Bodnár Andrea, Ritecz József, Sebestyén Miklós, Szita Zoltán, Németh László, Csányi Róbert, Klaszán Sándor, Salamon Ferenc, Kéri Zoltán, Matasics József, S. Horváth László, Baj Ibolya*

A Nagykanizsai Mentőállomás 4 mentőautója 2012 végén: Volkswagen Crafter 24-órás egység, Mercedes Sprinter 313 CDI 24-órás esetkocsi, Mercedes Sprinter 8-16h-ig dolgozó egység, Ford Transit 2.0 TDC nappalos (7-19h-ig dolgozó) egység

Vezetők 1951-től napjainkig

ÁLLOMÁSVEZETŐ FŐORVOSOK:

1. Dr. Baglusz Gyula kórházi sebész
altanos 1948-1956

2. Dr. Döme László
1953-1955

3. Dr. Berentes Ernő tisztifőorvos
1956-1965

4. Dr. Szallár István
1976-2005

FŐÁPOLÓK:

1. Labricz (Tibor) Sándor mentőápoló
1951-1974

2. Donbai Ferenc mentőápoló
1974-1975 és 1976-1986

3. Reizner József mentőápoló
1975-1979

4. Annai István mentőápoló
1987-1995

5. Parti István mentőápoló
1995-2000

6. Tórai János mentőápoló
2000-2005-ig főápoló,
majd 2005-től állomásvezető

GARÁZSMESTEREK:

1. Szigeti Gyula
1951-1977

2. Ifj. Szigeti Gyula
1977-1981

3. Varga Zoltán
1981-1989

4. Biró Lajos
1989-2002

5. Kéri Zoltán
2002-től

GAZDASÁGI VEZETŐK:

1. Ozonai Ferencné
1953-1969

2. Magyar Lászlóné
1969-1975

3. Mészáros György
1975-1989

4. Bekvárdy Gyuláné
1989-2004

Beszélgetések

Andrasek Mátyás mentőápoló

KS: Mikor jöttél a mentőszolgálathoz?

AM: 1977. július 1-jén.

KS: Mindig mentőápoló akartál lenni? Úgy tudom, egyházi iskolába jártál...

AM: A győri Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban végeztem. A katonaság után két évig körzeti népművelő voltam Murakeresztúron. Akkor már egy éve fölvettem a Pécsi Tudományegyetem történelem-és népművelés szakára. Csak aztán az akkori tanácsitkárral nézeteltérésbe keveredtem. A környező falvak tiszteletdíjas pedagógusait jártam végig, akik a tanítói állás mellett tiszteletdíjért népművelősködtek. Olyan munka-feltételeket akartak rám kényszeríteni, amit én nem voltam hajlandó elvállalni, és inkább fölmondtam. Akkoriban ez veszélyes lépésnek számított, mert könnyen az ember nyakába varrták a „KMK” (Közveszélyes Munkakerülő) bélyegét, és én két hétig munkanélküli voltam. Utána, egyik ismerősöm ajánlására kerültem a mentőkhöz.

KS: Ki vett fel?

AM: Bejöttem a Szollár doktorhoz, aki akkor már egy éve állomásvezető főorvosként itt dolgozott. Mondta, hogy két hét múlva lesz hely.

KS: Akkor is volt alapkiképzés?

AM: Gyakorlatilag ugyanaz volt, mint manapság. (Most is van az új dolgozóknak pár hetes betanuló idejük.) Két hétig bent voltam a mentőállomáson. Nyolctól négyig tanultam az alapközü elsősegélynyújtást és a „Szolgálati és Működési Szabályzat”-ot. Utána egy hetet egy mentőápoló oldalán „szekun-

dánsként” kellett vonulnom. Majd miután a Tóth Jenő bácsi (akkori megyei vezető mentőtiszt) és a dr. Szollár levizsgáztattak, mehettem ki egyedül.

Antal Istvánnal természetjáró találkozón

KS: Kik voltak akkor a munkatársaid?

AM: Akkor én voltam a legfiatalabb. Mindenkit magáztam. A Labricz Sanyi bácsi volt a főápoló. A Vass Károly mentőápoló helyére jöttem, aki akkor már „sétálón” volt. (A tényleges nyugdíjba vonulás előtti 6 hónap, amikor már nem kell dolgozni járni.) A Vass Karcsi bácsival én már nem dolgoztam, csak hallomásból tudom róla, hogy egy kicsit gyors beszédű bácsika volt. Minden telefonálás után kezét mosott, és volt még egy olyan jellemző tulajdonsága, hogy nemigen szerette kézzel megfogni a kilincseket. Az volt a szokása, hogy könyökkel nyitotta ki az ajtókat, még a mentőautó ajtaját is... A Krénusz Laci bácsival sokat dolgoztam. Ő volt az egyik ún. „főgépkocsivezető”. (A másik két főgépkocsivezető a Zágón Frici és a Bánfalvi László voltak.) Ifj. Szigeti Gyula volt a garázsmeister. Róla sajnos egy szomorú történet jut az eszembe: 1981-ben Zalakarosban volt az Országos Természetjáró találkozó. Előző évben Miskolcon a Zala megyét képviselő Antal István, Ferencz István és jómagam megnyertük a versenyt. Ennek jogán rendezhettük a következő évi versenyt Zalakarosban, aminek főrendezője voltam. Ezt a versenyt a mentős szakszervezet és az OMSZ vezetése közösen propagálta.

Ferencz Istvánnal és Antal Istvánnal a természetjáró találkozón (1980)

A tájékozódási futás mellett a szakmai ismeretek domináltak. (Az erdei pihenőhelyeken szakmai feladatokat kellett megoldani, pl. baleseti kárhelyeket felszámolni, mérges gombafajtákat felismerni stb.) Zalakarosban itt volt az akkori főigazgató, dr. Bencze Béla is. A kiváló szervezésért Főigazgatói Dicséretet kaptam. A verseny első napján ifj. Szigeti Gyula rosszul lett, 32 évesen szívinfarktust kapott. Ezután a Varga Zoli lett a garázmester. (A garázmester mindig egy autószerelő végzettségű sofőr kellett, hogy legyen, ezen kívül PÁV-vizsgát is kellett tennie. Az autók műszaki állapotának folyamatos ellenőrzése mellett a garázmester feladata volt a sofőrök beosztásának elkészítése. Távolléte esetén a fő-gépkocsivezetők helyettesítették. Megvolt a hierarchikus rend.) A Jakabfi János bácsi egy idősebb mentőápoló volt. Nagybakonon lakott, egyszerűen, derékig érő hóban, gyalog jött be dolgozni, éjjel egykor elindult, hogy hét órára beérjen. Nagyon kötelességtudó ember volt. Idősebb korában került a mentőkhöz, előtte hosszú ideig bányászként dolgozott. Picit dadogott, mikor valamiért mérges volt... régi munkahelyén toronydarúval felborult, aztán kezdett dadogni. Szabadidőnkben ultizni tanított bennünket. Felesége (Kati néni) egy ideig takarítónőként dolgozott a mentőállomáson. A Reizner József ápoló már nagyon „régibűtor darab” volt. Egy ideig, amikor a Dombai Ferenc mentőtiszt ismét Bogorodcsányba (az akkori Szovjetunió) ment dolgozni, a Józsi bácsit bízták meg a főápolói teendők ellátásával. (Ez már a Labricz Sanyi bácsi nyugdíjba vonulása után volt.) A Szollár doktor úr akkoriban csak nappal vonult. Kezdetben 8h-16h-ig, aztán 7h-17h-ig, majd 7h-19h-ig. Hétvégén és éjszaka egyáltalán nem volt esetkocsi. A 24h-es esetkocsi szolgálat akkor indulhatott, mikor az Antal István és a Zuggó Tibor végzett mentőtisztek lettek, és megvolt a megfelelő létszám a váltásokhoz. A gazdasági vezető Mészáros György volt. (Egy nagyon rendes ember, aki sajnos fiatalon, gyógyíthatatlan betegségben hunyt el.) A „csoport”-beosztások miatt – piros, zöld, kék, fekete – többnyire ugyanazokkal a gépkocsivezetőkkel dolgoztam. Bánfalvi Laci „bá”, Zakócs „papa”, Baksai Józsi bácsi, Kovács Feri „Csucusu” tartoztak az én csoportomba. Zágon Frici egy rendkívüli egyéniség, egy igazi életvidám „bonviván” volt. Tóth Pityuval, aki az „örök nyugodtságot” képviselte, számos sakkpartit játszottak. Polai Karcsi „bá” volt az örökös „örsvezető”. (Régebben a mentőállomásokat „mentőörsök”-nek nevezték.) Végtelen nyugalommal, és hozzáértéssel dolgozott. (Emlékszem, mikor nyugdíjba vonult, csináltunk neki egy díszes csengőt nyomógombbal...) Milávecz Laci még előttem került a kórházból a mentőkhöz. Ő egy kicsit aggodóbb típus volt. Nagyon bele tudott pirosodni, ha valamin föl húzta magát. Olyankor az összes haja szála az égnek állt... De alapvetően nagyon jó em-

bernek ismertük. Kovács Istvánt („Mukszi” bácsi) sem lehet kihagyni a felsorolásból. Olyan éktelen nagy hangon tudott horkolni, hogy az örökké emlékezetes. Leült, és már aludt is, de ha szóltunk hozzá, válaszolt. Az ő „ellenpólusa” a Jámbor Józsi „bá” volt. Egy kimért úriember, aki még a hanglejtését, beszédét is úgy formálta, mint az urak... Ferencz Pityu, Ruskó Tibi, Gál Jani később jöttek Csurgóról. Jakupánecz Gergely már régebb óta itt volt. Márton Laci „Ceki” igazi színfoltja volt az állomásnak. Ő a '60-as években indult a KI-MIT-TUD-on, szerepelt a TV-ben is. Szabadidőnkben cirkuszi mutatványokkal szórakoztatott bennünket: székkal egyensúlyozott a fogai között, üvegpoharat evett, nyolcas vasat hajlított meg az állkapcsával (ezért a Mukszi bácsi el is nevezte „szegharapó”-nak). Sok vicces történetet is mesélt. Az egyik kedvenc története a „Páli bácsi golyója” c. anekdota volt. Eszerint Ceki még gyerek volt, amikor a Magyar utcában laktak a szüleivel. A szomszédjukban lakott a „Páli bácsi”, aki nagy focirajongó hírében állt. A bányászmeccsekről (kissé „örömittasan”) nagy társasággal szokott hazatérni. Na, egyszer Ceki talált hátul az udvarban egy nagy vasgolyót. Olyan volt, mint valami régi ágyúgolyó. Kitalálta, hogy befesti piros pötytyőre. Be is festette, és kitette a kerítés elé a napra száradni... Ekkor érkezett meg Páli bácsi és kaptatos társasága. „– Na, ide figyeljtek! Most megmutatom, hogyan kellett volna berúgni azt a tizenegyest!” – szólt Páli bácsi, és nekifutásból, teljes erőből belerúgott a gumilabdának vélt vasgolyóba... Három lábujját amputálni kellett. Szegény Cekit meg az eset után az édesapja két hétig minden este megruházta gereblyenyéllel a szeneskamrában... Zuggó Tibi volt az állandó készenlétes „szerelő” (víz-, gáz- és minden egyéb). Tóth Tibi „Bokszos” sajnos korán itt hagyta a mentőket, pedig egy jó kedélyű, vidám fickó volt. Horváth Attila „Fürti” nagyon szeretett horgászni, a Kovács Józsi („Kiskovács”, vagy „Kleinschmitt”) pedig amellet, hogy fiatalabb korában első osztályú focista volt, nagyon szépen tudott magyar nótákat énekelni. Ha kicsit komolyabban vette volna az éneklést, még talán országos hírnőtaénekes is válhatott volna belőle!

KS: Téged mindjárt beiskoláztak?

AM: Olyan szerencsém volt, hogy mindjárt az első évben indult egy két éves általános ápoló-általános asszisztens képzés Szombathelyen, ahova a Kalász Matyival – a volt zalakomári körzeti orvos fiával – együtt beiskoláztak. Sokszor az édesanyja vitt bennünket kocsival. (A Birosz főorvos volt akkor Vas megyében a vezető mentőfőorvos.) Utána pedig Zalaegerszegegen végeztem a 10 hónapos mentőszakápolói iskolát.

KS: Hogy nézett ki akkor a mentőállomás?

AM: Két sátozott, családi ház jellegű épület volt egymás mögött. A két épület között kb. 10 m volt a távolság. Itt pad, pingpongasztal, lengőteke, és gyü-

mölcsfák voltak. Szabadidejükben tekézni is szerettek a mentősök... Az első épületben hosszú folyosó választotta ketté a jobb és bal oldalt. Jobbról az első helyiség a szolgálatvezető kis szobája volt. Ide futottak be a segélyhívások, és ide kötötték be az állomás ún. „fix-rádióját” is. Ajtaján egy kisablak volt, ahol a menetleveleket kiadták. Ugyanezen az oldalon a szolgálatvezetői szoba után következett az eü. raktár és a WC. A másik oldalon, a szolgálatvezetőivel szemben volt a kb. 5x5 m-es tartózkodó, a folyosó végén balra a Szollár doktor úr szobája. A másik épületben volt a hálóhelyiség (emeletes vaságyakkal, ahol a fiatalok mindig a felső ágyra kerültek), az öltöző, egy kis melegítőhelyiség két égős gázrezsóval, a gazdasági iroda, mosdó ill. WC, és a garázmesteri iroda. Csak három garázs volt. Az utolsó aknás garázs valóságos kis szerelőbázis volt. Ahol most az orvosi ügyelet garázsa van, ott volt a mentőállomás parkolója.

KS: Sok baj volt a NYSA mentőkkel?

AM: Azt mondták rájuk, hogy „kézzel összerakott autók”. A garázmester és a sofőrök sokat bajlódtak a különböző meghibásodásokkal. Kellő számú garázs híján a kocsik többnyire az udvaron álltak. (De az esetkocsinak és a nappalos kocsinak mindig a garázsban kellett állnia.) Nagy hidegben kellemetlen volt beülni a műanyag ülésekre, a huzatos autókba. A kocsik fűtése is elég gyenge volt.

KS: Úgy tudom, te 15 évig helyi szakszervezeti vezető voltál, sőt megválasztottak megyei szakszervezeti bizalminak is. Mit gondolsz, mennyiben hatotta át az akkori napi politika a mentőállomás életét?

AM: Véleményem szerint kb. a '80-as évek közepéig, mint mindenütt az országban, maximálisan jelen volt a politika a mentőállomáson is. Én is vállaltam tisztséget. A kórház és a mentőállomás élete ezen a szálon kicsit össze is fonódott. A kórház ill. a rendelőintézet 34 nővére megválasztott engem KISZ-bizottsági titkárnak. A kórházi „csúcstitkár” a dr. Varnava Charalambos (alias „Charlie”) ciprusi származású orvos volt. Nekünk ez azért volt jó, mert tudtunk szórakozni. Belefolytam a közös kórházi, ill. mentős kulturális rendezvények szervezésébe. (Itt kicsit újra előjött a népművelői vénám...) Rendezvényeink zömét a mentőállomás mellett, a kórházi irattár előadótermében tartottuk. (Ma az orvosi ügyelet van itt.) Nem volt olyan két hét, hogy ne lett volna valamilyen rendezvény. Zenés-táncos esteket rendeztünk a kórház étkezdéjében is. Meghívásomra vendégszerepelt nálunk többek közt Zorán, Máté Péter, Pitti Katalin és Leblancz Győző... A szakszervezet befolyása egyébként, bármilyen furcsának is hangzik, szerintem erősebb volt akkor, mint most. Voltak jutalmak, évente kétszer volt fizetésemelés. Ötven forint, száz forint, de volt... Ilyenkor a szakszervezet által javasoltakat a munkáltató figyelembe kellett hogy vegye.

KS: Párttagnak kellett lenni?

AM: A régebbi dolgozók többsége párttag volt, de voltak kivételek, pl. a Polai Karcsi bácsi soha nem volt párttag... a Jakabfi, a Bánfalvi, a Reizner, a Zuggó sem... Látva a rendezvényeink sikerét, engem is behívtak akkoriban a Városi Pártbizottságra. A dr. Vass József „elvtárs” (későbbi körzeti orvos) volt a pártbizottság egyik vezetője. Kifejtette, hogy elvtársaival egyetértésben szeretnének engem is a párttagok sorában látni. Én elmondtam, hogy párttag nem akarok lenni. Az ifjúsági mozgalomban is csak azért veszek részt, mert így ennek az égíse alatt tudjuk csinálni a rendezvényeinket... Akkor volt az éves szakszervezeti választás is, ahol a dr. Tóth Péter jelöltjével szemben nagy meglepetésre engem választottak meg megyei szakszervezeti bizalminak. Én mindezek tudatában akkor azt találtam mondani a Vass doktornak, hogy inkább lemondok a KISZ-titkárságról és a megyei szakszervezeti tisztségemről is, de párttag nem leszek... A KISZ-titkárságról le is mondtam...

Mentős karácsony a '80-as években.

KS: Hát ez – gondolom – nagy megrökönyödést keltett...

AM: Igen, de minden csoda három napig tart... A későbbiek folyamán egyébként a Tóth főorvos úrral korrekt volt a viszonyom. Ő szeretett mindenről „első kézből” értesülni, mindent tudni. Ha a dolgozó csinált valami stiklit, és azt a „hírvivőktől” tudta meg, az nem volt jó ómen... Ha történt valami, akkor az volt a legcélszerűbb, ha a dolgozó elment hozzá, őszintén elmondta, hogy miben vétkes, és akkor még segített is. Az ésszerű érveket respektálta. Aki viszont félrevezette, az többé „nem állt meg előtte”. Munkáltatói joga volt, és amit mondott, amit tett, azt Budapesten is a legmesszebbmenőik elfogadták.

KS: Van-e olyan emlékezetes eset, amit el akarsz mesélni?

AM: A saját mentéseim közül egy eset van, ami nagyon megmaradt bennem még ennyi év távlatából is. A tekerős telefonok idejében történt, amikor a központos kisasszonytól úgy kellett vonalat kérni... Így tudtak (vagy sok esetben nem tudtak) bennünket is

hívni egészen kb. 1982-83-ig. (Mégis annak dacára, hogy nehezen értek el bennünket, a 6 kanizsai mentőautó szinte állandóan mozgásban volt... Nem volt mentőállomás sem Letenyén, sem Zalakaroson...) Elég az hozzá, hogy egy esős napon a Gépgyár orvosi rendelőjében összeesett egy kb. 41 éves 3 gyermekes családanya. Telefonvonalat sokáig nem kaptak, nem tudtak mentőt hívni. A portás meglátott az utcán egy mentőautót. (Mint kiderült, ez egy erre járó keszthelyi mentőegység volt, akik véletlenül épp akkor szállítottak haza valakit ide Kanizsa környékére.) Behívta őket, ők pedig megkezdték az újraélesztést, amihez segélykocsiként minket hívtak ki. Szollár főorvos úrral vonultunk ki az esetkocsival. Az asszony a rendelő sarkában feküdt kiterülve, életjelenségei nem voltak. Az üzemorvos sikertelenül próbált vénát biztosítani, és egyértelműen jelezte, hogy szerinte már nem érdemes az újraélesztést tovább folytatni, mert túl sok idő eltelt. (Legalább 15-20 perc telhetett el az összeesés óta.) Szollár doktor nem ismert lehetetlent, nagyon ambiciózus volt. A kezdetleges eszközeinkkel (monstrum nagyságú defibrillátor, csőszerű szív-monitor: amit közvetlenül a mellkasra kellett tenni, amivel nem lehetett 12 elvezetéses EKG-t nyomtatni, és napos időben pokrócot kellett a főorvos úrra teríteni, hogy lásson valamit a képernyőből...), szóval ezekkel és a gyors gyógyszeres beavatkozásokkal kiterjesztett újraélesztés eredményeként rövid idő alatt sikerült visszahoznunk a spontán szívműködést! Az asszonyt ballonnal lélegeztetve (mert lélegeztető gépünk még nem volt) stabil állapotban beszállítottuk a kórházba. Másnap pedig már magához is tért, és lehetett beszélni vele. Erről az esetről a főorvos úr tartott is előadást az Oxyológiai Társaság ülésén, mert ha az időintervallumokat nézzük, akkor ez a sikeres „időn túli” újraélesztés egyenlő volt a csodával! (Mert ahogy szokták mondani: „Ahol a tudomány megáll, ott már csak a csoda segíthet!”) Meglátogattuk másnap, ült az ágy szélén. Tiszta tudattal, látszólag mindenféle agykárosodás nélkül beszélt. Megúsztta a hosszú hypoxiás állapotot. Nekem ez volt a legszebb élményem! Mert most itt sorolhatnám, hogy kit hogyan ütött el az autó, vagy hogy az egyik alkalommal egy szalmahúzó vasszerszám hosszú hegyes lándzsaszerű vége belecsúszott egy fiatal nő lágyékán át a hasüregébe... és lefűrészeltük a szerszám nyelét, és úgy vittük a kórházba... ilyen borzalmakból több tucatnyit tudnék mesélni... De ez az újraélesztés az én értékrendemben minden más eseten túlsz!

KS: Hogy emlékszel, mikor építették át a mentőállomást?

AM: Azt hiszem 1989-90-ben. Akkor az átépítés idejére a kórházi irattár épületében kaptunk egy nagy helyiséget. Itt volt több mint egy évig egy helyen az iroda, az öltöző, a nappali tartózkodó és a hálóhelyiség is... Hoztak egy kis konténert is a mentőállomás udvarára. Ebben volt ideiglenesen a szolgálatvezetői

helyiség. Aztán közvetlenül az átépítést követő években kezdtek lecserélni a kiöregedett NYSA mentőket a TOYOTA mentőkre. Hát ég és föld volt a kettő. Össze sem lehet hasonlítani!

KS: 35 éve itt dolgozol. Hogy gondolsz vissza rá, nem bántad meg, hogy mentős lettél?

AM: Késő bánat lenne! A kezdeti nagy lendület ugyan a '80-as évek végére kicsit alábbhagyott bennem, de mindig szerettem ezt a munkát. Többször jelentkeztem a Hajnal Imre Egészségtudományi Egyetemre, de akkoriban nehezebb volt bekerülni a mentőtiszt szakra... Úgy hozta a sors, hogy előbb lettem főiskolát végzett diplomás ápoló (2001-ben végeztem a PTE Egészségtudományi Kar Diplomás Ápoló szakán), és csak mostanában, idősebb fejjel lettem végzős mentőtiszt hallgató... Ha az anyagikat nézzük, jelenleg nyilván nem a legjobban megfizetett szakma a miénk. De érdekes, kalandos hivatás ez. Nem bántam meg semmit, és ha újrakezdehetném, valószínűleg újra mentősként kezdeném a pályámat. Talán annyi észrevételem lenne, hogy a régi kollektíva, a régi „csapat” összetartóbb volt. Valahogy nagyobb volt a közösség összetartó ereje, a belső kohézió. A csínytevések, kisebb hibák (hiszen „aki dolgozik, hibázik is”) nem jutottak el mindjárt a főnökségig. „Falaztunk” egymásnak. Ma ez már nincs, sőt elég szomorúan tapasztalom, hogy egyes esetekben a technika vívmányait is (hangfelvételeket, telefonos videó felvételeket) felhasználják egymás lejáratására a dolgozók... Ennek nem így kéne lennie, hiszen egy csónakban evezünk...

Zala megyei mentős fociválogatott három kanizsai „légióssal”: a felső sorban Kovács Ferenc, Bíró Lajos és Andrások Mátyás

Régen bárhol is jöttek a mentősök, fodrászból vagy vízvezeték-szerelőből lettek is a „fehér autók lovagjaivá” (ami gyakorlatilag ma is így van, hiszen nagyon kevés az a középiskolás, aki érettségi után azt a célt tűzi ki maga elé, hogy már pedig ő mentős szeretne lenni...), valahogy a közös célok, a hasonló életkörülmények jobban összekovácsolták az embereket.

Segítettünk egymásnak építkezni, szüretelni... stb. Ma nagyon elanyagiasodtunk. A sok-sok nehézség és anyagi gond közepette elrohanunk egymás mellett. Mindenki fut az ügyei után... A közösség szétzilálódik.

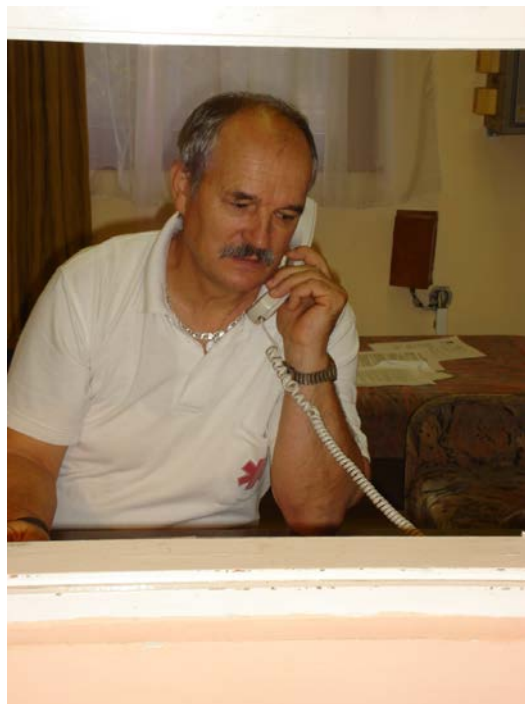

Csapiban, Bozsok János hegyén készült képek, a felső képen: id. Bozsok János, Parti István, Márton László, Simon József, Simon Zoltán, Mátrai Tibor, Jakupánecz Gergely, Salamon Ferenc, Szabó István, Andrasek Mátyás, Koncz Tibor, Milávecz László, Bozsok János. Az alsó képen egy kis síoktatás „Andrasek” módra...

Horgászaton a pötrétei halastónál a '90-es években: Koncz Gábor, Szabó István, Andrasek Mátyás, Kovács Ferenc

KS: Hét gyermek (5 fiú, 2 lány) apja, és öt szép unoka büszke nagypapája vagy. Azt hiszem, mindannyiunk nevében kívánok jó egészséget, sok szép évet és további munkasikereket!
AM: Köszönöm a beszélgetést!

Amíg volt Nagykanizsán szolgálatvezetés, Matyi az egyik legjobb szolgálatvezetőnek számított...

Nagykanizsa, 2012. január 14.

Antal István mentőtiszt

O: Antal Istvánnal beszélgetek, akit szakmailag és emberileg is nagyon sokra tartok. Családom bajba jutott tagjain többször segített és sokszor dolgoztam vele betegellátás során is. Régi és nem is olyan régi dolgokról kérdezem.

Hol gyerekeskedtél?

AI: Egy gyermek életét számtalan tényező befolyásolja, mindenekelőtt a családi, társadalmi viszonyok és az adott történelmi, politikai események. Szüleim vagyonnal nem rendelkeztek, így a Horthy-korszakban a többi szegény emberhez hasonlóan cselédként dolgoztak. Hatodik gyermekként 1944-ben Zalasárszegen születtem. A háborút követően szüleim elköltöztek, földosztáskor a Nagyrécséhez közeli Petend-pusztán kaptunk négy hold földet és egy ún. „házhelyet”. Gyermekkoromra visszatérve, az általános iskolát itt kezdtem el 1950-ben. Nem telt el sok idő, a politikai rendszer a magántulajdont államosította és termelőszövetkezeteket alakítottak. Megélhetés reményében apám szülőfalujába, Kacorlakra költöztünk és szüleim a helyi termelőszövetkezetben dolgoztak, én pedig itt fejeztem be az általános iskola 2. osztályát. A család megélhetését az ún. „nagyüzemi” mezőgazdasági forma életképtelensége nem tette lehetővé. Legidősebb nővérem férjhez ment és a Dél-Somogyi Állami Gazdaságban dolgoztak, Kaszópusztán. Őket követve ismét költöztünk, így az Inkéhez tartozó Darvason jártam tovább iskolába, az 5. osztály első félévét itt fejeztem be. Ismerve az akkori erdészeti munkakörülményeket és nehézségeit, melyek apám betegségére nagyon megterhelőek voltak, operálták ugyanis, munkahelyet kellett változtatniuk. 1955-ben az Iharosberénytől 5 km-re levő Gána pusztára költözött a család. Idősebb testvéreim a Böhönyei Állami Gazdaságban dolgoztak, apám a lehetőségekhez mérten könnyebb munkát kapott. Megélhetésünk lényegesen javult, volt havi fizetés, háztáji, állattartási lehetőség. Az általános iskolát 1958-ban Iharosberényben fejeztem be.

O: Ez kalandos volt!

AI: Igen, jó a meglátásod! Az alsó tagozat négy osztályát összevont oktatási rendszerben és három különböző iskolában végeztem. Tanulással igazából az Iharosberényi iskolában, 5. osztálytól szembesültem. Ide kerülve lepődtem meg, hogy az osztálytársaimhoz képest nagy volt a lemaradásom. Számomra addig ismeretlen volt, hogy a tantestület tizenkét tagból, szakosított tanárokból áll, hogy rendszeres a számonkérés feleltetés és dolgozatírás formájában. Viszszagondolva a nagyon jól felszerelt iskolára, színvonalas és életképes volt. Ezt igazolja a továbbtanulók száma is az osztályomból. 50 éves osztálytalálkozón ismertem meg részben az adatokat, amiből kiderül, hogy végzett két orvos, egy gyógyszerész, egy tanár az ELTE-n, két technikus, hárman végeztek középiskolát, ketten hivatásos gépjárművezetőit. Sajnos, ekkor már az osztályból nyolcan nem éltek. Gána pusztai osztálytársam hozzám hasonlóan munka mellett szerzett diplomát, ő számviteli főiskolát végzett. A kalandos gyermekkor számomra 1958 augusztusában megszűnt, munkakönyvet váltottam ki és az Állami Gazdaságban dolgoztam. 1959 tavaszán a bátyámat követve Nagykanizsára, az 1. sz. Téglagyárba kerültem segédmunkásként.

O: Hol laktál?

AI: A gyár területén levő munkásszállón. Hazautazásra kéthetente volt lehetőség, amikor délelőttös műszakban dolgoztam. Nagyrészt kerékpárral oldottam meg, a buszközlekedés nagyon rossz volt.

O: Hogyan kerültél a kórházba?

AI: A téglagyárban az ún. „nyersgyártási soron” dolgoztam, ez a munkafolyamat késő ősztől a hideg miatt leállással járt. 3-4 hónapig fizetés nélküli (fagyszabadságon) voltunk. Ez idő alatt az egyik munkatársammal az újságban olvastuk, hogy a kórház alkalmi munkásokat vesz fel. Ne tudd meg, milyen munkát vállaltunk el! Az akkori épületek fűtését az alagsorban levő koksszal fűtött kazánokkal látták el. Ehhez nagy mennyiségű kokszot tároltak a pincében, ahol csőtörés történt. Nekünk az volt a feladatunk, hogy az ablakon keresztül kitermeljük azt az óriási mennyiségű kokszot, a szerelők így tudtak csak hozzáférni a meghibásodott vezetékhez. Munkánkkal nagyon meg voltak elégedve és tavaszig a kórház kertészetében alkalmaztak bennünket. Nem tudom, ismered-e az akkori viszonyokat, a kórháznak gyönyörű, nagy parkja volt és a mostani kórbonctan épületének helyén üvegházak álltak, a virágokat ott teleltették.

Nagykanizsán a '60-as években nagyon kevés munkalehetőség akadt. Engem egyre jobban foglalkoztatott az a gondolat, hogy tanulnom kellene. A kórházban megismerkedtünk a beteghordókkal, műtősfüűkkel, boncmesterekkel. Beszélgetéseink során jeleztük, ha lenne rá lehetőség, vállalnánk munkát az egészségügyben. Munkatársamat, aki idősebb volt nálam, 1961-ben felvették betegszállítónak, egy év múlva bekerült a gégszeti műtőbe, az ő megürese-

dett helyére jelentkeztem 18 évesen. A felvételi meghallgatásnál 17-en voltunk, nálam mindenki idősebb volt. Dr. Fendler Károly akkori kórházigazgató látta rajtam, hogy vékony testalkatú vagyok, meg is kérdezte, miként fogom bírni ezt a nehéz fizikai munkát? Kérdésére válaszoltam, hogy a téglagyárban a napi tíz és fél órai műszakomban nehezebb fizikai munkát végzek. Következő kérdése az volt: „Tanulni akarsz-e te gyerek?” Természetesen igent mondtam.

O: Tehát bekerültél a „fehérköpenyesek” világába.

AI: Igen, 1962. július 14-én felvettek betegszállítóknak 800 Ft alapfizetéssel. A kórház akkori főépületében még nem volt lift. Hordágyon vittük a betegeket a magas lépcsőn. Különösen a „kötözős” napok voltak zsúfoltak. Munkánk egy érdekes része volt, hogy gyakran mentünk jégért a kórházi jégverembe, ami a mai büfé előtti területen állt. Jég kellett ugyanis a Gyermekek és Újszülött Osztályra a tej hűtéséhez, más osztályokra a gyógszerek hűtéséhez...

A jégverem, mögötte a H-pavilon

Szeptember környékén bekerültem a baleseti műtőbe dolgozni, későbbi munkatársam, Milávecz Laci akkor ment át a mentőkhöz. Tetszett ez a munkakör, közvetlenül részt vehettem a betegellátásban.

Antal István, Labricz Sándorné műtősnő, dr. Ruttner Pál és Novinics Istvánné vezető műtősnő betegellátás közben 1962 környékén

O: Családalapításra mikor szántad el magad?

AI: Marikával, a feleségemmel 1964. március 8-án, Nőnapkor ismerkedtem meg a kórházban... 1961-ben érettségizett, majd Kanizsára jött egy hároméves asszisztensképző iskolába.

Az akkori kórházi összetartozás családi esteket hozott létre, a fiatalság a KISZ-ben különböző kulturális csoportokat alkotott: néptánc, színjátszó kör, sportolási lehetőségek. Versenyszerűen területi bajnokságokat szerveztek asztalitenisz, sakk, röplabda, tenisz.

Marika a tanulmányait szeptemberben fejezte be, én pedig novemberben bevonultam katonának. Kapcsolatunk ez alatt is szoros volt, és 45 évvel ezelőtt 1967. május 10-én megesküdtünk. Szüleimnél laktunk, Marika Felsőrajkon az orvosi rendelőben dolgozott. Első gyermekünk, Zoltán 1968-ban született. Gyermeknevelés szempontjából Marika 1970-ben munkahelyet változtatott és az akkori Járási Vöröskereszthez került gazdasági ügyintéző munkakörbe. 1974-ben megszületett második gyermekünk, Szilárd. Mindkét fiúnk technikus végzettségű, négy unokánk született, aranyosak, mindig találnak nekünk programot, hogy mi-nagyszülők „ne unatkozzunk”.

O: Hogyan folytatódtak a tanulmányaid?

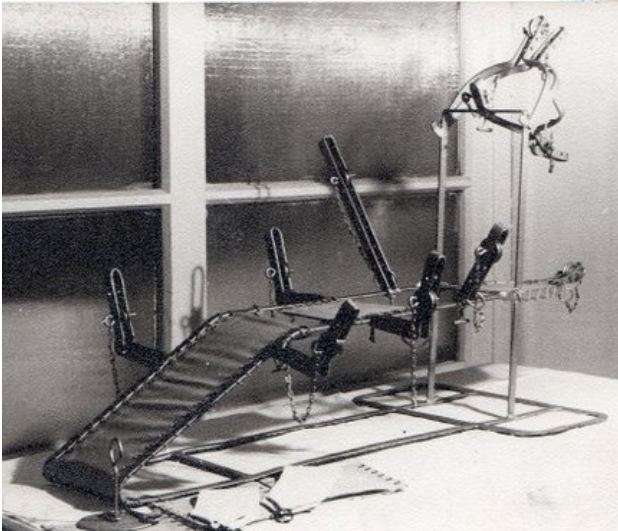
AI: Az előzőekből megismerhetted az általános iskolai körülményeimet, sajnos a továbbtanulásom sem volt zökkenőmentes.

1963-ban katonai összeíráson jelentkeztem hivatásos gépkocsivezetői tanfolyamra, ezt 1964-ben elvégeztem. A gyakorlati foglalkozásokat munkaidőn kívül kellett végezni, az elméleti oktatások idejére szabadságot vettem ki. Megjegyzem, hivatásos gépkocsi vezető soha nem akartam lenni. Ezzel szemben a traumatológián tömegével találkoztam törésekkel és a helyben levő röntgen labor érdekelt. Akkoriban a röntgen-asszisztens beiskolázáshoz az érettségi alapfeltétel volt. Érettségizni szerettem volna. 1964-ben felvételiztem a Vegyipari Technikumba, ahova felvételt is nyertem. Az első negyedéves vizsga letétele után megkaptam a katonai behívót és tanulmányaimat szüneteltettem. 1964 és 1966 között a katonaságnál mentőgépjármű vezető voltam és a Gyengélkedőn teljesítettem szolgálatot.

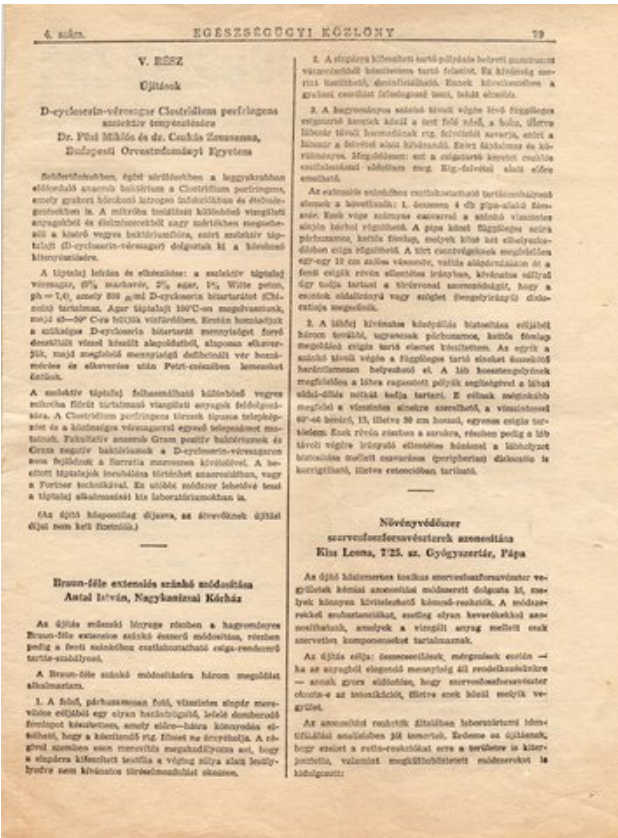
A leszerelést követően 1967-ben beiratkoztam a Technikumba. Tanulmányaimat dr. Sárdy István főorvos támogatta, de a kórház vezető főnövére nem járult hozzá, minden héten nem tudtak egy napot helyettesíteni. Az osztályfőnökömmel megbeszéltem, magántanulóként folytatom az iskolát, a negyedévenkénti vizsgákra járok be. Ezzel párhuzamosan az országban először indult műtőssegéd-képző iskola Budapesten, Veszprémben, Pécsen. Beadtam a jelentkezésemet Veszprémben, erre a kórházban sem mondhattak nemet, hiszen a munkakörömhöz tartozott. Mondhatom, nem volt könnyű dolog egy év alatt két iskolát végezni! Veszprémben sikeresen

vizsgáztam és elkezdhettem a technikum második osztályát is.

A baleseti osztályon közben az alsó végtagok törésének konzervatív kezelése egyre jobban foglalkoztató, így 1968-ban az Egészségügyi Minisztérium Újítási osztályára adtam be javaslatot. Pontosabban a Braun-féle extenziós szánkó módosítására és kiegészítő elemek használatára vonatkozó műszaki leírást. Egy éves gyakorlati használata röntgenfelvételeken igazolható volt, és az Újítási Bizottság szakmai véleménye alapján országos bevezetésre alkalmasnak találták. 1000 Ft honoráriumot kaptam. Ez akkor egyhavi fizetésem volt.

Antal István újítása: a kiegészítő elemekkel felszerelt Braun-féle extenziós szánkó

A kórházban a tanulásomat továbbra sem tudták biztosítani, így 1968. november 1-én átkerültem a Mentőszolgálatához. 1971-ben érettségiztem, majd bizonyos gyakorlat elvégzése után felvételizhettem Budapestre, a mentő szakápolóra anatómiából és oxylógiából. Sárdy főorvosnak köszönhetően az anatómiát „álmomból felébresztve” is tudtam, így 1972-ben felvettek, 1973-ban végeztem.

A kezdeti mentős évek képei a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán. A felső képen Magyar Lászlóval, Labricz Sándorral, Milávecz Lászlóval. Az alsó képen Dombai Ferencsel kiegészítve

Két év szakápolói munkával jelentkezhettem a főiskolára. Meg javasolni kellett a megyei főorvosnak, a párttitkárnak, KISZ titkárnak, szakszervezetnek... A főiskolára maximális pontszám mellett harmadik nekifutásra vettek fel. 1978-tól 1982-ig jártam oda.

Remek tanároktól tanulhattam a szakma csínját-bínját, pl. Gábor Aurél, Göbl Gábor, Szegeczky Dezső... mindenki a saját területének kiválósága, élmény volt tőlük tanulni.

ANTAL ISTVÁN szakdolgozata.

A dolgozat szakmai része, szerkeszeti felépítése jó és érthető.

Rövid bevezetés után jól mutatja be a koponya-sérüléseket. Külön tárgyalja az agykoponya, arkokoponya töréseit, légnyersérüléseit, azok helyszíni és végleges ellátását.

Nem rontja a dolgozat értékét az sem, hogy craniocerebralis sérülések besorolásánál a helyes sorrend, contusio capitis, majd ezt követi a commotio cerebri és nem fordítva.

A craniocerebralis sérülések tünettanát, a helyszíni ellátást világosan és érthetően írja le.

- A compressio cerebri tüneteit nem szokás általánosan és helyre bontani. Az epileptiform görcs, a hányás, vagy a végtagok extensiois görcsei is egyi eredetűek.

A dolgozat kielégíti szép és az előírásnak megfelelő.

Nem rontja viszont a dolgozat értékét a sok betűzés és pontatlanul leírt szak kifejezés.

Erdemjegy: 4 jó

ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT
FŐIGAZGATÓSÁGA
Budapest V. Markó u. 22. Mell.: 1 db

80.018/261/1979

ANTAL ISTVÁN bajtárs,
NAUTKANISZA

Értesítem, hogy az Egészségügyi Főiskolai Kar Mentőtisztképző Szak ellenőrzött szakmai gyakorlatának ideje alatt készített szakdolgozata ...³⁶..... érdemjeggyel elfogadást nyert.

A szakdolgozat opponensi véleményét csatolom.

Budapest, 1979.november 29.

[Handwritten signature]
/Dr. Benese Béla/
Főigazgató
Főiskolai decan

A Ferencz István, Antal István, Andrasek Mátyás összetételű nagykanizsai csapat Dombai Ferenc vezetésével 1980-ban Miskolcon megnyerte a Mentődolgozók III. Országos Természetjáró Találkozóját.

O: Tehát akkor, amikor mi megismerkedtünk, Te már rutinos mentőtiszt voltál... Abban az időben (mivel én az „érkezési oldalon” dolgozom), jobban ismertünk benneteket, többet dolgoztunk együtt, nagyobb igény volt a szakdolgozók aktív részvételére a transzportokban.

AI: Igen, akkor minden osztályra szállítottunk és vittünk onnan beteget. A te osztályodról a betegek mérete, az ellátásban való segítség miatt igényeltük a szakdolgozókat. A gyerek mindig kicsit másabb. Ma már többnyire a sürgősségire szállítanak, meg persze hozzátok, intenzívre, szülészetre.

„Gondolkodóban” az ügyeleti szobában, ill. a mentőállomás udvarán

Mentős hegyi buliban Zuggó Tiborral, Kománovics Józseffel, Labricz Sándorral, ifj. Szigeti Gyulával és feleségeikkel

O: Amikor átjöttél a mentőkhöz, milyen hely volt ez?

AI: Számomra mindenekelőtt egy új munkahely, részben ismertem az itt dolgozó kollégákat, mivel a baleseti osztályon gyakran megfordultak. Jó kollektívának tűnt, hatalmas volt az összetartás, egymással sokat barátkoztunk, sok időt eltöltöttünk együtt, családi házak építésénél segítettünk egymásnak. Szakmailag pedig változás alatt állt... Berentés főorvos ideje alatt ez volt a megyei állomás, az egész megyé-

ből ide jártak betanulni a mentődolgozók. Sok mindegyikkel találkoztam utána, akik a megye különböző állomásain teljesítenek szolgálatot és itt kezdtek. Két hétig egy tapasztalt ápoló mellé beosztották őket, majd vizsgázni kellett. Aztán dr. Berentés Ernő halála után Zalaegerszegről először dr. Dankó István, majd 1969-től dr. Tóth Péter lett a megyei vezető főorvos, így szépen áttevődött minden oda.

Mentős buliban készült képek. (Felső képen dr. Tóth Péterrel és dr. Szollár Istvánnal, az alsó képeken Bánfalvi Lászlóval, Krénusz Lászlóval, Dombai Ferenczel ill. feleségeikkel)

O: Olvastam a brigádnaplókat. Láttam, rengeteg oktattál.

AI: Igen, nagyon sokat 1973 óta, akkor lettem mentő szakápoló. A járási Vöröskeresztben, a járásban, a városban, a megyében sok diákot oktattam természetesen ingyen. Oktatás mellett sokat zsűriztem is. Akkor egy-egy verseny két napos volt, annyian jelent-

keztek, ma pedig alig találunk nevező iskolát. Oktattuk a Vöröskeresztes tanárelnököket is. Kezdetben zsúritag voltam, aztán zsúrielnök itt a városban, később Zalaegerszegen. Utána országos zsúritag vagy hétszer Zánkán, Budapesten, Vépen, Egerben.

Antal István, Krénusz László, Kovács István, Bánfalvi László a mentőállomás udvarán

A kanizsaiak szép eredményeket értek el megyei versenyeken, de az országosan is szinte kilencven százalékban mi képviseltük a megyét és az első tízben mindig ott voltunk. Sőt a Nagyrécei és a Rozgonyi Ált. Iskola országos 1. helyezettek is voltak. A középiskolások már mással foglalkoznak, az elsősegélynyújtás nem annyira érdekli őket.

Büszke vagyok az elért eredményekre!

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatáson és vizsgáztatáson kívül több munkahelyen tanítottunk. A DÉDÁSZ-nál pl. az áramütésről több órás továbbképzést tartottunk, a tűzoltóságtól is számtalan felkérésnek tettünk eleget Szollár főorvos úrral együtt. Ezeken kívül a Polgári Védelemnél, az IKV-nál, Fúrásnál évente felfrissítő továbbképzésekre kértek fel bennünket, sőt Zalaegerszegen a megyei katasztrófavédelem egy mesterséges épületomlást szimulált, ott is részt vettem a megyei zsúriben.

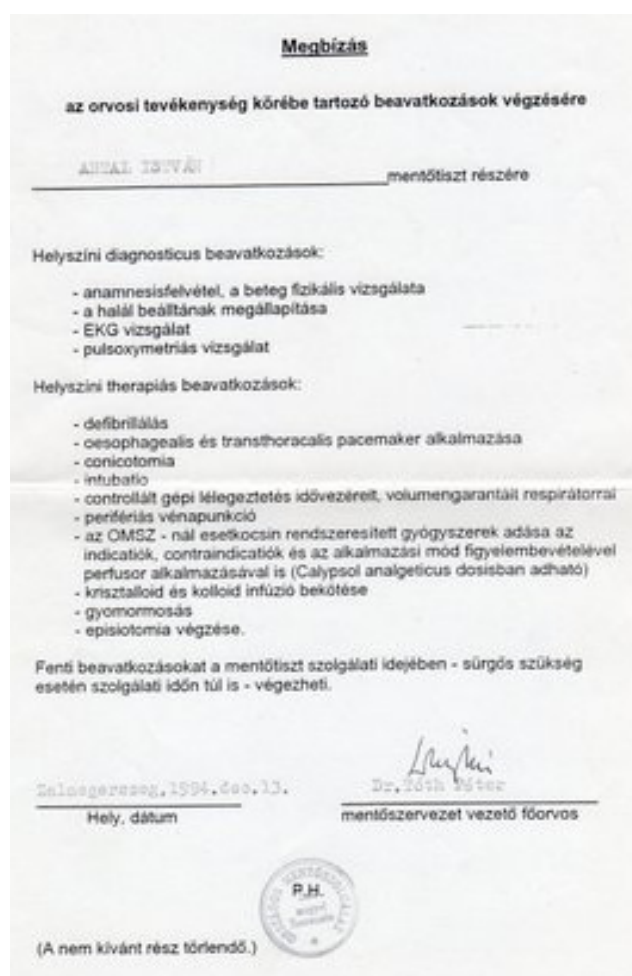
O: Honorálták a munkádat?

AI: A Zala Megyei Vöröskereszt elnökének (dr. Szilvás Rudolf) dicséretét kaptam. Aztán a Vöröskeresztes Munkáért elismerés bronz, majd ezüst fokozatát, nyugdíjba vonulásomkor pedig az arany fokozatot kaptam. Ezek szimbolikus elismerések, de maga a gesztus értéke nagy.

O: Milyen rendszerben zajlott a saját továbbképzések?

AI: Helyben kéthavonta egy alkalommal központi tematika szerint tanultuk a szakmai részt, majd később én is tanítottam a többi mentőtiszttel együtt. Fő vonal az elsősegélynyújtás, ellátás volt, sokat tanultunk a mérgekről, mérgezésekről, antidótumokról, szülésekről. Munkavédelmi, tűzrendészeti képzést pedig félévente tartottak. Munkánk során régebben a kórházzal, kifejezetten az OTI-val, Ruttner főorvossal, Imreh doktorral, Szabó igazgató úrral nagyon jó

viszonyunk volt, többször tartottak ők is előadást nekünk.

A mentőtisztek továbbképzése Pesten a „Pokoli Toronyban” zajlott, ötévente egy hétig tanultunk, majd záróvizsgát tettünk. A vizsga eleinte nem volt kötelező, de ajánlott! Ha valaki nem felelt meg, saját költségén vizsgázhatott újra. A jutalom pl. a kapott jegytől függött... Mindig sok új tanulnivaló volt, ha valaki jó pár évet kihagyott a szakmában, szinte lehetlenség volt pótolni, annyi fejlődés történt. A kreditpontos rendszert később vezették be, akkor már az

ország más városaiba is szerveztek továbbképzéseket. Akkor már számítógépes szimulációs gyakorlatok és feladatok voltak: Traumacode, Megacode, Újszülött vizsgálat és újraélesztés, EKG ismeretek.

O: Milyen volt a szolgálati beosztás?

AI: Amikor felfejlesztették a műszakot, lépcsőzetes kezdéssel hat autó dolgozott... több, mint most. Három autó 24-ben, egy 6-22h-ig, egy 6-16-ig, egy pedig 8-16h-ig. Rengeteget dolgoztunk, sok volt a túlóra.

Zágon Ferenc temetésén 1982-ben. (Tóth Istvánnal, Ruskó Tiborral, Andrasek Mátyással)

A mentőállomás udvarán Jakabfi Jani bácsival, Németh Dénessel, háttérben a régi típusú Nysa

O: Kifizették?

AI: Igen, kifizették, két alkalommal kaptunk bért. A munkabért elsején, a túlórákat tizennyolcadikán.

O: Mesélj a hétköznapi műszakokról!

AI: Műszakváltáskor tizenöt perc átfedési idő volt, a belépő akkor vette át az autót, felszerelést. Ellenőrizni kellett a tisztaságot is. Fontos volt, mert két percen belül a riasztást követően ki kellett vonulni. Sok próbariasztással ellenőriztek bennünket, és gyakran szondáztak. Az adminisztráció a mainak a töredéke volt, először a Menetlevél nyomtatványt használtuk. Ezt a szolgálatvezető bejelentéskor írta. Tartalmazta a bejelentő adatait, a beteg adatait, feltalálási helyét, a feltételezett diagnózist és az időpontot. Ezt a lapot kitéptük a tömbből és a mentőegység folytatta. Km, időpont, esetleírás került rá. Utána bevezették a kicsi kartonlapos Esetlapot, amit a menetlevélhez csatoltunk. Aztán egy nagyobb Esetlap következett, amire több iromány kerülhetett. Később külön Betegfelvételi adatlap várt kitöltésre, amit a szolgálatvezető töltött ki bejelentéskor, ezt csatoltuk a menetlevélhez. Mostanában úgy tudom, külön menetlevél van, és Mentési adatlapot írnak.

O: Milyen visszajelzést kaptatok a munkátokról?

AI: Fura módszerek voltak. Egy időben bevezették a „Véleménykutató lapot”. Negyedévente több százat postáztak a betegnek, hozzátartozónak, aki értékelte és visszaküldte. Nyilatkoznia kellett a tisztaságról, beszédmodorról, ellátásról, a ruhánkról. Panasz nem sok jött, de a dicsérek sem jutottak vissza. Kitüntetés például nem volt jellemző Kanizsára...

O: Milyen érzés ma, ha felsüvít a sziréna?

AI: A munkát nagyon szerettem, szívesen csináltam, sokat dolgoztam. Az sem vette el a kedvem, amikor az osztályon már a takarító kérdezte az ajtóban: „Mit keresnek már megint itt?” Mindig azt tartottam, hogy a sikerélmény a legjobb doppingszer! Ha kérdeznek a munkámról, nem történetek jutnak eszembe, hanem amikor valamerre megyek kocsival, helyszínek, hogy itt ez történt, ott meg az... és olyan sok helyen történt valami, hogy akármerre megyek, mindig ez ötlük fel bennem.

O: Mik a terveid?

AI: 2004-ben nyugdíjba mentem, azóta időnként benézek a mentőállomásra. Legtöbb időt a családommal töltöm. Még 1972-ben vettem egy kis hegyet, régi vágyam teljesült vele, azóta is mindig akad tennivaló. Egy dzsungel volt és a „Petrocelli-villa” szisztéma szerint építtettük, bővítettük. Nagyon szeretem az állatokat, ilyenkor telente kijárok madarakat etetni. Hat éve Amerikában voltunk Marikával, több fele jártunk, nyaraltunk. Egyik testvérenek Floridában van nyaralója. Jó volt, de úgy szoktam mondani, hogy nekem már Miklósfán is honvágyam van!

O: Nagyon köszönöm a beszélgetést!

AI: Szívesen, ha van még kérdésed...?

**Baksai József mentőgépkocsi-vezető
(1924-2000)**

(Dr. Tolnai Sándor, egykori tűzoltóparancsnok beszélgetése Baksai Józseffel 1988-ból.)

TS: Mikor, és hol született Józsi bátyám?

BJ: 1924. október 13-án születtem Marcaliban. Szüleimmel Vörsön laktunk.

TS: Hogy került kapcsolatba a mentőkkel?

BJ: 1948. szeptember 3-án alapfokú gépjárművezetői tanfolyamot végeztem. 1949. augusztus 1-jétől a Marcali Mentőállomáson kezdtem dolgozni mentőgépkocsi-vezetőként. Egyik munkatársam Budapesten tanult, tőle tudtam meg, hogy a mentők központi gépjárműjavító állomására embereket keresnek. 1949. december 1-jétől már Budapesten dolgoztam. Aztán valahogy mégis közelebb szerettem volna kérni magam a szüleimhez. Szerencsére rövidesen megüresedett egy hely a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokságon. Stéger László nagykanizsai tűzoltó mentőst 1948-ban Budapestre, majd Szegedre vezényelték sport tanfolyamra.

Csuka Gyula és Szigetvári Elemér a tűzoltóság parancsnoki irodájában

Stéger komoly szinten cselgáncsozott, ő képezte ki a tűzoltó mentősöket önvédelemre. Úgy volt, hogy előbb visszajön Kanizsára, de aztán huzamosabb ideig Szegeden maradt. Az ő helyére jöttem 1950.

február 11-én Nagykanizsára. Az éppen javításra szoruló Dodge Weapon mentőbe én hoztam a „kúperék supportot”. Emlékszem, Kantó László tűzoltó jött ki értem a vasútállomásra, Csuka Gyula volt éppen a telefonos. (Csuka korábban csendőr volt, de egy alkalommal fatális balesetet okozott, járőrözésből visszaérve a hálólhelyiségben elsült a fegyvere, és véletlenül agyonlőtte az alvó járőrtársát, emiatt helyezték át a tűzoltósághoz.)

TS: Mi volt az első mentős kivonulása Nagykanizsán?

BJ: Tornyiszentmiklósról kellett behoznunk egy háttőrő feleségét. Combtörése volt. Az ápolóm egy tűzoltó mentős volt.

*Labricz Sándor, Baksai József, Krénusz László,
Kovács István*

TS: Hol lakott? Vörsről járt be Kanizsára?

BJ: Nem. Albérletben laktam a Kossuth tér 5-ben. Luft Mária volt a szomszédom a Kossuth tér 7-ben. Sok tűzoltó lakott akkoriban a katonaréten, 1947-ben az állam tűzoltó lakásokat utalt ki. Például a Krénuszék is ott laktak nem messze tőlem.

TS: Mikor települt át a tűzoltóság, ill. a mentőállomás a Borudvarba?

BJ: A régi tűzoltólaktanyát 1951 elején kezdték átépíteni, ill. lebontani. 1951. február-márciusban volt az új laktanya alapozása. (1952. szeptember 23-án adták át az új laktanyát.) Az átépítés idejére költöztünk a Borudvarba. Itt eleinte csak egy megbízható autónk volt, a Dodge Weapon. Ezzel akár 3 fekvőbeteg is tudtunk egyszerre szállítani. Volt még egy Ford teherautónk is, de az állandóan rossz volt. Két lovas kocsival is szállítottunk betegeket. Később lett egy Skoda 1102-es típusú mentőautónk, aztán 1951 nyarán kaptunk egy Fiat 1100-as kocsit, a Skodát akkor elvitték. (A Skoda egy megbízható autó lett volna, ha az utak nem lettek volna olyan rosszak. Emiatt sokszor meghibásodott, tengelytörése, féder-törése gyakran volt.)

TS: Kik voltak a munkatársai?

BJ: Voltak ugye a tűzoltók: Krénusz Ferenc, Keszthelyi József, Nagy Jóska, Benedek Jancsi... és voltak olyanok, akiket már az OMSZ vett fel 1948 után kifejezetten mentőápolónak, vagy mentősofőrnek: Polai Károly, Vass Karcsi, Viola Sanyi, Kovács Pista, Szigeti Gyula, Reizner József, Plánder Tóni...

A Borudvarban 1951-ben mentős bajtársakkal. Jobb oldalon Baksai József

TS: Mikor költözték a Bagolai sorra?

BJ: 1953. július 21-én költöztünk fel a korábbi mén-telep két épületébe, melyeket korábban lóistállónak, és patkolóműhelynek használtak. Az udvar kijárata eleinte a Semmelweis utca felé nézett, és volt egy jókora kút az udvar végében, innen szivattyúztuk a vizet a kocsik mosásához. 1954 körül kaptunk egy IFA Phanomen NDK mentőt, így lett 3 kocsink.

Baksai József az '50-es évek végén

TS: 1956-ban Józsi bátyám a nagykanizsai lövöldözéskor szolgálatban volt-e?

BJ: Igen. 1956. október 26-án dolgoztam. A Kovács István ápolóval egy lőtt vállsérültet hoztunk be este 20 óra körül a Vöröshadsereg (ma Sugár) utcából, az ÁVH székház elől. A Phanomen mentővel voltunk. A legtöbb lőtt sérültet a Viola (később Labricz) Sanyi és a Krénusz Laci, valamint a Jámbor és a Bogdán Laci (később Bánfalvi) hozták be. Akkoriban éjszaka is 3 kocsi volt szolgálatban.

TS: Mennyi volt a fizetése?

BJ: Az 1957. január 5-i bérrendezésről van egy hivatalos papírom, eszerint 1350 Ft volt akkoriban az alapbérem. Erre jött még a „hordágypénz” (ágy melletti pótlék), és az éjszakai pótlék. Nagyon sokat dolgoztunk, kezdetben a sofőrök is 24 órát, 250 óránál is több szokott összejönni egy hónapban...

Baksai József feleségével mentős nyugdíjas búcsúztatón. A háttérben az „örök harcostárs”, Labricz Sándor

TS: Meséljen néhány érdekes esetet!

BJ: A háború után jöttek be az új utcanevek Nagykanizsán. Így lett a Babóchay utcából Latinka Sándor utca, a Szent Rókusból Ságvári Endre utca, a Pivári utcából Landler Jenő, a Bába utcából Polai, a Szent Flórián térből Dózsa tér, az Erzsébet térből Szabadság tér... Ebből aztán jó kis kavarodások származtak... A Csuka Gyula volt egyszer a telefonos szolgálatvezető, és kiküldött bennünket a Babóchay utca helyett Babócsára. Volt a postán ismerőse a betegnek, betelefonáltak a Csukanak, hogy hol van már ennyi ideig a mentő, amikor szinte a mentőállomás szomszédságába kellett csak menni? Az öregnek az volt a szerencséje, hogy régen (rádió nem lévén) kivonulás közben bizonyos előre meghatározott pontokról postahivatalokból be kellett jelentkezni, hogy idő közben nem változott-e az útirány, vagy nem jött-e egy újabb feladat a már meglévőhöz... Így vissza tudta rendelni a mentőt. Mikor beértünk, a Csuka letolt engem, hogy én hogy képzelem, hogy Babócsá-

ra akartam kivonulni... Hát mondtam neki, hogy ő küldött oda, most miért engem hibáztat?

Egy másik esetben Hosszúvölgy felől hoztunk egy beteget. A Magyar utca végig macskaköves volt (több más utca pedig „klinker” téglás), állatokat tereltek előttünk. Dudáltam, majd lassan közéjük hajtottam. Vigyáztam, egy kb. 50 kg-os malacot mégis elütöttem. A tűzoltó ápoló társamnak rendes hentesmészáros szakmája volt. Bevittük a malacot a tűzoltólaktanyába. Feldolgoztuk, ahogy kell. Szétosztottuk, persze nem ingyen, hanem jó pénzért. A pénzből kifizettük az én 300 Ft-os büntetésemet.

Az elütött malac feldolgozása a tűzoltóság udvarán

(Utóirat: Baksai József 2000. április 24-én halt meg Letenyén. Háromszor nősült. Első felesége az a házinéni volt, akinél a Kossuth téren albérletben lakott. Harmadik felesége letenyei volt. Precíz, ügyes szerelőnek, és jó sofőrnek ismerték a munkatársai. Gyakran szerelgette dr. Sebestyén Miklós belgyógyász osztályvezető főorvos autóját is, akihez harmadik felesége révén rokon szálak fűzték. Amikor az autószereléssel elkészült, gyakran mondogatta, hogy „Dobro”. Éjszakánként egy műbőr takarót terített az ágy végébe, úgy aludt bakancsban ügyeletben, hogy ne kelljen a cipőfűzővel babrálni riasztás esetén. Az elmebetegektől nagyon félt, nem szívesen ment be a házukba...)

*Labricz Sándorral nyugdíjba vonulásakor
(1979-es munkaértekezlet)*

**Bánfalvi László főgépkocsivezető
(1931-2005)**

(Bánfalvi Edit ápolónővel beszélgetünk az édesapjáról.)

KS: Mikor született a Laci bácsi?

BE: 1931. május 24-én született Iharosberényben.

KS: Hogy került a mentőkhöz?

BE: 1953-tól 1955-ig a Somogy Megyei Erdőgazdaságnál dolgozott hivatásos gépkocsivezetőként. 1955-ben megnősült, majd a Dózsa Gy. utcában kezdett építkezni. A munkakönyve szerint 1956. május 23-án kezdett dolgozni a Nagykanizsai Mentőállomáson. (Az építkezés egészen 1960-ig tartott, addig a szüleim Iharosberény és Nagykanizsa között ingáztak. Anyu először a „Palackozóban”, majd az „Izzóban” dolgozott.)

Vass Károly, Szigeti Gyula, Jámbor József, ..., Bánfalvi László, Kovács István az '50-es években az akkori főorvosi Warsawa előtt

Zakócs Imre, Jámbor József, Bánfalvi László, Polai Károly, Zágon Ferenc, Tóth István, Labricz Sándor, Orbán Imre, Baksai József, Milávecz László a '60-as évek elején május elsejei felvonuláson

KS: Hogy emlékszel édesapádra?

BE: Fiatal korában daliásan szép szál ember volt. A Szollár főorvos úr is mindig mondogatta, hogy egy ember volt a mentőállomáson, aki testi erőben még rajta is túltett, a Bánfalvi! Csöndes, de karakteres pasas volt, aki az akaratát szerette tűzön-vízen keresztülvinni. Mindenkinek a szemébe megmondta a véleményét. „Ami a szívéen, az a száján”-típus lévén néha akaratlanul is megsértett néhányakat a szókimondásával, de ezt soha nem rosszindulatból tette. Nem volt haragtartó sem. Kislánként én nagyon szerettem és felnéztem rá. Úgy tudom, főgépkocsi-vezetői beosztásban dolgozott az egyik kocsibrigád élén. Mint ilyen, az akkori garázmester (Szigeti Gyula) helyettese volt. (A Krénusszal és a Zágon Fricivel együtt.) Élt-halt az autókért. A Zsiguliját például sokszor meg is simogatta. A mentőknél, de otthon is állandóan kocsikat javított. Műszaki vizsgá-

ra is gyakran készített fel személyautókat. Megtaláltam a mentős „légiirányító” igazolványát is. (Régen a mentősöknek külön vizsgát kellett tenniük a repterre érkező mentőrepülő vagy mentőhelikopter leszállása kapcsán a karjelzésekkel, ill. éjszaka fényjelzésekkel történő irányítási feladatokból.)

KS: Te is sokat jártál kislány korodban a mentőállomásra?

BE: A szünidőben mi a testvéremmel ki voltunk adva a „mamáknak”. Mikor befejeződött az építkezés, a mamát is beköltöztettük faluról. Mi csak akkor mentünk a mentőállomásra, ha valamilyen ünnep volt. (Május elseje, nyugdíjas búcsúztató stb.) Ilyenkor mindenki hozta a „pereputtyot”. Nagyon családias légkör volt. Emlékszem sok hegyi bulira is...

Orbán Imre, Kománovics József és feleségeik társaságában

KS: Mesélt a mentős élményeiről?

BE: Néha megtörte egy-egy baleset. Egyszer mesélte, hogy az M7-esen úgy szedtek össze kezét-lábat... Megviselte, ha valamelyik ismerősével történt valami. Bajcsán a reptéren volt egy különösen emlékezetes esete. Itt 1962-ben vagy 63'-ban nagyszabású repülőnapot, és légi bemutatót rendeztek. A Budapesti Ejtőernyős Egyesület bemutatója zajlott, amikor az egyik ejtőernyősnek nem nyílt ki egyik ernyője sem. Lezuhant, a helyszínen – röviddel a mentő kiérkezése után – meghalt. Apu a Milávecz Lacival volt kint. Beszölkáltak először a Baleseti Ambulanciára (ahol akkor történetesen mütösfiúként az Antal István – későbbi mentőtiszt – ügyelt), hogy életveszélyes sérültet fognak vinni... Aztán újra beszölkáltak, hogy a sérült az újraélesztési kísérlet után a helyszínen életét vesztette. A szülések kapcsán is volt egy-két jó kalandja. Volt, hogy mire kiértek, már meg is volt a baba. Gyakran vezettek le szülést a mentőben is. Cigány csapat akart egyszer rájuk támadni. Részegségükben meg akarták verni a mentősöket. Hát az én szálfatermetű apámat nem kellett féltetni! Egy kicsit erélyesebb fellépés megtette a hatását... Zalaújlak felé egyszer egy télen szűk hídon keresztül vezetett az útjuk. Egy szemből jövő teherautó megcsúszott, és a mentőt a híd korlátjának nyomta. Apu akkor sántikálva jött haza. „Majdnem én is ott maradtam!” –

mondta. Ott a szállított beteg is megsérült. A teherautó letarolta a mentő fél oldalát... Egy időben sok daganatos beteget vittek Pécsre kemoterápiás kezelésre. Aput itt is megrázta, ha ismerőssel találkozott...

KS: Az autószerelésen kívül volt-e valami hobbija?

BE: Már a nyugdíjas éveire készült, amikor vett Csapiban egy kis hegyet. Itt volt egy kis szőlő, finom bor készült belőle... Szeretett a régi társakkal eliszogatni, elbeszélgetni. Gyakori vendég volt nálunk a Dombai Ferenc, a Krénusz László, a Milávecz László...

Kovács Pista bácsi nyugdíjas búcsúztatóján

KS: Mikor ment nyugdíjba?

BE: 1986-ban. Utána egészen a betegségéig teljes erőbedobással a hegyen dolgozott. 2005 novemberében halt meg hosszú betegeskedés után.

KS: Emlékszem rá. Betegen is nagy, erős ember volt. Szegényt sokat vittük Pécsre vizsgálatokra. Bosszankodott, hogy nem tud annyit dolgozni, mint régen. Nagyon jókat beszélgettünk egész úton... Örülök, hogy még találkozhattam vele! Köszönöm a beszélgetést, és a fényképeket!

BE: Én köszönöm, hogy az apuról megemlékeztek!

Nagykanizsa, 2012. február.7.

Dr. Berentés Ernő

KS: A 86 éves Vitéz Berentés Tamással beszélgettünk édesapjáról, dr. Berentés Ernőről, a Nagykanizsai Mentőállomás első főállású állomásvezető főorvosáról.

Mikor született az édesapja és hol?

BT: Erdélyben született, Szilágy vármegyében, Zilahon 1895-ben.

Az ottani, Wesselényi Gimnáziumba járt. Jó néhány esztendeje voltam ott a gimnáziumban, és azt képzeltem, hogy egy tablón majd megtalálom az édesapám képét, de semmi sincs ott, csak üres falak.

KS: Meséljen egy kicsit a családjáról, úgy tudom, a történelem viharaiából alaposan kivették a részüket...

BT: Igen, édesapám részt vett az I. világháborúban, zászlósi rangban, 19-20 éves korában. Aztán elvégezte az egyetemet és 1924 körül körorvos lett Gömör vármegyében, ahol kilenc faluja volt, Aggtelek is hozzá tartozott. A székhelye Ragály nevű községben volt, ott laktunk.

EGER
gépjároműkerület.

Gépjároművezetői igazolvány.

Dr. Berentés Ernő
 aki 1895. évi nov. hó 1. n.
 Zilah községben
 Szilágyi városban
 Szilágyi megyében
 született, azonossági száma: _____
 foglalkozása m. kir. tisztiorvos
 lakása Gyöngyös, Flanale Kólos-ter. 2.
 az 1927. évi aprilis hó
 8. napján a vezetői vizsgát sikerrel
 letette.
 Ennek alapján nevezett benzín
 üzemű motorkezelést
 Eger, 1939. évi júl. hó 10. n.
 vezethet.

P. H.
m. kir. rendőrtanácsos

Obsacut...
a gépjároművezető sajátkezű olvasható aláírása.

350141

Időoraki orvosi vizsgál-
laton megfelelt.
Magyarországi 1949. szept. 16.
Orvosi
ai főtitkár
Fogl. T. dec.

Dr. Lakme:
Nagy, Károly, Rózsa György utca 3/a
Zalaegerszeg 1949. dec. 11. napján.
Lakme
Lakme Ernő
r. főtitkár.

350141
Hivatalos Teljéggyezések:

ORVOSILAG MEGVIZSGÁLVA
Eger, 1939. július 29. hó 29. n.

Lakme
tanácsos,
a kapitányság vezetője.

1930. okt. 28.-án
leteti vizsgálata alapján
feljogosított benzín üze-
mü személyes használatra.
Eger, 1939. szept. 16.

Orvosi vizsgálaton megjelölt.
Mecsekmező, 1947. márc. 31.
Lakme
r. főtitkár.

Magyar
r. alldoj.

Dr. Berentés Ernő életének állomásai jogosítványai alapján is végigkövethetőek

Hárman vagyunk testvérek, én vagyok a legidősebb. Élt egy húgom, és Budapesten él az öcsém, aki tizenégy évvel fiatalabb a húgomnál.

Ahogy nőttek a gyerekek, gondot jelentett, hogy nemigen volt a környéken iskola, ahol tanulni lehetett volna, ezért édesapám elvégezte a tiszti orvosi tanfolyamot Budapesten, ott éltünk egy évig. Majd megpályázta és megkapta a tiszti orvosi állást Gyöngyösön.

Aztán kitört a II. világháború... Én épp hivatásos katonának tanultam. „A repülőhadapród iskola 1942. évi feloszlata után a pécsi Zrínyi Miklós gyalogsági hadapródiskolában folytattam tanulmányaimat 1944 nyaráig. Elvileg ősszel készülhettünk volna tovább a repülőakadémián választott hivatásunkra, de erre már nem kerülhetett sor a hadi helyzet aggasztó változásai miatt. A nyár még egy vakbélműtétet is tartogatott a számomra, így aztán úgy hozta a sors, hogy néhány hetes késéssel a soproni Rákóczi Ferenc gyalogsági hadapród iskolához vonultam be, ahol zászlóssá avattak. Beosztásom zászlóaljsegédtiszt volt. Évfolyamtársaim ekkor már Németországban, Drezda és Döbberitz környékén voltak, és az iskola is készülődött az evakuálásra. Talán november lehetett, Budapest ostrom alatt állt, az ország kétségbeesztő helyzetben vergődött... Egy napon megjelent nálam egy volt repülő hadapród osztálytársam, aki elmondta, hogy számosan közülünk jelentkeztek egy német parancsnokság alatt álló ejtőernyős alakulathoz. Hívott, és nekem ezt nem kellett kétszer mondani. Hamarosan egy burgerlandi kis faluban voltam a Jagdverband Südost fedőnevű alakulatnál arra várva, hogy – speciális kiképzés után – a szovjet vonalak mögötti feladatomat végrehajtsam.” (Részlet Vitéz Berentés Tamás: Nyolc év a szögesdrótok ölelésében c. könyvéből.)

Az egység végül is soha nem került bevetésre, a fronttal együtt először mi is menekültünk nyugat felé. Ausztriából aztán kalandos vízi úton szöktem haza társaimmal az orosz állások között... A megszálló katonák elfoglalták a gyöngyösi lakásunkat, ahol embereken kívül lovakat is elszállásoltak... A család kiszorult az udvari helyiségekbe. Az értékes könyveinket mind kidobálták az udvarra, sajnos nem sikerült megmentenem belőlük egyet sem... Hazatérésem után megindult „igazolási eljárásom”. Egy bizottság előtt tanúkkal kellett bizonyítanom, hogy nem voltam nyilas érzelmű, és háborús bűnöket sem követtem el. Ez számomra sikerült is, és 1945 őszén megkaptam új beosztásomat a 6. hadosztályba, Balatonalmádiba. Aztán egyik nap, mikor a nagynénémnél ittam a reggeli kávémat, megjelent egy nagydarab katonaruhás alak, hogy menjek be vele a szomszéd Bimbó utcai rendőrsre adategyeztetés végett. Azt mondta, hogy mindössze pár percig fog tartani... Aztán mihelyt kiléptünk az utcára, oldalamba nyomta a „mordályt”, és az NKVD (a KGB elődje) Felka utca 6. sz. alatti székhelyére kísért. Kihallgatások sora következett,

amivel azt akarták rám bizonyítani, hogy összeesküdtem a szovjethatalom ellen, és mindenre képes alakulattal terrorcselekményeket terveztem a Szovjetunió ellen... Tehát nem csináltam semmit, de terveztem! Ez része volt az akkori „mindenkire gyanakvó” orosz gondolkodásmódnak... Velem együtt sokakat, a hazájukat védő, hazájukat féltő pályakezdő ártatlan fiatalembereket ítélték ilyen vádak alapján 10-15 év kényszermunkára. (Pedig csak úgy, mint mások, besorozott katonák voltunk. Háború volt, a hadkötelesség megtagadásáért hadbíróság elé lehetett kerülni... És hogy történetesen bekerültem az említett német irányítású alakulatba? Hát Uram bocsá’, ha ifjú lelkesedésemben ebben láttam az utolsó kapaszkodót! Mindazonáltal leszögezem, hogy harcokban egyáltalán nem vettem részt.

Az oroszok elvittek magukhoz egy kis „átnevelésre”, ami több mint nyolc évig tartott... Több helyen is vendégül láttak (pl. Szverdlovszkban, Kazahsztánban, vagy az Ural vidékén). Volt olyan kényszermunkatábor, ahol a Rózsás Jánossal egy csapatban voltam. Sokezerből négyen-ötven éltük túl... 1953 novemberében térhettem haza. Visszaemlékezéseimet megírtam a „Nyolc év a szögesdrótok ölelésében” c. könyvemben, hogy erre a szörnyű időszakra legyen rálátása az utókornak és ezzel emlékeztem meg azokról a társaimról, akik nem jöhettek haza.

Apámat közben Kecskemétre helyezték, ott volt tiszti orvos jó néhány évig, aztán került a család Nagykanizsára, akkor én még nem voltam itthon.

KS: 1953-ban Nagykanizsára jött haza?

BT: Igen, apám akkor már 5-6 éve itt dolgozott mint Egészségügyi Osztályvezető. A Rozgonyi utcában laktunk Tamás ügyvéd úr kétszintes házában. Nem volt könnyű az életünk. Végzős katonatiszt hallgatóként kerültem ki hadifogolynak, amikor hazajöttem megfosztottak minden rangomtól, kitüntetésemről. „Lövész” rendfokozatom lett... Ők nem hívtak, én meg nem mentem a seregbe dolgozni... Fokozottan felügyeltek rám, REF (Rendőri Felügyelet) alá kerültem, jelentkeznem kellett időről időre.

Amikor mi, a „Gulag gyermekei” hazatértünk, volt egy olyan elgondolás, mely szerint mi teljesen megbízhatatlanok vagyunk. Rendszert akarunk váltani. Rákosi félt tőlünk...

KS: Hol dolgozott, miután hazatért?

BT: A Posta alkalmazott, öt éven keresztül itt dolgoztam, majd a ZÁÉV-nél helyezkedtem el, végigjárva a ranglétrát. Ügyviteli vezetőként aztán innen mentem nyugdíjba.

A repüléstől sem szakadtam el végleg. A bajcsai reptérré jártam ki, segítettem a kanizsai repülőklubot. Sokszor konferáltam rendezvényeken. Volt egy különösen emlékezetes esetem. 1963-ban nagyszabású repülőnapot, és légi bemutatót rendeztek. A Budapesti Ejtőernyős Egyesület bemutatója zajlott, amikor az egyik ejtőernyősnek nem nyílt ki egyik ernyője sem. A háti fő ernyő nem volt jól összehajtogatva,

emiatt összegubancolódtak a zsinórjai. Megpróbálta kioldani a hasi mentőernyőjét, de az meg belegabalyodott a háti ernyő zsinórjaiba. Lezuhant, és a helyszínen – röviddel a mentő kiérkezése után – meghalt. Ott álltam mikrofonnal a kezemben, és megrökönyödve néztem végig, ahogy az a szegény katonáember tehetetlenül vergődve lezuhant.

KS: Hogy emlékszik vissza az édesapjára?

BT: Halk szavú, csendes ember volt, szerette a természetet és a mopedjét. Autója csak később lett. (ill. a háború előtt volt autómobilja, de az a világ elvesztett...) A mopedjével kijárogatott a berényi partra. Volt ott egy kis tisztás, vitt magával vajás kenyeret és ott üldögélt, nézegette a Balatont.

60 éves korában nyugdíjba mehetett volna, de olyan kevés volt a nyugdíj, hogy elhatározta, még tíz évet dolgozni fog. Akkor került önközhöz, mint állomásvezető főorvos.

Dr. Berentés Ernő és mentős csapata a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán

KS: Tamás bácsi járt a mentőállomáson?

BT: Ó, csak egyetlen alkalommal, édesanyám üzenetét vittem, akkor jártam ott. Nem maradtam, csak tíz percig, megmutatták a „főorvos úr” szobáját. Aztán elérte a 70. évét, nagyon örült, hogy nyugdíjba megy, milyen jó dolga lesz... Néhány nap múlva hirtelen rosszul lett, és meghalt.

KS: Beteg volt?

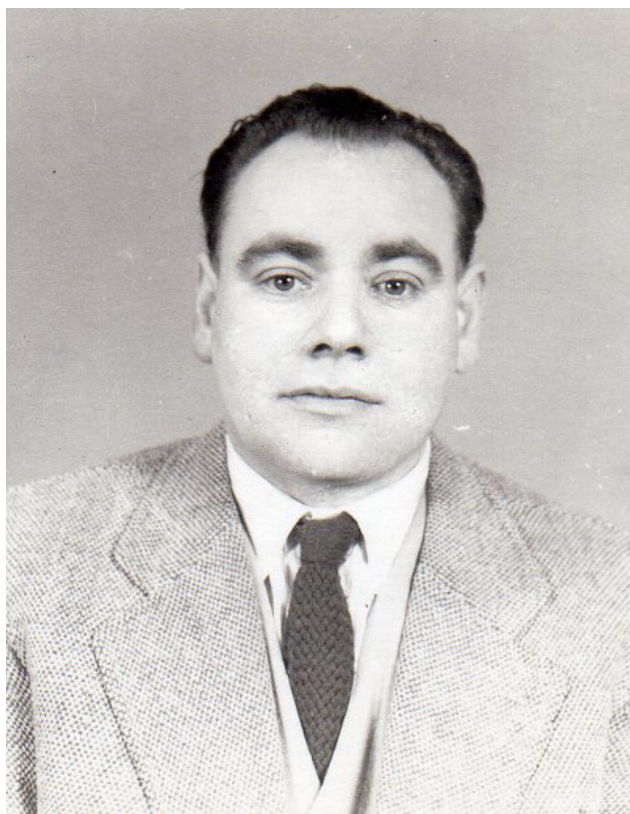
BT: Hirtelen történt, valamilyen szívbetegség vitte el.

KS: Nagyon jó embernek tartotta mindenki. Mesélték, hogy amikor ellenőrizni ment, leült a mentőállomás udvarán a padra és megvárta, amíg kijönnek, felsorakoznak és jelentenek neki, mert egy kicsit katonásabb rend volt régen. Nagyon jószívű, rendes ember volt, ezt tartották róla.

BT: Nem mindenki szerette maguk közül, mert azt nem engedte, hogy munkaidőben pártgyűlést tartsanak... Ezt néhányan nem nézték jó szemmel, panaszt is tettek ellene. Otthon azért nem nagyon mesélt a hivatali dolgairól. Más történetet nem tudok.

KS: Köszönöm a beszélgetést, jó egészséget kívánok!

Nagykanizsa, 2012. január 21.

Dr. Dankó István

O: Dankó főorvos úrral beszélgetünk, aki megyei mentő főorvosként a kezdeti időszakban Nagykanizsára is rendszeresen ellátogatott. Zalaegerszegen, az otthonában kerestük fel.

A kezdetektől kezdjük! Hol született?

Dr. DI: Nagytílajban születtem 1920. április 27-én. Egyedüli gyermekként láttam meg a napvilágot, szüleim gazdálkodással foglalkoztak. A szokásos iskola elvégzése után a zalaegerszegi Reál Főgimnáziumban (ma Zrínyi Miklós Gimnázium) érettségiztem.

1940-től orvosi egyetemre jártam, amikor a II. világháborúba besoroztak. Zászlósként kint is voltam Oroszországban, de bevetésre nem küldtek. Ott láttam, milyen nagyon nagy szükség van a gyógyítókra.

A pályám a zalaegerszegi kórház belgyógyászatán kezdtem, majd körorvos lettem Zalabéren, az '50-es éveket ott töltöttem. A belgyógyászati mellett fogászati szakvizsgát tettem. Magánpraxist is fogászként folytattam, akkor az volt a jövedelmezőbb. Emlékszem, Sulyok Pista fogát a konyhában, egy stokin húztam ki... Egy idő után a körzetből el akartam jönni, a mentőknél meghirdették a főorvosi állást, megpályáztam és megnyertem. Tehát 1963-tól főállásban a mentőknél dolgoztam, miután a megyeszékhely Egerszegre került. A családommal Zalaegerszegre költöztünk. A feleségemék házáat államosították és akkor sikerült visszaszerezniük.

O: Ellenőrző főorvosként mi volt a feladata?

Dr. DI: Hetente végigjártam a megye mentőállomásait, ellenőriztem a szakmai munkát, tisztaságot, fegyelmet. A Warsawa autóval Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Nova állomásait látogattam és érdekes volt, hogy Keszthely akkor még nem tartozott Zala megyéhez, de mentőigazgatásilag igen, tehát oda is rendszeresen mentem. Meg volt határozva, hogy mennyit kell kivonulnom. Úgyhogy dolgoztam a betegellátásban is. Aztán hetente, meghatározott tematika szerint oktattam a megye állomásain. Töredékről, ficamokról, elsősegélynyújtásról tanítottam.

O: Emlékezetes dátum volt-e a mentőzés kapcsán?

Dr. DI: 1966-ban meghalt Orovecz főigazgató úr, elmentünk a temetésére. Utána Bencze Béla lett az országos főorvos.

O: Milyenek voltak a kanizsaiak?

Dr. DI: Szimpatikusak voltak, jóban voltam velük. Emlékszem rájuk, Labricz Sanyira, Polai Karcsira, Vass Karcsira, Bánfalvi Lacira, Zágon Fricire. Minden mentőssel jó volt a viszonyom. Néha elmentünk mulatni... Nekem Badacsonyban szőlőm volt, másnak autója és elmentünk a szabadidőnkben, megünnepeltük az új dolgozókat, a nyugdíjba vonulókat...

O: Hogy alakult a családi élete?

Dr. DI: 1952-ben nősültem, feleségem pedagógus. Két fiunk született, István 1953-ban, Tamás 1956-ban. István több helyen volt ösztöndíjas, végül Amerikában telepedett le. Madisonban él, a Wisconsin egyetemen tanít, gyermekorvos-professzor. Megnősült, két fiúunokám van. Tamás fogorvos és Zalaegerszegen él a családjával, ott két lány és egy fiú született. Tamás sokat járt a mentőállomáson, hozta az ebédet, vagy jött velem a körútra.

O: Emlékezetes esetet meséljen!

Dr. DI: Ez az eset másképp emlékezetes. Havonta, negyedévente kellett statisztikát és kimutatást küldennem a pesti központnak, nem szívesen foglalkoztam vele. Egy értekezleten elmondtam az ezzel kap-

csolatos gondolataimat, mármint, hogy elvárják tőlünk, rendben, időben be kell küldeni, de szerintem nem olvassa el senki. Hát lett erre nagy felháborodás, hogy mit gondolok én? Dehogynem olvassák. „Na jó!” – gondoltam, majd meglátjuk! A következő jelentésem 16. oldalára csak ennyit írtam: „Aki ezt a papírlapot felmutatja nekem, kap tőlem 10 üveg bort badacsonyi hegyemről.” Annak rendje módja szerint be is adtam. A következő értekezleten pedig csak vártam és vártam, hogy jelentkeznek-e valaki, mert az mégiscsak azt bizonyítaná, hogy rosszul gondoltam. Nem szólt nekem senki. Szó nélkül mégsem hagyhattam! Az értekezlet vége felé elmondtam, hogy mit írtam és lám, nekem lett igazam, mert a bort senki sem akarta átvenni. Na, szünetben nagy lapozás lehetett, mert utána valahonnan előkerült és mégis behajtották rajtam! A következőt az olvasóra bízom!

O: Meddig dolgozott a mentőknél?

Dr. DI: 1968 decemberében jöttem el és a Vasút üzemorvosa lettem.

O: Miért történt a váltás?

Dr. DI: A váltás oka, hogy nem voltam párttag sosem és ezen nem is akartam változtatni. Behívtak a kanizsai pártbizottságra és ott úgy lehordtak, mint a pengős malacot. Azt sem tudom, hogyan jöttem ki onnan. Azért Kanizsán intézték az ügyet, mert Egerszegen nem igazán működött a párt sem.

O: Hogy alakult a fizetése abban az időben a különböző munkahelyeken?

Dr. DI: A szinte kezdő orvosi fizetésemnél többet kerestem a mentőknél. Azután a vasúti bér nagyjából ugyanannyi volt, de volt más. Például szabadjegy a családnak. Nagyon sokat utaztunk, jártunk Párizsban, Londonban, Bonnban, Ausztriában... és a legfontosabb, hogy István fiam Leningrádban volt ösztöndíjas, így hozzá is gyakran elutaztunk.

O: A nagy család és utazás mellett maradt-e idő más hobbira?

Dr. DI: Igen, azért beosztottam a szabadidőmet. Sokat jártam vadászni, a lakásban levő összes trófea saját gyűjtés. Illetve Henrik, a kedvenc kutyám is sokat segített. Szálkás szőrű német vizsla volt és nagyon jó vadászkutya, volt amikor azelőtt megfogta a fácánt, hogy a puskámat rátartottam volna. Aztán a badacsonyi hegy! Megtartottuk, egy nagyon jó és megbízható emberünk van, Tamás pedig nagyon ért a borkezeléshez.

O: Köszönöm a beszélgetést!

Dr. DI: Én is köszönöm, örülök a megkeresésnek.

Dombai Ferenc mentőtiszt

KS: Dombai Ferenc volt Nagykanizsán az első mentőtiszt. Feleségével, Magdival emlékezünk rá.

Feri bácsi mikor született?

M: Tótszentmártonban született 1939. január 16-án.

KS: Hogyan került a mentőkhöz?

M: A kanizsai kórházban dolgozott műtőssegédként, amikor a mentőknél lett szabad hely, átkérte magát. Kovács Pista (Mukszi) volt a nagybátyja, aki akkor már ott dolgozott.

KS: Mikor történt?

M: 1963-65 körül. Először ápoló lett, elvégezte a mentőápolói tanfolyamot, majd munka mellett leérettségizett.

Néhány év munka után 1970 körül mentőtisztiki-
képző iskolába ment, ami három éves volt, ám főis-

kolai végzettséget nem adott. Úgyhogy a főiskolát is később elvégezte.

KS: Tudom, hogy dolgozott külföldön is.

M: Igen, 1975-ben került ki a Szovjetunióba, az orenburgi gázvezeték építéskor.

KS: Önként ment?

M: Felhívták Budapestre és közölték velem, hogy menni szeretne.

KS: Kiküldetésben volt?

M: A Vegyészkereteken belül dolgoztak, az egészségügyi részt az OMSZ biztosította.

KS: Mennyi ideig volt kinn?

M: Először több mint három évig. Bogorodcsányban volt a központjuk, Gusztyatinban helyettesíteni járt át.

Amikor hazajött, itthon néhány hónapot dolgozott, aztán megint kérték ki, másodszorra fél évig volt távol.

Bogorodcsányban az Egészségügyi Állomás előtt

KS: Mit dolgozott ott?

M: A munkások egészségügyi felügyeletéért, ellátásért feleltek. Részben önállóan látta el a feladatát, egy orvos volt a főnöke. Magyar volt az egész személyzet és a kiszolgáló egység, innen vitték az élelmet is.

Hazajött és 1986-ig ismét a mentőállomáson dolgozott. 1986 januárjában infarktust kapott, utána leszázalékolták. Végzett a munkával, megjött, de nem érezte jól magát. Később kérte, hogy hívják mentőt,

mert infarktusa van. A mentők bevitték az Intenzív osztályra, ott kezelték. Aztán Pestre került érfestést csináltak nála, amikor hazajött, azt javasolták neki, hogy pihenjen. Így leszázalékolták.

*Dombai Ferenc, Tóth Tibor, Páli László
kiránduláson*

Mentős buli a '70-es évek végén

KS: A családból dolgozik valaki egészségügyben?

M: 1960-ban házasodtunk össze. Egy fiunk van, aki másképp gondolta. Láttá az életünket. Én a Véralóállomáson dolgoztam, sokat ügyeltünk, nem voltak hétvégék, ünnepek, ő nem ezt akarta.

KS: Milyen eseteket mesélt?

M: Sok balesetről, az M7-es Zalakomári kereszteződésében volt rengeteg, ezekről mesélt. Az infarktusok akkor kezdtek elszaporodni, ilyen eseteket is hallottunk.

Azért volt, ami nagyon megviselte ezeken kívül is. Egyszer valahova Nagykanizsára hívták és a beteg kislánya kérdezte: „mentős bácsi, ugye nem hal meg az apukám?” Sajnos, mire kiértek, már nem tudtak segíteni...

KS: Milyenek voltak a nyugdíjas évek?

M: Aktívan teltek, előadásokat, tanfolyamokat tartott, bejárt a mentőállomásra. Aztán 1999. december 15-én egy második infarktust már nem bírta ki a szíve. (Mindkét alkalommal Jakupánecz Gergely volt kint érte mentővel.)

KS: Sokan, jó emlékeket őrzünk róla. Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Farbaky Iván

KS: Mikor született?

FI: 1932-ben születtem Mágocson. Mágocs akkoriban egy kb. 4000 lakosú sváb falu volt. Baranya megyéről tudni kell, hogy 3 nemzetiségű megye. Magyarok, svábok, és horvátok élnek itt. Kozáron, ahol a szüleim laktak, csak német nyelvű iskola volt. Engem a szüleim mindenképp magyar iskolába akartak járatni, ezért a nagynénéimnél Mágocson kezdtem az iskolát. Mágocson egy kis létszámú, két zsúfolt tantermes 6 osztályos magyar, és egy német nyelvű polgári iskola is volt. A Felvidék visszacsatolását követően édesapám Kárpátaljára került. Polenán laktunk, ez egy fürdőhely, ami nagyjából félúton van Verecke és Munkács között. 20 km-re van tőle Szoyva kisvárosa, ami arról nevezetes, hogy a II. világháború vége felé, a II. ukrán front idején (1944-45-ben) itt gyűjtötték ezrével táborba a német és magyar nemzetiségűeket, hogy aztán a Gulag-ra hurcolják őket. (A város határában több tízezres tömegsír van.)

KS: Miért kellett a Felvidékre költözniük?

FI: Édesapám erdész volt. A herceg Eszterháznak óriási birtokai voltak azon a vidéken. Lux Zoltán főmérnök volt az igazgatója annak az erdőbirtokoságnak. Ő felkerült egy nagyvállalat vezérigazgatójának a Felvidékre. „Latoricza” volt a cseh, és Latorca lett a vállalat magyar neve. Zoli bácsi négy jó emberét vitte magával a Felvidékre, egyikük volt édesapám.

KS: Hol folytatta az iskoláit?

FI: Munkácsra jártam két évig középiskolába. Aztán közeledett a front. Édesapám főnöke mind a négy általa hozott emberének biztonságosabb helyen szer-

zett állást. Édesapámnak Kassa mellett, a Károlyi gróf erdőbirtokán talált munkát. Apámmal együtt ketten fogadták el a visszatelepülés kapcsán felajánlott új munkahelyet, édesapám Kárpátalján maradt másik két munkatársáról soha többé nem hallottunk. Az új helyünkön aztán csöbörből vödörbe kerültünk, mert kiszáradt megérkezett, és 6 hétig fölöttünk állt a front. Kassán másfél hónapot sikerült kijárnom a harmadik osztályból, aztán október 15-től a front miatt minden megállt. Hazakerültem Kassa mellé, a szüleim lakásába. A negyedik gimnáziumból magánvizsgát tudtam tenni Sátoraljaújhelyen. Sátoraljaújhelyen az ottani piaristáknál jártam két évet, ezután édesapámat Pécsre helyezték, és Pécsen jártam még a cisztercieknél egy, majd az államosított Nagy Lajos Gimnáziumban két évet. 1950-ben érettségiztem. Én még úgy tudtam bejutni az orvosi egyetemre, hogy nem volt felvételi vizsga. Ez volt a szerencsém, mert matematikából nem voltam túl jó. A „gonosz” évfolyamtársaim többször meg is jegyezték, hogy a lehető legjobb szakirányt választottam, mert ha nem amputálják idő előtt legalább két ujjamat, akkor ki tudom majd számolni a graviditás mind a kilenc hónapját... 1956-ban végeztem a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. Utána a Kaposvári Kórház szülészeti osztályán kezdtem dolgozni, ill. már a szigorló évetem is Kaposváron töltöttem.

KS: 1956-ban mi történt Kaposváron?

FI: Kaposváron nem voltak harcok, mint Pécsen, vagy Pesten.

Sívó tanár úr (dr. Sívó József szülész-nőgyógyász egyetemi tanár) összehívta az osztályt („madamokat”, beteghordó fiúkat, és a négy órás kislányokat is), és a következőt mondta: „Ami a németeknek nem sikerült 1941-45-ig, az nekünk sem sikerülhet!” Sívó tanár úr egyébként egy rendkívül okos, és rendkívül szigorú vezető volt. Nála nem csak a percek, hanem a másodpercek is számítottak. Két és fél méter magasan csempe borította az osztályt, vizitkor időről-időre több helyen végighúzta az ujját a csempe tetején... A vizit a vécébe, fürdőbe, a szennyes tartókba is betekintett. Azt mondta: „Ha szétmennek a sebek, akkor nem a műtőben kell keresni az okot, hanem a folyosón és a WC-ben!” Kaposváron két kórterem között laktam másodmagammal egy ideiglenes kórházi szobában. Éjjel-nappal dolgoztam, ill. ügyeltem. Ha nem voltam ügyeletben, akkor is asszisztálnom kellett éjszakánként a sürgős 3 emberes szülészeti és nőgyógyászati műtőknél. (Méhen kívüli terhesség, császármetszés...) Ezt mindig úgy oldották meg, hogy a szigorlók közül volt egy kijelölt ügyeletes, és volt egy bentlakó. Ez talán mai szemmel kissé zsúfoltnak tűnhet, de én nagyon lelkesedtem. Amikor az ember az egyetemen végez, akkor legszívesebben állandóan dolgozna, mindent szeretne megcsinálni, kipróbálni. Nem is csoda, ha a műtéti statisztikám már az első évben magasan fölötté volt az egyik klinikán dolgozó (egyébként ragyogóan

képzett, és „summa cum laude” végzett) volt évfolyamtársaména. Egy klinikán sokan vannak. Gonoszul azt szokták mondani, hogy „egymásba ér a fonendoszkópjuk”. A kisebb kórházakban pedig mindig az volt a cél, hogy a tojáshejjal a hátán érkező fiatal kezdő kolléga minél előbb alkalmas legyen az önálló munkára. Attól ma a „halál vize verné ki” a szakembereket, hogy talán gorombán egy éve dolgoztam az osztályon, amikor megbíztak ideiglenesen helyettesként a Barcsi Szülőotthon vezetésével. Ilyen ma nem fordulhatna elő, mert ma egy rezidensnek kellő gyakorlat és tapasztalat híján nem adhatnak ilyen megbízatást. Sívó tanár úrnak ebben az esetben el kellett döntenie, hogy az én szerény személyem, ez a „fiatal krampusz” alkalmas lesz-e a feladat ellátására, vagy sem. Ő valószínűleg kellő mérlegelést követően alkalmasnak ítélte. Barcsen egy nagyon szép kastélyban volt egymás mellett egy Szülészeti és egy Szemészeti osztály. Szoktuk mondani egymás közt, hogy nagy valószínűséggel azért ez a két osztály került egymás mellé, mert mind a kettő neve „Sz” betűvel kezdődik. Abban az időben Zala és Somogy megyében sok volt a trachomás beteg. A szemészeti osztály vezetője egy kolozsvári illetőségű szemész professzor volt, aki a háború után Magyarországon maradt. Az ő politikai megítélése sem esett a legjobbak közé. A felesége egyenesen egy grófnő volt. A tudását viszont elismerték. Esténként vacsora után gyakran összejöttünk. Az ember többet tanult kettőjüktől Magyarország történelméről, mint az egyetemen. Egy másik ilyen élményem is volt. Ugyancsak helyettesként kiküldtek egyszer Marcaliba, mikor a Czipri Matyi bácsi infarktust kapott és meghalt. Az osztályt akkor az a dr. Tombor János vezette, aki egyel előttem végzett, és én voltam a segéderő... Erre ma azt mondanák, hogy „Atya Úr Isten!”. Ott is voltam 2 hónapot, és szintén átélhettem esténként ezt az irodalmi, történelmi „továbbképzést”. A gyermekosztály főorvosa mindig összegyűjtött két-három fiatalot, és beszélgettünk. Annyira érdekes történetek hangzottak el, hogy tényleg többet ért, mintha néhány pótkollokviumot tartottak volna nekünk akár irodalomból, akár történelemből, akár társadalomtudományokból.

KS: Miért kellett mégis eljönnie Kaposvárról?

FI: A szakvizsga előtt nyolcad magammal kerültem ki a Kaposvári Kórházból. Somogy akkor vált TSZ megyévé. Arató doktor, a kórház igazgatója azt az utasítást kapta, hogy akit csak nélkülözni lehet a kórházban, azokat mentse fel az állásukból, mert az üres falusi orvosi állásokat be kell tölteni. Akiket velem együtt kitétek akkor a kórházból, azok mind fiatal, nőtlen emberek voltak. Lehetne persze belevinni egy politikai „hátszelet” ebbe a döntésbe, mert valóban az '56-os események közepette személyzeti részről figyelmeztetést kaptam, hogy „rossz társaságba keveredtem”. Az akkori jövőbelim szülei politikailag nem a legjobb megítélés alá estek. Az édesapja inter-

Pécsi életképek az '50-es évek első feléből. Válogatás dr. Hajdu István képeiből

Orosz tankok 1956-ban Pécsen, a 48-as téren és a Széchenyi téren. Steven I. Hajdu, azaz dr. Hajdu István New Yorkba emigrált cytopathológus professzor képei, aki akkoriban dr. Farbaky Iván egyetemista társa volt

náló táborban volt. Próbáltak néhányszor „jobb belátásra bírni”, hogy ne ezzel a lánnyal járjak, de én nem foglalkoztam ezekkel a politikai „felhangokkal”. Mondtam nekik: „De hisz nem az apjával járok! Az apját nem is ismerem! De ha ismerném is, valószínűleg a lánya tetszene jobban!”. Mondták, hogy „ez nem tréfa dolog, vegyem komolyan!”. A következő papírt kaptam: „Értesítem, hogy az Eü. Minisztérium 192/1955 sz. rendelete, valamint az ezt kiegészítő...számú Eü. Minisztériumi utasítás, valamint a megyei főorvos 27/1080/59 sz. rendelete értelmében az ön munkaviszonya a megyei kórháznál 1959. október 15-vel megszűnik, és a megyei főorvos a népgazdaság érdekeinek szem előtt tartásával önt a fenti időponttól Csurgóra körzeti orvosnak áthelyezi.”

KS: És el is ment Csurgóra?

FI: Nem, még látogatóba sem... Összehívtak minket, és kihírdették, hogy vegyük tudomásul, ez nem örök életre szól. Ránk most ott van szükség, és hát nyilván eljön majd az alkalom, mikor visszatérhetünk. Volt köztünk, akinek csendőr, vagy épp vezérkari ezredes volt az apja. Volt olyan is, akinek püspök volt a nagybátyja. De szerintem az elbocsátásunk végső oka mégiscsak ez a miniszteri rendelet volt, és az a tény, hogy fiatalok voltunk, nőtlenek voltunk. Arató igazgató úr mégsem küldhetett el olyan „beérkezett” embereket, akiknek családjuk volt, gyerekeik voltak.

KS: Jó, tehát akkor nem akart kimenni Csurgóra. De hogy került képbe a mentőszolgálat?

FI: Mindennek története van. Kaposváron akkoriban nem volt kivonuló mentőorvosi állás. Ha egy rázó-sabb szülészeti esethez érkezett riasztás, a mentők fel szokták hívni a kórházat, hogy nincs-e bent egy orvos, aki kimenne velük a helyszínre. Én, mint bentlako, gyakran szóba kerültem. Már szigorlóként is gyakran megcsináltuk, hogy a napi munka után átvonultunk a könyveinkkel, jegyzeteinkkel a szomszédos mentőállomásra, és ha volt valami, akkor mi is kimentünk a mentővel. Örömmel tettük ezt, mert egyrészt legalább láttunk valamit, másrészt meg is fizették.

KS: Milyen autók voltak akkor Kaposváron?

FI: Volt egy hegyes orrú, alacsony Fiat 1100-as, (mint egy mai kombi, az a méret volt) és volt még, ha jól emlékszem, több Phänomen. Komlón aztán később találkoztam az ún. „Csepel kecskével”. A hadsereg utánozni akarta a Dodge Weapont, és Csepel motorral, rövidebb alvázzal, nagy kerekekkel létrehoztak egy magyar sebesültszállító autót. Két vagy négy hordágy volt benne, rettenetesen rázott. Nyári katona koromban ültem benne. Hát még az egészségesnek is szörnyű volt, nemhogy egy betegnek!

KS: Hogy került kapcsolatba dr. Orovecz Bélával?

FI: Amikor elküldtek bennünket, Kaposváron a mentőállomás vezetője dr. Fehér Viktor volt, eggyel fölöttem járt az egyetemen. Viktor időnként főorvosi engedéllyel externált nálunk a szülészeten. Gyakorol-

ta előben a szülésvezetést. Egyszer beszélgetés közben mondta, hogy „Hallottam, hogy mi az ördög, Csurgóra mész!”. Hát mondtam, hogy én oda biztosan nem. (A másik lehetőség az volt, hogy elhagyom a megye területét, de akkor meg kikötötték, hogy csak bányavidékre mehetek.) Viktor mondta, hogy az OMSZ Salgótarjánban és Zalaegerszegen fog hirdetni orvosi állásokat. Akkor írtam egy levelet a dr. Orovecz Béla főigazgató úrnak, és érdeklődtem, hogy volna-e lehetőségem elhelyezkedni a mentők-nél... Rövidesen felhívott, és felrendelt Budapestre. Azt ugye tudtam, hogy Csurgóra nem akarok menni. Csurgó akkor papíron nem, de a gyakorlatban határsáv volt. Ha most én teszem azt, kimentem volna nőtlenül, szülészeti gyakorlattal, belgyógyászati és gyermekgyógyászati ismeretek teljes hiányában, nem hinném, hogy a csurgóiaknak, és a népgazdaságnak nagy hasznára váltam volna. Azt gondoltam, hogy egyedül, egy szál magamban kukorékolni egy faluban kétes dicsőség. Tartottam tőle, hogy könyvekből nem tudtam volna jól megtanulni az általam soha nem látott krónikus, és egyéb betegségek gyógyítását...

KS: Most is van ilyen sajnós. Az általános orvoshiány miatt gyakran tesznek urológusokat, sebészeket a sürgősségi osztályokra. Meg lehet figyelni, hogy mennyire tanácstalanok egy-egy komolyabb belgyógyászati, kardiális eset láttán.

FI: Fordítva is igaz ez! Sokszor a jól felkészült szakembereknél is „beüt a nem várt rövidzárlat”. Bencze doktor mesélte némi iróniával, hogy egy alkalommal mikor jöttek Szegedről egy sebészkongresszusról visszafelé, belefutottak egy több sérültes autóbalesetbe. A sebészek a megszokott kórházi környezetük, és a megszokott eszközeik híján tanácstalanul toporogtak a sérültek fölött. Én is átéltem ehhez hasonlót. Egyik este, pár éves kórházi gyakorlattal a fülem mögött, kérdezték a mentőállomásról, hogy valami komplikált szülést jelentettek, ráérek-e? Mondtam, hogy „persze”! Komplikált szülés? Úgyis hozzánk fog kerülni, legalább előbb látom!” Kimentünk a Kaposvártól jó pár kilométerre levő kis faluba. A ház egy kis kidőlt-bedőlt viskó volt, egy konyha, abból nyílt a szoba, ahol máris háromszor annyian voltunk, mint amennyien rendes esetben befértünk volna. Egy régi támlás, fakeretes ágyon feküdt a vajúdo asszony valószínűtlenül koszos ágyneművel letakarva. A fejrész fatámláján egy hosszú gyertya adta a pislákoló világosságot. Sokan voltunk, megdöbbenően nyomorúságos volt a környezet, és én csak álltam ott, mint „számár a hegyen”. Még mindig ott állnék, ha a Baranyai Pista bácsi, az idős mentőápoló meg nem böki a vállam: „Hát doktor úr, csináljon már valamit!”. A hirtelen képzavar gyorsan elmúlt, aztán a szülés minden komplikáció nélkül rendben lezajlott. Pedig minden előfordulhatott volna. A mentők tudják, hogy sokszor abszolút semmitmondó a hívás, és

nagy baj van, néha pedig jelentéktelen dolgok miatt is „farkast kiáltanak”.

KS: Milyen volt, amikor fogadta végül Orovecz főigazgató úr? Milyen ember volt ő?

FI: Vehemens, lényegre törő ember volt. Stílusában hasonlított a Sívó tanár úrhoz. Kemény volt, határozott volt, tudta mit akar. Megkérdezte tőlem, hogy: „Miért akarsz te mentőorvos lenni? Miért nem jó neked a szülész? Miért hagytad ott a kórházat?” Én mondtam neki, hogy főigazgató úr, jó volt nekem a szülész, de a kórházat rajtam kívülálló okok miatt el kellett hagynom. „Mit csináltál?” – kérdezte. De mielőtt még kinyithattam volna a számat, így folytatva: „De különben is, ne fáraszd magad, majd utána nézek!” Akkor még kérdezett egy-két dolgot, hogy hol végeztem, meg miért, meg hogyan... De úgy éreztem, hogy ezek már csak amolyan „udvariassági körök”. (Ha már feljöttem vidékről, valamit mégis kérdezzem tőlem.) „Jó, majd értesítjük!” – mondta a beszélgetés végén, majd kezet nyújtott, és jelezte, hogy távozhatok. Hát ebből én semmi jóra nem számítottam.

KS: Ez a Markó utcában volt?

FI: Igen, ott. Aztán azt gondoltam, hogyha ez nem sikerül, akkor még mindig ott van Pécsen egy bányarvosi állás, ahova elhelyezkedhetnék. Másfél, két hét múlva kaptam egy telefont, hogy újból menjek fel Budapestre a főigazgatóságra. Dr. Orovecz akkor már többet kérdezett rólam. „És hát akkor hova akarsz menni?” – kérdezte végül. Bajban voltam, mert eredetileg úgy volt, hogy a megyén kívül csak bányászvárosba engednek el, de én a felkínált két lehetőség (Salgótarján és Zalaegerszeg) közül inkább Zalaegerszetre szerettem volna eljutni. Egy merész húzással a következőt válaszoltam: „Főigazgató úr, én úgy szeretném, hogy Salgótarjánt írjak a kérvényre, de Zalaegerszetre jussak!”. „Tehát nem csak te hazudsz, hanem én is hazudjak?” – kérdezte megvilágító tekintettel. „Vannak rokonaid Egerszegen?” – Nincsenek. „Hát akkor miért akarsz Egerszetre menni?” Hirtelen nem tudtam mit mondani, hát azt válaszoltam: „Mert közelebb van Pécshez, és a Balatonhoz!” Erre azt mondta: „Ez kétségtelen...” Hát én akkor hazautaztam, megírtam a kérvényt, még meg is hagytam a kórházigazgató úr titkárnőjének, aki egy nagyon aranyos, kedves nő volt, hogy majd akkor tegye a főnöke elé a papírom, amikor már legalább a századik aláírásnál tart. Így ment át a kérvényem minden csont nélkül, és 1959. szeptember 18-án Zalaegerszetre kerültem a Zala Megyei Mentőszervezet vezető főorvosának.

KS: Hogy történt ez? Elutazott Zalaegerszetre, és bemutatkozott, hogy holnaptól én vagyok a főorvos?

FI: Hát majdnem így, de nem teljesen. Egy nagy utazóládám volt, abba beraktam a holmijaimat, felültem a motoromra, és elrobogtam Egerszetre. Pár hónappal szakvizsga előtt voltam. Úgy terveztem,

hogy várok itt a mentőknél egy fél évet, amíg kicsit csöndesebb lesz a világ, és továbbállok majd egy meghirdetett szülész-nőgyógyász állásra. A fél évből aztán 38 év lett...

KS: Milyen motorja volt?

FI: Pannónia motorom volt, de Danuviával kezdtem. Motorhoz jutni akkoriban nem volt egyszerű dolog. Az egyik idősebb szakorvos kollégámnál szült egyszer egy nagyker vezetőjének a felesége. Amikor aztán a „megköszönömre” került a sor, akkor a Jancsi szelíden tiltakozott, mire a nagykeres úr erősködött, hogy „hát doktor úr, bármit kívánhat!”. Akkor a Jancsi megkérdezte, hogy „motor is lehetne az a bármi?”. – Lehet! „És kettő motor is lehet?” Na, erre nagyot nyelt az illető, és azt mondta, hogy „rendben van, kettő motor lesz!”. Be is tartotta a szavát. Este kilenc óra körül két szakember tolt be a motorokat a kórházba, hogy ne legyen olyan feltűnő, mert hármát kapott a megye... Így jutottam a Danuviához. Aztán, mikor a Magyar Karcsi barátom, aki belgyógyász volt, lecserélte a Pannónia motorját egy Moszkvics személygépkocsira, pénz kellett neki, tőlem pedig éppen kérték a Danuviát, így aztán megvettem tőle a Pannóniát, és kismotorról nagymotorra váltottam. Nagyon szerettem motorozni, az első napomon tehát motorral jelentem meg a fiúknál Zalaegerszegen.

Bal oldali képen prof. dr. Donhoffer Szilárd, a kór-élettan egyetemi tanára, jobb oldalon dr. Cholnoky Jenő egyetemi kémia tanár. Dr. Hajdu István képeiből

KS: Na és milyen volt az első találkozás?

FI: Egész komoly kis „beiktatási ceremónia” volt. Lejött Orovecz főigazgató úr Budapestről, és eljött dr. Berentés Ernő is Nagykanizsáról. Bemutatták a mentős bajtársakat, végignéztük az állomást. Akkoriban Egerszegen részállásos állomásvezető főorvos volt napi négy órában a dr. Horváth Imre bácsi városi tisztí főorvos. (Vagy ahogy mindenki nevezte: „Pipás” Imre bácsi.) Természetesen hozzá is elmentem, mint ahogy mindenkihez. Elmondta négy szemkört is, amit a mentőállomásról tudni kell. Mondta, hogy „ezek a mentősök rendes emberek”. A legfontosabb, amit tanultam tőle, talán az volt, hogy „új ember vagy, és feltételezik, hogy semmihez nem értesz. Éppen ezért bármikor, akár éjjel fél egykor is hívjál

fel! De ami még fontosabb, akármit kérdeznek, amit nem értesz, ne mondjál se igent, se nemet. Csak annyit mondj, hogy „Köszönöm a kérdést! Majd végiggondolom!”. Így nem fogsz sem marhaságot mondani, sem marhaságot csinálni. Az első időben fordulnak majd hozzád olyan keresztkérdésekkel, amikkel valószínűleg csak tesztelni akarnak. Nem hiszem, hogy azt fogják kérdezni, hogy „Ha ég a ház, mit csináljunk!”, mert akkor egyszerű a válasz. Inkább olyan kérdéseket fogsz kapni, amikre nagyon logikusnak tűnhet az „A”, vagy a „B”, vagy a „C” válasz is, de nem biztos, hogy bármelyik is jó... Ez számomra rendkívül fontos jó tanács volt a későbbiekre nézve is, mert amihez az ember nem ért (és én az első időben valóban nem érttem a mentőzéshez), azon a területen könnyen ingoványos talajra tévedhet, és elvesztheti a szakmai tekintélyét. Donhoffer professzor úr, a roppant szigorú és nagy tudású kórtan tanárunk szokott felsorolni ugyanarra a kérdésre 5 lehetséges választ, majd a következővel folytatta: „Mindez rendkívül logikus, de nem igaz!”, és akkor elmondta a hatodik, helyes választ.

KS: Hány kocsit volt Zalaegerszezen?

FI: Három futó kocsit volt. Két huszonnégyes Phanomen Garant és egy nappalos Barkas Framo. Aztán annak öröme, hogy a megyét áttették Zalaegerszegre, egy fekete-fehér Warsawa főorvosi kocsink is lett. Ennek a pótkereke fönt trónolt a kocsi tetején, és ha kinyitotta valaki a hátsó csomagtartót, akkor ott egy hordágyat lehetett kihúzni. A hordágy összehajtható volt, a hátsó fa üléstámlát lehajtva azal együtt a hordágyvezető sín egy szakasza is lehajlott.

KS: Hány ember dolgozott akkor Zalaegerszezen?

FI: Hát, hogyha én lefordítom a kocsikra lebontva ezt a kérdést, akkor egy 24 órás kocsihoz kell ugye 5 ember. Kb. 15- 20 ember dolgozott összesen a mentőállomáson.

KS: Találkozt-e Nysa mentővel?

FI: A keszthelyi mentőállomáson találok egyet az egyik első Nysával. Keszthelyen voltam valamiért, és egyszer csak berobogott a mentőállomás udvarára egy csodálatosan csillogó-villogó új mentőautó. Pécsről hoztak vele beteget. Hát úgy néztünk rá, hogy majd kiesett a szemünk. Később aztán, mikor közelebbről is megnéztük, már kevésbé tetszett annyira...

KS: Hol lakott Zalaegerszezen?

FI: A mentőállomás kerítés-szomszédjában biztosítottak nekem egy albérleti szobát, és volt egy irodám a mentőállomáson. A Miklós barátom, aki a Honvéd Kórház sebészeti osztályáról került Zalaszentivánra, gyakran rendelkezésemre bocsátotta a körzeti orvosi lakását. A Zala Megyei Kórházban is gyakran ügyeltem, és ott is volt egy ügyeletes szoba, ahol volt helyem... De hát egy nőtlen ember az nagyon vigan él, ott hajtja le a fejét, ahol épp ráestedik.

KS: Mennyi ideig dolgozott Zalaegerszezen?

FI: 1961. május 8-ig. Megvan az áthelyezési papírom: „Értesítem, hogy 1961. május 8-i hatállyal felmentem önt a Zalaegerszegi, a Novai és a Keszthelyi Mentőállomás vezetése alól, miután ez időponttól áthelyezést nyert a Pécsi Mentőállomásra. Egyben megbízom Mohács, Siklós, Szigetvár állomásokon a főorvosi teendőik ellátásával.” (Aláírás: dr. Orovecz Béla főigazgató.)

KS: Tehát akkor Nova, Keszthely, és Zalaegerszeg ellenőrző főorvosa volt. Nagykanizsa egy külön „kaszt volt”, vagy hogy volt ez?

FI: Kanizsa egy érdekes volt... Egyrészt évszázados vita volt Kanizsa és Egerszeg között a megyeszékhelyet illetően, másrészt Kanizsán Berentes Ernő bácsi volt az állomásvezető főorvos, aki valamivel előttem még, vagy tán egészen az érkezésem napjáig a megyének volt a főorvosa. Na most, Ernő bácsival érhetően nem volt az első pillanattól csodálatosan jó a kapcsolatunk. Bárki elképzelheti, ő a 60-as éveit taposó tiszt főorvos bácsi volt, most odakerült a nyakára egy tejfeles szájú fiatal „krampusz”, akitől minden várható, csak jó nem.

KS: Milyen volt az első találkozásuk?

FI: Udvarias! Mint említettem, akkor találkoztunk először, mikor a főigazgató úr engem Zalaegerszezen beiktatott. Arra a napra fölhívták az Ernő bácsit is Zalaegerszegre. Ernő bácsi engem akkor gyanakodva méregetett. Ráadásul olyan korszakot éltünk, amikor a hatalomtól félni kellett. Hogyha 1959-ben egy fiatal krampuszt valahova odahelyeztek vezetőnek, attól sok jó nem volt várható. Azt gondolhatták, hogy minimum valami „pártkrampusz” lehet. Havonta egyszer lejártam Ernő bácsihoz Kanizsára. Ő mindig kérdezte: „Na, mit akarsz megnézni?” Én mindig mondtam neki: „Semmit, egyedül csak téged!” Be mentünk a szobájába, és sokat beszélgettünk, többet tücsökről és bogárról, mint a mentőállomásról. Egyrészt, különösen az elején, jobban értett a mentőzéshez, mint én. (Pontosabban ő értett hozzá, én nem.) Másodsorban rút dolog lett volna olyat éreztetni vele, hogy „most én vagyok ám az első számú főorvos, te pedig a második”. Ernő bácsiban lassan oldódott fel a félelem, és a gyanakvás. Talán az egyik legemlékezetesebb közös pillanatunk akkor volt, amikor Ernő bácsit feljelentették a pártbizottságon, mert nem engedte a pártgyűléseket munkaidőben a mentőállomáson tartani. Ernő bácsi félve elmondta nekem, hogy berendelték a pártbizottságra. Akkor én azt mondtam neki, hogy oda én is jövök. No, elmentünk, ő hívatta, én hívatlanul. (Hozzáteszem, én nem vagyok és nem voltam tagja soha semmilyen politikai pártnak.) Ott először én bemutatkoztam, és elmondtam, hogy ugyan hívatlanul, de el szándékoztam jönni, hogy bemutatkozzak, mert egy idő óta itt dolgozom a megyében. Akkor ott a fülem hallatára az Ernő bácsi fejére olvasták a feljelentés tárgyát. Én akkor hozzá szóltam, és mondtam, hogy egyet ne felejtssenek el, a

mentőállomáson január elsejétől december 31-ig állandó szolgálat van, mialatt bármilyen összejövetel történik, a telefonos szolgálatvezető közben szüléshez, lovas balesethez, rosszulléthez, vagy épp vonatgázoláshoz riaszthatja a bajtársakat, ez pedig megzavarhatja a párttagok gyűlését. Előfordulhat, hogy be kell rekeszteni az ülést, mert mindenki kivonul. Márpedig én amennyire tudom, a pártgyűlés egy olyan fontos összejövetel, mely a tagság teljes részvételét kívánja! Ebből kifolyólag én is úgy gondolom, hogy a pártgyűlés zavartalansága munkaidőben a mentőállomáson valóban nem biztosított. Szerencsésebb lenne munkaidőn kívül, egy más helyen tartani az összejöveteleket. Na, ezzel az érveléssel úgy láttam, hogy megzavartam az „illetékes elvtárs” stabil álláspontját...

KS: De ezzel ön tulajdonképpen kimentette a Berentés főorvos urat!

FI: Hát kis túlzással, de valahogy úgy... Nekem nem volt sok veszteni valóm. Beadtam az „elvtársaknak”, hogy Berentés doktor nem a párt működését akarja megakadályozni, hanem „a gyűlések zavartalan lefolyását kívánja biztosítani”. És bevették...

KS: Hát ez szép dolog volt!

FI: Ernő bácsi, mint később elmondta, úgy jött el otthonról, hogy elbúcsúzott mindenkitől. (Kisebb dolgokért is jött annak idején a „fekete kocsi”, és vitte a „deviáns”, „osztályon kívüli” stb. szerencsétleneket évekre az ÁVH börtöneibe.) Az öreg valahogy alapjában is olyan ember volt, aki kicsit mindentől félt. A fia ugye sok évig orosz munkatáborokban sínylődött. A családjá politikailag biztosan nem a legjobb megítélés alá esett... Mikor eljöttünk, bandukoltunk a járdán, egy darabig csönd volt. Aztán Ernő bácsi hozzám fordult, és azt mondta, hogy ő nem volt biztos benne, hogy ma haza fog kerülni. Azt is mondta, hogy ő úgy érzi, félreismert engem, és nagyon köszöni, amit az érdekében mondtam!

KS: Változott-e valami a kapcsolatukban ezután?

FI: Addig az volt, hogy amikor Kanizsáról a garázs-mesterrel följöttek időnként Zalaegerszegre, akkor a szerelőknek az aknában kellett tüsténkedni. A főorvos úr ától cettig mindent végignézett. Ellenőrizte még a takarítónők munkáját is, hogy van-e pókháló, meg por. Ezután az eset után elmaradtak az ilyen szigorú ellenőrzések. Én pedig megegyeztem az Orbán Gyula megyei garázmesterrel, aki az ellenőrző körutakon a sofőröm volt, hogy eddig se, de ez után se fogunk megnézni semmit Kanizsán! Hanem amikor lemegyünk, ő a Szigeti Gyula barátjával fog beszélgetni, én meg az Ernő bácsival.

KS: Milyen kocsik voltak akkor Nagykanizsán?

FI: Ugyanaz volt, mint Zalaegerszegen. Két Phanomen volt, és egy Barkas Framo.

KS: Emlékszik-e valakire a kanizsai mentősök közül?

FI: A Szigeti Gyula garázmesterre emlékszem, ő egy jópofa ember volt. A Labricz Sándor volt a fő-

ápoló. A Polai Károly volt az őrsvezető, ő egy udvarias, választékos beszédű, amolyan régi vágású úriember volt. Ernő bácsiról még a dolgozók kapcsán eszembe jutott valami. Az OMSZ akkoriban jó néven vette, ha azok, akiknek nem volt meg a nyolc általános (mert a régi rendszer szerint, csak 6 elemít végeztek), munka mellett esti iskolában ezt elvégezték. Ernő bácsi rendszeresen megcsinálta, hogy amikor egy-egy ápoló esti iskolába ment, akkor azon a délutánon és estén ő volt azon a kocsin az ápoló. Ernő bácsi kicsit félős természetéről még annyit, hogy gyakran kérdezgette: „Nem lesz ebből baj?”. Én meg mindig mondtam neki, hogy „Ernő bácsi, rám kell hivatkozni!”.

KS: Emlékszik-e abból az időből valamilyen különös esetre Zala megyében?

FI: Hajmeresztő dolgokra nem. A TSZ-ek nem voltak annyira gépesítettek. A közúti forgalom jószerevel a hivatásos gépkocsivezetők által vezetett szolgálati kocsikra, buszokra korlátozódott. Az utakon nem voltak nagyon autók. Ráfutásos, vagy tömeges autóbalesetek nemigen fordultak elő. Sok mezőgazdasági balesetre emlékszem, melyeknek a „közös forgatókönyve” kocsiról, lóról, szőlőtermesztésről szólt. Traktoros balesetünk talán nem is volt. Volt viszont olyan esetünk, amikor egy illetőnek a feje bekerült a lovas szekér alá. A kocsikerék úgy „megskalpolta”, mint az indiánok a filmekben. Gyakori volt a „megrúgta a ló”, „hordó odacsípte a három ujját”, „lovas kocsiról leesett”, „megharapta a disznó”, „kaszával, kapával elvágta a lábát” típusú bejelentés. Szülés is sok volt, de nekem ez volt leginkább az életelemem. Heti kétszer ügyeltem a kórház szülészeten is.

KS: Valami sztori Zalaegerszegről?

FI: Zalaegerszegen dolgozott egy Rácz József nevű, nagydarab, masszív, erős gépkocsivezető. A hadsergnél ejtőernyősként szolgált. Szokta mondogatni, hogy az MHSZ ejtőernyőseinek könnyű dolga van, mert akkora ernyővel ugranak, mint a „fél város”. Így akkorát sem zökkennek, mintha egy hokedliről lépnének le. Bezzeg az ő idejében! A géppuskaropogás közepette, ahol gránátok robbantak, kis ernyővel kellett ugrani, hogy ne tartson sokáig a leérkezés. (Mert különben, nemzetközi egyezmény idevagy oda, könnyen az ellenség „golyófogójává” vált az ember.) „Hát, ha a mostani nagy ernyővel ereszkedtem volna le, akkor 20 lyukkal a hasamban értem volna földet!” – mesélte Józsi bácsi, és még hozzátette: „Kis ernyővel viszont nagyot zökkenünk ám! Olyanforma érzés volt, mintha egy villanyoszlop tetejéről kellett volna leugrani minden nélkül!” Az egerszegi állomásnak lapos, kátránypáppal bevont teteje volt. Csatornajavítás miatt egyszer fölküldték a tetőre a Rácz bajtársat. Nyár volt, irtalmatlan hőség. Mikor fölment, gyorsan bezárták a tetőre vezető ajtót, aztán mondták neki, „ha valóban ejtőernyős voltál, akkor gyere le pajtás!” (Azért

három méternél jóval magasabban volt.) Hát azt a képet soha nem felejttem el! Addig mondogatta a Rácz, hogy „hát meleg van, ne csináljátok”, „ne hülyéskedjete”, „engedjete le”, „engedjete le, mert leugrok”, amíg egyszer csak „hopp”, és már lent is volt! „Na ugye mondtam, hogy leugrok!” – mondta. Talpra érkezett, semmi baja nem lett. Mesélték róla, hogy az első emeletről sem szokta nagyon koptatni a lépcsőt...

KS: Tehát, ha jól értettem, akkor ön ezt az egész mentőzést csak egy átmeneti „kirándulásnak” szánta a következő lehetőségig, amikor újra el tud majd helyezkedni valamelyik szülészeti osztályon...

FI: Igazából az döntötte el a sorsomat, hogy áthelyeztek Pécsre.

KS: Mennyi ideig dolgozott Pécsen?

FI: 1961. május 8-tól 1998 januárjáig.

KS: Úgy tudom, a mai napig aktív tagja a Magyar Oxyológiai Társaságnak, és jelenleg is oktat szülészetet és orvosi latint.

FI: Először megcsináltam a szülészeti szakvizsgát, aztán szakvizsgáztam még egészségügyi szervezésből, és oxyológiából is. Olyan szerencsém volt, hogy nem csak a mentőszakápolói tanfolyamokon oktathattam, hanem a pécsi egészségügyi szakiskolában is. Valóban még a mai napig is oktatok orvosi latint, épp a múlt héten, pénteken zártam le egy félévet egy főként mentőápolókból, és masszörökből álló osztállyal. Idén négy osztályt „keserítettem el” a latin főnévragozással, de már kaptam egy újabb turnust szülészettől és latinból a következő félévre is. A Magyar Vöröskeresztnek 8 évig voltam a megyei elnöke, autóvezetőket máig is vizsgáztatok. Hadd hencegjen kicsit velem, hogy utódom az Orvostudományi Egyetem emeritus professzora, a Magyar Tudományos Akadémia nyilvános rendes tagja. A megyei vezetésben rajta kívül még két aktív orvoskari professzor van... Tehát csak azt akarom elmondani, hogy a Vöröskeresztnél rendkívül tiszteletreméltó csapatban volt alkalmam dolgozni.

KS: Mikor kinevezték Pécsre, elbúcsúzott a zalai mentősöktől?

FI: Igen, elbúcsúztam a zalaegerszegi, és a szombathelyi csapattól is. Akkoriban sokat helyettesítettem Szombathelyen is. Pongrácz bácsi volt a szombathelyi mentők főorvosa... Berentés Ernő bácsival akkor találkoztam utoljára.

KS: Biztosan értesült róla, amikor 1965-ben Berentés főorvos úr hirtelen meghalt.

FI: Hogyne, értesültem a halálhíréről, és lesújtott. Az OMSZ egy hihetetlenül érdekes nagy család, bármelyik részén történik valami, arról a családtagok rövidesen tudomást szereznek. Sajnos nem tudtam elmenni a temetésére. Sajnálom, hogy – mint olyan sokan közülünk – nem élvezhette sokáig a nyugdíjas éveket!

KS: Orovecz főigazgató úr halálára (1966) hogy emlékszik?

FI: Emlékszem, valami szállítás kapcsán Budapesten jártam a halála utáni napokban. A titkárnői mesélték, hogy a halála előtt két nappal azt mondta a főigazgató úr, hogy „most van egy kis időnk, csináljunk rendet és takarítsunk”. Minden iratot, ami nála volt az OMSZ főigazgatóságának valamelyik osztályáról, visszarakott, ill. visszavitetett a helyére. A felesleges iratok selejtezésre kerültek. Óriási rendet csinált, és két nap múlva meghalt... Ott voltam a temetésén. Úgy tudom, hogy még életében felterjesztették Kosuth díjra, de valamilyen adminisztrációs hiba miatt nem kapta meg, pedig megérdemelte volna.

KS: Pécsen milyen viszonyokkal szembesült?

FI: Az volt a pajzán helyzet, hogy az elődömet (dr. Than Berci bácsit) fegyelmivel leváltották ugyan, de egy darabig még itt maradt a mentőknél, és hát mit mondjak, nem volt öröm az életem... Engem úgy küldtek oda, hogy „rendet kell csinálnom!”.

KS: Volt-e valami furcsaság, amire felfigyelt, mikor oda került?

FI: Amikor Pécsre kerültem, a fertőző szállításokért még plusz pénzt fizettek, de csak akkor, ha meghatározott számú fertőző eset összejött. Amikor valaki már kezdett közel járni a meghatározott számhoz, akkor a szolgálatvezetők úgy kezdték összevadászni neki az utolsó fertőző szállításokat. Ahogy annak idején szokták mondani: „Mindenki Puskásra játszott a labdát.”

KS: Úgy tudom, a jelenlegi Pécsi Mentőállomás épülete is önnek köszönhető...

FI: Hát valóban, az én főorvosi munkám során építettek meg a jelenlegi, megyei mentőállomás céljára tervezett épületet. Az előző épület a Petőfi utcában nagyon szűkös volt már. Az is mentőállomásnak épült, csak nem ekkorának. Ikertestvére volt a székesfehérvári állomásnak. Alul volt az utcafronton 5 garázs, ezek közül az ötödiket befalazták, és az lett emeletes ágyakkal az éjszakai tartózkodó. Egy réz korlátokkal szegélyezett viszonylag szűk, „márvány hatású” csigalépcsőn lehetett és lehet feljutni ma is a szolgálatvezetéshez. Fent két kicsi iroda volt egymás mellett. (Szolgálatvezetői, és „soros” személyzeti tartózkodó.) Aztán volt egy főorvosi szoba, egy orvosi szoba, egy zuhanyzó és egy ambulancia. Az orvosi szoba koedukált volt. A kocsik legnagyobb része kint állt az utcán. Volt bent két akna, és általában mind a kettőn javításra váró kocsik álltak. Bent volt viszont a Rohamkocsi, cserépkályhával kívülről fűthető garázsban, hogy bármikor azonnal indulni tudjon. Először az egyik Nysából varázsoltunk rohamkocsit, aztán jött a Phanomen, és ez már nagyobb volt. Jó nagy telek voltak. Kint az utcán sorban álltak egymás mögött a kocsik. A 6 órakor kezdő szolgálat söprűvel próbálta lepucolni a havat az autókról. A rendszámablát söpörték le először, ha az ő kocsijuk volt, akkor kiásták, ha nem, akkor mentek egyel to-

vább... Az éjszakaiban volt egy cserépkályha. Ha a szolgálat hosszabb időre kivonult, mire visszaértek, a tűz már leégett, a szoba kihűlt, újra tüzet kellett rakni. Az épülethez hozzáépítettek a földszinten, a garázsok mellé egy nappali helyiséget 2X2 hosszú paddal és két asztallal. Ennek a helyiségnek a leválasztott részében volt az ételmelegítő, és a mosogató. Ha netán délután fél négy tájékan ért haza valamelyik kocsis, és enni akartak, az várt egy darabig, mert a zománczott szűk kis mosogatóban a gázbojlerből kivezetett gumicsővel a szerelők „zuhanyoztak”. (Ha a Tisza Laci zuhanyozott, mindig kiszólt, hogy „várjatok az ebéddel!”.) Szóval elég nyomorúságos volt ez a régi mentőállomás. Erre sikerült felépíteni az új állomást, ami már akkor kicsinek bizonyult, de a régi megtartása mellett elég volt.

KS: Hány kocsis volt akkor Pécsen?

FI: A túlsó állomáson maradt négy, itt pedig 8, és ehhez jöttek még plusz autók. Az első igazi Rohamkocsink, ahogy már említettem, egy Phanomen volt. 1965-66 körül jött, nagyon jó érzés volt beleülni. Két évvel ezelőtt volt egy „Rohamkocsi nap” a mentőállomáson. „Nagyapó meséi” jellegével tartottam ott egy előadást a Phanomen ROKO-ról. Debrődi Gábor, a Kresz Géza Mentőműzeum igazgatója pedig nemrég felhívott, hogy segítsék eldönteni egy vitát. Ugyanis megtaláltak, és visszavásároltak egy régi Phanomen mentőt, de nem tudták eldönteni, hogy az volt-e az eredeti Phanomen Rohamkocsi, vagy sem. Mondtam, hogy nem, mert ennek a felújított „oldtimer” autónak hátul kétfelé nyíló ajtaja van, a régi Phanomen ROKO-ban pedig a hátsó fal egyharmadát le lehetett nyitni, amin ki lehetett húzni a hordágyat. Saját gyártású lehajtható infúziós állványunk volt benne, amit – mint régen a dunai hajók kéményét a híd alatt – le lehetett hajtani kivételnél, aztán vissza. Tehát nem kétszárnyú ajtaja volt, hanem egy lefelé nyíló lapszerű szerkezet volt a hátsó nyílászáró helyén, aminek segítségével a hordágyat ki lehetett húzni, ill. be lehetett tolni. Óriási volt akkor, ha tömeges balesetnél több sérültet kellett szállítani. Ott volt a két hordágy, plusz a hidraulikusan emelhető-süllyeszthető harmadik hordágy, amit „körbe lehetett táncolni”. A hordágy mögötti ülés is kényelmesebb volt, a fűtése is egész jó volt. (Volt benne a fűtésűnek egy a betegtér felől levehető elzáró lemeze.) Hely tehát volt benne bőven, de a pilóták káromkodtak sűrűn... Motorikusan elég sok baj volt a Phanomen mentőkkel. Ha gyorsan akartunk menni, akkor mintha hátramenetbe kapcsoltunk volna. (Mentős szakzsargonnal: „A menetszél jóformán hátulról előre fújta az ESET-zászlót!”) A motort szinte havonta ki kellett szerelni. Mikor mentek a szerelők felé, a Phanomen motorházteteje már szinte „magától felnyílt”.

A Nysákról csak annyit, hogyha valamelyik munkatársunk fölment Pestre egy új kocsisért, és út közben hazafelé nem szorult a dunaújvárosi mentőállomáson

máson műszaki elsősegélynyújtásra, akkor már összetehettük a kezeinket. Arra már azt mondta a szaknyelv, hogy az nem is olyan rossz kocsis. Hát volt, amikor Pestre menet a betegre 3-4 pokróc volt, és gézzel tömködtük be az ajtóréseket, mert olyan huzat volt a betegtérben, hogy meg lehetett fagyni. (Fűtés nem volt bennük.) Műbőr, műanyag, és fém volt a kárpitja. A hátsó ajtó nem zárt rendesen, zsineggel úgy kötöttük be belülről. Három sebesség „hajszolta”. Szóval borzasztó volt... Előfordult, hogy menet közben a tárcsa letört, és a kerék „világgá ment”. A felső hordágy egy tábori hordágy volt. Kissé belógott. Mikor a dunai árvíz volt, napokig lent voltunk mentővel. Bent aludtunk a mentőben. Hát én egy éjszakát töltöttem a Nysában, utána bemenekültem a „Tanyahajó” nevű uszályba. A felső hordágy enyhén szólva nem volt kényelmes fekhely.

KS: Mikor ment nyugdíjba?

FI: 1997-ben kezdtem el „sétálni”, és 1998. január 1-jét már papíron sem a mentőknél töltöttem.

KS: Volt-e valami olyan eset a pécsi évek alatt, amit szívesen elmesélne?

FI: Akik Pécsen dolgoztak, azoknak volt egy olyan speciális területük, ami talán a legsúlyosabb tömeges baleseteket produkálta. Salgótarján és Tatabánya mellett Pécsen történtek a legsúlyosabb bányaszerencsétlenségek. Az ország legmélyebb szénbányája a komlói „Zobák” volt, ebben 571 m alatti mélységben is dolgoztak. (A 70-es években csak a komlói bányákban 6500 föld alatti és külszíni munkás 5 év alatt 11 millió tonna szenet termelt ki.) A Pécsi Mentőállomáson 24 órás orvosi szolgálat volt. Szerencsére sok orvos szívesen jött hozzánk minden klinikáról és kórházból helyettesíteni, már csak kalandvágyból is. Ők többnyire nem a kilátásba helyezett „hatalmas pénz” miatt jöttek hozzánk, hisz a mentőknél dolgozni ma is majdnem „becsület és dicsőség” dolga, hanem a nagytiszteletű professzorok, osztályvezetők azért jöttek, hogy sehol máshol be nem szerezhető tapasztalatokat gyűjtsenek, hogyha ne adj’ Isten, valaha olyan mentési helyzetbe kerülnének, akkor tudjanak segíteni. A Honvéd Kórházból így négy állandó főorvosi segítségünk volt. Amikor az országban a negyedik égési osztály Győr, Budapest, Miskolc után megkezdte működését a Pécsi Honvéd Kórházban, akkor különösen szoros lett a kapcsolatunk. Az égési osztály főorvosa, az intenzív osztály főorvosa, a baleseti osztály vezetője rendszeres bedolgozónk volt... A bányákban néha gonosz dolgok történtek. Az egyéni rekordom néhány perc híján 24 óra, amit a „Vasas II-ben” lent töltöttem. Az én időmben Pécsen 6 működő akna volt: István II, István III, Vasas I, Vasas II, Zobák, Kossuth. (Az István III uránbánya volt.) Pécsen és Pécs környékén egyébként nagyon sok (60-nál is több) már bezárt kőszén és uránérc akna, ill. tárna van. Az uránbányák főként Kővágószőlős és a Mecsek térségében voltak. Gyakran előfordult, hogy a bányában leszakadt a lift,

de még gyakoribb volt a sújtólégrobbanás. A Kossuth akna égésekor, ahol sok halott volt, lent egyetlenegy mentőtiszt képviselte a magyar egészségügyet, a Horváth Feri. Amikor Zobák égett, a bányászok a szellőző szűk légaknán keresztül másztak le a bányában rekedt társaikért, és belementek a tűzbe! Utána kórházba kellett őket vinnünk, mert ami „kiállt rajtuk” az mind megégett. Amit a bányamentők produkáltak egy-egy balesetnél, az emberfeletti! A vasasi balesetnél (a 70-es években) először a 4-es szintre mentem, akkor én voltam egyedül ott. Ezt úgy kell elképzelni, hogy miután leértünk, egy darabig gyalog mentünk, utána négykézláb. Akkor mondták, hogy „Doktor úr! Itt egy darabig húzódjon meg!”. Fölöttem volt egy vastag támasztó gerenda biztosításokkal, oldalt pedig egy szénmonoxid-arány mérő a vajat falán. Akik tőlem 4-5 méterre dolgoztak, azok hason csúszva mentek, és próbáltak előbbre jutni. Két fejtés között ment a rézsű össze, és akik ott voltak, azokat maga alá temette a szén. Jöttek, hogy le kell mennem az 5-ös szintre, mert az egyik bányaorvos nem maradhat ott a pacemaker miatt. Lecsúsztunk egy elhagyott bányaszakaszon, aztán mikor irányban voltunk, elindultunk a bokáig-térdig érő vízben. Mindig az elől haladó bányászsisakját („kobak”) figyeltük, mert amikor mozdult a homloklámpája, le kellett kapnunk a fejünket. Lent bementünk a „tisztá öltözőbe”, nyakláncot kivéve mindent levettünk magunkról, aztán átmentünk a „piszkos öltözőbe”, ott megkaptuk a bányász öltözéket: kobak, nyakbavaló, öv, lámpa, „márka”. (Ez utóbbi a katonai dögcédulához hasonló azonosító tábla.) Mikor odaértünk, a meredek rézsűn mászott négykézláb a bányász, derekára kötve a biztosítás, markában a fejsze. Amikor elért a beomlott szakaszhoz, nekiállt ácsolni. A többiek kapával kaparták az omlást, továbbították az omladékot. Azon a napon abból a szakaszból kijött 4 élő bányász. Amikor engem leváltottak, a többi nyolcat már halva hozták. Zobákon volt olyan sújtólég, hogy 27 halott volt. Kiürítettünk egy helyiséget halottgyűjtőnek. A bánya kerítésénél ott volt a fél Komló. Azt a képet sem felejttem el soha! Amikor egy mentőkocsi kigördült, akkor gyorsan újra becsukták a kaput, és egyszerre 50 ember kérdezte, hogy a „Kovács Pistit viszik?”. (Mert ha viszik, akkor él!)

A Honvéd Kórházba kihelyeztünk egy kocsit tartalék rádióval (még nem voltak mobiltelefonok), és amikor egy kocsi elindult, akkor a Honvéd Kórház első kézből értesült, hogy hány sérült érkezik, csak égettek vagy más sérülésük is van-e, van-e légúti égett stb.... Az intenzív osztály főorvosa volt az osztályozó, mint a közülünk legmagasabb tudású, egyben mentős gyakorlattal rendelkező szakember. Ő döntött, hogy ki hova kerül. A bányorvosoktól tudom, hogy a Baranya megyei szénbányák voltak az ország legveszélyesebb, legtöbb tömeges balesetet produkáló bányái. Nem volt könnyű a helyzet Tatabányán sem. Schlosser doktorral (akinek az édesapja

vájárként egy bányaszerencsétlenségben halt meg) többször ábeszéltem, hogy míg nálunk a vízbetörés volt a bányaszerencsétlenségek legtöbb emberéletet követelő velejárája, nálunk a metángáz robbanás és a tűz. Valamikor a 80-as években volt egy közös előadásunk a Bányaegészségügy országos vezetőjével. (Aki szintén rendszeres helyettesítőnk volt.) Ő az ország összes bányáját ismerve szintén úgy vélte, hogy a Pécs környéki szénbányák voltak az ország legveszélyesebb bányái.

A komlói Zobák bánya volt Magyarország legmélyebb szénbányája.

*(Fotók: www.iparitavkozles.lap.hu,
www.komloi-hirlap.shp.hu)*

Az uránbányák olyanok voltak a szénbányákhoz képest, mint a „Váci utca”. Sokkal tisztábbak, modernebbek voltak, sokkal később kezdték az uránérc bányászatát, és a fontosságuk is más megítélés alá esett. Jobb volt bennük a közlekedés is. Ami az ottani baleseteket okozta, az a robbantás és az omlás volt. Az omlásokkor volt, hogy egy félháznyi törmelék is lejött. Volt olyan, amikor a szerencsétlen betemetettek csak a fél feje látszott ki a háromszobányi aprókavics alól.

Ami még a bányászattal kapcsolatban gyakran előfordult: autóbusz konvojok vitték a bányászokat munkába, ill. munkából. Ezeknek a buszoknak gyakran volt kisebb-nagyobb balesetük. (Sok száz bányász lakott a környező munkásszállókon, és a számukra épített lakótelepeken.)

Egy alkalommal volt egy tömeges fagyaltmérgezésünk 263 mérgezzel. A mérgezetek döntő többsége Szigetvár és környékére tevődött. Amikor ez kiderült, értesítettük a körzeti orvosokat. Azokba a falvakba, ahol csak heti 2-3 alkalommal volt rendelés, mentőtiszteket küldtünk egy mentőkocsival. A mentőtiszt vizsgálta a betegeket a megnyitott orvosi rendelőben, és küldte őket szükség szerint kórházba, vagy látta el őket. Akkor már kiépült a rádióhálózat, mindegyikükkel állandó rádiókapcsolatban voltunk. A szigetvári vár turistaszállóját megnyitattuk, és csináltunk belőle szükségkórházat, aminek ugyancsak egy mentőtiszt volt az irányítója. Ennél az esetben már nemcsak a megyéből, hanem a szomszédoktól, Szekszárdról és Kaposvárról is kaptunk segítséget. Az OMSZ-nál megvan az az előnyünk, hogyha történetesen Miskolc környékén fut bele valamelyikünk egy tömeges balesetbe, akkor ott a kocsiban ugyanaz van, és a személyzet ugyanazon elvek alapján lett kiképezve, mint pl. Szentgotthárdon. Magyarul egy egységes, jól működő rendszer szerint dolgozunk az egész ország területén. A Lentiből, vagy a Szombathelyről való mentős tudja, hogy a társa, aki majd megérkezik a helikopterrel, az ugyanazt tudja, ugyanazt csinálja, mint ő. Aki pedig az OMSZ részekre szabdalását, felosztását, vagy szétrúgását óhajtja, javasolja, az a szerencsétlen nem tudja, hogy mit mond, mit csinál... Nincs tisztában vele, hogy bizony aknamezőn jár, és bármikor könnyen felrobbanhat. Ezt a szervezetet nem szabad felosztani. Az elmúlt több mint 60 évre visszatekintve így lehetett viszonylag kis pénzből hatékonyan megoldani a magyar mentés ügyét. Magyarország viszonylag kis ország, más országokban a tartományi, és regionális mentőszervezetek jobban elkülönülnek egymástól, de nálunk erre a kis területre nem szabad egy széttagolt rendszert beiktatni a jól működő, és Európában is egyedülállóan egységes mentőszolgálat helyett. (Ezt azért hangsúlyozom, mert az utóbbi időben voltak erre irányuló törekvések.)

KS: Család, gyerekek?

FI: Hát a feleségemet látták... Egy fiunk, és két unokánk van. Fiunk, aki a feleségem első házasságából való, az Ideg Klinikán elektronikai szakemberként dolgozik. Szakmájából kifolyólag volt alkalma kint tölteni varázslatos éveket Líbiában, még a Kadhafi érában. Legkisebb unokánk most negyedéves, épp holnap lesz egy előadása. Emiatt nagy izgalomban vagyunk...

KS: Van-e még valami, amit el szeretne mondani?

FI: Néhány érdekességet említenék... A légimentők-nél is dolgoztam néha, és az OMSZ főpilótájával,

Wittinger Kálmán bácsival is volt szerencsém egyszer-kétszer együtt repülni. Kálmán bácsi egyike volt a háborút túlélő pilótáknak. Volt egy pipája, és egy kosztök „acskója”, amiben a dohányt tartotta. Bombázó, és szállító gépekkel repült a háborúban. 49 típusra volt szakszolgálati pilótaengedélye. Nagy gépekkel is repült. Részt vett a sebesültek hazaszállításában az orosz frontról a Kárpátokon át. Ő volt az utolsó pilóta, aki a már körülzárt Buda fölül élve hazajött. Kálmán bácsi azt mesélte, hogy „Schutzmannschaft Kommandónak” hívták őket, mert csupa önkéntes jelentkezőkből állt össze egy-egy gép személyzete. Hárommotoros Junkers gépe (JU-52) volt a német, és akkoriban a magyar polgári légiforgalomnak is.

Junkers Ju-52/3 M, 1932. A Ju-52 a fémépítésű Junkers utasgépsorozat összes eredményének a felhasználásával készült. Ezt a nagyon megbízható, igénytelen, 17 személyes utasgépet a legtöbb légiforgalmi vállalat használta. Magyarországon a MALERT összes vonalán alkalmazták. A pestlőrinci PIRT gyár 26 példányt készített e típusból. Szárnyátvolsága 29,25 m, törzshossza 18,90 m, 3 darab 675 lóerős BMW csillagmotorral 250 km/óra sebességet ért el. (Grafika: Kondor Lajos)

Az oldalára varázsoltak két eltolható ajtót, itt pakolták bele a rakományt. Ejtőernyővel már nem lehetett senkit és semmit ledobni, mert annyira szűk volt a gyűrű, amelyen belül voltak még a magyar és német csapatok. Feladatuk az volt, hogy a Vérmező fölött a lehető legalacsonyabban repülve azon a két tolóajtón keresztül dobálják ki az utánpótlást. Kálmán bácsi azt mondta, hogy ahány puskája volt az oroszoknak, az mind őket lőtte. Amikor hazaérkezett, a mellette ülő pilótatársa súlyos sérült volt, hátul volt a szitávaronccsa lőtt gépen még egy súlyos sérült, és három halott. Ez után az akció után már nem volt kivel, nem volt mivel, és nem volt hová berepülni. A háború után rövid ideig a MASZOVLET-nél dolgozott. 1951-ben, több más „túlélő” pilótatársához hasonlóan, őt is letiltották a hatóságok a nagyobb gépekről. 1957-ig sportgépekkel repült, utána lett az OMSZ főpilótája. A Heine-Medin járvány idején rengeteg kisgyereket vitt Miskolcra Budapestre repülővel. (Miskolc környékén volt a legtöbb járványos gyermekbénulásos megbetegedés.) Egyszer Kálmán bácsival vittünk Szegedre, a gyermeksebészetre egy újszülöttet. Leszállni még le tudtunk, de visszajönni már nem tudtunk a beálló sötétség miatt. A mentőállomáson ettünk egy kis vacsorát és ott aludtunk.

Kálmán bácsi mondta az esti mesét... Emlékszem, Sármelléken leszálltunk vele, és még gurult a gép, de már mindenki futott felénk, és „Kálmán bácsizott”. Később is találkoztunk egyszer Kaposváron, egy nemzetközi repülőnapon ott volt a díszvendégek között. Fölvittük aztán a taszári parancsnokot Budapestre egy 4 üléses Super Aero géppel feketén, de úgy, hogy hason fekve utazott végig a hordágyon. (A jobb elülső ülés helyére egy háromlábú hordágytartó keresztmerevítőt szereltek. A hordágyat először elolták a farka felé, aztán rá erre az állványra, és rögzítették.) Egy újszülöttet vittünk, én hátul ültem, ölemben a babával.

Pécsett mikor megjelent a két helikopter, az első időben nem volt személyzet, csak a szerelő és a pilóta. Az orvost és az ápolót a mentőállomás adta, persze csak ha volt kedve hozzá. Nem volt kötelező, és először meg se fizették. Én sokat mentem. Szegeden, Miskolcon, Zalaegerszegen, de pl. Kanizsán is voltam. A kanizsai azért is emlékezetes, mert térdig érő hó volt. Egy darabig ültünk a gépben, amíg a rotor által keltett „hóvihar” elült. Később, mikor már kaptak a fiúk repülő állást, és fizetést is, szerintem sokan szerettek repülni.

KS: Láttam a TV-ben annak idején a pécsi mentőhelikopter balesetét...

FI: Igen, a Göcsei Miklós balesete, emlékszem... Miklós háromszor rugaszkodott neki az egyetemnek, de nem vették fel. Édesapja katonatiszt volt, aki túlélte a Don kanyart is. Miklós elvégezte a szakápolóit, majd a mentőtisztai főiskolát. Sikerült arra is rábeszélmem, hogy vállalja el a gazdasági vezetői állást. Sajnos tagja volt ennek a szerencsétlenül járt repülő csapatnak. Ez már nem KAMOV, hanem MI-2-es volt. Ha valaki ült már MI-2-esen, akkor tudja, hogy dupla műszerfal van benne, dupla kezelőszervek. Az „anyósülésben” a pilóta mellett elől ülőnek ki volt adva, hogy nem dughatja ki a lábát, és nem foghat meg semmit. Mikor a MI-2-es „függeszkedve” felszállt, akkor a két rotor összeréjének a 96%-a volt szükséges a szárazföldtől való elszakadáshoz. Ha repülőtéren szálltunk föl, akkor olyan ferdén történt a felszállás, mintha igazi merevszárnyú repülő lett volna. A baleset idején nyár volt, a gép a 400 ágyas klinikától szállt fel üresen. Néhány fát, kéményt, és épületet kellett volna nekik a függeszkedés után egy jobbkanyarral kikerülniük. Egy fát kaptak el, és egy nagy kandelábert is kitorve az utcára zuhantak. (Épp nem estek rá senkire.) Miklós feküdt alul, rázuhant ülésestül a pilóta. Hátul volt az ápoló, aki zúzódásokkal megúsza az esetet. A gép füstölt, az ápoló poroltóval elkezdte oltani. 6-8 mentő volt a helyszínen pillanatok alatt. Lefújták a füstölgő gépet, és óvatosan kimentették a sérülteket. A pilótának a két combja törött, Miklósnak csigolyatörése és kartörése volt, de szerencséire nem lett harántlaesiós...

Göcsei Miklós elődjét, Rozgonyi Miklóst is én javasoltam a megyei gazdasági vezetői székbe, pedig ő

csak egy gépkocsivezető volt... Annak idején megkérdezték tőlem, hogy a szenilitásnak ez melyik foka. Na de kérem, ez az ember egy ludovikás tiszt volt! Édesapjától örökölte a vitézi címet. (Édesapja minden katonai kitüntetést megkapott, ötször sérült a háborúban.) A pécsi „Zögerei” (cögeráj) katonatisztképző középiskolába járt. (Ez a katonai középiskola ott volt, ahol ma az egyetem főépülete van.) A tanoncok roppant elegánsak voltak. „Kis tábornoknak” hívták őket. Sötét ruha, piros csík, tör... Miklós szavajárása volt: „A lustaság életmentés!” Kitűnő úszó volt. 1942 környékén az egyesített nemzetközi hadsergebajnokságon megnyerte a 100 méteres gyorsúszást. (Német és olasz bajnokok előtt!) Hetedik gimnáziumban megbukott, és elvileg el kellett volna hagynia a katonai pályát, de kiemelkedő sporteredményeire és édesapja kitüntetésektől borított mellkasára való tekintettel végül hosszas szülői könyörgések után Miklóst visszavették az iskolába. Évfolyamot ismételt, aztán elvégezte a Ludovika Akadémiát, és 1944. augusztus 20-án őfőméltósága vitéz nagybányai Horthy Miklós hadnaggyá avatta. Egy hét szabadság után a frontra került, és valahol Szolnok környékén esett fogságba október-novemberben. Ezek után, ahogy ő mondta: „Öt éves intenzív, bentlakásos orosz nyelvtanfolyamon vett részt a Szovjetunió különböző munkatáborában”. Miután nyugdíjba ment, visszaült ülőkocsira sofőrnek. (Mint a Bitó Tóni bácsi is. Nálunk Pécsett ez nagy divat volt.) Kaptunk annak idején a szocialista országok mindegyikéből szakmabeli vendégeket. Egy orosz doktornő jött éppen, Miklós autót, és társalgást is vezetett. Ez a kissé vágott szemű, talán kirgíz nemzetiségű doktornő csodálkozott, hogy ő volt már Magyarországon, de ilyen jól még senki sem beszélt oroszul. „Hol tanulta a nyelvet?” – kérdezte Miklóstól. Miklós erre felsorolta néhány munkatábor nevét. „Hát hogy lehet az?” – csodálkozott. „Hát hadifogolyként!” – jött a válasz. De az orosz doktornő ezt nem értette. Nagyon fiatal, és nagyon szép asszony volt. Nyilván az ő iskolájukban nem sokat tanítottak a hős szovjetek „baráti vendégszeretetéről”. Miklós mindenhogy próbálta elmagyarázni a dolgot, aztán végül kifakadt: „Ja bílo fasízti officér!”. Na, ezt megértette!

A külföldi vendégeink között sokszor nagyon magas rangúak is voltak. Járt nálunk többek közt: 1. Prof. Dr.med Bernd Domres (Tübingen, Németország), 2. Makarenko Natalia M.M.D. (Moscow, Ministri of Public Health of the USSR), 3. Anischenko Konstantin Nikolaevich (First assistant Minister of Public Health of the Byelorussian SSR-azaz a Belorusz Köztársaság egészségügyi minisztere), 4. Dr. Péter Szilárd manager (Hargita Megyei Mentőszolgálat, a Csíkszeredai Mentőállomás vezetője), 5. Prof. Boris D. Komarov (Moscow, a Ciolkovszkij Kutatóintézet igazgatója), 6. B.S. Pham Khue (Vietnam, Ha Noi), 7. Prof.Dr.sc.med. Kurt Scheidler (Gesellschaft für Notfallmedizin der DDR,

Berlin), 8. Komm-Rat Hans Roth (Bundeskammerrat A.D., Bad Gleichenberg, Austria), 9. mgr.Dyrektor Jerzy Sawioki (Wojewodzka Kolumna Transportu Sanitarnego, Katowice, Lengyelország).

Kurt Scheidler professzornál jártam Németországban. Az általa vezetett kórházat néztük meg Friedrichsteinben, és nála vendégeskedtünk. Nagyon kedves, közvetlen ember volt. Vele többször is találkoztam. Az első találkozásunk Kijevben, egy ottani kongresszuson történt. A kongresszusnak volt városnéző programja. A Dnyeper partján magasan áll a hősi emlékmű, egy örökmécses lobog ott. A négytagú német orvosi küldöttséget ő vezette. Véletlenül mellettük álltam, amikor visszafajtott hangon izgatottan magyarázta a társainak: „Nézzétek, ott lent a kanyarban állt a lazaret (tábori kórház). A tüzéség mögöttünk volt, átlóttek fölöttünk. Előttünk jobbra volt a gyalogság.” Tehát a professzor valószínűleg nem először járt Kijevben...

Egyik kongresszusunkon 3 hivatalos orosz vendégünk volt. A bürokrácia sűrűjében valahol eladmisztrálhatták az érkezésüket, és a reptéren nem várta őket senki. Minden programjukat lemondták. A kaposvári főorvos kollégával azt a megbízatást kaptuk, hogy az orosz vendégeket vigyük végig a Balaton-parton, és út közben menjünk be az útba eső mentőállomásokra. A végén a Kaposvár melletti reptérről fognak hazarepülni. Na, mi reggel megjelentünk a szállodában, és vártuk, hogy lejöjjenek. (Nem tudtuk, hogy lemondták a programokat.) A lépcsőn egyszer csak megjelent az összövetségi miniszterasszony („A Szovjetunió Kétszeres Hőse”) azzal, hogy mogorván elküldjön bennünket, de meglátta a feleségemet, a kaposvári kolléga feleségét, aztán ránk nézett, és mondta, hogy „Szicsasz”, és visszaindult szólni a két férfiembernek... A főpilótánk volt a tolmács, aki szuperszónikus pilóta lévén 3 évet töltött átképzésen a Szovjetunióban. Kitűnően sikerültek a programok. Végigjártuk velük az előre tervezett útvonalat. A miniszterasszony szerintem nagyon elégedett volt.

Egy csomó érdekesség fűz mindenféle külföldi tanulmányutakhoz. A lengyel útra repülővel mentünk Varsóig. Varsóban, Krakkóban, és Lódban volt a tanulmányi utunk három székhelye. Egy tüdőgyógyász is jött velünk a Korányiból. Hárman mentünk, aztán szétváltunk. Engem a mentők vittek magukkal. Varsóból Krakkóba mentem. A varsói kollégák felraktak a vonatra egy jeggyel és egy telefonszámmal. Azt mondták, hogy Krakkóban várnak, de ha mégis elkeverednék, akkor csak hívjam a megadott számot. Fölültem a vonatra. Indulás előtt 3 sötét ruhás idős úr ült be mellém a fülkébe. Mindhármuknak katonai kitüntetések voltak a zakóján. Valamit kérdeztek, és én németül válaszoltam, hogy sajnos nem beszélek lengyelül. „Ja, gut” – mondta foghegyről az egyikük, és egész úton egy szót sem szóltak hozzám. Mintha nem is léteznék. Már besötétedett, amikor a távolban

föltűntek Krakkó fényei. Akkor gondoltam egyet, és megkérdeztem tőlük, hogy Krakkóban pénzzel, vagy tantusszal kell-e telefonálni. Az egyik úr kissé fagyosan, de kitűnő németességgel mondta, hogy „a telefonfülkék ugyanolyanok, mint maguknál Berlinben”. Erre mondtam, hogy nagyon sajnálom, de soha életben nem jártam Berlinben! „Akkor honnan való? Lipcsei, vagy Drezdai?” – Nem, mondtam, Magyarországról jövök. „Hát az Isten áldja meg, mi itt órákon keresztül csak ültünk, és méregettük magát, mert azt hittük, hogy német!” Na, akkor volt Lengyelországban divatban az a találós kérdés, hogy „Mi a különbség Kelet- és Nyugat-Németország között?”, a válasz: „Az ég adta világon semmi, de az egyiket most szeretni kell!”

KS: Főorvos úr! Számomra azért is volt fontos ez a beszélgetés, mert 1989-ben tanított engem a pécsi mentőszakápolói iskolában. Aztán egyszer ellenőrizte a Nysa mentőnket a 400 ágyas klinika udvarán. (Mindent rendben talált.) Kíváncsi voltam, mennyit változott, hát semmit! Ugyanaz az agilis, mesélős „főorvos bácsi”, akinek az orvosi latin óráin nemcsak a nyelvtant, hanem a római műveltség sok érdekességét is megismerhettük. Köszönöm a beszélgetést, és engedje meg, hogy a Nagykanizsai Mentőállomás nevében őszintén gratuláljak ehhez a valóban mozgalmas, és gazdag életúthoz! Jó egészséget, és még sok szép nyugdíjas évet kívánok!

FI: Ha bármiben segíteni tudok, csak szóljanak! Bevallom, először meglepődtem. Sok felkérést kapok ilyen-olyan előadásokra, de hogy elmondjam az életemet, erre kevesen kértek. Köszönöm, hogy felkerestek!

Pécs, 2012. április 17.

2012. május 10-én dr. Göbl Gábor gratulál dr. Farbaky Ivánnak, aki a BÖME születésnapján, a szervezett mentés 125.évfordulóján Mentésügyért emlékérmét vett át a Róbert Károly körüti mentőbázison

Horváth Róbert mentőápoló

KS: Hogy kerültél a mentőkhöz?

HR: Tatán születtem. Győrben érettségiztem a benecéseknél. Nem vettek fel az orvosi egyetemre, és 1975-ben elmentem dolgozni Tatán a mentőállomásra. Ott dolgoztam kivonuló mentőápolóként egészen 1979-ig. Közben Tatabányán, az eü. szakiskolában megszereztem az általános ápoló-általános asszisztens képesítést, majd a mentőszakápolói sulit is ott végeztem.

Horváth Róbert 1975-ben Szalóky Kálmánnal a Tatai Mentőállomás udvarán

KS: Hogy emlékszel vissza a tatai mentős évekre?

HR: Nálam mind idősebbek voltak, akik ott dolgoztak. Két NYSA típusú mentő volt a tatai mentőálo-

máson. Először a csapott elejű, régebbi típus (Nysa 520S), aztán jöttek a csőrös elejű, magasított, tetőablakkal ellátott modellek (Nysa 522S). Sokat jártunk Budapestre (pl. az Országos Pszichiátriai Intézetbe, gyakran éjszaka is) különböző betegszállítási feladatok kapcsán. Ott voltak a közelben a nagy ipari települések: Komárom, Almásfüzitőn a kőolaj-finomító és a timföldgyár, Tatabányán a barnaszénbányák... Ott a vonat volt a fő közlekedési eszköz. Félóránként mentek a vonatok, 10-12 tömött kocsival. Ha elmúlt egy-egy nap vonatbaleset nélkül, akkor már azt mondhattad, hogy jó napod volt... Tatabányát a bányaművelés miatt nagyon gyors iramban fejlesztették. Ott, ha jól emlékszem, az elsők között telepítettek rádiókészülékeket a mentőkbe. A tatabányai rohamkocsi egy ROBUR volt. Volt szerencsém belülről is látni, a két hetes betanuló időm alatt. Jó tágas, világos volt, és a rendszeresített hordágy mellett volt benne egy a falról lehajtható ideiglenes fekhely is. 1976 decemberétől 1977 júniusáig Szőnyben helyettesítettem. Szerencsére, mikor 1978 elején a XII/a aknánál volt az a szörnyű 26 halottal és sok sérülttel járó sújtólégrobbanás, épp nem voltam szolgálatban.

KS: Mennyi volt a kezdő fizetésed?

HR: 1975-ben 1300 Ft kezdő fizetéssel vettek fel, de akkor 3 Ft volt ám egy liter benzin!

KS: Hogy kerültél Nagykanizsára?

HR: Nősülés után, 1979-ben itt telepedtem le. A nejemék lakásába költöztünk Gelseszigetre.

KS: Milyen volt akkor a Nagykanizsai Mentőállomás?

HR: Két épület volt. Az első épületben a folyosó végén balra volt az orvosi szoba, vele szemben egy WC, ill. mosdó. Jobb oldalon elől volt a szolgálatvezetői helyiség, ill. az eü. raktár. Bal oldalon volt a nappali tartózkodó. A hátsó épületben volt a gazdasági iroda, vele szemben egy kis szoba a mentőtiszteknek (többnyire a Dombai Feri használta). Volt egy átmenő folyosó, abban volt egy melegítő helyiség mosogatóval, és egy kétlángos gázrezsóval, ill. a bojlerrel. Mögötte volt egy kis fürdő, korábban káddal... Amikor én jöttem, akkor már kétkabinos zuhanyzó volt benne. Ebből nyílt a kb. 6x5 m-es hálólhelyiség vaságyakkal, és egy kis öltöző. A bejárattól balra volt egy kis WC. Az első épületnek hátul volt a bejárata, a másodiknak oldalt. Három garázs volt – úgy, mint most – egybe volt építve a hátsó épülettel. Egyikben állt az esetkocsi, ami először egy átalakított NYSA volt, később MERCEDES. A másodikban a 6h-18h-ig dolgozó ún. nappalos kocsi állt, hogy reggel mindjárt korán tudjon indulni. A harmadik aknás garázs pedig egy szerelőműhely volt. Ide gyakran beállt éjszakára a nyolcórás kocsi, ez volt a garázmesteri autó. Most ami a negyedik garázs, ott korábban két kisebb helyiség volt, amit egy időben szerszám- és gumiraktárként használtunk. A garázsok előtt, az udvaron volt egy lejtős betonrampa, azon mostuk a kocsikat. Amikor az átépítés volt, az első épületet teljesen lebontot-

ták, a másodiknak is egy részét. A mostani első garázs helyén volt a korábbi öltöző. Annak az alapja fel volt töltve törmelékkal, azt felszedték. A hátsó raktarakat egybenyitották, így abból lett a negyedik garázs. Tehát gyakorlatilag abban az időben két kocsinak volt állandó garázsa, a többi négytel télenyáron az udvarról indultunk. Az udvaron gyönyörű rózsabokrok, és gyümölcsfák voltak. A kórházi irattár felőli részen gesztenyefák álltak, a két épület között (a pingpongasztal, a lengőteke és az udvari rönkfa pad és ugyanolyan rönkfa asztal tőszomszédságában) volt egy nagy sárgabarackfa. A kerítés mellett sorakoztak a szebbnél szebb gyümölcsfák: pogácsa alma, Vilmos körte, húsvéti rozsmaring alma és szilva. Elöl volt még egy meggyfa is, de hamar kiszáradt, elkapta a monília. Az akkor lett ültetve, mikor a cseresznyefát meg a hátsó alma- és szilvafát is ültettük. Volt olyan tél, hogy mikor lelapátoltuk a havat, alatta teljesen egészséges almákat találtunk. Pedig soha nem permeteztünk semmit...

KS: Volt valami konténer is...

HR: Igen. A két épület közé később hoztak az udvarba egy konténer, mely kezdetben irattárként és gyógyszerraktárként működött. (Előtte az irattár a Mészáros Gyuri irodájában volt – egy „Salgó”-polcrendszer függönnyel elválasztva.) Az átépítés idejére az udvar hátsó részébe vitték, oda telepítették a szolgálatvezetést. A konténer az átépítés után elvitték, Zalaegerszegen volt egy ideig „lomtár”.

Az átépítés előtt a mentőállomás udvarán a Kapin Jani legendás rendőrautójával

KS: Kik dolgoztak akkoriban a mentőállomáson?

HR: Dr. Szollár István állomásvezető főorvos, Dombai Ferenc mentőtiszt, Reizner József főápoló (aki a Dombai Feri kiküldetése idejére lett főápolóvá kinevezve), ifj. Szigeti Gyula garázmester, Mészáros György gazdasági vezető, Jakupánecz Gergely ápoló, Jámbor József ápoló, Tóth István gkvez., Jakabfi János ápoló, Krénusz László gkvez., Bánfalvi László gkvez., Kománovics József gkvez., Horváth Ferenc gkvez....Négy ún. „kocsibrigád” volt. Piros, zöld, kék és fekete. A piros volt az ESET-brigád. Az esetkocsin többé-kevésbé állandó személyzet dolgozott. Ide csak és kizárólag a legrátermettebb embere-

ket válogatta össze a főorvos úr. A többi szín a három 24 órás futókocsi személyzetét jelölte. A piros után a zöld brigád volt a legrendesebb, legprecízebb csapat. (Ebbe tartozott pl. a Jakupánecz Gergely ápoló.) („Kocsibrigádok” ma is vannak, ha nem is annyira állandó személyzettel, de a falra kifüggesztett havi szolgálati beosztáson ma is külön jelzéssel van jelölve a manapság dolgozó négy mentőautó személyzete.)

KS: A 70-es években úgy hallottam, szocialista brigádokat is kellett alakítani...

HR: Igen. A kocsibrigádok mellett az egész mentőállomás szinte összes dolgozója alkotta a „Gábor Aurél Szocialista Brigád”-ot. Én lettem a brigádvezető... Nem volt ennek különösebben politikai jelentősége. Brigádnaplót vezettünk, kulturális és sportrendezvényeket csináltunk, plusszmunkákat vállaltunk (pl. építkezéseken). Jutalmazások, nagyobb fizetésemelések előtt a dr. Tóth Péter megyei vezető főorvos mindig elkérte a brigádnaplót (amit én is vezettem), és beszámította, ha az ott leírtak szerint valaki többet teljesített. A Kovács Pista bácsi volt a helyi párttitkár. Ő nagyon szerette volna, hogy én is belépjek a pártba. De én katolikus szellemben nevelkedtem, nem tudtam elfogadni a párt által diktáltakat.

Varga Zoltán és Kovács Ferenc társaságában 1982-ben

KS: Sok munkátok volt?

HR: Eleinte kb. egyenlő arányban voltak mentési és betegszállítási feladataink, de később rengeteg lett a szállítás. A 90-es években már 10-15 szállítás jutott naponta egy-egy autóra. Sokszor alig tudtuk megenni az ebédünket is. Szinte egyfolytában menni kellett. Sok volt a kontrollós, gipszes beteg be a kórházba ill. kórházból haza. Rengeteg művese kezeltet szállítottunk Pécsre, Zalaegerszegrre, később (amikor megépült Nagykanizsán is a műveseállomás) egész távoli helyekről Kanizsára. Sokat jártunk Kaposvárra az Onkoradiológiára, de például Zalaegerszegrre a CT-laborba is. Nem volt Letenye, nem volt Karos... Nagy volt a körzet. Sok volt a távolsági fuvarunk is. Ha volt pesti szállítás, akkor reggel hajnalban már kiindult egy mentőautó, hogy pl. Dobriból, Pákáról, Murarátkáról, vagy Csömödérről reggel hatra már itt

legyenek a betegek a mentőállomáson, és időben tudjon velük indulni a hatos kocsi.

KS: Kaptatok borralalót?

HR: Igen. Havi viszonylatban lehetett számolni néhány ezer forint borralalóval. Persze ez „lutri” volt, mert egyik nap kaptál, másik nap nem... A Kalász doktor szokta mondogatni, hogy: „A mentősöknek nem kell borralaló! A mentősök kapnak fizetést!” Pedig a fia, a Kalász Matyi egy darabig itt dolgozott nálunk. Tudhatta volna, hogy a mentős fizetésből igencsak szűkös a megélhetés... Mi nagyon örültünk annak az ötven, száz forintnak, amit néha kaptunk. De olyanra is akadt példa, hogy egészen egyszerűen nem volt szívünk elfogadni a felkínált pénzt. Egyszer pl. egy kisgyereket mentünk újraéleszteni. Kis faluban, nagyon szegény családhhoz érkeztünk. Amikor az a szegény édesanya látta, hogy a gyermeke életben fog maradni, olyan hálás volt, hogy az utolsó százását is oda akarta adni. Mi pedig látva, hogy milyen szegény, visszaadtuk a pénzét. Akkor meg majdnem sírva fakadt... Kis öregekre is emlékszem, akik hárman összeköltöztek, hogy egyenként, külön-külön ne kelljen annyi lakbért fizetniük. Összeszedték azt a kis borralalót, hogy odaadják nekünk. Hát majdnem megsértődtek, mikor nem fogadtuk el... Ők valóban jó szívvel adták. Egészen más világ volt az!

KS: Van-e olyan emlékezetes eseted, amit szívesen elmesélnél?

HR: Nézd, én az elejétől fogva élethivatásomnak tekintettem a mentőzést. Annyi élmény történt velem, hogy abból akár egy életrajzi regényt is lehetne írni. Csak az ember fiatal korában nem foglalkozott vele, hogy feljegyzéseket készítsen... A nyolcvanas évekből pl. sok otthonszülésre emlékszem. Volt olyan hónap, hogy talán öt szülést is levezettem. Általában lakáson, vagy ritkábban a kocsiban. Az útviszonyok olyanok voltak, hogy nem is szabadott elindulni, ha az ember látta, hogy megkezdődött a kitolási szak. A mentőben különben is olyan hideg volt, mint egy jégveremben... Inkább vártunk egy kicsit ott a lakáson. Aztán, miután levezettük a szülést, az anyát, és az újszülöttet is jó melegen betakargatva indultunk a kórházba. Hála a Jóistennek, soha nem volt semmi komplikáció! A NYSA nem ment el a nagy teleken a havas utakon. Orosztonyba kellett egyszer mennünk szülőnőért. A Rábában ültem elől, az húzta az MTZ-t. Az MTZ-nek még az első ellensúlyai is lepotyogtak, ahogy feltúrtuk felfelé a szántáson át a gyepet. (Akkoriban vágták ki azon a vidéken a gyümölcsöst.) A kenyeret akarták eredetileg fölvenni a hótól elzárt falvakba ezekkel a traktorokkal. Aztán mire odaértünk, kiderült, hogy rossz címet adtak meg a telefonban. Nem Orosztonyba, hanem Pölöskefőre kérték a mentőt a postához. Akkoriban ezek a „bepülős” tekerős telefonok voltak... Sokszor a rossz vonal miatt nem igazán lehetett érteni, hogy mit is mond a bejelentő... Van néhány autóbaleset is, ami nagyon megmaradt bennem. Az egyik ilyen tüzzel kombinált

gépkocsibaleset a palini kápolna előtt történt. A személygépkocsiban négyen utaztak: apa, anya, egy 22 éves fiatalember, és egy kb. 2 éves kisgyerek. Az autó Kanizsáról kifelé tartva nekiütközött egy hídfőnek, átbukott rajta, és a kápolna északi gyámfalát (amiben a gázcső és a gázóra volt) kidöntötte. A kocsit tele volt tankolva. A benzin óriási robbanással mindjárt belobbant. Egy ötnegyed-es csövön füttyülve ömlött a gáz kifelé. Félő volt, hogy gázrobbanás is lesz... Az elől ülő asszony valószínűleg nem volt bekötve, kirepült a szélvédőn keresztül. Különböző sérülései lettek, de életben maradt. A többiek benégték az autóban... Este 21 óra körül történt a baleset, sötét volt már. A szemben lévő ÉPGÉP-től futottak ki a nagy durranásra, de nem tudták őket kihúzni, annyira lángolt az összeroncsolódott autó. A Gál Jani ért ki elsőnek. Ők hozták be az asszonyt. Mivel ömlött a gáz, kint kellett maradnunk sokáig mozgóór-ségben a helyszínt biztosítani. Több mint háromnegyed órába telt, mire a KÖGÁZ le tudta zárni a gázt, és a helyszín áramtalanítása is megtörtént. A tűz csak sokára hagyott alább... A Bogár doktor vizsgálta a halottakat... A másik emlékezetes balesetem a Gépgyár előtt történt. A horvát rendszámú Mazdával egy kis fiatal nő fának ütközött. Kidöntött két fát, utána az autó oldalával úgy bebicskázott a harmadik fához, mintha kettétört volna. A kocsi annyira össze volt roncsolódva, hogy a tűzoltók pneumatikus vágóval is alig tudták szétvágni. Ketten haltak meg benne: az anya, és a nyolc éves lánya... A másik, kb. három éves kislány súlyos sérülést szenvedett... A Szollár doktorral voltunk kint, őt is nagyon megrázta ez az eset... Újraélesztésem is volt egy pár. A Szabó Gyula gépkocsivezetővel, és talán a Tanai János mentőtiszt-tel vonultunk ki. A Balatoni úton a benzinkútnál egy bácsi rosszul lett a buszon. A feleségét kísérte a kórházba kezelésre, és ő lett rosszul. Mindenkit leparancsoltunk a buszról, defibrilláltuk, visszatért a spontán keringés, behoztuk az Intenzív osztályra. (Ha jól emlékszem, a Gyulának ez volt az első igazi újraélesztése.) Egy másik betegnél a dr. Balázs Endrével voltam kint Sánccban. Egy kardiális kivizsgáláson átesett kb. 43 éves ffi. hazament a kórházból, összeesett és meghalt. Pillanatok alatt újra tudtuk éleszteni. (Bár utána kicsit zavarodottan beszélt.) Vonatbaleset is sok volt itt a mentőállomás közelében. Egy időben sokan ugrottak a vonat elé a temetőhídról, de innen nem messze, a Csengery úti vasúti átjáróban is sokakat ütött el a vonat. Szegény boldog emlékü „Rini” mentőskutya is sokszor lejött utánunk „asz-szisztálni” a vasútparton.

KS: Valami humoros sztori?

HR: A Kupecről (Gál János ápoló) jut eszembe a legtöbb anekdota. Őt mindig lehetett ugratni. Borsfára vonultak ki egyszer valami betegszállításért. Kupec meglátott az út szélén egy olyan villanyoszlophoz tartozó porcelán elemet, amihez a villanypásztor vezetékét szokták kötni. Kitalálta, hogy neki kell egy

olyan... Felvett egyet a földről, behozta az állomásra. Na, a Horváth Attila valahonnan a városból elváltotatott hangon telefonált a mentőállomásra, hogy a Kupec menjen le a rendőrségre, mert Borsfán többen látták, hogy a mentős eltulajdonította a villanypásztor porcelán alkatrészét... Hát tipródott ám a Kupec, hogy most akkor valahogy vissza kéne vinni a porcelánt... Egy másik történet szerint Kupec valamilyen panasszal átment egyszer a rendelőintézetbe vizsgálatra, ahol többek közt koponyaröntgent is csináltak neki. Kupec mondta, hogy majd hozzuk át, ha kész lesz az eredménye. A Dombai Feri hozta át az eredményt, felbontotta a borítékot, és a teljesen negatív leletre rágépelte, hogy: „Az agyállomány helyén egy nagy fekete folt látható!” Na, lestük az arckifejezését, amikor kinyitotta a borítékot. Nézett egy darabig, hogy ez meg mi a fene lehet... Olyan is sokszor volt, hogy Kupec táskájába, ami mindig fent volt a szekrény tetején, téglákat raktunk. Aztán mikor műszak végén nagy lendülettel le akarta rántani a táskát, hát majdnem a kezében maradt a fogantyú... (Állítólag a műhelyből hozott kis üllöt is belepakolták neki egy alkalommal.) Olyanok voltunk, mint a rossz gyerekek. Almával is sokat dobálóztunk...

Salamon Ferencsel kivonuláson

KS: A lepedőraktár hogy maradt rád?

HR: Mikor a Reizner Józsi bácsi nyugdíjba ment, akkor kaptam meg a textilraktárat. De miután a Dombai Feri lebetegedett, egy jó darabig vinnem kellett a gyógyszer-kötszerigényléseket is. A központi utánpótlás néha akadozott, ezért rendszeresítettünk egy nagy papírdobozt tele gyógyszerrel, kötszerrel. Ezt csak végszükség esetén lehetett felbontani. Ez volt az ún. „30 napos tartalék”. A fiúk rám is ragasztották, hogy: „Ne nyúlj hozzá, tartalék!” Főleg a Horváth Feri (Kokas) szokott húzni velem.

KS: Munkához és a magánéletben is további sok sikert, és jó egészséget kívánok! Köszönöm a beszélgetést!

HR: Én is köszönöm a lehetőséget.
Nagykanizsa, 2012. január.17.

Jakupánecz Gergely mentőápoló

Jakupánecz Gergely mentőápolóval beszélgetünk, aki 31 év szolgálat után ma már a nyugdíjasok „gondtalan” életét éli.

KS: Hol születél?

JG: Fityeházán születtem 1942. december 6-án. Általános iskolámat itt és Bajcsán végeztem.

KS: Nem a mentőknél kezdted dolgozni?

JG: Egy kicsit kacskaringós út vezetett odáig. 16 éves koromban a családi gazdaságban dolgoztam, de két év múlva már a Posta alkalmazásában álltam Pécsen. Munkásszállón laktam, feladatunk pedig Dunántúl-szerre a hálózatépítés volt. 1961-ben Sopronba kerültem iskolába. Három év múlva megkaptam a Gyengeáramú hálózatszerelő szakmunkás bizonyítványt. Ezzel a végzettséggel vonalfelügyelő voltam Pécsen. Közben 1962-ben megnősültem. Nem szerettem az ingázást, úgyhogy munkahelyet váltottam, kocsmáros és felvásárló lettem Bajcsán. Ez után a VOSZK (Vendéglátóipari Országos Szövetkezeti Központ) palackozó üzemében dolgoztam Nagykanizsán a Bazárudvarban öt évig, 1965-től 1971-ig.

Ismeretség útján végül ebben az évben sikerült átkerülnöm a mentőkhöz. Egy rokonom, Balázs Lajos a Városgazdálkodás vezetője volt akkoriban. Ő vitt el motoron Zalaegerszegre Tóth főorvoshoz. Főorvos úr elmondta, hogy egyelőre nincs felvétel, de rövidesen várható. 1970-ben volt a híres, országos árvíz és akkor elhalasztották a mentők fejlesztését. Egy év múlva állították be a harmadik 24 órás kocsit, így személyzetbővítésre akkor volt szükség. Magyarné, az akkori gondnok küldte ki Zuggó Tibit a jó hírrel hoztam, így lettem mentős 1971-ben.

KS: Milyen volt az új munkahely?

JG: Betanulási idővel kezdtem természetesen, aztán az első önálló kivonulásom Baksai Józsival történt. Murakeresztúrra, az Újtelepre hívtak szüléshez, de a kocsiban megszületett a baba. Utána persze még nagyon sok szülést vezettem le. Többek közt az jut eszembe, hogy csillaggarázsból, télen rettenetesen hideg autóval mentünk a betegért a Nysák idejében,

nagykabátban, pokróccal. Az UAZ-ban benzinkályha volt, kicsit jobban fűtött.

A '70-es évek elején a mentőállomás udvarán. (A jobb oldali képen Milávecz Lászlóval és Bánfalvi Lászlóval)

KS: Mikor kerültél iskolába?

JG: 1974 tavaszán felvételiztem kémiából, fizikából, anatómiából, gyakorlatból. A gyakorlati rész újra-élesztés, szülésvezetés, elsősegélynyújtásból állt. Nekem nagyon nehéz volt, sokat kellett tanulnom, mert nem egészségügyben dolgoztam addig. Dombai Feri segített, ő készítette fel és nagyon megtanultam. Gábor Aurél fel is vett és szeptembertől kezdődött egy intenzív, bentlakásos, hat hónapig tartó tanfolyam, ahol megtanultuk a hivatásunk alapjait. A Kunigunda utcában laktunk, a Markóba jártunk iskolába.

KS: Milyen korszerűsítések voltak kezdetben?

JG: A mentőállomás átépítése a kórház rekonstrukcióval egy időben zajlott. A bejárat akkor került át a Bagolai sor felé. Ezeket a fákat itt az épület mellett 1973-74-ben ültettem, a feleségem hozta a cseméket.

KS: Kik dolgoztak itt akkor?

JG: Körülbelül harmincan-negyvenen dolgoztunk akkor. A Főápoló Labricz Sanyi volt, a gazdasági vezető Magyaréné, az idősebb Szigeti garázmester. Színes brigádok voltak, én a zöld brigádba kerültem Bánfalvi Laci, Reizner Józsi, Szmodics Béla, Baksai Józsi, Milávecz Laci mellé, vele igazán jó barátságban voltam mindig. Szollár főorvos 1976-ban jött, nagyon ambiciózus fiatal orvos volt, ügyelt a balesetin hetente még két éjszaka a mentőzés mellett.

KS: Párttag voltál?

JG: Nem voltam, bár Magyaréné sokszor agitált, nem léptem be. Nagyjából ennyit foglalkoztam vele.

KS: Mesélj inkább érdekes eseteket!

JG: Van sok... a Vasútra riasztottak bennünket, Horváth Attilával mentem ki, 1976-77 körül történt. A

miklósfai őrházhoz mentünk, a pécsi vonat mozdonyának kazánja robbant fel. A mozdonyvezető lelépett, a fűtő le akarta állítani a vonatot, a forró gőz az egész testét megégette. A sínek között mentünk a Nysával, szóltunk a vasutasoknak, hogy intézkedjenek, nehogy vonatot küldjenek ránk... jött a vonat. A sérültet behoztuk, a balesetin Csaba Margit doktornő vette át a beteget, akit utána Pécsre szállítottak és az égési osztályon meghalt. Aztán sok szülés volt. Előfordult, hogy beteget vittünk a Gyermekek osztályra, amikor egy anyuka szólt a kisfiához „Nézd csak, ennél a bácsinál született!” Egy emlékezetes szülés volt még. Orosztony és Kerecseny között egy majorba hívtak bennünket, UAZ-zal mentünk és egy 4600 grammos gyereket segítettünk világra minden szövődmény, gátrepedés nélkül. Igaz, ez már az ötödik gyereke volt..

Gergő bácsi kaszál a mentőállomás udvarán. Az alsó képen látszik a sokat emlegetett lengőteke

Emlékszem, egy határőr kocsival temetésre mentek Lentibe. Frontálisan ütköztek és három tiszt a helyszínen meghalt.

Bocskánán is voltam egy másik frontális karambolnál, személyautó és teherautó ment össze. A személyautó motorja az ütközés erejétől kiszakadt. Három mentővel vonultunk ki. Egy halott és két súlyos sérültet láttunk el, mindannyian a személyautó utasai voltak.

Különösen rossz, ha kollegát kell ellátni. Dombai Feri első infarktushoz engem riasztottak, sima mentővel mentünk Orbán Imrével. Tipikusan infarktusos tünetei voltak, újraélesztettem és nagyon óvatosan a mentőbe tettük, és az ITO-ra szállítottuk. Másodszorra is én voltam a soros. Reggel műszakváltáskor jött a riasztás, Zuggó Tibinek már lejárt a műszakja, de eljött velünk. Sajnos akkor már nem tudtuk visszahozni.

Udvarrendezés a garázsok előtt a '70-es években

A sok emlékezetes téli történetek közül is elmesélek egyet. Télen, nagy hóban és hidegben Szepetnekre mentünk éjszaka, valamikor a '80-as években. Előttünk ment a hómaró. Kiszálltam a kocsiból, a tányérsapkát lekapta a szél a fejemről, úgy elvitte, azóta is keresik! Volt olyan is, hogy nem tudtunk mentővel menni, akkor jött a tank. Én nem mentem vele, bár szerettem volna kipróbálni..

Végül egy szerencsésen végződött történet, amiből nagyon könnyen baj is lehetett volna. A nyugdíjazásom előtti valamelyik évben voltam kint Nagyrécsén egy tömeges alkoholmérgezésnél. Tizenéves fiatal srácok összeittak mindenféle töményt. Éjszaka közepén mentünk ki, a földszinten is feküdtek hárman eszméletlenül, az emeleten is voltak hárman-négyen. Gyorsan stabil oldalfekvésbe tettük valamennyit, segélykocsit hívtunk és gyorsan elkezdtem infúziókat bekötni. A szülők nem voltak otthon, valami osztály buli volt. A házban üres üveget heverték mindenfelé.

Rendőrséget is hívtunk, mert a házat be kellett zárni. Az ifjakat pedig leadtuk a gyermekosztályon.

Mentős buliban a '70-es években. Kovács Ferencsel, Fekécs Zoltánnal, Andrasek Mátyással

KS: Mióta vagy nyugdíjas?

JG: 2002. december 6-án vonultam nyugdíjba. Azóta is dolgozom egy magán cégnél, portás, éjjeliőr vagyok, Ruskó Tibivel váltjuk egymást. Otthon pedig a kertben, a ház körül mindig van tennivaló. Sok időt töltök a családommal, két gyermekemmel és öt unokámmal.

KS: További jó egészséget kívánok és szép nyugdíjas éveket!

JG: Köszönöm a beszélgetést!

**Jámber József mentőápoló
(1927-2009)**

(Jámber Judit ápolónővel beszélgetünk az édesapjáról.)

KS: Mikor és hol született édesapád?

JJ: 1927. június 26-án született Letenyén.

KS: A háborúban hol szolgált?

JJ: Elvitték leventének, de megszökött. A nagymám mesélte, hogy szinte meztelenül, egy cukros zsákban szökött haza Letenyére. Ott aztán sokáig a padláson bújtatták.

*Az '50-es években a Dodge Weapon mentővel:
Krénuszló, Benedek János, Nagy József, Jámber József*

KS: Mindjárt a mentőknél kezdett dolgozni?

JJ: Nem, először cipészinasként tanult a Muskáti Cukrászda mögött, a Bencze cipésznél. Rendesen el

is végezte a cipésziskolát. Ott ismerkedett meg édesanyámmal, aki cipőfelsőrész készítőnek tanult. 1948-ban, mikor összeházasodtak, az apu beköltözött Kanizsára. (Anyu kanizsai lány volt.) Később együtt jöttek át az egészségügybe. Anyu a Baleseti Sebészetten lett asszisztens, apu a mentőállomásra jelentkezett ápolónak.

KS: Melyik évben jött édesapád a mentőkhöz?

JJ: Pontos dátumot nem tudok, de azt tudom, hogy amikor a nővérem 1955-ben megszületett, akkor az apu már a mentőknél dolgozott. (Egy 1952-es körlevélen már szerepel az aláírása.) Mesélte, hogy rövidesen több munkatársával együtt be is iskolázták Budapestre intenzív bentlakásos mentős iskolába.

Az '50-es években: Jámber József, Szigeti Gyula, Bánfalvi László, Vass Károly,..., Kovács István

A '70-es években: Bánfalvi László, Kovács István, ifj. Szigeti Gyula, Jakupánecz Gergely, Jámber József

KS: Szokott-e mesélni otthon a munkájáról?

JJ: Hát persze! Az apunak a mentőzés volt a minde. Szívvel-lélekkel szerette a munkáját. Ha hatra ment dolgozni, akkor ő már négykor elindult otthonról. A mentőautónak mindig csillogni, ragyogni kellett. Nagyon adott a tisztaságra. Szerette, ha „flottul” ment a munka. Otthon rengeteget hallottuk, hogy

mennyi szülést vezetett le. Nem volt rádió a kocsikban, nem volt mobiltelefon, sem GPS. Sokszor egész nagy távokat kellett erdei ösvényeken gyalogolniuk az éjszaka sűrű sötétjében, hogy megközelíthessék a szülönő düledező kis kunyhóját. Ilyenkor gyakran egy „kiállított” hozzátartozó vezette őket az erdőn át... Itt aztán egy pislákoló villanylámpa fényénél kellett levezetniük a szülést. A honvédség is sokszor húzta ki őket innen-onnan... a gyerekbalesetek mindig nagyon megviselték. Arra is emlékszem, hogy rengeteg tanfolyamot végeztek. Majdnem minden hónapban volt továbbképzés és vizsga.

Nótázás közben mentős nyugdíjas búcsúztatón

KS: Te jártál kislánként a mentőállomáson?

JJ: Nagyon sokszor! A mentőállomás udvarát az anyuék parkosították, tették kicsit otthonosabbá. Ebben a többi mentős feleség is sokat segített. Mi „mentős gyerekek” aztán sokat játszottunk vasárnap délutánként ebben a szép virágos, fás környezetben. Minden vasárnap hoztuk apunak az ebédet. (De a többi mentősnek is hozták a vasárnapi ebédet.) Kint, a kerthelyiségben szépen megterítettünk, és igazi családi hangulatban ebédeltünk. Erre az alkalomra mi, kislányok mindig szépen fel lettünk öltöztetve. Térdzokni, szoknyácska... Ez mindig egy olyan szép élmény volt. Szeretet vett körbe bennünket. A Kovács Pista bácsi egy tünemény volt... Engem „Dudikámnak” hívott, és mindig valami tréfát eszelt ki. Sokat fényképezett bennünket a mentőautókkal. Az ő fiát egyébként anyu még szoptatta is, hisz majdnem egyszerre születtek a nővéremmel... a Krénusz Laci bácsi is mindig nagyon kedves volt velem. (Ő amikor már beteg volt, az utolsó jártányi erejével is eljött az apámhoz, és meglátogatta a betegágyánál.) Bánfalvi Laci bácsiról pedig egyenesen azt mondták, hogy ő az én második apám. Nagyon bensőségesek voltak ezek a kis összejövetelek. Apunak nagyon szép hangja volt, emlékszem mesélte, hogy a Berentés főorvos úrnak mindig el kellett énekelnie (mivel a főorvos úr erdélyi származású volt) az „Erdélyországban van az én hazám, ott temettem el az édesanyám...” kezdetű dalt.

KS: Szabadidejében mit szeretett csinálni?

JJ: Cipészkedett. Összeszedte a rossz cipőket az ismerősöktől, barátoktól, munkatársaktól, és megjavítva, kibokszolva, csillogva-villogva adta vissza őket. De ha adott neki egy cipőt, hogy lyukas az orra, akkor ő a sarkát is megjavította! Az volt a szava járása, hogy „Akinek félre áll a cipője sarka, az rendes ember nem lehet!”. Ezt a pedantériát mi lányok is eltanultuk tőle. Én sem megyek soha úgy el otthonról, hogy előtte ki ne pucolnám a cipőmet...

Kovács Pista bácsi Trabantjával a saját készítésű Bilgeri csizmában

A régi és az újabb típusú Nysa mentővel, Krénusz Lászlóval és Kovács Józseffel

Mentős buliban Kovács Pista bácsiékkal

KS: Milyen embernek ismerted édesapádat?

JJ: Csendes ember volt. Imádta a családját, a feleségét, a gyerekeit. Mindent megcsinált otthon. Az a valódi régi vágású, „Kezit csokolom!”, „Legyen szíves!” – szava járású úriember volt. Soha egy nőt meg nem bántott volna. Ötvenévi házasság után is virággal jött haza minden alkalommal. Erős, egészséges típus volt. A sok munkás év alatt egyszer sem volt táppénzen.

KS: Mikor ment nyugdíjba?

JJ: 1986-ban, vagy 1987-ben. Sajnos pár évre rá agyvérzést kapott. 2009 májusában bekövetkezett halála előtt 14 évig fekvőbetegként ápoltuk.

KS: Köszönöm a beszélgetést!

JJ: Én köszönöm, hogy megemlékeztek az édesapámról! Talán még annyit hozzátennék, hogy abban az időben is kevés volt a pénz, de valahogy összetartóbbak voltak az emberek. Én azt láttam, hogy az apu és a munkatársai jobban segítették egymást. Összejártunk a többi mentős családokkal, és közösen kerestünk megoldást a problémákra. A válás nem volt divat. Az emberek szerettek bemenni dolgozni, és nem összeszorult gyomorral gondoltak rá, hogy „Jaj Istenem, holnap megint dolgozni kell!”...

Mentős buliban: Márton László, Kovács István, Jámbor József, Varga Zoltán, Bánfalvi László, Kománovics József

Nagykanizsa, 2012. február 7.

Klászán Sándor mentőápoló

O.: Mikor kezdődött?

KS: 1988-ban. Abban az évben érettségiztem Fonyódon a Karikás Frigyes Gimnáziumban. (Ma Mátyás Király Gimnázium.) Jól tanultam, orvos akartam lenni, mint az apám, de nem vettek fel az egyetemre. (Hatszoros túljelentkezés volt.) Az osztályfőnököm (dr. Havranek Lászlóné) javasolta, hogy jelentkezsek a helyi mentőállomáson, hátha felvesznek mentőápolónak. Két hetes bentlakásos „kiképzés” következett Kaposváron, aztán az újonnan kinevezett megyei mentőszervezet vezető főorvos (dr. Szerémy György) személyesen vizsgáztatott le alapfokú elsősegélynyújtási ismeretekből.

Mentős focikupán 1989-ben Fonyódon Zákányi bajtárs fiával. (Mi voltunk a büfőkocsisok)

O.: Könnyen befogadtak?

KS: Nem. Szinte gyerek voltam még, és számomra a mentőkhöz való beilleszkedés egyenlő volt a gyors felnőtté válással. A mentősök többnyire barátságosak, és segítőkészek voltak, de világosan éreztem valamiféle büszkeséget és tartást a viselkedésükben. Nem volt könnyű ezt a „védőburkot” áttörni, és a bizalmukat elnyerni. Sokszor hallottam, hogy az első

Fonyódi bajtársakkal a Fonyódi Mentőállomás fennállásának 40. évfordulóján 2011-ben

öt év lesz majd a vízváltó... Emlékszem, az első próbavonuláson Kaposváron egy olajozott gépet láttam az esetkocsin. Egy rosszuléthez vonultunk ki. Mindenki pontosan és precízen tette a dolgát, nem volt hangos szó, nem volt kapkodás. Csodáltam ezt az összeszokott csapatot. Egy fikarcnyi félsz sem volt a szemükben, pedig én majdnem odahánytam az ijedtségtől, és a sok kanyargástól, fékezéstől... A sofőrünk, egy nyugdíj előtt álló mokány kis ember, egy rallyversenyző ügyességével vitt minket a belváros forgatagában. Két kivonulás között pedig imádtam mesélni. A mai napig emlékszem, ahogy fel-alá járkál a mentőben, és csillogó szemmel magyarázza, hogy melyik eszközt melyik esetben használták fel...

O.: Volt személyes konfliktusod?

KS: Igazából nem. Ebből az első időből is csak egy-két gyerekes csínytevésre emlékszem... Például egyik délután a garázsok körül ögyelegtem. Láttam, hogy hátul a munkaasztal mellett beszélget néhány szerelő. Mit tudtam én, hogy ki a „műhelyfőnök”, melyikük a „garázmester”. Az egyik magasabb széken egy köpcös, szemüveges, svájcisapkás kis ember ült nyakig olajos szerelőruhában. (Mint később megtudtam, ő volt „Csima” műhelyfőnök.) Kedélyesen beszélgetett a többiekkel. Én pedig megláttam a háta mögött a falra akasztva egy jókora szalmakalapot... Egy hirtelen ötlettől vezérelve egyszercsak lekaptam a kalapot a szögről, és a fejébe nyomtam... „Ez pont jól áll magának!” – szóltam. Csima csak ült egy darabig, vörösödött a feje, majd egy felrobbanó vulkán robajával rámordított: „Hol az ápolók helye? Mit keres maga itt? Takarodjon előre a tartózkodóba!” (Mindezt mondta a társai fuldokló, visszafojtott kacagása közepette.) Vagy van egy másik, „félrehalláson” alapuló kis történetem is: dr. Szerémy a sikeres alapvizsga után átadta a munkaszerződésemet, majd

odaszólt a Körösi nevű gazdasági vezetőnek, aki szintén az irodában tartózkodott: „Körösi Pajtás! Ezt és ezt intézze el... stb.” (Én úgy értettem: „pajtás”.) Na, elkészönöben gondoltam én is idomulok az új megszólítási rendhez, és harsány „Viszontlátásra Szerémy Pajtás!”-sal köszöntem el... „Na, azért a Rákosi-korszak már rég lezajlott! Nálunk, a mentők-nél a „Bajtárs” megszólítás dívik!” – mondta ő, és mindannyian elneveltük magunkat...

O.: Ezek után jött a „mélyvíz”?

KS: Hát igen. Fonyódon mindjárt az első kivonulásom egy horrorfilmbe illő autóbaleset volt... Nyár derekán szinte vibrált a levegő az aszfalt felett. Balatonfenyvesre kellett mennünk. A felüljárótól alig 200 m-re visszafelé egy nyugdíjas bácsi Zastava típusú személygépkocsijával oldalról nekihajtott egy szippantós teherautónak. A szippantós kocsit tartalma kifolyt az útra, a Zastava pedig fordult néhányat a tengelye körül. Szegény bácsi kint könyökölt az autó ablakában, az agya pedig mint a függőcinke fészke... „Na Sanyi!” – mondta a sofőröm – „Most átestél a tűzkeresztségen! Ha ezt bevette a gyomrod, akkor tényleg mentős maradsz!”

O.: Milyen benyomásaid voltak a fonyódi mentőállomásról?

KS: Amikor odakerültem, én voltam a legfiatalabb. Csupa rutinos öreg „róka” dolgozott ott akkor. Tóth Laci bácsi volt a főápoló. A garázmesterrel, Balogh Géza bácsival mindig ugratták egymást: „Na Csempöte, böllenedjünk? Böllenedjünk Gercsula!” – ez volt a szava járásuk. Nagyon jó csapat volt, és szinte egy család a Pergel János gkvez., Böröcz József gkvez. és Hajzer István máp. alkotta triumvirátus... A nyugdíjas Pergel Pali bácsinak sokat segítettem fát vágni. A Csapó Jani bácsi (egy nyugis, jó kedélyű mentőápoló) egyszer megrovást kapott, mert

nyár közepén, rekkenő hőségben a fekete posztó szolgálati nadrág helyett piros klott gatyában vezette a telefonos szolgálatot... (Mindaddig nem volt baj, amíg ülve beszélgetek az ellenőrző főorvossal, de hát a végén jött a kézfogás, és fel kellett állni... „Hát magán meg milyen nadrág van?”) Munkatársam volt még: Bartalus Gergely gkvez. (Ő állítja, hogy Marcaliban egyszer valamilyen csajhoz akartunk fölmenni, és azon tanakodtunk, hogy a rádiót akkumulátorral együtt szereljük ki, és vigyük fel a lány lakására... Mert ugye a kivonulások alkalmával a rádióknak mindig bekapcsolva kellett lennie. De én erre a csajozós történetre őszintén szólva nem emlékszem. Arra sokkal inkább, amikor a Gergő arról mesélt, hogy hogyan csábította el a keletnémet fruskákat a Trabant kombijával, és utána fáradtan hogyan aludt a spájzajtóban állva...), Varsányi Laci bácsi gkvez. (egy rendkívül választékos beszédű, udvarias modorú jó sofőr), Engis Tibor gkvez., Nógli József gkvez., Fábrián Béla máp., Ferencz Karcsika máp., Magyar Fecó máp., Zákányi „Csicsó” János máp., Tóth Tamás máp., Bösze Laci máp., Gyöngyike, a mindig kedves gazdasági vezető, aki néhányszor a 363-as jelzésű szabályzat tanulmányozására figyelmeztetett, és nem utolsó sorban Diósi Sándor mentőtiszt, akire nagyon felnéztem, akitől rengeteget tanultam, és aki végtelen jóindulattal és türelemmel terelgetett engem a mentőápolóvá válás rögzítés útján... „Te tüdő!” – ez volt a legerősebb káromkodása, ha valamit elrontottam...

O.: A kocsi park?

KS: Sok bajunk volt a NYSA autókkal. Akkor egy rövid időre esetkocsit csináltak Fonyódon, mindenféle pótszekrényeket szereltek az amúgy is szűkös betegterbe. A gyári zöld műanyag burkolatok egész jól néztek ki, de a hordágyat és a székek alatti fiókokat már itt szerelték be Magyarországon. Az ablakok, ajtók nem zártak pontosan, ezért a betegter elég húzatos volt. A hátrafordítható anyósülés rögzítése nem volt megbízható, párszor én is hanyatt estem vele... A linóleumos padlót állandóan vikseltük, hogy egy kicsit fényesebbnek tűnjön... Emlékszem, egy németre, aki a fonyódi rendelőintézet előtt egy felbillegő aknafedélre lépett... Egyik lábával leesett az aknába, a másik derékszögben kint maradt. Combsonttörése, szeméremcsonttörése lett és komoly fájdalommal járó lágyrészsérülései voltak. Amikor nagy nehezen, fájdalomcsillapítók adása és kellő rögzítés mellett végre be tudtuk tenni a mentőbe, körülnézett, és kinevetett bennünket... „Ez a magyar mentő? – Ez egy játékautó!”... Pedig a felszereléseink már egész jók voltak. Az alumínium mentőláda mellett már volt Ambu-táskánk (Ruben ballonnal, maszkkal, taposószívóval). Volt defibrillátorunk, és vacuum matracunk is. Pneumatikus sínjeink is voltak, amik deformált törések rögzítéséhez ugyan nem voltak jók, de adott esetben vérzést is lehetett velük csillapítani. Az autók műszaki állapota viszont valóban „hagyott némi kívánnivalót maga után”. Sokszor a Budapest-

ről lehozott új autókat másnap már vihettük is vissza motorcserére... Az ékszíj állandóan elszakadt, a sebességváltó kar állandóan kiesett a helyéről (nem egy alkalommal el is tört, és a vacuumpumpaszárral kellett helyettesíteni). A kocsikat sűrűn kellett szemlézni, olajozni, zsírozni, szerelgetni... Télen a gyenge motor miatt hólánccal is gyakran elakadtunk. Ha jóidőben egyik-másik kivételes autóval sikerült elérnünk a 100-120 km-es álomhatárt (ilyenkor az egész kaszni beremegett), bizony meg kellett nézni, hogy az olajsztint nem csappant-e meg tetemesen...

O.: Milyen eseteid voltak Fonyódon?

KS: Egy egyetemista fiúra emlékszem. A barátnőjével és egy másik évfolyamtársukkal hármásban leugrottak egy hétvégére Balatonberénybe. Valamin összevesztek, és a srác hátul a nyaraló mögött felakasztotta magát egy cseresznyefára. A lány valamiért hátrament és észrevette, elkapta a lábát. Mikor mi kiértünk, már eszméletlen volt, és hypoxiás görcsei voltak. (Diósi Sanyi mentőtiszttel esetkocsiként vonultunk ki.) Jó somogyi „bicskás” gyerek voltam, elvágta a bálazsinórt. Intubáltuk, vénabiztosítás után sokféle gyógyszert adtunk (pl. görcsoldókat, nagy dózisu steroidot a nyaki gerinc sérülésére...), rögzítettük vacuum matracban és meg sem álltunk vele Kaposvár KH. Intenzív osztályig. Hónapok múlva beállították a mentőállomásra. Hoztak egy italt, és megköszönték, hogy segítettünk...

O.: Sok baleset volt a Balaton-parton?

KS: Sok. Rengetegen voltak nyaranta a parton. Akkor volt a német határnyitás (1989), és itt nálunk találkoztak a keletnémetek a nyugatnémet rokonaikkal. Sok volt a lengyel is. Fonyódon óriási lengyelvadászok voltak. Csak azon az egy nyáron a mi körzetünkben (Balatonmáriától-Balatonlelléig) 11 ún. „halálfejes”, sekély vízbe ugrásos baleset történt. Többségében német férfiak részegen fejest ugrottak a stégeről vagy a lejáróról a félméteres vízbe. Egyből el is nyíródott a nyaki gerincük. Sokan már út közben lebénultak – fokozatosan lábtól felfelé. (Különösen a IV. nyakcsigolya törése veszélyes. Itt sok idegpálya kereszteződik. Ha elszakad a gerincvelő (ez az ún. harántlaesio), a tudomány jelenlegi állása szerint újra „összeragasztani” nem lehet. Nyaktól lefelé lebénulnak a vázizmok. Általában alulról felfelé haladva, és mikor eléri a bénulás a bordaközi légző izmokat – bekövetkezik a fulladásos halál.) Hiába vágattunk velük szirénázva két álló kocsisor között a felezővonalon a síófoki kórházig, bizony sokukon már nem lehetett segíteni... Emlékszem még sok autóbalesetre az M7-esen. Egy fiatal tíz év körüli német fiút Fonyódligetén úgy dobott fel egy gyorsajtó, mint egy marionett babát... Halálra válva feküdt az út szélén. Megvizsgáltam, és megállapítottam, hogy az egész testet ért horzsoláson kívül nincs más sérülése, nincs csonttörése. A szülei is jelen voltak, nagyon aggódtak, és hálásan néztek rám, mikor kötözés közben elmondtam nekik, hogy a fiuknak nagy szeren-

cséje volt, megúszta kisebb sérülésekkel a balesetet... Ekkor odadülöngélt egy nagyképű részeg alak, és azzal hengegett, hogy ő egyetemi sebészprofesszor, álljunk félre! Na elküldtük a melegebb éghajlatra... Megmondtuk neki, hogy felölünk az Atyaúrsten is lehet, de részegen ne zavarja a munkánkat!. Egy másik hüvös hajnalon ugyancsak Fonyódligetre riasztottak bennünket egy német autóshoz, aki frontálisan ütközött egy kamionnal. Úgy be volt szorulva, hogy alig tudtuk kiszabadítani. A sofőröm (Böröcz József) jó erőben volt, letépte a személykocsi ajtaját, így tudtunk hozzáférni a sérülthöz. A fiatal német férfinak többszörös nyílt lábszártörése, és koponya-alapi törése volt. Orrából folyt a véres agyvíz. Önkívületben azt ordította: „Lass mich in ruhe!” (Mint később megtudtuk, öngyilkos akart lenni.) Szépen kiemeltük, bekötöttük, rögzítettük és kórházba vittük... Balatonfenyvesen, a kisvasút melletti kereszteződésben egy nyári estén egy nyugatnémet srác tűzpiros nyitott sportkocsival vitt egy keletnémet lányt. Összeütköztek egy másik autóval, mert nem adták meg az elsőbbséget. A lánynak leszakadt az orra és a szája. Nagyon vérzett, nehezen tudtam bekötözni. A fiú elfutott, az ijedtségen kívül semmi baja nem lett. Már visszafelé jöttünk a marcali kórházból, mikor megláttuk, hogy a fiú egy közeli kerítés mögé bújva lesi az épp helyszínelő rendőröket. „Nosza kapjuk el!” – mondtam a sofőrömnek. Bekapcsoltuk a szirénát, kéklámpát és villámgyorsan odakanyarodtunk mellé. Mire a rendőrök feleszméltek, a kevés német tudásommal már rá is beszéltem a fiút (akinek az ijedtségtől földbe gyökeredett a lába), hogy vállalja csak szépen a tettének a következményeit... Szintén nyáron történt, hogy egy fiatal fonyódi fiú Simson motorral kézen fogva húzott egy biciklis lányt. (Akkoriban az a fiatal, aki „menőzni” akart, Simson motoron járt. Akinek Verhovina, Riga, Komár, Romet, vagy Babetta jutott, az már nem volt olyan menő.) Az egyik fonyódi dombról gurultak lefelé. Lent a kereszteződésnél a kerékpáros lány nem tudott lefékezni, egy KAMAZ teherautó elütötte. Agyalapi törése lett. Orrából és egyik füléből is folyt a véres liquor. Nagyon félt, hogy nem fog rendesen meggyógyulni. Aztán úgy tudom, teljesen felépült, és összeházasodtak... Jónéhány vonatbalesethez is volt szerencsém kivonulni. A Fonyódról Kaposvár felé vezető út kezdetén van egy éles kanyarral kombinált sorompó nélküli vasúti átjáró. Egy darus IFA egyszer Kaposvár felől a piros jelzés ellenére a kanyarból kiérve ráhajtott a sínekre. A vonat kb. 100 m-t tolt maga előtt... A teherautó vezetője kirepült az ütközés pillanatában. (Valószínűleg nem volt bekötve a biztonsági öve.) Testét a balesettől kb. 50 m-re a szántóföldön találtuk meg fej nélkül... Diósi Sanyi mentőtisztünk mondta, hogy jó lenne, ha a fejet nem egy arra kószáló gyerek, vagy valaki más találná meg... Végül a háton fekvő holttestet hasra fordított-

tuk, és a hátra hajlott összelapított fej ott volt a két lapocka között...

A legtöbb beteget a marcali kórházba vittük. Dolgozott ott a Baleseti Ambulancián egy dr. Fekete nevű kezdő orvos. Egyszer estefelé egy kislányt vittünk be hozzá, olyan 4 éves lehetett. A bicikli hátsó csomagtartóján ülve bekapta a lábát a küllő. Egyik lábszára és bokája hátrafelé kifordulva ficamosan eltört. Dr. Fekete kizavart minket a vizsgálóból, azt mondta, hogy boldogul egyedül is, kint várjunk. Ezek után furcsa hangok szűrődtek ki a folyosóra... Mindegy 20 percnyi ordítás, jajgatás és kiabálás után egyszer csak kivágódott az ajtó, és dr. Fekete feldúlt arccal közölte: „Jöjjenek be! Nem bírok vele!” (Egy 4 éves kislánnyal...) Megnyugtattuk a kislányt, talán javasoltuk a doktornak, hogy fájdalomcsillapító adása nélkül ne próbálja meg még egyszer visszarángatni a sérült végtagot, és talán behívtuk a kislány anyukáját is... Végül csodák csodája eljutottunk a gipszelésig is mindenféle ordítás nélkül... Mindezek után a sofőröm (Bartalus Gergely, becenevén: „Martalóc Gerő a hangerő”) odaállt az adminisztráló orvos mögé, és kisvártatva megjegyezte: „Doktor Úr! Hogy maga milyen jól tud gépelni!” „Na ugye!” – jött a válasz – „Ugye én is értek valamihez!”

Volt sok szülésünk is, de általában mire kiértünk a helyszínre, már megszületett a baba... A köldökzsinórt gyakran én vágtam el. Aztán újszülöttet jó melegen betakargatva az édesanyjával együtt minden esetben kórházba szállítottuk... Egy kis vékony cigány szülőnőre emlékszem... Marcali határában elfolyt a magzatvíz. Első szülése volt, úgy gondoltuk, lassan tágul a szülőcsatorna. A magzatvíz elfolyása általában jelzi, hogy rövidesen (kb. 10 percen belül) megindul a szülés, de a hajas fejbőr még nem látszott a szeméremrészben, és a fájások sem állandósultak. Gyorsan fölfutottunk a hordággal a szülészetre, ahol épp nem volt orvos, csak nővér. Mondtuk, hogy a kitolási szak pillanatokon belül el fog kezdődni, mire a nővér nem sokat teketóriázott, csinált gyorsan egy episiotomiát (egy kis bevágás a szeméremrés alsó részén), és már jött is kifelé a baba feje... A kis cigány nő sikoltozott: „Gyilkosok! Ezt még megkeserültek!” Csak akkor nyugodott meg, mikor a baba minden probléma nélkül megszületett és a hasára tettük...

A fonyódi időszakot végül egy gyógyszermérgezéses esettel zárom. Balatonfenyves-alsóra kellett ki-mennünk éjjel egy vízparthoz közeli nyaralóhoz. A szomszédok állították, hogy a teljesen lezárt nyaralóban egy fiatal nő van, aki szerelmi bánatában öngyilkossági szándékkal begyógyszerezte magát. A szabályok nem engedték volna, de úgy gondoltuk, hogy betörjük az ajtót. (Meg kellett volna várnunk a rendőrséget, de szorított az idő, emberéletéről volt szó! Azt gondoltam, hogy a rendőrök majd utólag lezárják a nyaralót.) A sofőröm egy ügyes mozdulattal leemelte a bejárati ajtót. Bent egy 20 év körüli nagyon szép, és

nagyon részeg nőt találtunk. Az ágyon ült és valami Günter nevét hajtogatva egy férfi fényképét nézegette... Kérdeztük tőle, hogy milyen gyógyszert vett be az ivás mellett? Mutatta az ágyon üresen álló gyógyszeres leveleket, dobozokat... 38 tableta Tisasen széklethigítót vett be! („Hát ettől ugyan nem fogsz meghalni!” – gondoltam.) Meghánytattuk, és az volt a szabály, hogy detoxikálásra a mosdósi kórházba kellett szállítanunk. Nagyon sajnáltam szegényt. Út közben többször meg kellett állnunk a kezdődő hasmenése miatt... Mosdóson aztán bevitték egy körülcsempézett mosdóhelyiségbe, és ruhástul ráengedték a hidegvizes slagot! (Ezt a drasztikus eljárást ma már szerencsére ritkán alkalmazzák a kijózanító állomásokon...)

O.: Iskolába nem kellett járni?

KS: De, hogyne. A belépéskor eleve olyan munkaszerződést írtak alá velem, ami arra kötelezett, hogy 5 éven belül elkezdem a mentőápolói tanulmányaimat. Az országban akkor kevés helyen indult ilyen 2 éves mentős tanfolyam. Fonyódnál legközelebb Pécsen volt ilyen képzés. A pécsi mentőállomásra jártunk dr. Farbaky Iván kezei alá. Jó kis szülészet előadásokra emlékszem... Tóth Tamás ápoló bajtársammal együtt kezdtük a tanfolyamot, de én elég meggondolatlanul 1989 decemberében félbehagytam ezt az iskolát. (Akkor már újra készültem az újabb orvosegyetemi felvéletemre.) Tóth Tamással, aki akkor már a 30-as éveit taposta, volt egy emlékezetes esetem... Tamás, mit szépítsük, az alkohol rabja volt. Volt is ebből több-kevesebb problémája. Sokszor elkésett munkából, mert rossz vonatra szállt. Egyszer pl. Balatonberényből telefonált, hogy elaludt a vonaton és „túlment”, majd valami visszafelé jövő vonattal érkezik. Sokszor megcsinálta azt is, hogy műszak végén átment a mentőállomással szembeni „Kismen-tő” vendéglőbe, majd miután alaposan a pohár fenekére nézett, visszajött az állomásra aludni... Ilyenkor rendszerint a TV előtti fotelben aludt el, és másnap reggel 7h-kor onnan felkelve állt újra munkába. Mégis szerettük, „falaztunk neki”, mert józan pillanataiban nagyon művelt és értelmes tudott lenni. Próbáltuk segíteni, mert tudtuk, hogy kisgyereke van, és a válás után nehéz anyagi helyzetbe került. Nos, egy hideg őszi reggelen ültem a vonaton (nagyon korán, 5h-körül indult a vonat Kaposvárra, ahol át kellett szállnunk buszra, hogy 8h-ra Pécsre érjünk), amikor indulás előtt pár perccel megjelent Tamás kimosakodva, öltönyben, nyakkendőben. Leült velem szemben, és már-már azt gondoltam, hogy végre rendes ember lesz belőle, amikor a zakója belső zsebéből elővett egy laposüveg pálinkát és egy húzásra kiitta az egészset. Hát nem kell mondanom, hogy utána milyen állapotba került. Tiszta ciki volt. Kaposváron már mindenki leszállt, már jött a takarítónő a felmosó vödörrel, de Tamásunk csak horkolt. Rautek műfogással vittük le a peronra a takarítónő segítségével. (Ő a lábát fogta, én a Tamás hónalja alatt átnyúlva

karjait a mellkasához húztam.) A peronon aztán már egyedül húztam végig. A kb. 50 m-es távon jól elkophatott a cipője sarka. Húztam, húztam. Fel a felüljáró lépcsőjén, át a buszpályaudvarra. Jól megbámultak bennünket. Ha nem tornáztam volna rendszeresen, nem bírtam volna végigvonszolni. A buszra valahogy fölpasszíroztam, és mire Pécsre értünk, már erős támogatás mellett tudott járni. Az órákat végigaludta. Farbaky főorvos úr néha jelentőségteljesen a vállára tette a kezét, akkor pár pillanatra „felijedt”, majd újra az asztalra borulva aludt tovább. Tamás végül is sikeresen megszerezte a mentőápolói képesítést, de alkoholizmusa rövidesen a sírba vitte... Még csak a 40-es évei derekán járt...

O.: Hogy kerültél Nagykanizsára?

KS: 1990-ben újra sikertelenül felvételiztem az orvosi. Annyi pontom volt, amivel gyógyszerésznek felvettek volna, de oda meg nem mentem el. Azon a nyáron behívtak katonának, és az egy éves katonai szolgálatomat Nagykanizsán a Thúry György Gépesített Lövészdandár „Harcocsi” Zászlóaljánál töltöttem le. Az alapkiképzés után kerültem érettségizett emberként „írnök” beosztásba a harcokocsizókhoz. Arra nem gondoltak, hogy a 190 cm-es magassággal a harcokocsiban semmire sem tudnak használni. A tank 4 tagú személyzetének: vezető, irányzó, töltőkezelő, parancsnok egyaránt 170 cm alattinak kell lennie. Így aztán sokszor voltam őrségben, belszolgálatban.

Megtetszett ez a város, és mivel a dédapám is itt lakott (vízmérnökként ő volt a háború előtt a nagykanizsai székhelyű Principálisvölgyi Leccapoló Társulat társulati igazgatója, pénztárosa és vízmestere), úgy gondoltam, hogy én is szerencsét próbálok itt. Először nem volt hely a mentőknél. Mivel jól tudok úszni, három és fél évig (1991-1994) úszómesterként, és művezetőként dolgoztam a Kanizsa Uszoda és Strandfürdőben.

Az egyik elsősegély oktatás alkalmával szólt a Parti István mentőtiszt, hogy most van felvétel a nagykanizsai mentőállomáson, érdeklődjek dr. Szollár István állomásvezető főorvosnál. Dr. Szollár barátságosan fogadott, hellyel kínált, majd jellegzetes öblös hangján megkérdezte többek közt, hogy mennyit keresek az uszodában... Mondtam, hogy 25000 Ft a havi bérem. „Akkor maga nem fog visszajönni a mentőkhöz!” – mondta ő. És egy hónap múlva 6000 Ft kezdő fizetéssel újra mentőápoló lettem...

O.: Újra iskolába akartál járni?

KS: Talán igen... Szerencsém volt, mert mindjárt abban az évben beiskoláztak. Zalaegerszegre jártam levelező tanfolyamon a Deák Ferenc Egészségügyi Szakközépiskolába, és két év múlva általános ápoló-általános asszisztens képesítést szereztem. Ezt követően Budapesten szereztem mentőápolói képesítést (szintén 2 éves levelező képzést követően). S. Horváth László mentőtiszt bajtársammal együtt jártunk ebbe a budapesti iskolába. Szerintem ez a két év

mindkettőnknek egy érdekes kirándulás volt. Felfedeztük a fővárost, és olyan nagyszerű tanároktól tanulhattunk, mint dr. Mártai István (az OMSZ korábbi főigazgatója), Tóth Attila (OMSZ vezető mentőtiszt), Gyórfi Pál (az OMSZ kommunikációs igazgatója és szóvivője), dr. Szegeczky Dezső (a legnagyobb gyermek oxológus), dr. Márton Erzsébet... Még dr. Zacher Gábor, a híres toxicológus is tartott nekünk néhány előadást... A mentőmúzeumban személyesen dr. Felkai Tamás (az 1954-ben indult rohamkocsi szolgálat első főorvosa) kalauzolt végig bennünket. 2008-ban pedig részt vettem a SOTE által Szombathelyen az Eü. Főiskolán szervezett ún. „KIM” (Kiemelt Mentőegység) képzésen.

Budapesten 1996-ban a Markó utcai szálláson a mentőápolói iskolában: Bartók Péter, S. Horváth László, Palotai Attila, Maróti Krisztián, Klaszán Sándor

O.: Nagykanizsán milyen csapat fogadott?

KS: Itt is túlsúlyban voltak az idősebbek. Épp továbbképzés volt az első munkanapomon. „Öcsi, ülj le ide mellém! Itt van egy üres szék!” – mondta a galambösz hajú „Milli” bácsi (Milávecz László máp.). Milli bácsi nagyon érdekeseket tudott mesélni régi időkről, emeletes hordágyokról, mikor a felső terhes nő végignézte az alsó szülését... Harckocsis téli mentésekről, ahol a hordágyat ráerősítették a torony nélküli harckocsi vontató (a „Bika”) testére... Az éves rendes továbbképzést Léránt Lajos megyei vezető mentőtiszt tartotta. (Szegény Lajos sincs már köztünk. 2002-ben egy késő őszi napon csónakos horgászat közben a viharos Balaton elragadta, pedig a Balaton szerelmese volt...) Nagy vehemenciával, előadását példákkal színesítve magyarázott. Csodálkozva hallottam, hogy az újraélesztés protokollját ismét változtatták 2:5, 1:5-ről (2 befúvás, 5 mellkaskompresszió) 2:15-re. Lajos elmondta, hogy az utóbbi időben a lélegeztetéssel szemben egyre nagyobb hangsúlyt kap a komprimálás. „A szívét minél előbb munkára kell bírni!” (Ma pedig már 30 kompressziót végzünk 2 befúvás mellett.) A nap további részében áttekintettük az elsősegélynyújtás egészét. Kaptunk tűz- és munkavédelmi oktatást is.

Lajos kérésére (amolyan bizonyító erejű „fegyvertényként”) bemutattam a sapkakötés egyik módszerét. (Ez rendes húzás volt Lajostól. Azt szerette volna demonstrálni, hogy újdonsült munkatársaim lássák, valamit konyítok a mentőzéshez... Ez mindjárt hatott is. Milli bácsi szótárában „Öcsi”-ből rögtön „Sanyika” lettem.

O.: Aztán jöttek a dolgos hétköznapok?

KS: Apránként mindenkit megismertem. A Konecz Lacival (gkvez.) és a Lőrincz Lacival (gkvez.) (mindketten Pestről kerültek Nagykanizsára) élményszámba ment Budapestre mentőzni. Úgy ismerték a fővárost, mint a tenyerüket. (Akkoriban sok volt a pesti szállításunk, sokat jártunk pl. a Heim Pál Gyermekkorházba, a Művégtaggyárba, az Amerikai úti Idegsebészetre...). Márton Laci bácsival (gkvez.) is nagyon szerettem dolgozni. Ő egy ugri-bugri, ügyes és meglepően erős kis ember volt. (A fogával fel tudott emelni egy széken ülő embert.) Pályafutása során az alföldről indulva 13 mentőállomáson dolgozott. Óriási történeteket tudott mesélni... Éjszakánként mindig horrorfilmet nézett, és mikor reggel mentünk a művésés betegekért, elmesélte, hogy pl. „hogyan jöttek ki a néger hasából a méhek”...Bozsok Jancsi bácsi (gkvez.) vadásztörténetei szinte Münchhausen báró kalandjaival vetekedtek („Egy lövéssel 3 vaddisznót terítettem le”... stb.), az volt a szavajárása, hogy: „Megyek kamposz de vojtekádeszbe!” (Értsd: A Csapi-hegy.) „Húspogácsa legyen és borleves!”. Gál „Kupec” Jani bácsi mentőápoló Ringo Starr-nak hívta a ffi. betegeket, Tina Turnernek a nőket. „Na, ugorjon be papa!” kiszólással segítette be a beteget a mentőbe... Kupecről sok vicces történet terjeng mentős berkekben. Az egyik ilyen szerint egyszer rossz mentőbe szállt be Budapesten a Markó utcai mentőközpont előtt. (Itt volt régen a „Tranzit”, az a néhány szoba, ahol pl. az Alföldről érkező betegek a Dunántúl felé a csatlakozásra vártak. Én is sokszor vittem innen pl. Szegedről Balatonfüredre, a Szivkórházba utazó betegeket.) Kupec beugrott a sorban álló mentők egyikébe, és elindultak. Ebben a kocsiiban is feküdt a hordágyon beteg, de mivel az ápolói székéből (ami a sofőr háta mögött a betegtér felé fordítva hátrafelé nézett) nem lehetett a hordágy magasan feltámasztott háttámlájától világosan látni a beteg arcát, fel sem tűnt neki, hogy ez nem az ő betege. Már jócskán elhagyták Budapest határát, amikor a sofőr hátranézett, és csodálkozva megkérdezte: „Hát te meg ki vagy?” Akkor derült ki, hogy ez egy szolnoki mentő... Ruskó „Cicumicu” Tibi bácsi (gkvez.) sürgős eseteknél „előmelegített olajgumikkal” hozta a kocsit, és a zebránál mindig udvariasan megállva kikiabált a mosolygós fiatalasszonyoknak: „Na, szteppeljen át békikém!” Ferencz Pista bácsi (gkvez.) a beteg háza előtt megállva egy angol úr kimértségével szól hozzám: „Sándor kérem, nézze meg a beteget, ha nem szükséges, nem szállnék ki a mentőből...” Antal Pista bácsi mentőtiszt volt a

főápoló. Nagyon precízen dolgozott. Amikor néha az esetkocsin beosztott maga mellé, sokat magyarázott, és tanított. Mindig nagyon lelkiismeretesen látta el a beteget. Bíró Lajos volt a garázsmester. Ő kivétel nélkül minden reggel ellenőrizte a kocsik műszaki állapotát... Szállóigévé vált mondása: „A munkatársait senki meg nem válogathatja, de a barátait igen!” Mártika, a gazdasági vezető nagyon jó érzékkel tudta „helyre tenni” a néha kezelhetetlennek tűnő „marcona” férfiembereket.

Az állomásvezetők: dr. Szollár István sebészként akár kisebb műtéteket is végre tudott hajtani kint a helyszínen. Nagyon nyugis embernek és jó szakembernek ismertem meg. Sokszor csináltunk vele centrális vénát, sok szubklávia kanült elhasználtunk. A mentősök szabadidejükben sokat horgásztak, vadásztak, kertészkedtek. Pötrétén, a tavon külön kis házat és tutajt ácsoltak. (Ennek a főorvos úron kívül Szabó Pisti („Gülü”) és a Horváth Attila („Fürti”) gépkocsivezetők voltak az építői.) Sokan málnáztak, fenyőztek, hogy a mentős fizetést egy kicsit megtoldják.

O.: Itt már Toyota mentők voltak?

KS: A ROKO (Rohamkocsi) egy Mercedes volt, a Nysa mentőautókat pedig még 1991-92 táján kezdték felváltani a Toyota Hiace típusú „csodaautók”. Ezek az autók minden csont nélkül 7-800 000 km-t futottak, pedig nálunk a városi sok gyorsulás-fékezés során valóban nyúzva volt a motorjuk. A betegterük ugyan kicsi volt (ezt is itt Magyarországon szerelték be), de épp megfelelt „sima mentőkocsinak” (tehát ahol egy mentőápoló és egy gkvez. vonul ki). A hosszabb szállítások alkalmával úgy suhantunk az autópályán 130-140 km/h-ás sebességgel, hogy öröm volt benne utazni!

Budapesten a Markó utcában 2002-ben

O.: Mesélj néhány érdekes esetet!

KS: Az első önálló kivonulásom Nagykanizsán is egy autóbaleset volt. Még hozzá buszbaleset! Milávecz Laci bácsi volt a telefonos szolgálatvezető. Az esetkocsi egy másik betegnél volt kint. „Na Sanyika! Ez egy buszbaleset! Tömeges! Első a visszajelentés!” – szólt Milli bácsi nagyon helyesen.

A tömeges balesetknél ugyanis van egy olyan szabály, hogy az első kikerülő mentőegységnek nem szabad fejvesztve hozzákezdenie a sérültek ellátásához, hanem a helyzet gyors áttekintése, ill. felmérése után a lehető legrövidebb időn belül vissza kell szólni a szolgálatvezetés felé a további veszélyhelyzetről, a sérültek számáról, súlyossági fokáról, a további mentőerők és műszaki mentés igényéről, a helyszín megközelíthetőségéről, ill. a helyszín egyéb sajátosságairól, pl. ivóvíz, fedett sebesültgyűjtő hely lehetősége. Esetünkben a Szőlőskert Fogadótól kb. 500 m-re Kaposvár felé a reggeli busz szerencsére kevés utassal a fedélzetén megcsúszott az úton, és beleborult a meredek partoldalba. Fejtetőn mentünk végig a buszon. Nem volt benne már senki. Az összes ablak kitört, mindenki kimászott, kisebb horzsolásokkal, és azt hiszem egy bokatoréssal megúszták. Hanem a buszsofőr beszorult a busz és a partoldal közé. A vezető felőli lépcsőfeljáró nekifeküdt a töltésnek, ez alatt volt a sofőr combja. Félő volt, hogy amputálni kell. Segélykocsit kértünk, és darut. A rövidesen kikerülő esetkocsival az Antal Pista bácsi mentőtiszt, és a Horváth Róbert ápoló jött ki. Vénabiztosítás után nagy dózisu kábító fájdalomcsillapítót (Dolargan) adtak be a sofőrnek, aztán a daru megbillentette a buszt, így sikerült kiszabadítani a sérült, összenyomódott lábat. Végül a kórházban kis idő múlva rendeződött a sérült láb vérkeringése, nem kellett amputálni.

A másik: 1995 környékén voltam kint egy érdekes áramütésnél. A Dózsa utcai használaton kívüli téglagyár épületeiben akkoriban hajléktalanok tanyáztak. Egyikük egy hűvös, sáros reggelen úgy döntött, hogy véget vet hányatott életének. Felmászott egy közeli villanyoszlopra és jobb kézzel megfogta a magasfeszültségű vezetékét. Mikor kiértünk, a villanyoszlop mellett feküdt. Jobb tenyerén óriási kráterű áramjegy volt látható, szélén a jellegzetes, páfrányszerű rajzolatokkal. Pechjére nem halt meg, válságos állapotban, de élve szállítottuk be a nagykanizsai kórházba. A magasból esés következtében eltört az ágyéki gerince, deréktól lefelé lebénult és további hátralevő (amúgy is nyomorúságos) életét toloszékhez kötve volt kénytelen leélni. Az áram a jobb kezén bejutva végigment a jobb oldalán és a jobb lábháton szintén kráteryszerű, de kisebb áramjeggyel távozott. (Cipő volt a lábán, de nem volt befűzve, a cipőtalp szigetelt, így az áram a könnyebbik utat választotta.) Mikor kiértünk, a kezén olyan volt a bőr, mintha gépszírral kente volna be. Szerencséje a szerencsétlenségben annyi volt, hogy az áram valószínűleg elkerülte a szívét.

Eszembe jutott egy másik érdekes is. Egyszer egy Zalaegerszeg-Pózsza „külső-belső” kórházi betegszállítás kapcsán találkoztam egy 50 év körüli fickóval, aki elmesélte az életét. Az öt éves kislány nekiállt a tévét szerelgetni, babrált vele hátul, mikor a 14 éves nővére bejött a szobába, és a tévé kissé távolabb eső

dugóját bedugta a hosszabbítóba. (Nem látta, hogy kisöccse ott ügyködik.) A kisfiú azonnal meghalt. A lány röviddel ez után terhes lett, kicsapták az általános iskolából. Mindennek a tetejébe a felesége is elvált tőle, de mivel anyagi gondok miatt nem tudtak külön költözni, a feleség a közös háztartásba hozta újdonsült barátját. Így kellett volna négyesben élniük tovább. Ezt azonban betegünk már nem tudta elviselni, suicid szándékkal begyógyszerezte magát. Így került Pózvára, a pszichiátriára. A történetnek még nincs vége, mert amikor Zalaegerszegen beüzemelték az MR-t, az első próbaüzemet augusztus környékén pont rajta próbálták ki. Rosszul lett a bezártságtól, az MR pedig úgy meghibásodott, hogy csak valamikor október elején tudták újraindítani.

O.: Ez szinte hihetetlen! Volt-e még tömeges baleset? (Tömeges baleset: egy időben, egy helyen, egyazon egészségkárosító tényező – baleseti mechanizmus vagy lehet mérgezés is – által 5 vagy több sérült, ill. beteg.)

KS: Igen. Több is. Az egyiknél telefonos szolgálatvezető voltam. Bocska határában nyolcan sérültek egy autóbalesetben. Dr. Szollár dolgozott a ROKO-n. Ő volt a kárhelyparancsnok. Írásos főigazgatói dicséretben részesültem a mentés levezényléséért. Aztán az utóbbi években a tornyiszentmiklósi „halálúton” (ahol a négyesvonalú M70-es autópálya egy 16 km-es szakasz erejéig kétsávos autópályává szűkül) három halálos balesetnél is voltam, ezekből kettő volt tömeges. Az elsőben heten sérültek. Volt köztük másfél éves combcsonttörött kisgyermek és a shockos tompa hasi sérült édesanyja... Több polytraumatizált beteg (polytrauma: kettőnél több végtag vagy testtájék együttes sérülése, melyekből az egyik sérülés életveszélyes). A másiknál 5 súlyos koponyasérülést találtunk. Volt köztük eszméletlen is. Reggel a váltás vitte őket a szélrózsa minden irányába. (Pestre, Pécsre, Szombathelyre... ahol Idegsebészet volt, és meg tudták őket operálni.) Mindkét baleset éjszaka történt, és mindkettőben román állampolgárok sérültek. Az egyik csapat ment Olaszországba idénymunkára, a másik csapat jött haza szabadságra... A harmadik halálos balesetnél S. Horváth László mentőtiszt voltam kint. Ott az említett útszakaszon egy osztrák és egy román fiatalember frontálisan ütközött. Nagy sebességgel mehettek, mert az egyik kocsis motorja kiszakadt az ütközés erejétől. Mindketten meghaltak. Az osztrák fiút, aki egy látványosan nagy teljesítményű autóval volt, tíz percre még újra tudtuk élesztetni... Aztán a sok hasi vérzés elvitte a beletáplált folyadékot is...

O.: Volt-e még emlékezetes eseted?

KS: 2000-ben az esetkocsin dr. Rác Andrea rezidens orvossal „befutottunk” egy rázóesetbe. Egy könnyebb sérültet adtunk át Nagykanizsán a Baleseti Ambulancián. Már épp indultunk volna a mentőhöz, mikor láttuk, hogy a csurgói bajtársak egy eszméletlen 10 év körüli fiút tolnak be hordágyon. A fiút Zá-

kányfaluban ütötte el egy nagy autó, majdnem 30 méterre repült. Koponyasérülése, nyílt felkörtörése, és többszörös lábszár- és combcsonttörései voltak. Eszméletlen volt. Láttam, hogy kezd öklendezni. Megfulladt volna a hányadéktól, ha nem cselekszünk időben. (Kórházi orvos nem volt lent az ambulancián, valakit épp operáltak a műtőben.) Gyorsan behoztam az újraélesztő táskát a mentőből, aztán mire leértek az orvosok az intenzívről, már intubáltuk a srácot. A hányadékot taposószívóval leszívtuk, állapotát stabilizáltuk. Mi vittük tovább is Pétert (Lőrincz Péternek hívják a ma már 22 éves fiatalembert) Kaposvár KH. Gyermek Intenzív osztályra, ahol hónapokig kómában feküdt. Sok nagy műtét után, évekig tartó rehabilitációs folyamat eredményeként Péter felépült, és ma már teljes értékű emberként él.

2009. október 22-ét sem fogom elfelejteni soha. Azon a napon betegszállítást hajtottunk végre Nagykanizsáról Pécs Idegsebészeti Klinikára. Gerincbetegket vittünk műtėti konzultációra. (Az volt talán az utolsó év, hogy az OMSZ a mentési feladatok ellátása mellett a szabad kapacitása terhére betegszállítást is végzett. A betegszállításokat rövidesen teljes egészében átvették a magánbetegszállító cégek.) Vizsgálat után vittük vissza a betegeket Nagykanizsára. Kaposváron a pirosnál álltunk, amikor odafutott hozzánk egy ember, hogy gyorsan menjünk, mert a kereszteződés másik oldalán egy kislányt elütött egy teherautó. Kingát (Bíró Kingának hívják a kislányt) a zebrán ütötte el az IFA. Jónéhány méterre toltta maga előtt az első kerék. Szegénynek a beton, mint a smirgli, lenyúzta a hasbőrét, és az egyik karját. Sorozat bordatörése (3-nál több borda törése egy oldalon), többszörös tompa hasi sérülései (máj, lép...) voltak. Koponyaalapi törése is volt. Mikor odafutottam hozzá, csak annyit tudott mondani, hogy mindene fáj, hogy nem kap levegőt, és nem lát semmit. Nagyon sápadt volt, remegett, libabőrös lett a bőre, vérzéses shock kezdődött nála. A CRT-je (Capilláris visszatelelési idő: a köröm megnyomását követően figyeljük, hogy az elfehéredett köröm mennyi idő múlva „pirosodik” vissza. A normális 2 sec., vagy az alatti érték) szinte nem is volt értékelhető, mindkét keze hófehér vértelen volt. A pulzusa filiformis volt (gyors, könnyen elnyomható pulzus). Megtámasztottam a hátát, így kicsit könnyebben kapott levegőt, és szóltam a Baláznak (Horváth Balázs gkvez.), hogy gyorsan vegye elő az oxigénpalackot, és hozza a hordágyat a vacuum matraccal. Közben felhívtuk a kaposvári mentőállomást, már ki is ért a helyi esetkocsi. Németh Géza mentőtiszt barátom (valamikor együtt jártunk Pécsre iskolába) vette át a beteget. Kingával beszárgultak a kaposvári sürgősségi osztályra. Sok műtéttel sikerült megmenteni a kislány életét. Kaposváron nagy civil összefogás volt Kinga felgyógyulása érdekében. A TV is tudósított róla, amikor Nick Árpád eröművész kamionhúzó bemuta-

tót tartott, és a bevételt Kinga kezelésére ajánlotta fel... Az édesanyjával ma is tartom a kapcsolatot...

O.: Égett eset?

KS: Néhány évvel ezelőtt egy kiskanizsai gazda egy kátrányos hordót akart kiolvasztani. Az udvaron egy hevenyészett emelvényre tette a hordót, majd alágyújtott... A hordó a benne felhalmozódó gázoktól felrobbant. Tanai János mentőtiszttel, és Leveli Kriszta mentőtiszt hallgatóval vonultunk ki... A középkorú, tiszta tudatú férfi az udvaron jött elénk. Nagy fájdalmai voltak. Az égett, megfeketedett kátrányos bőr nagy darabokban hámlott le róla. Testfelületének csaknem a 100 %-a megégett a forró kátránytól. II-III fokú égései voltak. II. fok = „a bőr minden rétege (hám, írha, bőr alatti kötőszövet) károsodik. Az első fokban égett bőrterületek mellett és között – a bőr rétegei között – szabálytalan alakú és nagyságú hólyagok képződnek. A hólyagbennék kezdetben víztiszta, később zavaros, majd szürkésfehérré, gennyessé válik. A kisebb-nagyobb hólyagok konfluálnak. A hólyagtartalom a kórosan kiáramló vérplasma. A hólyagok spontán megrepedhetnek, az égett felület fertőződése szinte törvényszerű. A szervezet folyadékvesztése és a fájdalom néha olyan nagy, hogy a beteg könnyen shockossá válik. III. fok = a kültakaró a másodfokhoz hasonlít. A hólyagok általában nagyobbak, több reped meg, a beteg sok folyadékot veszít. Az égett felület piszkosszürke, helyenként sötétszürke, hámcafatos, a szövethalás uralja a képet.” (Oxyológia, Szerkesztette: dr. Góbl Gábor, Bp. 2001.). WATER JEL – égési kötszerrel borítottuk be. Ez a nagyon drága kötszer (egy 10cmx10cm-es lap belőle 10 000 Ft.) hűsítő gélt, és helyi érzéstelenítő oldatot is tartalmaz. Vénabiztosítást követően kábító fájdalomcsillapítót adtunk. Mentőhelikoptert hívtunk, hogy a beteg mielőbb valamilyen egyetemi kórház (Pécs, Budapest) égési osztályára kerülhessen. A helikopterrel dr. Czirner József régióvezető mentőfőorvos jött. Összecsdültek a kiskanizsaiak, mikor a helyszínhez közeli játszótéren leszállt a sárga mentőhelikopter. Sajnos hiába tettünk meg mindent a beteg érdekében, hiába kapott meg minden lehetséges gyógyszert, és ellátást, a kórházban néhány nap múlva szegény ember belehalt a sérüléseibe. Az égettekkal az a baj, ha a testfelületnek már az 50%-a megég II-III. fokban, nagy az esély rá, hogy a méregtelenítő, kiválasztó szervek (máj, vese) pár napon belül felmondják a szolgálatot. Nem tudják feldolgozni a nagyfelületű bőrelhalás következtében keletkező rendkívüli mennyiségű „testtörmelék”. A halál oka máj- ill. veseelégtelenség lesz.

O.: Nem viseltek meg ezek az esetek?

KS: Most mondhatnám azt is, hogy az évek során hozzáedződtem az ilyen és ehhez hasonló esetekhez, de nem mondanék igazat. Az emberi szenvedést látni soha nem jó dolog. Próbálok nem gondolni rá, lefoglalom magam más tevékenységekkel, és egy idő után

halványulnak az emlékek... De pl. gyerekek szenvedését, halálát látni – ahhoz soha nem lehet hozzászokni. Most is eszembe jut néha pl. egy bajcsai, kb. 7 éves kisfiú halálesete, akit biciklizés közben ütött el egy autó. Az út szélén feküdt, mintha csak aludt volna... Vagy annak a családnak a szörnyű autóbalesete, akik Budapestről indultak kora hajnalban nyaralni Horvátországba. Az apa munkából ment haza, fáradt volt a hosszú vezetéshez. Sormás előtt elaludt a kormány mögött, és frontálisan ütköztek egy kamionnal. Mind a hárman meghaltak. Ott egy 14 éves szép hosszú hajú kislány feküdt a hátsó ülésen. Nyitott szemmel nézett ránk, mikor a Vági Hedvig doktornővel kinyitottuk a kocsiját, mintha csak azt kérdeznék – miért?

O.: Most valami örömtelibb esetet mesélj!

KS: Pár éve történt. Egy fiatal 30-as családapát méhészkedés közben húsznál is több méh csípett meg. A mentőállomás utcájában laktak, gyorsan kiértünk. A fiatalember tudta, hogy fokozottan érzékeny a méhcsípésre, mégis folytatta a méhészkedést. Produkálta az allergia összes jellegzetes tünetét: hányinger, gyengeség, test szerű bőrpír, égő viszketés, urticariák (csalánkiütések), szapora pulzus, alacsony vérnyomás, köhögés, kezdődő fulladásérzet (hörgögörcs ill. gégeoedema). ONE-kocsin dolgoztam, Kéri Zoltán gépkocsivezető bajtársammal vonultunk ki. (ONE=orvos nélküli esetkocsi, amin általában egy tapasztaltabb ápoló és egy gépkocsivezető teljesít szolgálatot). Nem volt a közelben sem az esetkocsi, sem a mentőhelikopter, sem orvos, de a kórház szerencsére közel volt! Vénabiztosítás (Ringer lactat infundálás) után gyógyszereket adtunk (Calcimuscot, antihisztamint, adrenalint), a szállítás alatt oxigént inhaláltattam vele maszkon keresztül. Mire kb. tíz perc múlva a kórházba értünk, már jobban is érezte magát. Három aranyos szőke kislány várta haza. Pár hónap múlva valaki nagyot köszönt rám a felsőtemp-lom mellett. Ő volt...

Dr. Szollárral volt a 90-es évek végén egy másik tanulságos pozitív végkicsengésű esetünk. Murakeresztúr község Kollátszeg nevű részébe vonultunk ki a ROKO-val. „Súlyos szívbeteg, fullad” volt a bejelentés szerinti diagnózis. Mikor kb. 15 perc alatt kiértünk, az idős (volt vagy 80 éves) szikár öregurat a szobájában az ágy szélén ülve találtuk. Lánya mellett ült, oldalról megtámasztotta a beteget, aki szilvakék fejjel épp elveszteni készült az eszméletét. Nagy mellkasi kitérések, eredménytelen ún. „frusztrán” légző mozgások voltak megfigyelhetőek tényleges légcserre nélkül. A szervezet lélegezni próbált a légzőizmok, és a légzési segédizmok teljes körű bevonásával. „Gyorsan rántsuk le a padlóra!” – szólt a főorvos úr utasítása. „Laryngoscopot!” Dr. Szollár néhány pillanat alatt feltárta a gégebemenetet, majd egy jellegzetes „cuppanó” hang kíséretében előhúzott a beteg torkából egy kb. öklömnyi keltrétes darabot. Ezt a mozzanatot egy hatalmas, szinte soha véget

nem érő sóhajtás-szerű belégzés követte. Megindult a spontán légzés, de a betegünk egyelőre eszméletlen maradt. Jó paraméterekkel, a családtagok hálálkodása közepette indultunk a kórházba. A bácsi Nagykanizsa Kórház Intenzív osztályán másnap magához tért. Majd néhány napos lábadozást követően teljesen rendbe jött, és otthonába távozott. (Egyébként valóban szívbeteg volt, de ahogy ezt dr. Szollár azonnal meglátta, itt most a félrenyelés volt a fő probléma.)

O.: Úgy tudom, voltak kifejezetten mulatságos eseteid is...

KS: Igen. Az élet néha különös helyzeteket produkál. Az egyik ilyen eset a „Mészégető felesége” c. történet. (Azért írom így, mert már nagyon sokszor elmeséltem, és szinte minden munkatársam kívülről fújja.) Egy Kanizsához közeli faluba mentünk ki a helybéli mészégető feleségéért. A házi orvos már a kiérkezésünk előtt elment a helyszínről, csak a beutalót és a szállítási utalványt hagyta ott a szomszéd néninél. A mészégető felesége pszichiátriai gondozott skizofrén beteg volt, most is az egyik aktívabb pszichotikus korszakát élte. Mikor beléptünk a házba, szólt a konyhaasztalon a kisrádió. A kb. 40 kg-os asszonyka bent állt a fürdőszobában, és a falhoz beszélt: „Ugye, jól érzed magad? Ugye, nem félsz? Ugye, minden rendben van odabent?” Kérdeztem tőle, hogy kihez beszél, mire ő azt felelte: „A Márton Ferihez beszél!” – De hát hol van? „Ott bent a falban, beszorult!” – De hát hogy ment be oda? – „Az egy kis vékony ember! Minden kis repedésen befér!” (Közben mutatta a hajszálrepedést a falon, amelyen szerinte bemászott a Feri...) – És mit csinál ott bent? – „Hát a lepkéket ragasztja!” – Aha! (Hát ez teljesen logikus...) – És nem próbálta kiszabadítani? „De, szóltam a tűzoltóknak. Ki is jöttek, és azt mondták, ha még egyszer ilyen hülyeséghez ki merem hívni őket, akkor a rendőrséggel vitetnek el!” (Hmm, nem is csodálom...) – Na jöjjön velünk szépen! A doktornő beutalta a kórházba. Tudja, hogy jót szokott tenni magának egy kis ápolás! A Feri meg addig majdcsak kiszabadul valahogy! Hát össze is készülődtünk, de mikor induláskor le akartam kapcsolni a villanyt a fürdőben, az asszony rám szólt, hogy ne tegyem, mert a Feri félni fog a sötétben! Ugyanezen szisztéma szerint a rádiót sem kapcsolhattuk ki, mert akkor a Feri egyedül fogja érezni magát... Végül a bejárati ajtót sem engedte kulcsra zárni, „mert akkor hogy fog a Feri kijönni a lakásból, ha netán mégis kiszabadul a falból?...” A bejárati ajtó kulcsát azért odaadtam a szomszédasszonynak, hogy biztos, ami biztos, zárja be miután elmentünk. (A Feri meg talán azóta is ott csücsül szegény a falban...)

Egy másik esetenél egy közeli hegyi hajlékhoz hívtak minket. Estefelé alkonyodott már. Betegünk a megadott diagnózis szerint: „UFO-t látott!” Na, megálltunk a megadott hétvégi ház előtt, mire kijött egy asszony, hogy kapcsoljuk le a kék lámpát, és vegyük le a piros kabátunkat, mert az ura annak is azt hiszi,

hogy az UFO. Le is kapcsoltuk, kék ingre vetkőztünk, mire dülöngélve, először furcsa morgó hangokat hallatva kijött a házból egy fejsérült középkorú úr. Láthatóan teljesen részeg volt. Terpeszállásban megállt, és a fején levő jókora repesztett sebet (ami középen csaknem teljes átmérőjében kettévágta a hajas fejbőrét) két kézzel törölgetve, a vért szanaszét fröcskölve káromkodott: „Piszkos Ufók! Mocskos Ufók! Hogy elintéztek a szemetek!” A kertkaput bezárta kulcsra, és nem engedett be bennünket, amíg meg nem esküdtünk neki, hogy nem mi vagyunk az Ufók. Nagy nehezen beültettük a mentőbe. (Hosszas bizonygatás után elhitte, hogy az nem egy idegen úrhajó...) Bekötöttem a fejébét, amit részegségében összevissza kapálózva többször „lekapott” a fejről. Elmondta, hogy egész nap a közeli tónál horgászott, majd este a tó fölött lebegve meglátta a fényes Ufót! (Felesége elmondása szerint az úriember a helyi „Ufólesők társaságának” oszlopos tagjaként kissé kapatosan hajlamos volt minden természeti jelenséget – jelen esetben valószínűleg a naplementét – földönkívüli színezetben látni.) Szóval emberünket (elmondása szerint) a horgászattól kerékpárral hazaindulva a gonosz Ufók végig üldözték! Mígnem végül nekikergették egy villanyoszlopnak! Így sérült meg a feje... A többire nem is emlékszik, mert az Ufók biztos elrabolták, és megoperálták... Beültették a chipet! Szóval elég az hozzá, hogy nem tudja, hogyan került haza...

Egy cigány családhoz vonultunk ki egyszer egy nyári estén. „Önakaasztás, verekedés” volt a diagnózis. Kiertünk, és a családfő nagy hangon mesélni kezdte, hogy épp a születésnapját tartották, pornófilmet néztek... Áthívták a komáját is feleségestül. Ott volt a nyolc gyerek is... Filmnézés közben meg találta jegyezni a komájának, hogy „Mi lenne, ha a pisztolyomat földugnám az asszonyodnak?”, mire a koma úgy elverte, hogy eltörött az orra. Bánatában, és szegényében felakasztotta magát a kertben a diófára, de a drót elszakadt... – Na jól van Józsi, nyugodjon meg kicsit! – mondtam. – Jöjjön be velünk a kórházba, ott majd mindent szépen elmesélhet a doktornőnek. A doktornő nagyon kedves, mindenkit megért. „De én olyan erős vagyok ám, hogy fél kézzel felemelem a sparheltet! Megmutassam?” – Elhiszem, Józsi. Most inkább ne mutassa meg! Jobb lesz, ha most velünk jön! „De én most átmegegyek a komámhoz, és szétszaggatom őket!” – Csak ront a helyzetén, inkább üljön be szépen a mentőbe, majd út közben mindent megbeszélünk. Na, Józsi végül a helyszínre érkező rendőröket látva kicsit megjuhászodva elbúcsúzott az ágyon nagyságrendi sorrendben üldögélő gyerekeitől, végigcsókolgatta őket, majd szó nélkül beszállt a mentőbe. Út közben azon siránkozott, hogy mi lesz az ő drága gyerekeivel. „Ki fogja a gondjukat viselni?” Mondtam neki, hogy nem olyan kicsik azok a gyerekek már, hisz a legnagyobb felnőttsorba cseperedett kész férfi, tudnak azok magukra vigyázni.

De különben is, ha szépen nyugodtan beszél, ha mindent rendesen elmond a doktornőnek, akkor bizonyára hazaengedik majd a gyerekeihez. Így is lett. Vagy legalábbis majdnem így. A pszichiáter nő kedvesen beszélt, ettől Józsi először teljesen megnyugodott, és könnyek közt mesélte az este történeteket. Hanem amikor a történet végén a doktornő megkérdezte: „És mit fog csinálni Józsi, ha most hazaengedem?” Józsi fölugrott, befeszített izmokkal támadó alapállásba helyezkedve vérben forgó szemekkel ordította: „Szétszaggatom őket!” (Na, kapott is mindjárt néhány nyugtató injekciót, és persze jó pár napot a kórházban kellett töltenie.)

Gyermekosztályos gyakorlatomon hallottam egy nagyon érdekes történetet. Az ügyeletes orvosnak telefonáltak a szülők húsvét másnapján este, már majdnem éjfélkor, hogy nagyon nagy a gondjuk, délután elpusztult a két éves fiacskájuk ünnepekre kapott nyuszija. Aggódva kérdezték, lehet-e baja a gyerekeknek? Ugyan semmi kórosat nem látnak a gyereken, alszik már, evett is rendesen, játszott... stb. Börelváltozása, kóros légzése, fertőzésre utaló tünetei sincs, csak ők mégis aggódnak, inkább felébresztenék és behoznák vizsgálatra. A doktornő (dr. Csajkás Ágnes) megnyugtatta őket, ellátta annak rendje-módja szerint jó tanácsokkal a szülőket, felhívta a figyelmüket, mit is figyeljenek, de ha úgy látják jónak, másnap keressék fel a háziorvost. Éjjel két óra körül csengettek, az apa a vállára fektetve hozta az alvó kisfiút, hogy mégis inkább vizsgálja meg a doktornő... Persze semmi kóros nem volt, csak egy ál-mából másodszor felébresztett gyerek ijedtsége és sírása. Távozásuk után egy órával megint telefonáltak: „Doktornő! Mi legyen a nyúllal? Mert a szemébe nem lehet kidobni...” A doktornő még mindig türelmesen, de már nagyon unottan ellátta tanáccsal a szülőket: „Vigyétek be az állatkórházba, boncolásra... most!!!”

Az urológián is terjesztettek néhány hajmeresztő történetet... Az egyikben egy utcán fekvő részeg férfi nemesebbik szervére valami jóakarója ráhúzott egy szűk keresztmetszetű fém golyóscsapágyat. A kórházi karbantartók üllő és kalapács segítségével tudták csak kiszabadítani emberünket szorult helyzetéből... Egy másik hasonló esetről az egyik közeli hegyről került be egy idős férfi, akinek szintén a nemesebbik szervén kék drótfonat volt körbetekerve... „Én nem tudom, ki tette azt oda, de hogy nem földi ember volt, az biztos!” – jelentette ki a több napos alkoholemorból józanodó bácsika. Egy építkezéssel behozott munkás férfiassága véletlenül „teletöltődött” az ablakok szigeteléséhez használatos purhabbal. A sérült elmondása szerint „valahogy odakeveredett a purhabtöltő pisztoly”. Szép kis műtét lett a vége. Szintén operáció várt arra a felajzott fiatalemberre, aki a legénybúcsúján nekifutásból akarta hátulról magáévá tenni a haverok által a buliba meg-

hívott „táncoslányt”. A barlangos test szabályosan kettétört.

Végül egy olyan esetet mesélek el, ami nem velem történt, de annyira mulatságos, hogy ide kívánczok. Ez a történet a „pumpásember esete”. Én is szolgálatban voltam akkor, de az esethez egy másik mentőegységet küldtek ki. Én csak a rádióban hallgattam a „fejleményeket”. (A dán „STORNO” típusú rádiókban ugyanis az egész megye összes mentőállomásának és mentőautójának a forgalmazását hallani lehetett.) Az eseteleírás szerint a kollégák a kanizsai panelház megadott lakásába belépve a következőket látták: „A fürdőszobában egy meztelen férfi a kád mellett guggolva egyik kezével a kád szélébe, másik kezével a végbélnyílásából kilógó fémpumpába kapaszkodik. Kérdésünkre, hogy mi történt, elmondja, hogy zuhanyozás közben véletlenül „beleesett” a pumpába!” (Ekkor a gépkocsivezető bajtárs állítólag meg találta jegyezni, hogy miért nem orosz műanyag pumpát használ a kedves beteg, annak legalább nem fordul el a vége! A rádióban annyit hallottunk, hogy: „A pumpásemberrel elindultunk a kórházba. Hívjanak le sebészt!” Oldalán fekvő, pléddel letakarva vitték be a delikvenst a baleseti ambulanciára. Itt aztán az egész kórház összefutott. Jó kis sebészeti műtét következett, eltartott pár óráig, amíg a pumpát el tudták távolítani...

Mentős szimpóziumon, Csupakon

O.: Miért csinálod?

KS: Szeretek embereken segíteni. Vonzanak az érdekes, izgalmas feladatok. Nem tudnék egy irodában egyhelyben ülve dolgozni. Itt minden eset más és más. Helyzet-típusok vannak, de a valóságban nincs két egyforma szituáció. Kreatívnak, ötletesnek kell lenni, hogy ki tudjuk vágni magunkat minden meredek helyzetből. Néha elgondolkozom, hogy mi lett volna, ha akkoriban kicsit jobban „pedálozok” az orvosi egyetem felé... Biztosan más életem lenne... Mégis azt mondom, nem bántam meg, hogy a mentőzést választottam. Ennyi érdekes, izgalmas „kalandban” máshol biztosan nem lett volna részem!

Végül lehetne még egy utolsó, „játékon kívüli” megjegyzésem?

O.: Talán lehet...

KS: Itt szeretném dr. Baranyi Enikőt, a nagykanizsai kórház gyermekosztályának nemrég nyugdíjba vonult osztályvezető főorvosnőjét idézni: „Nekem azért kell lehetőleg mindent tudnom, mert fölöttem ezen az osztályon a Jóistenen kívül senki sincs. Ha én nem tudok mindent, ha én nem tudok segíteni, akkor kihez forduljanak a bajba jutottak?” És még egy idézet, amit Napóleonnak tulajdonítanak: „A jó hadvezért nem az különbözteti meg a rossztól, hogy mindig jó döntéseket hoz, hanem az, hogy dönt!” Mi arra lettünk kiképezve, hogy a lehető legjobb tudásunkkal segítsünk az arra rászorulókon. Kint a helyszínen általában nincs sok időnk teketóriázni. Döntenünk kell. De kellő felelősséggel és hivatástudattal mindig szem előtt kell tartanunk, hogy a döntéseinken emberéletek múlhatnak. Persze mi sem vagyunk tévedhetetlenek, de azért vannak a továbbképzéseink, a szakmai protokolljaink, hogy éles helyzetekben lehetőleg jól döntsünk, hogy minél kevesebbet hibázzunk. Elsősegélynyújtás tanfolyamokon szoktam mondani, hogy általában addig félünk segíteni pl. egy utcán fekvő emberen, amíg nem tudjuk, hogy mit kell és mit lehet tennünk... Ezért ösztönzők mindenkit arra, hogy ha teheti, vegyen részt valamilyen elsősegély tanfolyamon. Amikor már tudjuk, hogy milyen módon segíthetünk, amikor már ismerjük a képességeink határait, akkor már nem ijedünk meg annyira... és tudunk helyesen dönteni.

O.: Magánélet, hobbi?

KS: Házasságomból egy nyolc éves kisfiam született. Barni nagyon szépen zongorázik. Amikor beme-gyünk közösen a mentőállomásra, előszeretettel pró-

bálgatja a szirénát és a kék lámpát. Munka mellett már 20 éve énekelek rock együttesekben. Most éppen három zenekarom van, az Alarm, az MR'8 és a The Innocents. Volt szerencsém Erdélyben koncertezni és felléptem Budapesten az Old Man's Pub színpadán is. Elő zenekarként felléptünk többek között az Edda, a P. Mobil, a Kormorán és a Deák Bill Blues Band előtt.

O.: Érdekes és szokatlan lett így a vége, köszönöm a beszélgetést!

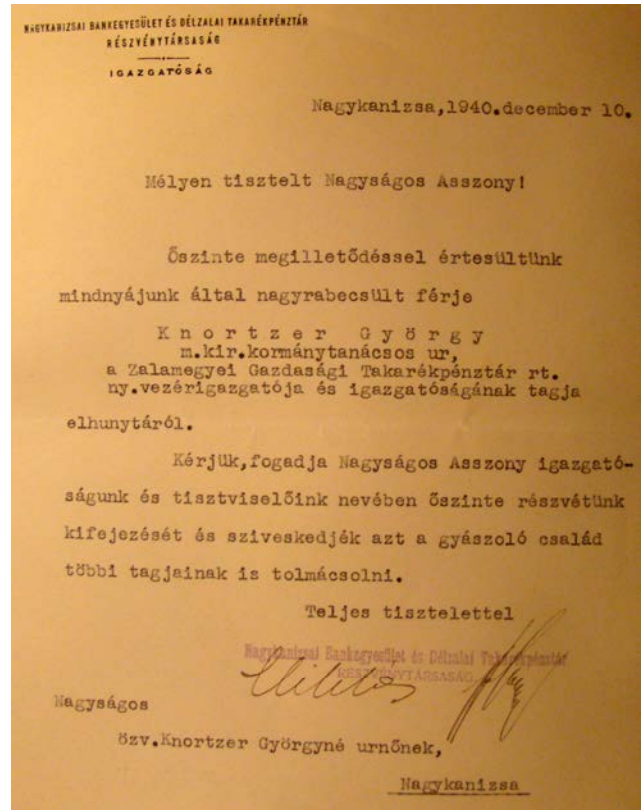
Nagykanizsa, 2011. január 2.

Knortzer György (1854-1940)

Knortzer György dédunokájával, a Nagykanizsán élő özv. Miha Tamásné Janda Klárával beszélgetünk.

KS: Tudja-e, hogy pontosan mikor született és mikor halt meg a dédapja:

MT: Kezembem tartom dédapám, Knortzer György halotti gyászjelentését, mely pontosan leírja, hogy 1854. november 7-én született (Kiskanizsán), és 1940. december 9-én, 62 évi boldog házasság után hunyt el.

NAGYKANIZSAI BANKÉRTESÜLET ÉS DÉLALAI TAKARÉPKÉPZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
IGAZGATÓSÁG

Nagykanizsai, 1940. december 11.

Nagyságos Asszonyom!

Mélyen megilletődve értesültem megboldogult férje, általam oly nagyrabecsült

Knortzer György
ny. vezérigazgató ur

elhunytáról. Fogadjja kérem őszinte részvétem kifejezését.

A Megboldogult puritán közéleti ténykedése valamennyiünk tiszteletét és megbecsülését váltotta ki, gazdasági téren pedig egész generációk tanultunk a Megboldogulttól. Ezért elhunyt a mi veszteségünk is.

Midőn még arra kérem Nagyságos Asszonyom,

./.

hogy részvételem a család minden tagjával közölni kegyeskedjék, vagyok

tiszteletteljes tisztelője

Milósi György

Nagyságos
ösv. Knortzer Györgyné urnónek,
Nagykanizsa.

KS: Ön ott volt ezen a temetésen?

MT: Igen, négy és fél éves voltam akkor. Haloványan arra emlékszem, hogy rengetegen voltak. Amikor a menet elindult a koporsó után, akkor a dédunokák mentek elől. Engem anyuka és apuka vezettek. Nagyon szépen voltam felöltöztetve. Kis fehér bundám volt (akkoriban az volt a divat), hozzá fehér prémes sapka volt a fejemen, és fehér kalucsni hócipőm volt.

KS: Hogy emlékszik vissza a dédapjára, van-e valami tárgyi emléke tőle?

MT: A Rozgonyi utca 11-ben laktak egy hatszobás, gyönyörűen berendezett családi házban. Nagyon sokat jártunk oda. Mindössze egy antik fali vitrines szekrényt tudtam megmenteni onnan. Ez alatt állt eredetileg egy nagyon szép biedermeier íróasztal

hajlított lábakkal, de sajnos azt a szű anyyira megetté, hogy mikor megmozdítottuk, összeroskadt. Van még egy fotelem is egy kis lábzsámollyal a régi házból. Tárgyi emlékem mindössze ennyi maradt, de vannak fényképeim, korabeli családi okirataim és sok-sok kedves emlék. Arra emlékszem, hogy amikor bementem, mindig egybe volt nyitva az utcai három szoba. Ott mindig olyan érzés fogott el, mintha egy mesevilágba kerültem volna. Gyönyörű süppedős perzsaszőnyegek voltak, porcelánok a vitrinekben, zongora, gyönyörű függönyök, drapériák, tapétázott volt az egész lakás. A középső, legnagyobb szobában, a szalonban volt karácsony szentestekor a vacsora. Körbeülték a lányok a hosszú, kihúzott asztalt, mindenki itthon volt férjével, gyermekével. A karácsonyfa mindig plafonig ért, csodaszép régi üvegdíszekkel, gömbökkel, angyalhajjal. Az én kedvencem egy vattaszerűségbe csomagolt szép arcú kis babafigura volt, amit mindig levettek nekem, hogy megfoghassam. A nagyobb lányok, Györgyike és Babuska már úgy játszottak velem, mintha a saját kislányuk lettem volna. Korbán hozzám hasonló kisgyerek ott nem volt. Az öcsém még nem tudott járni, őt úgy vitték kézben. (Köztünk három és fél év volt a korkülönbség).

Arra emlékszem, hogy mindig volt gyertyagyújtás, éneklés, a nagylányok a zongorán játszották a „Für Elise”-t. Aztán volt egy ún. „kispizkos”, a mai konyhának megfelelő udvari étkező helyiség. Ott a nagy cserépkályha mellett volt a dédpapa karosszéke. Egy rózsaszín pléd volt ráterítve a lábára, engem mindig odaültetett az ölébe, s mesélt nekem csodálatos meséket. Nagyon kedves volt, gyönyörű kék szemei voltak és hófehér, sima volt a haja, amit én imádtam simogatni. Jól eljátszott velem, az ujjamat szájába vette és én nagyokat kacagtam. Tudta, hogy kell a kisgyerekekkel bánni. Mindig ott kaptuk az uzsonnát, kuglófot és kakaót. Nagyon hangulatos volt az egész. Ők pedig vagy teáztak, vagy tejeskávét ittak. Mindig sokan voltunk, és ez nekem annyira jó volt, mert mindig történt valami. Bejött valaki, mondott valamit, vagy leejtett egy csészét, és nekem ez a színes kavalkád maradt meg az emlékeimben. Általában tíz-tizenöt ember volt mindig a dédapai házban. Minden héten meg voltunk hívva egy uzsonnára, vagy egy ebédre. Anyukáék tolták az öcsémet a gyerekkocsiban, én pedig mentem mellettük. Mindig megmutatták a vitrinekben, hogy „ez szószos csésze, ez kávé csésze...”, megcsodáltuk dédpapa kiténtetéseit, meg valami szépen bekeretezett díszoklevél is volt a falon...

KS: Maradt ezekből valami?

MT: Nem, a háború zűrzavarában sajnos minden elveszett.

KS: Azt tudja-e, honnan származik a Knortzer család, mindig kanizsaiak voltak?

MT: Nem, a család Poroszországból származik, megvan a családfánk is.

A 1700-ik év porosz-farsági lakói közül nagy aratón került
 Knortzer Rudolf Magyarországra, aki (mint Grossmann elnevezett
 hegyenyári orvosi magasanúgú porosz hetmenetint fia volt, kinek egy német
 aratókötés nő volt a felesége.

Knortzer Rudolfnak Pesthugor Mária volt feleségével nevel.

Evelvel itt Magyarországon született Triggus, Károly, Rudolf,

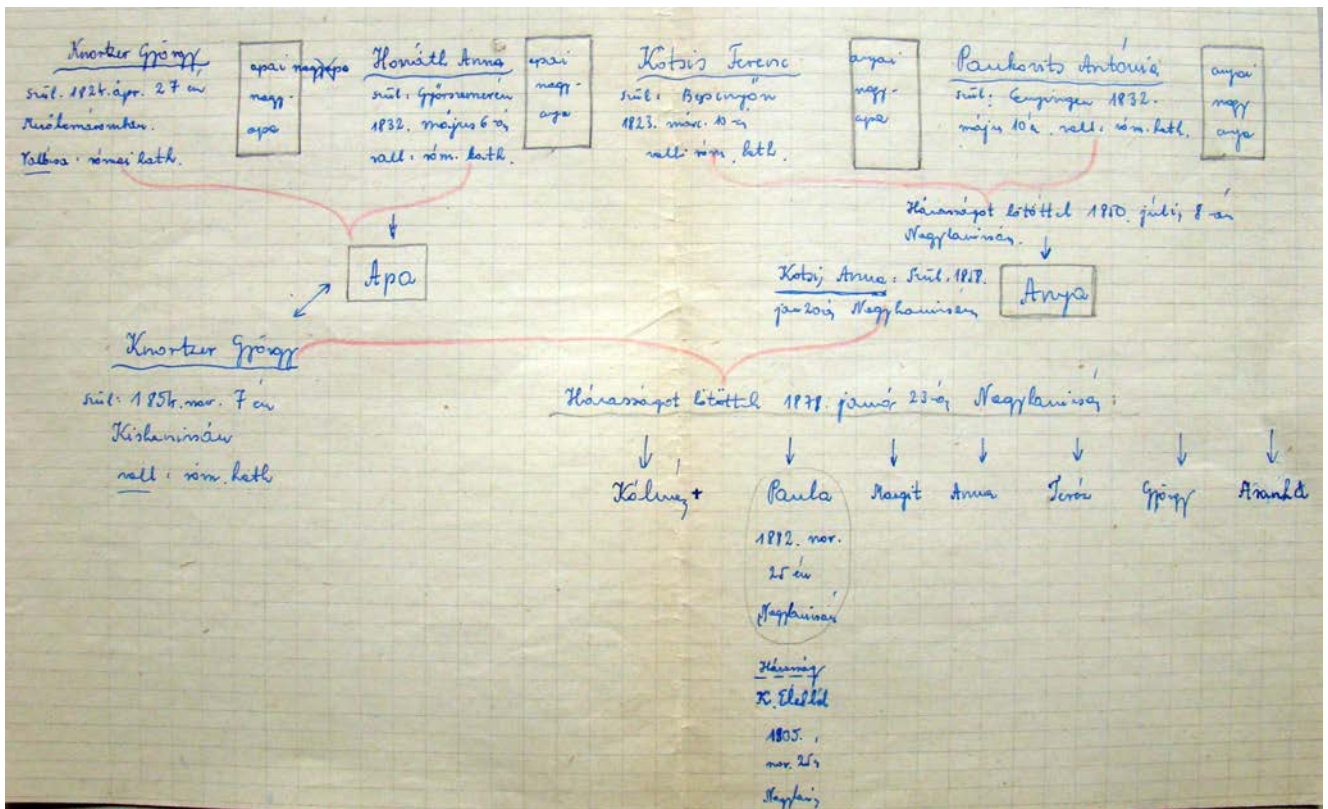
György, Charlotta (Lottie), Kácsi, Terézia gyermeke. Triggus

felesége Lindinger Paula volt, mel' itt vanul Kassiser
 kiptóberly tenetve. Ő volt az év levestanyagján.

Paukonits Antónia { Paukonits Főrnös 1801 - 1864
 Gerwolf Mária 1804 - 1881

Paukonits Főrnös	1801 - 1864
Klári	1838 - 1839
Főrnös	1825 - 1848
Főrnöf	1826 - 1848
Kasliusz	1843 - 1846
Johann	1845 - 1848

Paukonits Főrnösé (Gerwolf Mária) + 1881. sept. 18-án
 77 éves korában

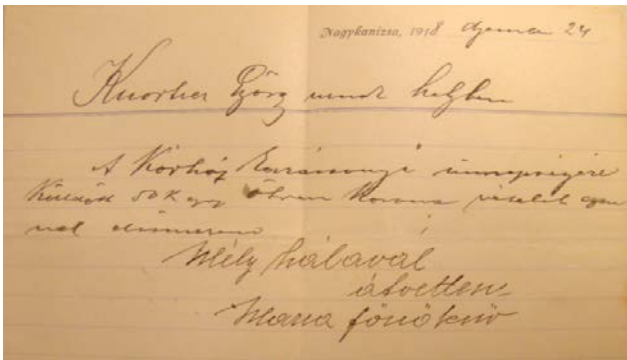
MT: Édesapám, Janda Károly bankigazgató (Knortzer György legidősebb lányának, Knortzer Margitnak és Janda Károly postafelügyelőnek 1906-ban született fia), gyönyörű kézirással egy kis füzetbe leírta, amit Knortzer Györgyről és feleségéről össze tudott gyűjteni. Ezt felolvassam:

„Nagyapám, Knortzer György (1854-1940) Nagykanizsán született. A család állítólag Poroszországból került Magyarországra. Vendéglős család volt. A nagybátyja, Knortzer Frigyes az akkori Kanizsa előkelő szállodájának, az „Aranyszarvas” szállodának és vendéglőnek volt a tulajdonosa. A Koronaherceg utcai (ma Rozgonyi utca) házat is tőle örökölte a nagyapám. Kereskedelmi iskolát és érettségit Székesfehérvárott szerzett. Takarékpénztári pályára lépett, s Kanizsa második pénzügyintézetének, a Délzalai Takarékpénztárnak volt a tisztviselője, pénztárnoka majd titkára. Az 1886-ban megalakult Zala megyei Gazdasági Takarékpénztárnak lett a titkára, majd igazgatója, vezérigazgatója. Pénzügyintézeti kapcsolatai révén nagy ismeretséget (barátok, tisztviselők) szerzett, s tevékeny közéleti emberként a városi, sőt az országos politikában is hathatósan közreműködött. (Miha Tamásné itt hozzáfűz a történethez egy kis epizódot: Éjjel, ha tűz volt pl. Kiskanizsán, és éjjel kettő-három körül jöttek a tűzoltók a kocsival, bekopogtak a Rozgonyi 11-be, de ilyen közvetlenül szólították ám a dédpapát, hogy „Gyuri bácsi! Tűz van Kiskanizsán!” Erre a „Gyuri bácsi” gyorsan felugrott, le a hálóinget, (akkor még a férfiak hálóingben aludtak), öltözött villámgyorsan és ment ő is a tüzet oltani. Tehát nem volt az, hogy ő a főnök és akkor nem kerülhet a tűz közelébe. Mikor két-három óra múlva jöttek vissza a kocsival, akkor mindig volt egy bőséges reggeli.

Dédpapa büszkén mesélte a részleteket, hogy a vödörökkel meg a fecskendővel hány házat és hány embert sikerült megmenteni. Dédmamám pedig mindig méltatlankodott: „Mostanában annyi tűz van! Annyiszor kopognak be, hogy jöjjön gyorsan, mert tüzet kell oltani!” Szívvel-lélekkel úttörője volt a Nagykanizsai Önkéntes Tűzoltótestületnek, felvirágoztatásában elévülhetetlen érdemeket szerzett. A Nagykanizsai Polgári Egylet nevet viselő társas körben vezető szerepet töltött be, és ennek sokáig elnöke, majd később örökös díszelnöke volt. A tűzoltótestület 50 éves fennállásának évfordulóján belügyminiszeri kitüntetésben részesült, s egy ezüsből készült tűzoltó díszbaltát kapott emlékül. (Ez ki volt állítva a lakásában.) Tűzoltói tevékenységéért fizetést nem kapott, de tűz esetén, legyen az akár éjjel vagy nappal, a városi fogat rendelkezésére állt, amit még havonként egy-két alkalommal privát célra is felhasználhatott. Én magam is sokszor kocsikáztam a libériás kocsis hajtott városi fogaton, általában mikor a család vendégei ünnepekre hazalátogattak. Sok örömet okozott azzal, hogy vasárnap délutánokon laktanya látogatás során, amikor az adminisztratív teendőket intézte, vagy a hivatásos tűzoltótiszt munkáját ellenőrizte, magával vitt engem, és én benne lehettem a tűzoltószertárban, és ott kedvemre végigülhettem az összes indulásra odakészített tűzoltókocsit. Persze akkor még lövontatású kocsik voltak...

Nagyapám közéleti ember lévén járt vadászni, naponta Kaszinóba kártyázni, olvasni. Részt vett bankettokon, és szeretett szónokolni úgy a fehér asztalnál, mint a városi gyűléseken. Egyébként szerény, puritán ember volt és igen nagy tiszteletnek örvendett. Egy képviselőválasztás során mindig a kor-

mánypártot támogatta. Magyar királyi kormánytanácsosi kitüntetést kapott. Korán nősült, házasságukból két fiú és öt lány született, de az első kisfiú egyéves korában meghalt. Nagy házat nem vittek, de a társadalmi ranglétra megfelelő fokán állva azért mindig akadt vendégük. Mint pénzember, pontosságnak, korrektségnek mintaképe volt. Jól tudott gazdálkodni. Mind az öt lányt rendesen kiházásította, sőt még a fiát is. A gyerekek intézetbe jártak, nyelveket, zenét, kézimunkát tanultak, s a háztartási munkában is segítettek. Megérték az 50-55-60. házassági évfordulójukat.

Knortzer György 1918 karácsonyán 50 koronát adományozott a Városi Kórháznak

Knortzer György és fia, ifj. Knortzer György (szül. 1900), valamint Janda Károly (szül. 1906) édesanyjával, Knortzer Margittal

„Nagymamám, Knortzer Györgyné (1858-1945, szül. Kotsis Anna, „Nina néni”)

B E S Z Á M O L Ó

az aranylakodalom kiadásairól.

Annuska itthonléte idején, 1927. évi december havában a Knortzer-rokonság Nagykanizsán időző testvérei összejöttek alulírott nál s ott Aranka, Paula, Annuska és Gyuri elhatározták a kedves szülők aranyemmegszó-jának megünneplését és pedig akként, hogy a felmerülő költségeket a gyermekek viseljék. Ugyanekkor röviden a részletek is megbeszéltezték s ezzel kapcsolatban az is, hogy Margit a lakoma költségeihez ne járuljon hozzá. Minderről Annuska után Ivánék is értesítve lettek.

K i a d á s o k :

I. Az ajándék és az ünnepség költségei:

Fénykép paspartu.	P.	26.-
képráma	"	31.-
csókor ára	"	40.-
tiszteletdíj a miséző papnak	"	20.-

Összesen P		117.-

Ezt a kiadást az összes testvérek viselik, tehát egy testvérrre jut . . . . . P 19.50

II. A lakoma költségei:

Megrendelt ebéd 20 személy részére á P 6.-	P	120.-
Borralaló a pincéreknek	"	15.-
Trafik	"	8.20
Cukrasz költségek /4 torta, 2 fagyalt/	"	42.-
8 üveg pezsgő /á P 5.60/	"	44.80
4 " édes Fumint / á P 3.4 /	"	13.60
3 " Muskotály / á P 2.- /	"	6.-
2 " Ezer vörös / á P 1.84 /	"	3.68
3 " Schiller / á P 1.56 /	"	4.68
10 liter Kristályviz / á P - .48 /	"	4.80

Összesen P		261.45

Ezt a kiadást öt testvér viseli - tehát egy testvérrre jut P 52.29
 amire még hozzájön a fenti . . . . . " 19.50
 úgy hogy, Aranka, Paula, Annus, Tercsi és Gyurka tartozása fejenként P 71.79
 Margit tartozása pedig 19 pengő 50 fillér.

Egyébként az összes költségeket alulírott már kifizette.

Megjegyzendő, hogy a délelőtti megrendelt csokrot d.u. 1/2-4 órakor hozták - ezt tehát egyhangu határozattal nem fogadtuk el - s az ünnepeket óhajára annak árát a Soc. Missiotársulat ósljaira juttattuk - amely társulatnak házi kápolnájában lettek a kedves öregjeink egyháziilag újra meggyaldva. -

Nagykanizsa, 1928. február hó 9.-én.

1913-ban Gyenesdiáson egy villát építtetett, ahol a család éveken keresztül nyaralt. Nekem is igen kedves emlékeim maradtak meg Diásról. A villát '19-ben eladta. A Tanácsköztársaság idején egy nagy családot telepítettek oda, s a berendezést alaposan tönkretették. Dollárban fizették ki, nagyapám azonban a pénzügyi válságtól félve magyar pénzre váltotta, ami aztán az első inflációban végleg elértéktelenedett. Idős korában, mikor engem átvitt az intézetébe (1925-ben, mikor 70 éves volt, nyugdíjba vonult), én lettem a pénzügyi bizalmasa, s minden egyéb ügyének intézője, mert fiában nem bízott meg. (Miha Tamásné hozzáfűzi: Gyuri bácsi – ifj. Knortzer György – elég bohém ember volt és mindig, mikor elkezdett valamit beszélni, dédapa leintette: „Hallgass csak! Majd a Karcsi mondja meg!” Édesapám – Janda Károly – ugyanis nagyon szépen ment felfelé a banki ranglétrán. Emlékszem egyszer a háború előtt el is akarták vinni Budapestre a Hitelbankhoz egy komolyabb beosztásba, de édesanyám annyira ragaszkodott a vidékhez, hogy végül Kanizsán maradtak.)

A Knortzer lányok (balról): Paula, Margit, Aranka, Anna

Ahol sok a gyerek, ott sok probléma is van. Szüleim házassága miatt sokszor nyújtott segítséget, anyagit-erkölcsit egyaránt, s emiatt apámmal mintha néha-néha fagyos lett volna a viszony. 85 éves korában, szellemi képessége teljességében érszüksület mellett fellépő tüdőgyulladás következtében halt meg. Példaképpül áll előttem, mint a pontosság, a pénzügyi fegyelem, a kötelesség képviselője. Szerettem és emléke bennem él.” (Miha Tamásné: – Mikor 1945. április 1-jén jártak az oroszok házról-házra, s meglátták a Rozgonyi 11-ben a falon a dédapa sisakos,

tűzoltóparancsnoki egyenruhás festményét, azt hitték, hogy valami német katonatisztet vagy uralkodót ábrázol a kép, és puskával kilőtték a festmény mindkét szemét.)

(Miha Tamásné: Eszembe jutott egy szinte mindennapos kis családi jelenet. Dédpapa nagyon szeretete a jó forró levest. Ha viszont nem találta megfelelő hőmérsékletűnek, akkor letette a kanalat és fennhangon mondta: „Ninus, nem elég meleg a leves!”, és akkor szegény dédmamám, miközben méltatlankodva vitte ki a levest melegíteni, azért foghegyről oda szólt neki, hogy: „Te Gyuri! Hát pedig ez annyira meleg!”)

„Jóformán második anyám volt. Szinte mindig úgy van emlékeimben, mint a jóság, az önfeláldozás, az elnéző és megbocsájtó édesanya mintaképe. Fiatalon ment férjhez (1878), szülei iparosok voltak. Bognár vagy kádármester volt az édesapja Iharosberényben. Még dédanyámra is emlékszem, Kotsis Ferencné Paukovits Antónia (1834-1911), nagydarab, elterebélyesedett, ősz fejú, de szép, sima arcú néni volt, s a Rozgonyi utcai ház udvari szobájában lakott. Aztán kitörte a lábát, s tüdőgyulladásban halt meg. A háznál volt felravatalozva a szalonban. Emlékszem, hogy félttem a kapu előtt álló fekete ruhás buzogányos halottas emberektől, meg a szalonajtó előtt az úgynevezett „kisgangan” álló kihúzott karddal örködő két halottas huszártól. Sokáig nem is nagyon mertem egyedül arra járni, mindig eszemben volt a halottas látvány. Nagymamám (Nina néni) inkább alacsony termetű, szép arcú, igen kedves kis teremtés volt. Egy fiatalkori fényképe után igazi szépasszonynak számíthatott. Családjának élt, dolgozott. Szülte a gyereket, összesen hetet. Az első, Kálmánka meghalt, aztán jöttek a lányok sorban: Margit (1880), Aranka (1881), Paula (1883), Annus (1888), Tercsi (1892), s végül az egy szem fiú Gyuri, akit már 44 éves korában, 1900-ban hozott a világra.

A háztartás gondja, a gyerekek mind ránehezedett. Ahogy visszaemlékszem, egy állandó cseléd mindig volt. (Kellott is a hatszobás lakáshoz, s annyi családtaghoz.) Kellott a segítség. Mosónő, vasalónő, varrónő (fehérnemű is, és felsőruha is) mindig járt a házhoz. Az én gyermekkoromban a lányok közül csak Tercsi volt még otthon (egyébként ő is zárdában nevelkedett), meg Gyurka, s anyám csaknem állandó betegsége miatt mi hárman is gyakran ott laktunk hosszabb-rövidebb ideig. Nagymama általában jó kedélyű kis asszony volt, mindig elevenére tapintott a dolgoknak, csak az évszámok tekintetében volt különönc. Soha sem szeretete, ha a korát feszegették, mármint a születési évét, s ha mégis vallani kellett, úgy egy-két évet szívesen lecsípett és ezen jót nevettek. Fiatalabb korában jártak külföldre, Ausztriába a német szó érdekében, s oda még a gyermeklányokat is elvitték magukkal, sőt a sok gyermekáldáshoz annak idején a dada is hozzátartozott, legalábbis addig az ideig, amíg az újszülötteket el nem választották.

Nem emlékszem rá, hogy barátnői lettek volna. Lektötte a nagy családról való gondoskodás. Előtte van, amint nagy ünnepekkor, vagy családi összejöveteleken a nagy ebédlőben a kihúzott asztalnál több mint tízen ültünk, és elvárta a háziasszonyt megillető ünneplést. Aztán előtte van a nyári készülődés a Balatonra, Gyenesdiásra. Az ottani családi összejövetelek, a társaság és amint napernyővel a kezében fürdeni megyünk... Aztán Diáson a sok hecc: pl. Anuska néni első férje, Lányi Dezső kora reggel a hálószobájának ajtaja elé odament, s magára erőltetett mély hangon többször egymás után elismételte: „Mamám kávé! Mamám kávé!” Nem emlékszem rá, hogy lamentálni, panaszkodni hallottam volna, s amikor probléma volt a családban, mert hisz hol nincs, csak egy nagyot sóhajtott, rám nézett és azt mondta: „De sokat tudnék mondani, de nem beszélek!” Hányszor ugrott éjszakánként ki az ágyból, mikor jöttek nagyapámért, hogy tűz van. Ilyenkor, különösen télen készítette a meleg holmit, kis bundát, hogy nagypapa meg ne fázzon. Nem hiába jegyezte meg, mikor nagypapám tűzoltói ténykedéséért kitüntetést kapott, hogy őt is megillette volna valami rendjel az sok éjszakai ugrálásért. Hányszor állt betegágyam mellett, s állt mellettem az életben, mikor sóvárogtam a szeretetért... 1945. május elsején halt meg, az oroszok bejövetele után. Az akkori viszonyokra jellemző, hogy már előre leeresztették a kriptába a koporsóját, s úgy történt a beszentelés. Ravatalozás nem volt, külső gyászról szó sem lehetett. Kinn járva a temetőben, s megállva sírjuknál látom magam előtt amint a nappali kis szobában duruzsoló vaskályha tetején melegített uzsonna kávé kiosztja, s mintha érezném a tejeskávé illatát, s hallanám amint mondja: „Nem iszol egy kis kávé?”

Knortzer György dédunokái (középen hárman): Miha Tamásné Janda Klára, dr. Janda Iván, Horváth Tiborné Érces Györgyi. 2007-ben, a Polgári Egylet emléktáblájának felavatásakor

KS: Ifj. Knortzer Györgyről tud-e még valamit?

MT: Amikor meghaltak a dédszülők, onnantól ők laktak a Rozgonyi 11-ben. Tercsi néni volt a felesé-

ge. Gyurka bácsinak két lánya volt, Györgyike és Baba. Unokája Palinban lakik, Horváth Tiborné Érces Györgyi.

KS: Tehát Knortzer Györgynek három dédunokája élt Nagykanizsán, a 2010-ben elhunyt dr. Janda Iván jogász, Miha Tamásné Janda Klára és Horváth Tiborné Érces Györgyi.

MT: A testvérem, dr. Janda Iván nagy bélyeggyűjtő volt, kiterjedt levelezést folytatott, mindig nagyon elegánsan öltözve ment a Postára.

KS: A „Mementó” könyvben nagyon szemléletesen ír a háború végén az oroszok bevonulásáról, ezt engedelmével szó szerint idézzük:

Miha Tamásné MINDÖSSZE KILENC ÉVES VOLTAM

1945 tavasza fűtvet hányva a háború borzalmainak, virágözönnel és langy meleggel köszöntött ránk. Ebben az esztendőben a húsvétvasárnap április 1-jére esett. E napon szállták meg városunkat a szovjet csapatok. Az egész nagyhetet már a Horthy Miklós u. 17. alatti (ma Ady Endre u.) ház pincéjében töltöttük. Iván öcsémmel egy dunnákkal kibélelt krumplisládban aludtunk. Az ágyúlövések egyre közelebről halatszottak. Nagycsütörtöktől a szovjet raták többször berepültek, és kisméretű bombáikat a városra dobták. Így sérült meg nagyszüleim lakása is a Horthy Miklós utcában az OTI épületével szemközt. Nálunk a kertben felrobbant bombától ablakaink törtek be, és több szilánk az ajtófélfákba fúródott.

Az alsóvárosi templomban a ferences atyák a nagyhéten szokásos liturgikus szertartásokat mind megtartották, így nagypénteken még elmentünk Krisztus sírjához imádkozni.

Estére a házunk elé épített tankcsapdához (több ilyen volt a városban) egy autóval német katonák érkeztek. Éjszaka, aki nem volt őrségben, lejött hozzánk a pincébe melegedni. Nagyon féltek, és nagyon fiatalok voltak. Édesanyám és nagyszüleim, mivel beszéltek németül, vigasztalták őket. Nagyszombaton éjjel kb. két órakor elbúcsúztak tőlünk, mert a Principális-csatorna hídjához vezényelték őket biztosítani a németek városból való elvonulását.

Kb. hajnali négy órakor kétségbeesett kiabálásra figyeltünk fel: „Igazgató úr, ég a bank!” P. László, a bank házmestere rohant édesapámért, aki a Gazdasági Takarékpénztár vezetője volt. Gyorsan elrohantak. Szörnyű látvány fogadta őket. A városháza és a bank épülete teljes intenzitással égett. Az izzó páncélszekrények nagy zajjal zuhantak le az emeletről. Mivel a németek a víz- és villanyvezeték is megrongálták, csak egyedül a Zárda utcai csapról lehetett vödörrel vízhez jutni.

Nagymamám, aki nagyon talpraesett és bátor volt, felmerészkedett a pincéből, mivel már megvirradt. Jajgatva menekült vissza, tudniillik a Szent Imre utca sarkán (tőlünk a második ház) fegyverüket előre tart-

va jöttek a szovjet katonák. Már hallottuk is döngő lépteiket a kapualjban. Először belöttek a pincébe, azután „Nyemci, nyemci!” kiabálták. Remegve bújtunk össze. Édesanyám, aki beszélt horvátul is, visszakiabálta, hogy itt csak öregek és gyerekek vannak. Ekkor súlyos lépteik már a pince falépcsőin hallatszottak. (Még ma sem tudom elfelejteni.) Az első kettő mongol volt, a többi talán fehérorosz, nyolcan voltak. A férfiakat megmotozták, és mindenkit felküldtek az udvarra. A fal mellé kellett felsorakoznunk. Ők újból visszamentek a pincébe, és minden fülkébe leadtak egy sorozatot. A mi dunnánkat is átlőtték. Közben újabb nyolc-tíz szovjet katona érkezett, ők a lakásokat nézték át. Az elcsent órákat megigézve nézték.

Janda Klára (9 éves) és Janda Iván (5 éves) 1945 tavaszán a Horthy Miklós utca 17. előtt. Szemközt a ferences rendház kertjének kerítésén egy nyilaskereszt és nagy betűkkel a HARC szó olvasható

Nagykanizsa belvárosa. Jobbról a városháza kupolás épülete, balról a Centrál Szálló. A földszinten elegáns üzletek, kávéház stb.

Czirják atya hitoktatóm még nagypénteken felajánlotta édesapámnak, mivel a ferences rendház nyitott a menekülők előtt, mi is oltalmat kaphatunk ott. Amikor az utolsó patrul édesapámra fogva fegyverét azt mondta, hogy „fasiszt”, érkezettnek láttuk az időt, hogy átmenjünk a klastromba. Kb. 40-50 ember már ott szorongott a nagy ebédlőben szalmazsákokon, sok kedves ismerős volt köztük. A rendházat magas kőfal és egy nagy vaskapu védte. A reggeli órákban szovjet

katonák verték puskatussal. Gellért plébános két tisztelelendővel és kutyájával ment azt kinyitni. A pillanat tört része alatt a kutyát lelőtték, majd kiabálva hajtották az épületbe a három tisztelelendőt. Éppen teát ittunk Iván öcsémrel a pincében, amikor felhajtottak mindenkit az udvarra. A férfiakat romeltakarításra, a nőket utca-seprésre vitték el. Délután jöhettek vissza. Izgatottan vártuk szüleinket. Drága nagyapám nem tért haza. Egész éjjel sírtunk, és alig tudtunk aludni. Négy nap múlva talált rá édesanyám és nagyanyám a Piarista Gimnázium épületével szemközt ház pincéjében. Kis pocakja miatt ráfogták, hogy „burzsuj”, és ezért kellett vízen élnie négy napig.

Egy hétig éltünk a zárdában, utána visszamerészkedtünk kifosztott, elhagyott otthonunkba, és nagyon boldogok voltunk, mert életben maradtunk.

A Horthy Miklós utca eleje, balról a városháza, jobbról a Vasemberház. Az árkádok helyén üzletek voltak

A Gazdasági Takarékpénztár épülete, amit a városháza lángcsóvái gyújtottak fel

A leégett bank helyett épült ideiglenes lapos tetejű épület és egy téglakerítés a múzeum épületéig

Janda Károly bankigazgató

Bartal Béla hivatásos katonatiszt

KS: Meséljen magáról, hogy alakult később a pályája!

MT: Nagykanizsán, a Notre Dame rend Leánylíceumába jártam középiskolába. (Később az államosítás után az összevont ún. Irányi Dániel Általános Gim-

názium, későbbi nevén Landler Jenő, mai néven pedig Batthyány Lajos Gimnázium.) Apácák tanítottak bennünket, 1953-ban érettségiztem nagyon jó eredménnyel. Szerettem volna tovább tanulni, és az Idegen Nyelvek Főiskolájára adtam be a jelentkezésemet, orosz-német-angol szakra. Németet és latint a líceumban tanultam még, angolra pedig privát úton jártam. Handicappal indultam, mert édesapámat 1949-50 körül elbocsájtották bankigazgatói állásából, miután egyik reggel bement és odatették neki a munkakönyvét, hogyha belép a pártba, akkor maradhat, ha nem, akkor ki van rúgva! Édesapám nem lett párttag... Keresztapámat, Bartal Béla katonatisztet 1952 februárjában „államellenes szervezkedésért” kötél általi halálra ítélték és kivégezték. (Keresztapámék a Szemere utcában laktak, amikor a háború után az amerikai fogságból hazajött, hivatásos katonatisztként sehol nem alkalmazták. Végül a biztosítónál kapott állást. Ez neki ragyogó volt, mert állandóan utazhatott, és szervezhette a „Fehér Gárda” nevű forradalmi csoportot. (Ami tulajdonképpen '56 előkészítője volt.) Előbb-utóbb minden faluban és városban volt már egy megbízottjuk, ő volt a dunántúli körzet vezetője. Aztán besúgó épült be közéjük és lelepleződtek. (Édesapja volt sokáig a nagykanizsai vasútállomás állomásfőnöke.)

Tehát a politikai hátterem koránt sem volt makulátlan. Azt mondták, hogy szó sem lehet róla, hogy én egy nyugati, imperialista nyelvet tanuljak. A gimnázium igazgatója behívatta édesapámat és azt mondta neki, hogy a maga lánya a Lenin Intézetbe megy továbbtanulni! A Lenin Intézet egy politikai pártfőiskola volt, ki akartak küldeni a Szovjetunióba. A felvételin aztán szinte direkt nem akartam jól szerepelni. Kérdezték: „Meg van keresztelve?” – mondtam, hogy igen. „Jár templomba?” – igen. „A szülei járnak templomba?” – igen. Na, akkor azért nem küldtek mindjárt haza, hanem azt mondták, hogy maga ügyis a Szovjetunióban fogja folytatni a tanulmányait, „Majd ott átnevelik!” Hát én mondtam nekik, hogy márpedig én oda nem megyek ki. Na akkor úgy elválták az utamat, hogy sehova nem vettek fel. 1956-ig sem munkát nem kaptam, sem iskolába nem mehettem. Apuka állás nélkül volt, nyomorogtunk. Elhatároztam, hogy én leszek a családfenntartó. Beiratkoztam a Kereskedelmi Szakközépiskola esti tagozatára és közben felvettek az ÁFÉSZ-hoz is. Az iroda a Fő úton volt a régi Korona szálló felett az emeleten. Oda mentem jelentkezni. Kuzsner Gyuszi, a főnök nagyon kedves volt, emlékszem a régi falépcső nyekergett-nyikorgott, ahogy mentünk felfelé. Adminisztrátor lett belőlem. Kuzsner karácsonykor megkérte a kezemet, de kénytelen voltam kikoszarazni. 1960-ig dolgoztam az ÁFÉSZ-nél, akkor beadtam a jelentkezésemet Pécsre magyar-orosz szakra, és megismerkedtem későbbi férjemmel, Miha Tamással. Tamás a Cserháti Szakközépiskolában tanított. 2007-ben, évekig tartó súlyos betegségben hunyt el. A

Sugár úton, az OTP-vel szemben kaptunk először lakást abban a házban, amit a minisztérium építtetett. A legfelső emeleten egy nagyon kis lakásban laktunk, de nagyon boldogok voltunk. Végül levelezőn végeztem el a főiskolát. A városban nem tudtam elhelyezkedni, egy évig Murakeresztúron tanítottam, de oda nem igazán volt jó az orosz, mert horvát nyelvet kellett volna tanítanom. Ez után Szepetnekre helyeztek át, ott öt évig dolgoztam. Szerettem ott lenni. Mikor jöttem el, az egész osztály a busz után futott, integettek, pusztit dobtak. Szepetnekről bekerültem a Zrínyibe, ahol húsz évig tanítottam, utána elcsalogattak tagozatot vezetni a Hunyadi. Nemsokára a Béli igazgató úr egy esős délutánon esernyőt tartott fölém, így kerültem a Vegyibe. Onnan mentem nyugdíjba 1996-ban. Mivel három gyermekünket ki kellett taníttatnunk, 1991-től 93-ig nyári munkát vállaltunk Keszthelyen az Abbázia Hotelben. A hotelt egy müncheni magyar vette meg és az én egész családom volt a személyzet. A fiam volt az éjszakai portás, a két lány a nappali portások, én voltam a konyhafőnök, férjem pedig a bevásárló mindenese, konyhai kiségitő. Kalandos három nyarunk volt. Már készültem nyugdíjba, amikor 1993-ban beindítottuk Kanizsán az „Inyenc Konyha” kisvendéglőt a Berzsényi utcában, ezt húsz évig csináltam. Mellette mindketten tanítottunk, én a levelező iskolában adtam órákat, férjem pedig sokszor kihordta az ebédet és ment tanítani a Cserhátiba. Hát mit mondjak? Nem unatkoztunk!

KS: Gyerekek, unokák?

MT: Három gyermekünk született. Tamás fiúnk a Humán Dialóg Kft. ügyvezetője Budapesten. A lányok, Márta és Sarolta bölcsész diplomát szereztek és a Katedra Nyelviskolát vezetik Nagykanizsán. Négy unokám van, két fiú és két lány. Egyikük érettségi előtt áll, másikuk felső tagozatos és van egy tíz éves és egy hét éves unokám is.

KS: Vecsera Antalról tud-e valami információt?

MT: Vecsera „Csipettel”, Vecsera Antal Mária nevű lányával osztálytársak és barátnők voltunk. Csipet nagyon eleven lány volt, jókat játszottunk. Vecsera Antal szüleim jó barátja volt, de csak nagyon haloványan emlékszem rá. Nagy tisztelet övezte a városban. Mikor 1948 júniusában jött egy ponyvás, ÁVÓ-s teherautó és egy éjszakán elvitték az apácákat a gimnáziumból, Csipet már nem járt velünk. Édesapja 1945-ös halála után édesanyja még sokáig itt lakott a városban a vasútparton, de Csipettel nem tudom pontosan, mi történt.

KS: Köszönjük a beszélgetést, a sok értékes információt! Gratulálunk a családjához és jó egészséget kívánunk!

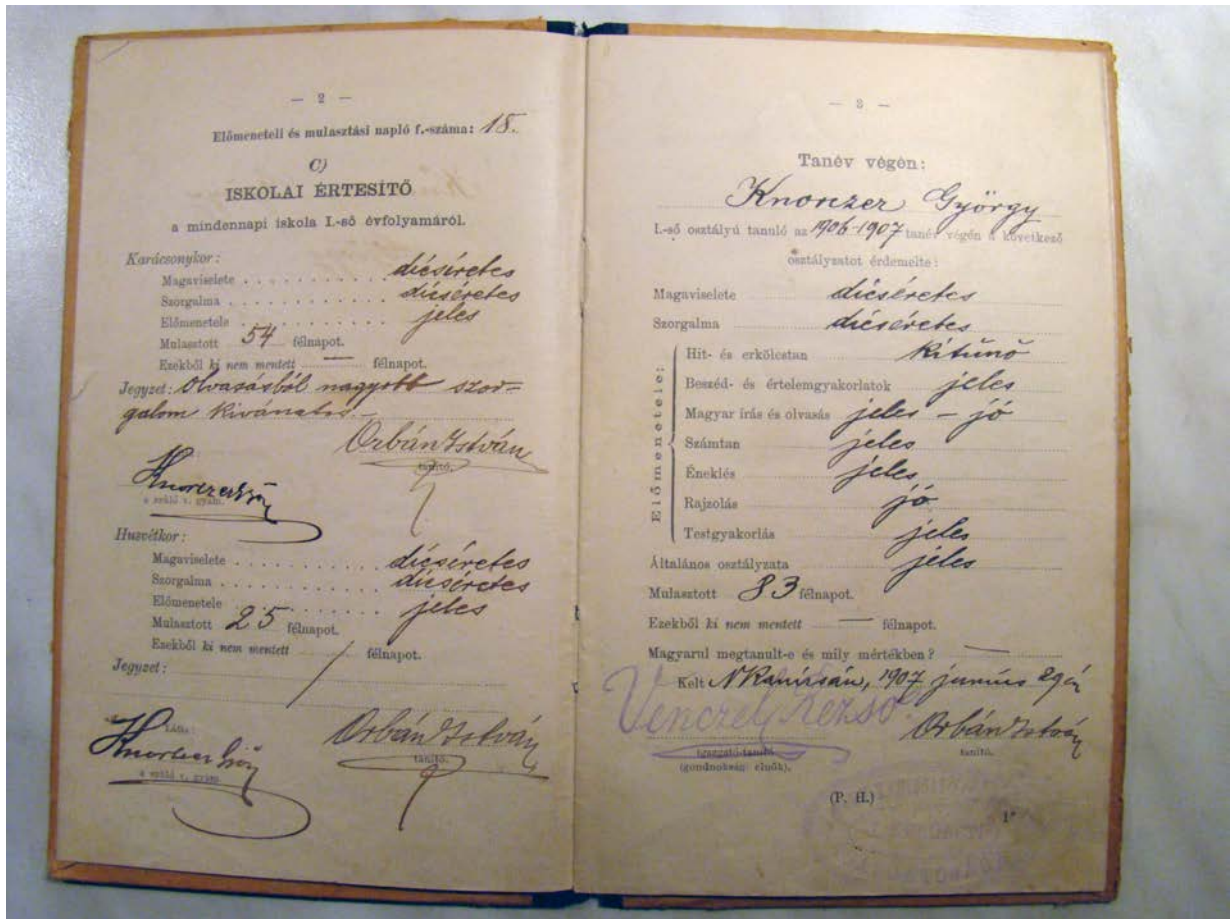

Ifj. Knortzer György mentős szakaszzparancsnok (1900-1980)

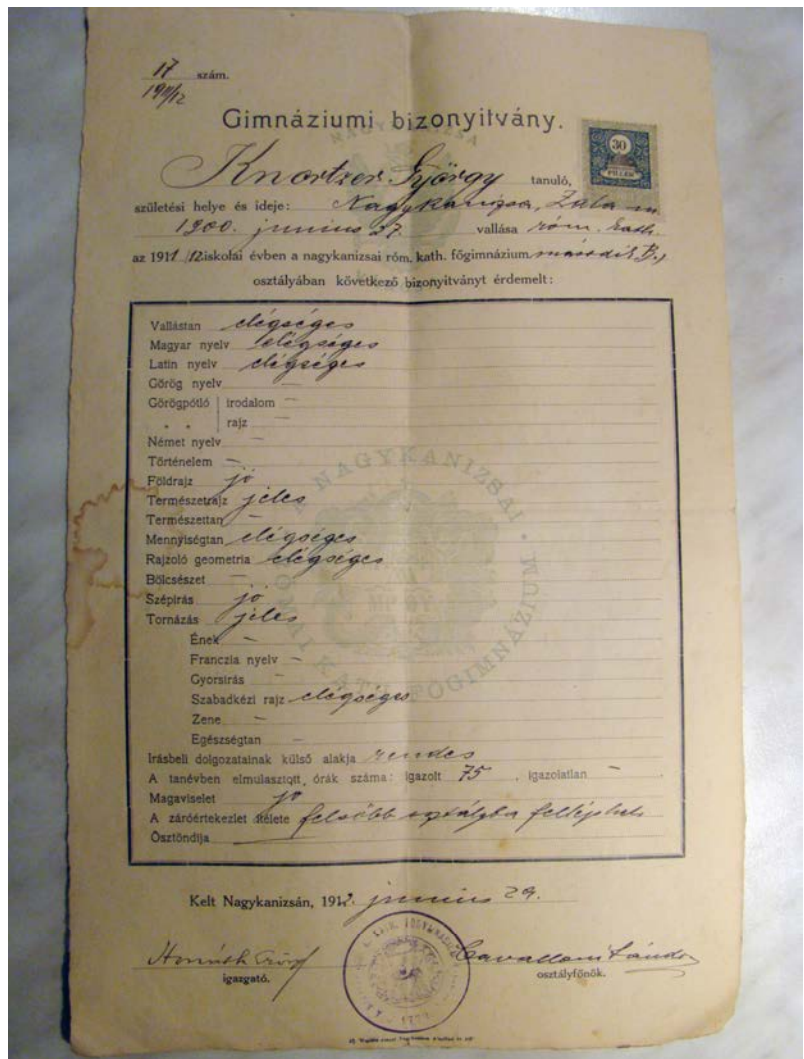
Ifj. Knortzer György unokájával, Horváth Tiborné Érces Györgyivel beszélgettünk.

KS: Tudjuk, hogy a nagyapja 1900-ban született, de mikor halt meg?

Iff. Knortzer György iskolai bizonyítványai az I. kerületi elemi iskolából (1906-1907) és a Nagykanizsai Róm. Kath. Főgimnáziumból (1913)

HT: 1980. március 12-én, egy agyvérzést követően halt meg. Fiatalasszonyként voltam jelen a temetésén, akkor a fiam is már majdnem 1 éves volt. Nagykanizsán van eltemetve, a családi kriptában, a G/60-as parcellában.

KS: Azt tudjuk, hogy milyen iskolákba járt?

HT: Nagykanizsán, a Katolikus Főgimnáziumban érettségizett, majd utána banktisztviselőként helyezkedett el. Egész biztos, hogy 1924-ben már az apja bankjában dolgozott.

*Knortzer György örökös tűzoltóparancsnok fiával
1912 körül*

KS: Mikor került kapcsolatba a tűzoltósággal?

HT: Gondolom a dédpapa révén került a tűzoltósághoz, de én nem tudom, hogy pontosan mikor.

KS: Mi viszont korabeli újságcikkek alapján pontosan tudjuk, hogy 1927-ben lett mentős szakasparancsnok a nagykanizsai tűzoltó laktanyában és utána egészen a háború végéig tevékenyen részt vett a cserkészek, leventék, tűzoltók, nővérek elsősegély- és légmentési oktatásában. Azt is olvastuk, hogy már 1934-ben a Magyar Vöröskereszt Egylet városi szervezetének vezetője, később több mint két évtizedig ügyvezető titkára volt. Ebben a minőségében elsősegélynyújtó állomásokat szervezett Nagykanizsa környékén az orvos nélküli falvakban. (Az elsőt Balatonmagyaródon.)

HT: Valóban, ez utóbbiról én is hallottam, még volt is otthon az egyik vitrinünkben sok régi kötszer és egy nagy barna jódtinktúrás üveg, de úgy tudom, hogy az '50-es évek közepén nagyapámat politikailag „osztályellenségnek” minősítették és a korhatár be-

töltése előtt kényszernyugdíjazták a bankból és a Vöröskeresztől is. Van a tőle maradt papírok között egy a hadifogságból visszaérkezők számára kitöltendő kétnyelvű (magyar-orosz) nyomtatvány:

Közlemény a hadifogoly részére:

MAGYAR VÖRÖSKERESZT
ВЕНГЕРСКИЙ КРАСНОГО КРЕСТА

Почтовая марка военного пленного
Hadifogoly levelezőlapja

Безопасно
Portómentes

Кому: — Címzett neve:

Куда: — Címe:

От кого, адреса, фамилия и имя:
Feladó hadifogoly neve

Почтовый адрес:
Feladó hadifogoly címe:

Адрес военнопленного
A hadifogoly közleménye:

MAGYAR VÖRÖSKERESZT
ВЕНГЕРСКИЙ КРАСНОГО КРЕСТА

Открытое письмо для военнопленного
Levelezőlap hadifogoly részére

Безопасно
Portómentes

Кому: — A hadifogoly neve:

Куда: — A hadifogoly címe:

С.С.С.Р.

Отправитель:
Feladó neve:

Поч. адрес, отправителя:
Feladó címe:

KS: A háborúban részt vett katonaként?

HT: Úgy tudom, hogy egészségügyi okokból alkalmatlannak ítélték és nem vitték ki a frontra.

KS: Mikor nősült a nagyapja?

HT: 1925. május 16-án volt az esküvőjük Tóth Terézia Csurgóról származó postás telefonos kisasszonnyal.

Folyószám: 9i /1925

Knortzer György
(a férj családi és utóneve)

Nagykanizsa városban
községben

1900 év jún hó 2i n született,

bank szobrászó foglalkozású,
Nagykanizsa Rozgonyi u. 17. lakos.

Tóth Teresia
(a feleség lánykori családi és utóneve)

Gurgo városban
községben

1900 év sept hó 10 n született,

Nagykanizsa foglalkozású,
Teleky u. 17. lakos

Házasságot kötött
Nagykanizsa városban
községben

1925 év máj hó 16 napján,
1. kerületi esküvőházon
et majos oratórián /

(a házasságkötés ideje betűvel)

A feleség neve a házasságkötés után: Knortzel Györgyné

A férj szülei: Knortzel György
Kocsis Anna,

A feleség szülei: Tóth Gábor
Kato Gizella

Megjegyzések és utólagos bejegyzések :*

Kiállítottam a Nagykanizsa i
anyakönyvi kerület házassági anyakönyvéből.

Nagykanizsa, 1925 évi jún hó 19 n.

P. H. [Signature]
anyakönyvvezető

*A következő adatok lehetnek be- kül:öldi állampolgár-
ság, örökbe fogadás az 1978. évi 31. és 32. sz. törvény szerinti, a gyermekek
családi neve, a házastársaké, a házasság felbontása vagy
érvénytelenítése, a házasság felújítása, a feleség nevé változása a házasság
megszűnése folytán.

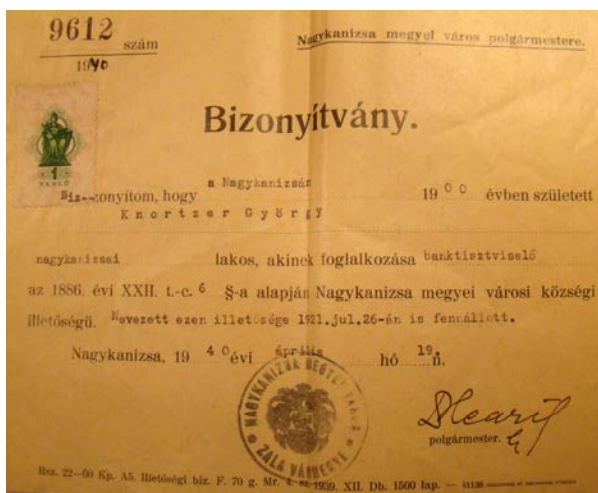
Ifj. Knortzer György lányai: Györgyike és Babuska, a középső képen édesanyjukkal

Nagymamám a későbbiekben felíróként is dolgozott a vendéglátásban, a Szever Vendéglőből ment nyugdíjba. Két lányuk született, édesanyám, Knortzer Györgyi (1928-2006) és Knortzer Terézia (1926-1946), akit „Babának” becéztek, neki nem született gyermeke. Mi hárman voltunk testvérek, Károly bátyám 1951-ben született, Győrben él. Gyuri 2010-ben halt meg.

KS: Nagyszülei ott laktak a dédszülei házában a Rozgonyi 11-ben?

HT: Dédszüleim házát az '50-es években három részre osztották. Mivel az egyik Knortzer lány kiment Münchenbe, az ő részét az állam kisajátította. Nagyszüleim is kaptak egy lakrészt. Szüleim 1951-ben még Győrben laktak, de én 1955-ben már Nagykanizsán születtem. A szüleim ugyanis visszaköltöztek a dédszülői ház kisajátított részébe, albérletbe. 1964-ig laktunk itt öten, akkor kaptunk lakást a Bolgár Hadsereg úton (ma Platán sor). A Rozgonyi utcai ház alatt hatalmas pince volt, légiriadók idején óvóhelyként funkcionált, később egy zöldség nagyker is bérelte.

Édesapja halála évében kiadott lakcímet igazoló bizonyítvány

KS: Tárgyi emlékei maradtak-e a dédapja vagy a nagyapja után?

HT: Mikor anyukám meghalt, háromfelé osztottuk a hagyatékot. Én úgy tudom, hogy a bátyáim sok mindent odaadományoztak a múzeumnak illetve a tűzoltóságnak. Régi megsárgult lexikonok voltak a Gyuri bátyámnál...

KS: Milyen ember volt a nagyapja?

HT: Amikor én megismertem, akkor ő már egy idős ember volt. Csöndes, törekény testalkatú, alacsony kis emberként emlékszem rá. Nagy türelme volt hozzánk, ami kellett is a három unokához. Szívét-lelkét kitette a családjáért. Soha nem engedte, hogy egyedül menjünk haza. Az iskolából, vagy a Rozgonyi utcából mindig hazakisért bennünket. Szófogadó ember volt, inkább a nagymamám volt a harsányabb, ő tartotta kezében a család dolgait. Nagymamámmal jól megértették egymást. Mielőtt megszülettem, akkoriban volt az ő kényszer nyugdíjazása, úgy hallottam, akkoriban volt egy kis kisiklása, amikor az alkoholba

ölte a bánatát, de ebből ki tudott lábalni. Cigaretta-zott, „mezítlábas” cigarettát szívott, amit 10 fillérért lehetett szálanként kapni a Béke út elején (ma Csengery út) a trafikban. Sokszor engem küldött le 5-10 cigarettáért, mindig szépen becsomagolva vittem neki, Symphoniát és Kossuthot szívott.

Ifj. Knortzer György a Vöröskeresztes elsősegélyhely előtt ülve és három unokájával. (Károly, Györgyike és Gyuri)

KS: Emlékszik-e valamilyen kis családi epizódra, jellemző történetre?

HT: A nagyszobában a nagyapáménál volt egy gyönyörű, cirádás nagy barna cserépkályha. Nagyapám az asztal körül szokott gondolataiba mélyedve, hátratett kézzel körbe-körbe sétálgatni. Már be volt vezetve a gáz, és én ott szoktam ücsörögni a cserépkályha mellett, nagyon szerettem nézni a tüzet. A cigijét mindig

lerakta a cserépkályha szélére. Volt, amikor én egyet-egyed suttymban ráslukkoltam a cigijére, de észre sem vette. Aztán délután jártam alsó tagozatra a Hunyadi iskolába, aminek akkor az Arany János utcában volt egy kihelyezett épülete. Két alsó osztály járt oda. Iskola előtt mindig a nagymamámnál ebédeltem a Rozgonyi utcában. Nagyon rossz evő voltam akkoriban és amíg a nagymama kint volt a konyhában, a levest mindig gyorsan megettettem a nagyapámmal. Cinkostársak voltunk, nagyanyám sohasem szerzett tudomást a mi kis csínytevésünkről, amire bejött a konyhából, valahogy mindig elfogyott a leves.

*A Knortzer nagyszülők
fiúunokájukkal*

KS: Mesélt-e a tűzoltóságról?

HT: Nagyszüleim szobájában állt a nagy négyszögletes asztal, ami mellé esténként össze szoktunk gyűlni vacsorázni. Olyankor sokat mesélt a tűzoltókról és a mentőkről is, de olyan kicsi voltam, hogy erről csak halvány emlékeim vannak. Egy pesti rokonáról mesélt sokat, akiknek a házába a légítámadások idején belesapott egy bomba és mind odavesztek.

KS: Van-e még valami, amit el szeretne mondani a nagyapjáról?

HT: Mikor nyugdíjba ment, jártak a nagymamámmal fagyipénzt összeszedni. Akkoriban a cukrászdákban a fagyjárásoknál egy bádogperselybe kellett a forintokat, filléreket bedobni, úgy kaptunk egy-egy gombóc fagyaltot. Ezeket a perselyeket hetente kellett üríteni, és összeszámolni az összegyűlt pénzt. A kevés kis nyugdíj mellett ebből volt a nagyszüleimnek egy kis mellékese. Emlékszem, mindig éjszaka számolták a pénzt.

KS: Meséljen kicsit magáról!

HT: A Mező Ferenc Gimnáziumban érettségiztem, a mai napig a Vízműnél dolgozom, az önkormányzati közmű vagyonnal foglalkozom. Egy fiam van és egy négyéves unokám.

KS: Vecsera Antalról hallott-e?

HT: Özvegye, Mária néni a nagymamám barátnője volt. A vasútparton, a Bagolai soron laktak. Lányukat „Pipinek”, „Csipetnek” becéztük. A '60-as évek elején jártunk egyszer náluk, Csipetnek akkoriban született kislánya.

KS: Köszönjük a beszélgetést!

HT: Köszönöm, hogy megemlékeznek a nagyapámról.

Kománovics József gépkocsivezető

KS: Kománovics József gépkocsivezetővel beszélgetünk.

Meséljen a gyerekkoráról!

KJ: Szeptemberben születtem 1950. február 12-én. Az általános iskolát is itt kezdtem, aztán kilenc éves koromban meghalt az édesapám, aki Pécsen az uránbányában dolgozott. Húgommal és anyámmal utána beköltöztünk Nagykanizsára, az Őrház utcába. Suliba több helyre jártam a városban, azt mondják, rossz gyerek voltam, ezért kellett időnként váltani. Aztán hatodikos koromtól Zalacsányba, egy bennlakásos iskolába jártam, ahova önként mentem és egy csomó jó dolgot is megtanultam a tananyagon kívül: sakkozni, pingpongozni, basszusgitáron játszani. Középiskolába Nagykanizsára a Polai János Szakmunkásképzőbe jártam, autó-motor szerelőnek tanultam, gyakorlatra a Gépgyárba jelentkeztem, majd amikor végeztem, itt is helyezkedtem el 1967-ben.

1968 júniusában behívtak katonának, a Gábor Áron laktanya Egészségügyi zászlóaljhoz kerületem, mi a „sima” állomány előtt két héttel vonultunk be. A zászlóalj szerelője lettem, MHSZ keretein belül hivatalos gépkocsivezetői engedélyt is akkor szereztem. Húsz napos katonák voltunk, amikor esküt tettünk. Azért kellett ilyen hamar, mert kivezényeltek bennünket a „cseh buliba”.

KS: Meséljen erről kicsit bővebben!

KJ: Pontosán nem tudtuk mi az és hova megyünk. Egyik éjszaka riadó volt és be kellett pakolnunk felszereléseket, sátrakat. Én Garant mentővel mentem, de voltak Csepel teherautók is, ezekre hűtők, dobozok kerültek, kötszerek. Oszlopmenetben mentünk, Pápa mellett táboroztunk vagy két hónapig, míg kivezényeltek bennünket. Nagyjából két napig tartott az út, nagyon fárasztó volt konvojban menni, mert nem láttam mást, csak az előttem haladó autó hátulját... egyszer még két kerékre is állt a Garant, mert az előttem levő autóval valami történt, félre kellett rántanom a kormányt, nagyobb baj nem lett, az általunk szállított titkos irodának sem. Komáromnál mentünk át és a folyóba beleesett tankokat láttunk.

Németh Dénes, ifj. Szigeti Gyula, Kománovics József, Béli László a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán

KS: Hányan mentek?

KJ: Ó, nagyon sokan. Kanizsáról több zászlóalj, meg a tartalékosok, akiket behívtak, pl. Szabó Csaba igazgató, János doktor, Ruttner főorvos. Anyám velem küldött csomagot, mert ismertük egymást, jóban voltunk. Aztán Egerszegre csatlakoztak még hozzánk. Erdők között, mezőkön keresztül mentünk, mi a magyar lakta településeken voltunk. Röplapokat is szórtunk, ez volt a feladatunk. Vigyázni kellett, mert a vadászok akkoriban a katonákra vadásztak inkább. A falusiak kedvesen fogadtak bennünket, a kocsmában jó kis cseh sörre is meghívták a katonákat. Volt olyan is, aki konzervet és mást cserélt, szóval ment a biznisz. Egyszer éjszaka mi is kimentünk a táborból, mindenhol reflektorokkal pásztázták a falu utcáit. Jó, hogy nem az árokba bújunk, hanem bementünk az udvarba, mert éppen ott megállt az ellenőrző kocsis és alaposan átfésülték a környéket, még az árkokat is. A háznál a kisgyerekek megijedtek tőlünk, kiabálni kezdtek, de az anyjuk befogta a szájukat, csendben voltak, így nem vettek észre bennünket. Három hónapot töltöttünk el ott, különösebb teendőnk nem volt. Céltáblára lőttek, ágyakat cipeltünk, tábort építettünk. Amikor szólta, hogy megyünk haza, irtó nagy öröm volt és a tábor sátrastul néhány óra alatt lebontottuk, mivel mindenki nagyon vágyott már

haza, rövidesen indulhattunk is. Visszafelé Pápa mellett lerobbantunk, motort kellett a Garantban cserélni. A Garant keletnémet gyártmányú autó volt, szóró olajzású. Csak úgy fröcskölte az olajat, ha kevés volt az utánpótlás, vagy elfogyott, könnyen csapágyas lett. Én már kifele hallottam, hogy kopogott, öt literes kannából állandóan utána kellett tölteni. Visszafelé aztán lerobbant. A többiek hazaértek, nagy fogadtatás az Erzsébet téren, ünnepség, banzáj, de engem hiába várt anyám és a húgom. Már nagyon megijedtek, hogy valami baj van, amikor mondták nekik, hogy jövünk mi is, csak kicsit késve. Mi ott elvontunk, aztán, ahogy kész lett az autó, csatlakoztunk egy menethez és jöttünk haza.

KS: Hogyan telt aztán a katonaság?

KJ: Hát, utána nekünk már úri dolgunk volt, az öreg katonák sem szórakoztak velünk, aztán két év szolgálat után 1970 júliusában leszereltem. Nagyon jó volt! Nyár, meleg, irány Zalakaros, bulik... szóval jó volt!

KS: Mikor jött a mentőkhöz?

KJ: Leszerelés után a Gépgyárba mentem vissza dolgozni, majd 1971. januárban Szigeti Gyuszi bácsi áthívott ide. Jól ismertük egymást, a fiával egy osztályba jártunk, együtt tanultunk, még zenekart is akartunk alakítani. Szóval átjöttem... a fizetés nagyjából annyi lett, mint a Gépgyárban volt, de kaptunk ruhát és a 12/24-es beosztás miatt sok volt a szabadidő.

Kománovics József érkezésével egy időben kaptuk az új típusú Nysa mentőautókat

KS: Milyen hely volt akkor a mentőállomás?

KJ: Nagyon jó volt, nagyon élveztem ezt a munkát, pedig az akkori csapott elejű Nysák igen pocsek autók voltak. Labricz Sanyi főápoló, Szigeti Gyuszi bácsi garázmester, Magyaré pedig a főparancsnok, gazdasági vezető volt. Rövid ideig egy idősebb sofőr mellé kerültem, csapatba tettek, a Zágon Frici csoportjába osztottak. Zömében idősebb munkatársak közé kerültem, de persze voltak fiatalabbak is, mint Zuggó Tibi, Marton Feri, Antal Pista. Helyettesíteni Novára, Zalaszentgrótra, Egerszegre, Keszthelyre is küldtek. Nagyon jó légkör volt, ha nem kellett menünk sokat sakkoztunk, ugrattuk egymást, mindenki-

vel jó viszonyban voltam. Rendbe kellett tartanunk az autókat, ezeket sokszor szereltük, karban tartottuk. Az épületekben a javításokat megcsináltuk, az udvart rendeztük.

Jámbor József, Zágon Ferenc, Zuggó Tibor, Ferencz István, Kománovics József, ifj. Szigeti Gyula, Dombai Ferenc, Antal István, ill. a másik képen Magyar Lászlóné rendez a sorokat a '70-es évek elején

KS: Sokat vonultak?

KJ: Igen, nagy volt a terület és a szállításokkal együtt sokat mentünk.

KS: Milyen rendszerességgel tartottak továbbképzéseket?

KJ: Havonta-kéthavonta voltak továbbképzések, vizsgázni pedig évente kellett KRESZ-ből és elsősegélynyújtásból.

KS: Párttag volt?

KJ: Nem, elég volt nekem, amikor kisdobos, majd úttörő, aztán KISZ-tag voltam.

KS: Szollár főorvos érkezése milyen változásokat hozott a mentőállomás életébe?

KJ: Például lett esetkocsi, igaz eleinte csak nappal.

KS: Szabadidejükben összejártak?

KJ: Nyugdíjas búcsúztatásokra és más zenés bulikra is eljártunk. Meg főleg nyáron, műszak után a Maya presszóban összeültünk, ott urak voltunk és megbeszéljük a világ dolgait a terülj-terülj asztalkám mellett.

Feleségével, valamint Tóth Istvánnal, Zágon Ferencékkel és Kalász Mátyással mentős összejövetelen

Kománovics József, Zuggó Tibor, Ferencz István, Dombai Ferenc, ifj. Szigeti Gyula, Antal István és feleségeik hegyi buliban

Kománovics József és felesége Marika, valamint Bánfalvi László feleségével és Fekécs Zoltánnal

KS: Milyen érdekes esetek voltak?

KJ: Nagy sztori volt például, amikor a Bánfalvi Lacit ugattam. Csőrös Nysák voltak már, mindenki

nagyon odafigyelt és karban tartotta a sajátját. Kérte, hogy hallgassam meg a motort, mert mintha valami kopogna... na odamentem. Laci bácsi finoman gázt adott és egy nálam levő fogóval olyan ütemben kopogtattam a kasznit, ahogy a fordulatszám változott. Gyorsabban, ha emelkedett, lassabban amikor csökkent. Laci bácsi kiszállt és felhúzza rosszállóan a szemöldökét: „Na, csapágyas lesz ez a kocsi, ki fog készülni!” Nem bírtam sokáig, elnevettem magam. Na, kapcsolt mindjárt, hogy lóvá tettem! Megkergetett a vasút parton, még a kalapácsot is utánam dobta.

Legenda született a következő történetből is: A '80-as évek végén esetkocsin dolgoztam, amikor Béli Józsi Trabantja lerobbant a Magyar úton, a festékbolt előtt hagyta. Mondta, hogy meg kéne javítani, de előbb be kell vontatnunk valahogy. Szóltam a rendőr ismerősömnek, Kapin Jancsinak, hogy gyorsan menjünk le Zsigulival és pikk-pakk behozzuk a mentőállomásra. Siettünk, meg is találtuk az út mellett, nyitva volt, a kulcs is benne... ideges is voltam, gyorsan ráakasztottam és bejöttünk. Józsi meg mondta, hogy ez bizony nem az ő Trabija. Atyaúristen! Más nem is hiányzik!! Még hogy nem az övé!! De tényleg más autója volt, úgyhogy gyorsan vissza kellett vinnünk. Hát éppen időben, mert a tulajdonos meg közben észrevette, hogy eltűnt a kocsija és a rendőrségre jelentette, körözni kezdték kocsiját lopás címen. Képzéjétek el, milyen lehetett, amikor szegény kijött, a keze tele festékekkel és nincs ott az autó, ahol hagyta. Visszavittük, elnézést kértünk, talán azóta is csodálkozik. Szállóige is lett belőle, hogy a rendőr meg a mentős kocsit lopott... még Egerszegen is ezzel húztak!

Kapin Jani rendőrautója Antal Istvánnal. Kapin Jani gyakori vendég volt a mentőállomáson, különböző hivatalos ügyek, pl. balesetek kivizsgálása kapcsán is

KS: Kivonulások esetek?

KJ: Sok szülés volt akkoriban. Gelséről hoztunk egy nőt, a mentőben születtünk. Simon Józsi kezdő ápoló volt, én pedig asszisztáltam neki. Megszületett a gyer-

kek és minden rendben volt, azon viccelődtünk, hogy mi ketten leszünk a keresztapák.

A másik. Jakupánecz Gergővel mentünk művese kezelte betegért az UAZ terepjárával télen. Összeszedtük a betegeket és reggel hatra be kellett érni velük a Művese-állomásra. Így hajnali egykor el kellett indulnunk értük. Nagyon kemény tél volt, sok hófúvás, szakadt a hó, fújt a szél. Az úton levő hófúvásnak nekimentünk a terepjárával, hátha át tudjuk törni, de nem, kicsit bennmaradtunk. Kiástuk az autót a hóiharban, a Gergő csupasz tenyere odafagyott a mentő oldalához, ahogy tolt. Kicsit kapálóztunk, de kijutottunk belőle. Nem is láttuk az utat, akkora hófúvások voltak, nem tudtuk meddig tart az út és hol kezdődik az árok. Reggelre beértünk.

Márton László, Varga Zoltán, Kománovics József, Jámbor József, Bíró Lajos mentős összejövetelen

KS: Mikor váltott?

KJ: 1989. szeptemberben maszek autószerelő lettem, szerencsét próbáltam. Rokonoknál jártam Ausztriában, Németországban és ott láttam, hogy jó világ is lehet belőle. Annyi előnye lett, hogy meg tudunk élni belőle, meg a hétvégéket, ünnepeket otthon töltöttem. 1978-ban a Munkásőr utcában kaptunk lakást, aztán 1985-ben az Órház utcában építkeztünk, azóta ott lakunk Marikával, a feleségemmel. A műhelyem is ott van, így nem kellett messze mennem dolgozni.

2007. februárban nyugdíjba mentem, most már túl sokat nem járok be a mentőállomásra, zömében fiatalok dolgoznak, akikkel nem nagyon ismerjük egymást. Annak az időszaknak vége.

KS: Köszönöm a beszélgetést!

KJ: Én is köszönöm!

Kovács István mentőápoló

KS: Horváthné Kovács Gyöngyivel beszélgetek édesapjáról. Kovács Istvánról, Mukszi bácsiról.

Mikor született az édesapád?

HKGy: Szepetneken született 1924. július 24-én. Először a családi gazdaságban, majd a háború alatt a kórházban kezdett dolgozni, műtős volt az apácák között. Gyakran mesélte, hogy a bombázások alatt a kórházi légpincében milyen kezdetleges körülmények között végezték a sürgős életmentő műtéteket. (Bombatalálat érte pl. a kórházi jégvermet is.) Volt egy olyan esete, amikor egy sérültnek mindkét lábát amputálni kellett, és már-már azt hitték, hogy meghalt, erre hirtelen megmozdult. Futott az én apám, hogy gyorsan folytatni kell a műtétet, de mire újra bemosakodtak a sebészek, sajnos valóban meghalt a beteg... A háború vége felé a Labricz Sanyival együtt el akarták vinni leventének. A vasútállomásra szöktek meg, aztán az apácák bújtatták őket. („Schwester”-nek szólították az apáca nővéreket.)

Itt ismerkedett meg az édesanyámmal, aki szintén az apácákhoz a konyhára került és az '50-es évek elejéig itt maradt. 1948 őszén összeházasodtak, egy kis szobát kaptak a régi Sebészet tetőterében, ott

laktak. Édesanyám aztán átment a csecsemőotthonba, gondozói iskolát végzett.

Kovács István 1941-ben „Vöröskeresztes testvérekkel” a kanizsai kórházban

1941-42-ben apáca nővérek dolgoztak a nagykanizsai kórházban. Kovács István először beteghordóként, később műtösként dolgozott köztük, sok fényképet készített róluk

Egy jugoszláv repülő kadett, akit a németek Sarajevóban elfogták s mint fogoly B a r c s közelében kiugrott a vonatból. Súlyos agyrázkodással vöröskeresztes testvéreink ápolnak, / A kép alexponált, mert a beteg nyugtalan volta miatt a teremben időfelvételt nem lehetett készíteni./

Domina Ferenc és Kovács István, ill. a második kép felirata: „Első ápolási tanfolyamom emlékére Titkár Urunknak vöröskeresztes szeretettel. Nagykanizsa, 1942. március 14. Erzsébet testvér”

Kovács István fényképe és saját kezű képfelirata

Nagykanizsai vöröskeresztes tanfolyam résztvevői 1941-42-ből. (Vastagh fotó)

KS: Hányan vagytok testvérek?

HKGY: 1951-ben Zoltán született, ő öt napig élt, 1955-ben István, 1964-ben édesapám születésnapjára ajándékaként születtem én.

Kovács István és felesége, Ilus néni megismerkedésükkor. Az alsó képen Gyöngyikével mentős vacsorán

KS: Mikor került a mentőkhöz?

HKGY: Már az Ady utcában, a Borudvarban ott volt az első mentőápolók között. 1984-ben onnan ment nyugdíjba. Átkerülése után elvégezte Budapesten a mentőápoló-képző iskolát.

KS: Mesélt mentős történeteket?

HKGY: Amit sokszor hallottam és nagyon mulatságos, az nem vele esett meg.

Baksai Józsi és Jámbor Józsi a Dodge mentőautóval egyik este a temető mellett elakadtak a sárban. (A Szentgyörgyvári hegyre régen a temető melletti úton lehetett eljutni.) Próbálkoztak már egy ideje kiszabadulni onnan, de sehogy sem sikerült, hiába próbáltak akármit. Baksai, miközben törölgette az izzadságot a homlokáról, félvállról beszólt a temetőbe: „Igazán segíthetnének ezek a halottak!” A temetőőr, aki ott lakott a kutyájával, visszaszólt: „Hányan menjünk?” Erre ők mindketten olyan rettenetesen megijedtek, hogy azonnal beugrottak a mentőbe és ott ültek reggelig. Nem volt akkor rádió vagy telefon, hogy segítséget tudtak volna kérni.

Egy másik történet. Vonatbaleset történt és a helyszínen találtak egy levágott lábat, aztán még egyet, jóval odébb pedig egy katonát, aki kérte őket: „Takarjanak be, nagyon fázom!” Meghalt... az ő lábai voltak.

Történt másik vonatbaleset is, egy szobafestő ugrott le a vonat elé a mentőállomástól nem messze levő hídról. A testvérem mutatta az utat a mentőknek, mert gyerekként sokat játszott arrafelé, nagyon jó helyismerete volt, tudott minden ösvényt, zezugos, titkos járatokat.

1980. klasszikusan nagy tél volt. Muraszemenyére kellett menniük, szülni készülő nőkhöz riasztották

őket. Mentővel nem tudtak volna kimenni, mert a nagy hóban, hófúvások között nem voltak járhatóak az utak. Harckocsis segítséget kaptak, a Szuloki forrás fele, az erdőn át mentek. A testvérem – aki akkor gépkocsivezető volt – mesélte, hogy a hóban még nagyon sokáig látni lehetett a harckocsi nyomát. A baba a kórházban született, be tudtak érni vele.

Viola (Labricz) Sándor, Szigeti Gyula, Kovács István a Nagykanizsai Mentőállomáson. (Még VVOME egyenruhában.)

Pista bácsi életében fontos szerepet játszott a párt. Bajtársaival az 50-es évek elején a vörös csillaggal: Szigeti Gyula, Benedek János, Pékó László, Viola (Labricz) Sándor, Kovács István, Reizner József, Németh János

KS: Egy időben a Párt meghatározó volt sokak életében...

HKGY: Igen, nálunk mindkét szülő párttag volt, édesapám elvégzett egy hathónapos pártiskolát. Ott hon ebből semmit sem éreztünk, nagyon szeretetteljes családi életet éltünk. Jó kapcsolata volt az emberekkel. Sokaknak segített elhelyezkedni a mentőknél, a kórházban.

KS: Oktatott?

HKGY: Igen, az autóvezetőket éveken keresztül oktatta elsősegélynyújtásra.

KS: Mivel foglalkozott szabad idejében?

HKGy: Kiterjedt baráti körünk volt. Egy-egy eseményre harminc-negyven ember összejött. Nagyon jóban voltak a munkatársaival, de a rokonság és barátok is gyakran jöttek. Dombai Ferivel rokonok és kollegák is voltak. Rajongott a gyerekekért és a gyerekek is érte. Az S. Horváth családdal gyakran töltöttük együtt az időnket, Lacika (S. Horváth László-mentőtiszt ma már) gyakran lovagolt a térdén és mindig ugratta: „Na, kis Horváth, lássuk jó-e a hallásod?” És meghúzta a fülét, miközben a szájával dudáló-fütyülő hangot adott. Aztán a másik oldalon megint.

Sokáig egy körzeti orvos sofőrje is volt, nagyon szeretett vezetni.

Neki volt elsőként autója, egy Trabant, amit nagy becsben tartott.

Minden évben együtt nyaralt a család Jugoszláviában, a tengerparton. Gyakran öt-hat kocsival mentünk, de mindig mi voltunk az élen, anyukám navigált. Ott aztán sátoroztunk, fürödtünk, igazán jól éreztük magunkat. Na a sátorozásnak is megvolt a hátránya, mert édesapám úgy horkolt, hogy a második éjszakától számítottuk őt a kocsiba, onnan annyira nem hallatszott ki. Sokat kirándultunk az egész országban, de Németországot, Romániát is végigjártuk.

KS: Akkor mozgalmas gyerekkorotok volt...

HKGy: A mi generációnk szinte itt nőtt fel, a mentőállomáson. A szüleink dolgoztak, itt pedig jól éreztük magunkat, meg felügyeltek is ránk. De nagyon sze-

rettünk is itt lenni. Minden vasárnap hoztuk az ebédet szépen felöltözve, csinosan. Nem csak mi, hanem a szolgálatban levő minden mentős családja. Aztán, mert itt sokkal jobban esett enni, együtt ettünk és nagyon finom volt! Szép parkja volt a mentőállomásnak, a szabadidőben sokat kugliztak.

KS: A gyerekek közül dolgozik-e valaki az egészségügyben?

HKGy: Én egy rövid ideig adminisztrátor voltam, de végül máshol helyezkedtem el.

KS: Hogyan teltek a nyugdíjas évei?

HKGy: 1984-ben nyugdíjba ment. A Látó-hegyen volt egy birtokunk szőlővel. Sok időt töltött ott, borászkodott, kertészkedett. 2002 végén halt meg.

KS: Szeretnél valamit hozzátenni az eddigiekhez?

HKGy: Mindenképpen. Köszönöm, hogy beszélhettem róla, nagyon örülök, hogy születőben van egy olyan könyv, amiben megemlékezhetünk a régi mentős dolgozóról. Ezek az emberek ugyanis nem egyszerűen munkahelynek tekintették a mentőállomást, ez volt az életük. Így nem merülhetnek feledésbe.

KS: Köszönöm a beszélgetést!

A mentőállomás udvarán a '70-es években: Zakócs Imre, Bánfalvi László, Ferencz István, Megyes Kálmán, Kovács István és a Nysa

Császár Albert temetésén 1990-ben, napszemüvegben, mellette Horváth Ferenc, Horváth Róbert, Simon József, Parti István.)

**Krénusz László főgépkocsivezető
(1925-2011)**

Krénusz Lászlónéval beszélgetünk a férjéről.
(‘Nucuval’, ahogy a kórházban mindenki ismerte.)

KS: Mikor és hol született a férje?

KLné: 1925. január 17-én született Nagykanizsán. Régi kanizsai polgári családból származik, az anyakönyvi kivonatok alapján egészen az 1700-as évekig visszavezethető a családfája. Erre büszke is volt, mivel a katonai szolgálatra jelentkezéskor (1942-ben) szigorúan bekértek minden felmenő ági dokumentációt.

KS: Hova járt iskolába Laci bácsi?

KLné: Az elemi és a polgári iskola elvégzése után autószerelő szakmát tanult. Szívesen emlékezett inas éveire, ahol a szakma „nagymestereitől” rengeteg olyan dolgot sajátított el, melyeknek később nagy hasznát vette.

KS: Hol szolgált a háborúban?

KLné: Önként jelentkezett katonának 17 évesen. A katonai szolgálati igazolvány tanúsága szerint 1942. július 19-én sorozták be Kaposvárra (Taszárra) a repülő századhoz, innen Szombathelyre került kiképzésre. 1943–44 között Újvidéken repülőgép szerelő oktató tizedesként szolgált a hazáját. 1944 decemberében újvidéki társaival együtt a Szent László Hadosztályhoz vezényelték a Felvidékre. A német hadsereg visszavonulását biztosították az Ipolynál. (Jóval a háború után, a ’70-es évek elején elvitt bennünket kirándulni az Ipolyhoz. Megmutatta a folyónak azon szakaszát, ahol a jeges folyót átúszva menekült meg több társával együtt a szovjet hadifogságtól. Persze az akkori határőrök eléggé furcsán nézettek bennünket, mit keresünk arrafelé.)

Krénusz László Újvidéken iskolatársaival és tanáraival, az alsó képen bevetésen a Felvidéken

Szombathelyi kerületi tűzoltótanfolyam.

260/1941. szám.

B I Z O N Y I T V Á N Y .
/ M á s o d l a t /

Alulírott vizsgabizottság ezennel igazolja, hogy Krénusz Ferenc ur, aki Nagykanizsa városban 1896. évi november hó 11-én született, nagykanizsai lakos a Szombathely városában az 1941. évi március hó 16. napjától 1941. évi április hó 5. napjáig tartott kerületi tűzoltótanfolyamot elvégezte, a záróvizsgát sikerrel letette és ennek alapján őt önkéntes, köteles és magán tűzoltóságok tiszti /parancsnoki/ teendőinek ellátására képesítettnek nyilvánítja.

Szombathely, 1941. évi április hó 5. napján.

Horváth Kálmán sk.
alispán
a tanfolyam felügyelője.

PH.

Bartos Győző
hivatásos tűzoltóparancsnok,
a tanfolyam parancsnoka.

Dr. Kiss Emil sk
Dr. Kóbor Jenő sk
Bendeffy László sk
Gömbös Imre sk.
Gombossy Aladár sk.
Preszly Béla sk.
a tanfolyam előadói

Bezerédy László sk.
Dr. Schmidt Lajos sk
Hunyadi Nándor sk.
Vecsera Antal sk.
Thiering Rezső sk.

a tanfolyam előadói.

A másodlat hitelül:

Szombathely, 1947. évi december hó 22.

Dr. Kóbor Jenő
tűőfőhadnagy,
tűzoltóparancsnok h.

Krénusz Ferenc vezetői tanfolyam elvégzéséről szóló bizonyítványa

Krénuszt Ferenc törzstűzmeister a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság egykori szolgálatvezetője, a mentő osztály és a meteorológiai megfigyelések megbízott vezetője

Krénuszt Ferenc szolgálati igazolványa 1947-ből

KS: Hogyan alakult a sorsa a háború után?

KLné: A háború után nehéz volt bárhol is, nemhogy a szakmában elhelyezkedni. Ezért gépkocsivezőként vállalt munkát. Dolgozott felvásárlónál, a szeszgyárban, kereskedelmi forgalmazó vállalatnál.

KS: Mikor került a mentőkhöz?

KLné: 1951-ben édesapja (Krénusz Ferenc volt városi tűzoltó készenléti parancsnok) segítségével került a nagykanizsai mentőkhöz, mely akkor még a tűzoltóság kötelékéhez tartozott.

1952-ben a „borudvarban”, 1953-tól a jelenlegi állomáshelyen a Bagolai soron már külön mentőállomás alkalmazottjaként végezte gépjárművezetői munkáját. Autószerelői végzettsége révén sok olyan feladattal bízták meg, ami nagyban segítette az állomás munkáját. Rövid ideig megbízott garázmesterként, de helyettesként hosszú időn keresztül dolgozott. Ő elmondhatta magáról hogy, a mentőknél több generációt is kiszolgált. (Volt helyettese az idősebb Szigetinek és a fiának is.)

Krénusz László mentős bajtársaival az átköltözés után a volt mentőtelep épületeiből létesült mentőállomáson. (Viola (Labricz) Sándor, Vass Károly, Krénusz László, Benedek János, Nagy József, Jámbor József.) Fiat 1100-as, és Dodge Weapon típusú mentőautókkal

Péter Jenővel és Szigeti Gyulával a Phanomen mentő mögött az '50-es évek második felében

KS: Szokott-e mentős történetekről mesélni?

KLné: A mentős élmények szinte mindennaposak voltak, hisz a családja mellett ez volt az élete. Elaka-

dás a téli hóban, szülés a mentőautóban, újraélesztés, vagy szirénával a stop táblánál.

De leginkább arra volt büszke, hogy a forradalom kellős közepén a Pestre induló rohammentőt csak rá bízta az akkori főorvos (dr. Berentes Ernő), akivel a sérülteket szállították a fővárosba.

Sokszor mondogatta, nem félt a harcok dübörgésétől, feltalálta magát a legveszélyesebbnek tűnő helyzetekben is. Ő már túl volt egy háborún, nem rettent meg a borzalmaktól. Persze soha nem kérkedett vele, még azt is utólag tudtuk meg, hogy szépen megjutalmazták bátorságáért.

Krénusz László munkatársaival a mentőállomás bejárata előtt. (Vass Károly, Németh János, Polai Károly, Szigeti Gyula.) Labricz Sándorral jó barátok voltak, gyakran összejártak

KS: Emlékszik még a Laci bácsi régi munkatársa-ira?

KLné: Hogy, emlékszem-e? Főleg az '50-es, '60-as években a mentőállomás olyan volt, mint egy nagy család. A feleségek a gyerekekkel együtt, főleg hétvégi szolgálatoknál gyakran látogatták férjeiket. Az uram egyik legjobb barátja, Labricz Sanyi, aki rengeteg fényképet készített ezekről a látogatásokról. Egyébként ő volt a mentőállomás „fotósa”. A mai napig őrizzük a régi fényképeket. Gyakran előkerültek ezek a képek, és a férjemmel elérzékenyülve néztük, ahogy kislányunk a mentőállomás virágos kertjében teszi az első lépéseket. Vagy a fiunk büszkén ül

a mentőautó motorházának tetején. Nagyon kedves barátja volt még Benedek Sanyi ápolótársa, aki Balatonszemesről járt le dolgozni, és szinte minden nyáron nála vendégeskedtünk családostól. Mivel legényemberként élt, alig várta, hogy menjünk. Érdekes, az ápolótársaival volt közvetlenebb a kapcsolata. Nagyon szeretett együtt dolgozni Jámbor Jóskával, Dombai Ferivel, és ahogy ő hívta: „kis Kománoviccsal”. Külön szeretném kiemelni Polai Karcsit, aki majd’ 90 évesen is bejött a kórházba meglátogatni az akkor már nagyon beteg férjemet és sajátos, szinte utánozhatatlan humorával csalt egy-két mosolyt még az uram arcára.

Jámbor József, Krénusz László, Kovács József 1975-ben a mentőállomás udvarán. Az alsó képen Krénusz László feleségével a „Bilgeri” csizmában, melyet Jámbor József varrt bajtársainak

KS: Milyen munkarendben dolgoztak a mentősök?

KLné: 12 óra munka után 24 óra pihenő volt. Kivéve az utolsó két évet, amikor a rohamkocsit vezette. Akkor napi 8 órában dolgozott Szollár főorvos úr mellett.

KS: Hallott-e arról, hogy a párt milyen szerepet játszott a mentőállomás életében?

KLné: A férjem sohasem politizált. A mentőállomás vezetése, mint ahogy akkor minden intézmény irányítása sem lehetett és volt teljesen politikamentes. Szerencsére férjem munkájának utolsó éveiben olyan főorvos mellett dolgozhatott (dr. Szollár István), aki az elvégzett munka szerint értékelt, jutalmazott és elmarasztalt. Őt jutalmazták.

KS: Mikor házasodtak össze?

KLné: 1956 novemberében, a forradalom kellős közepén. Szokták mondani a nagy dolgok összekovácsolják a kapcsolatokat. Bennünket 54 évre kötött össze.

Krénusz László esküvője a miklósfai templomban 1956-ban

KS: A férje munkaköre befolyásolta-e a pályaválasztásban, mivel ön is az egészségügyben helyezkedett el?

KLné: Igen. Az ő biztatása sokat segített, hogy eredményes, jó munkaerő legyek a kórházban. Minden segítséget megadott, hogy képezsem magam, büszke volt rám, amikor vezető röntgen asszisztensnek neveztek ki az osztályon.

KS: Hány gyermekük született?

KLné: Két gyermekünk született. László 55 éves, három gyerekes családapa, középiskolai tanár. Ildikó 50 éves két gyerekes családanya, férjével a vendéglátóiparban sikeres vállalkozók.

A gyermekei mellett férjem nagyon ragaszkodott mindegyik unokájához, nem telt el nap, hogy ne érdeklődött volna fogylétükről.

KS: Mivel foglalkozott a nyugdíjba vonulás után?

KLné: Szerencsére vagy istennek hála hosszú, tartalmas nyugdíjas években volt része. Pedig a hirtelen leállás nála is ijesztő betegséggel indult (1982 szívinfarktus), de újra talált nyugdíjasként munkát, újra érezte, hogy számítanak még rá. Emellett sokat kirándultunk, fogékony volt mindenre, ami ismeretlen. Akkor jutottunk el olyan külföldi országokba, amiről csak álmodoztunk fiatal házaskorunkban. Az férjem egy igazi jó kedélyű, udvarias, viccelődős ember volt. Szerette a társaságot, barátokat. Órula el lehet mondani csak barátai voltak, ellenségei nem.

Krénus László mentős igazolványai és kitüntetései

Az öregkori élete is tartalmas, szép volt. A betegséget és az elmúlást is „bajtársiasan” viselte.

Utolsó útjára is „mentős” gondolatok kísérték. (Dr. Szollár István főorvos úr mondta a búcsúbeszédet.)

KS: A Nagykanizsai Mentőállomás nevében köszönöm a beszélgetést, és a sok-sok érdekes történeti információt. Ezeket a dolgokat már valóban soha senkitől nem tudhattuk volna meg. Gratulálok a családjához és jó egészséget kívánok!

KLné: Köszönöm, hogy megemlékeztek a férjemről!

**Márton László gépkocsivezető
(1943-2003)**

Márton Norbert mentőápolóval beszélgetünk az édesapjáról. „Ceki” bácsi („Cekker”, „Szatyor”) jó darabig mókamestere és meghatározó személyisége volt a mentőállomásnak.

KS: Mikor és hol született az édesapád?

MN: 1943. június 30-án született, Nagykanizsán. Öten voltak testvérek, apám volt a legfiatalabb.

KS: Itt is járt iskolába?

MN: Igen. Mesélte, hogy 1956-ban, 13 éves iskolásként, ott volt a Sugár utcában a lövöldözésnél. Egy géppisztolygolyó megpattant a járdaszegélyen, gellert kapott, és befűrödött a bokájába. Nem mentek vele orvoshoz, hanem otthon piszkálták ki a nem túl mélyre fűrödött golyóbist. Fertőtlenítették, bekötöztették, de a seb elég nehezen gyógyult. Az utána maradt heg örök mementóként elkísérte élete végéig.

KS: Kitanult valamilyen szakmát?

MN: Igen, kereskedelmi végzettsége volt. „Boltvezető” szakmával inasként egy rövid ideig még dolgozott is Nagykanizsán, aztán behívták katonának.

KS: Hova sorozták be?

MN: Debrecenbe vitték gépkocsivezetőnek két és fél évre. A seregben annyira jól bokszolt, hogy megnyerte az ezredbajnokságot. Pedig igazi orosz klaszsisokkal, és a Papp Laci egyik edzőpartnerével is ringbe kellett szállnia. Az egyik magasabb, vékony orosz először kiütötte, aztán véletlenül úgy összeöklöztek, hogy az orosznak eltörött a csuklója... 1963 környékén szerelt le, megnősült, és Hódmezővásárhelyen telepedett le. Épített ott egy házat is. Ebből az első házasságából két gyermeke született. Dolgozott boltosként, aztán gépkocsivezető lett a TEFU-nál. Kitanulta egy mesterember mellett a kárpitós és a villanszerelő szakmát is. Vezeték be a villanyt az alföldi falvakba. Egy sofőr munkatársával elutaztak egyszer a „hírös szögedi vásárba”. A piacon vettek egy kakast, utána iszogattak, és a kakast is „megkínálták” pálinkával. Állítólag elég murisan dülöngélt a kissé becsípett kakas. Ott olvasták a hirdetést, hogy az OMSZ gépkocsivezetőket keres. 1969-ben jelentkeztek a szegedi mentőállomáson, és a próbavezetés után mindkettőjüket felvették Hódmezővásárhelyre gépkocsivezetőnek. Ezt követően apám hosszabb-rövidebb ideig az ország 13 mentőállomásán dolgozott. Volt ezek között olyan tanyasi mentőállomás is, ahol a mentősök egy régi tömésfalú, zsúptetős présházban állomásoztak. Egy mentőautó volt ápolóval, és sofőrrel. A tanyán egy házaspár lakott. Ha ki kellett vonulni, ők vették fel a telefont. Felírták a szállítást, égve hagyták a villanyt, és amikor visszaért a mentő, az asztalon várta őket a következő menetlevél... Történt egyszer olyan, hogy este elment haza az ápoló, de az éjszakás még nem jött meg. Később se jött, mert elnézte a beosztást. Apám egyedül ment ki azon az éjszakán egy szülést levezetni. Sofőr létére jól megoldotta a feladatot. A szülőnő férje segített neki... Mesélt olyat is, hogy a régi Nysákban az emeletes hordágyra megérték „fölnyomni” a betegeket...

Márton László 1980 körül a Nagykanizsai Mentőállomáson

KS: Mikor került vissza Nagykanizsára?

MN: A 70-es években elvált, aztán betegeskedni kezdett az édesapja, és a nővérei közül senki nem vállalta az ápolását. Akkor döntött úgy, hogy visszajön Kanizsára. Több évig Csurgón dolgozott (a Ruskó Tiborral, a Ferencz Istvánnal, és a Gál Jánossal együtt), mert a környéken csak ott volt hely a mentőknél. 1980-ban, vagy 81-ben jött át a Nagykanizsai Mentőállomásra. (A brigádnapló szerint 1981-ben lett a mentőállomáson működő „Gábor Áron Szocialista Brigád” tagja.)

KS: Te mikor születted?

MN: 1981 júliusában édesapám újra megnősült, én 1982 decemberében születtem. Először a Csokonai utcában laktunk, utána költöztünk a Városkapu körútra.

KS: Mikor tudatosult benned, hogy édesapád mentős?

MN: Már egész kicsi koromtól kezdve édesapám gyakran bevitt magával a mentőállomásra. A mamám a Csengery utcában lakott, így ha hozzá mentünk, mindig beugrottunk egy kicsit megnézni a mentőket. Hétvégeken gyakran vittünk be apámnak ebédet. Úgy hatodikas lehettem, mikor komolyabban kezdtem gondolkodni azon, hogy egyszer majd én is mentős szeretnék lenni. Emlékszem, nagy dolog volt, mikor apám elintézte, hogy az egész osztály bemehessen megnézni a mentőállomást...

Bánfalvi Lászlóval a '80-as évek elején

KS: Mikor ment nyugdíjba apukád?

MN: 1995-ben. Egészen addig szeretett kijárni Bagóhegyre, volt ott neki egy kis faháza. Aztán mikor nyugdíjas lett, nemigen ment sehova. Sajnos nem sokáig élvezhette a nyugdíjas éveket, 2003-ban halt meg. (Egy évvel élte túl édesanyámat.)

KS: Még én is sokat dolgoztam vele. Arra emlékszem, hogy jól ismerte a gombákat...

MN: A gombákat egyszer megtanulta egy gombaszakértőtől. Ugyan nem volt róla hivatalos papírja, de a környéken mindenki tudta, hogy ért a gombákhoz. 290 fajta ehető gombát ismert. Sokszor jöttek hozzá

3 szatyor szedett gombával, aztán a végén fél kilóval mentek haza. Gyakran elhívta a munkatársait is gombázni. Szerettek vele menni, mert amellet, hogy ismerte a legjobb gombázó helyeket, nagyon szórakoztató társaság volt. Sokat viccelődött, és rengeteg mulatságos történetet mesélt.

Nyugdíjas búcsúztatón Bánfalvi Laci bácsi társaságában

KS: Úgy tudom, hogy indult egyszer a KI-MIT-TUD-on, és a TV-ben is szerepelt...

MN: Igen, bűvész trükköket is tudott kártyával. Megette az üvegpooharat. A fogával fel tudott emelni egy asztalt, vagy egy széken ülő embert. Egyszer a hegyen a fogával eldobott egy olyan régi fajta fakeletes székot kb. 50 méterre. Szájába vette a háttámlát, fordult 3-4-et, mint a kalapácsvető, aztán úgy eldobta, hogy csak napok múlva találtuk meg a szőlőben. Tudott szájharmonikázni és cimbalmozni is. Még kisgyerek voltam, mikor egy délután a Petőfi utcán sétálva betértünk a „Lapi Kocsmába”. Ott akkoriban még egy igazi hús-vér cigányzenekar játszott. A cimbalmos épp nem volt a helyén. Apám beült, és egész jól muzsikált... pedig a cimbalom az egyik legnehezebb hangszer! Fogalmam sincs, hol tanulta!

KS: Arra is emlékszem, hogy nagyon szerette a horrorfilmeket. Ha éjszakás volt, sohasem aludt a hálólhelyiségben, hanem ült a fotelben a TV előtt, felrakta a lábait egy székre, és nézte a vámpiros, meg a szörnyes filmeket. Reggel aztán, mikor hajnalban indultunk a művésés betegekért, az egészet elmesélte nekem. Én is jól szórakoztam, és időnként a betegek is...

MN: Hát igen. Szeretett történeteket mesélni. Ha formában volt, az egész mentőállomás dőlt a röhögéstől. A „Kupec” (Gál János), meg ő voltak a mókamesterek. Otthon mesélte, hogy egyszer valami miatt nagyon ideges volt a Kupec. Mindenre ingerült, gyors válaszokat adott, mint az „agresszív kismalac”. Az öregem már nem tudott mit mondani neki, hát azt mondta: „Te normális vagy Kupec!”... „Az édesanyád, az a normális, nem én!” – jött a gyors válasz. (Aztán utána, kicsit később kapcsolt a

Kupec, hogy ez most rajta csattant.) Egyszer gombázni is kimentek a Kupeccel a Bagóhegy környékére. Találtak az erdőben eldugott 2. világháborús katonai rohamsisakokat, zubbonyokat, bakancsokat, talán még rozsdás puskákat is... Beöltöztek, és este felé kicsit spiccesen begyalogoltak Kanizsára. A Fő utcán nótaszóval, vigyázzmenetben végigmasíroztak a járókelők, és a kávézók teraszain ülő vendégek döbbsent alkalmi nézőközönsége szeme láttára.

KS: Tuds-e még valamilyen érdekes történetet róla?

MN: Éjszakás volt egyszer, amikor felborult egy pulykaszállító kamion. Na, hozta haza apám a pulykát. Kikötötte a fürdőszobában a csaphoz. A pulyka egész éjjel ugrált fel a kád szélére, le a kád szélérről... A mamám jött el másnap levágni, mert senki nem mert hozzá közelíteni.

A mentőállomáson akasztott embert is csinált heccből. Madzaggal összekötött egy cipőt, egy nadrágot, és egy zubbonyt. Az egészet felkötözte a régi hátsó épület WC-je fölé a csőre. Aki belépett, csak a cipőket látta, meg a nadrágot. Azt hihette, hogy valaki felakasztotta magát oda. Jó páran „megugrottak”, mikor WC-re akartak menni.

Faragott ki hungarocellból gombákat, aztán hátul, az épület mögött beállította őket a fák alá. Volt, aki nagyon megörült a gombáknak. Felszedett egyet, és a kalap fonákjára oda volt írva: „Ezt megszívtd!”

Egyszer elkésett reggel a munkából. (Ilyet soha nem szokott.) Mikor megkérdezték tőle, hogy miért késett, azt felelte, hogy: „Azt álmodtam, hogy a vaddisznók fölkergettek a fára, és csak most mentek el, mielőtt bejöttem!”

Gyerekkorában valamelyik szomszédjuk háza előtt fogott egy verebet az utcán. Rákötött a lábára egy csillagszórót, meggyújtotta, aztán elengedte. A veréb egyenesen a szomszédék szénáspajtájába repült. Két perc múlva ott voltak a tűzoltók...

A régi hetes úton szállítottak egyszer betegekét a Matasics Józsival. Belefutottak egy kamionbalesetbe. A Józsi épp kötözte a fejsérült kamionost, mikor hirtelen elment mellettük egy mentő... Apám méltatlankodva mondta neki, hogy: „Milyen mentő az, amelyik nem áll meg egy baleset helyszínén?!”. A Józsi nézte a távolodó mentő rendszámát. „Te Laci bátyám, ez a BTD-329-es, ez a mi autónk!” Az történt ugyanis, hogy a lejtős úton apám véletlenül nem húzta be jól a kézféket, és az autó elgurult. Nosza, futott az öregem, beugrott a mozgó járműbe, és szerencsére még idejében le tudta fékezni a mentőt...

A „Hókuszpókot”, (Klinger József gépkocsivezető, aki valóban szakasztott mása volt az említett rajzfilmfigurának) rengeteget szokta ugratni. Hókuszpók nagyon hirtelen dühbe jött, és ilyenkor válogatott káromkodásokat mondott. A legenyhébb tőle az volt, hogy: „Ha te olyan magas lennél, mint amilyen hülye vagy, akkor ülve nyálnád az eget!”

Apám néha ápolónak is be volt osztva. Ez olyankor történt meg, amikor betegségek, vagy a nyári szabadságolások idején nem volt kellő létszámú ápoló. Mesélte, hogy a Hókuszpók, mivel civilben karosszérialakatos volt, egész éjjel hegeszteni szokott otthon a műhelyében. Nap közben aztán majdnem elaludt vezetés közben a mentőben. Többször előfordult, hogy a hajnali művésés betegek szállítása során megállt a mentővel, körbejárta háromszor, egyet tornázott, mert különben elaludt volna. Állítólag úgy vezetett, hogy teljesen közel húzta magát a kormányhoz, szinte a mellkasánál fogta a kormányt. Így amerre fordult, amerre nézett, arra ment az autó. Előfordult, hogy meglátott egy madarat az ereszcstartornán, odanézett, és a mentő már ment is az árok felé...

KS: Akkor most én is mesélek neked egy sztorit az apukádról: Nyugdíjazása előtt néhány nappal kimentünk vele Beleznára egy agyvérzett betegért. Tél volt, az utak mentén elég vastagon állt a hó. A beteg a féloldali bénulás mellett hányogott, így állandóan az oldalára kellett fordítanom, de viszonylag stabil állapotban el tudtuk indulni vele. A surdi parton ereszkedtünk lefelé, az útról még nem takarították le a kb. 15 cm-es friss havat. Az első házak között jártunk már, amikor irtózatossá dőccent a kocsi, utána pedig furcsa gluggyogó hangot lehetett hallani az alváz felől. „Hát ez meg mi a rosseb lehetett?” Apukád kiszállt, és kihúzott a mentő alól egy majdnem egy méter hosszú vaséket. Valaki talán korábban kiékelte vele egy munkagépet, aztán otthagya a hóban. Az még hagyján, hogy rámentünk, de az ék felágaskodott, és kiszúrta a benzintankunkat... Egy pillanat alatt elfolyt az összes drága üzemanyagunk. Betegünk épp nem hányt, így kiszálltam én is, hogy megnézzem, mennyire súlyos a helyzet. A kocsi alatt, és körülöttünk a hó gyönyörű kékes-lilás-rózsaszín árnyalatban úszott a kifolyt benzintől. Apukád szarkasztikus humorral megjegyezte: „Te Sanyikám, képzeld el, mekkorát robbanna, ha most rágyújtanék!” Na, az ilyen izgalmakat elkerülendő, kicsit odébb toltuk a mentőt. Beszoltunk rádión, hogy ez és ez történt, küldjenek segélykocsit (azt hiszem a Ritecz Józsi jött ki), és valami vontatót, ami behúz bennünket Kanizsára. Ki is jött a segélykocsi, a beteget sikeresen átadtuk, minket pedig a határőrségi UAZ húzott be a mentőállomásra. Szegény apukád mondta a magáét, hogy annyi ezer kilométert levezetett balesetmentesen, és akkor pont most a nyugdíj előtti napokban történik vele egy ilyen malőr...

MN: Érdekes, hogy apám mennyire szerette a munkáját, és engem mégis le akart beszélni a mentőzésről...2002-ben, mikor végeztem a Batthyányi Eü. Szakközépiskolában, eljöttem a Szollár főorvos úrhoz, hogy én a mentőkhöz szeretnék jönni dol-

gozni. Akkor tudtam meg, hogy apám megelőzött, és telefonon arra próbálta rábírní a főorvos urat, hogy lehetőleg tántorítson el ettől a tervemtől. Igazából ma sem tudom, hogy mitől féltett. Állítólag azt mondta, hogy túl kicsi vagyok, és nem bírom el a hordágyat. Az igaz, hogy kicsi voltam (48 kg), de a súlycsoportomban országos bajnok bokszolóként nem jelentett komoly gondot a cipekedés. Utána volt egy olyan tervem is, hogy hivatásos katona leszek. Jártam is akkor egy darabig Szentendrére a katonai suliba, de hirtelen meghalt az édesanyám, és haza kellett jönnöm, mielőbb pénzkeresetnek kellett jutnom. 2003-ban kezdtem dolgozni a nagykanizsai mentőállomáson. Ugyanabban az évben nyáron meghalt az édesapám is, így magamra maradtam. 21 évesen a mentős munkatársaimon kívül nem volt senkim, akire számíthattam volna. A Szollár főorvos úr nagyon rendes volt. Próbált mindenben segíteni, sokat tanított a mentőmunka során. Ő tanított meg a gyakorlatban rendesen vénázni is...

KS: A mentőápolói tanfolyamot hol végezted?

MN: Amikor az állomásra kerültem, az OMSZ épp nem indított tanfolyamot. Saját szakállamra „kinyomoztam” egy önköltséges mentőszakápolói iskolát Pécsen. Egy nappali tagozatra járó pécsi mentőápoló mondta, hogy indul ez a képzés. 25 ezer forintba került havonta, de kaptam rá valamennyi állami támogatást. Levelező képzés volt, először heti egy, aztán két nap. Pécssett a megyei kórházba jártunk, és a Mária utcai szakiskolába. Volt néhány mentős tanárunk is, de többnyire nyugdíjas orvos tanárok oktattak bennünket. 2003-ban kezdtem, és 2004-ben már végeztem is. Erről a vidékről akkor én jártam egyedül. Később KIM (Kiemelt Mentőegység) képzésen is részt vettem.

KS: Nem volt furcsa ilyen fiatalon bekerülni egy főként idősebbekből álló csapatba?

MN: Ismerték édesapámat, jóindulattal segíteni próbált mindenki. Eleinte néha próbáltak ugratni, de azt sem rosszindulatból. A szolgálatvezetők gyakran nekem adták a jó nehéz betegeket, a negyedik emeletről való cipekedéseket, mondván, hogy „úgysem bírom el”... Aztán rájöttek, hogy miattam nem nagyon kell letenni a hordágyat a lépcsőházban, mert „Kicsi a bors, de erős!”.

KS: Milyen esetekre emlékszel ebből az első időszakból?

MN: Az egyik első komoly tömeges balesetem Sormásnál volt. Még csak kb. fél éve dolgozhattam a mentőknél. Munkásokat szállító mikrobusz borult egy meredek árokba a fák közé. A jármű teteje leszakadt. Nem volt az állomáson másik kocsi, mi mentünk ki elsőként a Ruskó Tibi bácsival. 5-6 sérült volt, és egy halott. Azt hiszem, te voltál a szolgálatvezető. Utánunk értek ki a tűzoltók, aztán még egy mentő a Szita Zolival és a Mátrai Tibi bácsival. A sérültek nem voltak életveszélyes állapotban. Törések és kisebb sebzések domináltak. A visszaje-

lentés után hozzákezdték az alapszintű újraélesztéshez. Az maradt meg bennem nagyon, hogy az egyik tűzoltó srác, aki kb. olyan fiatal volt, mint én, riadtan figyelte az „ügyködésemet”. Én is akkor láttam először halottat, meg ő is. Nemsokára kiért az esetkocsi a Parti Istvánnal, és a Németh Ervinnel. Ervinnel még egy darabig folytattuk az újraélesztést. (A jelenlegi szabályok szerint 20 perc eredménytelen próbálkozás után lehet abbahagyni.) Aztán a többiek is vittek sérülteket, én pedig hármat is hoztam: egy kulcscsont töröttet, egy másik vállsérültet, és egy vacuum matracban rögzített „valószínűleg medencés” beteget.

Egy vasárnapi napon történt, amikor a Bozsok Jani bácsival voltam. Talán egy éve voltam a mentőknél. A Szita Zoli, és a Konecz Laci voltak a másik kocsi személyzete. Csöngettél kettőt vagy hármat, mondtad, hogy hatodik szüléshez kell menni Hahótra. Elindultak a Szita Zoliék. Azaz csak elindultak volna, ha a kocsijukban az önindító pont akkor el nem romlott volna... Nem lehetett késlekedni, nekünk kellett kivonulnunk. Már az induláskor az motoszkált a fejemben, hogy „Na, most biztosan meg fogunk szülni!”. Hát a Bozsok Jancsi bácsival szépen elindultunk 70 km/h-ás sebességgel, „esetel” (tehát a megkülönböztető jelzések: kék lámpa és sziréna használatával). Jancsi bácsi a mentős balesete óta nem volt hajlandó 50-70 km/h-nál nagyobb sebességgel közlekedni. Még majdnem aludtam is egyet, mire végre kiértünk Hahótra... Megyünk be a házba, hát látom, hogy az újszülött már csaknem félig kint van a szeméremrészéből. Gyorsan elővettük a gátvédelemhez a gézlapokat, és szépen a világra segítettük a babát. Feltettem a köldökcsatákat, és elvágtam a köldökzsinórt. (Bevallom őszintén, be voltam rezelve kicsit, de észrevettem, hogy éles helyzetben a tanult elsősegély fogások olyan villámgyorsan ugranak be, mint máskor sohasem.) Hát alig hogy világra jött a szép, egészséges „purdé”, bejött az öregapja (egy nagy nikotinos bajszú cigányember), és elkezdte csókolgatni a még magzatmázás újszülöttet... Miután a babát steril lepedőkbe „csomagoltuk”, infúziót akartam bekötni a kismamának. Hát őt meg kergetni kellett, mert kiment az udvarra cigizni, és telefonálni... Visszafelé aztán húztam kicsit a Jani bácsit, hogy „a végén még a lepényleválást is a kocsiiban érzük meg”, mire csudálatos módon elértük az addig szinte lehetetlen távolinak tűnő 90 km/h-ás sebességet is... Minden gond nélkül beértünk a kórházba, ahol a szülésznők és a nővérek gratuláltak nekem a sikeres első szüléshez...

A Szollár főorvos úr mellett a Rohamkocsin nagyon sokat tanultam. 2004 körül egy kb. 40 éves férfi nyári időszakban leugrott a vasútállomáson a még mozgó szerelvényről. Úgy előreesett a kövekre, hogy eszméletlen koponyasérült lett. Intubáltuk, lélegeztettük. Ennél az esetről vénázhattam először.

A Szollár főorvos úrral azért szerettem dolgozni, mert oda kettőnkön kívül szinte senki más nem kellett. Olyan nyugodtan, szépen tettük a dolgunkat, hogy a sofőr akár el is mehetett volna kávézni... Ez a szerencsétlen sérült végül azt hiszem Kaposvárra került, az idegsebészeti osztályra. Hogy megmaradt-e, nem tudom.

Egy másik esetről a temetővel szemben, az olajtelepen egy 80 év körüli idős néni több liter hypót ivott öngyilkossági szándékkal. Tömény hipószag volt az egész lakásban. Ott voltak szétdobálva az üres lúgos üvegek. Eszméletlen volt, a szája sebes volt a jellegzetes mély felmaródásoktól. Őt is intubáltuk, vénát biztosítottunk... Élve hoztuk be.

A kispostánál lévő tízemeletesek egyikéből utalt be egyszer egy szívbeteg asszonyt az ügyeletes orvos. „Tüdőödéma”, a heveny balszívfél elégtelenség legsúlyosabb formája volt a diagnózis. Mikor kiértünk, a beteg épp a mellékhelyiségben ült. Olyannyira fulladt, hogy az ödéma hab már-már a torkában volt. Azonnal lefektettük, elaltattuk, megintubáltuk. Szollár főnök azt mondta: „Norbi, ennek hátsó fali infarktusa van!”. Mondtam neki, hogy „De hát főorvos úr, nincs is rajta az EKG! Hogy mondhat ilyen biztos diagnózist?”. Olyan „orra” volt az ilyenekhez a főorvos úrnak, hogy mikor beértünk a kórházba, bizony az EKG igazolta az előre felállított diagnózist. Tényleg óriási hátsófali infarktusa volt!

KS: Mikor kerültél a zalakárosi mentőállomásra?

MN: Egy évvel a karosi állomás indulása után, tehát 2007-ben.

KS: Ott Kanizsával összevetve milyen tapasztalataid vannak?

MN: Két kocsis „peremállomás” lévén lényegesen kevesebb az esetszámunk, mint Nagykanizsán. A gyógyfürdő sok idős külföldi (főleg német) vendéget vonz. Sokan közülük kicsit elengedik magukat Magyarországon. Megeszik a fűszeres halászleveseket, gulyásleveset, és utána csodálkoznak, ha másnap mentőrepülő viszi őket hasnyálmirigy gyulladás miatt Németországba. Sok szívbeteg, és magas vérnyomásos figyelmen kívül hagyja, hogy a karosi gyógyvíztől akár rosszul is lehetnek. Nyáridőben sok az elesésből származó csonttöréses, sebzéses strandbalesetünk is.

KS: Mesélj néhány karosi esetet!

MN: Zalakomárban, a kereszteződésben kivilágítatlanul akart átkelni a főúton egyszer egy 30 év körüli biciklis férfi. Egy kamion elütötte. Szabályosan a villanyoszlopra felcsavarodva találtunk rá. Polytraumatizált volt. Koponyatörése, gerinctörése, medencetörése lett. Leszakadt a mája, és a lépe. Azt hittük, meghalt, aztán kiderült, hogy él. Párhuzamos riasztás volt, de mire kiért Kanizsáról az esetkocsi, addigra már csináltam neki vénát, bekötöttem a sebeit, rögzítettem, amit tudtam. Két hétig élt még...

2007 körül Zalasabarban az erdőben egy fiatal, kb. 35 éves favágóra rádólt a fa. Gerinctörött, és ezzel együtt tetraplég lett. (Mind a négy végtagja lebénult.) Ifj. Kovács Ferencsel vonultunk ki. Volt sok segítségem az erdészeti munkások személyében. Tálcafogással ráemeltük a Vacuum matracra a sérültet, rögzítettük, aztán elindultunk vele a szántóföldön át a mentő felé. Már menet közben, ott a szántóföld közepén bekötöttem neki egy infúziót. Hívtunk segélykocsit. Úgy tudom, a harántlaesiója (gerincvelő sérülés) miatt ő is Kaposvárra került, az idegsebészetre.

KS: Úgy tudom, volt néhány másodállásod is...

MN: Igen, hát valamiből el kell tartanom a családomat! Most épp a vöröskereszt ügyeletes vagyok. Tehát az idős, beteg embereknél telepített vészjelző készülékek ügyeleti időben nálam jeleznek. Én megyek ki, és ítélem meg, hogy orvos kell-e, mentő kell-e... Aztán valóban sok mindent csináltam. Dolgoztam a kórházban, a gyermekosztályon, voltam hitelügyintéző, dolgoztam betegszállító cégnél, terjesztettem a Magyar Közlönyt, de pl. villanyszerelő, és vízvezeték-szerelő mellett is voltam segédmunkás. Mikor mit hozott az élet...

KS: Te, ez már közelíti édesapád sokoldalúságát!

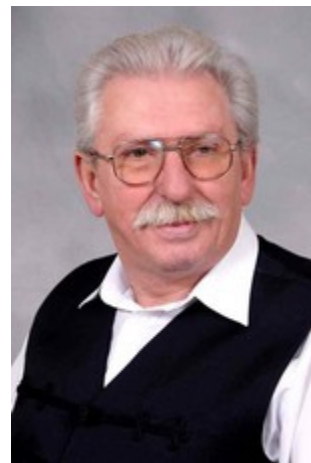
MN: Na, nem! Azt hiszem, hogy ő annak ellenére, hogy „csak” mentősofőr volt, olyan különös, sokszínű ember volt, hogy a nyomába se érek!

KS: Szabadidődben mivel foglalkozol?

MN: 2009 novemberében megszületett a fiam, Zalán. Már ő is meg van zavarodva a mentőkért. Sokszor mondja nekem: „Apa med dógolni pentöbe. Bici beteget kóhába!” Júniusra várjuk a következőt...

KS: Köszönöm a beszélgetést!

Nagykanizsa, 2012. március 26.

Páli László mentőápoló

KS: Mikor és hol születtél?

PL: 1946-ban születtem Kiszécsén.

KS: Hova jártál iskolába?

PL: Nagyrécsére jártam általános iskolába, utána az ipari iskolában „asztalos” szakmát szereztem 1963-ban. Két és fél évig itt dolgoztam Nagykanizsán a bútorgyárban, utána Pécsre költöztem albérlésbe, és egy asztalosipari KTSZ-nél helyezkedtem el. Két hónap után megbetegedtem, és az üzemorvos valamilyen könnyebb munkát javasolt. Akkor kerültem a Rét utcába, az Idegsebészeti Klinikára műtősfiúnak. Nagyon jó csapatba kerültem. Prof. dr. Környey István volt a klinika igazgatója. A beosztott orvosok sem voltak kisebb nevek: dr. Szántó József, aki később Zalaegerszegen lett osztályvezető főorvos, dr. Kopa János, aki Kaposvárra került, dr. Kékesi Ferenc, aki Sopronba került, dr. Poór, aki Győrbe került... Pécssett el is végeztem a műtőssegédi iskolát. 1965-69-ig dolgoztam a klinikán.

KS: A magánéleted hogy alakult?

PL: 1968-ban megnősültem. Babócsai lányt vettem feleségül. 1970-ben megszületett a nagyobbik fiam. 1969-74-ig az anyósoméknál laktunk Babócsán. Nősülés után otthagytam a kórházat, és Barcson kezdtem dolgozni a KÖJÁL-nál, mint „egészségőr”, később mint „közegészségügyi ellenőr”. Közben elvégeztem egy köjális tanfolyamot. 1974-ben úgy éreztem, hogy ez sem igazán a nekem való munka. Nem szerettem ellenőrizgetni, hivataloskodni. Somogytarnócán egyszer pl. bezárattam egy kocsmát, mert az emésztőgödör mellé folyt a szennyvíz. Kiöntött az emésztőgödör, és nagyméretű blokkteglákat kellett odarakni, úgy tudtak csak bemenni a pulthoz, úgy itták a sört... Na, miután én ezt bezárattam, délután már mehettem a pártbizottságra, a szőnyeg szélére. Valamelyik elvtársnak nem tetszett, hogy intézkedtem. Igazából azért jöttem el, mert ott, ha egy hétig nem mentem be dolgozni, akkor sem hiányoztam senkinek. Túl kötetlen volt ez a munkakör. Vissza is akartam költözni Kanizsára, és kapóra jött, hogy Kanizsán valaki pont akkor készült felmondani a KÖJÁL-nál. Az illető végül meggondolta magát, nem mondott fel, de akkor már

értesültem arról, hogy a Nagykanizsai Mentőállomáson rövidesen felszabadul egy státusz, mivel a Dombai Feri végezni fog a mentőtiszt fősikolán. (Ő volt egyébként Zala megyében az első mentőtiszt. A Fusz Ernő bácsival – rövidesen országos vezető mentőtiszt – együtt járt abba az első mentőtiszt évfolyamba, amit még kísérleti jelleggel indítottak az OMSZ berkein belül, és ami akkor még nem volt teljesen elismerve főiskolai végzettségként.) Tehát bejöttem a mentőállomásra, és a Labricz Sanyi bácsitól érdeklődtem a munkalehetőségről. 1974. január 2-án álltam munkába, és kisvártatva, január 21-én megszületett a második fiam.

KS: Hol laktatok, mikor visszaköltöztetek Kani-zsára?

PL: A nővéreméknek volt egy használaton kívüli lakása a Pipacs utcában, oda költöztünk be.

KS: Milyen légkör fogadott a mentőállomáson? Milyenek voltak a „nagy öregek”?

PL: Mindegyik nagyon jópofa ember volt. Szerettek viccelődni, szerették egymást ugratni. A kilincseket gyakran bekenték cipőkrémmel, hónaljkenőcsöt kentek a zsíros kenyérrre, vagy dióhéjat-mogyoróhéjat raktak a hálóba az ágy lába alá, hogy az nagyot recszenjen, mikor ráül valaki... Ezek mindennapos csibészégek voltak. Előfordult olyan is, hogy a gyanútlanul alvó áldozatot odakötötték gézzel az ágyhoz, aztán mikor felébredt, mozdulni sem bírt... Mindezek mellett kicsit katonásabb rend volt. Reggelente a kocsik mellett felsorakozva kellett jelenteni a főápolónak. Kifelé is jobban adtak arra, hogy a mentős erkölcsös életet éljen. Ha volt valami fegyelmi ügy, és az felkerült a dr. Bencze Béla főigazgató elé, akkor abból már nagyon nehéz volt kimászni! Ahogy a dr. Bencze tudott nézni, az egy fogalom volt... Itt az állomáson a Magyar né szeretett „főnökösködni”. Emlékszem, komolyan vették a szakszervezeti választásokat. Én mindig megmondtam mindenről a véleményemet. (De mindig meg sikerült úsznom...) Egyszer a kis Szigeti mondta, hogy „Páli bajtárs, neked is igazán köztünk lenne a helyed!”. Én meg mondtam neki, hogy „Te aranyapám, eljön majd mindennek a maga ideje!”. Ha akartam volna, lehettem volna párttag, hiszen egyik földim vezető beosztásban dolgozott a pártbizottságon. (A rendszerváltás előtt nem igazán barátoktunk, aztán utána meg nagyon a barátom akart lenni...) Szóval elég az hozzá, hogy ismertem én jól a párttagokat, de nem érdekelt különösebben a politika.

KS: A 70-es évek elején sok új dolgozó került a mentőállomásra. Meg tudnád mondani, hogy ki mikor érkezett?

PL: 1968-ban jött a Sulyok Pisti, az Antal István, a Zuggó Tibor és a Ferencz Pista. 1970: Jakupánecz Gergő. 1971: ifj. Szigeti Gyula, Kománovics József. 1972: Marton Feri. 1974: Horváth Attila, Kovács Ferenc, Horváth („Strasser”) Ferenc. 1975: Kovács Józsi, Király Józsi. 1976: dr. Szollár István, Megyes Kálmán. 1977: Andrasek Matyi, Ruskó Tibi. 1978:

Kalász Matyi. 1979: Horváth Róbert. 1980: Márton Laci, Gál Jani.

KS: Milyen volt új dolgozónak lenni?

PL: Volt ennek egy bejártott koreográfiája. Tehát mielőtt idejött valaki, azért elég jól körül lett járva, hogy kiféle-miféle ember. Akárkit nem fogadtak a mentősök maguk közé.

KS: Mindenki dolgozott esetkocsin?

PL: Inkább mi fiatalabbak dolgoztunk rajta. Ferencz Pityu, Kománovics Jóska, Szigeti Gyuszi állandóan eseteztek. Az öregek szerették a borraivalós járatokat, a hazaszállításokat. Gipszes napokon nekünk fiataloknak nem nagyon kellett kivonulnunk. Az esetkocsin nem nagyon volt borraivaló. Amikor a Dombai Feri elment az oroszokhoz dolgozni, volt olyan, hogy az esetkocsin nem volt sem orvos, sem mentőtiszt, csak ápoló. Egyik nap én voltam a szenvedő alanya ennek a helyzetnek. (Talán pont azon a nevezetes napon volt ez, amikor a dr. Bencze Béla lejött repülővel Budapestről a Magyar né ügyét kivizsgálni.) Nyolc halottam volt azon a napon...

KS: Milyen felszerelés volt az esetkocsiban?

PL: Az a Nysa kicsit jobban be volt szerelve szekrényekkel. Azt hiszem, 6 Dolargan volt benne (kettővel több, mint a másik autókön). Volt benne egy külön ESET táska, és egy TÖMEGES táska. (Mindkettő tekintélyes méretű, és súlyú fémdoboz volt.) Már volt benne 1974-ben Vacuum matrac. Defibrillátor még nem volt. (Az MC3-as típusú katódsugárcsöves oszcilloszkópos monitorunk, és a Hellige defibrillátorunk is csak a Szollár főorvos úr idejében lett.)

KS: Mikor iskoláztak be?

PL: Volt egyfajta iskolarendszer váltás abban az időben. Aki 1974 előtt került a mentőkhöz, az attól függően, hogy érettségizett, vagy sem, levelező 1 éves, vagy bentlakásos 6 hónapos iskolába kellett hogy járjon Budapestre. Ők mind a szakma nagyjaitól tanulhattak a fővárosban. (dr. Bencze Béla, dr. Maklár János, dr. Gábor Aurél, dr. Szegeczky Dezső, dr. Pap Zoltán, dr. Göbl Gábor, Fusz Ernő...) Amikor én ide kerültem, ez a rendszer megszűnt, és bevezették azt, hogy a mentőszakápolói képzés előtt általános ápoló-ált.asszisztens képzést kell szerezni. Zalaegerszegen indítottak egy ilyen iskolát, és utána 1 év ráképzéssel lehetett a mentőszakápolói képzést megszerezni szintén Zalaegerszegen. Ennek az iskolának az indításában, szervezésében vezető szerepet játszott dr. Tóth Péter és Sulyok Pista (mint megyei vezető mentőtiszt). Kanizsáról többen is jártunk: Fekécs Zoli („Tirpák”), Tóth Tibi („Bokszos”), Horváth Feri, Megyes Kálmán és jómagam. 1977-78 környékén végeztünk.

KS: Mennyi munkátok volt egy nap?

PL: Naponta 50-80 menetlevele volt a hat kocsinak. Egy kocsira kb. 10-15 eset, ill. szállítás jutott egy nap alatt. Az esetkocsi csak 9-19-ig dolgozott. (Éjszakánként, és hétvégeken nem ment.) 8-16h-ig dolgozott a garázmesteri kocsi. Ezen csak és kizárólag a Szigeti Gyuszi bácsi dolgozott. Az ápolók nem nagyon szeret-

tek ezen a kocsin lenni, mert utolsó sorosként ez csak nagyritkán vonult ki. A szolgálatvezetők így előszere-tettel bízták meg az ápolót a menetlevelek naplózásával... Én is sokat naplóztam.

KS: Mikor jött Nagykanizsára az első Mercedes mentő?

PL: A központból először nem akartak Mercedest adni Kanizsára. Zalaegerszeg kapott, Szombathely kapott, Nagykanizsa nem. Szerencsére a Szollár főorvos úr sebészként jó kapcsolatot ápolott a dr. Bencze Béla főigazgatóval. Beszélt vele, és így lett Nagykanizsán is Mercedes 1982-ben. Az első szállítást pont én csináltam vele. Bejáratós volt még a kocsi, Zalaegerszegről jöttünk visszafelé, amikor valahol félúton belefutottunk egy 3-4 sérültes balesetbe. Tehát mindjárt az első próbaútján hoztunk is be vele sérültet. Ez a Merci 14 évig szolgálta Nagykanizsát és környékét. Volt benne egy jellegzetes háromlábú, sínen mozgó kis forgószék, amin a Szollár főnök briliánsan tudott manőverezni a beteg körül. 408-as volt az oldalszáma, a rendszáma pedig MA-9461 volt. Ezen kívül volt még a korábbi esetkocsinak beszerelt Nysa mentő is (rendszáma FB-1760 volt), a Merci beállításával ez amolyan „kis ESET” kocsiként üzemelt. Ezzel vonultak a mentőtisztek. (Minden mentőtisztnak külön orvosi táskája volt.)

KS: Milyen volt a mentőállomás épülete?

PL: Mikor ide kerültem, akkor volt a két épület belső terének az átalakítása. A kórházban is nagy építkezések folytak. Akkor építették az új kazánházat. A Semmelweis utcán még buszok jártak, és a mentőállomás kijárata a kórház felé nézett. Az átalakítás végére nyitották meg a régi méntelep masszív kerítését a Bagolai sor felé.

KS: Volt-e olyan emlékezetes eseted, amit szívesen elmesélnél?

PL: 1986-ban történt az akkori idők egyik legsúlyosabb tömeges balesete. Késő őszi vasárnap reggel volt. A Zuggó Tibi volt a szolgálatvezető. Mikor reggel fél hatkor a Tibi megnyomta a 4 csengőt, már tudtam, hogy nekem kell kivonulnom, mert én voltam a rangidős. Az esetkocsi – hétvége lévén – nem volt szolgálatban. Az ESET táskát és a TÖMEGES táskát magunkhoz vettük, és kivonultunk a Márton Lacival. Furcsa volt, hogy már elhagytuk Zalakomárt, és még mindig nem találtunk senkit. De egy szembejövő autós sem jelezte, hogy baleset lenne valahol. Mondtam is a „Cekinek”, hogy itt vagy nagyon sok sérült lesz, vagy vaklárma az egész. Végül a baleset Zalakomár és Balatonmagyaród között volt. Kivagonírozás után jöttek haza Sármellékről a kiskatonák egy ponyvás csapatszállító teherautóval. Beleborultak az árokba. Sok sérült volt. (Tíznel több, ha jól emlékszem.) Sok volt a zavart, kóválygó fejsérült. Mi értünk a helyszínre leelőször. Mindjárt visszarádióztam, mozgósítottam mindenkit. Kijött a zalakarosi ügyeletről a dr. Pintér Anna, Latvia katonai mentővel kijött a Dózsa laktanyából a dr. Hetei Péter (a HCSR vezetője volt akkoriban), és kicsit később kijött a Szollár főorvos úr is. Közben

bejött a váltás, az összes kocsi a helyszínre lett küldve. Elrendeztük a sebesültgyűjtő helyet, a töréseket síneztük, a sebeket bekötöttük, mindenkinek kötöttünk be infúziót. A helyszínen nem volt halott, a kórházba szállítás után azt hiszem lett... Dr. Szollár rádióüzlalmat rendelt el (tehát az egész megyében nem szabadott másnak rádióznia, csak a kárhelyparancsnoki kocsinak). Én ezt önhatalmúlag feloldottam, mert szükség volt rá, hogy beszéljünk rádión. Volt is egy kis összezörrenésünk emiatt, de minden a sérültek érdekében történt. A kárhely felszámolása végül is gyorsan, és szakszerűen sikerült. Kihalt volt az út, „nézőközönségünk” szerencsére nem volt, így nyugodtan tudtunk dolgozni.

KS: Sok szüléted volt?

PL: Rengeteg! Kiemelnék két ikerszülést. Az egyikhez a körzeti orvos hívott minket Cserszegtomajba. Épp akkor Keszthelyen helyettesítettem, a sofőröm szerencsére ismerte a környéket, különben könnyen eltévedtünk volna. (Cserszegtomaj már akkor is Magyarország legnagyobb kiterjedésű hegyközsége volt.) Így is azt diktálták be a telefonba, hogy ott forduljunk be, „ahol ég a villany, és a kutya ugat”. Az egyik baba már megvolt, elváltuk a köldökzsinórt, és már jött is a második. Nyákszívás, köldök ellátás, ahogy kell... Betakartuk mindkettőt, és azon melegében vittük is őket az anyukájukkal együtt a kórházba. A másik ikerszülésem Zalakomárban volt. Ott már „rutinosak” voltak, tudták hogy mit kell csinálni. Mire kiértünk, csak fölhajtották a dunyhát, és ott volt alatta a két kis újszülött „purdé”. Köldökzsinór el volt vágva... Ide hoztuk őket a mentőállomás mellé, a régi csecsemőotthonba.

KS: Mérgezéses történet?

PL: 1980 körül Pogányszentpéteren egy 40-50 körüli asszony megitta a Gramoxont. Korábban is ijesztgette már a családját az öngyilkossági szándékával. Volt, amikor tényleg be is szedett valamilyen gyógyszert... Amolyan „notórius” visszatérő pszichózisos beteg volt ő, aki fel akarta magára hívni a hozzátartozói figyelmét. Most fél üveg Gramoxont ivott, mutatták az üveget. A Szollár főorvos úrral voltunk kint a Rohamkocsival. Az asszony korábban is mindig azt hangoztatta, váltig bizonygatta, hogy őt „nem kell megmenteni, ő meg akar halni!”. Hát nem akartuk mondani neki, hogy most ez minden valószínűség szerint sikerülni is fog. Gyomormosás után az a szabály, hogy földet kell etetni a Gramoxonosokkal, mert a föld közömbösíti ezt a növényvédőszeret. (A mentőben erre van nekünk rendszeresítve a „Fuller-föld” nevű tisztított agyagszerű készítményünk műanyag dobozos kiszerezésben.) Csakhogy mire kiértünk, a méregből már fölszívódott annyi, amennyi bőven elég a halálos végkimenetelhez... Mikor a viselkedésünkből rájött, hogy nagy a baj, akkor meg bepánikolt. Elkezdett sírni, hogy ő „mégsem akar meghalni, nem gondolta komolyan”... De hiába, 4-5 nap múlva meghalt.

Volt olyan is, akit úgy jelentettek Zalakomárból, hogy „mérget ivott”. Kimentünk, és a jóember mondja nekünk, hogy ő bizony megitta a rézgálicot! „Jujj, de jó!” – szoltam, „Mert ha nem itta volna meg, akkor most adnék belőle!” (Tudvalevő ugyanis, hogy a rézgálicnak semmilyen komoly mérgező hatása nincs a szervezetre.)

KS: Milyenek voltak a Nysa mentők?

PL: Hát nem voltak valami strapabíró kocsik. Rosszak voltak az utak is. Sokat bajlódunk a különböző meghibásodások miatt. Az ablakok, ajtók annyira rosszul voltak szigetelve, hogy állandóan huzat volt a kasziban. Egyszer pl. a Ferencz Pistával kimentünk Gólára egy méhen kívüli terhesért. Rendes köves út nem is vezetett be a faluba, de nyár volt, be tudtunk menni. Az egyik régebbi Nysával voltunk, amelyiken különösen ki voltak kopva az ajtók körüli szigetelések. Ha kicsit jobban odaléptünk neki, egyfajta szívó hatás lépett fel a hátsó ajtó rései felől. Befelé sietni kellett az 5 km-es földúton. Na, tele is szívtuk a mentőt porral! Mikor beértünk, ujjnyi vastagon állt a por a betegteremben!

Egy másik esetről egy felújított, Budapestről nagyjavításról visszahozott Nysát kellett felvennünk a Ferencz Pistával. Szombaton én voltam a szolgálatvezető. Az öreg Szigeti Gyula bácsi délután lelépéskor beszólt, hogy másnap az MA-2009-es rendszámú Nysát tegyük be „fordába”. (Azaz használjuk nap közben.) Másnap jöttem vissza kocsizni, és pont én kerültem erre az autóra. Kaposvár felé, a Somogy- Zala határon történt egy több sérültes, amolyan „kis tömeges” baleset. Egy Zsiguli, és egy 100-as Skoda ment össze frontálisan. A Skoda vezetője súlyos sérült volt, eltört a combcsontja. Infúziót kötöttem be neki. A másik kocsiban ülők könnyebb sérülésekkel megúszták. Nagy tömeg volt, kiszúrtam közülük gyorsan egy doktort. (Steiner doktor régen a Tavasz utcában volt körzeti orvos.) Megkértem rá, hogy mielőtt kiemeljük a kocsiból a sérültet, adjon be neki egy Dolargánt a mi készletünkől. (Ugyanis az ápolók nem adhattak be kábító fájdalomcsillapító injekciót, de a kocsikészletét felajánlhatták a helyszínen tartózkodó orvosnak.) Ez után a Nysa kerékanya kulcsaival kifeszeggettük a Skoda ajtaját, és a körülállók segítségével kiemeltük a kb. 120 kilós férfit. (Hogy miért mi feszítettük ki az ajtót? Hát mert akkoriban még a tűzoltókat nem lehetett olyan gyorsan balesetekhez mozgósítani, mint manapság. Magunkra voltunk utalva.) Szóval pikk-pakk, gyorsan bevákumoztuk a sérültet, és irány a kórház. Mondtam a Pistának, hogy „told neki, ami belefér!”. Hát aztán a felújított motor a kórházig még csak elvitt bennünket, de onnan a betegátadás után már úgy kellett behúzatnunk a Nysát a mentőállomásra.

KS: Te többek elmondása szerint is egy jó képességű, ügyes ápoló voltál. 1986-ban, 12 év szolgálat után miért hagytad itt mégis a mentőállomást?

PL: Munka mellett dolgoztam én már akkor is másodállásban asztalosként. Szabadhegyen volt a műhelyem.

Leszerződtem a bútorgyárral egy hosszabb távú munkára. Mentősként talán én voltam az országban az első, akinek 1980 körül külön főigazgatói engedéllyel legálisan másodállása lehetett. (Akkoriban még nem nézték jó szemmel, ha valaki máshol is dolgozott a mentőzés mellett. Most meg már az a furcsa, ha nincs a gyengén megfizetett mentősnek két-három másodállása. Mekkora változott a világ alig harminc év alatt!) Na, szóval 1986-ban úgy beindult a vállalkozásom, hogy úgy éreztem, ha váltani akarok, akkor most kell váltanom. A Szollár főorvos úr azt mondta, hogy ő az én helyemben már rég felmondott volna... A Tóth főorvos úr marasztalni akart, azt mondta: „Laci, megoldjuk a beosztását úgy, hogy maszkelolni is tud majd.” De akkor már nagyon mehetnékem volt...

KS: Azóta sikeres vállalkozó lettél. A „PÁLMÖB Kft.” országosan is ismert és elismert a jó minőségű konyha- és irodabútorairól. Létrehoztál Kendli-majorban egy művésztelepet is, ahová nyaranta a világ minden tájáról érkeznek festőművészek és szobrászok...

PL: Céggel mostanában kiemelten a minőségi bútorok gyártásra törekszünk. Házakat rendezünk be. Érdekes, hogy a két fiam közül nem a nagyobbik dolgozik mellettem, aki faipari mérnök (az ipari iskolában tanít), hanem a kisebbik, aki végzettsége szerint informatikus. Kendliben eredetileg a családom ősi birtokát akartam visszavásárolni. Azt gondoltam, hogy majd megtalálom a régi öregeket a faluban, nosztalgiazom kicsit... Hát nem találtam senkit... Vagy meghaltak, vagy elköltöztek. A Ludvig Zoltán festőművész barátom mondta egyszer, hogy „Te, itt egy nagyon jó művésztelepet lehetne csinálni!” Így is lett... Azóta ide költözött egy rokonom is Németszágból (Czinki László), és csinált egy gyönyörű méntelepet. Szép a kilátás, csönd van, nyugalom van, ideális hely az alkotásra, kapcsolódásra! Titeket is szeretettel várlak! Gyertek el egyszer!

KS: Köszönjük szépen a meghívást! Élni fogunk vele! Munkádhoz és magánéletedhez is további sok sikert kívánunk!

Nagykanizsa, 2012. március 22.

Parti István mentőtiszt

KS: Mikor és hol születettél?

PI: 1958. július 13-án születtem Nagykanizsán.

KS: Itt is jártál iskolába?

PI: Igen, az általános iskola befejezése után az ipari iskolában 3 éves képzést követően „lakatos” szakmát szereztem. (Simon Zoli az osztálytársam volt.) Utána elhelyezkedtem az Izzóban (Tungsrám), mint beállító műszerész. 1975-ben ott dolgoztam 6 hónapot. Közben mindjárt beiratkoztam a Winkler Jenő Olajipari Szakközépiskolába, ahol 3 éves levelező képzés után 1978-ban érettségiztem.

KS: A lámpagyárból hova mentél dolgozni?

PI: Valahogy mindig is vonzott az egészségügyi pálya, érdekelt az orvostudomány. Eljöttem a Nagykanizsai Kórházba műtőfiúnak. Soha nem gondoltam volna (ami akkoriban a rideg valóság volt), hogy a magyarországi kórházak kijelölt intézményei a büntetés-végrehajtásnak. Tehát a börtönből szabadultakat rehabilitációs céllal a kórházakban helyezték el beteghordónak, műtőfiúnak. Akkor szöveget is üttök kicsit a fejemben, hogy miért oda kell helyezni a büntetett előéletűeket, ahol jóhiszemű, kiszolgáltattott emberekkel kell foglalkozni. Mikor jelentkeztem a kórházba, Chrenkóné – a főnövér – legnagyobb megdöbbenésemre mindenek előtt azt kérdezte tőlem, hogy „Börtönben ült?” – ilyet sem azelőtt, sem azóta nem kérdezett tőlem senki. Ránéztem, ledermedtem, és szinte úgy éreztem, hogy akkor mondanék jó választ, ha előadnám, hogy „Igen, ennyi és ennyi évig ültem a dutyiban...”, pedig hát egyáltalán nem voltam büntetve soha. „Hát akkor először föl vesszük beteghordónak!” – mondta. Én pedig a sarkamra álltam, és szépen közöltem vele, hogy betegtologató nem szeretnék lenni, műtősnek jelentkeztem, vagy „Köszönöm szépen, veszem a kalapom!”. Így kerültem a sebészeti műtőbe. A Balázs Lacival és a Borosánnal dolgoztam együtt. A Lázár főorvos úr volt az osztályvezető, a János doktor, a dr. Borsos

Ferenc, és a fiatal dr. Pölöskei Árpád voltak a beosztott orvosok. Egerből jött később a dr. Csáka Iván. Másfél évig dolgoztam a kórházban, közben Szombathelyen elvégeztem a műtőssegédi iskolát. Éjjel kettőkor ültem a vonatra, akkor indultam az iskolába. (Közben levelezően végeztem a középiskolát is.) 40 Ft-ot kaptunk egy-egy ügyeletért. Ez azt jelentette, hogy pénteken reggel nyolckor bementem, nyolctól négyig dolgoztam rendes műszakban, utána ügyeletben hétfőn reggel nyolcig, onnantól pedig megint rendes műszakban délután négyig. Ettől egy idő után nagyon elfásultam, gondoltam, keresni kellene valami mást...

KS: Hova mentél?

PI: Apukám az építőiparban dolgozott. Mindig tettszett, hogy nagy házakat húznak fel. Akkoriban hirdettek egy „toronydaru kezelői” állást, és én jelentkeztem rá... Debrecenben volt a 9 hónapos bentlakásos iskola. Búcsút intettem a kórháznak, és elmentem az Építőipari Gépesítő Vállalathoz. Az egész ország összes toronydarujára hozzájuk tartozott. A gyakorlatomat Barcson végeztem. Két hétre rá, hogy fölkerültem Budapestre, az oktatóm fölborult Barcson a daruval. Kisebbségekkel megúsza, mert ahogy rádólt az épületre a szerkezet, ő kicsusszant az ablakon át a födémre... Én a daruval Budaörsön felépítettem egy iskolát, a Csepel szigeten pedig egy nagy lakóházat. Egyszer épp egy lépcsősört emeltem be egy darabban a házba, amikor a lépcső beszorult, a kötél megfeszült. Kiszálltam a fülkéből. A túlterhelésgátló azon nyomban leoldott, egyébként a daru felborult volna. Közben lent a munkások ügyesek akartak lenni. Kispajszertolták, kiszabadították a lépcsőt. A megfeszült drótkötél, mint a gumiszalag, ostorcsapás szerűen megugrott. Az egész daru belenggett, én majdnem leestem, a lépcső pedig darabokra tört. Volt egyszer egy tanulóm is, akit tréfából egy kicsit megleckéztettem. A toronydaru egyszerre három irányba képes mozogni. Megy a futóművel, mozog a sínen, közben fordul és emel is. Ennek a három mozgásnak az egyidejű irányítása nem is olyan könnyű feladat. Utána láttam a srácon, hogy kétszer is meggondolja majd, hogy hosszabb távon ezt akarja-e csinálni. Csepelen egy igazi „békebeli” munkásszállón laktam. Egy zuhanyzó volt a folyosó végén 30 emberre. Kicsit megismertem az építőmunkások életét. Nagyon sokan jártak fel Hajdú-Bihar megyéből, Szabolcs-Szatmárból. Két évig csináltam a toronydaruzást, aztán megint „kezdték keresni a helyemet”. Szerettem volna jelentkezni a tanárképző főiskolára. Lett is volna ehhez a végzettséghez egy nevelőtanári állás Nagykanizsán. De mire fölmondtam az építőiparnál, Kanizsán létszámstopot vezettek be a tanári állásokra. Akkor az építőkhöz már nem akartam visszamenni, de keresnem kellett valami munkát. Gyalogoltam a Fő utcán, a Magyar Nemzeti Bank előtt gondoltam egyet és bementem. Hát csodák-csodája, fogadott az igazgató, mondta, hogy pont

van egy helyük. „Emisszióknak” hívják azt a banki részleget, ahol konkrétan a pénzzel foglalkoznak, itt kezdtem el dolgozni. Hazamentem, önéletrajz, összeszedtem a bizonyítványaimat, és fölvettem. Elvégeztem egy nyolc hónapos „általános bankismeretek” végzettséget adó, érettségire épülő tanfolyamot. Hat évig dolgoztam a bankban. Jó helyem volt, jó fizetést kaptam. (1986-ban 4600 Ft volt a havi bérem.) Megnősültem (1981), megszületett a két fiam, András (1983) és Zoltán (1985). Feleségemmel, Györgyivel mindig spórolósak voltunk, évekig egy szobában laktunk Kiskanizsán. Pedig az akkori viszonyokhoz képest mindketten nagyon jól kerestünk. A Magyar Nemzeti Bankban dolgozni szinte státusszimbólum volt. Ez volt a cégek, és a vállalatok bankja. Később a főpénztárban is dolgoztam, és a pénzt is gyakran kísértem páncélautóval Budapestre. A fiaim (és ez nagy szám volt) jártak kis korukban a „trezorban”, a „kincseskamrában”, mert értéktáros is voltam.

Császár Albert temetésén 1990-ben. (Cserfő Ferenc, Kovács József, Gál János, Jakupánecz Gergely, Lőrincz László, Horváth Attila, Parti István)

KS: Akkor miért jöttél mégis 1986-ban a mentők-höz?

PI: A bank ablakából mindig láttam a sarkon beforduló mentőautókat. Mindig azt gondoltam: „Milyen szép munka, életet mennek menteni!”. Az is vonzott, hogy míg a banki munka egyfajta hivatali monotoni-

tást eredményező, többnyire leszabályozott tevékenység, addig a mentőzés egy kalandos, találékony-ságot, önálló gondolkodást, és önálló döntési képes-séget igénylő hivatás. Összehasonlítva egy kicsit olyan volt a hivatali munka, mint a mentőzésben a szakmai protokollok. De a mentőzésben megengedett a helyzettől függően az az orvosi gondolkodásmód, ami a „gyógyítás szabadságát” mondja ki, és leszö-gezi, hogy a protokoll csak irányadó, speciális hely-zetekben el lehet térni tőle. A bankban viszont voltak olyan szigorú pénzkezelési utasítások, amiket nap mint nap ugyanúgy kellett végrehajtani, mindenfajta önálló gondolkodás nélkül. Feleségem a munkája révén ismerte a dr. Nemesvári Mártát, a Szollár főor-vos úr feleségét. A mentőkhöz bekerülni akkoriban csak ismeretség útján lehetett. Két évet vártam egy üresedésre, mire a dr. Szollár szólt, hogy most van egy hely. Akkor meg én kértem egy hét gondolkodási időt. Nehéz volt egy olyan munkahelyet feladni, ahol napi 8 órában dolgoztam, minden hétvégén és ünne-pen a családommal lehettem. (A mentőknél köztu-dott, hogy éjjel-nappal, hétvégén, és az ünnepnap-okon is dolgozni kell.)

KS: 1986-ban az ápolói iskolát is elkezdted?

PI: Igen, bár én novemberben kerültem ide, mégis abban a kivételes jóindulatban részesültem, hogy azokkal járhattam együtt iskolába, akik már szept-emberben megkezdték az általános ápoló-általános asszisztens képzést (Simon Zoli, Koncz Tibi, Beke Gábor). Két év múlva, szintén Zalaegerszegen folyta-tódott a sulis a mentőszakápolói tanfolyammal. Innen aztán számomra egyenes út vezetett a mentőtiszti főiskolára. 1990-ben összesen 20 főt vettek fel az egész országból. A legmagasabb pontszámmal kerül-tem be. 1994-ben államvizsgáztam.

Mentősnapon 1993. május elsején

KS: Milyen volt a mentőállomás, mikor ide kerül-tél? Milyen munkahelyi légkör fogadott?

PI: A két régi épület volt. Az első épületben volt egy pici szolgálatvezetői helyiség, egy nappali tartózkodó, és a Szollár főorvos úr keskeny kis szobája, vele szemben egy WC. A hátsó épületben volt a gazdasági

iroda, a háló, ill. öltöző, egy kis fürdő, egy melegítő konyha, szerszám- és gumiraktárnak két kis helyiség. Puritán, parkettás, szőnyeggel letakart szobák voltak.

Szilovics Zoltánnal és Tóth Lajossal a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán, ill. az esetkocsiban 2009-ben

Az ESET-ROHAM kocsinak, és a 6h-16h-ig futó „távolsági” járatnak volt állandó garázsa. (Az esetkocsi csak nappal ment.) Egy szerelőműhely is volt, ide be szoktak állni éjszakára a garázmesterei kocsival. Az udvarból a kijárat már a Bagolai sor felé történt. Emlékszem, a kapuhoz közel volt a régi kút, amit lefedtek és ráaszfaltoztak, ez be is szakadt egy-

szer. Két kocsi tehát állandóan a garázsban állt, a többi négy az udvarról indult. Négy Nysa, egy UAZ terepjáró, és egy Mercedes alkotta a gépparkot. Antal István volt a főápoló, Horváth Józsefné (Gizike) takarított, és a Mészáros Gyuri volt a gazdasági vezető. Valahogy katonásabb fegyelem volt, mint ma. Váltás alkalmával a kocsik előtt felsorakozva kellett minden reggel jelenteni a főápolónak. A reggeleket mindig porszívózással és takarítással kezdtük. (Függetlenül attól, hogy volt takarítónő.) Kevés fiatal volt. Elég baráti, tiszteletteljes légkör uralkodott az állomáson. Ja, és azt majd' elfelejtettem, hogy szinte kivétel nélkül minden mentős dohányzott. A füstöt sokszor vágni lehetett a nappaliban...

KS: Mint iskolás betanuló, te is vonultál a Rohamkocsin?

PI: Hogyne! Az első kivonulásomon a Szollár főorvos úrral kicsit meg is érintődtem. A Poór gyerek, aki szemetes volt, kerékpáros balesetet szenvedett a Petőfi utcán. Mikor kiértünk a helyszínre, a főnök kiugrott a Merciből, egykori cselgáncsozóként egy fogással elkapta ennek a Poór gyereknek a karját (mert el akart iszkolni), a Varga Zoli meg odakiabált nekem, hogy „Pisti menj, segíts a főnöknek!” Te Uram Isten, hát mit segítek? A főnök tuszkolta be a mentőbe ezt a gyereket, aki közben hajtogatta: „A biciklim, a biciklim!”. A Szollár főnök meg csak mondta neki, hogy „Ne ellenkezzen! Feküdjön a hordágyra! Szeretnénk megvizsgálni!” Szóval számomra először szokatlan volt ez az erélyes fellépés.

KS: Nem sokkal a diploma megszerzése után ki-neveztek főápolóvá. Milyen érzés volt ez?

PI: Jó érzés volt, de ugyanakkor azt is éreztem, hogy középvezetőként kicsit a Szollár főorvos úr, és a munkatársaim közé kerültem. Tehát akinek volt valamilyen ügyes-bajos dolga, az gyakran először a Szollár főorvos úrhoz fordult, és nem hozzám. Ebből aztán kisebb félreértések és súrlódások származtak. Amúgy feleltem a kocsik felszereléséért, tisztaságáért, az ápolók beosztásáért és szakmai munkájáért. Ezeknek a feladataimnak igyekeztem lelkiismeretesen eleget tenni.

KS: Voltak-e olyan emlékezetes eseteid, amikről szívesen mesélnél?

PI: Az egyik legelső sikeres kimentésem egy autóbalesetnél történt. Nem sokkal az után, hogy a keleti városrésznél megépült a főútvonalra rácsatlakozó út, abban a kereszteződésben frontálisan ütközött egy „kocka” LADA egy LADA Samarával. A kocka Ladában az egész motor begyűrődött az utastérbe, teljesen összenyomva és beszorítva ezzel a gépkocsi vezetőjét, egy 20 év körüli fiatal nőt. Deréktól lefelé nem is lehetett belőle látni semmit. Mikor behajoltam hozzá, azt mondta nekem tiszta tudattal, érthetően, hogy „Könyörgöm, könyörgöm, altasson el!” Örült nagy fájdalomra volt. (Mint később kiderült, szinte derékszögben állt a törött combcsontja.) Vénát biztosítottunk, kábító fájdalomcsillapítót kapott, majd

miután a tűzoltók széthúzták az autót, a combját ki-
egyenesítve, folyamatos húzás mellett tartva emeltük
ki a Lada roncsából. Vacuum matracban rögzítettük.

*Mentők Bálján 2011-ben feleségével, Ritecz Julcsi-
val, ill. „mi lesz a menü?”*

Mikor a mentőben feleszmélt, kinyitotta a szemét, és
azt mondta: „Ugye, milyen csúnyán viselkedtem?”
Pedig az a pár pillanat kicsit ki is eshetett neki, amíg
kivettük a kocsiból. Mondtam neki: „Ugyan, ugyan,
hát hogy viselkedett volna, mikor olyan iszonyatos
fájdalma volt?”. Ez a kis hölgy aztán meg lett operál-

va, szépen meggyógyult, és hazakerült valahova Ajka
mellé.

Mikor a Vinkó Kata itt volt nálunk mentőtiszt hall-
gatóként gyakorlaton, kivonultam vele Szepetnekre
egy 35 év körüli férfihez, aki rosszul volt. Először
nem vittünk be EKG-t. Miközben mérem a beteg
vérnyomását, beszélek hozzá, kérdezem tőle a pana-
szait, egyszer csak elfordítja a fejét, elnéz az egyik
oldal irányába, és elkezd görcsölni... (Epileptiform
görcsnek mondjuk, de itt a tónusos-clonusos rángató-
zás helyett inkább a flexiós tónusos „görcsbe rándu-
lás” volt a jellemző kép.) „Na, Kata!” – mondom-
„Fibrillál!”. (Azaz pumpafunkció nélkül remeg a
szíve.) Ennyi év rutinja után rögtön ráismertem a
helyzetre. A gkvez. gyorsan behozta az EKG-t, való-
ban fibrillált. Defibrilláltuk, már az első „shock” után
vissza is tért a szinuszritmus. Kinyitotta a szemét, és
azt mondta: „Hú, de jót aludtam!” Nem mondtam
meg neki mindjárt, hogy mi történt vele. Szépen sta-
bilizáltuk az állapotát, és bevittük a kórházba. Az
jutott az eszembe utána, hogy ha nem ott a szemünk
láttára játszódik le mindez, akkor ennek a fiatallem-
bernek vajmi kevés esélye lett volna a túlélésre...

Egy másik esetről az S. Horváth Lacikával voltam
kint Kiskanizsán, a Munkácsy utcai idősek napközi-
jében. Úgy szólt a bejelentés, hogy „az idős bácsi jött
kifelé a járdán, és az udvaron elesett...”. Még talán
mérgeződünk is, hogy egy ilyen banális esethez mi-
ért esetkocsit küld a szolgálatvezető, de talán nem is
volt bent másik autó... Kérkezésünkkor halottat
találtunk. Semmilyen életjelensége nem volt, időn
túli halottnak tűnt. „Azért biztos, ami biztos, tegyük
rá a defi lapátokat!” – felkiáltással szép nyugodtan
kigomboltuk az ingét, és ráhelyeztük a defibrillátor
lapátjait. Hát minden józan orvosi megfontolással
ellentétben még mindig fibrillált! Kiütöttük, kicsit
komprimáltuk, visszatért a spontán keringése, stabil
állapotban behoztuk a kórházba. A Laci 2-3 nap
múlva meglátogatta őt a kórházban. A bácsika azzal
fogadta, hogy „Hallom, nem akartak nekem állni!”
(Mármint újraéleszteni.) Hát igen, mert mire odaér-
tünk, már vagy tíz perce halott volt. Szokatlan, hogy
ennyi idő után még fibrillál a szív, gyorsabban át
szokott váltani aszisztóliára. De hát „a kivételek erő-
sítik a szabályt”!

Ápolóként dolgoztam még, mikor egy késő téli na-
pon Kerecsenyből második szülést jelentettek. A
szülőnővel Palinban jártunk már, amikor megindult a
szülés. Mondtam a Rusinak (Ruskó Tibor gépkocsi-
vezető), hogy álljon meg, de ő, mintha mi sem történt
volna, dudorászva-fütyörészve hajtott tovább. (Így
szokott.) „Hát állj már meg, az Isten szerelmére,
megindult a szülés!” – háromszor is kellett neki szól-
nom, mire megállt. Az anyuka kislányt szeretett vol-
na, el is tervezte, hogy az „Árpádina” nevet fogja
neki adni! Hát fiút szültünk ott az út szélén a kocsi-
ban, minden fajta komplikáció nélkül. A kórházban a
szülészorvos mondta is, hogy „Szép, egészséges fia

született kismama! Ne bánkódjék, olyan név úgysem létezik, hogy Árpádina!”

A Jakupánecz Gergely ápoló hívott egyszer segélykocsit szüléshez Zsigárdmajorba. A férj nem engedett hozzányúlni a feleségéhez. „Orvost, orvost!” – kiabálta. Akkor mi kimentünk esetkocsiként. Fehér köpeny volt rajtam, nem kellett orvosi diplomát bemutatnom... Megszületett a baba. A zsebembe nyomtak valami pénzt... Eszembe jutott, hogy pont a Gergelyt nem engedték a szülést levezetni, aki abban az időben jött még a mentőkhöz, mikor naponta két otthonszülés is volt, így jelen esetben ő sokkal tapasztaltabb ellátónak számított nálam...De hát nem volt fehér köpenye...

Este, váltási időszakban jelentettek egyszer egy 40-50 éves férfit, aki a galamboki hegyen Gramoxont ivott. Féltékenységi dráma állt a háttérben. A Szollár főorvos urat váltottam, aki utánunk szolt, hogy minden körülmények közt mossuk ki a beteg gyomrát. Igazából sajnos a Gramoxon az a növényvédő szer, amiből 1-1,5 gramm már halálos lehet, mert ha beindul a tüdőfibrózis (a tüdőben a rugalmas rostok átalakulnak kötőszövetes rostokká), hiába emelik a bordaközi izmok a mellkast, a tüdő nem tud tágulni, a beteg megfullad. Kimostuk a gyomrát, elvittük Siófokig, ahonnan egy budapesti esetkocsi vitte tovább a Toxicologia osztályra. Hiába mondta ő út közben, hogy nagyon megbánta a tettét, és hogy így utólag gyerekes meg gondolatlan volt az egész, akkor már menthetetlen volt. Siófokon már olyan rosszul volt, hogy az intubáláson gondolkoztam. Néhány nap múlva meg is halt.

Több égett esetem is volt. Az egyik az ágyban fekvő cigarettával gyújtotta fel magát, nagyon megégett az egész teste. Murakeresztúron egy másik esetben a vasútállomáson véletlenül nem a megfelelő szakaszt áramtalanították. A mozdonyon karbantartási munkát végeztek, a magas feszültség áthúzott, komoly égési sérüléseket okozva az egyik munkásnak a karján, a vállán és a hátán. A szívét valamilyen csoda folytán nem érintette az áramütés, nem lett ritmuszavara. Lekerült Pécsre, az égési osztályra.

Egy idős nő a karácsony előtti napon felment a hegyre, hogy bort vigyen haza. Zalaújlakról Csapi felé indult. Volt ott egy hóval borított mező, ott ő rosszul lett. Kapott egy enyhébb agyvérzést, és egész éjszaka kint feküdt a hóban. Egy nagy szerencséje volt, hogy karácsony napján valaki mégis úgy döntött, hogy felmegy a hegyre. Ez a férfi értesítette a mentőket, miután messziről csak azt látta, hogy valami feketélik a hóban. Közelebb ment, és meglátta az eszméletlen asszonyt. Nagy hó volt. Felvettük a Mitsubishi terepjárót. A Horváth Attila gépkocsivezetővel, és a Horváth Róbert ápolóval vonultam ki. Gyorsan átpakoltuk a Mercedesből a legszükségesebb felszereléseket (a biztonság kedvéért betettem egy szubklávia szettet is), és elindultunk. A zalaújlaki polgármester, abból a megfontolásból, hogy

hátha nem tudunk felmenni a hegyre, szedett össze embereket, és egy lovas szánt. Jól is tette, mert a nagy hó miatt nem lehetett látni az utat. A hegyi úton bele is mentünk az árokba úgy, hogy egyszer csak azt vettem észre, hogy felőlem az ablak magasságáig feljött a hó... Embermagasságig belesüllyedtünk az árokba, ill. a hóba. Míg a lovas szán az emberekkel a „mentőt mentette”, mi a Robival gyalogszerrel elmentünk a beteghez. Egész testében lehülve találtunk rá. Fagyásos sérülések voltak a bokáján, a könyökén, és a térdein. Levetköztettük, izolációs takaróba tettük, intubáltam, és elsőre sikerült centrális vénát szúrnom szubklávia kanulálással. Mire nagyjából elláttuk, addigra a mentőt is kimentették. Már út közben voltunk, amikor Csapinál, a meredek parton fölfelé megtörtént a lehülés következtében első kamrafibrilláció. Kanizsáig jó párszor ki kellett ütnünk. Mindig visszatért elsőre a szinuszritmus, de rövid idő után újra fibrillált. Az intenzív osztályon a dr. Éberling György vette át a beteget. Az asszony végül túlélte az esetet, olyannyira, hogy nemsokára a saját lábán hazament.

A Zajk-Kistolmács közötti hegyen egyszer egy német vadász véletlenül hasba lőtte magát. Partnak fölfelé gyalogolva rátámaszkodott a puska csövére, a fegyver pedig elsült. A lövedék leszakítva a máj egy részét keresztülhasította a hasfalat, és a szív felé ferdén fölfelé hatolva megnyitotta a mellüregét is. Szerencsétlen ember az összekulcsolt karjaival tartotta az előreeső beleit. A vadászok terepjáró Nivával levitték a letenyei orvosi rendelőbe a Végh doktorhoz. Mikor mi odaértünk, a sérült shockos állapotban még mindig a rendelő előtt ült a Nivában. Óvatosan kivettük a terepjáróból. Félméteres steril lapokkal borítottuk be a szétnyílt óriási tátongó hasi sebét, amit Ringer lactat infúziókkal öntöztünk, hogy a beleket nedvesen tartsuk. (Ugyanis a belek nedvesség híján könnyen elhalnak...) Gyorsan stabilizáltuk, és elindultunk vele a kórházba. Berádióztam, hogy készítsék elő a sebészeti műtőt. (Ilyet ritkán szoktunk, állítólag csodálkoztak is a kórházban, de végül eleget tettek a kérésünknek.) A dr. Füle Attila, és a dr. Vizsy László sebészek vártak bennünket. A sérültet először az intenzív osztályra akarták viténi velünk, de mondtam a dr. Desire Pascalnak (Maliból származó színes bőrű aneszteziológus, ma Párizsban él.), hogy késelem nélkül azonnal a műtőbe kell vinnünk a beteget, különben meghal! Mikor a műtőben levették a kötést, és meglátták a sérülést, akkor már igazat adtak nekem. Meg is csinálták a műtétet, és a beteg rövidesen hazament Németországba. Láttam azt a köszönő levelet, amit a német kórházigazgató írt a dr. Szabó Csaba akkori kanizsai kórház főigazgatónak. Köszönetüket, és hálájukat fejezték ki a frappáns ellátásért!

Aztán veled voltam Bajcsán annál a 6 éves kisgyereknél... Az autós temetésre ment, késésben volt, gyorsan hajtott és elütötte az út szélén bicikliző kisfi-

út. Combesont törött, mellkas sérült, és nyílt koponya sérült volt. Az esernyőt azért tartották fölénk, mert annyira sütött a nap, hogy a laryngoscoppal semmit sem láttam. Intubáltuk, lélegeztettük. Reménytelen volt, étellel összeegyeztethetetlen koponyagyászérülése volt, de megpróbáltuk. Onnan akkor én hoztam be a mentőt. Szegény Mátrai Tibi annyira kiborult, hogy képtelen volt vezetni...

KS: Beszéljünk végül arról is, hogy te csináltál egy maszek betegszállító szolgálatot... Mikor jött ez létre?

PI: 1997-ben. Akkoriban körvonalazódott az a kormányzati távlati terv, hogy a mentést és a betegszállítást végleg szét fogják választani. A Horváth Attila egyszer kérdezte tőlem, hogy „Na Pisti, lesz betegszállítás?”, „Hát nem vagyok róla meggyőződve!” – mondtam neki. És valóban az volt a véleményem, hogy amíg az OEP ilyen kevés kilométerpénzt fizet a betegszállítások után, és így mennek felfelé az üzemanyag árak, addig itt betegszállító céget csinálni nem érdemes. Eltelt aztán körülbelül fél év, és az egészségbiztosítási pénztáraknak ki lett adva, hogy mivel mégiscsak szét lesz választva a mentés és a betegszállítás, a pályázatokat beadott betegszállító cégek kerüljenek befogadásra! Tehát a finanszírozási rendszer egész jó irányba mozdult el. Amikor megcsináltam a „Segítő Betegszállító Szolgálatot”, két dolog motivált. Az egyik, hogy már nehogy megint csak az a gazdag réteg jusson szóhoz ezen a területen is, akiket csak a pénz érdekel. Én legalább ezt csináltam több mint egy évtizedig, ismerem az egészségügyi ellátó rendszert. (Voltak ugyan más szakmabeliek is, hisz Zalaegerszegen a dr. Kádasi János csinált betegszállító céget, vagy Veszprémben pl. két nőgyógyász orvos. De tudomásom szerint a Zala Volán vezérigazgatója is beadott egy pályázatot, aki az egészségügygel addig maximum betegként találkozhatott.) A másik ok az volt, hogy itt vannak a fiaim... Ez egy olyan hosszú távú befektetés, ami munkát és megélhetést (de legalábbis egy kiegészítő jövedelmet) fog biztosítani a számukra. 1997-ben tehát 4 mikrobusszal elindult a „Segítő Betegszállító Szolgálat”. Kezdetben az OMSZ részéről kicsit amolyan furcsa konkurenciaként kezeltek bennünket, aztán mikor az OMSZ-nál végleg megszűnt a betegszállítás, több mentős másodállásban hosszabb-rövidebb ideig még dolgozott is nálam. (Ma is van volt OMSZ-os sofőröm.) A kezdeti nehézségek után a Puskás főorvos úrral is sikerült megbeszelnem a dolgot. Ugyanis ahhoz, hogy valóban elkezdhessük a munkát, a törvények értelmében neki alá kellett írnia egy együttműködési megállapodást. Azóta is működünk, egyik kocsink Keszthelyen telephelyezik, többi három Nagykanizsán. Sok beteget szállítunk Nagykanizsa és Keszthely környékéről Zalaegerszegre, Szombathelyre, Kaposvárra, Budapestre, Nagykanizsára. Naponta 40-50 szállításunk van, tavaly 11.000 transzportot bonyolítottunk le. Nagy várakozással nézünk az elé a

projekt elé, ami pár hónapon belül az OMSZ fennhajtósága alá helyezi vissza a betegszállítások irányítását.

A bajtársak „bevizsgálják” a betegszállító kocsit, ill. a spanyol gyártmányú hordágyát. (Kovács Ferenc, S. Horváth László, Peinstingl Attila, Tóth Lajos, Szita Zoltán)

KS: Akkor most már nem várható, hogy gondolsz egyet, és pár év múlva átnyergelsz a „csillagász” pályára?

PI: Nem, nem. Azt hiszem, megtaláltam a nekem megfelelő szakmát! Itt jól érzem magam.

KS: Köszönöm a beszélgetést!

PI: Én is köszönöm!

Nagykanizsa, 2012. március 11.

Polai Károly mentőápoló

KS: Karcsi bácsi idén 90 éves. Születésnapján megköszöntöttük és beszélgettünk a kezdetekről.

PK: Olyan 5-6 éves lehettem, amikor először láttam Kanizsán a Fő utcán egy lovas fogatot egy trombitáló emberrel. Rácsodálkoztam, előtte ilyet nem láttam. Ez volt az akkori mentő és a sziréna. Amikor később mentős lettem, össze tudtam hasonlítani a régi és a modern világot.

Az egészségüggyel már egészen fiatalon megismerkedtem. 16 éves koromban dr. Fodor tartott Nagykanizsán egy elsősegélynyújtó tanfolyamot, amin részt vettem.

Az eredeti foglalkozásom fodrász, 1937-ben szabadtam. Pár évig a szakmámban dolgoztam, először Kiskanizsán a Hajgató Sándor utcában, később a Csengery utca elején levő Biztosító Házban.

Tényleges katonai szolgálatomat 1941-42-ben kezdtem, a nagykanizsai Helyőrségi Kórházba (Barakk Kórház) vonultam be Ligetvárosba, ami a Dunántúl legnagyobb katonai kórháza volt.

Szabó Gyurka bácsi irányítása alá kerültem, műtősegéd lettem.

1916 őszére készült el a monarchia legnagyobb hadikórháza, a 3600 férőhelyes barakk kórház. A 6000 itt ápolts sebesült közül 1100 hősi halott a városi köztemetőben nyugszik

KS: Ő dr. Szabó Csaba, a későbbi kórház igazgató édesapja volt?

PK: Igen, a háború előtt a kórház Urológiájának főorvosa, majd katonaoorvos lett, százados. Első perctől

kezdve jóban voltam vele. A lengyel frontra is együtt kerültünk ki, ő volt a 7-es egészségügyi osztag parancsnoka.

KS: A kórházból hogyan került ki a frontra?

PK: Húsvét táján elvezényelték Szombathelyre, ott hadi öltözéket kaptunk, bevagoníroztak és Stanislawban, egy elég nagy lengyel városban kivagoníroztak bennünket. Volt ott egy fogatos és egy gépkocsizó osztag.

Mi a háborúnak a visszavonuló szakaszát szolgáltuk, rengeteg, főleg szilánksérülések fordultak elő, kb. 2500 sebesültet láttunk el. Kötszerünk volt elég. Több zalai orvossal dolgoztam együtt, Véber doktorral Kanizsáról, Kaposi doktor és Baján Gyurka bácsi egerszegi sebészek voltak.

KS: Meséljen a front alatti munkájukról!

PK: Egy lengyel falunál, Wysokánál jártunk, mint Érsekújvárról előretolt osztag. Az oroszok hajnalban áttörték kilenc páncélossal a vonalat. Feldöntöttek az öt sebszállító autóból hármat, maradt csak kettő. Nagy pánik alakult ki. Rohanó emberek, lövöldözés, füst, és mindenféle robbanások voltak. A lovak világgá futottak.

A kötözős táskámat egyik kollegám vitte ki az autóhoz, a visszafele úton egy szilánk fúródott a hasába. A pincelejáróban kötöztem be. Vögel Jóskának hívták, a felesége volt a fodrásza Horthynénak. Szegegy, mire megműthették volna, elvérzett...

Visszamentünk Érsekújvárra, onnan megint más-hova vezényelték az egységet. Ez mozgalmas, szörnyű időszaka az életemnek...

Szabó Gyurka bácsival végig nagyon jó volt a viszonyom, az élet úgy hozta, hogy a háború után ő továbbra is az Urológián dolgozott, én meg visszamentem fodrászkodni.

A középső sorban jobbról a harmadik Polai Károly újdonsült mentőápoló, tűzoltók és mentősök társaságában 1951. július 8-án a Borudvarban. (Mellette balról Krénusz Ferenc törzstűzmester)

Az ottani fizetésemmel nem mentem sokra, a meleg vízre valót sem tudtam megkeresni. A kiskanizsai

emberek hétköznap dolgoztak, csak szombatvasárnap jártak haját vágatni.

1948-ban megnősültem. Láttam, hogy ebből a pénzből nem tudunk megélni, úgyhogy időközben édesapám Városi Moziban üzemeltetett büféjét is vezettem. Ő idős lett, édesanyám nem tudta ezt a munkát végezni, úgyhogy csináltam én.

Polai Károly munkatársaival (Németh János, Vass Károly, Krénusz László, Szigeti Gyula) a Bagolai soron, a mentőállomás főbejáratánál

KS: Mikor került a mentőkhöz?

PK: 1951-ben egyik vasárnap még fodrászként dolgoztam, hétfőn meg a mentőknél betanultam. PüNKösdhétfő környékén kezdtem. A nagykanizsai tűzoltóság kötelékében korábban is működő mentő alosztály felügyeletét 1948 elején vette át a VVOME (Vármegegyék és Városok Országos Mentőegyesülete), amikor én oda kerültem, akkor már az OMSZ (Országos Mentőszolgálat) fennhatósága alá tartoztunk.

A Kossuth téri tűzoltólaktanyát épp átépítették, a mentőállomást a tűzoltósággal együtt akkor az Ady utcába, a Zerkowitz ház borudvarába helyezték át. Egy cselédépületben kaptunk nagyon egyszerű helyet. Íróasztal, telefon, szalmazsák volt benne. Pléh vályúban, kint az udvaron mosakodtunk, nagyon mostoha körülmények között. Több tűzoltó mentős is vonult még akkor, de mi hárman, a Labricz Sanyi (Viola), a Kovács Pista (Mukszi) és én már az OMSZ alkalmazásában álltunk. Mondhatom, hogy alapító tagjai voltunk ennek a Borudvarban két évig ideiglenesen állomásozó mentőőrsnek. Ők ketten a kórházból jöttek, műtössegédek voltak, sofőrjeink Szigeti Gyuszi, Baksai Józsi, Nagy Jóska voltak. Baksai Jóska vörsi gyerek volt, Budapesten is dolgozott az OMSZ központi szerelóműhelyében, onnan jött a kanizsai tűzoltókhoz mentősofőrnek. Mellé mindig egy tűzoltót osztottak be ápolónak. Nem messze, a Tűzoltólaktanya mellett lakott albérletben. Aztán elvette feleségül a házinénijét...

A Borudvart, ill. a borkereskedést nemrég államosították, vödör-számra kaptuk a szomszédos pincéből, ill. az udvaron álló óriási hordókból a bort. Egy-

szer a Kovács Pista abban a kétes tisztaságú vödörben hozta át a bort, amiből egyébként a kocnikat mostuk. Ennek aztán az lett a következménye, hogy mindenki hasmenést kapott. Akkoriban nem volt szondáztatás, alkoholtilalom, lehetett inni keveset munkaidőben is, persze csak mértékkel.

KS: Úgy tudom, Skoda 1102-es típusú mentőautóik voltak...

PK: Amikor odakerültem, akkor már a Fiat 1100-as volt a sláger, a Skoda kifutóban volt. A Skodának több meghibásodása, és balesete is volt, rövidesen el is vitték selejtezésre.

KS: Mennyi ideig volt ott az állomás?

PK: Nagy örömmikre egy vagy két éven belül, 1953 júliusában átköltöztünk a Bagolai sorra, a mostani helyre. Akkor ott a méntelep, ill. a huszárlaktanya épületei voltak, kocsiszín és patkolóműhely. A huszárok ide jártak belovagolni a katonalovakat. Emlékszem, egyszer valamilyen egyházi körmenet alkalmával nagy tömeg szeme láttára ledobta az egyik huszárt a lova. Nagy szégyen volt ez akkor!

KS: Kik dolgoztak ott?

PK: Ápolók voltak: Jámbor József, Kovács Pista, Viola (később Labricz) Sanyi, Vass Karcsi, Reizner József, Németh János és én, sofőrök pedig Krénusz Laci, Benedek Jancsi, Szigeti (Steinitz) Gyuszi, Nagy Jóska, Plánder Tóni, Baksai József, Orbán Imre, Bánfalvi Laci, Zágon Frici később jöttek. Gazdasági vezetőnk először Ozorai Ferencné volt, ő sokáig dolgozott ott, és nagyon szerettük. Mikor ő nyugdíjba ment, Magyar Lászlóné jött a helyére. Ő egy „párt-nő” volt, előtte a vasútnál dolgozott takarítónőként. A párt segítette az iskolázását is.

KS: Milyenek voltak a mentőautók?

PK: Először nem volt garázs, majd a kocsiszín át lett alakítva és már nem az udvaron álltak a kocnik. A háború után mesélték, hogy egy darabig volt valami több típusból összerakott zöld katonai teherautójuk, egy „harckocsijuk” a tűzoltóknak, azzal szállították a betegeket, és persze lovas kocnikkal. Az én időmben két autóval mentettünk, egy a háborúból visszamaradt Dodge Weapon hadimentővel (amihez soha nem volt alkatrész), aztán egy Skoda 1102-sel amit rövidesen egy Fiat 1100-as váltott. Ez utóbbi, mivel gyors volt, lett később az esetkocsink. Pár év múlva egy IFA Phanoman, aztán egy Phanomen Garant típusú kocsi is emlékszem. (De ez utóbbival nem szeretett senki vonulni, mert nagyon zörgött.)

KS: Mi volt az autók felszerelése?

PK: Hordágy, a Dodge-ban három fix és több tábori hordágy is volt, a Fiatban csak egy fekvőbeteget lehetett szállítani, később a Nysák első típusaiban pedig emeletes hordágyat rendszeresítettek, kellett hozzá muszkli, hogy a beteget feltegyük rá. Egy ülése volt az ápolónak és egy nagy fém mentőtáskája. Ebben kötszerek, műszerek (olló, csipesz, szike) babazsák, szemcsepp, steril babakelengye, vatta... Különböző méretű Cramer drótsínjeink voltak.

KS: Gyógyszerek?

PK: Injekciók egy méregkészetben, amit a körzeti orvos, vagy később a mentőorvos használhatott.

KS: Hogy nézett ki a mentőállomás?

PK: Két épületben a következő helyiségek voltak: gondnoki iroda, szolgálatvezetői, nappali és éjszakai tartózkodó, öltöző, WC, mosdó, melegítő konyha, szerszám- és gumiraktár, vendégszoba és a garázs. Az egyik garázs egy aknás szerelőműhely volt.

A régi bejáratot használtuk a kápolna mellett, ez volt a kórházé is. Oda balra kellett kanyarodni, hozzánk jobbra. János bácsinak, a gondnoknak nagyon szép lánya volt, arra különösen emlékszem.

Mennyország volt ez a régi helyhez képest.

KS: Milyen kommunikációs eszközöket használtak?

PK: Telefont, ami nagyon nagy előny, rádióink még nem volt. Kivonulás közben a postahivatalokból telefonon be kellett jelentkezni az őrsvezető, ill. később a szolgálatvezető felé, és jelenteni kellett, hogy éppen hol járunk. Csengő szólt az állomáson. Egyet csengettek, ha balesethez, sürgős esethez mentünk, kettőt, ha közepszerű volt a dolog, hármat, ha szállítani kellett. (Ma ez épp fordítva van, négy csengőt nyomunk tömeges balesetnél, és egy csengőt, ha kevésbé sürgős, két órán belüli feladatért kell menni.)

A helyszínre mindig kiállítottak valakit, aki várta és a helyszínre vezette a mentőt.

KS: Voltak képzések?

PK: 1953-ban iskolába kerültem, Budapesten a Markó utcában indult egy 300 órás, bentlakásos mentőápolói tanfolyam. (A Vass Karcsi az osztálytársam volt.) Az ötvenes évek elején volt egy dr. Döme László nevű állomásvezető főorvosunk. Döme doktor két évig Nagykanizsán lakott a feleségével együtt szolgálati lakásban, aztán visszarendelték Pestre, a mentőközpontba. Ő sokat tanítgatott bennünket. Tanított a központi mentőápolói iskolában is.

KS: 1956-ban történt-e a mentéssel kapcsolatos esemény?

PK: Nagyon súlyos dolgok történtek! A Sugár úton, a mozikerttel szemben volt az ÁVH székháza, onnan lelőttek egy járókelő nőt, akit a szomszédban lakó katonáorvos próbált megmenteni, de már csak a halál beálltát tudta megállapítani. Kilenc lőtt sérült volt azon a napon, és az utána következő napokban is kerültek elő lőtt sérültek, akik próbálták eltussolni, hogy hol sérültek meg, mert félték a retorziótól... Nekem szerencsére nem kellett kivonulnom. 1956 után találkoztam a Zágon Fricivel a Csengery utcai templom előtt. Ő akkor épp munkát keresett, ugyanis hiába volt főfűrómester a fűrási vállalatnál, elpanaszolta, hogy elbocsátották, mert ő engedte ki a kapun azt a munkagépet, ami végül is ledöntötte az Erzsébet téren a szovjet emlékművet... Emiatt pár havi elzárást is kapott, amit Budapesten töltött le. Akkor mondtam neki, hogy jöjjön a mentőkhöz sofőrnek, most van felvétel. Így lett a Friciből mentős.

KS: Orvos mikor került a mentőkhöz?

PK: Mint már említettem, a központból Nagykanizsára volt vezényelve két évre dr. Döme László. Aztán Takács főorvos volt a kórházigazgató, 1953-ban Kanizsára került dr. Lázár Dezső főorvos, európai-hírű sebész, a felesége vezette a kórházi Labort. Bajusz doktor Lázár mellett sebészkedett, ő volt egy darabig az ellenőrző orvosunk. (Lázár főorvos úr európai hírű hasi sebész hírében állt. A Billroth I-II. gyomorműtéttel kapcsolatban tudományos kutatásokat végzett. Mindig a nehezebb, de a beteg számára szerinte előnyösebb Billroth I. resectiót részesítette előnyben. A mentőállomás melletti állategészségügyi intézetben éjszakánként két műtőssegéd részvételével kutyákon kísérletezte ki a helyes műtéti technikát.) Utána, 1955-től dr. Berentés Ernő városi tiszti főorvos lett az állomásvezető még az elején. Ő a Rozgonyi utcában, a régi tüdőgondozóval szemben lakott. Állandó benntartózkodó, főállású főorvosa lett a mentőállomásnak. Idősebb korban került a mentőkhöz és 1965-ben halt meg. Nagyon népszerű, lelkiismeretes, mindenki által szeretett és tisztelt ember volt, nagyobb dolgokhoz, szülésekhez néha ki is vult velünk. Megyei ellenőrző főorvosi státusza volt. A Warsawa főorvosi kocsival gyakran mentek a Szigeti Gyuszival Zalaegerszegre, Novára, Keszthelyre, de néha Szombathelyre is ellenőrizni.

KS: Mekkora területet láttak el?

PK: Csurgó, Zákány, Gyékényes alsó határtól Toronyiszentmiklósig, a másik oldalon Fakospusztáig. Sok idő elment egy-egy kivonulással, mert nagyon rossz útviszonyok mellett a kocsik sem voltak kifogástalanok. Nehéz volt nyáron is, télen pedig a kemény, havas teleken szörnyű útviszonyok mellett mentünk.

Fédertörés gyakran előfordult, ami miatt a javítás alatt egyel kevesebb autóval tudtunk dolgozni.

KS: Hol javították?

PK: A Teleki és Kórház utca sarkán levő kovácsműhelyben. Mellette állt a Pilvax, amit Zágon Frici (akit, mint említettem, az '56-os események után a „pufajkások” elvittek kicsit) nevezett el, nagyon népszerű hely lett, főleg jutalomosztás idején.

KS: Ki következett Berentés főorvos után?

PK: Főállású orvosunk csak később lett, Egerszegről jöttek át ellenőrizgetni. Mint minden vonalon, itt is megyei irányítás alatt dolgoztunk. Zengő doktorra, Dankó doktorra, Tóth doktorra emlékszem. Aztán a 70-es évek közepén jött a Szollár főorvos úr.

KS: Neveztek ki főápolót?

PK: Igen, Labricz Sanyi főápoló lett, én pedig „örökös őrsvezető”, azaz szolgálatvezető voltam.

KS: Dombai Feri, mint első nagykanizsai mentőtiszt mikor érkezett a szolgálathoz?

PK: Ferit nagyon szerettem. A Kórbonctanon Péro főorvos úr mellett dolgozott boncsegédként, aztán jött át hozzánk.

1969-ben indult a tisztképzés országosan, az OMSZ szervezésében, amit aztán később nem ismeretek el, mert az igazi mentőtiszt képzést 1975-ben a Hajnal Imre főiskolán indították.

Később kiment Szovjetunióba, az Orenburgi gázvezeték építésén dolgozott, Bogorodcsányban felcserként. Abból épített Balatomárián egy kis nyaralót.

KS: Milyen technikai változások jelentek meg a '60-as években?

PK: A '60-as években még három régifajta Nysa mentőnk volt. Már volt a kocsiban oxigén palack, és a Berentés főorvos úr idején kaptunk egy Pulmotor lélegeztető gépet. Mentőink számát a '70-es évek elején felfejlesztették, 5 autóval dolgoztunk, 4 Nysa és 1 UAZ. Tankolni a 7-es út melletti benzinkúthoz jártunk. Bevezették a Vacuum matracot, amivel végre normálisan lehetett rögzíteni a gerinc-és medence-töröttet.

Rádiósították a kocsikat, ami nagy előnyt jelentett. Igaz, eleinte este ki kellett venni az akkumulátort és töltöttük. Tehát 22 órakor kikapcsoltuk. Gumikesztyűt a nyolcvanas években kezdtünk használni, addig Neomagnolos oldattal „be kellett mosakodni” például a szülésekhez. A mai fiatalok nem is tudják, milyen könnyű helyzetben vannak, mikor a kezükre kapják a gumikesztyűt, az egyszer használatos eszközökről nem is beszélve! Mi még kuktában főztük ki a parátusz fecskendőket! Lassan fejlődtek a dolgok...

Polai Károly feleségével mentős nyugdíjas búcsúztató összejövetelen

KS: Meséljen olyan élményt, ami a munkával, kivonulással kapcsolatos!

PK: El tudom mesélni a telek viszontagságos, problémákkal teli időszakát. A hős korban nem rendelkezünk téli gumikkal, hólánccal. Néha igénybe kellett venni a honvédséget is. Egy alkalommal szüléshez kértünk segítséget tőlük, nem emlékszem már, melyik ápoló páncélossal ment ki és gyerekekkel együtt jöttek vissza. Molnáriból vagy Tótszentmártonból hozták. Azon a vidéken úttalan utak voltak és nem dolgozott hóeltakarító brigád.

KS: Milyen emlékezetes eset történt még?

PK: Itt van a másik, amihez Letenyére mentünk... egy autó, tolatás közben elütött valakit, akinek az egész hasfala felrepedt. Úgy tudtuk ellátni, hogy szereztünk embereket, akik megemelték, steril lepedőt tettünk alá, amit összekötöttünk és biztosítókkel összefogtuk. Másképp nem lehetett.

Mivel elég sterilen be tudtuk hozni, megoperálták, és meggyógyult, viszonylag hamar.

Előfordult persze sok érdekes eset, de a következőre nagyon emlékszem. A kanizsai vasúthoz hívtak bennünket, egy pályamunkás lába munka közben beszorult a dupla sínek közé. Pont én voltam kinn, aki szolgálatvezetőként a legkevesebbet vonultam, igaz, én meg a fronton szereztem elég komoly gyakorlatot.

Sokat próbálkoztunk kiszabadítani, de vésszen fogyott az idő és a sofőrömet, Orbán Imrét be akartam küldeni a kórházba sebészt, hogy sajnos amputálni kell, de az emberi összefogás segített. Híre ment ugyanis a vasúton az esetenek és a sok munkás addig bajlódott a sínnel, míg meg tudták lazítani és ki tudtuk szabadítani a lábát úgy, hogy volt keringése, nem kellett csonkolni. Ez nagyon emlékezetes maradt számomra.

KS: Mivel töltötték a szabadidejüket?

PK: Mindenki másként regenerálódott. Én a szabadban szerettem lenni, sokat horgásztam eleinte a Murán, de ez nagyon macerás volt a határsáv miatt (külön határsáv-igazolvánnyal be kellett jelentkezni, mikor odaértem, hazainduláskor pedig kijelentkezni), úgyhogy később a Balatonra jártam, mint azóta is. Alapító tagja voltam a máig működő Zrínyi horgász-egyesületnek. Van egy kis nyaralóm, a „Musztafalak”, ott töltöm a nyarakat többnyire pecázással.

Mozgalmas életem volt, talán túl mozgalmas is... Régen kezdődött, azóta is húzom az igát (ki gondolná, hogy pl. még mindig tagja vagyok a Mentődolgozók Önálló Szakszervezetének). Van egy unokám, aki sokat jár hozzám. Gondomat viseli, kérdezget a régi dolgokról, én pedig szívesen mesélek... Minden

90. születésnapján köszöntjük Karcsi bácsit. (Klaszán Sándor, Polai Károly, Szilovics Zoltán, Horváth Róbert, Tanai János.)

nap tornázom kicsit, karban tartom magam, sétálgatok és különböző más elfoglaltságokkal is eltelik valahogy az idő...

KS: Mindannyiunk nevében Boldog Születésnapot, és jó egészséget kívánok, köszönöm a beszélgetést!

Ritka pillanat, Karcsi bácsi nótát énekel egy mentős bulin

Reizner József mentőápoló

Reizner József a mentőállomás megalakulásától ápolóként dolgozott. Feleségével, Magdival beszélgettünk.

KS: Hol született a férje?

M: Somogy-szentmiklóson (ma Miklósfa) született 1930. június 5-én.

KS: Mit csinált, mielőtt mentős lett?

M: A háború alatt a földeken dolgozott, fiatal volt még katonának, az édesapját viszont sokszor behívták. Jött a SAS behívó és menni kellett, aztán másfél évig lágerben volt, úgyhogy a férjemnek kellett helytállni a családi gazdaságban, ő volt az idősebb fiú.

KS: Mikor ismerkedtek meg?

M: Már nagyon korán ismertük egymást, egy utcában laktunk, fiatalok voltunk, összejártunk dolgozni. Aztán 1950-ben összeházasodtunk.

KS: Hogyan lett mentős?

M: Először műtős volt a kórházban 1949-50-ben. Sok akkori sebésszel dolgozott együtt. Bajusz doktor, Lázár főorvos... Aztán, amikor a Borudvarban megalakult a mentőállomás, oda ment és együtt kezdett a „nagy csapattal” Labricz Sanyival, Krénusz Lacival, Kovács Pistával, Baksai Józsival. Két kocsival dolgoztak és nagyon szerették a munkájukat. Jártam néhányszor a mentőállomáson, de miután az új helyre kerültek, a Borudvarban nem jártam.

KS: Mentőápolói iskolát mikor végzett?

M: 1955-ben végezte a tanfolyamot Budapesten. Hat hónapig tartott, nagyon intenzív volt, sokat kellett

tanulniuk. Hétvégén jöttek haza, Pékó Lászlóval jártak Kanizsáról.

KS: 1956 emlékezetes volt önöknek?

M: A nagykanizsai felvonuláson mi is ott voltunk. A Deák térről indult a menet békésen, nagyon sokan voltak, a környező utcákban is a hömpölygő tömeget lehetett látni. Aztán amikor elkezdődött a ribillió, a tömeg közé lóttek, a férjem azonnal elrohant és kerített egy taxit, haza siettünk. Mentette a családját... én terhes voltam. Októberben született a lányunk, akit itthon „kis forradalmár”-nak hívtunk.

KS: Biztosan sokat mesélt..

M: Igen, rengeteg történetet tudok. Sok szülést vezetett le. Mivel az otthon szülések leggyakrabban baba jelenlétében zajlottak, általában a szülőnőket az újszülöttekkel együtt otthonukban hagyták, nagyon ritka volt, hogy kórházba szállítottak valakit szülés miatt. Pl. a Szemere utcában volt egy veszélyes helyzet... négyezer grammos volt a baba és farfekvéses. Az orvosok is veszélyesnek ítélték, tartottak tőle. Hát pont a férjemnek jutott, ő ment ki érte. Otthon megszületett a baba, nem mutatott semmi életjelenséget... váltott hideg-melegvizet fürdetés után a baba csodálatosan helyrejött. Mentünk egyszer a komaasszonyunkhoz, Labricz Sanyi feleségéhez a Sebészetre látogatni és az egyik szobából kiszólt egy hölgy a férjemnek. Bementünk, nem győzött hálálkodni, mindenkinek dicsekedett, az ő gyermekét mentette meg a férjem.

Előfordult olyan is, hogy a második szüléskor valaki rutinosan azt kérte, hogy a férjem menjen ki.

Aztán volt másik, nehéz ügy is. Havas, téli időben Iharosberény és Pogányszentpéter között le kellett állniuk és a szülést vezetni. Idő előtti, ikerszülés volt. Egészségesen megszülettek, aztán melegen kellett tartani őket és a lehetőségekhez képest besietni velük.

A Nagykanizsai Mentőállomás udvarán a '70-es évek elején. (Orbán Imre, Reizner József, Szmodics Béla, Baksai József, Németh Dénes, Milávecz László, Bánfalvi László, Jakupánecz Gergely)

KS: Milyen jellemző eseteket mesélt még a férje?

M: Akkoriban nem nagyon voltak autók az utakon, motorok viszont igen. Gyakoriak voltak a motorbalesetek. A motorosok sokszor ütköztek lovas kocsikkal, de körülbelül 1958-ban mesélt egy olyan esetről is, amikor ketten ültek egy motorkerékpáron és a Korpavári vasúti sorompónak ütköztek. Ott feltették őket a vonatra és a nagykanizsai vasútállomásra hívtak hozzájuk mentőt. Egyikük súlyos, belső vérzéses, hasi sérült volt. Sajnos akkoriban is történtek verekedések, késelések. Egyszer egy fiatal férfihez Letenyére mentek ki a férjemék, szegénynek még a szemét is kiszúrták. Sok volt a mezőgazdasági tevékenységekkel kapcsolatos baleset is, mesélt olyanokról, hogy valakit a lovak megtapostak, hogy a hordó ráesett, vagy, hogy a lovas szekér rúdja ráesve combcsont törése volt valakinek.

Nagyon lesújtó esetet is mesélt, nagyon megviselte. Egy faluba hívták őket, ahol a férj részegen, családi viszály közben fejszével lemészárolta a feleségét és a két gyereket, majd a kútba dobta őket, végül ő is utánuk ugrott. A nagyobbik, a kislány a kórházban meghalt, az apának nagyobb baja nem történt. (Az élet fricskája, hogy néhány éve magára robbantotta a házat, életben maradt, majd nemrégén agyvérzésben halt meg.)

Kemény telekről, hófúvásos, harckocsis mentésekről is sokat mesélt.

KS: A párt milyen szerepet játszott az önök életében?

M: Az uram sosem volt párttag, őt ezek a dolgok nem érdekelték. Lehet, hogy volt valamilyen szerepe a fizetésemelésekben, jutalmakban, de ő erről otthon sosem beszélt.

KS: Mikor ment nyugdíjba Józsi bácsi?

M: 1984-ben vonult nyugdíjba, de utána is sokat dolgozott.

KS: A szabadidejét is ezzel töltötte..

M: Nagy telkünk volt és hatalmas gazdaságunk lett, állatokat tenyésztettünk, növényeket termesztettünk. Engem nem is engedett el dolgozni, mert kezdetben nagyon nehéz fizikai munkát végeztem, a vasúton segédmunkás voltam. Kellott a pénz és más lehetőség nem volt. Úgyhogy azt tartotta, hogy én lássam el a háztartást, a családot, gazdaságot. Ragaszkodott hozzá, hogy a lányunk ne az utcán nőjön fel.

Az én férjem egy nagyon szerény, rendes, dolgos ember volt, aki jó viszonyt ápolt mindenkivel.

KS: Köszönöm a beszélgetést!

M: Én is köszönöm, hogy megemlékeznek róla, nagyon örülök, hogy készül ez a könyv!

Stéger László tüzoltó főtörzsőrmester, mentőápoló

(Dr. Tolnai Sándor egykori tüzoltóparancsnok beszélgetése alapján, melyet 1988 februárjában folytatott az akkor 66 éves Stéger Lászlónéval.)

TS: Mikor született a férje?

SL: 1922. február 23-án született Nagykanizsán a Vörösmarty utcában.

TS: Hova járt iskolába?

SL: Négy polgári után textilkereskedő tanoncként hívták be katonának 1943-ban. A háborús készülődésben egyre nagyobb szerep jutott a repülőgépeknek. A honvédséggel párhuzamosan a leventekiképzés keretein belül is megalakultak a repülőszakosztályok. Nyíregyházára került repülő híradós katonai osztályhoz. Debrecenben, és Tapolcán is katonáskodott. 1945-ben megsebesült. A front elől menekülve Graz-Linz katonai kórházban ápolták, itt esett fogásba. 1945 júliusában hozták haza vonattal Nagykanizsára.

TS: Mikor volt az esküvőjük?

SL: 1945. július 21-én. Laci 1947-ben szegődött tüzoltó mentőápolónak, az akkori polgármester vette fel. Így még egy tüzoltóval bővült a családjunk, hisz édesapám – Keszthelyi József – már 1927. február 28-a óta önkéntes tüzoltóként dolgozott a Nagykanizsai Tüzoltóparancsnokságon. (Édesapámat még dr. Mező Ferenc és Knortzer György vették fel a tüzoltósághoz.) A Rozgonyi utcában laktunk. Krénusz Ferencsel együtt ő volt a felelőse a meteorológiai megfigyeléseknek. A megfigyelő állomás 1952-ig a Kossuth téren működött a régi tüzoltólaktanyában, utána helyezték át Kiskanizsára. Megfigyeléseiket telefonon Pestre jelentették. Több 12 fős csoport működött a tüzoltóknál. Az állandó pénzhiány miatt elvállaltak mindenféle kiegészítő tevékenységeket... A tüzoltás mellett útoclással, mentőzéssel, hordóhitelesítéssel és plakátragasztással is foglalkoztak. A hordóhitelesítés felelőse Rajzky István volt. A mentős és betegszállító munka mindig több feladatot adott, mint a tüzoltás. Mesélte, hogy a 30-as években volt magyar gyártmányú mentőautójuk is (Magosix), és volt francia „Donnet” típusú mentőautó is Nagykanizsán. 1938-ban érkezett egy piros Buick tüzoltómentőautó Amerikából. Ez 2x8 bőrüléssel, igazi luxus kivitelű automobil volt. Mindegyik kocsinak kiváló dudája volt. 1941-ben édesapámat Krénusz Ferenc-

cel, és Tóth Károllyal együtt Erdélybe, Zilahra helyezték kiképezni az ottani tűzoltó önkénteseket. Én mindenhol mentem a háború alatt is édesapámmal. Erdélyből mikor visszajöttünk, légó tanfolyamokat és légó gyakorlatokat tartottak a tűzoltók a Kossuth téren. Édesapámék oktatták a gázárc használatát, a sebkötözést, a hordágyazást. A légósok kaptak sisakot, elemlámpát, az ő feladatuk volt a bombázások után a beomlott házak alól kimenteni a bennrekedteket. Az oroszok bejövetele után a tűzoltókat kitelepítették a szemközi Mustos udvarba. A régi városháza égésekor állítólag az oroszok összefogdosták a tűzoltókat, mert azt hitték, hogy katonák, és hadifogságba akarták vinni őket. Többüket csak Kaposvárról engedték haza. Krénusz Ferencet is elvitték, Inkéről csizma nélkül, mezítláb eresztették vissza. Az orosz városparancsnok 1-2 hónap után engedte vissza a tűzoltókat a laktanyába. 1947-től már csak 10 fős csoportok működtek a laktanyában. A férjemék jártak ki gyűjteni a mentőknek. Az adományokból kötszereket, síneket, eszközöket vettek. Eleinte nem volt gépkocsijuk, aztán lett egy Ford teherautó, és később egy Dodge Weapon. A laktanyában nagyon jól felszerelt autószerelő műhely volt, mindenféle háborús roncokból eszkábáltak össze autókat... De még 1948-ban is gyakran mentek ki lovas kocsival menteni. A Káli Lajos tűzoltó apósa volt az egyik kocsi, ha jól emlékszem Kiss Mihály, és Nyakas nevű hajtók voltak. Volt a tűzoltólaktanyában istálló. Két pár ló volt. Az egyik lovon állandóan rajta volt a lószerszám. Befogás után csengővel, kürttel (megkülönböztető jelzés) vonultak ki. 1948-ban Tűzoltó Bál volt a zsigárdi erdőben. A Sétakertben majális volt 1948-ban, itt is gyűjtöttek a mentőknek. 1948-ban két női tűzoltó is volt, az egyiküket Tulipánnának hívták, mentősként és kapusként dolgoztak. A Fekete Sas volt a városi tűzoltó klub. Később tűzoltó otthon is lett ott. Alkoholmérési engedélyt is kaptak. A férjem volt a gazdasági vezetője, Csuka Gyula a titkár. A bort a Cséza István pincéjében tárolták, és egy Pannonia motorkerékpárral hordták pl. Zalakarosról. A klubot kizárólag egyenruhások látogathatták.

TS: Úgy tudom, a férjét 1948-ban Pestre küldték sport tanfolyamra.

SL: Igen, a férjem kiválóan cselgáncsozott. A járőrszolgálat és a személyes védelem miatt oktatni kezdték az önvédelmet a tűzoltóknál. A férjem lett az egyik kiképző. Először Pestre helyezték tanfolyamra, majd Szegedre került „Csongrád Vármegyei Sporttiszti” beosztásban. 1952-ben a BM-től kérte a visszahelyezését Nagykanizsára. 1952 végén került vissza. Én 1951 novemberétől 1953. július 21-ig, az átköltözésig mentőápolóként dolgoztam a Borudvarban az átépítés idejére létesült mentőállomáson. Utána a kórházban tudtam elhelyezkedni nővérként, mivel hoztak egy olyan rendelkezést, mely szerint nők és 18 év alatti kiskorúak nem dolgozhatnak mentőápolóként. 1953-ból olasz OMBRESCIA típusú tűzoltó

autóra emlékszem, melyen hátul kétoldalt padon ültek a tűzoltók. Férjemet 1953 októberében az ún. „racionalizáció” nevű eljárás részeként (magyarul elbocsátották, aki politikailag nem felelt meg a párt kívánalmainak, és kevésbé képzett pártkatonákat tettek a helyükre) a Gábor Áron laktanyába helyezték raktárosnak. (Nem nézték jó szemmel, hogy Linzben esett hadifogságba, és néhány akkor szerzett kinti ismerősével még mindig tartotta a kapcsolatot, levelezett velük.) Én akkor levelet írtam Budapestre a Lékó parancsnoknak, hogy ez mégiscsak méltánytalan eljárás a férjemmel szemben. 1957-ben helyezték vissza a tűzoltókhoz az „egalizáció” nevű országos folyamat részeként. (Amikor is rehabilitáltak néhány igazságtalanul elítélt régi jó szakembert.)

TS: 1957-ben milyen autók voltak a tűzoltóság-nál?

SL: Főleg Csepelek voltak már. Egy Csepel 352-es, és egy CSD 420 kerek orsóval. Arra emlékszem, hogy 1971 előtt hab nem volt. 4 állásban volt kocsi, a negyedikben a Pannonia motor állt, ill. muskátlikat ültettünk ott.

TS: Mi történt aztán a férjével?

SL: A visszahelyezése után, de 1963 után kizárólag telefonos szolgálatvezetőként alkalmazták. 1972. június 15-től nyugdíjazták. Akkor beszüntette a párttagságát is, ahova korábban Cséza „erőszakkal” lépett be. Cséza többeket megfenyegetett, hogyha nem lépnek be a pártba, akkor leveszi őket a kivonuló kocsikról tartalék állományba. Ezzel 300 forinttal rövidítette meg a beosztottjait. Csézáról már a tanosztályok kiképzése idején is az a hír járta, hogy „kegyetlen” kiképző. Volt is az iskolásoknak egy jelmondata: „Újévvel kezdődik az év, Csézától mentessen meg az ég!”

TS: Van-e még valami, amit el szeretne mondani?

SL: Néhány érdekesség... A laktanyában először 8-as dugós telefonközpont működött, Orifon sohasem volt. 1964-től lett rádió, 1979-től korszerűbb rádiók érkeztek.

A tűzoltó laktanyában voltak szolgálati lakások. Itt lakott többek közt Zsoldos, Volach, Rajszky, Bencsik, Balázs J., Cséza, Hajós, Matola, Vass Vendel, Kelemen (Cséza sógora).

Balról: Cséza István őrgy., Rajzky István őrgy., Hajós István őrgy., Volach Gyula, Vass Vendel

TS: Köszönöm a beszélgetést!

Sulyok István mentőtiszt

KS: Mikor és hol születettél?

SI: 1946. szeptember 20-án születtem Pókaszepteken, pontosabban Nagytilajnak egy olyan utcájában, ami Pókaszeptekhez tartozott.

KS: Hol jártál iskolába?

SI: Nagytilajban jártam általános iskolába, Celldömölkön pedig kollégistaként a Berzsényi Dániel Gimnáziumba.

KS: Utána hova kerültél?

SI: Érettségi után Kőszegre soroztak be katonának 24 hónapra a határőrséghez. A keresztkúti őrsőn voltam raktáros, és eu. katona. Mikor leszereltem, tanakodtam, hogy hova kellene menni dolgozni. A Dankó főorvos úr szülei Nagytilajban laktak. Akkoriban ő volt a Zala Megyei Mentőszervezet vezető főorvosa. Nem sokkal a leszerelés előtt összefutottam vele, és megkérdezte, hogy nem lenne-e kedvem a mentőknél dolgozni. Azt mondta, hogy leszerelés után keressen meg. 1968-ban fel is kerestem. Tájékoztattott, hogy egyelőre csak Nagykanizsán van hely. Így 1968. április 17-én dr. Dankó István, és Orbán Gyula megyei garázmester „díszkísérete” mellett megérkeztem a főorvosi Warsawa kombival Nagykanizsa Mentőállomásra. Ideiglenesen a Németh János főápoló státuszára vettek fel, aki nagybeteg volt már, aztán meg is halt szegény Tbc-ben. Megbeszéltük, hogy amint Zalaegerszegen megüresedik egy hely, átvesznek majd Nagykanizsáról. (Ez úgy realizálódott, hogy 1968. október 1-jén egy hónapra Keszthelyre kellett mennem helyettesíteni, utána november 1-jén felvettek Zalaegerszegrre.)

KS: Milyen ember volt a Dankó főorvos úr?

SI: EMBER volt, így nagybetűvel! Nagyon becsületes, keresztény hívó ember volt, aki mindig közvetlenül, és barátságosan viselkedett a beosztottjaival. Mielőtt a mentőkhöz került, Zalabéren volt körzeti orvos. Fogászattal is foglalkozott. (A mentők után a MÁV-hoz került üzemorvosnak.) Alacsonyabb ter-

metű, de testes alkatú volt. A megye mentőállomásait heti gyakorisággal látogatta. Megvolt, hogy melyik nap hova megy. Mikor belépett valamelyik mentőállomás épületébe, mindig hangosan köszönt, kezét fogott mindenkivel. (Előfordult, hogy eltévesztette, és valakivel kétszer akart kezét fogni. Ilyenkor azt szokta mondani: „Nem baj bajtársak! Inkább kétszer, mint egyszer sem!”.) Mindig azt kérdezte reggeli váltáskor, hogy megvan-e minden kocsin a személyzet? Szavajárása volt, hogy „Bajtársak, tudok-e valamiben segíteni?” Elköszönőben pedig jó munkát kívánt... Szerették az emberek.

KS: Milyen volt itt akkor a légkör, mikor ide kerültél?

SI: Az első munkahely meghatározó élménye máig él bennem. 22 éves fiatal srácként belekerültem egy olyan közösségbe, ahol mindenki becsülte és szerette a munkahelyét. Az a zömében 45-55 éves korosztály dolgozott itt akkor, akik már a kezdetek kezdetén, a mentőállomás alakulásakor is itt voltak. Többen közülük végigélték, sőt végigharcolták a 2. világháborút. Az első betanuló napomon mindjárt egy életre tanultam is valamit. Néhány kivonulás után, estefelé a Jámbor Józsi bácsi megkérdezte tőlem: „Na, új kolléga, segítünk ám magának! Kérdezzen valamit!” Azt válaszoltam neki, hogy kérdeznék én, de nem tudom, hogy mit. „Még azt sem tudom, hogy eszik-e vagy isszák a mentőzést!” Hát erre aztán kicsit furcsán néztek rám, és elkezdtek mindenféle szabályokról, szakmai fogásokról beszélni, aminek a végén teljesen úgy éreztem, hogy semmit nem tudok, és ennyi mindent képtelen is leszek megjegyezni. Hát ettől a kissé kellemetlen élménytől indítva később elhatároztam, hogy az új dolgozók nem fognak így járni! Még nyugdíjas koromban is nagyon sokat vitáztam a Puskás főorvos úrral, és a Kőcse Tamással, hogy ne azt csinálják az új dolgozókkal, hogy első nap a kezébe nyomják a dr. Pap Zoltán által írt „Mentőápolói alapismeretek” c. kis brosrát, átlapoztatják vele a Szolgálati Szabályzatot, hanem mondják el neki érthetően, hogy milyen felépítésű a mentőszolgálat, mutassák meg neki, hogy milyen egy mentőautó, milyen az esetkocsi. Beszéljenek neki arról, hogy ki az a mentőápoló, ki a mentőgépkocsivezető, ki a mentőtiszt... Mondják el, hogy a különböző típusú helyszíneken mit kell csinálni. Hogy egy baleset helyszínén körül kell nézni, tájékozódni kell a további veszélyhelyzetről, a sérültek számáról, és ezek után vissza kell szólni a szolgálatvezetőnek. Vagy, hogy egy lakásba lépve illik köszönni és bemutatkozni... Második körben tanítsák meg az adminisztrációt. Az a szerencsétlen „új kolléga” ne este a kiterített menetlevelei fölött görnyedve próbálja meg ksilabizálni, hogy mit is kellett volna nap közben fölírni! Az egészségügyben másért is fontos a jó adminisztráció, mert hiába csinálja valaki jól a munkáját, ha azt nem jól dokumentálja, akkor egy

időzített bombát hagy maga alatt. (Mi mentősök ugyanis sokat járunk mindenféle tárgyalásra. Gyakran vagyunk tanúk súlyos testi sértéseknél, baleseteknél, és bizony gyakran megnézik, hogy mit is írtunk a sérült állapotáról...) Mindezek után aztán jöhet persze a szakirodalom, a szakma mélyebb elsajátítása. Én két napig szekundáltam egy-egy idősebb ápoló oldalán. Aztán a harmadik napon már önállóan vonulhattam a Bánfalvi Laci bácsival. (De még sokáig úgy éreztem, hogy nem tudok semmit.) Letenyére mentünk egy nyílt lábszártöréshez. Most is oda tudnék találni abba az utcába. Létráról esett le egy 60-70 év körüli férfi. Nagykanizsán a szolgálatvezetők mindig úgy szervezték, hogy a fiatal kezdő ápoló lehetőleg egy tapasztalt, idősebb sofőrrel vonuljon. A Laci bácsi mindent tudott a betegellátásról. A Rautek műfogástól kezdve, a kötözésen, sínzésen át mindent kifogástalanul végigasszisztált. Cramer sínrel rögzítettük a sérült lábat, vacuum matrac akkoriban még nem volt a kocsikban. (Pedig hány ember életét menthette volna meg!) A kórházban dr. Ruttner Pál (már akkor is mindenki csak Pali bácsinak szólította), és egy fiatal doktornő, talán „Gábor” nevezetű vették át a beteget a baleseti ambulancián.

KS: Ki volt a megbízott főápoló a Németh Jani bácsi betegsége idején?

SI: A Labricz Sanyi bácsi volt a megbízott főápoló. Hárman voltak, akik a kocsizás mellett szolgálatot vezethettek: Labricz Sándor, Reizner József, Polai Károly. Később jött hozzájuk a Dombai Feri. Érettségink akkoriban kettőnknek volt csak, nekem és a Dombainak. Kivonulók voltak: Vass Károly, Jakabfi János, Milávecz László, Jámbor József, Szmodics Béla, Orbán Imre, Baksai József, Krénusz László, Szigeti Gyula, Kovács István, Zágon Ferenc, Tóth István.

KS: Hány kocsi volt?

SI: Három régebbi típusú, „oldalszelepes” Nysa mentőautónk volt. (Két 24 órás, és egy nappalos.) A nappalos kocsi 8-16h-ig dolgozott, ez volt a Szigeti Gyuszi bácsi garázmesteri autója.

KS: Milyen volt a kocsik felszerelése?

SI: Mentőláda volt bennük kötszerekkel, jóddal, paraffin olajjal, Neomagnol fertőtlenítő tablettákkal, keserűsóval, szódabikarbónával és orvosi szénnel. Cramer sínek voltak különböző méretben. Ágytál, hánytál, hordágy (emeletes), hordszék. Babaszák volt benne, és bébi kelengye. Sem oxigén palack, sem vacuum matrac, sem pedig injekciós felszerelés nem volt még. Rádió sem volt még a kocsikban. Megadott pontokon a postáról bejelentkeztünk telefonon. A postai dolgozók jól ismertek bennünket.

KS: Mennyi volt a menetlevél? Borraalót kaptatok-e?

SI: Olyan 8-10 menetlevél jött össze naponta egy kocsinak. Borraalót mi, fiatalok ritkán kaptunk. Gipszes napokon, ha jól emlékszem kedden és csü-

törtökön, főként az idősebbek vonultak ki. Szülönőért is a tapasztaltabbak mentek ki. Apropos! Mégis eszembe jutott egy olyan, hogy Komárvárosban négykézláb másztam be a sötét kis sár putriba, és ott, a petróleumlámpa fényénél vezettem le a szülést! Volt olyan nap, hogy három elmebeteg is vittünk Zalaegerszegre a Pszichiátriára. Egyik nap a Zakócs Imre bácsival („Papa”) mentünk, másik nap a Baksai Józsi bácsival. Zakócs Imre bácsi alaptermészeténél fogva nyugis ember volt. A Baksai Józsi bácsi pedig pozitív gondolkodású lévén csak mosolygott, mikor hogy, hogy nem megint nekünk jutott az elmebeteg szállítása. Akkoriban a legnagyobb pénz, amit borraalóként lehetett kapni, a százas volt. Kérdeztem a Baksaitól, hogy „Józsi bátyám, van nálad néhány százas?” Adott 300 Ft-ot, én is bedobtam a magam 300 Ft-ját a „közösbe”. Kicsit összegyűrtem a százasokat, aztán mikor este mindenki ott ült a tartózkodóban, egy hanyag mozdulattal kiraktam őket a zsebemből az asztalra. „Na gyere Józsi bácsi, osztozzunk!” – mondtam fennhangon. „Ennyi a tiéd, ennyi az enyém!” Néztek ám az öregek, hogy ekkora pénz van az elmebeteg szállításában! Ha kicsit gonosz akarnék lenni, akkor azt mondanám, hogy „kiakadtak, mint a kakukkos óra!”. Utána több mint egy hónapig nem kellett ilyen szállítások kapcsán Zalaegerszegre mennünk. (Végül persze kiderült a turpisság.)

KS: Milyen esetekre, ill. sztorikra emlékszel még a kanizsai időszakból?

SI: Hát például egy olyan balesetre emlékszem, hogy Inkén a kocsmá előtt egy motoros „beledurantott” egy lovaskocsiba. A motoros nem sérült meg, de a kocsis leesett a bakról, beesett a kocsiba, és csigolyatörése lett.

Volt olyan is, hogy elküldtek bennünket Kistolmácsra szülönőért. Végigjártuk a falut a Baksai Józsi bácsival, de senkit sem találtunk. Nem volt rádió, nem tudtuk sehogy visszaszólni, visszajöttünk az állomásra. Akkor derült ki, hogy Kiskomáromba kellett volna menni. A telefonügyeletes rosszul értette a címet. A rossz vonalak miatt elég gyakoriak voltak az ilyen „félrehallások”. Kimentünk hát újra, de most már a jó címre, Kiskomáromba. Még időben beértünk a szülönővel, nem született meg.

Az volt a „divat” a kórházban, hogy gipszes napon a hozzátartozónak a kezébe nyomták a szállítási utalványt. A hozzátartozó átsétált a mentőállomásra, megkereste a szolgálatvezetőt, és bejelentette, hogy mentővel szeretné hazavitetni a rokonát. Na, az egyik ilyen gipszes napon a Milávecz Laci, a Dombai Feri meg én kint ültünk a mentőállomás bejárata előtti padon. Jött a hozzátartozó, és kérdezte, hogy kinél kell bejelenteni a hazaszállítást. Mondtuk neki, hogy menjen be az épületbe, és a bejárattól jobbra megtalálja a szolgálatvezetőt, de jó hangosan tessék beszélni, mert a telefonügyeletes kolléga nagyon nagyot hall! Aztán gyorsan „tűztünk” is el a

padról. Kissé távolabbról halottuk az ordítást: „Ne kiabáljon! Miért kiabál? Nem vagyok én süket!”

A Tóth Pistával mentünk ki Letenye környékére. Összeszedtünk néhány beteget arról a vidékről. Minden beteggel kísérőt hoztunk. Én mondtam a Pista bácsinak, hogy ennyi kísérőt nem vihetünk el, ez szabálytalan. Mi van, ha netán belefutunk egy ellenőrzésbe? De a Pista bácsi volt a rangidős, az ő szava döntött. A végén már be se fértem hátra, előre kellett ülnöm. A Pista bácsi csak nyugtatgatott, hogy nem lesz semmi baj... Hát, uram fia, az egyik bukkanónál már messziről látom ám, hogy megjelenik a főorvosi Warsawa tetején a pótkerék! Fölbukkant a Dankó főorvos úr kocsija! Kiszálltunk, a főorvos úr benézett a mentőbe, és csak annyit kérdezett: „Ne haragudjanak bajtársak, buszba mentek át? Nem jár a menetrend szerinti busz?”. A Tóth Pista csak nevetett. Hát úgy éreztem, mintha „nekem kéne elvinnem a balhét”. Mondtam is a főorvos úrnak, hogy „pardon”, de rangidősként a mentőegység vezetője a Pista bácsi... Nem lett ennek különösebb következménye egyikünkre nézve sem, de megtanított arra, hogy az ápolónak a betegtérben, a beteg mellett van a helye, és csak annyi kísérőt viszünk, amennyi a szabályok szerint befér. Nem véletlenül lettek ugyanis ezek a szabályok kitalálva. A beteg állapota a kórházba szállítás során percről percre változhat. Az ápolónak az egyik feladata az, hogy ezt észrevegye, és a kellő pillanatban beavatkozzon. Emlékszem, a Tóth Attila országos vezető mentőtiszt szokta mesélni azt az esetet, amikor a MOK-os kocsival ellenőrző körúton egyszer felfigyeltek egy a zebránál a pirosban álló mentőre. Az ápoló (mint később kiderült, egy 4 órás részállásban a mentőknél dolgozó teológus hallgató) elől ült a sofőr mellett. Annyira aludt, hogy folyt a nyál a szája szélén. A gerinc sérült pedig, akit vittek, Stifneckkel a nyakán hátul a hordágyon oldalt üldögélve egyensúlyozgatott... Ha pedig több kísérőt viszünk a megengedettnél, és ne adj’ Isten karambolozunk a mentővel, többen is fognak megsérülni!

Szegény Krénusz Laci bácsi, az Isten nyugosztalja, nagyon szeretett enni. A reggeli telefonos jelentés után mi fiatalok kitettük az asztalra az otthonról hozott kis elemőzsiánkat, és nekiálltunk reggelizni. (A szolgálatvezetői helyiségen kívül volt még beljebb egy szoba, ahol ágyak voltak, és egy szép nagy asztal.) Jött a Laci bácsi: „Hah, hah, de jó illat van, de jó illat van...! Mit esztek?” Előkapta a bicskáját, és „zutty”, levágott egyikéből is egy kis darabot, a másikéből is egy falatot. Aztán mikor mi befejeztük, a Laci bácsi szépen kiterítette a kajáját, és jóízűen nekilátott reggelizni. Ez így ment egy darabig, aztán mondtam a többieknek, hogy szoktassuk le erről a Laci bácsit, ez így nem „fair”. Egyik reggel aztán, mikor az öreg kiterítette a reggelijét, szépen körbeálltuk, és „zutty”, egyikünk is levágott egy kis dara-

bot a kolbászából („Hú, Laci bácsi, ez isteni finom!”), a másikunk is levágott belőle („Ejha Laci bácsi, ez tényleg mennyei!”). Úgyhogy az egész hosszú szál Gyulai kolbászból a végére csak egy ujjnyi kis darab maradt a tányérján. Na, fönnakadtak ám az öreg szemei! De nem is jött oda soha többet „kóstolgatni”.

Szintén a Laci bácsi „nagyevő” természetéről szól a következő sztori. Mi mentősök „békeidőben”, két kivonulás között átjártunk a szomszédba, a kórházi étkezdébe ebédelni. Amíg mi ettünk, a Laci bácsi csak piszkálgatta a levesét. Amikor befejeztük, a Laci bácsi maga elé vette az összes maradékot, és szépen bekanalazta. Volt az ebédlőben két ismerős fiatal nővér, a „Pici” és a „Hugi”. Megkértem őket, hogy egyszer próbáljuk ki, mennyit bír megenni az öreg. Még vittem is nekik valami csokit, vagy bonbont érte. Rövidesen szóltak is, hogy most sok maradék van, most meg tudjuk csinálni... Ebéd után kivittek a Laci bácsi elé egy egész tál húsleveset, egy teli tál pörköltet, és egy szakajtóra való nokedlit. Laci bácsi aztán mindezt rövid idő alatt, minden gond nélkül „elpuszította”! Azt mondtuk, hogy ilyen nincs! Hát ennek az embernek nincs gyomra! Bődületes mennyiséget meg tudott enni... (De mondjuk a munkabírása is rendkívüli volt.)

A Zakócs Imre bácsi nem tudott németül beszélni, de megértette magát németül. Ahogy szokták mondani, „nem lehetett volna eladni” német nyelvterületen. Rendkívül sok szót ismert, én pedig az általa felidézett szavakból mondatokat kreáltam. Ez szinte olyan játékszerűen ment köztünk. Ő mondott egy „szőömlenyt”, én pedig mondatá formáltam. Egyszer egy kivonulás alkalmával aztán addig beszélgettünk, addig beszélgettünk, amíg véletlenül már legalább 10 kilométerre túlmentünk azon a falun, ahova vártak bennünket. Kérdeztem az Imre bácsitól: „Te, Imre bátyám! Hova is megyünk?”

A Vass Karcsi bácsi nagyon gyorsan beszélt. Sokszor alig lehetett érteni, hogy mit akar mondani. A gondolkodása is gyors volt, vágott az esze, mint a borotva. Kimentek egyszer a Baksai Józsiával egy betegért. Az udvarból egy „kikent-kifent nagyságos asszony” jött ki eléjük egy óriási kutya (talán dán dog) kíséretében. Hát látta az asszony, hogy a mentősök megtorpannak, és elkezdte mondani: „Jöjjenek csak! Nem kell félni!” Karcsi bácsi meg mondta neki: „Zárja el a kutyát!”. A hölgy tovább invitálta őket: „Jöjjenek nyugodtan!”. De a Karcsi bácsi „kötötte az ebet a karóhoz”: „Addig egy tapodtat sem megyünk, amíg be nem zárja a kutyát!” Hát a „dáma szerű” hölgy végső kétségbeesésében így szólt: „Jöjjenek, ha mondom! A kutyám ki van herélve!”. Na, több se kellett a Karcsi bácsinak, mindjárt kapcsolt, és csípősen azt válaszolta: „Hát kedves asszonyom! Nem attól félünk, hogy a kutyája felcsinál bennünket, hanem attól, hogy megharap!”. Na, ebből még Vas megyében is szállóige lett azóta!

A Jámbor Józsi bácsi nagyon ijedős volt. Egy reggel a Dombai Feri a reggeli kocsitakarítás előtt befeküdt a mentő hordágyára, magára terített egy fehér lepedőt, és várta a Jámkort. Na, mikor a Józsi bácsi kinyitotta a mentő ajtaját, a Dombai fehér lepedőben kilépett elé. Hát, szegény Józsi bácsi majdnem ott vált halálra ijedtében. Majdnem úgy kellett felkanalazni... Róla az is eszembe jut, hogy bár sohasem akart párttag lenni, a Kovács Józsi megpróbálta egyszer beszervezni. Megbízta, hogy figyeljen bennünket, és jegyzetelje, hogy miről beszélünk. Aztán mikor tudtuk, hogy WC-n van, odaálltunk a WC ablaka alá, és összehordtunk minden sületlenséget. A végén meg bekiabáltuk a WC ablakán, hogy: „Józsi bácsi, mindent felírtál? Nehogy kimaradjon ám valami!”

A Berentés főorvos úrról mesélték, aki alapvetően egy nagyon szerény kis ember volt, hogy talán felsőbb utasításra egyszer ellenőrizni akarta, hogy mennyi idő alatt ér ki a mentő a helyszínre. A hosszú szürke mentős szolgálati bőrkabátjában bement a sörgyár portájára, és telefonálni akart. A portás először elzavarta, utána, mikor a főorvos úr előadta, hogy ő kicsoda-micsoda, és előhozakodott azzal is, hogy ellenőrzés céljából egy próbahívást akar eszközölni a mentőállomás felé, a portás lehordta a sárga földig, hogy „Szégyellje össze magát! Míg a mentősök becsülettel, éjt nappallá téve végzik a munkájukat, ő ilyen alávaló, sunyi módon akarja őket ellenőrizgetni!”. Hát, mit volt mit tenni, szegény Berentés főorvos úr teljesen megszégyenülve, dolga végezetlenül eloldalgott...

A Zágon Frici volt az első „seftes” a mentőállomáson. Volt neki egy Wartburgja, amivel hetente kijárt a környező határ közeli országokba. Mindenféle árut hozott be, kisebb műszaki cikkeket, ruhákat, cipőket, ékszereket, és itthon tetemes felárral túladott rajtuk. Irigyelte ezt a Vass Karcsi bácsi, és utánózni akarta a Fricit. Ő is vett egy Wartburgot, de nem volt szerencséje. Egyik reggel feldúltan jött be az udvarról. Annyira hadart, hogy nem is értették. Mérgező volt, csapkolódott. Hát az történt, hogy előző este beállította a ligetbe a szép új kocsiját. Reggel aztán úgy akart indulni vele, ahogy azt a mentős sofőröktől látta, vagányul sebességből. Hát aztán vagányul sebességből nekiugratott az egyik fának... Jócskán megtört a Wartburg eleje.

Egy részeg vitünk be egyszer detoxikálásra a Belgyógyászatra. Egy fiatal doktornő vette át tőlünk a „beteget”, majd utasította a nővéreket, hogy készüljenek gyomormosáshoz. Hát a kedves részeg emberünk mit csinált? Térdre esett a doktornő előtt, átölelte a lábát, és elkezdett rimánkodni: „Kedves, aranyos doktornő! Hát nem azért ittam meg azt a sok drága piát, hogy maga meg most kimossa belőlem!” (Akkor aztán a röntgenbe bedobtak egy szivacsot, ott aludt reggelig.)

Az öregek mesélték, hogy a régi időkben tanyázott két vak koldus a kórház főbejáratánál. (Talán Laci és Feri volt a nevük.) Látogatási időben mindig ott ültek kétoldalt a kórház főkapujában, és kéregettek. Kidolgoztak egy módszert, hogy mindegyikük egyenlő arányban részesüljön a könyöradományokból. Mikor jöttek a látogatók, az egyik füttyentett egyet, erre a másik káromkodni kezdett. Így az kapta a pénzt, amelyik nem káromkodott. Mikor jött a következő látogató, felcserélték a szerepeket, amelyik az előbb káromkodott, az most füttyentett, és így tovább... Na, kilesték ezt a módszert a mentősök. Hátralopóztak a tujafák közé (ami épp szemben volt a kórház főbejáratával), és mikor jöttek a látogatók, elkezdtek füttyögetni! A Laci is, a Feri is iszonytatóan káromkodott, azon a napon egyikük sem kapott pénzt...

Emlékszem egy olyan esetre, amikor egy kisfiúnak egy nyílvesző behatolt a rostacsont tájékán a koponyájába. A Nemes doktor (aki orthopéd sebész volt, és később Gelsén lett házi orvos), egész éjjel operálta, és a kisfiú megmaradt. Szinte orvosi csoda volt ez!

Az Orbán Imréről mesélték, aki a mentőzés előtt a rendőrségnél volt sofőr, hogy 1951-ben, amikor sokan akartak disszidálni, ő volt a sofőrje a Nagytőlajból származó kettősügynök Kovács Józsefnek. A Kovács József volt, akit átsegített a határon, és volt, akit nem. (Attól függően, hogy kitől mennyi pénzt kapott, ill. hogy mi volt a felsőbb utasítás.) Nagytőlajban a kocsmáros mesélte, hogy mindig egy aktakáncnyi pénz volt nála. Állítólag akkor is az Orbán Imre volt a sofőr, mikor a Kovács Erzsike énekesnő, és a kedvesét (Szűcs Sándor válogatott focistát, az Újpesti Dózsa oszlopos tagját) elfogták a határon. (Szűcs Sándort két rövid tárgyalás után a haditörvényszék kötél általi halálra ítélte.)

Olyan kisebb epizódokra emlékszem még, hogy a mentőállomás mellett, az állatkórház területén volt egy lóistálló. Én át is mentem néhányszor lovagolni. Vagy hogy egyszer nagy gondban voltam, mert a mentőállomás WC-jében felejtettem a brifkómat, és benne volt a havi fizetésem. (De mikor a kivonulásról bejöttünk, szerencsésen megtaláltam.)

KS: Rövidesen tehát, 1968 novemberében Zalaegerszegről kerültél. Akkor egy kicsit újra be kellett illeszkedned?

SI: Igen, bár a sok zalaegerszegi mentőszállítás kapcsán már majdnem mindenkit ismertem. 1970-ben aztán be is iskoláztak a mentőszakápolói tanfolyamra. Egy éves levelező tanfolyam volt ez. Minden hónapban egy hetet töltöttünk Budapesten. Tanáraim voltak: dr. Gábor Aurél, dr. Pap Zoltán, dr. Cselkó László, dr. Bencze Béla, dr. Maklár Lajos, dr. Szegezky Dezső, Fusz Ernő (az akkori országos vezető mentőtiszt). 1972-ben, mikor végeztem, bekerültem a megyei szolgálatvezetésbe. 1975-ben jelentkeztem először a mentőtiszt főiskolára, de

sajnos az őszinteségem miatt nem vettek fel. Apám mindig azt tanította nekem, hogy „Fiam, a világon lehet minden eladó, de a vallásod, a tudásod, és a becsületed nem! A gerinced mindig egyenes legyen!“. Szakmai oldalon megfelelttem, és a végén a dr. Bencze Béla kérdésére, hogy mondjam el, politikailag mi a véleményem, én visszakérdeztem, hogy „Főigazgató bajtárs, a saját véleményemet mondjam el, vagy amit a sajtó és a rádió hangoztat?“. „Hát a saját véleményét mondja!“. És én akkor fiatalos hévvel, őszintén elmondtam, hogy mit is gondolok erről a rendszerről. Akkor ő azt mondta, hogy „Jól van Sulyok bajtárs! Most menjen haza, értesíteni fogjuk!“. Tíz nap múlva megkaptam a választ, hogy „Politikai, és társadalmi ismeretek hiányossága miatt nem nyert felvételt!“. Kár, hogy hirtelen haragomban összetéptem azt a papírt, mert ma sokat érő dokumentum lenne! Egy év múlva aztán már ne akartam jelentkezni, de a barátaim, a szakmabeli ismerőseim mégis rábeszéltek. Bementem a felvételi bizottság elé, ugyanazok ültek ott, mint egy évvel előtte: dr. Bencze Béla, dr. Pap Zoltán, dr. Maklár Lajos. A dr. Bencze Béla kérdezte: „Na mi újság van Sulyok bajtárs?“. Megmondtam nekik, hogy „Hát főigazgató bajtárs, nem tudok semmit! Megmondom őszintén, hogy egy évig egyetlen könyv sem volt a kezemben! Nem készültem semmit szakmailag! Politikai nézeteim pedig semmit nem változtak!“. Hát erre láttam, hogy lesápad a dr. Maklár, meg a Pap főorvos úr is csak néz. Annyit mondott a Bencze főigazgató úr (aki a mentőknél államtitkári rangban 35 évig élet-halál ura volt) hogy „Jól van Sulyok bajtárs, rendben van!“. És ugyanúgy 10 nap múlva megkaptam a papírt, hogy felvettek! Egy évfolyamba jártunk szegény Léránt Lajossal, Lendvai Rezsővel, és a Pojbics Elekkel. 1978-ban államvizsgáztunk. Kezdő mentőtisztként mindjárt ki is neveztek a Zala Megyei Mentőszervezet állomásvezető mentőtisztjévé. (Ezzel együtt a Zalaegerszegi Mentőállomás főápolója is voltam.) Közben 1975-80-ig megyei szakszervezeti vezetőnek is megválasztottak.

KS: Meddig dolgoztál Zalaegerszegen?

SI: 1986. január 31-ig.

KS: Hogy emlékszel a Tóth főorvos úr kinevezésére?

SI: Dr. Tóth Pétert 1969 februárjában nevezték ki a Zala Megyei Mentőszervezet vezető főorvosává. Világosan emlékszem arra a napra. A megyei pártbizottság vezetősége erre az alkalomra kivonult a mentőállomásra. Varga Gyula, a megyei első titkár úgy mutatta be a dr. Tóth Pétert, hogy „Kedves Elvtársak! Bemutatom a Tóth elvtársat! Azért esett rá a választásunk, hogy ő legyen a vezető főorvos, mert a Tóth elvtárs jó elvtárs, jó kommunista, jó munkás!” Én meg halkan megjegyeztem, hogy „És reméljük, hogy a mentéshez is ért valamit!“. Na, ezt többen meghallották, és én voltam az első, aki men-

tem a „szőnyeg szélére”, hogy „Sulyok bajtárs, mi volt ez a megjegyzés?”. Később közösen indítottuk be Zalaegerszegen a mentőápolói szakiskolát. Én is tanítottam, ő is tanított. Megyei állomásvezető mentőtisztként pedig közvetlen alá-fölrendeltségi viszonyba is kerültünk. Más típusú emberek voltunk, soha nem voltunk teljesen közös nevezőn. Végül 1986-ban, szakmai és emberi viták után otthagytam a mentőállomást.

KS: Hol folytattad?

SI: Először elmentem a kórházba dolgozni. Beindult az „Alkohológia” osztály, ott vezető ápoló lettem. Majd módszertani vezető lettem a megyei szociális intézetben. Ez egy szép vezetői állás volt, de igazából nem volt az én világom. 1991-ben aztán megeresett Körmentről a volt évfolyamtársam, a Pojbics Elek, hogy nem tudják beindítani Körmenten az esetkocsi szolgálatot, mert legkevesebb 3 főállású mentőtiszt kellene hozzá. Akkor az intézetben 35.000 Ft volt a havi fizetésem, és én mégis újra elköteleztem magam a mentőzés mellett havi 15.000 Ft-ért. Ráadásul Gellénházáról kellett Körmentre járnom, és mégis örültem...

KS: Milyen emlékezetes eseteid voltak a zalaegerszegi, és a körmentdi években?

SI: Amiktől most is libabőrös vagyok, és csak nehezen tudtam feldolgozni őket, azok a gyermekbalesetek. (Talán segített valamicskét a jó családi háttér.) Egy időben „vonzottam őket”, sajnos több halálos kimenetelű gyerekbalesetnél is voltam. Többek közt a zalaegerszegi buszállomáson egyszer egy faros busz átment egy 4 éves szőke kislányon. Aztán emlékszem egy másik kisgyerekre, akit halva hozott elénk az apukája, miután egy Zil teherautó hátsó kereke alá került. Az utolsó egyik ilyen balesetem a 8-as úton Csákánydoroszlónál történt. Egy apa vitte a 9, és 11 éves fiait személygépkocsival Körment felé. Egy másik autós, akit a mai napig nem találtak meg, lekényszerítette őket az útról. Ott volt a két gyerek meghalva. Egyikük nyaki gerinc sérült volt, a másikuknak a mellkasa roncsolódott... Ezek már örökre bennem maradnak.

A közelmúlt egyik legnagyobb tömeges balesete 2008-ban volt Hegyháthodásznál. Szakadó esőben, nyári időszakban, éjjel kettő óra körül felborult egy lengyel busz. 29 sérült volt. Háromszor száradt meg a ruha rajtunk, mire felszámoltuk. Egyetlen ember volt, akivel németül tudtam beszélni. Halott nem lett, a legsúlyosabb sérültnek amputálni kellett az egyik lábát. Kint volt többek közt a Puskás főorvos úr, az Aporfi doktor... Mikor már mindenkit ellátunk, és mindenki bent volt valamelyik mentőben, akkor is szóltam a tűzoltóknak, hogy még egyszer utoljára nézzünk körül, hátha találunk még valakit. Mégis úgy jártunk, hogy mikor azt gondoltuk, hogy végre felszámoltuk a kárhelyet, már egy tucat beteget elvittünk Szombathelyre, és Zalaegerszegre, akkor szóltak ránk, hogy menjünk vissza, mert a

faluház tele van sérültekkel! Az eső annyira esett, hogy jöttek valakik kocsival, és a könnyebb sérülteket elvitték a faluházba. Mi meg nem tudtunk róla...

Lenti környékén történt, hogy sötétedés után mentek a kiskatonák haza Zajdára. Egy személykocsi közéjük hajtott. Nováról ment ki egy mentő (akkor még ott volt a mentőállomás), ott volt a katonai mentő, mi pedig esetkocsiként Zalaegerszegről mentünk. (Akkor már mentőtiszt voltam.) Út közben talákoztunk a katonai kocsival, és a novai mentővel is Zajda határában. Mindkét kocsiban egy-egy sérült feküdt. Gyorsan kötöttem be infúziókat, és fájdalomcsillapítót adtam a sérülteknek. Tulák doktor jött a katonai mentővel. Mondtam neki, hogy biztos ami biztos, mi azért kimegyünk, és körülnézünk a helyszínen. Dr. Tulák azt mondta, hogy „Minek, csak két halott maradt ott!”. Hát mondtam neki, hogy én akkor is kimegyek, sose lehet tudni... Tulák doktor elmenőben még utánam szól: „Miért mész? Nem láttál még halottat?”. A helyszínre érve aztán valóban találtunk egy halottat, de a másik még élt! Polytraumatizált volt, de élt. Gyorsan elláttuk, kórházba vittük, és máig is él. Húsz év múlva körzeti orvosként talákoztam a Tulák doktorral. Ő nem ismert fel, de én mondtam neki, hogy ismerem. „Na, honnan?” – kérdezte. Mikor visszaidéztem neki az esetet, akkor mondta hálálkodva: „Á, te voltál a megmentőm! Engem azért az esetért börtönbe is zárhattak volna! Bizony még élt az a kiskatona, de én nem vettem észre!”

Kemendollár környékén motorosok özet vagy szarvast kergetve a vasúti pályán mentek. Egy tehervonat hátulról elütötte őket. Az egyikük meghalt, legalábbis ezt gondolták. Feltették az egyik vagonra, és a vonat bevitte a pókaszeptki állomásra. A Mazzag Vili bácsi mentőápoló visszaszólt a helyszínről, hogy a halottat elvitték vonattal, mi tévők legyenek. Én szolgálatvezetőként mondtam neki, hogy menjenek Pókaszeptkre, és vizsgálják meg, hogy valóban meghalt-e. Hát életben volt! Életveszélyes mellkasi sérülései voltak, amputálni kellett az egyik lábát, de életben maradt! (A Mazzag Vili bácsi volt egyébként az az ápoló, aki a Dankó főorvos úr körzeti orvoslása alatt az asszisztense volt.)

KS: Mikor mentél nyugdíjba?

SI: 2006-ban, de 3 évet rádolgoztam nyugdíjasként.

KS: Család, gyerekek?

SI: 1970-ben nősültem. 1972-ben született a fiam, 1975-ben a lányom.

KS: Dolgozik-e valaki az egészségügyben?

SI: Mindenki. Feleségem tanított a nővérképzőben, majd az eü. szakiskolában igazgatóhelyettesként, és a gyermekotthonban főnővérként dolgozott. Aztán 10 évig főnővér volt a Krónikus osztályon. A fiam beteghordó a kórházban, a lányom pedig gyógypedagógus.

KS: A nyugdíjas évek hogy telnek?

SI: Van egy kiskertünk, de azt többnyire a feleségem csinálja. Időnként befutok Körmentre a mentőállomásra. Tartom a kapcsolatot a régi „bajtársakkal”. Jókat szoktunk beszélgetni. Tudod, van egy mondás, mely szerint: „Ha mentődolgozó vagy, elmúlsz ötven éves, és felébredsz úgy, hogy nem fáj semmi, akkor meghaltál!”

KS: Köszönöm a beszélgetést!

Nagykanizsa, 2012. március 23.

Ritka pillanat, találkozás a régi bajtársakkal a 2007-es Kanizsai Mentőnapon: Sulyok István, Milávecz László, Bíró Lajos, Jakupánecz Gergely

Szél János tűzoltó

A legidősebb nagykanizsai tűzoltóval beszélgetünk.

KS: Hogyan lett tűzoltó?

SZJ: 1933-ban születtem Hahóton. Hahótra egyszer odajött egy tűzoltó, onnan nősült. Megtetszett az egyenruha. Amikor annyi idős lettem, 1951-ben volt egy tűzoltó újonc iskola Nagykanizsán, a mai Bolyai Ált. Iskola épületében, aminek Cséza István volt a kiképző parancsnoka. Bejöttem Hahótról biciklivel, hogy jelentkezsek, de mondták, hogy betelt minden hely. Egy év múlva már négyen voltunk a faluból, akikkel tűzoltók akartunk lenni. Elmentem Egerszegre, én intéztem a jelentkezéssel kapcsolatos papírokat. Közben ketten közülünk lemondták a dolgot. Mikor felvettek, először Makóra kerültem. Ott voltam újonc iskolában három és fél hónapig. Utána Lovásziba helyeztek az olajkutakhoz. Ott dolgoztam tűzoltóként az olajtelepen egészen 1953-ig, amíg be nem vittek katonának. Eredetileg úgy volt, hogy tűzoltóként nem kell bevonulnom, de Tito miatt 1953-ban a '31-es, '32-es születésű tűzoltókat (ugye én '33-as lévén sorköteles voltam), a börtönöröket, a rendőröket mind besorozták, így duzzasztották fel a honvédség létszámát. Egerszegen töltöttem le a két év katonaidőt, utána 1955. december 1-jén kerültem Kanizsára.

KS: Mikor ment nyugdíjba?

SZJ: 1988. december 31-én. Összesen harmincöt évet dolgoztam a tűzoltóságnál.

KS: Milyen kocsik voltak kezdetben a nagykanizsai tűzoltó laktanyában?

SZJ: Hát volt egy amerikai Dodge, annak a platójára rá volt szerelve egy 800-as motorfecskendő. Körben ültünk az oldalán, az egészen egy ponyva volt, így vonultunk ki. Jó erős, masszív kocsi volt, első-hátsó meghajtással elment mindenhova, csak nem volt hozzá alkatrész. Aztán volt egy Csepel tartálykocsi, ami 350 liter vizet vitt, meg egy MÁVAG. Ezeken kívül volt még egy 12 méteres taligás, fa tolólétra, amit kézzel kellett kihajtani.

KS: A tűzoltók szállítottak még beteget 1955-ben?

SZJ: Nem, én úgy tudom, hogy már 1952-ben a mentőszolgálatot teljesen különválasztották a tűzoltóságtól. 1952-ben készült el az új tűzoltó laktanya toronnyal, meg mindennel... Ott voltak a gyakorlataink is, amikor „ereszkedtünk”. Itt volt a tömlőszárító is, a torony alatt nagy pince van. A vászontömlőket szegecseléssel javítottuk. A vászon gyakran kilyukadt, mikor veretett, tintaceruzával bejelöltük a lyukat. Volt egy csúszda, egy vas, amibe beletettük a szegecseket. Csúsztattuk végig a tömlőben, ahol megállt, ráütöttük a másikat felülről és tökéletesen működött.

KS: Hányan voltak tűzoltók akkor Kanizsán?

SZJ: Harmincöten voltunk. Én először vonulós voltam, nem vezethettem tűzoltó autót. '73-ban végeztem el a sofőr tanfolyamot a TEFU-nál. Akkor a személyből, teherből és nehézpótkocsiból egymás után levizsgáztam.

KS: Kik voltak a munkatársai?

SZJ: Egyed Dezső százados volt a tűzoltó parancsnok. Az évek során nyolc parancsnokom és három megyei parancsnokom volt. Cséza István parancsnokkal is dolgozhattam együtt, ő egy nagyon szigorú, de nagyon igazságos ember volt. Rajszky István nagyokat tudott füllenteni... Amikor odakerültem, '30-as, '40-es korosztály dolgozott, akikből sok volt a kiskanizsai és akik közül sokakat '56-ban politikai okok miatt leszereltek. Többek közt Sebestyén Márton, Magyar Gáspárt, Kummer Lászlót, Billege Lászlót, Kisfürjesi Antalt. A Kisfürjesi Tóni Lovásziba került és amikor én bevonultam katonának, az alatt a két év alatt tisztet képeztek belőle. Lovásziban ő lett a parancsnok, aztán '56-ban, hogy mit csinált, mit sem, leszerelték. Utána a mentőknél dolgozott sofőrként. A Billege Laci a Csézával együtt '56-ban a benzint kiszolgáltatták a forradalmároknak, a Billege magára vállalta az egészet, így a Cséza megmenekült. Mikor a Cséza később vissza akarta venni, a párttitkár rászólt, hogyha egyszer már leszerelték és volt rá ok, akkor nem vehetik vissza, így a Sörgyárba ment sofőrnek. A Krénusz Feri bácsival nyugdíjba vonulása előtt három-négy évig még együtt dolgozhattam. Telefonosként szolgált nálunk és nagyon jó ember volt. Egyszer mondta, hogy hozzunk vadrózsa

töveket. Hát hoztam Hahótról én is vagy húsz tövet, az öreg oltotta őket. A laktanya északi oldalán aztán lett háromszáz tő különböző rózsa. Nagyon gyönyörű volt, aki arra járt, az mind megnézte a kertet. Két fia volt, a Laci mentősofőr lett, gyakran bejárt az apjához. Az idősebbik fiú, Feri a tanácsnál dolgozott. Hahóton, amikor kimentek ellenőrizni, ott lett rosszul és fiatalon meghalt. Keszthelyi Józsi bácsi nagyon beteg volt akkor már, '56 körül halt meg, vittem a koporsóját. Veje, Stéger Laci is benne volt már a korban, mikor én odakerültem. 1954-ben volt nálunk egy „raci” (racionalizálás, politikai tisztogatás), amikor a politikailag megbízhatatlannak ítélt tűzoltókat leszerelték. Akinek pl. voltak rokonai nyugaton, az már bőven elegendő ok volt a „raci”-hoz. Stéger apja nyilas volt, kiment az osztrákokhoz, így aztán kitalálták, hogy alkalmatlan a tűzoltónak. Áthelyezték a honvédséghez, raktárvezetőnek, rábíztak egy nagy „M”-készletet. 1956-ban kerülhetett vissza a tűzoltóságához. Munkatársaim voltak még: Tisza Ferenc, Hokman Ferenc, Pintér Ferenc, Gerócs József, Bézsényi Ferenc, Káli Lajos, Dömötör János, Major József, Bali Ferenc, Valentin István, Tamás István, Györkös Imre, Tiszai Ferenc, Pataki László, Kurucz Ferenc, Tarabi Pál, Pintér László, Vinkó István, Németh János, Hajós István, Szalai János, Volach Gyula, Vass Vendel, Stéger László, Csuka Gyula. Gyula bácsi csendőrből lett tűzoltó, '56-ban megválasztották valamilyen bizottság parancsnokának, de aztán nem lett belőle baja.

Balról: Tarabi Pál őrgy., Bali Ferenc hdgy., Pataki László szds., Valentin István ftrzs., Tamás István trzls., Vinkó István trzs., Káli Lajos ftrzs., Tiszai Ferenc gkv., Kurucz Ferenc, Dömötör János, Major József, Hokman Ferenc gkv., Bézsényi Ferenc ftrzs., Németh János ftrzs., Györkös Imre ftrzs

KS: Úgy tudom, Stéger Lászlóné is dolgozott tűzoltóként. Hallott-e más női tűzoltókról?

SZJ: Amikor én kezdtem, már nem dolgoztak ott nők. Tulipánnéról hallottam, aki korábban dolgozott a tűzoltó férje mellett kapusként és telefonosként.

KS: Ha 1955-ben kezdett, akkor jócskán részese volt az '56-os eseményeknek. Hogy emlékszik vissza erre?

SZJ: Állandó fokozott készenlétben voltunk, esetleg hazamehettünk egy kis élelemért, de utána újra be kellett vonulni. Kártyáztunk, vártuk a riasztást. A felvonulások és tüntetések idején jöttek hozzánk fiatal emberek, hogy vegyük le a csillagot a sapkánkról. Zsoldos János tűzoltó felmászott a kórház főépületének tetejére és segített leverni a kórháziaknak a vörös csillagot. Hallottuk, hogy lőttek a pártháznál és dobta ki kézigránátot is. Mikor ez megtörtént, akkor jöttek, hogy töltsük fel benzinnel a tartálykocsit és menjük, locsoljuk le vele a pártházat és gyújtsuk fel. Ezt mi túl robbanásveszélyesnek ítéltük és nem vállalkoztunk rá, de nem bántottak érte. Miután besötétedett, elkezdtek a környéken gyújtogatni. Miklósfa szalmakazlakat gyújtottak fel, Becsehelyen a párttitkár családjának a házából kidobáltak mindent az ablakon, az ágyneműket kirepegették, aztán felgyújtották a házat. A civilek nemigen jöttek segíteni, csak mi oltottuk a tüzet. Később Balatonmagyaródra indultunk egy égő szalmakazalhoz, amikor a 7-es úton szembetalálkoztunk a tömeg feloszlására küldött 10-12 darab magyar harcokocsival. Lassítottunk, ők is lassítottak, aztán lehúzódtak és elengedtek bennünket.

KS: Milyen balesetekre emlékszik, ahova közösen vonultak a mentőkkel együtt?

SZJ: Zákánynál apa és fia oldalkocsis motorral egy Csepel teherautó alá mentek. Leborítottuk róluk a kocsit az árokba, de mindketten meghaltak. Egy óra múlva jött a feleség, vigasztalhatatlan volt, 17 éves volt a fia...

1972 körül a Kamionos csárda vezetője, Misi, a felesége és a szakácsuk jöttek Pest felől Kanizsára, hozták be a pénzt egy Skodával. Egy fiatal gyerek Zsigulival ment szembe velük. Leejtett valamit a kocsiban, lenyújt érte és közben átment a mentirányval szembe. Frontálisan ütköztek Récsénél. A Zsiguli első kereke a jobb oldali árokban kötött ki. A szakács és a Misi felesége kirepültek a kocsiból, a szakács meghalt, a feleségnek csak a bokája sérült. Misi a kormányt fogva beszorult, a mentős Frici benyúlt hozzá, de már nem volt pulzusa.

KS: Milyen mentőautókra emlékszik?

SZJ: Olyan hosszú, lapos, bodegás mentők voltak. Emlékszem, először a mentősöknek is volt Dodge terepjárójuk. Warsawára emlékszem még és a Nysákra.

KS: Hol tankolták a tűzoltó autókat?

SZJ: Miklósfa felé volt egy ÁFORT telephely, ott tankoltunk benzinjegyre. Később letettek egy tartályt a laktanyánál a földbe és volt saját töltőállomásunk.

KS: Emlékszik-e mentősökre a régi időkből?

SZJ: Hát ismertem a Krénusz Lacit, Vass Károlyt, Szigeti Gyuszit, Viola Sándort és a Baksai Józsefet. A Baksai Jóska mentősofőr albérlésben lakott a tűzoltó laktanya mellett a Pápai szabó mesteréknél. Egy-szer a Pápai rajtakapta őket a feleségével. Na, vitte a nagyollót, hogy „Most én elválok, te pedig elveszed a

feleségemet, vagy elvágom a nyakatokat!” Így vette el a Baksai a szállásadónőjét feleségül, aki jó egy fejjel magasabb volt nála. Nemsokára született is egy kisfiúk, Baksai Pityu. Az asszonykának a Pápaítól volt már egy fia, a fiúk testvérként nevelkedtek fel.

KS: A kórházból kikre emlékszik?

SZJ: Sárdy főorvosra, „kis Barthára” (dr. Bartha Sándor SZTK orvos), Kovács doktorra, aki később Kiskanizsára került. Moldoványi Antal szemészorvossal jó kapcsolatban voltam. Vittem neki mindig levestésztát, mert engem is gyógyított, mi pedig sok tésztát csináltunk otthon. Mindig mondta : „Na gyere tűzoltó! Írok neked szemüveget, mert a házassági hirdetés olyan apróbetűs, hogy hátha nem tudod elolvasni!” Mindig viccelgetett velem az öreg, de mindig kijött rendelés előtt: „Na gyere be tűzoltó!” – és elsőnek behívott. Egy Kapa nevű doktor bejött néha elsősegélyt oktatni a laktanyába. De miután az oktatást rövid úton elintézte, mondanivalójának lényege ebben az egy utolsó kiszólásban csúcsosodott ki: „Fiúk, ebéd előtt mindig kezet mosni!”

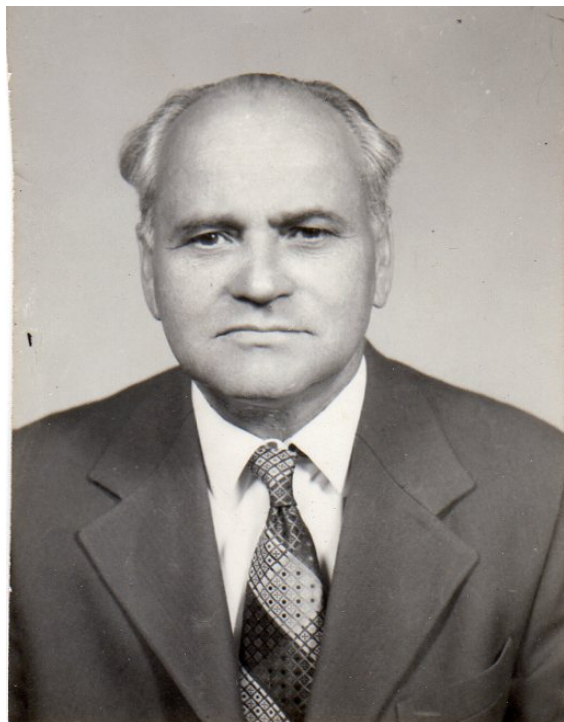
KS: Mit szeretne még elmondani a munkájával kapcsolatban?

SZJ: Sok tüzesetnél voltam, ezek között két nagyobb gázkitörés is szerepel, Lovásziban és Balatonmagyarórnál. Szerencsénkre a Buda Ernő bácsi mindkét esetben jól levezényelte a kitörés elfojtását.

KS: Család, gyerekek?

SZJ: Két unokám van, Ausztriában dolgoznak. Az egyikük szakács, már tavaly karácsony előtt elment, most meg a bátyját is magával vitte. Párommal huszonöt éve élünk együtt.

KS: Köszönjük a beszélgetést, jó egészséget kívánunk!

**Szigeti Gyula garázmester
(1921-1992)**

(Ifj. Szigeti Gyulával beszélgetünk, aki 1971-1981-ig maga is mentőgépkocsi vezetőként ill. '77-től garázmesterként dolgozott Nagykanizsa Mentőállomáson.)

KS: Mikor és hol született az édesapja?

SzGy: 1921 augusztusában született, Iharosban.

KS: A háború előtt mivel foglalkozott?

SzGy: Iskolába járt Budapesten. Először péknek tanult, utána megszerezte az autószerelői szakmát is.

KS: Hogy került Budapestre?

SzGy: Éltek ott akkoriban rokonaink. Náluk lakott.

KS: A háború alatt hol katonáskodott?

SzGy: Egy páncélos hadosztálynál motorkerékpáros futárként szolgált az orosz fronton. Ellőtték a karját, de sikerült megmenekülnie. Kassán a katonai kórházban négy vagy öt géppisztolygolyót operáltak ki a jobb alkarjából. Közvetlenül a háború után hazajött Iharosba, de az oroszok elfogták, és több társával együtt internáló táborba vitték. Több mint fél év múlva került újra haza.

KS: Hol helyezkedett el a háború után?

SzGy: Nagykanizsán a Gépgyárba vették fel autószerelőnek. Sokat emlegette, hogy ott kapott egy olyan kétnyelvű (orosz-magyar) igazolványt, hogy őt nem lehet sehol feltartóztatni, mert a Gépgyár megbízásából fontos küldetést teljesít. (Ez jól jött később, amikor az '56-os forradalmároknak élelmiszert vitt Budapestre.)

KS: Mikor került a mentőkhöz?

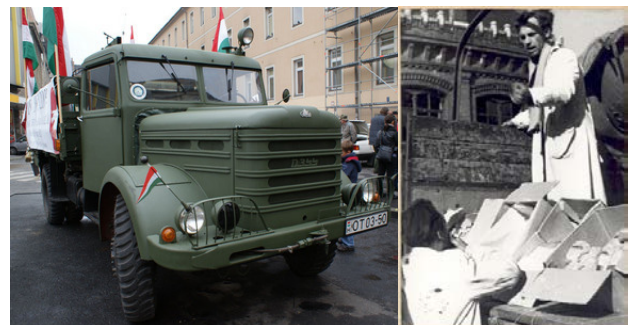
SzGy: 1948-ban, vagy '49-ben. De akkor a mentők Nagykanizsán még a Tűzoltóparancsnokság kötelékébe tartoztak. Emlékszem, emlegette a „Boros udvar” is annak kapcsán, hogy egy darabig ott volt a mentők telephelye. Kezdetben két kocsiuk volt, egy Fiat 1100-as és egy Dodge. Amikor apám odakerült, mindjárt ki is nevezték garázmesternek. Ezt a tisztséget egészen a nyugdíjazásáig (1977) viselte. (Pontosabban a '60-as évek közepéig ő volt a megyei garázmester. Amikor a megyei mentőközpont székhelyét áthelyezték Zalaegerszegre, akkor ő tanította be az új megyei garázmestert (Orbán Gyula), és onnantól kezdve már „csak” megbízott nagykanizsai garázmesterként dolgozott.) Kezdetektől a munkatársai voltak: Baksai József, Labricz Sándor, Kovács István, Krénusz László, Polai Károly.

KS: 1956-ban milyen események voltak?

SzGy: Amikor október 26-án az MDP székháznál a tüntető tömeg fegyvereket követelt, és a kivezényelt karhatalom tagjai a védtelen emberek közé lőttek, két halott, és sok sebesült lett. Apám úgy mesélte, hogy a Dodge mentővel ment ki a helyszínre Krénusz Laci gépkocsivezető és Labricz (akkor még Viola) Sanyi mentőápoló. Félve mentek. Állítólag olyan lövöldözés volt, hogy a mentőautó is kapott golyót. (A két mentős nem sérült meg.) Amikor bementek a székházba, a tömeg meggyanúsította őket, hogy az ávósokat menekítik ki. Amikor kihozták a sérülteket, a nép örjöngeni kezdett. De végül is sikerült mindenkit kórházba szállítani. Három kocsi összesen kilenc lőtt sérültet hozott be azon a napon, volt kint Kovács Pista és Jámbor Józsi bácsi is.

Más esemény is volt '56-ban. Apám a TEFU-tól (Teherfuvarozó Nemzeti Vállalat, az AKÖV, ill. a VOLÁN elődje) kölcsönkért 3 vagy 4 Csepel teherautót. Nagy országos felhívás volt, hogy a vidékiek gyűjtsenek élelmiszereket a fővárosiak számára. A Krénusz Lacival és még néhány sofőr ismerősével

összeálltak, és a szabadnapjukon élelmiszeradományokat szállítottak Budapestre a forradalmároknak. Krumplit vittek, füstölt húst, konzerveket, zsírt, baromfit, tojást, lisztet... Konvojban mentek. Apám ment elől. A vezetőfülke két oldalára egy-egy vöröskeresztes zászlót tűztek. A ponyvás plató oldalára pedig egy nagy vöröskeresztet festettek. Géppisztolyos orosz katonai alakulatok több ellenőrző ponton megállították őket. Nézték, hogy mit visznek. Adni kellett nekik egy kis pálinkát, konzerveket, cigarettát, és akkor mehettek tovább. (Jól jött apámnak a gépgyári igazolványa is.) Az adományokat a Markó utcai központi mentőállomásra vitték. Mesélte, hogy mutatóba, érdekességként hoztak haza néhány konzervet az amerikai adományokból. Ezekben a nagy konzervekben ömlesztve volt csokoládé, sajt, hús... Apám nevére sokáig emlékeztek ezzel a „mentőakcióval” kapcsolatban a Markó utcai központban.

Ilyen Csepel teherautókkal vitték az élelmiszeresgélyt 1956-ban Budapestre, jobb oldali képen az egyik szállítmány átvétele. (Fotók: www.tiszapihenes.hu, www.orszagalbum.hu, www.fszek.hu/56)

KS: Akkor már Nagykanizsán laktak?

SzGy: Először a Rózsa utcában laktunk, aztán a Semmelweis utcába költöztünk, pont a Krénusz Laciékkel szembe.

KS: Szokott-e mesélni otthon a mentőmunkáról a Gyula bácsi?

SzGy: Ő ritkán mesélt, de gyerekkoromban én nagyon sokat voltam bent a mentőállomáson. (Eleinte a környék egyetlen TV-je a kórházban volt. Innen a

mentőállomásról oda lehetett látni. Felálltunk az ablakpárkányra. és onnan néztük a meccset.) Mikor esténként, két kivonulás között a mentősök kiültek az udvari padra beszélgetni, sok érdekes történet lehetett hallani. Mesélték pl., hogy 1966-68-táján olyan nagy telek voltak, hogy embermagasságú hótorlaszok voltak a főutakon. Csak az UAZ terepjáróval lehetett megközelíteni pl. a Petőfi utcát. A mentősök hosszú szárú bőrcsizmában jártak...

Kovács István, Szigeti Gyula, ifj. Szigeti Gyula, Krénusz László, Jámbor József az '50-es évek közepén

KS: Mikor ment nyugdíjba az édesapja?

SzGy: 1977. április 1-jén. Aktív éveiben többször kapott sportteljesítményeiért (súlylökő volt), ill. kiváló munkájáért kitüntetések és jutalmakat. Édesapám nyugdíjba vonulása után én léptem az örökébe a garázmesteri poszton.

Magyar Lászlónéval, ill. mentős bulin Tóth Tiborral és Kománovics Józseffel

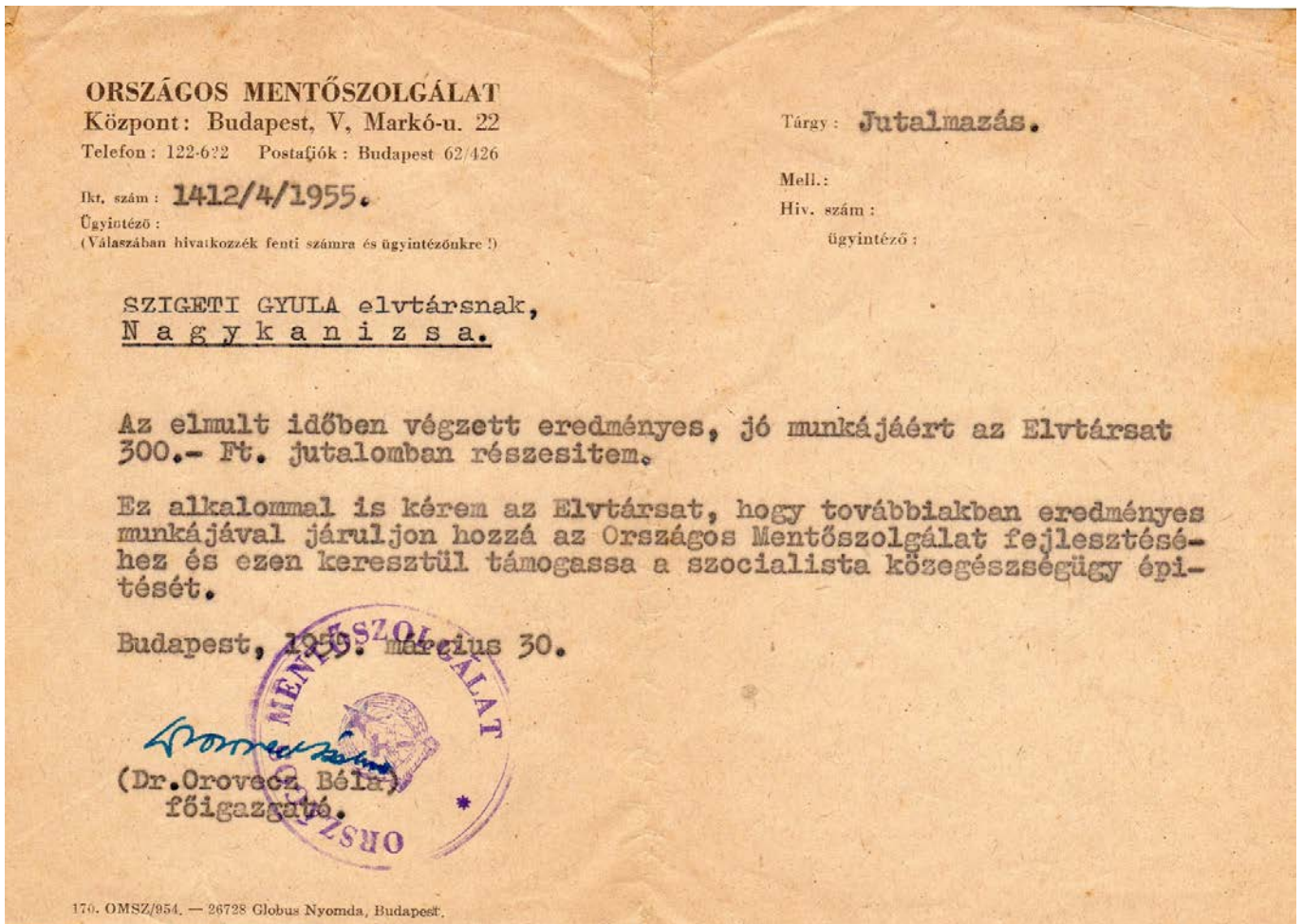

Phanomen mentővel az '50-es években. (Szigeti Gyula, Polai Károly, Németh János, Vass Károly, Krénusz László)

Zágon Ferencsel a mentőállomás udvarán és egy kiránduláson barátokkal

Országos Mentőszolgálat
Budapest, V., Markó u. 22.
1412/29/1957.

Tárgy: Megbízott garázmesteri külön-
pótlék és az ezzel kapcsolatos
munkafeladatok.

MENTŐÁLLOMÁS

N a g y k a n i z s a.

Értesítem, hogy Szigeti Gyula megbízott garázmester részére 1957. április hó 1-i hatállyal havi 180.-Ft. különpótlékot állapítok meg.

A megbízott garázmesteri munkafeladatokat összesítve az alábbiakat közlöm:
A megbízott garázmester köteles

- 1./ irányítani és ellenőrizni a mentőállomás valamennyi gépkocsijának javítási és karbantartási munkálatait, fontosabb és szakmailag nehezebb munkáknál közreműködni; biztosítani a gépkocsik üzemképességét és üzembiztonságát.
- 2./ Az állomáson lévő gépkocsik szerviz- napjait megállapítani és a házi szerviz, valamint az olajcserék idejében történő elvégzését ellenőrizni.
- 3./ A mentőállomáson lévő tartalék-üzemanyagot és kenőanyagokat, valamint a tartalék-alkatrészeket és anyagokat kezelni és nyilvántartani.
- 4./ A műszaki igényléseket összeállítani és aláírni telefonon történő igénylést, vagy javítás megbeszélését személyesen elintézni.
- 5./ Gondoskodni a műszaki cseredarabok és visszaruk elküldéséről.
- 6./ Karambolok, gépkocsi-sérülések, alkatrészek megrongálása, elvesztése, gumiköpeny-vászontörés stb. bejelentését ellenőrizni és véleményezni.
- 7./ Más mentőállomásról -szükség esetén berendelt- felülvizsgálatra vagy javításra jelentkező mentőgépkocsik műszaki átvizsgálását elvégezni, vagy javítását irányítani, esetleg közreműködni.
- 8./ A váltást /ha szolgálatba van/ ellenőrizni, a gépkocsivezetők által kitöltött "Napi revízió" lapokat, valamint a "Havi műszaki ellenőrzőlap" okat összegyűjteni és a Gondnok bajtársnak naponként, illetve a hó utolsó napján átadni.
- 9./ A gépkocsik törzskönyvében a gépkocsivezetők által bejegyzett adatokat ellenőrizni.
- 10./ A szolgálati beosztás elkészítésénél az Állomásvezető és Gondnok bajtársaknak segédkezni; a gépkocsivezetők javítással eltöltött túlóráit igazolni.
- 11./ A garázsban és műhelyben a rendet és tisztaságot ellenőrizni, a szerzőségeket havonként számbavenni.
- 12./ Az elvégzett és irányított javítási munkákról az Utmutató 162§-ában előírt "Munkanapló"-t vezetni és azt a tárgyhónapot követő hó 5-ig a Központba felterjeszteni. /Munkanapló be nem küldése esetén a külön pótlék a következő hónapra nem nyer kifizetést./

Felhívom, hogy a fentieket a megbízott garázmester, valamint a mentőállomás dolgozói előtt ismertesse és azok betartásáról saját hatáskörében gondoskodjék.

Felhívom továbbá a figyelmet arra, hogy a megbízott garázmester a külön pótlékban csakis a fenti feladatok maradéktalan elvégzése esetén részesülhet.

Budapest, 1957. május 3-án.

dr. Orovecz Béla sk.
főigazgató.

A másolat hitelével:

/dr. Berentés Ernő/
állomásvezető.

ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT
NAGYKANIZSAI MENTŐÁLLOMÁS

ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT
FŐIGAZGATÓSÁGA
Budapest V. Markó u.22.
Telefon: 122-622.

Jutalmazás.

1412/6-12/1969.

SZIGETI GYULA bajtársnak,
Nagykanizsa

A Munka Ünnepe, a proletár nemzetköziség napja alkalmából eddigi eredményes munkájának elismeréséül

400.- Ft

jutalomban részesítem.

Kivánom, hogy erőben, egészségben, további áldozatos munkával járuljon hozzá az Országos Mentőszolgálatra háruló feladatok maradéktalan végrehajtásához.

Budapest, 1968. április 30.

Bencze Béla
(Dr. Bencze Béla)
főigazgató

Szigeti Gyula a mentőállomás szolgálatvezetői asztalánál

KS: Mit szokott csinálni szabadidejében? Volt-e valamilyen hobbija?

SzGy: Tudja, mi mindig dolgoztunk. Édesapám minden nap 7h-17h-ig dolgozott az „ún” garázsmeisteri kocsin. (Tehát volt egy mentő, amelyikkel állandóan ő vonult ki. Eleinte a Fiat 1100-as, ez ment 90km/h-ás sebességgel is, később az egyik jobb állapotú Nysa.) Mikor letette a műszakot, mentünk a nagyszüleimhez segíteni Iharosba. Aztán édesapám nekiállt villát építeni Balatonmária-alsón. Ez eltartott vagy 7-8 évig. Amikor lebetegedtem, akkor én is vettem egy telket Balatonkeresztúr belterületén. Én is nekiálltam építkezni, apám rengeteget segített. Idő közben eladta az általa épített villát, és a pénzt nekem és a húgomnak adta. Sajnos nem sokáig élvezhette a nyugdíjas éveket. Hosszas betegeskedés után 1992 augusztusában halt meg. Az biztos, hogy kisgyerekként én nagyon felnéztem rá. Mindig csodáltam a mentősökben azt az önzetlen segíteni akarást. Szerettem volna én is minél előbb közéjük tartozni...

KS: Ön mikor született?

SzGy: 1950-ben születtem, Nagykanizsán.

KS: Mindjárt a mentőknél kezdett dolgozni?

SzGy: Nem. Miután megszereztem az autószerelői szakmát, egy autószerelvben kezdtem dolgozni. 1970-ben már-már úgy nézett ki, hogy felvesznek a Curgói Mentőállomásra, de az utolsó pillanatban telefonált a kaposvári garázsmeister, hogy a lengyel válság miatt nem küldtek új Nysákat, és elmarad a tervezett létszám-bővítés Curgón, emiatt csak Kaposváron tudnának alkalmazni. (Pedig már az albérletet is elintézttem.) Akkor volt nekem egy vezető beosztású rokonom a sörgyárban, aki szólt, hogy az egyik sofőrjük nyugdíjba ment, álljak be a helyére. Kapóra jött ez az ajánlat. A következő év szeptemberéig akkor egy évig a sörgyárban sofőrkedtem. Kaptam egy Warsawa Pickup típusú szolgálati autót, amit a gyárban leginkább anyagbeszerzésre használtak. Nagyon jó kis kocsin volt, jó helyem volt. De végső célként nekem akkor is a mentőzés lebegett a szemem előtt, így amikor egy év múlva (1971 szeptemberében) szóltak, hogy felvesznek a kanizsai men-

tőkhöz, én boldogan mentem. Emlékszem, leszólt a dr. Tóth Péter (a megyei főorvos), hogy egy hetes zalaegerszegi betanulás után már kezdhetem is a munkát apám mellett, Nagykanizsán! Nagyszerű érzés volt ez! Aztán amikor 1977-ben átvehettem tőle a garázsmeisterséget, az még nagyszerűbb volt!

Szigeti Gyula a megyei garázsmeisterségi pálcát Berentés főorvos halála után a zalaegerszegi Orbán Gyulának adta át. Nagykanizsán fia, ifj. Szigeti Gyula vette át a garázsmeisterséget 1977-től. (A fenti képen Orbán Gyulával)

Ifj. Szigeti Gyula az irodában és szerelés közben édesapjával és Ferencz Istvánnal

Németh Dénes, Labricz Sándor, Béli László, Kománovics József, Marton Ferenc, ifj. Szigeti Gyula a mentőállomás udvarán

KS: Mennyiben különbözött a garázmester munkája egy egyszerű mentőgépkocsivezető munkájától?

SzGy: Hát először is autószerelői végzettség kellett hozzá. A dr. Bencze Béla főigazgató kiegészítette a szolgálati óraszámomat 6 óra függetlenített szolgálattal. Egy hónapban 3 napot kellett kocsiznom, a többit bent töltöttem a mentőállomáson. A kocsik szemléit, műszakiztatását, javításait intéztem.

Nyugdíjas búcsúztatón Jakupánecz Gergely, Orbán Imre és Kovács Ferenc társaságában

KS: Sok volt a javítani való?

SzGy: 1970 decemberében Lengyelországban a gazdasági válság és az áremelések miatt sztrájkok, és

zavargások voltak. A gyárak jó darabig leálltak. Nem kaptunk új Nysákat, de az alkatrészellátás is akadozott. Abban az időben 120 ezer lefutott km után lecserélték újra a mentőket. A lengyel helyzet miatt volt olyan kocsi, amiben 180 ezer, vagy annál több km is volt már. Azokat az autókat szinte naponta fel kellett javítani. Hol a kuplungot kellett kicserélni, hol a differenciálmű romlott el... A rossz makadám utakon a kerekek is állandóan csapágyasak lettek... Állandóan szemléztünk, autót szereltünk. Szerencsére volt jó néhány autószerelő végzettségű munkatársam (pl. a Kománovics Józsi), akiket be tudtam vonni ebbe a munkába.

KS: Milyen volt akkor a légkör a mentőállomáson?

SzGy: Hát talán ennyi év távlatából már elmondhatom, hogy az akkori hangulathoz nagyban hozzá tartozott, hogy a Magyaré, az akkori gazdasági vezető megpróbált kicsit úgy viselkedni, mintha ő lenne az állomás egyszemélyi vezetője. Megtehetette ezt, mert a párt mögötte állt. (Eredetileg a vasúton volt takarítónő. Estin érettségizett, pártiskolába járt...) Akit szeretett, azt nem bántotta, de aki nem volt párttag, vagy nem volt szimpatikus neki, az félhetett tőle, hogy valamilyen indokkal megpróbálja majd „kigolyózni”. Akkoriban mi párttagok szervezetileg a Városi Pártbizottsághoz tartoztunk. (Később csatoltak bennünket a kórházhoz.) A Nagy Jóska (a Gál Róbert

helyettese) rendszeresen bejárt a mentőállomásra politikai előadásokat tartani. A Dombai Feri (az akkori párttitkárunk) szóvá tette, hogy a Nagy Jóska túl sokat jár be a Magyar né irodájába... Ebből aztán kirobbant egy vita, lejött a dr. Bencze Béla, a dr. Tóth Péter... Ez az ügy sokáig kellemetlen volt mindannyiunk számára...

KS: Volt valamilyen emlékezetes mentős esete?

SzGy: Akkoriban, mint említettem, nagyon nagy telek voltak. Zalaszentjakabra kellett mennünk szülönőért. Harckocsit kértünk a honvédségtől. A parancsnok mondta, hogy jól öltözzünk fel, mert a harckocsiban nem sok fűtés van... Ő (azt hiszem hadnagyi rangban volt) egy nagy szemüveget tett fel és az egész kivonulás alatt végig kint állt a toronyban. Amikor odaértünk a faluba, egy pillanatra hozzáért a szolgálati műbőr kabátom a harckocsi oldalához. Hát úgy hozzáfagyott, hogy alig tudtuk erőnek erejével leválasztani! De időben be tudtuk hozni a szülönőt. Nem szült meg út közben sem.

KS: Nehéz volt megválni a mentőzéstől?

SzGy: Hát nem akarok nagy szavakat mondani, de mikor az infarctusom miatt 1981-ben ott kellett hagynom a mentőzést, hát elsírtam magam. Mikor feljött a dr. Tóth Péter és a Szollár főorvos úr is az Intenzív osztályra, akkor már sejtettem, hogy ilyen beteg szívvel nem vállalhatom tovább a mentőzéssel járó stresszhelyzeteket. Nem nagyon akartam beletörödni ebbe. Mikor kiengedtek a kórházból, felhívtam a dr. Bencze Béla főigazgató urat, és kértem tőle egy időpontot. Mindjárt tudta, hogy miről van szó, hisz mikor rosszul lettem, ő éppen akkor itt volt Zalakaroson az Országos Természetjáró Találkozó miatt. Egyébként is mindent tudott mindenkiről. Brillións memóriája volt, és a fényképes nyilvántartás alapján a vidéki ellenőrzések alkalmával az ország összes mentődolgozóját a nevé n szólította. Akik persze ettől rendszerint teljesen megdöbbentek. Szóval felutaztam Budapestre. A főigazgató úr épp betegszabadságon volt... A helyettese, és a személyzeti vezető fogadott. Nagyon kedvesek voltak, kávéval kínáltak, és felajánlották, hogy legyenek teljes műszakban garázmester, de többé nem vonulhatok ki. 3500 Ft-ot ajánlottak. Hát én utána azon gondolkodtam, hogy így elesek a kivonuló pótléktól („hordágypénz”), a ruhapénztől, és ennyi pénzből nem tudom majd eltartani a családomat. Bementem a Mészáros Gyurihoz, felhívtuk a Főigazgatóságot, és – megköszönve a főnökség jóindulatát – felmondtam. Ez most így elmondva nagyon egyszerűnek tűnhet, de számomra nagyon nehéz döntés volt. Én, aki annyira vártam, hogy édesapám nyomdokán egyszer mentős lehessen, tíz év után azzal a gondolattal kellett, hogy szembe-süljek, hogy nincs tovább... Ott kellett hagynom egy összetartó csapatot, egy olyan munkahelyet, ahol a kisebb-nagyobb problémák ellenére is mindig családias légkörben éreztem magam... Nagyon nehéz volt.

Bognár nénivel és Szmodics Bélával, valamint Dombai Ferencsel

KS: Mi volt a folytatás?

SzGy: Nagyrécsén a TSZ-ben lettem műhelyfőnök. Itt dolgoztam a nyugdíjazásomig. A Szollár főorvos úr olyan rendes volt, hogy egyszer mentővel eljött megnézni, hogy milyen munkahelyem van. Kérdezte, hogy jól érzem-e magam a TSZ-ben? Hát persze, jó helyem volt, nem panaszkodtam, de a szívem mindig a mentőzéshez fog húzni... még ha beteg is!

KS: Köszönöm a beszélgetést, és a rengeteg ritka fényképet!

SzGy: Én is köszönöm, hogy megkerestek!

Nagykanizsa, 2012. február 26.

Dr. Szollár István főorvos

KS: Meséljen a gyerekkoráról!

Dr. SZI: 1945. október 21-én születtem Nagykanizsán, itt a szomszédban, a kórházban. Illene is rá emlékezni, mert állítólag én is ott voltam. Apám katonaeorvos volt, ide-oda helyezgették. Laktunk Baján, Pécsen... általános iskolába is ezekbe a városokba jártam, a befejezés viszont már Nagykanizsán történt. 1959-ben apámat leszerelték és visszaköltöztünk Kanizsára. 1972-ig városi tisztifőorvos és kórházigazgató lettem, majd amikor másodszor is infarktust kaptam, lemondott. Középiskolába is ide jártam, majd elkerültem Szegedre egyetemre. 1970. szeptember 5-én avattak orvosná, négy nap múlva itt dolgoztam a kórházban, a Sebészeten. Öt év múlva a Vasúton üzemorvoslásba kezdtem, közben sebészeti szakvizsgát tettem.

KS: Miért épp a sebészetet választotta?

Dr. SZI: (Itt idézzük Szollár főorvos úr önvallomását, melyet a 2012-ben megjelent In Memoriam Dr. Lázár Dezső c. kiadványban tett): *1968-ban lassan csordogált az élet. Nyári sebészeti gyakorlaton izzadtam, kampóvégen lógsz a műtőben, s nem emlékszem, hogy ezen üdítő ténykedés folytatása lett volna az életcélom. De aztán jött a világtörténelem! Moszkvai szocialista főguruk aggódva figyelték északi szomszédainkat, ahonnan a „Prágai tavasz” élénk szellője kezdte lobogtatni a „tábor” sarló-kalapácsos vezérszázlóját. Sőt, úgy érezték, hogy az a szellő az imperialisták-akkori szóhasználatnál „imprialisták” lábszagát teríti a szocialista gyöngyvirágos mezőre. Nos, emiatt gyorsan cselekedni kell, gyorsan küldjünk szagtalanító brigádokat. Az elhatározást tett követve, elindultak a szocialista erők elvtársi segélynyújtásra. Így történt, hogy a sebészeti gyakorlatom utolsó napján megdöbbenve vettem észre, hogy a doktorok egyáltalán nem angolosan – de harci öltözékben – távoztak. (Beleintegrálódtak a segítségnyújtás vágyától űzve a Magyar Néphadsereg Egészségügyi*

szolgálatába.) Én pedig egyedül maradtam 80-90 gyógyításra, s persze gyógyulásra váró beteggel. Szerencsére – leginkább a betegekére – ez az állapot nem tartott sokáig. Részben az első két napon „vendégművészeket” hívtam, majd szabadságát megszakítva Lázár főorvos úr is megérkezett. Nem igazán volt szokása, de akkor a kényszer rávitte, megnézett egy-két kórlapot a súlyosabb betegek kórelőzményének felderítésére. Szóvá is tette az általam körmölt dokumentumot lobogtatva: „Komám, az exsiccosis-t nem helyesen írtad!” Bennem egy világ kezdett összeomlani – nem az, amit a kollégák Csehszlovákiában támogattak – hanem a sajátom. Már majdnem el is pirultam, amikor az írásra nézve megláttam, hogy az nem az én kaparásom, hanem egy „besegítő Nagy Gyógyító” írása. Ezt azonnal közöltem is Lázár Főorvos Úrral, aki a latin helyesírás reformátoraira egyetlen rossz szót sem szólva – pedig mennyi méltatlan támadást kapott tőlük – nekem csak annyit mondott: Akkor jó! Hónapokkal később hazalátogatva az egyetemről apám azzal fogadott: „Hallom, te sebész akarsz lenni!” Később is többször hallottam, hogy még a nagyfokú szülői elfogultság ellenére sem tudtak legalább minimális értelmet felfedezni a képeimen, annyira meglepődtem. Apám folytatta: „Lázár Dezső azt mondta, ha végzel szívesen lát a sebészeti osztályán.” Egy pillanat alatt végigfutott bennem az önként vállalt 10 nap a műtőben, esetleg valami nagyfokú manualitást is felfedezett szerény személyemben. Aztán apám folytatta: „Dezső elmondta, hogy te legalább le tudad helyesen írni az exsiccosis-t.” Így lettem sebész – örök hála gimnáziumi latin tanáromnak. Viszont nemcsak sebész, de orvos, önálló munkára egyedül is képes orvos Lázár Dezső Főorvos Úrnak köszönhetően lettem.

KS: Mikor került a mentőkhöz?

Dr. SZI: 1976. július 15-én kezdtem dolgozni a mentőknél. Szabó Csaba is fontolgatta, hogy ide jön, de inkább elment Líbiába.

KS: Milyen volt akkor a mentőállomás?

Dr. SZI: Akkor egy egészen más világ volt! Tudomásul kell venni, hogy az technikailag egy furcsán kezdetleges, de mindemellét egy nagyon jól szervezett és nagyon jól kihasznált világ volt. Berentés főorvos és Dankó főorvos voltak az elődeim. A felszereltség csak annyi volt, amennyit Dombai Feri az akkor regnáló mentőtiszt innen-onnan kapott, összegyűjtögetett egy orvosi táskába, ami hasonlított is egy orvosi táskához, hiszen szakadt volt és nagy, sok mindent lehetett beletenni. Esetkocsi még kijelölve sem volt. Ha hármat csöngettek, akkor én az éppen soros kocsihoz szálltam fel ezzel a meglehetősen puritán egyszerűségű felszereléssel és megpróbáltunk ott mindenféle hókuszpókuszokat csinálni. Az újraélesztés mindig is az időről és emberről fog szólni, nem az óriási technikai felszereltségről.

Volt is pár emlékezetes. Király Jóska esete volt, kihívták egy rosszul levő nőhöz ide a Rozgonyi-Eötvös

tér sarkára, akinek nem lett volna nagy baja, ha az emberi jó szándék nem lép közbe. Rosszul lett, na bumm! „Csak kicsit csúnyán fekszik a földön, támasszuk csak fel a fejét a járdaszegélyhez!” Ezzel megtörték a légutakat, azonnal nem kapott levegőt, meg is halt. Jóska a helyszínen és a kórházig érve még egyszer újraélesztette, később még ott is néhányszor eljátszották ezt. Akkor túlélte, de mozaikosan maradt meg az agya, bizonyos kérdésekre mindig betű szerint ugyanazt a választ tudta adni. Egyszer összeszámoltam és tényleg, amit leírnak, az újraélesztések 16-17 százaléka sikeres volt!

1976-tól '79-ig tartott az az időszak, amikor egy kocsit esetkocsivá tudtunk kinevezni. Ugyanaz volt, mint előtte, csak nevet kapott. Aztán 1980-ban ez a Nysa kapott szekrényeket, fiókokat. A felszerelés..! Gyógyszerek, vákuum-matrac, ami már akkor is öreg és repedezett volt, O2 palack, sínek... 1981-ben ment tönkre az oscilloscop, kinyíftam. Visszaküldtük Pestre, ahonnan azonnal felhívtak, amint odaért. Nekem szegezték a kérdést: „Ezt hogyan csináltam?” Elmondtam: „elöveltük, még fel sem tudtuk tenni a betegre, mert nem működött.” Nem az volt a lényeg, hanem hogyan csináltuk, hogy eddig működőképes volt? Az volt a helyzet ugyanis, hogy ezekben a fiókokban ütődött jobbra-balra és nem pont arra lettek kitalálva, hogy verjük őket. 1978-ban aztán lassan adogattak ezt-azt. Volt egy nagy HELIGE defibrillátorunk, aminek az akkuja kb. hét kilós lehetett, de nem ez volt a fő probléma, mert fiatalok voltunk, mit nekünk ez a hét kiló! Nyomatott áramköre volt és az alaplap könnyen megnyomódott, szakadás jelent meg és máris működésképtelen lett. Egyszer őrzöngtem, mert egy III. fokú A-V bloknál kellett volna a pacemaker része és nem működött. Dühömben rácsaptam egyet és azonnal észhez tért, elindult. Valahol a miháldi hegyen egy 60 év körüli férfihez hívtak bennünket, aki feküdt az ágyon és alig hallhatóan mondta, hogy nem tud mozdulni, de beszélni sem... 60-as tenziója volt, meg 32-35-ös ritmusa... aztán bejöttünk, átadtuk a beteget. Én meg nekiálltam, szétszedtem a defit, ami szigorúan tilos volt, de végiggondoltam, ha most elküldjük Pestre, három hétig minimum nem látjuk! Addig-addig piszkáltam, míg láttam, hogy az alaplap egyik feltámasztása alá összehajtogatott papírcsíkot téve tökéletesen működött. Így is adtam vissza, elmeséltem a történetet és az akkori főápoló hüledezett, hogy hogy mertem szétszedni, amikor az tilos! Hát én sem örültem volna, ha odavág az a 280 joule, egy ideig rázhattam volna a kezem.

1982 tavaszán az akkori egészségügyi kormányzat elérte, hogy minden megyeszékhely kapott egy Mercedes roham-kocsit. Ám az akkori főigazgatónak én voltam az egyik kedvence, lévén ő is sebész. Én akkor szakvizsgáztam, amolyan fejkargatásos szakvizsgám volt, már mint, hogy milyen okos voltam... ezt nem is a saját főorvosom, hanem az országos

anaesthesziológia feje, Jakab papa mondta, mert olyan tételt húztam, ami az ő szíve csücske téma volt és a végén már együtt mondtuk, mert nem bírta ki, hogy ő nem tud beszélni.

Szóval mi is kaptunk egy 408-as oldalszámú Mercit, teljesen oda voltunk! Ez egy kis motor volt, viszonylag nagy kaszni, nem is volt olyan túl modern már, 130-140-et azért elment.

1985-ben Kádár helyettesének nyújtottunk segítő jobbot a Mercink segítségével. (Németh Károly 1985-87-ig az MSZMP főtitkár-helyettese, majd 1987-ben Losonczy Pál utódjaként megválasztották a „Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa” elnökévé.) Németh Pákáról származott, a rokonság jó része itt élt. Sógornője, aki a nyomdában segédmunkásként dolgozott kapott egy infarktust. Nagyon súlyos beteg volt, fel kellett vinni Pestre. Mindez április 4-én történt, tudni kell, hogy ezen a jeles napon a hazánkban ideiglenesen tartózkodó hős szovjet csapatok megtiltották a mindenféle repülést. Csak a nemzetközi járatok mehettek, még a mentőhelikopter sem kaphatott felszállási engedélyt. Felhívott az akkori főigazgató, kiadta a feladatot, hogy a nőt fel kell szállítanunk a Kardiológiai Intézetbe. Betegátadás után pedig értesítsük őt. Bencze főigazgatónak Tahitótfaluban volt nyaralója, ő ott töltötte az ünnepet, ám nem volt telefon. A hírlánc akkor úgy működött, hogy vagy nagyot ordítottak, vagy a Markó utcában Salgó bajtárs beült a Volgába, kipöfögött Tahiba és szólt neki. A kanizsai kórházból 8 óra 2 perckor, vagy 4 perckor – nem emlékszem pontosan – indultunk, 10 órakor pedig a központ szolgálatvezető főorvosának csörgött a telefonja, közöltem, hogy a beteget átadtuk. Ehhez persze hozzátartozik, hogy Pesten nem volt forgalom, és a Kardiológiai Intézet sem várt ölbe tett kézzel, a portás nyitott ajtó mellett álldogált, a lift mellett ott állt egy beteghordó gyerek, nehogy valaki elvigye, azonnal jött Keltai docens a beteget átvenni, annyira tudták, hogy érkezni fogunk teljes körű ellátás után. Szó szerint így volt, mert Jakupánecz Gergely jött velem, aki perfekt horvát nyelvű és jól el tudott beszélgetni a beteggel, aki szintén horvátul jobban tudott beszélni. Mi pedig délután egykor már itthon is voltunk. Ez jellemző volt az akkori, nem is annyira puha diktatúrára, hogy az ország második embere nem tudta elintézni, hogy a tilalom ellenére felszálljon a mentőhelikopter.

KS: Milyen más emlékezetes esetek voltak?

Dr. SZI: 1984-ben már volt ROHAM KOCSI, amit csak szerelők vezethettek. Zalaszabar környékén volt egy honvédségi baleset. Elaludt a sofőr... Tizennégy sérült és a helyszínen három halott lett az eredmény. Váltás környékén történt, bent volt mindkét műszak, mind a hat autóval ki tudtunk menni, el tudtunk hozni mindenkit.

A szentgyörgyi elágazóban 1988-ban volt egy tömeges baleset. Holland turistabusz Kanizsa fele jött, egy német BMW oldalba kapta őket. A helyszínen

négy halott, harminc körüli sérült volt, az autó vezetője könnyebb sérülésekkel megúsza. Közös mentés volt, Keszthely, Marcali, Kaposvár és mi mentünk, láttuk el és vittük a sérülteket, jött a mentőhelikopter is. Dr. Szerémy lett a kárhely parancsnok, nagyjából egy óra alatt felszámoltuk a helyszínt.

A másik 2000 körül Bocskánál volt. Kisbusz vitte haza a dolgozókat és ütköztek a szemben levő sávból az előzőtt teherautó hátsó kerekének nekiment BMW-vel. Ott két halott és jó néhány sérült volt.

Egyszer volt olyan mentőbaleset, aminek részese voltam. Egerszegre vittünk beteget, megkülönböztető jelzéssel mentünk, aztán a kilimáni elágazóban a toloajtónak ugrott egy Trabis. Nem történt személyi sérülés. Kérdeztük a jóembert, hogy még mi kellett volna a tilinkó-málíkon kívül, hogy észrevegyen bennünket? Mondta, hogy már elég régen várt a keresztesdésnél, egyszer csak megunt és elengedte magát. Pont nekünk!

A szülésekből kimaradtam, de Keszthelyen mégis csak belekerültem egybe, meg is gyanúsítottak, hogy szülész vagyok... mondtam, hogy „Nem, nem, csak elbambultam!”

Egy érdekes történet. Egy csípős novemberi napon továbbképzést tartottam Veszprémben a házi orvosoknak. Többszöri átszállással mentővel hoztak haza, délután három óra körül értem Nagykanizsára, a mentőállomásra. A szolgálatvezető valamiért kiment, amikor csörgött a telefon. Felvettem. Egy 17 éves cigány fiú telefonált, hogy a 16 éves élettársa magára hagyta őt a három hetes kisbabájukkal. Most mi lesz, mert az anyatejes kicsit ő nem tudja etetni. Mire megkérdeztem volna tőle, hogy mégis hova kellene mennünk, letette a telefont. Nyomozni kezdtünk, hogy honnan telefonálhatott. Felhívtuk a zalakomári, a garabonci, a nagyradai postahivatalt. Akkoriban falun csak a postáról lehetett telefonálni. Szerencsénkre a nagyradai postáról megerősítették, hogy onnan történt a hívás, de a postáskisasszony nem ismerte a telefonálót... Kimentünk a Jámbor Józsi-val, elindultunk megkeresni az ifjú apukát. A garabonci faluvégen egy nagy házban laktak akkor a cigányok. Egy koszos, keresztbe álló szemű lányt kérdeztünk ott, aki elmondta ott, hogy ismeri a férfit. Mondtuk neki, hogy jöjjön velünk és mutassa meg, hol lakik a férfi. „Hát én ismerem! De nem megyek magikkal! – Miért nem? Hát mert megbánsnak!”... „Na, pont te kellesz nekünk!” – gondoltuk, és továbbmentünk Nagyradára, a Dózsa utcába. Ott valami furcsa „divat” szerint az összes cigányasszony derékig meztelenül mászkált. Olyan putriban laktak, hogy egy kis lyukon négykézláb kellett lemászni. Láttunk ott egy teljesen meztelen kis purdét, aki alig tíz centire a tüztől játszadozott... Végül egy teljesen jó állapotú családi házban akadunk rá a segítségünket kérő fiatalemberre. Addigra már a párja is „hazatalált” és elnézést kértek, amiért mentőt hívtak... „Hát te szerencsétlen, miért nem mondtad meg a

címet?” – kérdeztem. – „Mer láttam, hogy éppen akkor jön hazafele jaz asszony!”

Amit mások meséltek. A Baksai Józsi egy betegszállítás kapcsán Murarátka közelében WC-re akart menni. Alkonyat volt már, a falu végén megálltak a mentővel, Baksai meg bement, leguggolt a kukoricásban. Láta ezt a kertből a tulajdonos, azt gondolta, jól megréfálja a mentősöket. Gyorsan fehér lepedőt terített magára és nagy huhogva, futva közelített a nagydolgát végző Baksaihoz. Na, több se kellett a Józsinak! Dolga végezetlenül, félig letolt nadrággal menekült ki a kukoricából. Beugrott a mentőbe és „Te meneküljünk komám, mert jönnek a kísértetek!” – felkiáltással elviharzott a helyszínről.

Milávecz Laci a Szigetivel egyszer Borsfa határában találtak egy óriási agancsú szarvasbikával. A bika közvetlenül a mentő szélvédője előtt ugrott át az úton. Agancsáról a füves, zöld csekmet ráakadt a mentő szirénájára... kis híja volt a tragédiának. Úgy meg voltak ijedve, hogy egy darabig nem is tudtak továbbmenni.

Császár Albert temetésén 1990-ben. (Ruskó Tibor, dr. Szollár István, Andrasek Mátyás, Márton László, Bozsok János, Tanai János)

Az esetek egyébként nem nagyon maradnak meg, mert a munka az munka, a feladatot meg kell oldani, a beteget ellátni.

KS: Volt-e valamilyen nem betegellátással kapcsolatos, emlékezetes dolog?

Dr. SZI: Igen, a legszebb emlékem! A barackfa alatt ücsörögtem az árnyékban és egy őzbak fejét tisztogattam vadászéssel. Jöttek a pestiek, akik már néhányszor megfordultak nálunk, lévén távolsági kocsin dolgoztak. Látták mit ügködöm és jó hangosan köszöntöttek: „Jó étvágyat főorvos úr!” Na, azt a hahotázást, ami akkor volt, egyhamar nem felejtí el az ember!

KS: Kicsit kanyarodjunk vissza. Milyen volt a mentőállomás régen?

Dr. SZI: Amikor ide kerültem, a kijárat már a Bagolai sor fele nézett. Az épület két tagból állt, nekem egy cső alakú kis szobám volt. Szép fák voltak, a biciklitárolónál egy kisajtó volt, ott tudtunk átmenni a kórházba.

KS: Milyen gyakran tartottak továbbképzéseket?

Dr. SZI: Kötelező tematika szerint havonta tartottunk továbbképzéseket, év végén pedig vizsgáztunk. Emlékszem olyan évre, amikor volt olyan megye, ahol senki sem ment át... Nagykanizsán viszont senki nem bukott meg! Begyakoroltuk a fogásokat, és szépen meg is tudtuk csinálni. Az volt a titok, hogy meg kellett tanítani és kész.

Tóth főorvossal jó volt a viszonyunk. A Pártba nem kellett belépnem, egyszer megkérdezték a véleményemet és aztán már nem is akarták, hogy belépjek. A mentőállomáson működött a szervezet, de nekik meg biztosan ez volt a dolguk.

Munkaértekezlet 2005-ben, Kovács József nyugdíjba vonulásakor. (Ténai Péter, dr. Szollár István, Kovács József, Tanai János, Beledi István, Vincze Imre, dr. Puskás Tivadar)

KS: Mikor kezdődtek a nyugdíjas évek és mi történt azóta?

Dr. SZI: 2005. október 21-én mentem nyugdíjba. Nincsenek nosztalgikus fellángolásaim. Le tudtam zárni a dolgaimat. Egy nyugdíjasnak mindenki programot csinál... „Te úgyis ráérsz..!” Van egy öt éves kislány unokám és négy kutya. Aztán a vadász és horgász szenvedélyemnek élek. Bár a szenvedély a korral megzabolázódik...

Szabó Istvánnal a pötrétei halastónál 1993-ban

KS: Köszönöm a beszélgetést!

Dr. SZI: Én is köszönöm!

Tanai János mentőtiszt

KS: Mikor lettél mentős?

TJ: 1985-ben érettségiztem Nagykanizsán a Landler Jenő Eü. Szakközépiskolában. Általános ápoló és asszisztens végzettséget szereztem. Egy hét múlva (1985. július 1-én) már a mentőállomáson dolgoztam.

KS: Mindig mentős akartál lenni?

TJ: Mindig nem... Láttam egyszer az utcán, hogy hogyan dolgoznak a mentősök. Aztán az iskolai évek alatt, másodéves koromban ide kértem magam gyakorlatra. (Csak külön főigazgatói engedéllyel lehetett akkoriban a mentőkhöz eü. szakközépiskolásoknak gyakorlatra jönni.) Akkor döntöttem el véglegesen, hogy ide szeretnék jönni dolgozni. Szerencsém is volt, mert abban az évben ment nyugdíjba a Kovács Pista bácsi, így az ő helyére be tudtam kerülni a mentőállomásra.

KS: Hogy emlékszel vissza az akkori munkatársaidra?

TJ: Varga Zoli volt a garázmester, Dombai Feri bácsi volt a főápoló, Szollár főorvos úr volt az állomásvezető. Gazdasági vezető Mészáros Gyuri volt, őt a betegsége miatt 1990-ben, mikor visszajöttem a katonaságtól, Bévárdi Gyuláné váltotta. A Ferencz Pista bácsi felesége adatrögzítőként dolgozott itt 4 órában. Horváth Józsefné (Gizike) volt a takarítónő. Idős generáció volt. (Bánfalvi Laci bácsi, Orbán Imre bácsi...) Sokan nagyon rendesek voltak velem, pl. Beke Gábor, Horváth Róbert, Simon József ápolók. Ők messzemenőkig támogattak, segítettek. Azonban az idősebbek között volt egy amolyan „kaszárnyaszellem”, sokat ugratták egymást és engem is.

KS: Működtek az ún. „kocsi brigádok”?

TJ: Igen, a piros ESET brigádon kívül három 24 órás brigád működött. Ezek közül a „legtisztább, legrendesebb” brigád a zöld volt, ennek vezetője Jakupáncz Gergely volt. A fekete volt a „legrendetlenebb” (persze képletesen). Nappal hat kocsi dolgozott, éjszaka három. Éjszaka és hétvégén nem volt esetkocsi. A Mercedes rendszámára mai napig emlékszem: MA 94-61. Négy Nysa mentő futott még és egy terepjáró UAZ. Az autók többnyire az udvarról indultak. Nagy élmény volt télen a hideg Nysa mentőbe beülni! Jól jöttek a vastag vattás kabátok.

Császár Albert temetésén 1990-ben. (Mózes János, Simon József, Horváth Ferenc, Tanai János, Antal István, Marton Ferenc, Bozsok János.)

KS: Mikor lettél mentő szakápoló?

TJ: Nem volt olyan szerencsém, hogy mindjárt beiskoláztak volna. Először még innen, a mentőktől bevonultam 18 hónapra katonának. 1990-ben, amint leszereltem, abban az évben indult a mentőszakápoló képzés Zalaegerszegen.

Mentősnap 1993-ban. (Andrasek Mátyás, Horváth Ferenc, Tanai János, Salamon Ferenc, Simon József)

KS: Milyen felszerelés volt a mentőben?

TJ: Az esetkocsit kivéve minden mentőben egyszékes felszerelés volt. Alumínium mentőláda gyógyszerekkel, kötszerekkel. Takarók, lepedők, hordágy, hord-

szék, Cramer-sínek, vákuum matrac, pneumatikus sínek, kényszeröv, ágytál, hánytál, szülészeti csomag, babazsák (pelenkákkal, babaruhákkal), villanylámpa, Storno rádió. Az ESET kocsiiban volt egy Drager-típusú lélegeztető gép, MC3-as, ún. „szkópos” EKG monitor, amit közvetlenül a beteg mellkasára kellett helyezni és nem nyomtatott papírt. Kijelzőjét napos időben nehezen lehetett látni. Egy nagy narancssárga, talán Servocard típusú defibrillátorunk volt. Továbbá volt a nagykanizsai Roham-kocsiiban egy steril, sebészeti eszközöket tartalmazó doboz.

KS: Mindenki dolgozhatott az esetkocsin?

TJ: Nem, ez a piros brigád privilégiuma volt, közéjük elég nehéz volt bekerülni. Szolgálatvezetést is előbb csinálhattam. Miután idekerültem 2-3 évnek kellett eltelnie, mire az esetkocsira beosztottak.

2005-ös munkaértekezlet. (Kovács József, Tanai János, dr. Puskás Tivadar, Beledi István, Vincze Imre)

KS: Most a Nagykanizsai Mentállomás állomásvezető mentőtisztje vagy. Mióta töltöd be ezt a tisztséget?

TJ: 2005. július 1-től. Szollár főorvos úr nyugdíjba vonulása után kiírtak egy pályázatot, ezt megpályáztam és elnyertem. Akkor, pár éven belül sokan mentek nyugdíjba a régi csapatból: Antal István, Zuggó Tibor, Ruskó Tibor, Bozsok János, Horváth Attila, Horváth Ferenc, Kovács Ferenc, Mátrai Tibor, Jakupáncz Gergely. Az OMSZ vezetésében is változások történtek, új főigazgatót neveztek ki dr. Takács Zoltán személyében. A gazdasági vezetői állások permállomásokon rövidesen megszűntek. Ugyanebben az időszakban kezdték a szolgálatvezetést is központosítani. A megyei irányítócsoportok (MICS) létszámfejlesztésével és az új rádióhálózat (TETRA) kiépítésével párhuzamosan megszűntették a kisebb állomásokon a telefonos szolgálatvezetést. Nagykanizsán is ez történt. Ez azt jelenti, hogy a segélykérő hívások Zalaegerszegrre futnak be, és ha az utolsó kanizsai kocsi is elhagyta az állomást, akkor az épületet kulcsra zárjuk.

2005-ben Kovács József, dr. Vági Hedvig, Horváth Józsefné, dr. Szollár István és dr. Puskás Tivadar társaságában.

KS: Most kanyarodjunk egy kicsit vissza. A mentőtiszti főiskolát mikor végezted?

TJ: 2000-ben államvizsgáztam Budapesten a Hajnal Imre Egészségtudományi Egyetem Mentőtiszti szakán. Ugyanebben az évben született meg harmadik gyermekem, Tamás.

KS: Arra emlékszem, hogy előtte sokat hezitáltál, hogy belevágj-e a továbbtanulásba...

TJ: Hát igen. A családot, a gyermeknevelést elég nehéz volt összeegyeztetni az iskolába járással. Sokat köszönhetek ezen a téren feleségemnek, családomnak, akik mindvégig mellettem álltak és segítettek. 15 évig voltam mentőápoló a főiskola előtt és tényleg sokat gondolkodtam, hogy menjek-e, vagy sem. Parti Pisti beszélt rá. Ő mindig ösztönzött és unszolt. Sőt, a főiskola alatt többször ki is kérdezett pl. oxylógiából és anatómiából. Aztán most visszagondolva még szerencsém is volt, hogy belevágtam és a szakma nagy öregjeitől tanulhattam. Dr. Bencze Béla tanította az anatómiát, dr. Göbl Gábor a gyógyszer-tant, dr. Szegeczky Dezső bácsi tanította a gyermekgyógyászatot.

KS: Most beszéljünk teljesen másról. Te hogy emlékszel az mentőállomás átépítésére?

TJ: 1989-90-ben több mint egy évig tartott az átépítés. A kórházi irattár épületében voltunk addig átmenetileg elhelyezve. Ott egy nagy közös helyiségben volt minden: iroda, öltöző, hálólhelyiség. Ping-pong asztalunk is volt, nagy meccseket vívtunk. Egy konténert is hoztak az udvar végébe, abba volt betelepítve a szolgálatvezetői helyiség. A régi két épületről csak annyit, hogy a köztük levő térségben az udvaron a fedett kerékpár-tároló, a lengőteke, a pad és a gyümölcsfák mellett volt egy beton pingpongasztalunk. Itt nyáron, amikor nagy meleg volt gyakran kinn aludt a Horváth Robi (amikor a többiek kizavarták a hálóból a horkolása miatt).

KS: Hogy néz ki ma a mentőállomás?

TJ: Az átépítést követően egy nagy emeletes épületünk lett. A földszinten kapott helyet a tágas nappali tartózkodó, a hálólhelyiség, a tartalék akkumulátor szoba, a szerszámraktár, a konyha, a WC és a különböző irodák (állomásvezetői, mentőtiszti, garázs-mesteri, szolgálatvezetői). A konyhába nemrég nagy büszkeségünkre a marcali kórház gyermekosztályának nagylelkű osztályvezető főorvosa (dr. Ahmad Al Banna) egy gyönyörű olasz konyhabútort adományozott. Bárdosi Gábor nagykanizsai lakostól pedig egy új gáztűzhelyt kaptunk ajándékba. Az emeleten az öltözőt, az irattárat, az eü.- és a textilraktárat, egy takarítós helyiséget és egy szerény berendezésű vendégszobát találunk. Négy garázsunk van, az egyikben fertőtlenítő helyiséggel.

KS: Beszélj kicsit a jelenlegi mentőautókról!

TJ: Négy autóval dolgozunk nappal és kettő fut-éjszaka. Mercedes esetkocsink van, Ford típusú az ún. KIM egység és két Toyota „sima” kocsink fut. (Egyik 8-16h-ig, másik 7-19h-ig.) 1994 táján lecserélték az UAZ terepjárónkat is egy Mitsubishi négykerék-meghajtásos japán erőgépre (egyszer pl. egy lábsérültért derékig erő hóban felment az újudvari sífelvonó lejtőjén). Sajnos ez a Mitsubishi egy szerencsétlen balesetben rövidesen totálkáros lett. 1998. február 6-án Nagykanizsáról Zalaegerszegre betegszállítást végeztek vele. Hahót és Alsófakos-pusztá között kikanyarodott a 74-es útra eléjük egy utánfutót húzó személygépkocsi. Az utánfutó leakadt, a mentő alá gurult, aminek következtében a Mitsubishi felborult két beteggel és a benne ülő mentős bajtársakkal együtt. Mindannyian megsérültek, a betegek könnyebben, Bíró Lajos gépkocsivezetőnek meg kellett operálni a lábát és a fülét, S. Horváth László ápoló gerinc és térd sérülést szenvedett és agyrázkódást kapott. Szívszorító volt hallani amikor S. Horváth László kétségbeesetten beleszólt a rádióba: „Felborultunk, küldjétek már valakit!”

KS: Milyen a kocsik felszereltsége?

TJ: A „sima” mentőkocsikban nagyjából egységes a felszerelés. A szokásos „hordágy, hordszék, ágytál, hánytál”-on kívül törhetetlen anyagból készült mentőládáink vannak, amik tartalmazzák a sebellátáshoz és a légútbiztosításhoz szükséges alapvető kötszereket, ill. mentéstechnikai eszközöket. Szülészeti csomagot is találunk benne. Beszereztünk minden autóba orvosi táskákat, amikbe a napi gyakorisággal használt műszereket és gyógyszereket tettük. Az autókban van O2, Nitralgin palack, törések rögzítéséhez többféle sínkészlet (pneumatikus sín, vákuum sín, nyakrögzítő gallérok és vákuum matrac). Lifepak 500-as defibrillátor. A KIM kocsiban a fentiekén kívül van egy LIFEPAK 1000-es félautomata defibrillátor, lapáthordágy, Laerdal motoros szívó, intraosseális tű- és fúrókészlet. Az esetkocsi szinte egy kis mozgó intenzív osztály, OXYLOG 3000 lélegeztetőgéppel, LIFEPAK 12 monitorral, LSU

professzionális szívóval, KED mellénnyel, CARDY EKG-val, gyermek és felnőtt újraélesztő táskával, égési kötszercsomaggal, Binz-Stollenwerh hordágygal...

A Főnök takarít, aztán felveszi a „világítós” kabátját...

KS: Milyen összetételű ma az állomás személyi állománya?

TJ: 13 mentőápoló, 13 gépkocsivezető, 4 mentőtiszt és 1 részállású orvos dolgozik az állomáson. Főállású orvosunk Szollár főorvos nyugdíjba vonulása óta (2005) nincs. 2011 tavaszán emiatt a Nagykanizsai Mentőállomás vissza lett minősítve Rohamkocsis állomásból esetkocsis állomássá. Dolgozóink zöme a fiatalabb 30-as, 40-es korosztályból való. A gépkocsivezetők kivétel nélkül PÁV 1. vizsgával rendelkeznek, ezt 5 évente meg kell újítaniuk. A szakképzett ápolók megnevezését néhány éve a korábbi „mentőszakápoló” titulusból átkeresztelték „mentőápoló”-ra. Az állomáson minden ápoló szakképzett, közülük néhányan főiskolára járó mentőtiszt-hallgatók. 2008-ban a KIM (Kiemelt Mentő Egység)

képzés kapcsán dolgozóink fele OKJ-s KIM képesítést szerzett. Az embereink többsége sajnos a kevés fizetését valamilyen másodállással kell, hogy kiegészítse. Fuvaroznak, beteget szállítanak, zenélnek, kórházi ápolóskodnak, állatot tartanak, fenyőznek, méhészkednek...

Továbbképzésen Zalakaroson, ill. irodájában a mentőállomáson

KS: Szerinted milyen típusú esetek dominálnak Nagykanizsa környékén?

TJ: Az elmúlt évben több, mint 5000 esetet láttunk el. A szív-érrendszeri betegségek dominálnak, főleg ami minket érint szekunder transzport szempontjából is, a szívinfarktus és az akut koronária szindróma (közel van a Szívcentrum Zalaegerszegen, ide szinte naponta viszünk őrzött szállítással szívbetegeket). Korábban azt ígérték, hogy a kórháznak lesz egy őrzött szállításokra specializálódott kiemelt mentőkocsija, de ez nem valósult meg. Így a mi esetkocsink ilyen szállítások kapcsán gyakran van távol Nagykanizsától. Nagy számú STROKE-os beteget is ellátunk (STROKE=agyér katasztrófa). Az agyi érrelmeszesedés és a hipertónia talaján kialakuló különböző agyi vérellátási zavarok nagy számban jelen vannak a környékünkön. Erről nemrég hallottam egy előadást a zalaegerszegi kórház ideggyógyászati osztályának főorvosától. Az ő adatai szerint Zala megyében a STROKE-os betegek száma kiemelkedően magas a többi országrészhez képest. A balesetek száma is jelentős, mellettünk fut az autópálya. A tornyiszentmiklósi vitatott beszűkülő autópálya szakaszon az utóbbi években tucatnyinál több halálos autóbaleset volt. Sajnos a kanizsai kórházban nincs szív- és mellkas sebészet, vagy koponya-

agysebészet, MR vizsgálati lehetőség is legközelebb csak Zalaegerszegen van. Nem is olyan régen, még kb. 20 évvel ezelőtt is szinte ismeretlen volt az a fogalom, hogy „hajléktalan”. Nem volt ennyi magára hagyott, szociális problémákkal küzdő idős ember és nem volt ennyi daganatos beteg sem. Szezonális jellegű betegségek is vannak. A gyümölcsfák virágzása, ill. a gyümölcserés idején gyakoriak a méh és darázs-csípések okozta allergiás reakciók. Szőlőszüretkor még mindig találkozunk mustgáz-mérgezőssel. A fűtési szezon beindulásakor gyakori a szénmonoxid mérgezés. Karácsony környékén sok az öngyilkos-jelölt gyógyszermérgezett. A hideg és meleg front megviseli a szív- és érrendszeri betegségben szenvedőket.

KS: Van-e olyan eset, amit szívesen elmesélnél?

TJ: Egy újraélesztést említenék. Nagykanizsán volt, a Takarékcsoport utcában. A bejelentés felnőtt újraélesztésről szólt. Ehhez képest egy négy éves kislányt találtunk (ő volt az a szívbeteg kislány, Alizka, akit a motoros mentős Budapesten sikeresen újraélesztett). Az élmény, amikor a kislány a sikeres újraélesztés után ránk nézett és mosolygott, egyszerűen leírhatatlan volt. Sajnos őt még azon a napon tovább kellett szállítanunk a Zala Megyei Kórház Gyermekek Intenzív osztályára. Útközben megint újra kellett élesztőnünk. Viszonylag hamar sikerült defibrillátorral újraindítanunk a keringését. Amikor magához tért, újra csak mosolygott. Nekem ez volt eddig a legnagyobb köszönet illetve megbecsülés!

KS: Történt-e rendkívüli esemény a mentőállomás életében?

TJ: Igen, több is. 2005. június 28-án 18.20h-kor óriási vihar zúdult a mentőállomás környékére. Négy nagy gesztenyefát kidöntött a szél és a jégeső. A szolgálatvezető – ha jól emlékszem, pont Te voltál – értesíteni akarta a Katasztrófavédelmi Parancsnokságot, de a telefonba azt a választ kapta, hogy „a vonal túlterhelt”. A tűzoltók ügyeletesek azt mondták, hogy a kocsijuk kint van Szepetneken, de ahogy felszabadul, küldi. 18.43-kor értek a tűzoltók a helyszínre, az utat felszabadították. Az udvaron parkoló több szgk. megsérült. Az épületben szerencsére anyagi kár nem keletkezett. Az elmúlt évek során sajnos több súlyos és két halálesettel járó mentőbalesetünk is volt. Az egyik ilyen a sandi úton történt 1983-ban, itt Marton Ferenc gkvez. és Beke Gábor ápoló ütköztek betegszállítás közben egy személygépkocsival. Marton Ferenc saját elmondása szerint cingár természetnek köszönhető, hogy életben maradt, annyira benyomódott a mentő eleje. A személyzet nem sérült, a szállított beteg igen. A másik halálesettel járó baleset a baki tetőn történt 1992. augusztus 18-án, Bozsok János gkvez. és Szita Zoltán ápoló művésés betegeket szállítottak Zalaegerszegrre, amikor a kereszteződésben egy szlovén személygépkocsi nagy sebességgel felborította őket. Mindketten súlyosan megsérültek. Egy beteg a helyszínen, egy pedig a kórházba

szállítást követően életét veszítette. Ténai Péter bajtársunknak is volt egy súlyos mentőbalesete 2003. szeptember 12-én. Kovács Ferenc gépkocsivezetővel Zalakomárba, egy autóbalesethez kellett volna kivonulniuk, de Zalasárszegnél a kocsisor előzése közben jobbról kifordult eléjük egy személyautó. Ténai Péter és a személygépkocsi utasa is súlyosan megsérültek, a vétkes autó sofőrje kisebb sérülést szenvedett, a szolgálatvezető (ismét Te voltál, azt hiszem) egy másik kocsit indított a helyszínre Mátrai Tibor gépkocsivezetővel (Mátrai bajtárs kisvártatva jelezte rádión, hogy a mentő műszerfala füstöl, az utat nem tudják folytatni). Az esetkocsi egy szívbetegnél volt kint a MAORT utcában, a negyedik kocsink pedig Galambok felől jött be Nagykanizsára, de ez az autó akkor ülőkocsinak volt átszerelve, nem volt benne hordágy. Tehát adva volt egy olyan szituáció, hogy Zalakomárnál volt egy három súlyos sérülttel járó két kocsis baleset és egy mentőbaleset Zalasárszegnél, ahol szintén két súlyos sérült volt, ráadásul egyik a kollegánk. Hosszú percekig egyik helyszínre sem tudtunk mentőt küldeni! (Zalakaroson akkor még nem volt mentőállomás, és a mentőhelikopter sem volt szolgálatban.) Ténai Pétert végül az esetkocsi felszabadultáig (amin Antal István mentőtiszt dolgozott), Németh Ervin, az ülő kocsis ápolója látta el, a Zalakomári balesethez pedig végül is ki tudott menni a füstölő műszerfalú mentő és el tudta látni a sérülteket.

Mátrai Tibor búcsúztatóján Mészáros Attilával fogják közre az ünnepeltet

KS: Szerveztünk több, országos rendezvényt is...

TJ: Igen, 2007-ben országos Mentők Napját rendeztünk, nagyon színes programmal, volt mentéstechnikai bemutató, amit a tűzoltókkal és a katasztrófavédelmiskkel mutattunk be, koncertek, bál volt... napközben gyerekműsorok, főzés. Aztán 2008-ban országos mentős horgászversenyt rendeztünk szintén a Csónakázó tónál. Mindegyik nagyon jól sikerült.

A Nagykánizsa és Térsége Mentőalapítvány kuratóriumi tagjaival. (Tanai János, Kalmár Anikó, dr. Bálint István, Mészáros Attila, Ténai Péter, Mojzes Sándor, Klaszán Sándor)

KS: Szerinted meg van becsülve a mentők munkája?

TJ: Nemrég volt egy felmérés, hogy a társadalom részéről melyek a legelismertebb szakmák? Az elsők a tűzoltók voltak és a mentők valahol a végén, a kevésbé megbecsültek között. Szerintem az igaz, hogy manapság anyagilag nem vagyunk eléggé megbecsülve, de erkölcsi szempontból én azt veszem észre, ha valahol megemlítem, hogy mentős vagyok, az mindig egyfajta tiszteletet vált ki.

KS: Tudom, hogy oktatsz elsősegélynyújtást, vizsgáztatsz gépkocsivezető-tanfolyamokon és gyakran vagy zsűritag különböző elsősegélynyújtó versenyeken is. Szerinted mennyire elégséges manapság az iskolákban az elsősegélynyújtás oktatása?

TJ: Úgy gondolom, hogy nincs rendesen beépítve az anyagba. A tanárok sokszor felkérik, hogy négy órában oktassam le az elsősegélynyújtás egészét, hát ez képtelenség! Ha azzal érvelek, hogy csak maga az újraélesztés elméleti és gyakorlati elsajátítására legalább tíz órát kellene szánni, az a válasz, hogy ezt a négy órát is csak nagyon nehezen, az osztályfőnöki órák rovására tudják beiktatni a tanrendbe. Véleményem szerint valahogy a biológiával kellene kombinálni az elsősegély-nyújtást, hiszen aki nincs tisztá-

ban a saját szervezete működésével, az azzal sem lesz tisztában, hogy hogyan tegyék helyre, ha a szervezet hibásan kezd működni, vagy valamilyen sérülés éri. Az oktatást már az általános iskola alsó tagozatában el kellene kezdeni, játékos formában bemutatni a vérzéscsillapítás, törések rögzítésének alapvető fogásait.

KS: Hogy látod a mentőállomás jövőjét, milyen fejlesztések várhatóak?

TJ: Az OMSZ a közeljövőben 330 kifutott mentőautó cseréjét tervezi. Az esetkocsik új típusa a sárga színű Volkswagen Crafter lesz. Ez az autó minden 21. századi luxussal felszerelt valódi profi mentőautó. Speciális felfüggesztése, ill. rugózása van például, ami ellensúlyozza a rossz utak rázását, ezzel csökkenti a szállítási traumát. Van benne tolatóradar, fedélzeti komputer, navigációs rendszer... A mentőállomás épületének újabb átalakítására is érkezett egy éve egy nagyszabású terv, mely szerint rövidesen garázsainkat mélygarázsokká alakítják és a jelenlegi gazdaságtalan fűtési rendszert egy korszerűbb, napkollektoros rendszer váltja fel. Remélem, hogy ezek a tervek nemsokára megvalósulnak. Egy valami viszont szerintem nem fog változni, ez pedig a dolgozóink hozzáállása, a hivatástudat, a „mentészet” szeretete.

Mentéstechnikai eszközök és elsősegélynyújtó-fogások bemutatása a mentőállomáson. (A középső képen Szabó Gyula bajtárssal)

Rohamkocsi nap Budapesten, a Róbert Károly körúton a felújított Dodge Job Rated előtt

Polai Karcsi bácsi 90. születésnapján. (Klaszán Sándor, Horváth Róbert, Polai Károly, Tanai János, Szilovics Zoltán.) Az alsó képen a mentők bálján feleségével, Erzsikével

KS: Köszönöm a beszélgetést!

Nagykanizsa, 2012. január 21.

UI.: Tanai János állomásvezető mentőtiszt bajtársunk 2012. május 10-én, a szervezett mentés 125. évfordulóján „Dr. Orovecz Béla emlékérem” kitüntetésben részesült. 2012. május 24-én pedig, a Magyar Vöröskereszt a „Vöröskeresztes Munkáért Ezüst fokozat” kitüntetést adományozta Tanai bajtársnak az ifjúságvédelemben végzett munkájáért. Ez úton is gratulálunk a szép elismerésekhez!

Tóth István gkvez.

KS: Mikor született?

TI: Hát kérem szépen, én 1930. szeptember 27-én születtem Söjtörön, Deák Ferenc szülőfalujában.

KS: Mikor került ide a mentőállomásra?

TI: 1958-ban.

KS: Akkor már itt volt a mentőállomás a Bagolai soron?

TI: Hogyne. Két épület volt. Az egyikben volt az iroda és a szolgálatvezetői helyiség. Volt benne egy szoba, majdnem úgy nézett ki, mint ez. Később ez lett a Szollár főorvos úr pihenője. A másik oldalon volt a mentősök pihenőhelye. Utána jött a garázs, volt ott egy fürdő. Középen, a két épület között volt egy gyönyörű barackfa, azt még mi ültettük. Akkoriban itt elől is volt egy barackfa... Egész le az útig, amerre a kápolna van (arra volt a kijárat) rózsafák és gyümölcsfák voltak. Tavasztól egész télig virágoztak...

Aztán igaz, hogy mentőállomásnak nevezték, de mikor ide kerültem, itt úgy nézett ki minden, hogy még víz se volt... Kint az út mellett volt egy kút, abból szivattyúztuk a vizet. Később megszüntették ezt a kutat, és ha jól emlékszem a '70-es évek elején csináltak egy mosót, ahol a kocsikat lehetett mosni.

Télen esténként le kellett engedni az autók hűtővizét, és reggel feltölteni meleg vízzel, mert a „fagyálló hűtőfolyadék” még ismeretlen fogalom volt. De abban az időben nem volt annyi szállítás, mint most. Volt, hogy éjszaka ki se kellett vonulni. Olyan rosszszak voltak az utak, hogy akár fél nap is ráment egy-egy szállításra. A NYSA sem volt egy kifogástalan autó... gyenge volt a motorja,

100 km-es sebességnél már szét akart esni, úgy rázott... Gyakoriak voltak a meghibásodások, az ékszíjcserek. 29 vagy 30 ún. „zsírzógomb” volt rajta (egy nagy hurkatöltő szerű fecskendővel töltögettük bele a gépszírt)... Állandóan javítgatni, szerelgetni kellett. Minden mentőállomáson kisebb autószerelő műhely volt. A karosszéria finoman szólva is „huzatos” volt. Úgy fújt be a szél, hogy az anyósülésen télen vesevédő öv nélkül meg lehetett fagyni. A se-

bességváltó kar úgy járt ki a helyéről, mint a „Stan és Pan” filmekben, mikor a kormányt átadták egymásnak...

Két kép a '60-as évek elejéről. (Milávecz László, Orbán Imre, Baksai József, Labricz Sándor, Tóth István, Zágon Ferenc, Polai Károly, a másik képen Baksai József, Tóth István, Bánfalvi László Jámber József)

KS: Hány autó volt?

TI: Két Phanomen Garant volt és egy Barkas Framo. Éjszaka csak egy autó volt szolgálatban.

KS: Az autókban egységes volt a felszerelés?

TI: Igen. Minden autóban volt alumínium mentőláda, benne kötszerek és néhány gyógyszer (pl. jódpárna, orvosi szén, keserűs, szódabikarbóna, paraffin olaj, Neomagnol tableta, Ammónia párna...), rögzítő Cramer sínek, bolondszi, oxigénpalack, hordhevederek, szülészeti csomag, hordágy, hordszék, hánytál, ágytál... De például defibrillátor nem volt. Az újraélesztést csak „kézzel” csináltuk. Kezdetben gumi-kesztyű és rádió sem volt.

KS: Hány órában dolgoztak?

TI: Tizenkettő szolgálat, 24 szabad. De volt, hogy egy hónapban 200-250 óra is összejött.

KS: Hányan dolgoztak a mentőállomáson?

TI: Az én brigádom...8, 10, 12...három brigád volt, kb. 35 ember.

KS: Szóval brigádok voltak...

TI: Igen, meg kellett alakítani a brigádokat. Csak nekem kellemetlenségem volt belőle. Elmondhatom?

KS: Persze, azért vagyunk itt.

TI: Már a dr. Tóth Péter volt a megyei főorvos. Azt hiszem, 1971 táján elrendelte, hogy a mentőállomásokon brigádokat kell alakítani. Határidőt szabott, hogy mire kell. Ugye volt egy olyan rendelet, hogy mindenkinek meg kell alakítania a brigádot... Én már akkor főgépkocsivezető voltam. Volt még a Zágón, meg a Bánfalvi, ezek már megalakították a saját brigádjukat. Hát aztán jött egy továbbképzés, mert minden hónapban volt egy továbbképzés... A dr. Tóth Péter tartotta, előadás meg minden... És nekem azt mondja: „Tóth bajtárs, maga még nem alakította meg a brigádot!” Mondom: „Ide figyeljen főorvos úr! Megvan a személyzet, csak nevet nem adtam neki.” „És miért nem adott nevet? Milyen brigád ez? Találjon ki valamit!” Mondom: „Tudja mit főorvos úr! Én egy rendes, vallásos, templomba járó ember vagyok. Úgy gondoltam, legyen a brigád neve: „Jézus Szíve Brigád!”

KS: Jajajj...

TI: Pontosan! Több se kellett a dr. Tóth Péternek! Azt mondja: „Hogy képzeli maga? Még hogy „Jézus Szíve Brigád” – Miért főorvos úr, ez egy nagyon komoly kis brigád! „Én ezt a Jézus Szíve dolgot nem felejtem el magának, ha maga se felejt el!” Hát aztán így lettünk mi a „Gagarin Brigád”... De igazából nem volt nagy jelentősége ennek a brigádosdinak. Dolgoztunk, végeztük a napi munkánkat, mint addig. Csak nevet kellett adni...

KS: Név szerint emlékszik rá, hogy kik voltak a munkatársai?

TI: A Labricz Sanyi főápoló volt a Berentés főorvos úr halála után. A Dombai Feri a kórbonctanon dolgozott, majd miután elvégezte a mentőtiszti iskolát, átvette a főápolóságot. Volt a Béli Laci – az most Zalaegerszegen urológus főorvos, aztán a Flórián Zoli – most urológus orvos, a Szabó Csaba (későbbi kórház vezérigazgató). Ez utóbbiak úgy kerültek ide, hogy mikor leérettségiztek és jelentkeztek egyetemre,

amíg nem vették fel őket, munkát kellett valahol keresniük. Az Andrasek Matyi brigádvezető volt, de később átadta valakinek... Aztán ott volt még az Orbán Imre, Zakócs Imre, Milávecz Laci, Kovács Pista, Bánfalvi Laci, Marton Feri, Kománovics Józsi, Megyes Kálmán, Ferencz István, Zágón Frici... Sokan voltunk ám...

KS: A Zágón Fricinek mi volt a rendes neve?

TI: Az úgy magyarosított, mert nem akarta az apja nevét használni. Így lett Zágón Ferenc.

KS: A Baksai Józsefre hogy emlékszik?

TI: A Baksai 1949-ben már a tűzoltó laktányában állomásozó mentőautó sofőrje volt. Ha ki kellett vonulni, egy tűzoltó ült mellé ápolóként. Később a Borudvarban induló mentőállomás egyik alapító tagja volt. Egy kicsit ingerlékeny, ideges típusú sofőr volt. Hosszabb utakra nem küldték el. A Bánfalvi László brigádjában volt.

KS: A dr. Berentés Ernő mikor volt állomásvezető főorvos?

TI: Az már a Bagolai soron volt. A Berentés főorvos egy komoly úriember volt. 1956-ban került ide, azeelőtt városi tiszti főorvos volt. Amikor bejött reggel korán a váltást ellenőrizni, mindig az udvaron megállt. Soha be nem jött volna az épületbe megnézni, hogy mit csinálunk, fekszünk-e... stb. Az udvaron kellett sorakozni, jelenteni. Ritkán vonult ki, főleg szülésekhez. Rendes, jóindulatú ember volt. Már idős korában került a mentőállomásra, és egész a haláláig itt dolgozott.

Jakabfi János, Vass Károly, Béli László, Marton Ferenc, Krénusz László, Tóth István, Zakócs Imre, Kovács István a '70-es évek elején

KS: A politika mennyire volt jelen az állomás életében?

TI: A '70-es években engem is, mint a legtöbbeket, beléptettek a pártba. Hát talán a legutolsó voltam, de addig nem hagytak békén, amíg én is be nem léptem... Akkoriban, ha valaki vinni akarta valamire, pártagnak kellett lenni.

A Nagy Jóska (a Gál Robi helyettese) rendszeresen járt a pártbizottságról a mentőállomásra politikai előadást tartani. (Mindig a Magyarnéval suspitoltak.).

Engem a beléptetésem után behívtak a városi pártbizottságra „elbeszélgetésre”. Azt mondták, hogy velem olyan elképzeléseik vannak, hogy vállaljam el a párt vezetését itt helyben a mentőállomáson. Na mondtam: „Ide figyeljen Vukics elvtárs! Én ezt nem vállalom! Vannak nálam tapasztaltabbak, akik régebb óta vannak a pártban. Tagja leszek, segíték, de én nem akarok nagy politikus lenni!” Ez nem tetszett nekik. Végül a Dombai Feri lett a párttitkár a mentőállomáson. Később jöttek a jutalmak, fizetésemelések, és azt vettem észre, hogy a nálam gyengébb képességű sofőrök rendre mind több pénzt kapnak, mint én. Először nem értettem, aztán mikor már nem bírtam ezt az igazságtalanságot, akkor szépen fogtam magam, és kiléptem a pártból...

KS: Nem lett ennek következménye?

TI: Néha éreztem az említett jutalomosztások kapcsán, hogy „kimaradtam a pikszisből”, de igazából a mentőszolgálat mindig kicsit menedékhelye volt a politikailag mellőzött, vagy történetesen elmarasztalt jó szakembereknek...

Jól dolgoztam, és ebbe nem lehetett belekötni. Csináltak egyszer egy felmérést a mentőállomáson, hogy ki hogy vezet. A dr. Tóth Péter tartott egy előadást, hogy kivonuláskor, beteggel a kocsiban hogy kell gyorsítani, lassítani, fordulni, előzni, hogy a beteg ne essen le az ágyról, ill. ne legyen ún. „szállítási traumája”. Az ápolók egyöntetűen azt mondták, hogy egyetlen ember van az állomáson akinél nem tudják az elindulást, nem tudják a kanyart, a fékezést... ez pedig a Tóth Pista!

Na, erre föl a dr. Szollár (mert akkor már ő volt az állomásvezető) egy zalakarosi szállítás alkalmával beült mellém előre. Azt kérdezte, hogy nem baj-e, ha ő is velünk jön... Mondtam neki, hogy ő a főnök, miért lenne baj. Egész úton nem szólt egy szót sem. Három nap múlva így szólt: „Pista, hát valóban igazuk van ezeknek az ápolóknak! Úgy viszi ezt a kocsit, hogy az hihetetlen!” Így aztán sokszor rám esett a választás, ha egy új dolgozót kellett betanítani. Akkoriban az újonnan belépőket egy hónapig egy tapasztaltabb sofőr mellé osztották be, utána vezethettek csak önállóan.

KS: Volt-e valami olyan esete, amit szívesen elmesélné?

TI: Hát most ide figyeljen. Valamikor régen egy hónap leforgása alatt 4-5 szülés is volt odahaza. A '60-as, '70-es években a cigányok nem laktak bent a faluban. Kint laktak a falutól távolabb, sárból csinált kunyhókban. Be kellett másznunk utánuk, és ott helyben le kellett vezetnünk a szülést. Oda soha az életben orvos ki nem ment. Beszóltak, hogy küldjenek mentőt. Aztán a szülőnőket gyakran nem a kánizsai kórházba, hanem a letenyei szülőotthonba vittük... Egyszer a Kovács Pistával Kiskomáromba kellett mennünk negyedik szüléshez. „Hű, a mindent! Ez kunyhóban lesz!” – gondoltuk. A régi hetesre kellett rámenni, ott jobb oldalon volt a cigányputrik

dombja. Mondtam a Pistának: „Te, vidd be a mentőládát, és ha olyan stádiumban van, intsél, aztán be megyek a mentővel.”

Hát várok, várok, egyszer csak látom – jönnek ki. „Na, hála Isten!”... Beültek a kocsiba. Legalább öt-en-hatan kísérték a cigányok, mert ők összetartottak, féltek – főleg éjjel. Na, mondják: „Aranyos doktor úr! Legyen szíves vigyen el minket! Egyedül nem mer hazajönni a férje, hadd kísérjük el! „Na, mondom, egy feltétellel beülhettek mind: Most megkezditek a danolást, aztán amíg be nem érek Kanizsára, addig danolnotok kell! Figyelem a tükröt! Amelyik abbahagyja, megállok és kiteszem!” Na hát ezek aztán torkuk szakadtából énekeltek, amíg be nem értünk a kórházba! A szülészetén a Mariska nővér fogadott minket. Azzal kezdte a cigányasszony, hogy nemsokára biztosan meglesz a baba, mert iszonyú nagy nyomást érez. (Hozzá tartozik a történethez, hogy bugyija az nem volt, és sok cseresznyét evett abban a napban...) Aztán tudvalevő, hogy a szülés megindulásakor az ún. „kitolási szak” erős székelési ingerrel jár együtt... Na, ahogy a cigányasszony a fentieket elmondta, már jött is csóstül a „maszóré” a sok cseresznyemaggal együtt, és jött a baba is oda a szülészet kövezetére, minden szépen egy halomba... Szegény Mariska úgy káromkodott, mint a záporosó!

A Dózsa utcába is én mentem ki egy kis tanárnőhöz újraéleszteni... Vitte sétálni a gyerekeket. Egy cigány anyira megijesztette, hogy összeesett, és megállt a szíve. A Dombai Ferivel mentünk ki. Sikeres volt az újraélesztés, Évike utána sokáig élt, de az oxigénhiányos agykárosodás következtében sajnos testileg és szellemileg is fogyatékos lett. Szegény a tanári hivatását nem folytathatta...

Magyarszentmiklóson egy első szülés alkalmával egy kislányt segítettünk a világra. Jó pár év múlva, amikor én már nyugdíjasként a kórházban dolgoztam portásként, egyszer megjelent előttem egy idősebb asszony, annak a lánya és kisunokája laboreredményért. Az idősebb nő olyan furcsán nézett rám, aztán megszólalt: „Nem ismer meg? Én vagyok az a kislány, aki a maga kezei között született! Itt van a lábnyom, és az unokám...”

Egy másik szállítás alkalmával a Páli Lacival Surdra mentünk ki. Egy idősebb lábtörött gipszes nénit kellett behoznunk kontrollra a kórházba. Disznóvágásra toppantunk be, a férje el volt foglalva, így nem tudta elkísérni. Behoztuk, letettük a kórházban, és szóltunk a Labricz Sanyi szolgálatvezetőnek, hogy ha egy mód van rá, akkor gipszlevétel után mi is szeretnénk hazavinni... Disznóölés volt, hát azt gondoltuk, hátha kapunk egy kis kóstolót... Így is lett, hazaszállítottuk a kis nénit. Tisztességes csomagot is adtak, hanem a kis asszonyka elmenőben még odaszólt az urának, hogy: „Jóska, azt a száz forintot add már oda a mentősöknek! De nehogy elvidd a kocsmába elinni!” Hát a Jóska csak nem akarta odaadni a százast. Tartogatta, szorongatta, aztán mielőtt a kapuban bú-

csúzáskor jobb kézzel kezét fogott a Páli Lacival, a pénzt ügyesen átrakta a jobb kezéből a balba. „Na, várj csak!” – gondoltam. „Kifogok én rajtad!” Mikor a búcsúzkodáskor rám került a sor, én jobb kezes létemre a bal kezemet nyújtottam kézfogásra... „Hát maga balkezes?” – kérdezte meglepődve. „De bal kezes vagyok ám!” És kénytelen volt a száz forintot átnyújtani... Hazafelé a Páli Laci mérgeződött a pénz miatt.

Na, én csak előhúztam a zsebemből azt a százast. De lett is nagy nevetés, mikor elmondtam, hogy a bal kezemet nyújtottam érte...

A Zuggó Tibor nagyon szegény családból került hozzánk. Velem volt egy téli napon beosztva ápolóként. Nagy telek voltak, nagy havak. Kiküldtek bennünket Bánokszentgyörgyre egy rosszulléthez. A Tibi egész úton nagyon fázott. Már kiértünk, és az UAZ is átmelegedett kissé, de a Tibi még mindig didergett. Azt kérdeztem tőle, hogy miért fázik ennyire. Akkor mutatta, hogy a cipőjének a fél talpa hiányzik... Na, akkor levettem a motorháztetőt, hogy jobban tudjon egy kicsit átmelegedni, és mondtam neki, hogy maradjon a kocsiban. Szerencsére a beteg addigra jobban érezte magát, ki tudott sétálni, és nem volt vele út közben sem teendő. Amikor visszaértünk az állomásra, az volt az első dolgom, hogy szereztem a Tibinek egy jó pár cipőt!

KS: Mikor ment nyugdíjba?

TI: 1985-ben. De volt egy kis egészségügyi afférom a nyugdíjazásom körül. Tudni illik, én nagyon szerettem sakkozni, és jól is sakkoztam. Gyakran kijártunk Zalakarosra fürödni a feleségemmel, és én ott az alkalmi sakk partnereimet sorra kivertem.

Sakkparti Kománovics Józsiával és Jakabfi Jani bácsival, egy kis tréfával fűszerezve

Egyszer, mikor az árnyékban hűsöltem, jött egy német, hogy sakkozzak vele. Mondtam neki, hogy nagyon meleg van, inkább majd máskor. De addig erősködött, amíg végül is kiálltam ellene, én ültem a napnak háttal. Annak rendje és módja szerint ki is kapott tőlem. Ő is nagyon jól sakkozott, nehezen viselte a vereséget. Akkor éreztem, hogy a fejemet és a nyakamat nagyon megsütötte a nap. Mondtam is a

feleségemnek: „Te, gyere, menjünk haza, azt hiszem kaptam egy enyhe napszúrást.” Hát 3-4 napig az idegosztályon feküdtem, utána sokáig táppénzen voltam. El akarták venni a jogosítványomat, mert rám fogták, hogy „szédül, nem tud már vezetni”. Én elmentem Pécsre a Bagonyai professzorhoz, mert hát jól ismertem, sokat jártunk oda mentővel. Az azt mondta: „Ide figyeljen Pista! Nincs magának semmi baja! Én adok magának egy olyan igazolást, amibe senki nem tud majd belekötni!” Na így mehettem aztán négy év karkedvezménnyel rendes időben nyugdíjba! Nyugdíjazásom után kilenc évig portásként dolgoztam a kórházban az információs részlegen. A dr. Szabó Csaba mondta, hogy azért vesz fel, mert én mindenkivel el tudok beszélgetni – legyen az cigány, legyen az esperes, legyen az katonatiszt vagy professzor...

KS: Köszönöm szépen a beszélgetést!

TI: Megmondom őszintén, öröm volt, szép volt, jó volt. Sokszor erre járok gyalog vagy biciklivel, benézek és minden eszembe jut... Végül én is eldalolhatom: „Hol van az a nyár, hol a régi szerelem...”

Nagykanizsa, 2011. december 13.

Zágón Ferenc mentőgépkocsivezető

Dr. Zágón Ferenc Körmenten élő nőgyógyással beszélgetünk édesapjáról, a legendás Zágón Friciről.

KS: Mikor született édesapád?

Dr. ZF: Letenyén született 1929. április 21-én. Apai nagyapám a letenyei Főszolgabírói Hivatal jegyzője volt, nagyanyám Zalabaksárról származott. Engem 1957-ben már a nagykanizsai házunkba vittek haza a kórházból, tehát akkor már Nagykanizsán laktak a szüleim a Kórház utca 5-ben. Jelenleg egy vállalkozás telephelye, az udvari lakást elég sokáig Fekécs Zoli bérelte.

KS: Hogyan lett mentős?

Dr. ZF: Hamarabb kezdődött a pályafutása, kicsit másfele kacsingatott előbb. Kezdetben repülőtiszt szeretett volna lenni, Nagyváradra járt repülőtiszt-képző iskolába. Az ebédlő falán ott díszelgett egy fotó, ami az iskolában készült róla, repülős ruhában. A háború után 17 évesen került amerikai fogságba, nagyon dicsérte, sok cigarettát és mogyorókrémet kaptak. Egy dobozt elhozott emlékébe, emlékszem gyerekkoromban sokat nézegettem. Ezekről az idők-

ről munkatársainak is rendszeresen mesélt. A háború után a MAORT-nál dolgozott főfűrómesterként, iskolát is végzett hozzá, Petőházy mérnök úr volt a főnöke.

Azután átkerült a mentőkhöz. Gyerekkoromban sokat jártam a mentőállomásra, szinte ott laktam. Nekünk akkor nem volt fürdőszobánk, a mentőállomáson meg volt. Mindig délután 5 óra elmúltával mehettem be, mert akkor már Berentés főorvos úr nem dolgozott. A fürdőszobában volt egy nagy, régi fajta gázbojler, előre be kellett gyújtani, hogy legyen meleg víz, volt egy fém kád és zuhanyzó a kád fölött.

Zágón Ferenc 1959-ben kisfiával a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán

KS: Milyen mentőállomásra emlékszel?

Dr. ZF: Egy hosszú bejáró volt a kórház felől. Először a három garázs és kocsifeljáró, majd a főépület következett. A másik épületben három szoba és a fürdő helyezkedett el. Berentés főorvos, a gondnoknő – Ozorainé – szobája és itt volt a vendégszoba is. Autók közül Warsawa, Garant, Framo mentő, később jöttek a Nysák.

KS: Jó légkör volt, ha szeretted odajárni..?

Dr. ZF: Igen, nagyon szerettem, sokat viccelődtek velem. Jól ismertem a mentősöket, ma is emlékszem Labricz Sanyira, Jámbor Józsi bácsira, Reizner Józsi-
ra, a két Szigetire, Polai Karcsi bácsira, Baksai Józsi-
ra, Kovács Pista bácsira, Bánfalvi Lacira, Zakócs Imre bácsira, Tóth Pista bácsira. Németh Jani bácsi-
ról például mesélte az apukám, hogy mivel cukorbe-
teg volt, mindig pontosan tudta, mikor kell egy kocka
szalonnát, mikor egy kockacukrot ennie. Egyébként
Jani bácsi építette a garázsunkat. Krénusz Laci bácsi
fia, Lacika osztálytársam volt az általános iskolában.
Nekünk akkor az volt a jelmondatunk, hogy „Mi
mentősök tartunk össze!” Dombai Feri nagyon sze-
retett fotózni, tőle kaptam az első fényképezőgépet.
Sulyok Pistire is onnan emlékszem. Talán 10 éves
lehettem, amikor kisbiciklivel tekertem be a mentőál-
lomásra, ő felkapott és biciklistől jól megpörgetett a
levegőben. Később Körmenten együtt mentőztünk...
Persze nem csak az állomásról ismertem őket, ha-

nem, mert hazafele egy-egy fröccsre be szoktak jönni hozzánk, jóban voltak, mi meg útközben laktunk...

KS: Szabadidőben mivel foglalkoztak a mentősök?

Dr. ZF: Sokat zsupáztak (persze szigorúan öt óra után!!), előtte sakkoztak, Tóth Pistával sokat derbyztek, lengőtekézték és nagyon sokat beszélgettek, ugratták egymást.

KS: Emlékezetes történetre emlékszel?

Dr. ZF: Egyszer Böhönye környékére hívták a mentőket. A család pedig valamiért rájuk támadt, apukám arca meg is sérült. Utána Jugoszláviában vett egy startpisztolyt riasztásképp. A következő támadáskor használta is. Persze hangja meg tűzcsóvája volt, sérülést nem okozott.

Az a bizonyos startpisztoly...

KS: A legendás importárunk...

Dr. ZF: Nagyapám Szlovéniából származott, sok rokonunk élt ott, akkor még Jugoszlávia volt a neve. Édesapámnak volt kishatárátlépő útlevele és a Wartburggal hozott ezt-azt. Állítólag volt egy kis raktára is a határ túloldalán...

A mindenki által irigyelt „seftelős” Wartburg

KS: A Párt játszott-e szerepet az életében?

Dr. ZF: Édesapám nem volt párttag, de jóban volt a pártvezetőkkel, meg a Hazafias Népfront titkárával, Pirbus Géza bácsival, őt fuvarozta rendszeresen. Volt olyan eset is, amikor napokig Hévízen nyaralt az egész család, amíg Géza bácsi elrozsósodott üzlete-

it javígtatták. Neki jogosítványa, autója nem volt, ezért apukám vitte mindenhova, csomó helyen járt és még pénzt is kapott érte. Jóban volt a környék összes állatorvosával, sokat jártunk hozzájuk, ők is rendszeres vendégek voltak nálunk. Mentünk velük horgászni, vadászni. Ruttner Pali bácsiékkel is jó barátságban voltunk, a két család rendszeresen előfordult egymásnál. Mindig ő mentett fel tornából, sok mindent szerettem és csináltam is életemben, a sport, na az nagyon távol állt tőlem.

1968 telén, Németh János temetésén. (Labricz Sándor, Zágon Ferenc, Jámbor József, Polai Károly, Reizner József, Kovács István, Ferencz István, Krénusz László, Orbán Imre)

KS: Valóban ilyen híre maradt: nagyon közvetlen, barátságos ember volt és nagyon jó szakember.

Dr. ZF: Igen, ilyen volt, köztisztviselőben álló társasági ember. Engem mindig vitt magával, pedig nem szerettem menni, mert az utcán nyolc emberből nyolcat ismert. Mindig azt szokta mondani: „Köszönj annak, akinek én köszönök!” Na, majdnem mindenkinek.

Zágon Ferenc fiával a Nagykanizsai Mentőállomás hálóhelyiségében, a nevezetes vaságyakkal

KS: Ezek után nem maradt sok szabadideje...

Dr. ZF: Azért volt még valami... mindene volt az „Annaberg” (Annahegy Zalasárszegen). Páli Lacival egymás mellett vettek hegyet és nagyon sokat jártak oda.

*Dombai Ferenc, Zágon Ferenc és Kovács István
hűsölnek a Nagykanizsai Mentőállomás udvarán*

Rajongott a repülőkért is. Nem múlt el nélkülünk a környéken repülősnap. Egyszer Bajcsán történt egy emlékezetes eset, akkor is ott voltunk és nekem gyerekként tetszett minden, édesapám pedig lelkesen magyarázta, mi történik. Aztán váratlanul egy ejtőernyős lezuhant. Nagy tömeg vette körül és jött egy mentőautó is, ami üresen távozott...

KS: Miért lettél orvos?

Dr. ZF: Apám akarta így. Én inkább műszaki beállítottságú vagyok, de az ő kérésének megfelelően orvos lettem. Sokat zenéltem, szintetizátoron, gitáron játszottam néhány kanizsai együttesben. Tagja voltam a Fix zenekarnak és a Mustangnak is. Beke Árpival is együtt zenéltem, ő trombitán játszott, most pedig egy kórházban dolgozunk, ő fül-orr-gégész nálunk. Nagykanizsáról Pécsre, az egyetemre kerültem, majd Körmentden kezdtem a pályám és jelenleg is itt dolgozom. Másodállásban mentőztem itt Körmentden hétfévenként, de már abbahagytam, mert sok volt a kórházi munka és ügyeletek mellett.

*Zágon Ferenc, Magyar Lászlóné és Szigeti Gyula a
mentőállomás udvarán a '70-es évek elején*

KS: A családból választotta-e hivatásául valaki még az egészségügyet?

Dr. ZF: Egyedüli gyerek voltam, nem volt testvérem. Nekem a két házasságomból öt gyermekem született, senki nem dolgozik egészségügyi pályán.

*Pillanatkép a Nagykanizsai Mentőállomás
öltözőjéből 1969-ből*

KS: Apukád megbetegedett...

Dr. ZF: 1982-ben avattak orvossá, ő abban az évben halt meg egy máig is nagyon alattomos betegségben. Nagykanizsán temették el. A nyugdíjas kort nem érthette meg. Nagyon jó ember volt, elkötelezettje az egészségügynek, a mentésnek.

*Polai Károllyal, ill. mentős bajtársakkal a '70-es
években*

KS: Köszönöm a beszélgetést!

Dr. ZF: Én is köszönöm a megemlékezést!

Zakócs Imre mentőgépkocsivezető

(Bajtársunk a könyv szerkesztése alatt súlyos, hosszantartó betegség következtében 2013. július 23-án elhunyt.)

KS: Mikor született?

ZI: 1921. december 17-én születtem Liszóban. Itt jártam elemi iskolába is, majd hat testvéremmel együtt édesapámnak segítettünk a családi gazdaságban. A II. világháború kitörésekor innen soroztak be katonának. Tapolcára kerültem a Repülőezredhez, ahonnan Kassára küldtek szakács tanfolyamra. Mikor visszakérültem Tapolcára, én is a REMISZ (Repülő Tiszthelyettesi Iskola) tanulója lettem. A front már közeledett, az iskola vezetője, Vitéz érkeserői Fráter Tibor magyar királyi repülő vezérőrnagy (aki korábban a Magyar Királyi 3. honvéd bombázó ezredet vezette 1938-39-ig) ki akart menekíteni bennünket Svájcba. 1945. március 15-én 120 katona és tanuló útnak indult Ausztrián keresztül Svájc felé. A Salzburg melletti erdőben bujkáltunk. Emlékszem az erdő szélén a szántásba két pokrócot tettünk, azon fekdünk, csizma volt a vánkosunk. Mikor reggel felkelünk, deres volt a csizmánk.

A Vezérőrnagy úr biciklivel bement Salzburgba megtudakolni, mi a németek szándéka velünk. Megtudta, hogy az egész egységünket vissza akarják küldeni a frontvonalra. Közben sokan szétszéledtek közülünk, útközben amerikai és angol repülők géppuskáztak bennünket. Az út végére mindössze harmincan maradtunk, az elit osztag és az iskolások. A Vezérőrnagy úr térképek segítségével kerülő úton Plochingenbe vezetett bennünket. Ez a Duna eredésénél, a Fekete-erdőben van. Itt volt a németek utolsó repülőtere. A német őrsgég barátként fogadott bennünket, a konyhán dolgozhattunk egészen addig, amíg az oroszok körbe nem zárták a környéket. Innen kerültem haza Székesfehérvárra internáló táborba. Itt egy bizottság eldöntötte, hogy ki háborús bűnös és ki nem az. Újra hazakerültem Liszóba. 1949-ben elhatároztam, hogy kitanulom az autóvezetést. Eljöttem Kanizsára Niczinger Károly bácsi autóoktató iskolájába. Károly bácsi csinált aztán nekem helyet a TE-FU-nál (Teherfuvarozó Vállalat). Telephelyünk a

Kelemen autószerelő garázsa mellett volt a Zrínyi utcában. Teherautóink a háborúból itt maradt amerikai teherautók voltak, egy baj volt velük, nem volt hozzájuk alkatrész.

KS: Akkor még Liszóban lakott?

ZI: Igen, de rövidesen albérletbe költöztem Kanizsára a Hunyadi utcába. 1951-ben megnősültem és a feleségem szüleihez költöztünk egy Teleki utcai udvari lakás mosókonyhájába. 1954-ben építkeztünk a Kinizsi utcában, ahol ma is lakunk.

KS: Mikor vezetett először mentőautót?

ZI: 1962-ben kezdtem dolgozni a mentőknél. Utoljára pedig 1980. december 30-án vezettem, de többször ültem azóta is betegként, mert sokszor szállítottak, de jórészt ismeretlenek, hiszen 30 éve nyugdíjban vagyok már.

Május elsejei felvonulás alkalmából készült csoportkép a '60-as évek elején. (Vass Károly, Szigeti Gyula, Orbán Imre, Reizner József, Zakócs Imre, Bánfalvi László, Kovács István, Németh János, Krénusz László, Szmodics Béla)

KS: Milyen autókkal dolgozott?

ZI: A mi időnkben Nysa és UAZ autók voltak, mind a kettő igen átkozott fajta, főleg télen. Nagy telek voltak régen, sokat kellett lapátolni a havat.

KS: Meséljen emlékezetes történeteket!

ZI: Sok minden megtörtént, van persze, amire szívesen emlékszem, van, amire mérges vagyok ma is. Egyszer kihívtak olyanhoz, hogy az orvos felírta a gyerekeknek a gyógyszert, de nem tudják, nem árt-e? A másik mulatságos kicsit.

Iharosberény mögött egy tanyára mentünk. Azt mondta a nő, nem tud járni, vinnünk kell. Az ápolóm szólt, hozzak már injekciót a kocsiból, hát még ki sem értem, a nő futott utánam. „Meggyógyult” az injekció hallatára is.

Aztán egyszer Letenyére riasztottak bennünket sürgős esethez. A Rendőrség előtt még Kanizsán hatalmasat kellett fékezniem, mert két nő lelépett elém az útra. Letenyéről hoztunk visszafele egy katonát, akinek belső hasi sérülései voltak, motorral nekiment egy fának. Amikor eljöttünk a Rendőrség előtt, a két nő még mindig ott beszélgettek. Hát eny-

nyire siettek... le kellett előttem lépni... én meg húsz métert fékeztem.

KS: Milyen gyorsak voltak a kocsik?

ZI: Riasztáskor 2 perc alatt el kellett hagyni a mentőállomást. Ha esettel mentünk, akkor nem volt sebességkorlát, de vigyázni kellett a forgalomban.

Zakócs Imre a régi Nysa mentővel

KS: Milyen volt a műszaki állapotuk?

ZI: Az utak rossz minősége miatt gyakran kellett fédertörés miatt javítani az autókat. Télen a mi autóink sokszor nem tudtak elmenni, ezért harckocsikat vettünk igénybe, azzal mentünk ki.

Kovács Istvánnal a régi Nysa előtt

KS: Esetkocsi is volt?

ZI: Egy esetkocsi volt fenntartva, annak a zászlója fent volt mindig. Akkor öt autóval dolgoztunk, így könnyebben lehetett az esetkocsit csak a sürgős dolgokra kivonultatni.

KS: Mekkora területet láttak el?

ZI: 32 községünk volt, meg a város, szóval nagy területen dolgoztunk.

KS: Milyen volt a munkahelyi légkör?

ZI: Mi itt egy összetartó csapat voltunk. Voltak azért utólag vicces történetek.

KS: Meséljen!

ZI: Volt ugye a Berentés főorvos... egyszer éjszaka valamiért bejött a mentőállomásra, látta, hogy mindenki alszik. Eldugta a Labricz Sanyi cipőjét, aki akkor a szolgálatvezető volt, a WC-be. Másnap nevetve kérdezte, hogy megtaláltuk-e a cipőt? Mondta, hogy valaki azért legyen ébren, mert így egyszer mindenünket ellopják. A tisztaságra nagyon kényes

volt, a mentőknek és az állomásnak is makulátlanul tisztának kellett lenni. Mikor odakerültem, az addigi gazdasági vezető (Ozorainé) épp nyugdíjba ment, és jött helyette Magyar Lászlóné. Ő nem igazán szeretett engem, mert nem voltam párttag. Többször ki akart rúgatni azzal az indokkal, hogy nem tudok jól vezetni. Egyszer még a Szigeti Gyula garázmestert is kiküldte velem próbavezetésre. Bajcsa felé mentünk rossz földutakon. Volt olyan szakasz, ahol csak egyesben, kettesben lehetett menni. Végén a Szigeti gratulált és azt mondta, hogy nincs semmi baj a vezetéssel. Szollár főorvosra is jó szívvel emlékezem, sokat fáj a derekam és ő mindig vitte helyettem a hordágyat.

Zakócs Imre feleségével mentős összejövetelen

KS: Mit csináltak szabad idejükből?

ZI: Hát akkor volt idő mindenre. Sokat fociztunk az udvaron. Azt mindenki tudta és mindig az volt szem előtt tartva, hogy a kocsiknak rendben kell lenni.

KS: Hogy telnek most a napjai?

ZI: 75 éves koromban vettem egy kis szőlőt a Csónakázó tónál. A telket elrendeztem, a szőlőt átoltottam. Prima kis bor terem rajta. Emlékszem az Antal Pista is akart venni hegyet. Korábban segítettem neki egy motor vásárlásánál és most azt a tanácsot adtam, hogy menjen el az anyósához és mondja el neki, mit szeretne... rövidesen meg is tudta venni a hegyet, a szőlőtermesztéshez is adtam neki tanácsokat.

Már nem valami jók a térdeim, mostanában itthon tevékenykedem.

KS: Köszönöm a beszélgetést, jó egészséget kívánok!

Zuggó Tibor mentőtiszt (Stribci bácsi)

KS: Mikor született?

ZT: 1948. január 23-án születtem, Nemessándorházán. Nagykanizsán laktunk, csak az édesanyám karácsonyra hazautazott a szüleivel. Fölpakolták egy kis hazai falusi disznósonkával, szalonnával, de olyan nagy hó esett, hogy nem tudott visszautazni. Így ott születtem meg a nagyszülői házában, és hat hetes koromig ott is maradtunk.

KS: Nagykanizsán hol laktak akkoriban?

ZT: A Csengery u. 107-ben laktunk, a Sörgyár mellett. Emlékszem, egészen kicsi koromban buszok még nem voltak, pontosabban buszok helyett menetrend szerűen járó, platós Csepel teherautókkal lehetett beutazni a városba. Negyedik koromban elköltöztünk Bucsuszentlászlóra. Onnan kerültem Zalaegerszegre az ipari iskolába. 1965-ben „felszolgáló” szakmát szereztem, amivel mindjárt el is helyezkedtem az Arany Bárány éttermében. A Zala folyó partján volt akkoriban egy pártiskola, oda is átvittek időnként felszolgálni. Másfél évig dolgoztam az Arany Bárány Szállodában, közben elvégeztem a gépári technikumban egy „hegesztő” és egy „csőszerelő” tanfolyamot is. A Landorhegyen akkor épültek az új társasházak, ott szereztük meg a szakmai gyakorlatot vízvezeték- és központifűtés-szerelésből. Megsérült a jobb szemem a hegesztő tanfolyamon, belefröccsent a „cunder”. Az Arany Bárányban beosztottak az éjszakai bárba, de a sok villogó fénytől minden reggelre begyulladt a szemem. Mondtam, hogy vissza felmennék az étterembe, de azt mondták, hogy ott nincs hely, így aztán rövidesen felmondtam. A szüleim közben Bucsuszentlászlón eladták a házat, és visszaköltöztek Nagykanizsára a Magyar utcába. Egy év múlva a Kinizsi utcában vettek egy házat. Én is visszaköltöztem Kanizsára.

KS: Kanizsán hol helyezkedett el?

ZT: A Lukács Zoli bácsi megígérte, hogy felvesznek a Centrálba, de oda végül a Vendéglátóipari Vállalat főkönyvelőjének a keresztfiát vették fel helyettem. Akkor, hogy ne legyek „KMK”-s (Közveszélyes Munkakerülő), be kellett mennem a helyi munkaközvetítő irodába, a Gumilár Lászlóhoz, hogy ajánljon valami munkát. (Az volt a híre a Gumilárnak, hogy azoknak ajánlotta a jobb munkahelyeket, akik hízott kacsát vagy libát vittek neki...) Kiközvetített engem a Volánhoz kalauznak. A Szabadság térről indultak a buszok, ott kellett jelentkezniem.

Nagykanizsai képeslap a Szabadság (ma Erzsébet) térről a buszokkal a '60-as évekből

Erzsébet tér a „faros” buszokkal és a korra jellemző Volga személygépkocsival a '70-es évek elején. (A Kőbányai Gyógyszerárugyár az 1970-es évek elején fejlesztette ki a Fabulon termékcsaládot, melynek reklámja jól látható a háttérben)

Kihelyeztek a böhönyi telephelyre. Onnan minden héten csak egyszer jöhöttem haza. Akkor azt mondtam nekik, hogy próbaidő ide-próbaidő oda, vagy visszahoznak Kanizsára, vagy felmondok. Először megígérték, visszahoztak két hétre, aztán újra kiküldtek Böhönyére. A felmondásomat nem akarták elfogadni, akkor azt csináltam, hogy reggel, mikor kellett volna menni az 5h40-es járáttal Zalaeger-

szegre, nem mentem el. Így nem kaptam fegyelmet, de kénytelenek voltak elbocsátani. Ez után újabb kiközvetítés következett. Ismét egy szép feladatot kaptam... A Nagykanizsai Tejüzembe kerültem a „sajtforogatóhoz”. Nagy 140 kg-os Ementáli sajtokat gyártottunk itt. Nagyon nehéz fizikai munka volt, mert a sajtokat egy embernek kellett megforgatni, ezt a „hálás” feladatot osztották rám. Azért nem panaszkodhattam, mert amíg a Vendéglátónál 6 Ft 50 fillér volt az órabérem, itt 26 Ft-ot kaptam. Egy alkalommal a sajt véletlenül ráesett a kezemre, és a sajtformázó kés elvágta a kisujjamat csontig. Élelmiszeripari üzem lévén egy darabig sérülten nem dolgozhattam. Épp mentem vissza varratszedésre az SZTK-ba, amikor a folyosón várakozás közben észrevettem, hogy jött egy mentő. Vittek egy beteget valahova az ambulanciáról. A Labricz Sanyi bácsi volt a Baksaival. Hirtelen elhatározással megkérdeztem a Labricztól, hogy van-e mentőápoló felvétel. Ez kedden történt, a Sanyi bácsi azt mondta, hogy csütörtökön 10h-ra menjek be a mentőállomásra. Be is mentem, a Labricz azzal fogadott, hogy mivel a Németh Jani TBC-s, jelen pillanatban betegállományban van, addig, amíg meggyógyul, felvesznek a helyére. Így is lett, amint a Tejüzemben táppénzről kiírtak, 1968. november 1-jével felvettek a mentőkhöz ápolónak. Az Antal Istvánnal egy napon jöttünk a mentőkhöz. A Pistát először megyei helyettesnek vették fel, engem meg beteghelyettesnek... Szegény Németh Jancsi bácsi olyan beteg volt, hogy a cavernája miatt meg akarták operálni Budapesten. Sajnos a műtétet nem élte túl. Így véglegesítették az Antalt, én pedig onnantól kezdve megyei helyettes lettem. Jártam helyettesíteni Keszthelyre, Novára, Zalaegerszegre, Zalaszentgrótra... Olyan munkaszerződést kötöttek velem, hogy 3 éven belül elvégzem a mentőápolói iskolát.

Jámbor József, Zágon Ferenc, Zuggó Tibor, Ferencz István, Kománovics József, ifj. Szigeti Gyula, Dombai Ferenc, Antal István

KS: Mikor került sor erre?

ZT: 1971 áprilisában nősültem, utána szeptemberben kerültem be a mentőápolói iskolába Budapestre. Bentlakásos voltam, mert nem volt érettségim. Hat hónapig a Markó utcai mentő központban laktam. Kanizsáról akkor én voltam egyedül. (A Jakupánecz Gergely ment utánam a következő évfolyamba.) Nappali tagozatos oktatás volt. Szombaton is volt tanítás. A tanári kar igazi szaktekintélyekből állt: dr. Gábor Aurél tanította a belgyógyászatot, dr. Pap Zoltán az ideggyógyászatot, dr. Bencze Béla a sebészetet, dr. Lamboy László a gyógyszerzertant, dr. Szegeczky Dezső a gyermekgyógyászatot... Szigorú iskola volt, éjjel-nappal tanultunk. A tanárok mind nagyon rendesek voltak velünk, de talán a legközvetlenebb közülük a dr. Gábor Aurél volt. Rendkívül baráti, szerény hangon beszélgetett velünk a szünetekben a folyosón. Gyakran bement a könyvtárba, de ha bekopogott az ember: „Gyere csak, gyere csak, nyitva az ajtó!” – és kedvesen beinvitált. De pl. volt olyan is, hogy a dr. Bencze Béla ottmaradt órák után, leült a pad sarkára, és elkezdett mentős történeteket mesélni... Az állami vizsgán nagyon jól szerepeltem. A dr. Gábor Aurél elkezdett agitálni, hogy nekem jelentkeznem kellene a mentőtiszti főiskolára. Mondtam neki, hogy ez kicsit bajos lesz, mert egyrészt nincs érettségim, másrészt a felvételihez szükséges 4 év munkaviszonyom sincs meg. Azt felelte, hogy mire azt a 4 év munkaviszonyt megszerzem, addigra épp le is tudnék érettségizni... Hát megmondom őszintén, eleinte ódzkodtam ettől az ötlettől. Igazából akkor indult a mentőtiszt képzés. A Dombai Feri 1972-ben az első turnusban bekerült, de ő csak két évet járt. Akkor ez ilyen pengeélen billegett, hogy kettő év lesz, három év lesz, négy év lesz... Akkor ez még az OMSZ berkein belüli képzés volt. De menjünk szép sorjában... Miután levizsgáztam, 1972-ben beiratkoztam a Landler Jenő Gimnázium levelező tagozatára az ifj. Szigeti Gyussival együtt. Feleségemmel, aki akkor a gyermekosztályon ápolónőként dolgozott, akkor már a Kőrísa utcában laktunk az anyósoméknál. Én közvetlenül azután, hogy 4 év múlva sikeresen leérettségiztem, jelentkeztem a mentőtiszti főiskolára. 158 jelentkezőből mindössze 18-at vettek fel. Kaptam egy papírt, hogy a felvételem sikerült, de helyhiány miatt sajnos nem tudnak felvenni. A dr. Tóth Péter megyei mentő főorvos azt mondta, hogy sebaj, majd egy év múlva sikerülni fog. Azt válaszoltam neki, hogy amíg ekkora lesz a túljelentkezés, addig akár 20 éven keresztül is újra és újra leírhatják nekem ugyanezt... A következő évben aztán nem is jelentkeztem. A kis Szigeti hozta a felvételi papírt a szüleimhez, hogy mindenképp töltsen ki. A dr. Szollár gondban volt, hogy most hogyan mondja meg a Tóth doktornak, hogy én nem jelentkezem az idén... Akkor lejött a dr. Tóth Zalaegerszegről, behívatott az irodába, és megígértette

velem, hogy egyszer még megpróbálom... 1978-ban végül felvettek. 1982-ben kellett volna végeznem, de a harmadik évben, pont a félévi vizsgaidőszakra lebetegedtem. Három hónapig voltam táppénzen. Újra kellett járnom a harmadévet, és végül 1984-ben államvizsgáztam.

KS: Közben ugye ide került a Szollár főorvos úr...

ZT: A dr. Szollár 1976-ban került ide, előtte a vasúton volt üzemorvos. Az édesapja akkor volt itt kórházigazgató. Eredetileg a dr. Szabó Csaba akart a mentőállomásra jönni, de elment egy időre külföldre (azt hiszem Líbiába) dolgozni. A Szollár doktor eleinte 24 órában dolgozott. Nappal kivonult, éjjel pedig „önszorgalomból” bejárt az állomásra „ellenőrizni”. Sokat beszélgettünk, sebészként ismerkedett a mentőzéssel. Érdekességként jegyzem meg, hogy mikor mentőtiszt lettem, akkor még egy Nysa volt az esetkocsi. Pár hónappal előtte hozták az első Mercedest. A Szollár főorvos úr kikötötte, hogy amíg nem hoznak egy forgatható táblát a Mercibe „ESET kocsi”, ill. „Rohamkocsi” felirattal, addig a mentőtisztek csak a Nysával vonulhatnak ki. Így aztán minden reggel, mikor orvos- mentőtiszt váltás volt, a Merciből át kellett pakolni a Nysába, és vissza. Ez addig ment, amíg egyszer jött egy központi ukáz, hogy „tábla nincs”, személyzettől függetlenül minden esetben a Mercedest kell eset-, ill. rohamkocsiként felvenni.

*Szigeti Gyula, Reizner József, Marton Ferenc,
Zuggó Tibor, Szmodics Béla a '70-es években a
mentőállomás udvarán*

KS: 1968-ban kik dolgoztak a mentőállomáson?

ZT: Emlékeim szerint 32-en dolgoztak az állomáson. Fele ápoló, fele sofőr. A Milávecz Lacit (aki még '62-ben lett műtősiútból mentőápoló) és a Szmodics Bélát kivéve mind idősebbek voltak. A Labricz Sándor volt a főápoló, a Szigeti Gyula pedig a garázmester. Bánfalvi, Krénusz, Zágon Frici főgépkocsivezetők voltak a helyettesei. Az Ozorainé volt a gazdasági vezető. (Ahogy én oda kerültem, olyan fél vagy egy év múlva ment nyugdíjba.) Bog-

nár nénit, az idős takarítónőt nem sokkal az Ozorainé után szintén nyugdíjazták. (Helyére érkezett takarítani a Horváth Józsefné „Gizike”.) Az öregek végtelenül jóindulatú emberek voltak, csak tudni kellett velük tisztelettel beszélni. Emlékszem, a Baksai az anyira félt az elmebetegektől, hogy amíg az ápoló bement a beteghez, úgy csinált, mint ha sürgős dolga akadt volna, és nekiállt a szélvédőt törölgetni... Kevesebb kivonulás volt, mint most. Éjszaka 3 kocsi ment. Sokszor, ha az első soros kiment, a többinek ki sem kellett vonulnia. Esténként kiültünk az udvarra, és véget nem érő beszélgetések kezdődtek. Mesélték pl. hogy a Baksai mellett a Reizner és a Labricz Sanyi bácsi voltak itt legelőször. Aztán jött a Kovács Pista, és pár hónapra rá a Polai Karcsi bácsi. 1951-et úgy emlegették, hogy akkor a mentőállomás a Borudvarban volt. Azt mondták, annyi bor volt ott, hogy este „altatónak” meg szokták szippantani a slagot, aztán éjjel meg leestek az ágyról, és mintha mi sem történt volna, tovább aludtak a földön. Azt is elmondták, hogy mikor a méntelep helyére, a Bagolai sorra átköltöztek, a kocsiszín épületében megtalálták a régi kovácsműhely fűtatóját... A nagy telek miatt volt idő, amikor a mentősök csak hosszúszerű csizmában jártak. A Jámbor Józsi bácsi varrta ezeket az ún. „Bilgeri” csizmákat. (Puha szárú, torkában fűzős csizma. A II. világháború katonai viselete is volt.) Az egyik sokat emlegetett történet szerint még a kezdetek kezdetén, talán a Berentés főorvos úr előtti időkben történt egy „érdekes” hazaszállítás. Akkoriban még nem volt rádió a kocsikban, és telefont is csak elvétve lehetett találni a postahivatalokban. Előfordult, hogy egyik-másik kivonulás napokig is eltartott a rossz útviszonyok, és az állandó meghibásodások miatt. Nos, a Reizner és a Krénusz egyszer egy kismamát az újszülött kisbabájával együtt hazaszállítottak Somogybükkösdre. (Abban az időben még nem nagyon volt autója az embereknek.) Ott aztán egy füst alatt megtartották a keresztelőt is. Levágták a disznót, és olyan népünnepély kerekedett, mintha csak lakodalomba csöppentek volna. Ettek-ittak, aztán kint aludtak az almafa alatt. Aztán mikor magukhoz tértek, megint ettek-ittak, megint aludtak. Ez így ment két napig... Végül harmadnapra keveredtek haza...

KS: Hány mentőautó volt a mentőállomáson?

ZT: 1968-ban 3 huszonnégyes, és egy nappalos „ún.” garázmesteri kocsi volt. Eleinte a régebbi fajta csapott elejű Nysák voltak, aztán jöttek a csőrös elejű, újabb típusok. Később, 1971-ben lett több autó. Két autót állítottak még be, az egyiket 6h-16h-ig, a másikat 10h-20h-ig. Ekkor a személyzetet is földuzzasztották. (Ilyen tájban jött a Jakupánecz Gergely, az ifj. Szigeti Gyula, a Kománovics Józsi, a Ruskó Tibor, a Varga Zoli, a Marton Feri, a Király Józsi, a Kovács Feri, a Horváth Attila...) Még később kaptunk egy UAZ terepjárót, amit csak télen,

vagy rossz útviszonyok esetén használtunk. (Ez a terepjáró egészen 1994-ig szolgált.) A '70-es években egy rövid időre megkaptuk Zalaegerszegről a főorvosi Warsawa kombit. (Akkor kapta a Tóth főorvos úr az új Volgát.) Ez egy egyszínű szürke Warsawa volt, középen egy kék lámpával és szirénával. Ülőkocsinak használtuk. Akkor volt „divat” a fürdős járat Zalakarosba. A Rehabilitációs osztályról vittünk naponta 24 beteget hatosával a Zalakarosi Gyógyfürdőbe. (Amolyan „Wellness” jelleggel.) Gyógytorna, tangentor, súlyfürdő, masszázs volt a napi program, aztán irány vissza. Mire az egyik csapattal megfordultunk, a másik már el is készült. Kezdetben egy zöld Nysa volt az ülőkocsi, ezt később egy sárga váltotta, aztán jött ez a kiszolgált Warsawa. A Mercedes mint említettem 1983 tájékán érkezett. (Egészen a '90-es évek közepéig itt volt, utána cserélték le egy újabb Mercire.) Az az igazság, hogy a Nysák nem voltak valami jó autók. 100-120 ezer lefutott km után már cserélték is le őket újakra. Az alatt a 100 ezer km alatt is legalább 3 „difit” kellett rajtuk cserélni. Azokat a sofőröket, akik elég jártasak voltak az autószerelésben, felrendelték Budapestre. A hajtóműveket mind átalakították velük. Bronzperselyeket szereltek be az eredeti helyett, így aránylag hosszú ideig elmentek a kocsik. A gumikkal is gond volt. Valahonnan „ledobott” gumikat kaptunk, belül legtöbbször már csillagtöröttök voltak. Mentünk 5 km-t, aztán defektet kaptunk. Akkor kitalálták a sofőrök a „papucsozást”. Egy elhasznált külső gumiból téglalap alakú (két oldalt felhajló), papucs-szerű darabot vágtak ki. Ezt a belső és a külső gumi közé tették a csillagtörött részhez. Mikor felfűjták a belsőt, a „papucs” nekifeszült a külső guminak, megtámasztva a „beteg” részt. Egy kis hibája volt a dolognak, hogy a papucsozott résznél mindig döccentünk egyet. Volt olyan gumi, amiben 3-4 papucs is volt. Olyan döccögve mentünk vele, úgy zuhogott, mintha szögletes lett volna a kerék... Gyakori probléma volt a rugótörés, vagy fédertörés is. Rossz makadám utak voltak. (Szurok kavicssal leszórva.) A hosszabb mentős utakról hazaérkezve, a Zágon Fricinek az volt az első (az volt a mániája), hogy nézegette, egyenesen áll-e a Nysa hátulja, vagy sem. Ha ferdén állt, akkor rugótörés miatt kb. 3 órás szerelés várt a sofőrökre. A Frici mondása volt beérkezés után, hogy „Na most akkor alszunk, vagy rugót cserélünk?” Sokszor éjszakába nyúlóan szerelték a kocsit. Ezeket a rugókat itt csinálták az Eötvös téren. A Fekete Sas régi épülete mögötti kis udvarban működött egy kovácsműhely. Régen, mikor a kereskedők lovaskocsikon jártak, gyakran megálltak ennél a kovácsműhelynél. Amolyan korabeli „járműszervíz” volt ez. Itt patkolták a lovakat, és itt javították a szekereket is. Ezek a kovácsok jól értettek a rugókovácsoláshoz. A törött féderlapból rövidebbet csináltak, és új rugót tettek bele. A sofőrjeink az éjsza-

ka folyamán kicserélték a törött féderlapot. Másnap vitték a töröttet a kovácsműhelybe. Aztán ott voltak a szemlék. 2000 kilométerenként I-es szemle. (Később ezt felemelték 4000 km-re.) 46 zsírzógombot kellett a pedálos taposó és kézi zsírzóval megszírozni... Szép kis munka volt.

KS: Milyen volt a kocsik felszerelése?

ZT: Parátusz fecskendőket és tűket használtunk. (Krómhengerben üveg+fém fecskendő 2 méretben, és 9 fémtű.) Kuktában kifőzve kellett őket sterilizálni. Voltak Cramer drótsíneink több méretben. Köötözéshez mullpólyák, hagyományos jódpullák, különböző gyógyszerek egy nagy alumínium ládában. Babakelengyét is tartottunk a sok szülés miatt. Volt oxigénpalack. Vacuum matrac 1975-76 körül lett, először csak az egyik 24h-ás kocsiban, aztán később mindegyikben. Az esetkocsiban volt egy kb. 8 kg-os Hellige defibrillátor. A régi nagy Storno rádió egy iskolai rajztáblára volt rácsavarozva, így volt felerősítve a mentő oldalára. (Tárcsás telefonok voltak a mentőállomáson. Vonalat kellett kérni... Sokszor nagyon rossz volt a vonal, alig lehetett érteni a bejelentőt.)

A hajdan volt Fekete Sas falatozó és söröző az Eötvös téren 1966-ban. (1981-82-ben bontották le)

Zuggó Tibor, Kománovics József, Ferencz István, ifj. Szigeti Gyula, Dombai Ferenc, Antal István hegyi buliban

KS: Milyen munkarendben dolgoztak?

ZT: Kezdetben 24 óra munkát 24 óra szabadidő követett. Eleinte a sofőrök is 24h-ban dolgoztak, később előírták nekik, hogy 12h munka után pihenniük kell. Magasak voltak a havi óraszámok. 360-380 órát is dolgoztunk egy hónapban.

KS: A 70-es években megváltoztatták az épületek belső elrendezését. Hogyan történt ez?

ZT: Mikor a mentőállomásra kerültem, még a kórház felé volt a mentők kijárata. Pár év múlva megnyitották a régi méntelep kerítését a Bagolai sor felé. Ennek egyik előfeltétele volt, hogy azt a 3m átmérőjű kútát, amiből régebben a vizet szivattyúzták, meg kellett szüntetni. Jó mély kút volt, sok téglából volt benne. A Magyaré garázsába is került belőle... A szivattyút pedig én szereltem ki. A két épület belső elrendezése csak kicsit lett átalakítva. A hátsó épületben, a WC mellett eredetileg volt egy műhely és egy raktár. Ennek a műhelynek befalazták az ajtaját, és egy rövid időre ez lett a szolgálatvezetői helyiség. Mellette kialakították a nappali tartózkodót, a hálót és egy kis fürdőszobát. Később áthelyezték a szolgálatvezetői helyiséget a ruharaktárhoz, aztán a nappalit is áthelyezték mellé. A Mérszáros Gyuri irodája pedig végül ide került át a régi szolgálatvezetői helyére... Szóval volt egy kis kavargás.

KS: Milyen volt a „pártélet” a mentőállomáson?

ZT: Elég sok párttag volt. (Az Orbán Imre, a Krénusz, a Jámbor, a Tóth Pista, a Labricz, a Vass Karcsi, a Dombai, a Kovács Pista, az Antal, a Ruskó, a Magyaré...) Rendszeresen voltak előadások, továbbképzések. Ezeket a 2 órás foglalkozásokat „szemináriumnak” hívták. Mindig úgy készült a beosztásuk, hogy együtt tudjanak gyűlésezni. 1974 körül engem a Bánfalvival együtt be akartak szervezni a pártba. Mondták, hogy csak járjunk be ezekre az előadásokra, csupa hasznos dolgot fogunk tanulni... A pártszemináriumot vagy a pártbizottságról a Nagy Jóska, vagy a Dombai Feri, vagy a Gulyás Ferenc gyógyszerész szokta tartani. Év végén volt egy amolyan beszélgetős „záróvizsga”. Egyedül voltam bent, mert a Bánfalvi közben kimaradt. Én ott rosszat találtam mondani, mert azt mondtam a vizsgáztatóknak, hogy értem a párt lényegét, de azzal nem értek egyet, hogy Nagykanizsa nagyobb vállalatának az élén (Sörgyár, Vágóhíd, Szeszipar, Fúrás) olyan pártemberek vannak vezetői beosztásban, akiknek csak 6 elemi iskolája van. Holott képzett mérnökök is vannak ezeknél a cégeknél, csak alacsonyabb poszton. Hát ennél rosszabbat nem is mondhattam volna! Mondanom sem kell, hogy így aztán nem lettem párttag... Sőt, még egy főbenjáró büntetést elkövettem. Berendeltek a városi pártbizottságra, akkor meg azt üzentem nekik, hogy „én nem tartozom közéjük, milyen alapon rendelnek be...”. Erre aztán többet nem nyaggattak a párttal. Állítólag ez után az eset után a városi pártbizottsá-

gon kialakult egy olyan nézet, hogy a mentőállomás 80%-a „rendszerellenes” nézeteket vall...

KS: A 40 év alatt biztosan voltak érdekes esetek. Meséljen néhányat!

ZT: Amíg nem volt Letenyén mentőállomás (1992), hozzánk tartozott Lovászi, Tornyiszentmiklós, Kútfej is. Mentünk Lovásziba a Bánfalvi Laci bácsival. Murarátka végénél elszakadt az ékszíj. Laci bácsi aláfeküdt, fellazította a generátort, én meg bedugtam a kurbilit, és tekertem. Kicséréltük az ékszíjat. Hát olyan volt az a Nysa, hogy verte az olajat. Csupa olaj lett a kezünk. Volt a kocsiban törölköző, szappan, és lementünk az ártérbe kezét mosni. Igen ám, de „határsáv” volt. A határőrök kint álltak Letenye és Murarátka között. Ahogy ott mostuk a kezünket, egyszer csak megállt egy ponyvás teherautó, kiugráltak belőle a katonák. A géppisztolyt csőre húzták, mikor jöttünk fölfelé. Mondták, hogy „ne mozduljunk!”. Hát mi nem is mertünk megmozdulni! Ott állt velünk szemben vagy 25 katona élesre töltött fegyverrel... Na, hát aztán legalább negyedórányi telefonálgatás után elhitték, hogy mi nem vagyunk határsértők...

Molnáriban, vagy Semjénházán volt egy elmebeteg nő. Be szokott zárkózni, aztán fejszével várt bennünket. A szomszédból egyszer kicsit nagy melleséggel odajött egy segítőkész atyafi, hogy ő majd a vállával betöri az ajtót... Volt ugyan ebben a „hősiesség” elhatározásban némi „alkoholos befolyásoltság”, de nagyon örültünk a kéretlenül jött segítségnek. Gondoltuk, „hadd próbálja meg!”. Hát neki is futott úgy rendesen, de az ajtótok felőli oldalon olyan rútul nekicsattant, hogy még az orra is szétnyílt... Mindjárt két beteget vihettünk a kórházba.

Orosztonyba mentünk a Baksaházi utcába egy cigány családhoz szüléshez. A Marton Ferivel voltam. Mindenki el akart jönni a mentővel. (Az volt a szabály, hogy csak egy kísérőt szállíthatunk.) Addig-addig egyezkedtünk, míg kialakult, hogy maximum négy kísérőt elhozunk a szülőnővel együtt. A kilimáni partnál a Marton Feri levette a gyújtást, elkezdett rángatni az autót... „Na, gyerekek, meg kéne tolni a mentőt!” – mondta a Feri. Kiszálltak a cigányok, egy darabig tolták a mentőt, aztán a Feri ráadta a gyújtást, és meg sem álltunk a kórházig! A kísérők mind ott maradtak az út közepén... A Dombai Feri volt akkor a szolgálatvezető. Egész éjjel hívogatták, fenyegették telefonon, hogy „azt a mentőt küldje ki, amelyik a szülőnőt hozta!”. Hát gondolom, el akarták látni a bajunkat... De hát megérthették volna szép szóval is, hogy a szabály az szabály, több kísérőt nem vihetünk! (A Jámbor Zala-komárban egy hasonló esetről beültette az összes családtagot, aki befért. 21-en voltak... Kisebb Guinness rekord kísérlet. Utána kiültette őket a Szülészeti elvé két sorba. Ott várakoztak a cigány rokonok, amíg meg nem lett a baba.)

1973-at írtunk, azt hiszem. A nagyrécei bejárat előtt, a régi 7-es út mellett bal oldalon volt egy nádas és egy halastó. Éjjel jött egy olasz kamionos, vitte a festéket a budafoki festékgyárból Olaszországba. Kisodródott, kidöntött egy-két nyárfát, aztán a kamionnal együtt beleborult ebbe a halastóba. Ahogy az ingoványba az oldalára beleborult a kamion, lassan elkezdett süllyedni. Az egyik nyárfatuskója „szétnyírta” a sofőr egyik lábát, nem tudott a fülkéből kimászni... Éjjel háromkor a Baksai és a Labricz vonult ki az esethez. Kihívták a honvédséget. Két 5 tonnás daru jött, amik szinkronban megkísérelték kiemelni a kamiont. Ám alig emelték meg kb. 30 cm-t, mindkét daru lefulladt. Ezt legalább tizenötször megpróbálták, közben kivilágosodott. Reggel a Zágon Fricivel mentünk be váltani az éjszakásokat. Egy tartalék kocsival vonultunk ki a helyszínre. Én akkor lemásztam a fülkére, kinyitottam az oldalajtót, és kihúztam a függőágy szivacsait. A hordhevedert átbújtattam a sérült lábain, és úgy megkötöttem rajta, mint valami hegymászon. Feladtam a kötel végét a meredély szélén állóknak, annál fogva sikerült apránként kihúznunk a kamionost a fülkéből. Később sajnos le kellett amputálni szegénynek a lábát. Túl sokáig volt benne az iszapban...

Hahótra egy idős nénihez mentünk esetkocsival. „Rosszullét” volt az előzetes diagnózis. A Horváth Feri gépkocsivezetővel, és a Fekécs Zoli ápolóval voltam kint. A Fekécs akkoriban bejárt a rendőrségre, a kutyakiképzések alkalmával ő volt a „csibész”. (Akit a kutyáknak el kellett kapniuk. Persze erős karvédőkkel, lábvédőkkel felszerelve.) Szóval a Zoli nem félt a kutyáktól. Épp a kaput nyitottuk ki, mikor előre futott egy vérmes kis tacs, nagyon ugatott. Na, a Fekécs elkapta, pont kézre esett neki, és feldobta a háztetőre. A mama közben bent készülődött, öltözködött, pakolta a kórházi holmit. Nem volt különösebben nagy baja, szépen ki tudtuk vezetni a kocsizhoz. Mikor jöttünk kifelé, a kutya a fejünk fölött a csatornából nézett ki, onnan ugatott. Hát a papa fölnezzet, összecsapta a kezét... „Csöpi, hát te hogy a csudába kerültél oda föl?”

A Varga Ernő elment egyszer a Bozsok Jancsi hegyére. Metszettek, kapálgattak, iszogattak. Mikor az Eötvös téren, a Földhivatal mellett leszálltak a buszról, a Bozsok beigazította az Ernőt a nővérszálló felé, a helyes irányba... De az Ernő olyan részeg volt, hogy pár lépés után megfordult, aztán megint ment a Jancsi után. Közben annyira „húzott balra”, hogy többször ledörgölte a falat... Mondogatta, hogy „Ede” – megint nekiment a falnak, megint mondta, hogy „Ede”. A Bozsok kérdezte tőle, hogy mi az az „Ede”. – „Hát, ede berúgtunk te komám!” (Azaz: „ej de berúgtunk...”) Na, ez után lett a Varga Ernő neve „Ede”.

1968 és 69 telén hatalmas hó volt. Csak a halaszthatatlan esetekért mentünk ki. Kistolmácsra kellett

kimenni szülőnőért. A Jakabfi Jani bácsi volt az ápoló. Csak harckocsival tudtak kimenni. Itt állt a mentőállomás udvarán bevetésre készen a tank. Először csak egy, aztán kettő, teljes személyzettel. (A Dózsa laktanyából, a harckocsi zászlóaljából jöttek segíteni.) A mentőállomással szembeni meredek bevágást színiültig telehordta a szél hóval. Valami kerítést akartak kikerülni, amikor harckocsistul beleborultak a horhosba. Fejtetőre álltak. Nem sérült meg senki, de a honvédség nehézségek árán tudta csak visszafordítani a tankot. Végül egy terepes GAZ66-ossal mentek ki a szülőnőért, és sikeresen be is szállították a letenyei szülőotthonba. (Én is jártam így egyszer. A Bánfalvival voltam. Mikor elindultunk a mentőállomásról, még csak szállingózott a hó. Kiskanizsára érve már olyan sűrűn megeregett, hogy alig lehetett látni. Tótszentmártonba mentünk szülőnőért. Becsehely és Tótszentmárton között bent rekedtünk a hófúvásban. A postahivatal a falu végén, a Béke utcában volt. Betelefonáltam a Vass Karcsi szolgálatvezetőnek, hogy küldjön segítséget. Utána gyalog bementem a faluba, és megkerestem a szülőnőt. Meg is találtam, és láttam, hogy ha azonnal el tudnánk indulni, még időben beérhethénk a letenyei szülőotthonba. Megkérdeztem a környékelieket, hogy nincs-e valakinek terepjárója. Hát olyan szerencsém volt, hogy ott az éjszaka közepén sikerült találnom egy parancsnoki RAJ GAZ-t! Felzörgettem a Zalavári Pistát, hogy „van egy utunk Letenyére”. (Megtagadni akkor sem lehetett a mentők segítségkérését.) A kertek alatt „srévizavé”, amerre kilátszott a föld, arra vittük el a szülőnőt Letenyére. Áadtuk, visszamentünk a faluba, és én visszagyalogoltam a mentőhöz. Reggel olyan tíz óra, fél tizenegy körül meg is érkezett a hátunk mögé a hómaró. Kiszabadultunk, de a visszafelé utat ugyanúgy behordta a nagy szél hóval, mint az éjszaka folyamán. Centiről centire jöttünk a hómaró után, mert ha csak 20 métert is lemaradtunk, már nem lehetett látni az utat. Este nyolcra értünk a mentőállomásra.)

Vonatgázolásnál is voltam sokszor. Egy 80 éves körüli idős bácsi egyszer a „bújóhid” melletti átjárónál ebédért ment a vasútállomásra. Kb. 11h30-kor hozta visszafelé az ebédet, és át akart menni a tolatóvágányokon a vasutas házak felé, amikor elütötte a vonat. A mozdony „meghempergette”, de megállt. A bácsi bekerült a mozdony elülső kerekei közé. Sorozatborda törött lett, keze, lába, feje ép volt. Nem mertek lejárni róla, azt hajtogatták, hogy ki kéne hozni. Ott olyan kicsi volt a hely, hogy semmiképp nem fért volna ki egy ember a kerekek között. Én bemásztam az öreghez, lefeküdtem mellé, leszorítottam a fejét (amit állandóan emelgetett), és kikiabáltam, hogy a kocsik leakasztása után a mozdony előre járjon le rólunk... Így is lett, utána be tudtuk tenni a mentőbe, és bevittük. Sajnos a kór-

házban még aznap délután meghalt, valószínűleg súlyos belső vérzései voltak.

Mikor Szollár főorvos még betanuló hatodéves orvostanhallgató volt a baleseti sebészetben, egy esős estén Nagyrécsce térségében három baleset is történt. Az egyiknél egy autós a récsei halastó közelében elütött egy kivilágítatlanul közlekedő kerékpárost. Az idős bácsinak súlyos agysérülése lett, nem volt esélye a túlélésre. Mindennek ellenére órákig élt még, volt spontán légzése, a szív működése megállt. A baleseti ambulancián azon az estén „nagyüzem” volt. A bácsi kint az ambulancia bejáratánál egy fekvőkocsin feküdt. Aki épp arra járt (orvos, mentős, kórházi dolgozó), és észlelte, hogy beállt a klinikai halál, az nyomott rajta kettőt (mellkaskompressziót csinált), és a bácsi szíve ismét elindult, ment egy darabig. Ez így ment órákon keresztül, míg végül szegény véglegesen meg nem halt... A Szollár doktor tanulóként (erre jól emlékszem) érdeklődve figyelte ezt az esetet...

Pusztamagyaródon volt egyszer egy késelés, ahol a családfő előbb leszúrta a feleségét, majd a nagylányát valami 20 késszúrással súlyosan, életveszélyesen megsebesítette. A Polai Karcsi bácsi állandó szolgálatvezetőként ritkán vonult ki, de ezt az esetet pont kifogta. (Ahhoz, hogy a ruhapénzt, és a veszélyességi pótlékot megkapja, 48 órát kocsiznia kellett

egy hónapban.) Úgy siettek behozni, hogy kint felejtették a pokrócokat, és a mentőládát is, de a lány, bár praeshockos állapotban hozták be, életben maradt. Olyan légmelle volt, hogy a dr. Csákai Iván nem hallott semmilyen légzési hangot...

1971 táján a Bánfalvi Laci bácsi és a Reizner betegekért mentek Zalakaros, Garabonc, Zalasababól környékére. Nagy tél volt. Ahol át lehet menni Zalasababól Orosztony felé, a templomnál ki volt marva az út. Jött szembe velük a tejesautó. A Csepel pont akkor elromlott, nem tudott megállni. A Bánfalvi lehúzódtott, amennyire lehet, de a teherautó így is letarolta a mentőnek csaknem a fél oldalát. Megsérült a Bánfalvi lába is...

A szeszgyárnál parkolóút építettek a munkások a vasúti átjáró mellett. A bazaltkővet rakták le. Akkor ápolóként dolgoztam az esetkocsin. Délután fél ötkor az egyik munkás rosszul lett, epilepsziás rohamra volt. Mikor kiértünk, a Szollár főorvos úr egy kis oktatást tartott, hogy mi a teendő az epilepsziás beteggel. Erre a felbőszült, kissé ittas munkások rá akartak támadni a gombos villával... Szerencsére addigra a még kissé zavart beteget már betettük a mentőbe, így gyorsan beültünk, és otthagytuk a hóbörgőket...

Szolgálatvezető voltam, amikor jelentették, hogy Zalakaroson, a Tücsök Presszó előtt lovasbaleset

Dr. Orovecz Béla Emlékérem

2004. december 1-én lányunk súlyos autóbalesetet szenvedett. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani a tűzoltóknak, mentősöknek, orvosoknak és a kamion sofőrjének, aki észrevette a száguldó autót és próbált lefékezni, s ezzel is csökkenteni az ütközés erejét. Továbbá a rokonoknak szomszédoknak, ismerősöknek, hogy a nagy bajban mellettünk álltak és állnak. A tanár társainak, kicsi diákjainak, akik szintén aggódva figyelik gyermekünk felépülését.

Zalaegerszeg 2004. december 15. Lang Ádámné Nagykanizsa

A mentőegység tagjai:	Zuggó Tibor	mentőtiszt
	Simon Horváth László	mentőápoló
	Ténai Péter	mentőápoló
	Kéri Zoltán	mentőgkvezető
	Mátrai Tibor	mentőgkvezető

történt. A cigányok a vásárban vettek egy lovat. Még soha nem ült rajta senki. A cigánygyerek felült a hátára, a ló fölágaskodott két lábra, aztán hanyatt esett a „lovásával” együtt. Dr. Szollár vonult ki a Varga Zolival, és a Koncz Tibivel. A srácnak nem lett különösebb baja, de az összeverődött cigányok „verekedős” hangulatban voltak. A Varga Zoli, meg a főorvos úr beálltak a presszó sarkába, a többiek meg bezárták belülről az ajtót, és székekkel támadtak rájuk...

A Koncz Tibi szerencsére be tudott rádiózni, hogy gyorsan küldjem a rendőröket, mert „verik a főnököt”...

A Rini kutya 12 évig itt volt a mentőállomáson. Általában a kerítéssel körbezárt kifutójában „tartózkodott”. Nagyon kevesen szokták kiengedni kicsit. Én szoktam kiengedni, meg maga, aztán a Matasics Józsi, az S. Horváth Lacika, a Horváth Attila, meg az Antal Pista, más nem nagyon. Bennünket mikor meglátott, akkor nyüszített, pitizett, „mindent csinált”, tudta, hogy vagy enni kap, vagy ki lesz engedve. Na, egyik nap kinyitottam az ajtaját, lekasztottam róla a nyakörvet, elfutott egyet körbe... Megkerült, aztán visszafelé a „vállával” nekifutott a térdemnek. A térdem reccsent egyet, szárkapocstörésem lett. A Király Józsi szolgálatvezető csak annyit látott az ablakból, hogy röpül a cigarettacsikk, én meg borulok el... Azért a történethez hozzá tartozik, hogy a Rini „fénykorában” 58 kg-os, robosztus kiállású kutya volt. Bárkit fölborított lendületből... Megröngenezték a lábamat, konstatáltam, hogy el van törve, de nem gipszelttem be, gyógytornára sem jártam vele. Másnap vigyáznom kellett az unokámra. A Barnus akkor tanult meg a lépcsőn fel-le járni. Nagyon tetszett neki a fel-lelépcsőzés. Hát én hősiezen mentem is vele fel-le több tucat-szor. Másnap mentem kontrollra, hát úgy bedagadt a térdem, hogy nem fért bele a nadrágszárba...

KS: Mikor ment nyugdíjba, ill. hogy telnek a nyugdíjas évek?

ZT: 2008. november 30-án mentem nyugdíjba 40 év OMSZ munkaviszony után. (Ebből az alkalomból Dr. Orovecz Béla Emlékérem kitüntetést kaptam.)

Sokat unokázunk a feleségemmel. Két gyermekünk és két unokánk született. (Senki nem lett egészségügyis.) Aztán átépítettük a fiam házáat... Tudja, én a 40 év alatt a mentős munka mellett rengeteget „fusiztam” építkezéseken. Szokták mondani, hogy az egészségügyben kapott fizetés az éhenhaláshoz sok, a megélhetéshez kevés... Most is vállalkozok néha vízvezeték-szerelést, fűtésszerelést. Szóval mozgalmasak, izgalmasak a nyugdíjas évek is. Van mivel kitölteni a szabadidőt...

Zuggó Tibor feleségével mentős búcsúztató rendezvényen, a háttérben Antal István

KS: Köszönöm a beszélgetést, és további szép nyugdíjas éveket kívánok!

ZT: Én is köszönöm, hogy gondoltak rám.

Nagykanizsa, 2012. március 5.

Beszélgetések

Csemba László tűzoltó mentőápoló

(2014 februárjában betegszállítás során találkoztam Laci bácsival, aki már az előszobában azzal fogadott, hogy ő mentőápoló volt. „– Na és mikor?” – kérdeztem. „–1949-től 1955-ig a tűzoltóságnál.” – felelte. Ettől úgy meglepődtem, hogy mindjárt meg is ígértetem vele, hogyha legközelebb találkozunk, részletesen mesél erről az időszakról. Második alkalommal is a feleségével együtt nagyon kedvesen fogadtak, hosszan beszélgettünk az életéről, a mentőkről. Sok általunk eddig nem ismert részlet került így a helyére, ezért tartjuk fontosnak a beszélgetés utólagos közlését.)

KS: Mikor és hol született?

CSL: 1928. július 21-én születtem az akkor még Zala megyei Csabrendeken.

KS: Hogyan lett mentőápoló?

CSL: Erdőmérnök szerettem volna lenni, de nem volt szerencsém. 1944 végén elvittek levontként Németországba. Berlinben estem fogságba. Mikor a gyűrű bezárult Berlin körül és a föld folyamatosan remegett, sokan idegösszeroppanást kaptak. A kül-

városi iskola, ahol el voltunk szállásolva, összeomlott fölöttünk. Egy kis résen tudtunk kimászni a romok közül. Egy ukrán-magyar orosz katonának köszönhetem, hogy kaptam legális papírokat és nem vittek el „málenkij robotra” Szibériába. Levente társaimmal huszoneg nap alatt értünk haza gyalog Berlinből. Mindezek miatt nem vettem fel se az erdészeti szakiskolába, se az erdőmérnöki karra. A sümegi erdőgazdaságnál kezdtem dolgozni. Volt egy falubelim, egy jóindulatú ávós alezredes a belügynél. Mondta, hogy vigyem be a papírjaimat hozzájuk. Azzal kezdte, hogy több választásom van, hol akarok elhelyezkedni: tűzoltóság, rendőrség, honvédség, pénzügyőrség, határőrség, ÁVH... A tűzoltóságot választottam.

KS: Mettől meddig dolgozott a nagykanizsai tűzoltó-laktanyai mentőállomáson?

CSL: 1949. július 1-jétől 1955 májusáig.

KS: Mi volt a beosztása?

CSL: Mentőápoló voltam. Négyen voltunk ápolók, Tóth Joachim, aki a szerkocsival felborult és meghalt, Babos György, aki keszthelyi gyerek volt, Balázs Ferenc, egy szőke, bajszos, igen csinos gyerek és én. Mi négyen kaptunk csak határsáv igazolványt. A mentővel így bárhova bemehettünk. Akkor volt a Tito-ügy. A „láncos kutya”, a Rajk-per, a határ menti tiltott zónák. Letenyétől Dobriig volt az a veszélyes szakasz, ahova, ha éjjel betegért mentünk, többször ránk is lőttek a jugoszláv oldalról. A magyar kiskatonák is átlődöztek oda kispuskával, szórakozásból. Két ilyen esetre emlékszem. Lámpa nélkül mentünk a Dodge mentővel lassan, lépésben, hogy ne lássanak. Az egyiknél a vezető mellett az ajtó fölé csapódott be a géppisztoly lövedéke. Mi nem sérültünk meg.

KS: Hol szerzett mentőápolói képzést?

CSL: 1949 áprilisától júliusig elvégeztem Makón a három hónapos tűzoltó tanosztályos ápolói tanfolyamot. (Valaha ott egy csendőriszkola működött.) Orvosok és ápolók oktatták nekünk az elsősegélynyújtást. Tanultuk a kötéseket, törések rögzítését és a régi, Szilveszter-féle újraélesztési módszert is. Onnan helyeztek Kanizsára.

KS: Szigetvári Elemér volt akkor a tűzoltó parancsnok?

CSL: Nem, Szűcs József volt a parancsnokunk, aki akkor járt Pestre, tűzoltótiszti iskolába. Szigetvári Elemért 1949-ben több más, az ország különböző részeiből verbuvált tűzoltó előljárával együtt megbízta a magyar kormány, hogy Németország területéről diplomáciai úton szerezze vissza az elhurcolt tűzoltó szerkocsikat. Ez a bizottság több évig tartó kutatómunka során rátalált sok Magyarországról elvitt mentő- és tűzoltóautóra. A német hadsereg ugyanis visszavonulása közepette ott hagyta el ezeket a járműveket az út szélén, ahol kifogyott belőlük

az üzemanyag. 1949-ben még én is találkoztam azzal a Magosix gyártmányú fecskendő kocsival, ami Szigetváriak köszönhetően került vissza Kanizsára. Ez az autó nagyon rossz állapotban volt, néhány hónap után elvitték Budapestre, felújításra, aztán valahova máshova került, ahol nagyobb szükség volt rá. Nekünk akkor már újabb, MÁVAG típusú fecskendő kocsink volt, melyet 1950 körül kaptunk. Szigetvári még egy olyan nyitott tűzoltó kocsit is hozott, aminek mind a négy kerekét lehetett fordítani a kormányral. Ha jól emlékszem, olasz Fiat gyártmányú volt. Elvitték Pestre a Tűzoltó Múzeumba. Aztán lett később Rába, ZIL, Robur típusú gépjármű fecskendők is.

KS: Volt olyan, hogy mentő osztály, vagy mentő szakasz? Volt külön parancsnokuk, helyiségük a mentőknek a tűzoltó laktanyában?

CSL: Nem volt. Az öreg Krénusz bácsi (Krénusz Ferenc törzstüzőmester) volt az ügyintéző, ő volt az egészségügyi szertár felelőse is. A raktárhoz csak neki volt kulcsa. Nem volt külön szobánk sem, egy hálóban aludtunk a tűzoltókkal. Annyival könnyebb dolgunk volt, hogy nem kellett részt vennünk a tűzoltók reggeli sorakozóján, a váltást egymás között rendeztük el.

KS: Kik voltak a munkatársai?

CSL: 1949-ben ott volt már: Krénusz Feri bácsi, Stéger Laci, aki szerkocsin dolgozott és '56-ban áthelyezték a katonasághoz. Varjas Kálmán bácsi, tiszthelyettes és szolgálatvezető, a Kórház utcában lakott. Billege Laci gkvez. az izzóba került '56 után. Légrádi Ferenc szerelő, pesti gyerek volt. Krasovszky Károly szerelő, orosz származású volt, ide nősült. Kálovics Gyuri továbbtanult, a gépgyárban lett jogász. Kummer Laci gkvez., Bázakerettyére került. Varga Feri bácsi gkvez., Kantó László gkvez., Magyar Gáspár gkvez., Kisfürjesi Antal gkvez., Keszthelyi Józsi bácsi tiszthelyettes. Akiket eddig felsoroltam, az „öregeket”, szinte egytől egyig leszerelték, vagy áthelyezték '56 környékén. Később jöttek: Szalai János tűzoltó, Viola Sándor ápoló. Káli Lajos tűzoltó, Kovács István ápoló, Csuka Gyula őrsparancsnok, Vass Károly ápoló, Sebestyén József tűzoltó (a gépgyárba helyezték üzemi tűzoltónak), Nagy József gkvez., Baksai József gkvez., Benedek János gkvez.

KS: 1949-ben milyen típusú mentőautói voltak a nagykanizsai tűzoltó mentőállomásnak?

CSL: Dodge Weapon és egy régi Magosix.

KS: 1949-ben még itt volt a Magosix mentőautó?

CSL: Igen, ez is a Szigetvári Elemér által visszaszerzett kocsik egyike volt, még kb. fél évig használtuk is, de annyira rossz volt, hogy elvitték Budapestre nagyjavításra, utána már nem került vissza. Ez egy nagyon primitív autó volt, 30-40 km/h sebességgel alig tudott menni. Nem volt hozzá semmilyen alkatrész. 1949-ben volt még egy, a honvédségtől ottmaradt a Weaponnál rövidebb, de széle-

sebb Fiat mentőkocsink is. Összkerék meghajtású volt, de többnyire nem tudtuk használni a sok műszaki meghibásodás miatt. Légrádi Feri és Krasovszky Karcsi ügyes szerelők voltak, ők próbálták üzembe helyezni, sikertelenül. Az '50-es évek elején kaptuk a Skoda 1102-es és a Fiat 1100-as mentőket, ha jól emlékszem, a Skoda jött előbb a Magosix helyett. Volt olyan, kb. egy éves időszak, amikor csak a Dodge volt. A Skoda kis bumfordi elejű autó volt, keresztfedéres rugózással. Mikor le volt terhelve, akkor „feküdt föl” rövid ideig az útra. A Fiat hosszúkás, hegyes orrú kis autó volt, egy fekvőbeteget lehetett benne szállítani, Balatonfüredre, a Szívkörházba is vittünk egyszer vele beteget, jó gyorsan ment.

KS: Milyen autó volt a Dodge Weapon és hány éves volt ez a kocsik '49-ben?

CSL: Nem lehetett agyonverni. Nagyon erős motorja és karosszériája volt. Első-hátsó meghajtással bármilyen terepen elment. A mi mentők akkor már egy háborút megjárt, kiszolgált darab volt, pontosan nem tudnám megmondani a korát. Még az amerikaiak hagyták hátra és mi Budapestről, a központi elosztóból kaptuk a háború után. Amerikának sokba került volna visszaszállítani, inkább itt hagyták. Potom pénzt fizetett érte a magyar állam, szinte „rossz vas” áron vettük meg. Valami „ungra csomag” volt a neve ennek a programnak. Jól ment az biztos, hosszú évekig nem nagyon kellett hozzányúlni a motorjához, aztán tönkrement az első meghajtás, onnantól kezdve nehéz terepre nem nagyon mentünk vele.

KS: Volt-e benne fűtés hátul, a betegtérben?

CSL: Nem, négy plédünk volt.

KS: Dízel vagy benzines volt? Mennyit fogyasztott és mennyivel ment?

CSL: Benzines volt, 24–26 litert fogyasztott 100 km-en, 80–90 km/h volt a végsebessége. Az ÁFORT kúton tankoltuk, a Szabadság téren, a Vasemberház előtt. A háború előtt Fehér Laci bácsi volt ennek a kútnak a tulajdonosa és üzemeltetője. A maszek világ megszűnése után alkalmazott kútkelész lett ugyanitt. A másik kút a Béke úton, a vasút közelében, a közraktárak mellett volt.

KS: Milyen volt a rugózása?

CSL: Kemény rugózása volt, nagyon rázott.

KS: A betegtér egyterű volt a vezetőfülkével?

CSL: Nem, fal választotta el tőle egy elhúzható üvegablakkal.

KS: Hány fokozatú váltója volt?

CSL: Négy előre és a hátramenet.

KS: Hol szálltak be a betegek?

CSL: Az oldalajtón, hátul kétszárnyú ajtó volt, itt emeltük be a hordágyat a fekvőbeteggel.

KS: Hány hordágy volt benne?

CSL: Egy kerékkel ellátott hordágy volt középen, amit egy vezetősín rögzített. Kétoldalt kettő darab lehajtható pad volt és volt még egy hordozható tá-

A Nagykánizsai Tűzoltólaktanya és Mentőállomás épülete 1949-ben

Nagykánizsai Tűzoltó laktanya személyi állománya 1949-ben:

Első, ülő sor (balról): Keszthelyi József, Krénusz Ferenc törzstűzmester, Száray Rudolf főhadnagy (laktanyaparancsnok), Kosztor Gyula százados (megyei tűzoltó parancsnok), Csuka Gyula, Varjas Kálmán.

Második sor (balról): Magyar Gáspár, Billege László, Hokman Ferenc, Szokol Dezső, Varga Gyula, Stéger László, Varga József I., Varga József II., Varga Ferenc.

Harmadik sor (balról): Geresdi Ferenc, Szabó Béla, Balázs Ferenc m.áp., Tóth Joachim m.áp., Csemba László m.áp., Benya Béla.

(A képen szerepel még két ismeretlen személy, akik nem egyenruhában vannak.)

bori hordágyunk is a pad mögé becsúsztatva. Kivehető hordszék nem volt benne.

KS: Szekrények, fiókok és mosdókagyló volt-e benne?

CSL: Nem, a mentőfelszerelés mindössze egy nagy mentőládára korlátozódott.

KS: Mi volt ebben?

CSL: Kötszerek (sterilek és nem sterilek), vatta, hevederek, olló, keserűs, szódabikarbóna, orvosi szén, babakelengye, köldökellátáshoz pertli, jód-tinktúrát és hipermangánt használtunk seb-, ill. bőrfertőtlenítésre. Gumilepedőt terítettünk a hordágyra, hogy védjük a szennyeződésektől. Sínezéshez voltak fa léceink és Cramer drótsínjeink szintén a mentőlárában. (Emlékszem olyan szülésre, hogy a baba a Dodge lépcsőjére búj ki, a sárvédőn ülve vezettem le a szülést, aztán csak úgy, a hordágyra fektetve és betakarva vittük őket a szülészetre, még a köldökzsinórt sem vágtuk el.)

KS: Ágytál és hánytál volt-e a kocsiban?

CSL: Igen, fém kacsánk is volt, de O₂ palackjaink, gyomormosó felszerelésünk, injekciós készletünk és sebészeti műszereink nem voltak, infúziót sem tudtunk adni. A komolyabb esetekhez ezeket az eszközöket a velünk kivonuló ügyeletes orvos, vagy a körzeti orvos hozta a helyszínre.

KS: Megkülönböztető jelzés volt a kocsin?

CSL: Igen, kék fény és a régi, elnyújtott hangú sziréna.

KS: Mivel fertőtlenítették a betegteret, ha vérrrel vagy egyéb testváladékkal szennyeződött?

CSL: A sofőrök csináltak klórmész porból oldatot, ez volt a felületi fertőtlenítőszerünk. A munkánkhoz tartozott a heti egyszeri, kötelező fertőtlenítés és az egészségügyi felszerelés feltöltése.

KS: Kell-e rádió vagy telefonon visszaszólni a szolgálatvezetőnek?

CSL: Nem, rádió nem volt, telefon is csak nagyon kevés helyen. Csak visszaérkezés után kellett jeleníteni személyesen a szolgálatvezetőnek. A szállítási naplóba mindjárt beérkezés után iktattuk a menetlevelet.

KS: Milyen munkarendben dolgoztak?

CSL: 8 órától 8 óráig dolgoztunk, 24 óra munka, 24 óra szabad, sofőrök és ápolók egyaránt.

KS: Mennyi volt a fizetésük?

CSL: Az én kezdő fizetésem 380 Ft volt.

KS: Volt-e munkaruhájuk?

CSL: Először tűzoltó egyenruhánk volt, néhányan a VVOME-től kaptak finom anyagú, galambszürke egyenruhát és tányérsapkát gombszerű sapkarózsával. Az OMSZ csak az '50-es évek közepén adott egységes fekete egyenruhát.

KS: Egy nap hánszor kellett kivonulniuk?

CSL: Talán még hússzor is. Sok szülés volt és baleset, bár mentővel nem nagyon mentek ki szüléshez, mert a falvakban mindenhol dolgozott helyi szülésznő. Benedek Jancsi élettársa, a Margit „ma-

dame” volt a vezető szülésznő. A horvátságából sok részegét szállítottunk. Kezdetben Lenti körzete is hozzánk tartozott, nagy távolságokat tettünk meg a rossz makadám utakon. Gyakran vonultunk kaszába beleesett, kocsiról a lovak közé esett szerencsétlen emberekhez. Emlékszem egy részeg bácsira, aki épp a hegyről tartott hazafelé, mikor leesett a bakról. A lovak nem taposták agyon, csak a bokája sérült meg csúnyán, nyíltan kificamodva. Olyan kemény legény volt az öreg, hogy mikor a Büttner főorvossal és a Kovács Pistával (aki akkor a másik mentőkocsi ápolója volt) együttes erővel próbáltuk helyrehúzni az ízületet, az öregnek még volt kedve viccelődni: „Húzzák meg, az anyja nemjóját! Ne sajnálják!”

KS: Részesültek-e rendszeres elsősegély oktatásban, vagy továbbképzésben?

CSL: A tűzoltóság berkein belül rendszeresen voltak továbbképzések. A kórházi ügyeletes orvosok, akik velünk is kijöttek néha egy-egy súlyosabb esethez, évi két alkalommal tartottak „ad hoc” jellegű továbbképzéseket. Így tartott előadást például: dr. Bajusz Gyula sebész alorvos, dr. Moldoványi Antal szemész, Büttner főorvos úr a sebészetről (aki később az alakuló budapesti Honvéd kórházba került), Ruszwurm főorvos úr a belgyógyásatról, dr. Lélek Sándor belgyógyász, dr. Haba Antal szülész főorvos (ő egy nagydarab, erős ember volt), dr. Berentés Ernő tiszti főorvos. (Reszkettek tőle a boltosok. Mint a tűztől, úgy félték tőle. Nem büntetett mindjárt először, de nem is fordult elő, hogy kétszer ugyanazt a hibát elkövették volna egy-egy üzletben!)

KS: Lovas fogattal szállítottak-e még beteget 1949-ben?

CSL: Lovas fogattal nem, de lovas szánnal igen! A régi laktanyában, az első garázsban állt a díszes mentőszánkó. Jó nagy szán volt ez, két ló vontatta. Rá volt építve egy zöldre festett, házikó-szerű zárt utasfülke. Úgy nézett ki, mint egy lakókocsi. Volt benne hordágy, pad, mentőláda, ugyanúgy, mint a mentőautóban. A lovakat a vasúti hídon túl, a városgazdálkodás istállójában tartották. Nem tudom, később mi történhetett ezzel a szánnal.

KS: Arra emlékszik-e, hogy 1949. május 10-én, amikor megalakult az OMSZ, volt-e valamilyen ünnepség, vagy hivatalos átadás-átvétel?

CSL: Igen, a többiek mesélték, hogy lejött Budapestről dr. Orovecz Béla és baráti hangon tartott a laktanyában egy kis beszédet. Megköszönte a régebbi tűzoltó mentők eddigi munkáját és sok sikert kívánt a továbbiakhoz.

KS: Mikor volt a tűzoltólaktanya átépítése?

(Itt bekapcsolódik a beszélgetésbe Csemba Lászlóné, Marika.)

CSL-né: 1951-ben költöztünk a Boda-udvarba. Én adminisztrátorként dolgoztam a tűzoltóparancsnok

mellett. A borudvarban a hátsó magas épület emeleti részén volt a parancsnoki iroda. A tűzoltók és a mentők a földszinten egy közös helyiségben lettek elszállásolva. Vaságyakon és szalmazsákokon feküdtek. Hátról volt az udvari „reterát”. Nagy platánfák alatt, a szabad ég alatt álltak az udvaron az autók. Az udvart borpincék vették körbe. Ott annyi bor volt, hogy ihatott mindenki amennyit csak akart. CSL: A borátvevők mind jó haverok voltak. Tűzoltó tömlőből készült a táskánk, abban vittük fel a bort a pincéből a legénységi helyiségbe, ott üvegekbe töltöttük, úgy ittuk. Az öreg Szélig bácsi bőrdíszműves műhelye a rendőrség mellett volt, a leselejtezett tűzoltó tömlőkből borszegéllyel kiváló minőségű aktatászkákat varrt. Nekem is ilyen vízhatlan táskám volt, soha nem folyt ki belőle a bor. Innen a tűzoltók 1952-ben visszaköltöztek az újjáépített laktanyájukba, de mi csak 1953 nyarán költöztünk a méntelep épületébe.

KS: Meséljen emlékezetes eseteket!

CSL: Egy kisfiú egyszer a horvátságban felmászott a hinta egyik lánca és lecsúszott rajta. Szegénykének a herezacskója beleakadt a lánca és kiszakadt. Kierkezkor a kisfiú egy törölközőn feküdt, meg se mert mukkanni, de a rokonok sírtak-ríttak helyette is. Szépen behoztuk a sebészetre. Sárdy főorvos úr miután „helyre tette a dolgokat”, és összevarrta a sebet, megvigasztalta az anyukát: „Ne sírjon, ne sírjon mamikám! Ettől még beperelhetik majd a fiát gyerektartásért!”

Légrád volt a határ felé az utolsó magyar település, ahova még kimentünk. Egyszer vasúti baleset történt. Tolatásnál elesett az a vasutas, akinek össze kellett volna kapcsolnia a két összeérő szerelvényt. A még guruló kocsi kereke levágta az egyik karját és lábát. Hiába jött ki velünk az ügyeletes orvos is, miután behoztuk, pár órán belül meghalt.

CSL-né: Én is tudok egy jó sztorit. Volt egy szép kék színű papagájom, szépen tudott beszélni. Munka közben mindig ott ült a vállamon a tűzoltólaktanya parancsnoki irodájában, és amíg én gépeltem, ő a fülbevalómat piszkálgatta a csőrével. Tisztán, kivehetően tudta mondani: „Kopasz a Krénusz! Kopasz a Krénusz!” Úgy mondta, hogy csak úgy ropogott! Mikor szülési szabadságra mentem, beadtam a papagájt a Krénusz bácsinak az ügyeleti szobába, hogy vigyázzon rá. Hat hét után, mikor visszamentem dolgozni, a papagáj folyamatosan mondta: „K..va Marika! K..va Marika!” A másik produkciója az volt, hogy ütögette csőrével a telefonkagylót és mondogatta: „Tűzoltók! Halló! Halló! Tűz van! Tűz van!”

CSL: Krénusz papáról van egy másik emlékezetes történetünk is. Mikor a háború előtt visszacsatolták Erdélyt, az öreg Keszthelyi Józsi bácsit kihelyezték oda kiképzőnek. Keszthelyi bácsi szakaszvezető volt, szégyellte, hogy ilyen kis rangban van. Vecsera Antal parancsnok viccből azt tanácsolta

neki, hogy varrjon fel egy őrmesteri csillagot és úgy utazzon ki. Így is lett, Keszthelyi bácsi „illegális” tűzoltó őrmesterként ment ki Erdélybe és ott senki sem firtatta a rangjelzés valódiságát. Hanem amikor lejárt a kiküldetés ideje és hazajött, nem volt hajlandó megválni az őrmesteri csillagtól, mondván, hogy „ő ott kint megszenvedett ezért”, így hivatalosan is elő kellett léptetni őrmesterré. (Tulajdonképpen előléptette saját magát, amit utólag szentesítettek.) Közben telt-múlt az idő, leteltek a szükséges szolgálati évek és Keszthelyi bácsit rövidesen ismét előléptették törzstüzemesterré. Na de ezt már Krénusz papa, aki szintén törzstüzemesteri rangban volt, nem tudta lenyelni szó nélkül. Gyakran méltatlankodott, hogy amíg ő nem lehetett főtörzsőrmester, Keszthelyi bácsi kettőt is lépett előre jogtalanul a ranglétrán. „Hol volt ez még akkor, amikor én már rég tüzet oltottam? Én már rég őrmester voltam, amikor ő még csak örvezetőként szolgált?” – mondogatta a szemüvegét tologatva. Na, Balázs Ferivel mi elhatároztuk, hogy előléptetjük az öreget. Az ügyeleti szobában volt az ágya a Krénusz bácsinak, ott szokott pihengeni. Szereztünk valahonnan széles, piros orosz katonai vállapokat. Egyszer aztán, mikor az öreg elaludt, mi szépen felerősítettük a zubbonyára a nagy pakondekli vállapokat három ezüst csillaggal. Reggelre ébredve gyanútlanul jött ki a szobájából Krénusz bácsi. Aztán azt hitte, hogy mindenki megőrült, mert mindenki őt nézte és nevetett. Hát mit csináljon szegény öreg? Ő is visszanevetett, nem tudta elképzelni, hogy mit nevetnek rajta. Jött az őrségváltás. Mi már alig bírtuk türtöztetni a nevetésünket. Jött a Szűcs parancsnok és ránézett a vállapokra. „Öreg! Talán meghülyült maga? Hát mit csinált?” „Miért? Miért?” „Hát mit rakott maga a vállaira?” Ránézett az öreg a vállapokra: „Phú, a mindenségit!” És már tépte is le magáról a parolinokat, aztán úgy a földhöz vagdosta őket, hogy csak úgy csattogtak.

Az egyik kollega, Varga Jóska egyszer behozta a barátnőjét a laktanyába. Fürödtek a fürdőben és a lány kint hagyta a bugyiját a fürdő előterében. Valamilyik csibész ellopta a bugyit, kitömte szijáccsal, fölvitte a régi mászótorony tetejére és felkötötte a villámhárítóra. A szél fújta, lengette... Reggel jött be Krénusz bácsi szolgálatba a Katonarétről. Már messziről nézte, hogy mit lobogtat a szél odafönt. Mikor rájött, hogy az egy kitömött női bugyi, először nagy haragra gerjedt, aztán ránk nézett és ő is elnevette magát.

Haba főorvos a Kisfaludy utcában lakott, volt egy fehér uszár kutya. A kutya mindig a kórház udvarán, vagy a tűzoltó laktanyában futkosott. Aranyos, kedves kis jószág volt, szoktunk neki adni egy kis ennivalót. A Gazsi (Magyar Gáspár) egyszer heccből benzint spriccelt a kutya fenekébe. (Csúnya dolog volt tőle.) Szegény kutya húzta a fenekét, ahogy ment hazafele a ligetből, közben vonított. A

Haba meg a kórház ablakából ordított lefelé: „Mit műveltek a kutyaórával?”

Tulipán Laci kollegánk (a felesége is tűzoltó volt) mindig elbliccelte a reggeli tornát, bevonult a WC-re, mikor vége lett a tornának, mintha pont akkor fejezte volna be a dolgát, jött is kifele. „No megállj csak! Az anyád mindenit! Majd mi jól elkapunk!” – mondta a Ferkó meg a Gazsi, ezek voltak a tréfacsinálók. A másnapi torna előtt az összes WC-ben bedörzsölték a WC papírokat rettenetesen erős cse-resznyepaprikával. „Na menj csak, az anyád hét nemjóját! Majd nem lógsz te többet a tornáról!” Így is lett, Laci ment menetrendszerűen a WC-be, mi meg lestük a fejleményeket. Egyszer csak egy nagy ordítást hallottunk a WC felől. Letolt gatyával közelített Laci, fogta a fenekét. „Jajaj, jajaj! Aranyos főtörzs úr, valaki kitolt velem, bekente a papírokat erős paprikával!” A telefonügyeletes a Hokman Feri (ő is benne volt a mókában) még rátett egy lapáttal: „Te Laci! Van itt egy kis jó sebbenimem, kend be a fenekedet vele, hátha úgy jobb lesz!” Na, mikor a benzinnel megtörölgette magát, azt hittük, hogy megőrült. Ordítva futkosott fel és alá.

A Mustos Ferenc boltos (akkoriban jó negyvenes lehetett) Cilike nevű macskája rendszeresen bejárt a tűzoltósághoz ételt lopni. A sáska tűzoltók sokszor bosszankodtak miatta. Gazsi elhatározta, hogy leszoktatja a macskát a lopkodásról. Hokman Ferivel hozatott kiskanizsáról egy kiszáritott disznóhólyagot, majd miután beletettek fél marék kukoricát, a felfújott hólyagot rákötötték a macska farkára. Szegény macska kínjában futkosott a ligetben ide-oda, a hólyag zörögve pattogott utána. Felfutott egy fára, át akart ugrani egy másik fa ágára, de a hólyag fennakadt egy villás ágba, s a macska ott himbálózott két fa között a hólyagon. Gazsi ekkor szólt a Mustosnak: „Mustos úr! Nem a maga macskája lóg ott fent?” Nézte a boltos, aztán mikor ráismert, elkezdett siránkozni: „Cilikém! Cilikém! Hát hogy kerülél oda? Tűzoltó úr! Adok tíz liter bort, csak vegyék le onnan!” Na, a Gazsit sem ejtették fejre, azt mondta a Mustosnak, hogy bemegy megbeszélni a fiúkkal a teendőket. (Május elsején történt az eset. Az '50-es években volt egy olyan rendelet, hogy a nagyobb állami ünnepeken a fegyveres testületeknek, rendvédelmi szerveknek – katonaság, rendőrség, tűzoltóság, mentők – két napig nem lehetett elhagyniuk a laktanya területét. Ezt „összetartás”-nak hívták.) A fiúk bent kiszámolták, hogy a tíz liter bor nem lesz elég nekik két napra, így Gazsi a következő üzenettel tért vissza: „Mustos úr! Húsz liter borért leveszünk a Cilit.” „Mit bánom én! Adok harminc litert is, csak vegyék már le!” Hozták a kihúzás létrát, elvágták a madzagot, a macska megszabadult és lett két napra elég bora az egész laktanyának.

Takács főorvosnak hoztunk a sebészetre egyszer egy paraszt bácsit valahonnan a horvátságból. A fenekén volt egy akkora végbél körüli tályog, mint

körülbelül a fejem. Nagyon jajgatott, mert nagyon fájt neki. Meg se tudott mozdulni, hason fekve hoztuk be. A „Vippon” (Weapon) jól megrázta, azt hittük, útközben kifakad a kelés. Fölvittük a sebészetre, (széles, magas lépcsősoron vittük fel a beteget hordágyon. Lift nem volt.) Kérdezte a Takács: „Mit hoztatok fiúk?” (Tegezett bennünket, a Baksait is, meg engem is.) „Na, papám! Eressze le a gatyáját! Hadd nézzük, mi a baj.” Remegett a keze a kis falusi bácsinak, röstellte letolni a nadrágját az apáca nővérek előtt. Az öreg addig fészkolódott, amíg egyszer csak a főorvos úr nagy lendülettel előre döntötte a nyakánál fogva. Durr! Kifakadt a kelevény. „Jaj! Az Isten áldja meg magát főorvos úr! Mit csinált velem? Megszűnt minden panaszom!”

Bocskában nagyon szép cigánylányok laktak. A Hopka Jancsi (később Egerszegre került tűzoltógyerek) félt a lányoktól. Piller Józsi bácsi volt a Városi Tanács egyik sofőrje. (Ő korábban tűzoltó gépkocsivezető volt, utána a polgármesternek lett a sofőrje.) Egyszer Józsi bácsi bejött a laktanyába és előadta, hogy „Gyerekek! Ezt a Jancsit valahogy be kéne „fedeztetnünk”! Hát mit tegyünk, hogy ne féljen ennyire a nőktől?” Na, a „Perez” (Varga Franci) behozott egyik este egy bocskai cigánylányt. Akkor még megvolt az a mentőszánkó. Oda be lettek zárva a Hopka Jancsival reggelig. A cigánylány értette a dolgát, az éjszaka folyamán „behálózta” a Jancsit. Így lett oda a Jani szüzessége a mentőszánkó hordágyán.

KS: Párttagnak kellett lenni?

CSL: Igen, a tűzoltólaktanya város felőli végénél volt a mázsaház, ott voltak a taggyűléseink. A kórházi személyzettel egy alapszervezethez tartoztunk. Minden taggyűlés után volt egy kis összejövetel. Mi fiatal, Makóról szalajtott tűzoltólegények nagy népszerűségnek örvendtünk a kórházi nővérek körében. Légrádi Feri volt a titkárunk. Szemben volt velünk a Markos Feri bácsi kocsmája, az volt a törzshelyünk.

KS: Mi történt később? Miért hagyott fel a mentőzéssel?

CSL: 1955-ben engem pártvonalon „kiemeltek” és kineveztek az akkor formálódó Polgári Védelem városi parancsnokává. Tiszti iskolába mehettem, irodát kaptam a Városi Tanács épületében, és háromszor annyi lett a keresetem, mint a mentőknél volt.

KS: Meséljen kicsit erről az időszakról!

CSL: Sok különös dologban volt részem. Rendszeresen tartottunk polgári védelmi gyakorlatokat a Csónakázó tónál, a Szarka réten. Innen az idősebb Szollár főorvos úrra és a Kománovics Józsiira emlékszem. A Szabadság téri iskola alatt olyan komoly szükségkórház volt berendezve (készültünk a harmadik világháborúra), hogy mikor egyszer a Lázár főorvos úr meglátogatta, azt mondta, hogy: „Te, különb műszereitek vannak, mint nekünk a kórház-

ban!” Háromszoros elektromos biztosítás volt: akkumulátorok, aggregátor és a hálózat. Levegőszűrő rendszer volt és külön vízellátás. Nemrég, mikor szóba került az Erzsébet téri mélygarázs építése, eszembe jutott, hogy talán az építők nem is tudnak arról a hatalmas, vasbeton víztartályról. Úgy tudom, hogy azok a steril, kicsomagolatlan műszerek az iraki háború idején lettek eladva.

Az öreg Szollár főorvos úr nagyon jó humorú ember volt. Mesélte, hogy egyszer, mikor a Moldoványi főorvos úrnál szóba került, hogy romlik a szeme ennek is, annak is, az övé is nagyon romlik, mondta az öreg Moldoványinak. „Na és hogy Pistám?” – kérdezte az öreg. „Miben nyilvánul meg, hogy a tied is romlik? Talán rosszul látsz?” „Nem, hanem évekel ezelőtt, ha megláttam egy szép nőt, már el is fogott a hév. Bezzeg most nézhetem órákig is! Nem történik semmi.”

A kórházról is ment egy veszekedés, hogy az új szárnyat hol építsük meg. Szánálni való épület helyére kellett volna építeni. Kivételesen nem a megyén keresztül, hanem közvetlenül a minisztériumból kaptunk egy sokmilliós célzott támogatást az építkezésre, melyet záros határidőn belül fel kellett használni. Lejöttek az eü. minisztériumból megvizsgálni a helyet. Én képviseltem a várost polgári védelmi részről. A vasúttól nem volt meg a kellő távolság, így nem építhették volna oda a kórházat, ahol most áll. (Háború esetén ugyanis az első alkalommal lebombázták volna a vasúttal együtt.) Nagy vita kerekedett, féltő volt, hogy lejár a határidő és elveszik a pénz. Volt egy gimnáziumi iskolatársam, aki a Honvédelmi Minisztériumban a műszaki osztály vezetője lett. Lejött hozzám és arra kért, hogy találjunk ki valamit, különben soha nem épül fel az új kórház. Azt hiszem, a Szollár Pista volt akkor már a kórházigazgató. Azt találtuk ki, hogyha nincs is olyan épület, amit szánálni lehetne, de régi nővérszálló alapjaira engedélyeztetni lehet a terveket. Én pedig fittyet hányva a szabályoknak, eltekintettem a vasútvonaltól való kötelező távolság betartásától. Szollár főorvos úr többször mondta utána, hogy: „Lacikám! Ha te nem írod alá és nem intézed el, akkor még ma sincs új kórházunk.”

KS: Mikor ment nyugdíjba?

CSL: 1983. január elsején mentem nyugdíjba a Polgári Védelemtől.

KS: Köszönjük az érdekes beszélgetést! További jó egészséget kívánunk!

Lőrincz László gépkocsivezető
(„Lefi”, „Prósza”, „Fittipaldi”)

(Lőrincz Laci jellegzetes figurája volt a mentőállomásnak a '80-as,'90-es években. Különlegesen jó sofőr volt, pesti gyerek lévén pedig nagyon jól ismerte a fővárost. 2007 óta Londonban dolgozik. Egyik hazalátogatása alkalmával, 2014 februárjában találkoztunk vele tótszerdahelyi otthonában.)

KS: Hogyan kerültél a mentőkhöz?

LL: 1961-ben születtem Budapesten, 1983-ig a Volánnál dolgoztam sofőrként. Marika, a feleségem tótszerdahelyi lány volt. Katonáság után 1984-ben jöttem a kanizsai mentőállomásra dolgozni Bánfalvi Laci bácsi helyére, 2002-ig dolgoztam a mentőknél, aztán több külföldi próbálkozás után végül 2007-ben Londonban kötöttem ki. Most angol banki alkalmazottakat szállítok munkába és haza egy Mercedes Sprinter kisbusszal (az ottani neve: „Shuttle Bus”). Gyakran viszem őket kirándulni, esküvőre, bevásárolni és a reptérre is.

KS: Tanultál angolul?

LL: Pár hónapos angol tanfolyam után már egész jól megértettem magam. Könyvet, újságot most sem tudok olvasni és egy színházban sem érteném meg, hogy mit beszélnek a színészek, de a munkámmal kapcsolatos szakkifejezéseket ismerem és ez egyelőre elég. Megbecsülnek és szeretnek a munkahelyemen.

KS: Mesélj a mentős évekről!

LL: Nagy szám volt, amikor 1990-ben Szekszárdon a Mentők Országos Természetjáró Találkozóján Zala megye csapatával (dr. Tóth Péter, Andrasek Mátyás, Simon Zoltán, Máthé Olivér, Lőrincz László) a második helyet szereztük meg.

KS: Emlékszel sztorikra? Én úgy emlékszem rád, hogy szeretted ugratni a munkatársaidat.

LL: Igen, szerettem viccelődni. A fiúkkal az egyik szórakozásunk az volt, hogy amikor mostuk a kocsit, a slaggal bespicceltünk a mentőállomás WC-jének lenyitott ablakán, így aztán kisebb zuhanyban volt része a WC-ben ülő bajtársnak. Ez oda-vissza ment. Emlékszem olyanra, hogy amikor új Nysa mentőért mentük fel (120-140.000 lefutott km után új kocsit kaptunk) magammal vittem Budapestre a 6 éves Adrienn lányomat. Az új kocsit felvétele után első utunk a Fővárosi Állatkertbe vezetett. A Róbert Károly körúton két motoros rendőr elém állt, kérdezték, hogy segíthetnek-e? Mondtam nekik, hogy persze, így történt, hogy szirénázva, rendőri felvezetéssel mentünk az állatkertbe a lányommal.

Marika, a feleségem gyakran vállalt mezőgazdasági időnyomunkát. Az egyik nyáron Bolyba ment kukoricát címerezni. Egy harkányi mentőszállítás kapcsán elhatároztam, hogy megkeressük. Tanai János ápoló fönt ült a mentő tetején törökülésben, úgy kerestük a Marikát a kukoricatáblában. Marika jól meglepődött, amikor egyszer csak elé toppantam. Másnap szervizeltük a kocsit a mentőállomáson, a többiek nem tudták elképzelni hol a csudában jártunk vele, ugyanis ujjnyi vastagon állt benne a por.

KS: Szeretnél kompozni is...

LL: Igen, kevesen tudták, hogy a mentőt ingyen vitte át a balatoni komp. Egyszer pestről a tranzitból Ajkára, Siófokra és Pécsre kaptunk szállításokat. Tihanyban szálltunk kompra, már jócskán a délután három körül felhívtál mobiltelefonon, hogy hol járunk. (Te voltál a szolgálatvezető.) Én mondtam neked, hogy a Balaton közepén állok. „Micsoda???” – kérdezted. „A kompon” – mondtam.

Cserfő Ferivel három elmebetegét szállítottunk szintén a fővárosból a szélrózsa minden irányába. Érdem vettem a lányaimnak két husky kutyát. Igen gyorsan jöttünk visszafelé, a Ferinek már minden baja volt, mert a kis bolondok óbégattak, a kutyák vonítottak, én meg ezerrel nyomtam a gázt. Egyszer csak az egyik beteg előreszólt: „Mi vagy te? Fittipaldi?” Utána rajtam maradt ez a becenév.

Szintén a Ferivel vesebetegeket vittünk a keszthelyi művese állomásra. Visszafelé mondtam a Fefének, hogy most elmegyünk az édesanyámhoz Siófokra. Feri nem tudta merre vezet a visszafelé út és mivel egy darabig a bal oldalon látta a Balatont, elhitte, hogy valóban Siófokra megyünk. Egy darabig mondogatta is, hogy: „Lefikém, ebből igen nagy baj lesz! Seggbe leszünk rúgva! Pedig én szóltam!”

Kupeccel a Gyermekek osztályról a rigyáci otthonba szállítottunk egy csecsemőt. Kupec bement a szobába, felkapott egy gyereket és gitározó mozdulatokkal (ahogy szokta) végigtáncolt vele a folyosón, miközben „Rock and roll!!” – énekelt. A roma szülők döbönt arccal figyelték, hogy mit művel a gyerekkel. Már el is indultunk a kórházból, mikor Kani-za határában rádióan ránk szóltak, hogy azonnal forduljunk vissza, mert a Kupec összecserélte a gyereket és a szülők feljelentették, hogy „a mentős elrabolta a kisfiúkat”.

Kupec egyszer sántikálva jött be a mentőállomásra. Kérdésemre, hogy mi történt vele, azt válaszolta, hogy otthon belerúgott a zokniba. Hát elég furcsa képet vághattam, de aztán kibökte, „Zokninak” hívja a kutyáját!

KS: Hogy mennyire jó mentősofőr voltál, bizonyítja az a 2002. október 10-én a Zalai Hírlapban megjelent újságcikk is, mely tudósít a mentők, tűzoltók, rendőrök vezetéstechnikai vetélkedőjéről, ahol egyéniben a legjobbnak járó első díjat hoztad el. Legyen ez a végszó, köszönöm a beszélgetést!

LL: Én is köszönöm, hogy megkerestetek.

A zsaruk nyertek, bár...

...fejben a mentősök, gyakorlatban a vámosok a legjobbak

A járőrkeszi a legtöbb próbálkozónál „kezes báránként” viselkedett

Fotó: Varga György

Nagykanizsa (v. a.) – Nem érheti szó a ház elejét: a rendőrkapitányság közlekedési osztályának csapata nyerte meg azt az autós versenyt, melyet fegyveres testületek és társszervek részvételével rendeztek tegnap.

Az utóbbi pár évben szünetelő, speciálisan zalai viadal újraindításából hét háromfős csapat vette ki a részét, a Technika Kft. rutinpályáján szembesülve a gyakorlati feladatokkal. A bolyák közt a rendőrök mellett tűzoltók, vámosok, határőrök, mentősök és a Via Kanizsa Kft. munkatársai szalagoltak, s a verseny e szakában úgy tűnt: a pénzügyőrök elsőpró főlényel nyerik meg az erőpróbát.

Hátra volt még azonban a

KRESZ-tesztlapok kitöltése a kapitányságon, mely már nem ment annyira a gyakorlatban kiváló vámosoknak: e „tusában” ők végeztek hátul, s így fordult a kocka. A viadalt a közlekedési

A megyei fináléra már „edzeni” is fognak

rendőrök nyerték meg, a Mentőszolgálat, valamint a kapitányság közrendvédelmi osztályának triója előtt. A verseny két felének egyéni legjobbjait külön is díjazták, így jutalmat kapott az ügyességi pálya „ásza”, a vámos *Kárász Ottó*; valamint az elméletben verhetetlen *Lőrincz László*, a mentősök sofőre.

– Mondhatnám, rutinból ment

ilyen jól a tesztlap-töltés, nem készültem a versenyre – mondta utóbbi. – Második helyeztként a rendőrökkel együtt bejutottunk a megyei fináléba, s ott már semmiképp nem akarunk leégni: gyakorlati és elméleti „edzést” is tartunk a kollégákkal.

A rendező nevében *Berke László* őrnagy, a kapitányság közlekedési osztályának vezetője elmondta: cseppet sem lett volna mérges, ha beosztottai nem nyernek, ellenben némi hiányérzete maradt: *„Tudom, mire képesek, s ez alapján elvártam volna, hogy a gyakorlati pályán nyerjenek.”* Bár persze a viadal egyik fő céljának mondott kellemes, baráti hangulatú együttléthez biztosan kellett az is, hogy ne mindenben a zsaruk legyenek a legjobbak...

Szigethy Károly

Szigethy Károlyné

Dr. óhidi Szigethy Károly

nagykanizsai kir. törvényszéki és vasúti orvos,
mentőorvos és neves balneológus
(1862–1933)

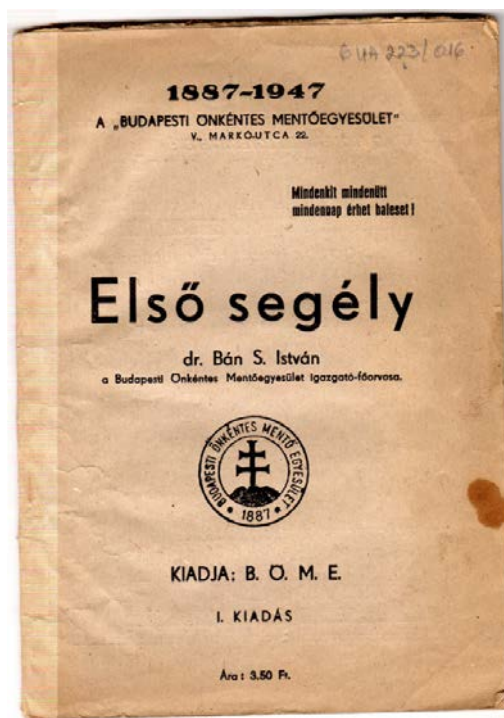
Böhönyén született 1862-ben Szigethy Károly és Komáromi Paulina gyermekeként. Testvére dr. Szigethy Elemér zalaegerszegi ügyvéd volt.

Egy korabeli újságcikk, mely a piarista diákok szövetsége megalakulásakor (1925. július 1.) íródott, beszámol arról, hogy az egyleti bizottságban dr. Szigethy Károly is szerepel, a szövetség elnöke báró Inkey József. Mivel csak az ott tanuló régi diákok vehettek részt a szövetség munkájában, több mint valószínű, hogy ő is a nagykanizsai piarista gimnázium diákjaként végzett.

A mentők orvosa volt, sőt a tűzoltó testület tagja 1893-tól 1928-ig. 1902-től főállású mentőorvosként dolgozott. 1905-től az Inkey-házban (Fő út 18.) lakott. Elsősegélynyújtó oktatásai során bizonyára nagy hasznát vette a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület Igazgató főorvosa (dr. Bán S. István) által írt „Első segély” c. 50 oldalas kiadványnak.

Társalapítója volt a nagykanizsai tüdőgondozó intézetnek, mely 1916-ban indult a Királyi Pál utcában, a József Főherceg Szanatórium Egyesület tagjaként. A „Dispensair” (rendelőintézet) orvosai: dr. Országh Lajos törvényszéki és járásorvos, dr. Szigethy Károly. Az országban és a környékünkön is óriási a TBC fertőzöttség. Szigethy doktor az elsők között volt, aki tuberculinnal gyógyított és immunizált. A Magyar Vöröskereszt Nagykanizsai Városi Választmányának elnöki tisztségét is betöltötte 1927-től 1933-ig. Gróf Széchenyi Emil országos elnök felhívására csatlakoztak az országosan meghirdetett tuberkulózis elleni propagandához. A Zalai Közlöny 1925. január 23-án megjelent számában arról olvashatunk, hogy a József kir. herceg Szanatórium Egyesület programjában szerepel: „A régebben lemondott dr. Szigethy Károly és dr. Országh Lajos orvosok a közeljövőben ismét el fogják foglalni helyüket, mert minden remény megvan arra, hogy az egyesület 10 millió költséggel a gyulai szanatóriumtól Röntgenkészüléket szerez, s így mi sem fog többé útjában

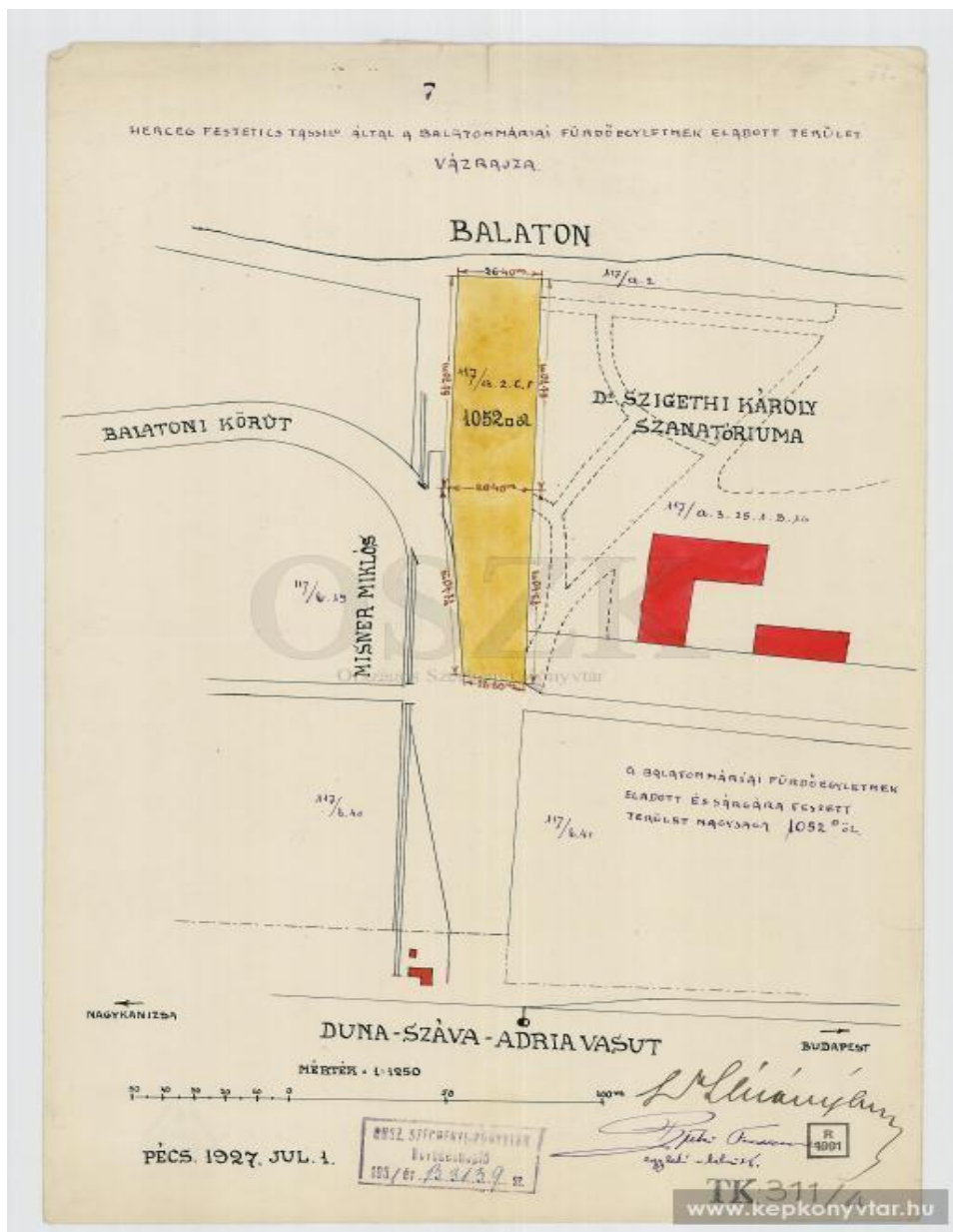
állni annak, hogy a tüdővész ellen minden erővel harcoló egyesület a gondozása alatt álló betegeket a gazdasági körülményekhez képest legtokéletesebb kezelésben részesítse.” (Egy újságcikk szerint 1931-ben Zala megyében 254 ember halt meg tuberkulózisban.)

A BÖME megalakulásának 60. évfordulója alkalmából kiadott jubileumi Első segély füzet. Előszavában a következő sorokat olvashatjuk: „Véres naplemente tanúi voltunk. A módszeres emberölés kora járta. Most azoknak a napja virrad, akik megcsömöröltek a sebek ejtésétől és a sebek gyógyításában keresik az utat egy emberibb világ felé.”

1912-ben Balatonmárián (B. máriafürdő, Rákóczi u.2.) szállodát építtetett. A déli part úri közönségének egyik első, színvonalas szállodája volt 36 szobával. Park Szálló néven működött, hosszú évekig a hathol-
 das szép park közepén, a tóparton. A korabeli hirdetés külön felhívja a figyelmet 80 kabinos, a vízre telepített új fürdőházára, kitűnő konyhájára s a pazar kilátásra. Dr. Szigethy saját költségén tüdőbeteg gyerekeket is nyaraltatott itt. Egy 1927-es térképen, mely

a „Herceg Festetics Tasziló által a Balatonmáriai Fürdőegyletnek eladott terület” címet viseli, egyenesen „Dr. Szigethy Károly Szanatóriuma” megnevezéssel szerepel a terület, ill. az intézmény. A szocialista időkben gyermeküdülőként szolgált, majd évekig üresen állt. 2002-ben újíttotta fel a németországi Regens Wagner Közhasznú Alapítvány és ma fogyatékkal élők otthona működik benne.

Szigethy szanatóriuma (A korábbi Park Szálló.)

Feleségét, Imreh Izoldát, a Keresztény Jótékonyági Nőegylet és a nagykanizsai Szociális Misszió Társulat szervezetének elnökét, a nagykanizsai róm. kath. hitközség képviselőtestületének egyetlen női tagját 1931-ben dr. Rott Nándor megyéspüspök előterjesztésére XI. Pius pápa a „Pro Ecclesia et Pontifice” (Az Egyházért és a Pápáért) arany érdemkeresztrel tüntette ki. (A keresztény egyház „lovagjainak” adományozott kitüntetéshez díszes, névre szóló oklevél is járt a pápa aláírásával.)

A pápai rendjelet XIII. Leo az ötven éves papi jubileumának megünneplésére a római Vatikánban rendezett kiállítás befejezte után, 1888-ban alapította. A kitüntetést napjainkban is adományozzák az egyház kiemelkedő híveinek

Egy fiáról tudunk, Aladárról, aki maga is orvos volt. Dr. óhidi Szigethy Aladár nagykanizsai orvos a bel- és idegbetegségek szakorvosa 1901-ben Nagykanizsán született. Családjának XIV. századbeli nemességét a belügyminiszter 1933-ban újból igazolta. Középiskoláit Nagykanizsán, egyetemi tanulmányait bécsi és budapesti egyetemeken végezte. Doktori oklevelét Budapesten nyerte el. Eleinte az interakadémiai agykutató intézetben a központi idegrendszer porus- és szövettanával foglalkozott, majd az egyetemi elmeklinika díjtalan gyakornoka volt. Mint ilyen, szabadságolva Németországban töltötte idejét 1929. április havától 1934 márciusáig. Itt részben a schleswig-holsteini tartományi ideggyógyintézetben egy főorvos helyét, mint voluntőr töltötte be, majd Konstanzban dr. Büdinger szanatóriumában működött. Később a Freiburg-breisgauer belgyógyászati klinika röntgenlaboratóriumában dolgozott, majd az erlangeni egyetem központi röntgen-intézetében működött, mint voluntőr tanársegéd. 1934-ben hazajött, szülővárosában telepedett le. Élénk szakirodalmi tevékenységet fejtett ki bel- és ideggyógyászati téren. Az 1940-es években hunyt el. (Helga nevű lánya Nagykanizsán született, jelenleg Németországban él.)

Szigethy Károly dr.

Nagykanizsa város társadalmának gyásza van. Dr. óhidi Szigethy Károly v. kir. törvényszéki orvos, DV pályaorvos, a József főherceg szanatórium örökös t. főorvosa, a Zala vármegyei Gazdasági Takarékpénztár és Balatoni Villamos r. t. igazgatósági tagja, stb. hosszú szenvedés után elköltözött az elők sorából. Dr. Szigethy Károly nemcsak Nagykanizsán, hanem az egész megyében köztisztviseltek örvendő ferijü volt, aki korábban tevékeny szerepet vitt minden hazafias és katolikus mozgalomban. Kiváló orvosi tudásával, munkásságával, balneológiai kutatásaival, a szakirodalom terén kitejtett értékes munkásságával tekintélyes nevet vívott ki magának. Dr. Szigethy jovialis ur volt, a végtelenségig puritán lelkületű, amennyit pedig a sziv embere, akit emberi erényei, orvosi kvalitásai és közéleti tevékenysége tettek közbecsültté. Amíg bírta, mindenütt ott volt, ahol a nemzeti gondolatért, a vallásért hitvallást kelte tenni és ebben az eszmekörben nevelte gyermekeit. Hozzá tartozóin kívül előkelő és kiterjedt rokonság gyászolja. 71 évet élt. Ma délután 3 órakor temetik a róm. kati. kerkert halottas házából.

Dr. óhidi Szigethy Aladár fényképe Zala Aranykönyvében 1938-ból és dr. óhidi Szigethy Károly gyászjelentése a Zalai Közlöny 1933. november 17-i számából

Néhai dr. Szigethy Károly szobra Balatonmárián

Balatonmária, augusztus 16

(Saját tudósítónktól) Kedves, meleg ünnepség volt hétfőn este a balatonmáriai Szigethy-üdülőben. A gyönyörű, patinás üdülőház magyar és idegen vendégeinek jelenlétében leleplezték az üdülő alapítójának, néhai dr. óhídi Szigethy Károly nagykanizsai orvosnak mellszobrát, Glatz Károly budapesti tanár sikerült alkotását.

Szigethy Károly férfias, komoly bronz-arca virágok tarka pompájától körülvéve állt az üdülő zongora termében, körülötte a vendégek díszes együttese. Az első sorban a jószágos özvegy, aki könnyes szemekkel küzdött a meghatottsággal. Számára meglepetés volt ez a kis ünnepség azon a napon, amikor házasságuk ötvenedik évfordulóját ülték volna. Ott volt a megboldogult ünnepelt fia, dr. Szigethy Aladár nagykanizsai orvos is a családjával.

Az avató beszédet dr. Vértési Fri-gyes pécsi theologiai tanár, az üdülő vendége mondta, akinek termékeny és sohasem pihenő agyában, alkotóerejű lelkében született meg a gondolat: — megörökíteni dr. Szigethy Károly áldott emlékét.

Vázolta dr. Vértési beszédében dr. Szigethy Károly emberi alakját. Az orvost, akinek ez nem mestersége, nem is csak művészele, hanem mélyen szívügye volt. Az igaz embert, aki tele volt emberszeretettel, önzetlenséggel. Az értékes tudóst, a Balaton flórájának és faunájának országos nevű kutatóját. Elmondta, hogyan született meg és virágozott fel Balatonmária község dr. Szigethy Károly munkája nyomán, hogyan vált az üdülő száz és száz világháborús sebesült díjtalan gyógyítójává, üdültetőjévé. Elmondta, hogy dr. Szigethy Károly volt az

első Magyarországon, akinek törvénytörvényes orvosi diplomája volt. Elmondta, hogy produktív, alkotó ember volt, építő és a helyét a posztján megálló, akinek nemes belső világát kell emlékének megőrzésével átplántálni a fiatalok mai új világába.

Az ünnepség után a szeretetteljes öszinte, meleg megnyilvánulásai vetették körül a családot.

Dr. Szigethy Károly szobrának avatásáról szóló cikk a Zalai Közlöny 1938. augusztus 17-i számában. (Szerk. megj.: A szobornak jelen korban nem találtuk nyomát az intézményben)

Források:

Zala Aranykönyve 1938,
Fenyvesi Újság 2009. március,
www.kepkonyvtar.hu,
www.balatonmariafurdo.hu,
Zalai Közlöny

Rólunk írták

Ha szól a csengő...

Zalai Hírlap

1986

Írta: Luif Ibolya

Fényképek: Kiss Ferenc, Polgár Tamás

A kanizsai vezető-mentőtiszt, *Dombai Ferenc* egész családját az egészségügyben tevékenykedik. Ő maga valamikor kórházi műtösként kezdte, aztán átkerülve a mentőszolgálathoz, szakápolói képesítést szerzett, később munka mellett elvégezte az egészségügyi főiskola mentőtiszt-képző szakát.

– Nem vagyunk orvosok, de önállóan megyünk esetkocsival a hívások helyszínére, ahol gyakorlatilag ugyanazt a munkát kell elvégeznünk, mint az orvosoknak. Speciális képzésünk újra élesztésre, a betegek sürgősségi ellátására, ennek érdekében gyógyszeresítésre és a műszerek használatára jogosít bennünket. Persze a bajba jutott embereken nem csupán technikai eszközökkel kell segíteni: az emberi hang, a megnyugtató szavak legalább ilyen fontosak.

Ezt Dombai Ferenc különösen jól tudja, mivel két évtizedes szolgálat után nemrégiben a másik oldalról is megfigyelhette ezt a munkát: neki volt szüksége ugyanis mentőre.

– Otthon lettem rosszul, s a jelekből gyorsan megállapítottam: infarktusom van. Hívtam a mentőket, és drukoltam, hogy idejében érkezzenek – pedig tudtam, hogy mindig mindent megtesznek ennek érdekében. A kollégák és az intenzív osztály beavatkozása mentette meg az életemet.

S, hogy szerepet játszott-e az infarktus bekövetkezésében nem éppen nyugalmas foglalkozás?

– Elképzelhető, hogy az állandó stresszel járó munka is hozzájárult – vélekedik a középkorú férfi. – Tény, hogy az állandó készenlét, a váratlan helyzetek, a gyors diagnosztizálások és beavatkozások, az azonnali döntések súlya állandó szorongást okoz az embernek. Nagyon kell szeretni ezt a hivatást ahhoz, hogy mindezt egy életen át elviselje valaki.

A kanizsai mentőtiszt ezek közé tartozik. Most, hogy átmenetileg nem dolgozhat, előadások, tanfolyamok keretében igyekszik továbbadni ismereteit. Naponta benéz a mentőszolgálathoz is: hiányoznak a kollégák, a „mentős légkör”. És persze nézi a cseh-szlovák tévésorozatot...

– A filmbeli mentősök a riasztások után még teljes nyugalommal befejezik megkezdett beszélgetésüket. Nálunk ilyen nincs; ha szól a csengő, indulunk!

Valahol mindig várják őket

Négyen a 100 éves mentőszolgálat tagjai közül

Zalai Hírlap

1987

Írta: Luif Ibolya Rikli Ferenc

A centenáriumi ünnepelő mentőszolgálat kezdeti éveit a történelem lapjaira kíváncsiak. Nyúlunk most vissza az 1930-as évekig. Ebben segítségünkre van *Piller Imre*, a jó emlékezetű, élénk memóriájú idős férfi, a zalaegerszegiek első szakképzett mentőápolója, aki ízes történetekkel avat be a megmosolyogtató, vagy éppen elszomorító tényekbe.

Zalaegerszegi lakásán, a Tüttösy utca ötödik emeletén találkozunk vele.

– A mentőszolgálat? Hát az volt az életem – kezdi. – 1930-ban a Vármegyék és Városok Országos Mentő Egyesületéhez kerültem Kapuváron. Innen 1941-ben Erdélybe küldtek kórházi szolgálatra, majd Újvidékre helyeztek. 1944. október 4-én jöttem Zalaegerszegre. Mivel kocsink nem volt – elvitte a háború –, a kórházba osztottak be, mint másodosztályú altisztet. 1947. május 15-én újra megalakult a mentőegyesület. S hogyan éltünk? A kórházban kaptunk egy faházat garáznak. Ketten voltunk összesen a „mentők”, Farkas Józseffel. Az első kocsink egy Magosix volt – jó hideg, zötyögős. Mondták is: Magosix – hegyre nix.

Az első mentőállomás a megyei tanács udvarában kapott helyet, innen kerültek mostani telephelyükre, az Ady utcába.

S hogy mi minden történt még a szolgálati ideje alatt? Jó utak csak imitt-amott voltak. Nem egyszer érkeztek haza derékig sárosan, vizesen a szolgálatból. Feltéve, ha hazaértek, mivel előfordult, hogy elmentek hétfőn és vasárnap jöttek meg. Mert akkor úgy volt, hogy ahova beteget vittek, onnan szabadon irányíthaták őket a következő betegért. Így az ország minden csücskében jártak.

S a feltételek? *Annus néni* – Piller bácsi felesége – teszi már hozzá, hogy nem egyszer ő adott lepedőt, mert a kismama olyan szegény volt, hogy ágyneműje sem akadt. A mentőautóba pedig kis zsákocskákat készítettek, mert az újszülöttek kelengyét sem tudtak adni.

Az életem 1971-ben változott meg. Jött a nyugdíj, a pihenés – mondja Piller Imre.

Nem volt könnyű találkozni *Jámber József* mentőápolóval, aki immár 35 éve dolgozik a nagykanizsai mentőállomáson. Amikor végül is az esti órákban a készenlét helyiségben elérjük, már több tucat kilométer van mögötte.

Nálunk mindig követelmény volt és marad: a fejelem, az állandó tettekeszség – kezdi Jámbor József. – Elvárás volt ez akkor is, amikor fiatal fejjelet ezt a pályát választottam. Bizony, az első időkben tele voltam feszültséggel, néha talán féltem is, hogy mit hoz a következő óra. Kevés volt a tapasztalatom. Aztán sokat kellett tanulni: szaktanfolyamokon, továbbképzéseken.

– Mit érez ma, ha segélyhívás érkezik?

– Az előzetes ismeretek birtokában gyorsan végig gondolja az ember, mit tehet majd. A helyszínre érve aztán már mindennek jól kell menni. Emlékezetes esetek? Nehéz bármiféle rangsort is felállítani, de az biztos, hogy legkevesebb ezer szülést vezettem le, nem egyszer a mentőautóban. Persze, volt olyan is, amikor már nem tudunk segíteni... A legmegrázóbb élmény az, ha gyermekbaleset történik.

– S mi az, ami megváltozott a harmincöt év alatt?

– Sok minden, s jómagam is. Megöregedtem, kicsit el is fáradtam. Tudja, a 12 és 24 órás szolgálatok – legyen ünnep, vagy hétköznap – idegileg kifárasztják az embert. Hamarosan nyugdíjba megyek. A feleségem, aki szintén az egészségügyben dolgozott nővérként, már nyugdíjas. Van két lányunk és három unokánk. Most majd rájuk is több idő jut.

Itt a beszélgetés megszakad. Jámbor József indulni készül, hogy egy művésés kislány – Budapestről érkezett – minél rövidebb idő alatt a szülei otthonában lehessen.

A fiatal mentőorvos-generáció egyik tagja *dr. Varró Margit*. A Zala Megyei Rendelőintézet intenzív szakorvosaként került át a zalaegerszegi mentőállomásra. Mercedes rohamkocsin teljesít szolgálatot.

– Május 6. és 8. között nemzetközi kongresszuson cseréltek eszmét a mentéstudomány művelői. Mit eredményezhet egy ilyen tanácskozás a gyakorlatban?

– A felszereltségünkön tulajdonképpen semmit nem változtat, de szemléletváltozást hozhat. A mentőszemélyzet többféleképpen is megítélheti adott szituációban a beteg helyzetét. Az azonnali döntést számos tényező motiválja, ám mindenképpen meghatározó a beteg további sorsát illetően. Ezért nagyon fontos a hatékony beavatkozás érdekében a tapasztalatok megvitatása.

– Tulajdonképpen mi a mentőorvos feladata? Hiszen minden eset más és más...

– A mentőorvos határozott fellépésével, megalapozott ismeretével mindenképpen a sürgősségi ellátás irányítója. Persze könnyű kimondani, ám a gyakorlatban ez sok mindent jelent. Beteghez való híváskor megnyugtatót ad a jelenlétünk a hozzátartozóknak. De bekövetkezhét hirtelen halál, ilyenkor azonnal kezdjük az újraélesztést. Ide tartozik az is, hogy amit a nem szakértő, de jó szándékú beavatkozás elrontott,

azt lehetőleg rendbe tesszük. A beteget, balesetést a megérkezésünkig olyan helyzetbe kellene hozni, hogy ne romoljon az állapota. Szerencsére ismerem olyan beteget – ma is él, egészséges, még leszázalékolva sincs –, akit a környezete szakszerűen kezdett újraéleszteni, mi így vehettük át, folytatva az élesztést, sikerrel.

A lenti mentőállomás a megye egyik legkorszerűbb, legfiatalabb ilyen jellegű épülete. Itt dolgozik *Petánovics István* gépkocsivezető is. Amire talán legbüszkébb: két fia is követte őt a mentőszolgálatnál.

– Huszonnégy éve kerültem a mentőkhöz gépkocsivezetőként. Túl vagyok már az egymillió balesetmentes kilométeren – pergeti vissza az elmúlt éveket. – Természetesen nemcsak a vezetés a feladatunk. Ha sürgős, a háznál, vagy a kocsiban segédkezünk a szülésnél is. Kézre adjuk az ollót, a köldökcsipeszt, a steril gézlapot, s a baba kelengyéjét is mi adjuk fel.

– Mennyire fárasztó a szolgálat?

– Az egykori Lenti járás alkotja a körzetünket. Szerencsére a mi vidékünkön nem történik sok közúti baleset. Munkánk zömét a betegszállítás teszi ki. Sok idős embert viszünk kontrollra – néha talán nem is indokoltan. Számukra nem egyszer mi vagyunk az egyetlen rendszeres kapcsolat a világgal. Beszédesekek, kedvesek. Jóízűen diskurálunk a kórházig, rendelőintézetig. Mondják ugyan olykor, hogy jobb lenne már meghalni valójában nagyon ragaszkodnak az élethez. Érezni ezt szorításukból, amikor nyakunkat átölelve segítjük őket a kocsiba.

Mint a tenyerét, úgy ismeri a terület minden községét, utcáját. A gond csak az, hogy hiányosak a házszámablák, amiket különösen éjszaka megérnek böngészni. Közben pedig valahol türelmetlenül várják őket...

Újabb súlyos baleset

AUTÓPÁLYA Megint román gépjárművek kerültek bajba

Zalai Hírlap
2009. szeptember 1. 204. szám 1. oldal

Nagykanizsa – Tegnap újabb baleset történt az M7-es autópályá zalai szakaszán. Ezúttal két kisteherautó ütközött egymásnak, melyek utasai – a vasárnap hajnali buszbalesethez hasonlóan – most is románok voltak.

Újabb borzalmas fotókat vagyunk kénytelenek közölni, tegnap ugyanis ismét baleset történt: az M7-es autópályá zalai szakaszán két kisteherautó ütközött.

A vasárnapi buszbalesethez hasonlóan, az érintettek ez esetben is román állampolgárok voltak, ám tegnap egy életveszélyes sérültje is volt a karambolnak. Mint azt megtudtuk: a kanizsai tűzoltókat pár perccel délután fél kettő előtt riasztották.

– A Budapest felé vezető oldalon, a kanizsai lehajtó közelében történt a baleset – tájékoztatott Horváth István tűzoltó. – A rendőrök és a mentősök már a helyszínen voltak, mikor kiérkeztünk, az összetört kisteherautó egyik utasának addigra már be is kötötték az infúziót. A férfinak a lába szorult be a járműbe, ezért először kifeszítettük az ajtót, majd feszítőhengerral toltuk meg a karosszériát, hogy ki lehessen venni a sérültet. A román férfi végig a tudatánál volt, kiabált, jajgatott.

Lapunk információi szerint az anyósülésen utazó román férfinak mindkét combja eltört. (Bővebben a 4. oldalon Sztrádebaleset... címmel.)

Tűzoltók és mentősök szabadították ki a kisteherautóból a beszorult és életveszélyes sérüléseket szenvedett férfit, akinek eltört mindkét combja, és egyéb súlyos sérüléseket is szenvedett – Fotó: Varga György

Súlyos balesetek sora az M7-esen – de ki rendezi a károkat?

Zalai Hírlap Online
2009. szeptember. 1. kedd
Szerző: ZH

Nagykanizsa – Tegnap újabb baleset történt az M7-es autópálya zalai szakaszán. Ezúttal két kisteherautó ütközött egymásnak, melynek utasai – a vasárnap

hajnali buszbalesethez hasonlóan – most is románok voltak.

A hét első napján ismét baleset történt: az M7-es autópálya zalai szakaszán két kisteherautó ütközött. A vasárnapi buszbalesethez hasonlóan, az érintettek ez esetben is román állampolgárok voltak, ám tegnap egy életveszélyes sérültje is volt a karambolnak.

Tűzoltók sérültet szabadítanak ki az M7-es autópályán Nagykanizsánál

Mint megtudtuk: az Állami Autópálya Kezelő Zrt. ilyen balesetek esetében köteles 24 órán belül megkezdeni a károk helyreállítását, függetlenül attól, hogy sikerül-e a vétkes sofőrrel, pontosabban a biztosítójától behajtani a helyreállítás költségeit. Winkler-Virág András kommunikációs vezető elmondta: az elmúlt egy év tapasztalata szerint a balesetek fele jár együtt valamilyen biztosítási eseménnyel, amikor kártérítési igényük is van. S hogy az utóbbit kinek nyújtják be, s miként tudják rendezni, ez nagyban függ attól, hogy mi történt, s egyáltalán ott van-e még a helyszínen a károkozó. – Az esetek többségében még a helyszínen találjuk a károkozót, s az ő kötelező biztosításának a terhére történik a helyreállítás – így Winkler-Virág András, kiemelve: az Állami Autópálya Kezelő Zrt. automatikusan helyreállítja a pálya eredeti állapotát, ami balesetbiztonsági szempontból nagyon fontos.

Vasárnap egy busz borult fel az M7-esen

Minden egyes műveletnek megvan az úgynevezett alapára, tudják, hogy mennyibe kerül egy méter korlát, egy négyzetméter füvesítés, rézsű-helyreállítás, aszfaltozás stb., mert az egységárakat a biztosítóval megállapodott mértékben lefektették.

– A kárfelvételt igyekezünk a károkozóval aláírítani, s így az elszámolás egyszerűen a biztosítón keresztül történik – folytatta. – *A nagyobb balesetek a természetiüknél fogva olyanok, hogy ott jelen van a károkozó. Ha pedig nincs jelen, mert például csak egy kicsit nekiment a korlátnak, s továbbhajtott, ezek az olcsóbb káresemények, melyeknek nincs fedezete, de az autópálya költségvetése el tudja viselni.*

Az már inkább gondot okoz, ha a vétkes sofőrnek a kötelezője sincs meg. Akkor rendőrségi ügy lesz belőle, s a biztosítók által létrehozott biztosítási alaphoz történik a kártérítés.

Pár hete az M7-es Sávolyhoz közeli szakaszán is egy román és egy horvát kamion ütközött össze, s amellet, hogy letarolták a szalagkorlátot és megrongálták a vízelvezető árkot, az egyik kigyulladt, s beleégett az aszfaltba.

– *Az, hogy ilyenkor mennyi idő alatt tudjuk helyreállítani a károkat, mindig műszaki kérdés, ám az nem, hogy mennyi időn belül kell megkezdeni* – szögezte le Winkler-Virág András, aki szerint gyakorlatilag azonnal elkezdődik az elhárítás. – *Az autópálya-kezelő útellenőrei naponta négyszer bejárnak minden pályaszakaszra, így nem csak a balesetek folytán bekövetkezett hibákról tudnak. Tehát ha például valahonnan elloptak egy táblát, leesett vagy megrongálódott, a hibák elhárítása azonnal megkezdődik. Azok a rutinfeladatok, amelyek a rézsű-helyreállítást, vagy korlátpótlást, illetve cserét illetik, automatikusan működnek. Ha olyan speciális probléma van, mint a sávolyi, amikor beleég a jármű egy része az aszfaltba, az már hosszabb történet, de ott is meg kell hozni az azonnali intézkedéseket. Jól láthatóan bójákkal el kell terelni a részt, s elindítani azt a folyamatot, melynek végén a vállalkozó kicseréli az aszfaltot. Mint kiderült: az ÁAK Zrt. baleset biztonsági csoportja minden halálos baleset helyszínére kimegy, s felkeresi azokat a gócpontokat is, amikor több baleset vonatkozik ugyanarra a szakaszra. Megvizsgálják, hogy mi okozhatja a baleseteket, majd javaslatot tesznek arra, hogy az előírtakon felül mit lehetne még tenni – plusz figyelemkeltő táblák, felfestések – a megelőzés érdekében. Zalában például az M70-es autópályán is ilyen plusz jelzésekkel élnek.*

A tegnapi baleset két sofőrjét tegnap ki is hallgatták a rendőrök. Információink szerint Spanyolország nyugati csücskéből utaztak hazafelé Romániába. Az ütközés vélhetően azért következett be, mert mindkét jármű sofőrje az autópálya kijáratát figyelte azért, hogy lekanyarodva matricát vegyenek.

Kisbusz borult az oldalára a 61-esen

Zalai Hírlap Online
2010. január. 12. kedd
Szerző: MTI/AP

A 61-es úton Pogányszentpéter határában a jeges úton egy osztrák rendszámú, magyarokat szállító kisbusz lecsúszott az útról és oldalára borult.

Mentők és tűzoltók dolgoznak annál a balesetnél a 61-es úton Pogányszentpéter határában, ahol előzőleg a jeges úton egy osztrák rendszámú, magyarokat szállító kisbusz lecsúszott az útról és oldalára borult
– MTI Fotó: Varga György

A balesetben két személyt a tűzoltók szabadítottak ki, a helyszíni információ szerint közülük egy fő súlyos sérülést szenvedett.

A pogányszentpéteri balesetben két személyt a tűzoltók szabadítottak ki, a helyszíni információ szerint közülük egy fő súlyos sérülést szenvedett – MTI Fotó: Varga György

Hogy sötétben is megtalálják a címet

A Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítvány hasznos készülékekhez jutott

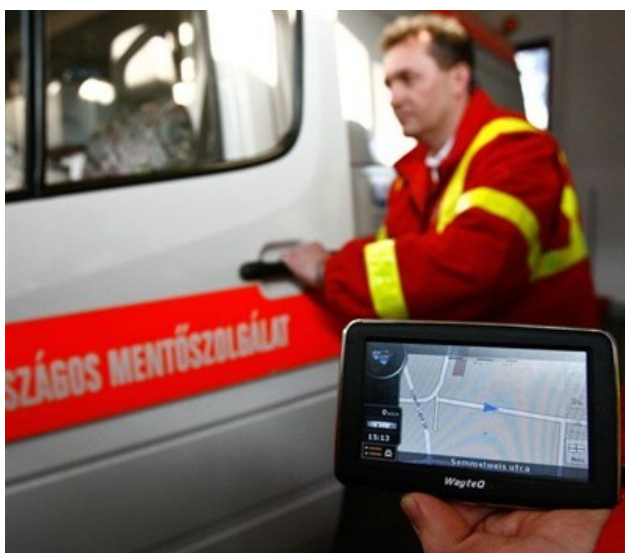
Zalai Hírlap Online

2010. január. 29. péntek

Szerző: Horváth-Balogh Attila, ZH online

Nagykanizsa – Csak nemrég alakult meg a helyi mentőszolgálat támogatására létrehozott alapítvány, máris vásárolhattak két GPS-készüléket a beérkezett felajánlásokból.

A Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítvány azért született meg, hogy a mentősök munkájával szimpatizáló támogatók rajta keresztül segíthessék a kanizsai mentőállomás közpompájának fejlesztését, az elsősegélynyújtáshoz kapcsolódó ismeretek terjesztését. Ténai Péter kuratóriumi elnöktől megtudtuk, az alapítványt egy civil, ám az egészségügyhöz sok szállal kötődő magánszemély, Kalmár Anikó hozta létre, a kuratóriumnak pedig 5 mentődolgozó és 1 kórházi rezidens orvos a tagja. Mint azt Ténai Péter elmondta: céljuk, hogy az alapítványon keresztül befolyó támogatások révén beszerezhessék a legújabb eszközöket, berendezéseket, illetve pótolhassák a meglévőket. Hozzáfűzte, bár az Országos Mentőszolgálat is mindent megtesz a megfelelő technológiai színvonalért, a segítség soha sem árt. Például szükség lenne még egy GPS-re, s akkor teljessé válna a 4 kocsiból álló járműpark illetően felszereltsége. Nemrég, januárban vásárolhattak két, összesen 50 ezer forint értékű készüléket – már az alapítvány számlájára érkező támogatások, felajánlások révén.

Horváth Balázs gépkocsivezetőnek nagy segítséget jelent a GPS – Fotó: Szakony Attila

– Főleg éjszaka, s leginkább a falvakban vesszük hasznukat, amikor a sötétben nem látni jól az

utcanévtáblákat – már ha vannak, hiszen sok helyütt hiányoznak is – magyarázta Ténai Péter.

Hozzátette, a technikai fejlesztésen túl szeretnének az elsősegély-oktatásból is nagyobb szerepet vállalni, hiszen úgy látják: erre komoly igény mutatkozik.

Értékes adomány a kanizsai mentőknek

Zalai Hírlap Online

2010. június. 4. péntek

Szerző: Szalabán Attila

Jelentős értékű felszereléshez jutottak a nagykanizsai mentősök a közelmúltban.

A Nagykanizsa és Térsége Mentő Alapítvány által összegyűjtött adományokból egy bárhol, elsősorban törött végtagok rögzítésére felhasználható vákuum sínkészlettel, valamint légútbiztosítási orvosi eszközökkel gyarapodott a kanizsai mentőállomás felszerelése. Mint azt *Ténai Péter*, az alapítvány elnöke, és *Kalmár Anikó* alapító, kuratóriumi tag elmondta, az új, értékes eszközöket a rohamkocsiban használják - a sínkészletre évente legalább 100-200 alkalommal van szükség, míg a légutak biztosítását szolgáló lapocokat napi rendszerességgel alkalmazzák a mentősök.

Bált rendeznek a mentők javára

Zalai Hírlap Online

2010. október. 27. szerda

Szerző: Szalabán Attila

Az idei megalakulás óta eltelt időben is számos eredményt ért el a Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítvány – hangzott el a szervezet minapi kuratóriumi ülésén.

Mint arra *Ténai Péter*, az alapítvány kuratóriumának elnöke rámutatott, támogatóiknak köszönhetően már eddig is több értékes műszerrel tudták gyarapítani a Nagykanizsán és térségében dolgozó mentők felszerelését; többek között vákuumsín-készletet, valamint a légutak szabadrá tételét segítő eszközt adtak át számukra.

– Szervezetünk november 20-án, a zalasárszegi Csányi vendéglőben alapítványi bált rendez, melyen a Karawanka együttes ad majd műsort – árulta el Ténai Péter. – Terveink szerint a bevételből újabb eszközöket vásárolnánk, a mentőautókban ugyanis nagy szükség lenne modern motoros szívókra, további vákuumsín-készletekre, égési kötszercsomagokra, és amiről csak álmodunk egyelőre: két korszerű defibrillátorra.

Brutális ütközés az M70-es halálúton: az Audi és a Skoda sofőrje sem élte túl

Zalai Hírlap Online

2010. november. 18. csütörtök

Frissítve: 2011. február. 25. péntek

Szerző: Gyuricza Ferenc, ZH online

Az M70-es autót Murarátka és Letenye közti szakaszán egy Audi A6-os kombi és egy Skoda Octavia típusú személygépkocsi frontálisan ütközött szerda reggel 7 órakor. A balesetben a Skoda román és az Audi osztrák sofőrje is életét veszítette. A rendőrség a helyszínelés idejére az M70-es autót érintett szakaszát lezárta.

A halálút újabb áldozatai

Két áldozatot követelt az a baleset, amely szerda reggel hét órakor történt az M70-es autót Murarátka és Letenye közötti szakaszán. A frontális ütközésben egy román és egy osztrák állampolgár – mindketten viszonylag fiatalok – hunyt el.

Sokszor leírtuk már, az M70-es autót megyénk egyik legveszélyesebb szakasza, ahol átadása óta számos baleset történt. Ebben bizonyára a mindössze 18 kilométer hosszúságú út sajátossága is közrejátszik, ugyanis hol kétszer két, hol kétszer egy sávban közlekedhetünk rajta, s mindez még a tapasztalt sofőröket is megtéveszti. A szerdai karambol olyan szakaszon történt, ahol az úttest kétszer egy sávra szűkül.

Kiszakadt a Skoda motorja – Fotó: Gyuricza Ferenc

Az ütközés erejét mutatja, hogy a roncsok több tíz méter hosszan szóródtak szét, s a két gépkocsi is mintegy ötven méteres távolságban állt meg egymástól. Az elénk táruló látvány döbbenetes, a román rendszámú Skoda Octavia eleje és bal oldala szinte teljesen hiányzik, a személyautó kiszakadt motorja az úttesten. A halott sofőr még bent a járműben, egy fekete nylon takarja a kíváncsiskodó szemek elől.

A másik gépkocsi, egy osztrák rendszámú Audi kombi sofőrjének életéért még küzdenek a mentők. Újraélesztik, hívják a mentőhelikoptert, ám mire a gépmadár a helyszínre ér, a fiatalember szervezete is feladja a küzdelmet.

A látottak alapján az tűnik a legvalószínűbbnek, hogy az egymással szemben haladó személyautók valamelyike megcsúszhatott, talán ezért sodródott át a szemközti sávba. A román férfi tartott Szlovénia felé, az osztrák Letenye irányába haladt. Hogy melyikük tért át a másik sávba, s hogy mi okozta a végzetes ütközést, annak megállapítása a szakértők feladata lesz.

Grafika: Urbanics Pál

Az Audi eleje eltűnt, miután frontálisan ütközött a Skodával az M70-es autótúton – Fotó: Gyuricza Ferenc

– Éppen dolgozni mentem, amikor értesültem a balesetről – mondja kérdésünkre dr. Bicsák György, a nagykanizsai Kanizsai Dorottya Kórház traumatológusa, aki segített a mentőknek az osztrák férfi újraélesztésében. – Mindketten többszörös törést és valószínűleg súlyos belső sérüléseket szenvedtek. A Sko-

da sofőrje az ütközés pillanatában elhunyt, de a másik férfi sérülései is olyan súlyosak voltak, hogy szinte nem maradt remény az újraélesztésre, mégis mindent megtettünk érte, több mint egy órán át próbáltuk érte, több mint egy órán át próbáltuk reanimálni.

A baleset miatt az M70-es érintett szakaszát órákra lezárták. A forgalmat a letenyei és a muraszemenyei lehajtók között a 7538-as útra terelték. Az útzárat késő délelőtt oldották fel. A balesetről a Zala megyei rendőrfőkapitányság sajtóreferense, Salamon Róbert alezredes rövid közleményt adott ki, mely szerint halálos közúti közlekedési baleset történt szerdán reggel az M70-es autópályán. A rendelkezésre álló adatok alapján hét órakor egy Audi A6 kombi és egy Skoda Octavia típusú személygépkocsi a 4+650-es kilométerszelvényben egymással összeütközött. A baleset következtében a Skoda Octaviát vezető moldáv származású román állampolgárságú férfi a helyszínen azonnal elhunyt. Az Audit vezető osztrák férfi életéért a helyszínen érkező mentőhelikopter személyzete egy órán át küzdött, de olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen szintén elhunyt. A baleset helyszínelése idejére a rendőrség az M70-es autópályát teljes szélességében lezárta.

A rendőrség a baleset helyszínelésének időtartamára az M70-es autópályát teljes szélességében lezárta – Fotó: Gyuricza Ferenc

Az Autópálya Kezelő Zrt. nem tartanak szükségesnek további óvintézkedéseket

Az Állami Autópálya Kezelő Zrt. a már meglévők mellett nem tervez további intézkedéseket a zalai „halálútként” elhíresült szakaszon – jelezte érdeklődésünkre Béni Gyöngyi kommunikációs vezető, aki azt is elmondta: egyébként az őszi idő beköszöntével megnőtt a halálos kimenetelű autóbalesetek száma az ország gyorsforgalmi útjain, különösen az autópályákon.

– Egész nyáron országosan jól alakult a baleseti statisztika, ám a közelmúltban negatív tendenciába fordult – mondta a kommunikációs vezető. – Több lett a frontális ütközések száma is. Ezzel együtt a

halálos végűek számát tekintve az M70-esnél is rosszabb a helyzet az M15-ösön és az M19-esen – tette hozzá.

Azon kérdéseinkre, hogy vajon az M70-es megépítése óta bekövetkezett tragédiák nem indokolnak-e komolyabb megelőző lépéseket, azt válaszolta: a szakaszon áthaladó napi 10 ezer jármű miatt a már meglévők mellett nem tartanak szükségesnek további óvintézkedéseket.

Merthogy számos tábla, útburkolati jel figyelmeztet arra, hogy a sztráda autópályává szűkül, a teherautóknak pedig megtiltották az előzést – véleménye szerint a gépkocsivezetőknek kellene figyelmesebben közlekedni, ugyanis még mindig számos baleset forrása a gyorsjárat.

Pál Józsefné, Murarátka polgármestere érdeklődésünkre azt mondta, az M70-es megtévesztő, akik nem ismerik a körülményeket, idegenek, azoknak fel sem tűnik, hogy immár nem az autópályán hajtanak. Ezt szerinte az is alátámasztja, hogy az itt elhunytak többsége külföldi állampolgár.

– Az a véleményem, hogy ez a szakasz nagyon rossz megoldás, hibás tervezés – szögezte le. – El lehetne játszani a gondolattal, hogy esetleg kistérségi szinten, a polgármester kollégákkal együtt fellépünk az ügyben, ám ilyen tervről még nem hallottam. De mit is értenék el vele? Utat mi nem tudunk építeni...

Új eszközökkel gyarapodtak a mentőállomások

Zalai Hírlap Online

2011. február. 7. hétfő

Szerző: Horváth-Balogh Attila

Egymillió forinttal támogatta a mentőszolgálatot a Szabadics Zrt. A jelentős összegből vásárolt műszerek átadására péntek délelőtt került sor a nagykanizsai mentőállomáson.

A vállalkozás a karácsonyi reprezentációra szánt összeget még az év végén ajánlotta fel a Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítványnak, mely a pénzt a zalakarosi és nagykanizsai mentőállomás eszközfejlesztésére fordította.

– A cég által tett felajánlásból az alapítvány olyan dolgokat vett, amikre tényleg nagy szükség van – mondta el Tanai János, a nagykanizsai mentőállomás vezetője. – Vákuumsín-, illetve rögzítőkészlet, úgynevezett gerinchordágy, motoros szívóberendezés, sürgősségi olló és intraosseális tű került a mentőállomások eszköztárába.

A leginkább egy nagy műanyag tasakra hasonlító vákuumsínnel, mint egy párnával lehet körülölelni a sérült végtagot. A levegő kiszívásával a rögzítő szinte a betonéhoz hasonló keménységet vesz fel. A gerinchordágy hosszában kettévehető, ezért szűk helyekről is könnyen ki lehet vele „manőverezni” a

páciens. De főleg gerincsérülteknél hasznos, amikor a mozgás rizikós – a két ágyfelet az egyik, majd a másik oldalról becsúztatják a beteg alá és összekapcsolják. A motoros szívbereendezéssel lenyelt tárgyakat lehet a légutakból könnyen és gyorsan eltávolítani, a sürgősségi olló meg szinte bármit elvág. Az intraosseális túvel pedig közvetlenül a csontvelőbe juttatható a gyógyszer, ami főleg a keringés leállása esetén hasznos.

*A kívülálló számára roppant érdekes eszközöket pén-
teken vették át a mentőszolgálat szakemberei – Fotó:
Horváth-Balogh Attila*

A támogatást Kovács Tamás, a Szabadics Zrt. vezérigazgatója adta át.

– Állampolgárként felháborít, hogy alapvető állami feladatokra nincs elég pénz, s a hiányzó összeget alapítványokon keresztül kell pótolni. Immár 3. éve jótékonykodunk karácsonyi ajándékozás helyett, idén úgy gondoltuk, a mentők munkájához nyújtunk egy kis segítséget – mondta.

A szimpatizánsok segítségét remélik

A Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítvány azért született meg, hogy a mentősök munkájával szimpatizáló támogatók rajta keresztül segíthessék a mentők eszközparkjának fejlesztését – mondta Ténai Péter kuratóriumi elnök. Céljuk, hogy az alapítványon keresztül beérkező támogatások révén a lehető legmodernebb berendezéseket szerezhessék be. További feladataik közt említette még az elsősegélynyújtáshoz kapcsolódó ismeretek széles körű terjesztését is.

Veszélyben: Nagykanizsa rohamkocsi nélkül maradt

Zalai Hírlap Online
2011. április. 15. péntek
Szerző: Szalabán Attila

Egy váratlan főigazgatói utasítás értelmében március 22-től nem működik rohamkocsi a kanizsai mentőállomáson. Erről pénteki sajtótájékoztatóján beszélt Péntek László, a megyei közgyűlés egészségügyi bizottságának tagja.

A Jobbik politikusa rámutatott: bár az egészségügyi szakállamtitkár totális sikerként értékelte a Széll Kálmán Terv egészségügyet érintő részeit, rengeteg pénzt vontak el az Országos Mentőszolgálattól most főigazgatói utasításra lépett életbe a Kanizsát és térségét súlyosan érintő döntés, melyet szakmailag semmi sem indokol.

Péntek László rámutatott: a rohamkocsi lényegesen nagyobb esélyt biztosít a bajba kerülteknek, hiszen nagyobb gyógyszerkészlet, hordozható lélegeztetőgép és mobil defibrillátor is van a fedélzetén. Márpedig a kanizsai mentőállomás területéhez tartozik az M7-es autópálya, a 7-es főút és a halálútként is emlegetett M70-es gyorsforgalmi út, s egy súlyosabb közlekedési balesetnél nem mindegy, hogy milyen felszereltségű mentő érkezik a helyszínre.

Életmentő adomány a nagykanizsai mentőállomásnak

Zalai Hírlap Online
2011. július. 20. szerda
Szerző: Szalabán Attila

A városból és térségéből összegyűlt adományokból közel másfél millió forint értékű egészségügyi eszközöket adott át szerdán az Országos Mentőszolgálat Alapítvány a nagykanizsai mentőállomásnak.

Félaautomata defibrillátor, lélegeztető, ikerpumpa a légutakban rekedt váladék leszívására, a vér oxigéntelítettségét mérő készülék, speciális mentőolló, vákuum matrac, valamint vérnyomásmérő. Ezen eszközök alkották azt a csomagot, melyet szerdán adott át a nagykanizsai mentőállomáson Kalmár Klára, az Országos Mentőszolgálat Alapítvány irodavezetője.

– A városból és térségéből rengeteg adományt kaptunk magánszemélyektől kezdve vállalkozóig nagyon sok embertől, így gyűlt össze a pénz a csomag összeállítására – magyarázta Kalmár Klára. – Örömmel hoztuk az eszközöket, hiszen a mentőknél mindig szükség van fejlesztésre, vagy legalább az amortizálódó felszerelés pótlására.

Az Országos Mentőszolgálat Alapítvány nevében Názer Edit (balról) és Kalmár Klára adta át az értékes eszközöket Tanai Jánosnak – Fotó: Szakonyi Attila

A kanizsaiak részéről Tanai János, a mentőállomás vezetője köszönte meg az értékes csomagot az állomás kollektívája, valamint az általuk évente ellátott mintegy 5-6 ezer beteg nevében. Hangsúlyozta: minden eszköznek örülnek, de a mostani csomagból különösképp a defibrillátor értékes a számukra, hiszen az jelentősen hozzájárul a helyszíni újraélesztés sikeréhez. Mint elhangzott, a kanizsai mentők felszerelése az adománynak köszönhetően nagyon jónak tekinthető, ám egy sürgősségi lélegeztetőkészülékre még szükségük lenne.

A bál bevételéből a mentőautók felszereltségét szeretnék javítani

Zalai Hírlap Online
2011. november. 10. csütörtök
Szerző: Horváth-Balogh Attila

November 18-án ismét jótékonyági bált rendez a Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítvány. A bevételből a hagyományoknak megfelelően a mentőautók felszereltségét javítanák.

A bálra este fél héttől kerül sor a sormási István Fogadóban – tájékoztatta lapunkat Kalmár Anikó, az alapítvány életre hívója. Mint elmondta, idei célkitűzésük egy hordszák beszerzése, ami nagy súlyú betegek mozgatásakor, több emeletes házból történő szállításkor jön jól. Még mindig nincs defibrillátor minden autóban és a vérnyomásmérők, a pulzoxyméterek is gyorsan avulnak, így folyamatos cseréjük szükséges. Kalmár Anikó hozzátette: nemcsak a bálra várnak résztvevőket, hanem örömmel vennék cégek, vállalkozások támogatását is.

Ha a pénzért mentőznénk, már nem lennénk itt...

Zalai Hírlap Online
2011. november. 29. kedd
Szerző: Pásztor András

Évente több ezer kiszolgáltattott emberen segítenek, olykor a szó szoros értelmében életet mentenek. A zalai mentők alázata példaértékű lehet, éppen ezért a Zalai Hírlap úgy döntött: idén azokon szeretne segíteni, akik évközben másokon segítenek. A karácsonyi adománygyűjtést is ennek jegyében hirdetjük meg, s reméljük, hogy népes olvasótáborunk ismét a jó ügy mögé áll.

A Pannon Lapok Társaságához tartozó napilapok (Zalai Hírlap, Vas Népe, Veszprémi Napló, Fejér Megyei Hírlap, Dunaújvárosi Hírlap) minden esztendőben meghirdetik immár hagyományos karitatív karácsonyi akciójukat.

A ZH szerkesztősége úgy döntött: idén a zalai mentők munkafeltételeinek javításához, felszerelésük korszerűsítéséhez kér segítséget olvasóitól. Azért, hogy pontos képet kapjanak a mentők áldozatos munkájáról, azokról, akiknek segítségére bármelyikünknek bármikor szüksége lehet, a következő hetekben több cikket is készítünk. Elsőként a kanizsai mentőállomáson jártunk.

– Gyertek be, nézzetek körül a bázison! – invitált Tanai János, a kanizsai mentőállomás vezetője. – Irodák, pihenőszoba, konyha, szociális helyiségek. Kicsit puritán, de így is jobb állapotok uralkodnak, mint sok más mentőállomáson.

S. Horváth László mentőtiszt éppen azt mutatja, miként lehet valakit újraéleszteni menet közben – Fotó: Szakonyi Attila

Mi tagadás, a kanizsai mentőállomás leginkább egy munkásszállóra emlékeztet, kicsit szedett-vedett, de azért barátságos. A pihenőszobában kopottas fotelek, régi íróasztal és szék. Az egyetlen luxus a tévé, a pénzt a csapat dobta össze rá. Az étkező hasonló képet mutat, elkelve egy új konyhaszekrény.

– A mellékhelységben ne nézzetek be! A két piszoár közül jelenleg egyik sem üzemel – mondta Tanai János, aki hozzátette: nem szeretne panaszkodni, az ugyanis nem jellemző a mentőkre. – Megmutatom inkább a mentőjárművet, azokat a műszereket, berendezéseket, melyekkel dolgozunk. Három mentő gépkocsival, illetve egy esetkocsival rendelkezünk. Ez utóbbi felszereltsége egy mobil intenzív osztályéhoz hasonló. A három mentő gépkocsi ugyan alacsonyabb felszereltségű, de defibrillátor, infúziós szerek, törésrögzítő ezekben is rendelkezésre áll.

– Remélem, azért jövőre kapunk egy új kocsit, az egyik Toyota ugyanis bőven leszolgálta már az idejét – fűzte hozzá *Sipos Tamás* gépkocsivezető, aki elárulta: a 12 éves jármű eddig 727 ezer kilométert futott.

Úton a segítség: 24 órás készenlétben vannak – Fotó: Szakony Attila

– Ha nincs tömeges karambol, márpedig az viszonylag ritkán fordul elő, elég nyugis a hét vége, főként rosszulletekhez, illetve balesetekhez hívnak minket – magyarázta *S. Horváth László* mentőtiszt. Vasárnap délelőtt két riasztásunk volt, először egy szerencsétlenül járt férfit kellett bevinni a kórházba, aki megvágta magát a flexel. A másik egy epilepsziás beteg volt, aki rohamot kapott.

Persze a vasárnapiaknál súlyosabb esetekben is volt már része a kanizsai mentőknek.

– Naponta szembesülünk az élet mulandóságával, de egy gyermek halála a legborzasztóbb – szögezte le a mentőtiszt, majd hozzátette: ha valakit sikerül megmenteni a halál torkából, az semmihez sem hasonlítható lelki töltést ad.

– Ezt én is alá tudom támasztani – folytatta Tanai János, aki a mai napig emlékszik arra a csöpp kislányra, akit kétszer is sikerült újraélesztenie.

A pihenőidőben nem árt gyakorolni az újraélesztést – Fotó: Szakony Attila

– Emlékezetes esetem nekem is van – vette át a szót *Andrasek Mátyás*, aki 35 szolgálatban töltött évével az egyik legidősebb mentőápoló a kanizsai csapatban. Az első riasztásaim egyike volt, mikor egy kisbát segítettem a világra útban a kórház felé. Akkoriban sokkal gyakoribb volt a mentőkocsiban levezetett szülés, hiszen a többségnek nem volt autója.

Persze vannak rázós esetek is. Nem egyszer előfordult, hogy a helyszínre érkező mentőket megtámadják, szóban vagy tetteleg inzultálják. A legbosszantóbb azonban a vaklármászerű riasztás, hiszen így elvesz a lehetősége annak, hogy időben segítsenek egy valóban bajba jutott emberen.

S, hogy mindezért mi a fizetség? Kényes kérdés, de nincs mit szépíteni rajta. Egy mentőápoló 80-85 ezer forintot, egy tapasztalt mentőtiszt 110-130 ezer forintot visz haza. Szinte mindenkinek van másodállása, egyesek elsősegélyt oktatnak, mások alkalmi munkát vállalnak, vallotta be *Ténai Péter* mentőtiszt, aki elárulta: utoljára hat évvel ezelőtt tudta nyaralni vinni a családot.

– Ha a pénzért mentőznénk, már nem lennénk itt. Számunkra ez hivatás, ezzel kelünk, ezzel fekszünk.

S, hogy ez mennyire így van, azt a mentők által létrehozott alapítvány is bizonyítja. Mint megtudtuk: az elmúlt két évben közel 2 millió forintot sikerült a mentéssel kapcsolatos eszközökre, berendezésekre fordítani, a jövőben pedig a helyi mentőállomás fejlesztése a cél.

De addig, amíg mindez megvalósul, s remélhetőleg ebben lapunk olvasói is segítenek, még jó pár életmentő beavatkozás vár a kanizsai mentőkre.

Az elmúlt hét vége amúgy átlagos volt, péntek reggeltől vasárnap estig 42 alkalommal riasztották a nagykanizsai csapatot. És ma mennek újra, és holnap és holnapután is...

A felszerelés folyamatos ellenőrzése elengedhetetlen – Fotó: Szakony Attila

Az összefogás ereje

A Zalai Hírlap karitatív adománygyűjtése hatalmas megyei összefogást eredményezett az elmúlt években. Két évvel ezelőtt a tragikus sorsú Simon József életén sikerült változtatni, a beteg testvérét egyedül nevelő fiú akkor új lakásba költözhetett. Sajnos Józsit idén nyáron elvesztettük, ám ő azon szerencsések közé tartozott, aki megtapasztalhatta az emberek jóindulatát. Tavaly az iszapkatasztrófa áldozatai is érezhették a zalaiak segítőkészségét, s reményeink szerint idén a mentőszolgálat is jelentős támogatásban részesül. Az adománygyűjtés kapcsán azonban még egy felhívással élünk. Várjuk azok jelentkezését, akik elmesélnék: amikor bajba kerültek, hogyan segítettek rajtuk a mentősök.

Nagy idők tanúja: a legidősebb mentőst köszöntötték

Zalai Hírlap Online
2011. december. 9. péntek
Szerző: Steyer Edina

December első napján töltötte be kilencvenedik életévét Polai Károly, a ma élő legidősebb nagykanizsai mentőápoló. Születésnapja alkalmából meglepetésként köszöntötték fel pénteken volt kollégájukat a Nagykanizsai Mentőállomás tagjai.

Karcsi bácsi nagy idők tanúja, hiszen alapító tagja volt a dél-zalai városban 1952-ben létrehozott mentőállomásnak. Vele készült interjúnkat később olvashatják.

Súlyos baleset – Csoda, hogy Peti életben maradt

Zalai Hírlap Online
2011. december. 9. péntek
Szerző: Steyer Edina

Örökre megváltozott egy család élete 2000 márciusában, amikor a most 22 éves zákányfalui Lőrincz Pétert elütötte egy autó.

A sérültet csurgói mentők szállították a Kanizsai Dorottya Kórházba, s csak a véletlenül, illetve a kanizsai mentőkön múlt, hogy a 11 éves fiú nem halt meg.

– A csurgóiak rakták össze Petit, hogy szállítható legyen – mesélte az apa, *Lőrincz László*. – Az ütközéstől 25-30 métert repült, csoda, hogy életben maradt.

Klaszán Sándor kanizsai mentő szakápoló mondta el: a somogyi kollégák nyílt felkar-, combcsont- és lábszárcsonttöréssel, valamint koponyasérüléssel vitték a fiút a kanizsai kórházba.

– Egy másik ügy kapcsán voltunk a baleseti ambulancián kolléganőmmel, az azóta háziorvos dr. Rácz Andreával – mesélte Sándor. – Szabad orvos nem volt, de megérkezéskor Petit intubálni kellett, vagyis szabadabbá tenni a légutait. Mire az épp operáló orvosok lejöttek, stabilizáltuk az állapotát. S ezután szállítottuk tovább Kaposvárra.

– Peti másfél hónapig volt kómában – vette vissza a szót az apa. – Számos műtéten esett át, aztán újra kellett tanulnia járni, beszélni, enni. Most mondhatjuk: teljes életet él, de ez nem lenne így, ha akkor a kanizsai mentősök nincsenek az ambulancián. Kaposvár felé, a rohamkocsiban is ők tartották életben a fiamat.

Péter megtanult bal kézzel írni, estin leérettségizett, a rendszeres kanizsai gyógytorna előtt pedig néha ma is benéz a mentőállomásra – Sándorék mindig szívésen fogadják.

Borzalmas baleset: teherautó gázolta el a fiatal lányt

Zalai Hírlap Online
2011. december. 13. kedd
Frissítve: 2011. december. 14. szerda
Szerző: Steyer Edina

Egy borzalmas baleset során apró véletlenül múlt a kaposvári Bíró Kinga élete, akit két éve a zebrán gázolt el egy teherautó. Szerencséjére épp ott álltak a kanizsai mentősök a pár méterre lévő piros lámpánál.

– Kinga az iskolából hazafelé sietett a zebrához, ahol zöldre váltott a lámpa – idézte fel a történeteket édesanyja, Bíró Gáborné, Zsuzsa, aki a lánya és a szem-

tanúk elbeszélése alapján ismeri a részleteket. – Futott volna tovább, ám a kereszteződésbe behajtott egy IFA, amely elütötte. Az autó méterekkel odébb repítette, az ütközéskor szétszakadt a kabátján a cipzár, így mire a kocsi odaért a már az úttesten fekvő Kingához, fékezett kerekei a szétszakadt kabátra szaladtak rá. A dzsekin besatuztak, aztán már csak csúsztak – ezért a teherautó „szerencsére” nem áthajtott a lányon, hanem métereken át tolta maga előtt.

*Kinga szeme-fénye, a kis törpetacskó is sokat segített
– Fotó: Bíró Gáborné*

Az, hogy a fiatal lány életben maradt, a kanizsai mentőállomás munkatársainak, Klaszán Sándor mentő-szakápolónak és Horváth Balázs mentősofőrnök is köszönhető, akik éppen akkor gerincsérült betegeket szállítottak vissza Kaposvár érintésével Pécsről Nagykanizsára.

– A pirosnál vártunk, amikor valaki odaszaladt hozzánk segítséget kérni azzal, hogy a kislányt elütötte egy teherautó – mondta Klaszán Sándor. – Borzalmas látvány fogadott minket: Kinga hasa és karja tele volt vérző sebekkel, egyik könyökéről lenyúzódott a bőr. Akkor még eszméleténél volt, elhaló hangon elmondta: mindene fáj, alig kap levegőt, és nem lát semmit. Hoztuk a vákuummatracot és kaptunk oxigént is. Közben hívtuk a kaposvári mentőket, hogy azonnal küldjenek egy esetkocsit.

– A kórházban már eszméletlen volt – vette át a szót ismét Kinga édesanyja. – Két órán keresztül próbálták stabilizálni az állapotát, hogy végre műteni lehessen. Az életmentő operáció során többször kel-

lett újraéleszteni. Az orvosok akkor azt mondták: nem tudják megmenteni. Rengeteg csontja eltört, belső sérülései voltak, a szervei károsodtak. Több órás küzdelem után kómában hozták ki a műtőből, melyből másnap felébredt, de a borzalmas fájdalmak miatt tovább altatták. Nagyon lassú a javulás, a mai napig rendszeres orvosi felügyeletre szorul.

Kingát érzelmileg is hatalmas megrázkódtatás érte, a baleset után hosszú ideig járt pszichológushoz. De mostanában erőt ad neki kutyusa, egy törpetacskó, aki családja lelki bajain is segít.

Édesanyja úgy fogalmazott: a lány szerettei nem lehetnek elég hálásak a mentősöknek és az orvosoknak, akik keményen küzdöttek gyermeke életéért.

90 éves a legöregebb életmentő

Zalai Hírlap Online

2011. december. 17. szombat

Szerző: Steyer Edina

Fodrászból lett mentős a nagykanizsai Polai Károly, aki a minap ünnepelte 90. születésnapját. Az öregúr boldogan emlékszik vissza a régi időkre, pedig olyan rossz utak voltak akkoriban, hogy még a babát is kirázták a szülő anyukából. És ez nem vicc.

A kanizsai mentőállomás alapítójaként harminc éven át szolgálta a mentős szakmát és a város lakosságát a mentőtiszt, akit születésnapja alkalmából az állomás mostani dolgozói ajándékosárral és egy mentőautó formájú tortával köszöntöttek.

– 1952-ben, pünkösdhétfőn kezdődött minden – idézte fel emlékeit. – A Zerkowitz borudvarban, a személyzeti épületben kaptunk egy kis helyet. Nem volt másunk, csak egy íróasztal, a telefon, amit én kezeltem, no és néhány szalmazsák. Azokon pihentek az ügyeletesek. Csak 4 évvel azelőtt hozták létre az Országos Mentőszolgálatot, Kanizsán addig a tűzoltók szállították lovas fogattal a betegeket.

Az új szervezet létszáma gyorsan bővült – pedig nem volt könnyű a munka.

– A mai viszonyokhoz képest jóval kevesebb eszközzel rendelkezünk – mondta a nyugalmazott mentőtiszt. – A mentődobozunk nemcsak hatalmas, de nehéz is volt. Egyrészt azért, mert telepakoltuk minden szükséges holmival, másrészt mert fémből készült. Tartalmazott például injekciókészletet – pedig mi nem is adhattuk be, csak a körzeti orvos. Akkoriban sok szülést vezettünk le, ezért volt benne többek közt szemcsepp is az újszülött számára, és sok-sok steril ruha, meg kötszer. Nagyjából a 60-as évektől lehetett oxigénpalack a mentőautóban, majd valamivel később már vákuummatracot is kaptunk. Ez hatalmas előrelépés volt, mert igazodott a test alakjához, s tökéletesen rögzítette a törött testrészeket, ellentétben a korábban alkalmazott sínekkal.

Polai Károly a kanizsai mentőállomás néhány dolgozója körében. Felköszöntötték. Fotó: Szakony Attila

Az idős mentőst azonban e puritánság nem zavarta, sokkal elégedetlenebb volt a rossz utakkal. Mint mondta: az úthálózat bizony, minden évszakban gondot okozott. Hihetetlenül hangzik, de megesett, hogy a rázós út szó szerint kirázta a gyereket a szülő anyukából...

– Az autóink nem voltak megfelelőek a téli útvizonyokhoz sem, ezért a kanizsai katonai helyőrségtől többször is segítséget kellett kérnünk. Akkoriban kemény, havas teleket éltünk meg. Egyszer páncélossal mentünk Tótszentmártonba egy vajúdo aszszonyhoz, mert más járművel nem lehetett a faluba eljutni, akkora volt a hó. Szerencsére, a baba csak azután jött világra, hogy a kismamával beértünk a kórházba.

A mentők akkoriban is nagy megbecsülést kaptak, de azért óriási hálálkodás nem övezte őket soha. Karcsi bácsi úgy fogalmazott: az embereknek természetes volt, hogy az ápolók végzik a dolgukat, segítenek a bajbajutottakon, s idővel a névtelenség homályába vesznek. De ők maguk sem a háláért csinálták.

– Ez nem munka, hanem hivatás, amit teljes szívvel-lélekkel kell végezni, bármennyi tragédiát ér meg az ember nap mint nap – szögezte le. – Szerencsére azonban az esetek nagy része jól végződik. Egy alkalommal a vasútállomásra kellett kimennünk, mert egy ott dolgozó rigyáci fiatalember lába a kocsik szétválasztásakor beszorult a sínek közé. Hosszú órákon át küzdöttünk érte. Az ilyen helyzeteknél ugyanis alkalmaznunk kellett egy szabályt: bizonyos idő eltelte után, ha nem sikerült kiszabadítani az áldozatot, sebészt kellett hívni, hogy amputálja a beszorult végtagot. Szerencsére, erre akkor nem került sor...

Azon kívül, hogy ellátták a feladatukat, a mentők gyakran vigasztalták is a betegeket, vagy a hozzátartozókat. Egy különös eset kapcsán, mintegy 40 évvel ezelőtt, Karcsi bácsi nyújtott lelki támaszt egy magyarszerdahelyi anyukának, akinek gyermeke egyik kezén hat ujjal született, amúgy teljesen egészségesen.

Karcsi bácsinak a munkahelyi feladatok mellett mindig jutott ideje családjára: feleségére, Erzsikére és fiaira. Gyermekei édesanyját a kanizsai moziban ismerte meg.

– Erzsike kereskedő családból származott, ezért mesterien művelte a szakmát. A moziban voltam büfés, s egyszer odajött, hogy vennék-e a portékáiból, cukorkákat árult. A végén önmagát is eladta, de az is lehet, hogy ő vett meg engem... – mesélte nevetve.

Összeházasodtak, s Karcsi bácsi újdonsült nejéhez költözött, a Sugár utcába, ahol ma is él. A Polai házaspárnak két gyermeke született. Károly fiuk a maga 204 centijével kosaras lett, játszott többek közt a Zetében és a csepeli csapatban is. László műszaki technikumot végzett, Németországba nősült.

A kedves öregúr tavasztól őszig szinte minden napját balatoni víkendházában tölti, amire sokan rácsodálkoznak. Az épület homlokzatán ugyanis hatalmas betűkkel ez olvasható: Musztafa-lak. Elnevezésének története egy régi családi-baráti összejövetelig nyúlik vissza.

Karcsi bácsi felvágja mentőautót formázó születésnapi tortáját – Fotó: Szakony Attila

– Mindenki énekelt azon az estén – kezdte a sztorit. – Egyik barátunk az Ó Musztafa, ó Musztafa című dalt választotta. Borzalmas volt, de mindannyian nevtünk és jól éreztük magunkat. Abban a pillanatban el is dőlt, mi lesz a nyaraló neve.

Karcsi bácsi esküszik rá: a hosszú élet titka a sok mozgás, és hogy az ember ne idegeskedjen. Ehhez mindig tartotta magát, volt kollégái azt mondták: amikor más már a haját tépte, Karcsi bácsi még mindig mosolygott...

Rejtett és névtelen (jegyzet)

Magam a munkám kapcsán találkoztam életemben először mentőkkel, eddig szerencsére sem családtagjaimhoz, barátaimhoz, sem hozzám nem kellett hívni őket. Ettől függetlenül, ha meghallom a szirénát, mindig görcsbe rándul a gyomrom, és elmormolok egy rövid fohászt: ne olyanhoz menjenek, akit ismernek... Korábban azt gondoltam, biztos nehéz lehet velük beszélgetni a munkájukról, hiszen rengeteg szerencsétlenséget, borzalmat láttak már. Biztos azért, mert mi, hétköznapi emberek bármilyen véresgennyes szörnyet megnézünk a tévében, de a valóságban még a tűt sem bírjuk elviselni. S óhatatlanul is rossz érzés fog el bárkit, ha baleset vagy rosszullet kerül szóba. Így amikor első találkozásomra készültem egy mentőápolóval, kicsit félttem, hogy nem lesz könnyű szóra bírni. Meglepetésemre nem zárkózik el egyikük sem a rossz érzést keltő emlékek elől. Nem kudarcként élik meg, ha valakit nem sikerül megmenteni, hiszen ők is csak emberek, nem szuperhősök vagy istenek. Akkor is teljes erőbedobással küzdenek, és mindent megtesznek a rájuk bízott emberekért, ha rosszul indul valami. Hiszen az ő dolguk a mentés, mindenáron. A siker persze – mint mindenkit – őket is doppingolja. Egyiküktől nemrégiben e-mailben kaptam egy idézetet. Dr. Felkai Tamás, az 1954-ben indult budapesti rohamkocsi-szolgálat első főorvosa – aki egyébként később a Kresz Géza Mentőműzeum igazgatója lett – egyszer azt mondta: a mentősök munkája rejtett és névtelen. S valóban: az embereknek sokszor fogalmuk sincs, hogy ki, vagy kik vitték be hozzátartozójukat a kórházba, vagy adott esetben mentették meg az életét. Pedig biztosan sokan szeretnének eléjük állni és azt mondani: köszönöm.

Bútort kapott ajándékba a kanizsai mentőállomás

Zalai Hírlap Online
2012. január. 3. kedd
Szerző: Steyer Edina

A nagykanizsai mentőállomás konyhabútort kapott ajándékba. Az adomány kedden érkezett meg Marcaliból, az ottani kórház gyermekosztályának vezető főorvosa, dr. Al Banna Ahmed felajánlásaként.

A főorvos – aki korábban több, mint 10 évig dolgozott a kanizsai kórházban – tudomást szerzett róla, hogy a dél-zalai mentőállomásának egyebek mellett szüksége lenne használható konyhabútorra.

*A gyermekgyógyász ajándéka egy régi, rozott szekrény helyére kerül, a mentősök pedig – mint a képen is látható – kifejezetten örülnek az adománynak –
Fotó: Szakony Attila*

– A mentős kollégák még a novemberi alapítványi bálon említették, aztán olvastam a Zalai Hírlap cikkében is, hogy siralmas állapotok uralkodnak az állomáson, legfőképpen a konyhában – mondta a szír származású főorvos. – Az egyik honfitársamtól néhány éve kaptam egy vadiúj, olasz konyhabútort, amit a garázsomban tároltam eddig. Mivel nekem nem volt rá szükségem, úgy döntöttem, felajánlom a kanizsai mentősöknek. Megérdemlik ezt a kis kényelmet, hiszen nagyon sokat dolgoznak, s egyébként is, hűz a szívem a zalaiakhoz.

A mentősök rendkívül örülnek az új bútornak, s annak is, hogy kisebb-nagyobb segítséggel apránként sikerül újítani az állomáson. Mint mondták: a régi bútor fiókjai beestek, az alja pedig szétkorhadt. Al Banna Ahmed segítségével a konyha már majdnem teljes, csak egy megfelelő gáztűzhely hiányzik. A mostanira szakértő mondta ki 2009-ben, hogy veszélyes, nem is nagyon használják. Cseréje tervben van...

„Megtámadott bennünket a tél!”

2013. március 14-e, egy rendkívüli nap krónikája, avagy katasztrófahelyzet az M7-es autópályán, Nagykanizsa környékén.
Szerző: Klaszán Sándor

Erre a napra Zala és Somogy megyére narancssárga, majd piros riasztást adott ki az Országos Katasztrófavédelmi Igazgatóság, mivel a Nyugat-Európa felől érkező, hideg levegőt hozó intenzív mediterrán ciklon várhatóan ezen a napon éri el hazánkat. A tudósításokból értesültünk róla, hogy az előző napokban a ciklon nagy károkat és közlekedési fennakadásokat okozott Franciaország, Belgium és Németország jelentős területein. Reggel indultam Molnáriból

Nagykanizsára, esetkocsira mentem dolgozni. Éjfél-től szinte egész éjjel szakadt az eső. Hószállingózással kísért erős északnyugati szélre ébredtem. A hőmérő higanyszála mínusz három fokot mutatott, de a szél miatt ezt sokkal hidegebbnek éreztem. Út közben még semmi jele nem látszott a későbbi katasztrófahelyzetnek...

A reggeli váltás rendben lezajlott. Egy gyors reggeli, és az előző napi menetlevelek összesítése után 9h39-kor helybe vonultunk ki Parti István mentőtiszttel és Szilovics Zoltán mgkvez. bajtárssal egy „eszméletlennek” jelentett idős nőbeteghez. Kérdezésünkkor derült ki, hogy valójában ápolási, ill. szociális problémáról van szó. A vezető diagnózis art.scler.cerebri volt. A néni kegyetlenül feküdt ugyan, és nem tudott felkelni, de szépen orientáltan válaszolt a kérdéseinkre. Hozzá tartozója mondta el, hogy az utóbbi napokban sokat gyengült az általános állapota, nem tudja már felültetni, és az ételt sem hajlandó elfogadni. Már amikor kihoztuk őt hordágyon az udvari lakásból, látszott, hogy cudar idő lesz. A takarót a félelmetesen süvítő szél minduntalan le akarta fújni a betegről, a biztonsági övek jól tartottak. Az egyre sűrűbb havazás, ami az idő előre haladtával egyre nagyobb hópelyheket is hozott, rendkívül csúszóssá tette a járdát és a lépcsőt. Jó szolgálatot tettek a mentős bakancsok.

Egy perccel az után, hogy a nénit átadtuk a Kanizsai Dorottya Kórház Sürgősségi Osztályán, és visszatértünk a mentőállomásra, Somogyi Hajnalka mentőtiszt hallgatóval kiegészülve már robogtunk is kifelé egy kamionbaleset felé, ami az M7-es autópályán Letenye után, a szlovén határ közelében történt. (Ott, ahol az autópálya két sávú autópályává válik.) Egy sérültet jeleztek. Párhuzamos riasztással a 20/61-es letenyei mentőegységet is a helyszínre irányították. Megkülönböztető jelzéseink használatával, meg lehetőségekkel igyekeztünk a baleset helyszínére, de miután Sormásnál felhajtottunk az autópályára, tapasztalunk kellett az egyre nagyobb hófúvások miatt, és a helyenként 100-120 km-es szélhóvásokat. Volt olyan 50-100 m-es útszakasz, ahol meg kellett állnunk, mert pár pillanatra a tejfehér havon kívül semmit sem láttunk. Az ablaktörő lapátok állandóan lefagytak, a szélvédőn alig lehetett kilátni. A szél vízszintesen hordta a havat, és közben irtózatossá erővel meg-megbillentette a mentőautó karosszériáját. Kanizsa után kb. 5 km-re hirtelen előtűnt jobbról egy keresztbe fordult kamion. Az út menti töltéshez „becskázva” állt meg. Egy kisbuszt is találtunk az oldalának ütközve, ami valószínűleg a fékező kamion mellé csúszott be. Kiszálltunk, hogy megkérdezzük, van-e sérült. Szerencsére a kisbusz 4 utasa közül nem sérült meg senki, már a kamion fülkéjében melegek voltak. Rádióval műszaki mentést kértünk, és mentünk tovább úti célunk felé. A normál körülmények között 10 perces utat fél óra alatt tettük meg. A letenyei bajtársak (Imre Attila m. és Hor-

váth Tibor mgkvez.) már előbb a helyszínre értek. A kamion a szemközti sávban jött, megcsúszott, és a szembe menő mikrobuszsal frontálisan ütközött. A kamion vontatmánya jobbra lecsúszott az árokba. A mikrobusz eleje totálkárosra tört. Az anyósülésen, a mikrobuszban utazó fiatal ember sérült meg. A biztonsági öv megrántotta a bal bordaív tájkáját. Elmondása szerint saját lábán kiszállt a kisbuszból, majd utána a fájdalomtól összecuklott. Tompa hasi sérültnek tűnt. A letenyei bajtársak ügyesen ellátták: infúziót kötöttek be neki, állítható „Stifneck” nyakrögzítő gallérral, és Vacuum matracban rögzítették. A teljesen tisztá tudatú sérültnek az enyhe hasi fájdalom kívül nem volt semmi panasz. Gyors betegátadásátvitel, vitális paraméterek ellenőrzése után már indultunk is vissza Nagykanizsára. A beteg állapota végig stabil volt. (Mint később kiderült, a zúzódáson kívül nagyobb belső sérülés nélkül megúszta az esetet. Nem lett léprepedése.) Kérdeztük, hova indult. Mondta, hogy Pécsről Ausztriába indultak üzleti ügyben, de reggel még nem volt ilyen rossz idő...

Betegátadást követően 12h04 perckor értünk be a mentőállomásra. 12h08-kor újabb baleset felé hívtak bennünket. Tömeges baleset jelentettek az M7-es autópályán Kanizsától Budapest felé, kb. a Berényi Fogadó magasságában, a fővárosból érkező sávban. Mint később megtudtuk, a hófúvásban először 11, majd további 30 jármű (kamionok és személygépkocsik vegyesen) ütközött egymásnak a kb. másfél kilométeres útszakaszon, és ki tudja, hány gépkocsi állt mögöttük elakadva...

(Fotók: Szakony Attila ZH., Varga György MTI.)

A mentésirányítás velünk együtt 3 mentőegységet küldött a helyszínre. A kárhelyre érve először hóval fedett összetört terepjárókat láttunk. (10-20 méternél nem lehetett messzebbre látni.) A mentőből kiszállva az orkán erejű fagyos szél minduntalan az arcunkba és a szemünkbe fújta a jeges havat. Ruhánkat pillanatok alatt hópáncél borította. Először a rendőrök közül azt mondta valaki, hogy nincs sérült, ill. hogy néhány könnyű sérültet fognak a mentőhöz hozni. Visszaszóltunk az irányításnak, hogy a helyszín bejárása egy kis időt fog igénybe venni, de előzetesen úgy néz ki, hogy könnyebb sérültek lesznek. Még a rádiózást be sem fejeztük, máris a mentőhöz vezettek egy csuklótörött férfit. Rögzítettem a sérült kart Cramer sínrel, és háromszögletű kendővel, közben Parti István mentőtiszt Somogyi Hajnalka mentőtiszt hallgatóval, és a 20/44-es mentőegység személyzetével (Simon Zoltán máp. és Németh László mgkvez.) elmentek felmérni a kárhelyet. Kisvártatva egy fülsérült fiatal nő került elő valamelyik autóból. Sebelltátás és adatfelvétel után vissza szeretett volna menni a kocsijához. Mivel felszínes hámsérülése nem indokolta a kórházi ellátást, kicsit megmelegedett a mentőben, aztán elengedtük. Jött még egy román kamionsofőr, hogy ütközéskor horzsolts seb keletkezett a jobb térdén, amit saját kezűleg ügyesen be is kötözt. Adatfelvétel után őt is visszaengedtük a kamionjába. A 20/44-es egység is ellátott két fiatal balesetet szenvedett könnyebben sérült nőt, térdzúzódás és arczúzódás diagnózisokkal. (Őket be is szállították a nagykanizsai kórházba.) Az irányítással jó volt a rádiókapcsolat. A nagy hidegben többen jöttek (és ezt rádión jeleztük is), hogy adjunk nekik valamilyen takarót. Minden pokrócunkat kiosztottuk. Három kisgyereket a kollégák egy rendőrautóban helyeztek el, hogy ott melegedjenek. Nagykanizsán a katasztrófavédelem a Hevesi Ált. Iskolát jelölte ki melegedő helyként, amit többen igénybe is vettek. A 20/82-es zalakarosi mentőegység (Németh Tibor máp. és Zsiga Gábor mgkvez.) átvette tőlünk és kórházba szállította a csuklótörött sérültünket. Mi 13h40-ig a helyszínen maradtunk mozgóórségben.

Több sérültet nem láltunk, csak tanácstalan, ijedt embereket, és tűzoltókat, rendőröket, akik próbáltak segíteni a hó fogságában elakadt autósoknak.

Tehát ezen a kárhelyen 5 könnyű sérültet láttunk el. Így az újabb szabályozásunk ill. definíció szerint ez nem minősült tömeges balesetnek. A 38/2012. számú OMSZ Főigazgatói Utasítás ugyanis kimondja, hogy tömeges balesetnek nevezzük, ha „Egy körülírható földrajzi helyen, egy időben történő esemény következtében legalább 7 fő bármilyen súlyosságú, vagy 3 fő T1 (azonnali ellátást igénylő) és/vagy T2 (sürgős transzportot igénylő) súlyosságú sérülést, mérgezést szenved, és ezen betegek primer mentését végezzük.”

A kárhely felszámolását követően tankolni indulunk Nagykanizsára. (A motor órákig tartó folyama-

tos járatása jól fogyasztott...) Út közben két árokba csúszott autóssal találkoztunk, akiknek nem volt sérülésük, műszaki mentésre vártak. Üzemanyagfelvétel után 13h59-kor riasztottak bennünket egy újabb kamionbalesethez. Beszorult sérültet jeleztek. A baleset pontos helyszíne tisztázatlan volt. Annyit tudtunk, hogy Letenye felé, az M7-es autópályán a sormási pihenőhely közelében ütközött két kamion. Rádióon hallottuk, hogy a 20/42-es mentőegységet (Ténai Péter máp. és Salamon Ferenc mgkvez.) már 13h30-kor riasztották egy másik kamionbalesethez, mely nem messze ettől az újabb ütközéstől történt a 220-as kilométerkőnél. Végül Ténai bajtársék egy agyrázkódott sérültet találtak, és visszafelé a kanizsai kórházba tartva belefutottak ebbe az újabb beszorult sérültes kamionos történetbe. Tőlük tudtuk meg aztán rádióon a baleset pontos helyszínét.

Mint kiderült, a baleset Becsehelyhez volt közelebb, így a sormási felhajtótól a régi 7-es úton vissza kellett mennünk a becsehelyi felhajtóig. (A két felhajtó között ugyanis kamiontorlódás miatt járhatatlan volt az út.) Becsehely határában rengeteg elakadt járművet láttunk az úton és az árokban. A Becsehely előtti Agip benzinkútnál árokba borult buszba botlottunk, tele utasokkal. Személyi sérülés nem volt. A szél olyan erővel hordta a havat, hogy a közlekedési táblák saját maguk kicsavarodott absztrakt torzójaként szegélyezték az utat. Szlalomoztunk az úton rendezetlenül össze-vissza álló teherkocsik és buszok között. 14h43-kor értünk a beszorult kamionoshoz. Ténai bajtársék referáltak a tiszta tudatú sérült állapotról, akinek a fejsebét bekötötték, és tájékoztattak róla, hogy valószínűleg elhúzódó kimentés elé nézünk. A kamion hátulról ütközött neki az előtte haladó másik teherautónak. Az utasfülke olyan mértékben összeroncsolódott, hogy a sofőrt teljesen belepréselte a bal oldali támoszlop, a műszerfal, az ülés, és a kormánymű közé. Parti István mentőtiszt azonnal felmászott a fülkébe a sérülthöz. A sofőr feje, felső teste és egyik karja szabad volt. Stifneck került a nyakra, majd Parti bajtárs infúziót kötött be és fájdalomcsillapítókat adott a sérültnek. (Contramal, majd a kiemeléskor Fentanyl). Ezt követően végig a beteg mellett maradt, próbálta pokrócokkal betakarítani a sérültet, és a tűzoltókkal közreműködve irányította a kimentést, ill. a betegmozgatást. Mi előkészítettük a hordágyat, Vacuum matracot, lapáthordágyat, kézre adtuk a gyógyszereket, eszközöket...

A tűzoltók (a Nagykanizsai „C” szolgálati csoport) minden eszközüket bevetve küzdöttek a sérült kiszabadításáért. Először megpróbálták hátrafelé lehúzni a kamiont a másiktól, de a drótkötél elszakadt. Ez után a másik kamiont húzták előbbre, így már hozzáfértek a fülkéhez. Hidraulikus feszítő-vágóval, láncos csőrölővel lazították fel a sérült körül az összenyomódott kabint. Több mint egy óras küzdelem után végre kiszabadult a sérült, és a sok segítő kéz segítségével el tudtunk indulni vele a kórház felé. Komplettnyílt

lábszártörése, és egy jókora fejsebe keletkezett. A hosszú kimentés során jócskán lehűlt sérültnek két nyitott vénát csináltunk, jól befűtöttünk, betakargattuk, és sebllátás valamint Vacuum matraccal történt rögzítés mellett monitorozva szállítottuk. Stabil paraméterekkel, jó általános állapotban adtuk át a kánizsai kórház intenzív osztályán. (Miközben a tűzoltók kivágták a sérültet, rádió értesítést kaptunk, hogy Kilimán-Kerecseny között árokba borult egy gyerekeket szállító busz. A mentésirányítás 8 mentőegységet vezényelt a helyszínre, köztük a megyei „Tömeges kárhelykocsit”. Szerencsére a gyerekek ki tudtak szállni. Személyi sérülés ott nem történt.)

(Fotók: Nagykanizsai Tűzoltóság)

Betegátadás után újraélesztéshez riasztottak bennünket a Nagykanizsától 40 km-re levő Kerkaszentkirály községbe. Ekkor már 5 órája és 40 perce voltunk kint az ítéletidőben pihenő nélkül. Kérdeztük, hogy melyik úton menjünk, melyik út járható? A letenyei bajtársak a régi 7-es utat javasolták rádión. Újra elindultunk „esettel” lavírozva az elakadt járművek között. Becsehely térségében kaptuk az értesítést, hogy a 20/33-as lenti mentőegység több mint egy óras eredménytelen újraélesztési kísérlete után a beteg exitált... Állomáshelyünkre indultunk.

20 éve mentőzöm. Sok nagy balesetet és sok nagy telet láttam, de ilyen embertelen időt még soha!

Szilovics Zoli valahol út közben megjegyezte: „Szép kis Március 15-énk lesz! Megtámadott bennünket a tél!”

Szeretnék köszönetet mondani minden mentős bajtársamnak, tűzoltónak, rendőrnek, katasztrófavédelmisnek, civil önkéntesnek, akik ezen a rendkívüli napon bármilyen módon segítettek a munkánkat, ill. segítettek bajba jutott embertársainkat.

(Végül álljon itt a tűzoltók névsora, akik ezen a napon Nagykanizsa környékén fáradságot nem kímélve dolgoztak:

A Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság „C” szolgálati csoportja:

I-es szer: Németh Attila Gábor trzszls., Mányoki Gábor híradó ügyeletes, Gadányi Tamás, Juvanicz Gergő, Bedő Tamás, Farkas Bálint, Beke András.

II-es szer: Deme Dávid, Halász László, Sámóczi Alex, Varga András.

Zalakaros I-es: Kránitz Antal, Kurucz József, Szappanos Péter, Szabó Kornél.

Kanizsa daru: Sas Péter, Ács Bálint.

Kanizsa víz: Mazzag László.

Kanizsa műszaki: Laczkó Ákos.

Berendeltek: Helyes Balázs, Czompó Balázs, Füle Csaba, Bellák Tibor, Baticz István, Gáspár Szilveszter, Gyenes Mátyás, Simon Sándor, Jakab Péter, Karsai Zsolt, Ruff Ferenc, Szép Szabolcs.)

Egy sajtóközlemény az esetről:

Megmutatjuk: több mint 40 autó ütközött az M7-esen – fotók

Forrás: MTI

2013. március 14. csütörtök 17:19

A mentők három embert könnyebb sérülésekkel szállítottak kórházba az M7-esen Nagykanizsánál történt tömegbaleset helyszínéről. A veszteglő járművek utasainak elhelyezésére egy iskolát jelöltek ki Nagykanizsán

Nothoff Ingrid, a Zala Megyei Rendőr-főkapitányság sajtófőnöke csütörtök délután az MTI-nek elmondta: a három sérültet a nagykanizsai kórházba szállították a mentők. A 41 összeütközött jármű utasai továbbra is a baleset helyszínén várakoznak a helyszínelés és a műszaki mentés miatt.

Hozzátette: a veszteglő autók utasainak kijelöltek egy iskolát Nagykanizsán, ahol szükség esetén melegedhetnek, de egyelőre senki nem igényelte az elhelyezést. Az autópályán az egyik rendőrautóba ültettek be három kisgyereket, hogy fűtött helyen tartózkodjanak a forgalom megindulásáig.

A rendőrség korábbi közlése szerint a tömegbaleset az M7-es autópálya nagykanizsai keleti lehajtójánál, a 203-as és a 206-os kilométerszelvény között történt. Először 11 jármű ütközött össze, majd további 30 gépkocsi csapódott egymásnak, az autópálya érin-

tett szakaszán mindenütt összetört kocsik vesztegelnek.

A Letenye irányába tartó járműforgalmat Balatonkeresztúrnál leterelik az autópályáról.

Az MTI a tömegebaleset helyszínéről úgy értesült, hogy a sztrádán a viharos szél és a hóesés miatt gyakorlatilag nem lehet látni semmit, a járművezetők valószínűleg nem is észlelték, hogy előttük karambol történt. Az úton teherautók, kamionok, furgonok és személyautók állnak összetörve, köztük számos külföldi rendszámú.

Ami kimaradt...

A Zsiguli jó kocsi, de a Trabi se rossz...

Szabó Pisti rátapadt az UAZ-ra

Te vagy a kopaszabb...

Az a fránya kerék...

Zsiguli szerelése (Antal István, Bíró Lajos, Kovács Ferenc)

Régi mentős felszerelések

Németh Ervin (Örvájn)

Álom, álom, édes álom...

Márton Norbi intenzív tanulás közben...

Jó éjszakánk volt... (Sebestyén Miki)

Még alszom, de a kávé már készül...

Az öreg Karak... (Salamon Sala Ferenc)

Gyergyák és Szita bajtársak sapkakötést mutatnak be

Ez történt a múlt hónapban...

Na, akkor most ezt először magamon próbálom ki...

Ez a parittyakötés olyan jól sikerült...

Most jól agyoncsapjuk a Sipos Tomit...

Csányi Robi arcai

Cha-cha-cha

Páli Laci bácsiék, Parti Pistiék is szépen táncoltak...

Lelkes görög táncos padavanok...

Görög tánc dr. Varnava Charalambos módra...

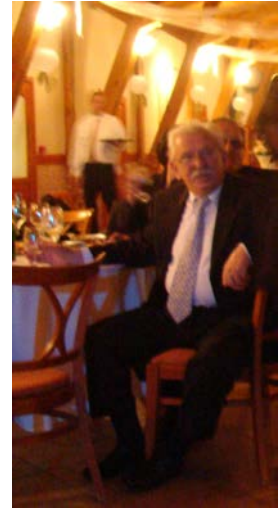
Sipi a mentős bálon jól érezte magát

Olgi és Sanyi a mentős bálon

Ilyen kancsi lesznek a buli végére...

Páli Laci bácsi

Tombola a mentős bálon

Régi mentős egyenruhák

Nagykanizsa mentős nap 2007. (Kiss Ernő, Király Józsi, Németh Feri)

*Nagykanizsa mentős nap 2007.
Zalagyöngye Néptánccsoport*

*Nicsak, ki beszél... Klaszán
Sanyi Ritecz Julcsival*

Jó kis anyag...

Ez finom lesz... (Ritecz Hombi és Simi)

Kecskére káposztát (Ritecz Józsi)

*Zoli bácsi ingyen konyhája (Simon
Z., Horváth F., Ritecz J.)*

Leveli Kriszta fut a cuccal...

Mozgóórség (Cserfő F., Konecz Laci)

Ilyen gyorsan rakom össze az infúziót... (Horváth Robi)

Szita bajtárs intézkedik...

Megjött a Crafter

Itt jött nekünk a szarvas...

Csocsómeccs...

Fefe és a Blikk

Valahogy mindig lesérülök...

Márton Norbi rabosítva

Németh Tibike (Zsömle)

Simizoli újratöltve...

...És akkor...S.Horváth Laci mesél

Tesvérem... (Horváth Balázs és Mata)

Cserfő Fefe és Tóth Lajos

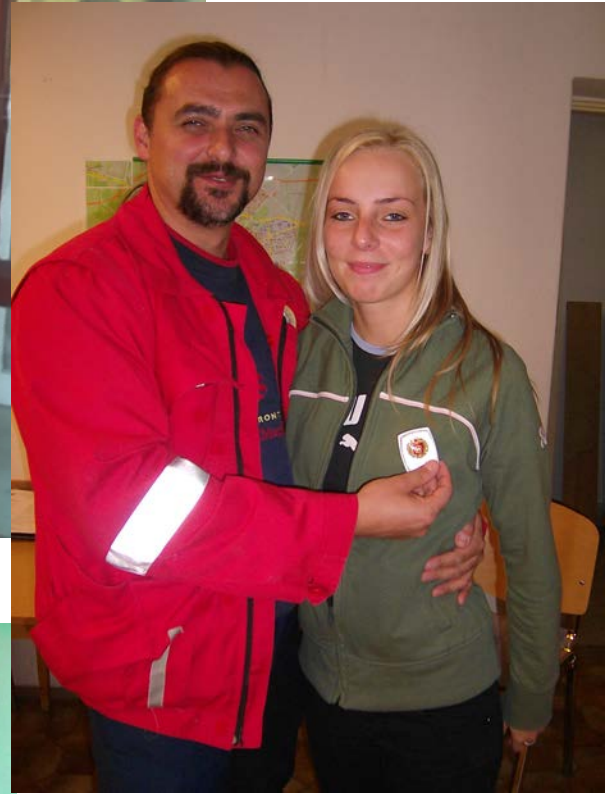
Cserfő Ferenc

Öcsém, öcsém...

Apja fia (Bíró Lajos és Csaba)

Dórikával

Előttem az utódom (Kovács Ferenc Csucsú és ifj. Kovács F.)

Gizike, Laci, Zoli...

Sipi és Mata az udvaron

Ténai Peti manócska-nézése

Kéri tábornok...

Gyorsan csináld azt a képet. Ki kell mennem!

Szereti a tik a meggyet...

Mi történt, segíthetek...

Az anyám mindenét... Ez tényleg erős volt (Király Józsi)

Simi főztjének nincs párja...

Simizoli...

Most jöttem dolgozni...

Ha jól saccolom, öreg Simi már védett korba ért...

Zoli repülni is tudna, ha akarna... (Koncz Tibor és Simon Z.)

Dr. Éberling György

Gál János (Kupec)

Kupec fodrásznál volt

Matasics Jóska új sapkája...

Szita Zoltán

Szilovics Zoli vicсорog...

Vinkó Kata

Peinstingl (Pörsing) bajtárs vezet

Szabó Pisti

Most ettem meg egy 2 kg-os kenyeret!

Sanyi a Freddy Krugeres pulcsiban...

Ezt figyeld... Most jön a poén...

A kiállítás és a kötet támogatói

Dr. Ahmad Al Banna
Dr. Andrásófszky Zsolt
Bicsák Miklós
CERAGEM Nagykanizsa
Czeglédi Mária
Czupi Gyula
Csokitanya Nagykanizsa
Dél-Zalai Áruház Zrt.
Dr. Éberling György
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Halis István Városi Könyvtár
Horváth József okl. gépészmérnök, mentőmakett készítő
István Fogadó
Játszóház Kanizsa Centrum Kölyökpark
Kanizsa Pékség Zrt.
Kanizsai Dorottya Kórház Gyermekosztály
Katica tanya, Patca
Dr. Klaszán Sándor
Dr. Kopeczky Ágnes
Könyvtárpártoló Alapítvány Nagykanizsa
Dr. Laki István
„Láss a felszín alá!” c. kiadvány szerkesztőgárdája
Lovászbusz Kft.
Magyar Vöröskereszt Nagykanizsa Területi Szervezet
Mártix Marketing Műhely Kft.
McDonald's
Miha Tamásné

Nagykanizsa és Térsége Mentőalapítvány
Nagykanizsai Civil Kerekasztal Egyesület
OMSZ Fonyód Mentőállomás
OMSZ Nagykanizsa Mentőállomás
OMSZ Szombathely Mentőállomás
PÁLMÖB Kft
Prepok Attila katasztrófavédelmi őrnagy
PTE Sürgősségi Ellátási Tanszék
Puncs Fagyizó
Dr. Rada Éva
Szabó István
Szigeti Gyula
Szörényi Szabolcs
Tábori Zita
Tarnóczky Attila
TESCO Nagykanizsa Hipermarket
Thúry György Múzeum
Dr. Tolnai Sándor
Tűzoltóparancsnokság Nagykanizsa

Kanizsa Hetilap
Kanizsa Maraton újság
Kanizsa TV
Szuperinfó Nagykanizsa
Zalai Hírlap

Egy kiállítás margójára...

Az elképzelés

Kedves Olvasó! Gondolkodtál már valaha azon, miként jön létre egy kiállítás? Bevallom, én még nem. Egy kiállítás van, megnézzük, tetszik, vagy nem tetszik és ennyi. Ha gondolkodtam volna erről a kérdésről, biztosan azt a logikus sorrendet állítottam volna fel, hogy van egy témakör, ami köré tárgyakat gyűjtünk, megmutatjuk mindenkinek, akit érdekel.

A nagykanizsai Mentéstörténeti kiállítás egy kicsit más. Másképp kezdődött, másképp folytatódott...

Elkezdtük a beszélgetéseket, az anyaggyűjtést a könyvhöz. Fényképek kerültek elő, féltve őrzött relikviák, egyenruhák, réges-régi műszerek, amiket sokszor csak úgy – „becsületszavamra visszaadom egyszer” – megkaptunk. Aztán célzottan keresgélni kezdtünk. Ismerős orvosokat, családtagokat, barátokat kérdeztünk meg. Sorra kerültek elő a garázsokból, a fiókok mélyéről a mentős, vagy orvos nagypapa által használt régi eszközök. Segítségül hívtunk egy igen jó találmányt, az internetet és keresgélünk, licitáltunk, vásároltunk. (Van aki Gucci táskára licitál, mi 1942-es kötszerre.) Amikor már meglehetősen sok fura dolgot összeszedtünk, azt gondoltuk, hogy ezt meg kellene mutatni, ki kellene állítani valamilyen formában, valahol, mert ezeket az eszközöket a mai fiatalabb, „egyszerhasználatos” világban élő kollégáink talán nem is ismerik. Mi még be tudjuk mutatni, pár év múlva azonban ezek is elvesznek, mint annyi értékes dolog elveszik a körülöttünk folyó kusza rohanásban.

„Na, jó, akkor lesz egy kiállítás... legjobb lenne a mentőállomáson, végül is hol máshol? Ott van hely. Készítettünk vitrineket, tablókat, nem nagy dolog...” – gondoltuk előzetesen.

A könyvkiadás kapcsán beszélgettünk Czupi Gyula igazgató úrral, a nagykanizsai Halis István Könyvtár igazgatójával, aki felvetette, hogy a könyvtár szívesen vendégül látná a kiállításunkat, mondjuk egy hónapig. Ez bizony nagyon jó lehetőségnek tűnt, elkezdtük az előkészületeket átgondolni. Azt tudtuk, hogy a Mentők Napja május 10-e, akkorra kellene a nyitást időzíteni. Ragyogó alkalom, hisz idén kettős jubileumot ünnepelhetünk: az OMSZ megalakulásának 65 éves évfordulóját, Mentőállomásunk pedig 60 éve költözött jelenlegi helyére. Közben kiderült, hogy a Nagykanizsai Mentőállomás korszerűsítése és átépítése 2013 októberében kezdődik. Fekete-fehér mosdó lesz beépítve, fűtésrekonstrukciót terveznek, így a falak szét lesznek verve, át lesznek helyezve. Korszerű napkollektoros vízmelegítő rendszert üzemelnek be, tehát az általunk megálmodott állandó kiállításnak a mentőállomás egyelőre semmiképp nem tud helyet adni. Szerencsére Czupi igazgató úr biztosított bennünket róla, hogy a kiállítás legalább az év végéig maradhat a könyvtárban.

Tovább szőttük a fonalat. Mivel tudnánk szívesebbé tenni a megnyitót? Adott volt a válasz is: szervezünk mentési bemutatót és egészségnapot! Mindketten az egészségügyben dolgozunk, nem gondolkodhattunk pl. „adótanácsadó ankétban”... Így megkerestük a városi vöröskereszt illetékeseit, a városi alapelátás vezetőjét, felkértünk több egészségvédő szervezetet, hogy készüljenek szóróanyagokkal, tartsanak előadásokat, szervezzenek szűrővizsgálatokat erre a jeles napra.

A gyerekeket is bevontuk a rendezvénybe, rajzpályázatot hirdettünk, „Mit tudok a mentők munkájáról?” címmel. Felhívást intéztünk a környékbeli óvodák, iskolák igazgatóihoz. A felső korhatár 99 év lett, így a felnőtteket sem zártuk ki az alkotás öröméből.

A szerencse, bár meglehetősen ritka vendég nálunk, azért időnként megmutatja magát. Például egy zalaegerszegi gépészmérnök formájában, aki egy márciusi napon besétált a mentőállomásra és megkérdezte, lenne-e érdeklődés az ő hobbija iránt? Merthogy ő mentőautó modelleket készít! Egy-kettő van is mutatóba. Végül a jelenleg Nagykanizsán dolgozó Horváth József a kiállításra csaknem 20 darab pici mentőautó makettet készített. Régi fényképek alapján a kanizsai mentők kicsinyített másait, festéssel, matricákkal, eredeti rendszámmal... Hihetetlen! Az országban összesen két ember foglalkozik méretarányos mentőautó modellek készítésével, és az egyik pont jókor tévedt be hozzánk!

Felkértük a városunkból elszármazott dr. Betlehem József egyetemi docens urat, a PTE Egészségtudományi Karának dékánját, a Sürgősségi Tanszék vezetőjét, hogy tanítványaival egy szakszerű közterületi, laikus által megkezdett újraélesztést mutassanak be. (Mit tesz az élet, a nagykanizsai mentőknek pont a megnyitó előtti napokban volt egy ilyen esetük. A kórházból egy rutinvizsgálatról hazafelé gyalogló középkorú beteget kellett a nyílt utcán újraéleszteniük. Sajnos a mentőknél elég gyakori eset a közterületi újraélesztés, ez az esemény mégis nagy sajtóvisszhangot kapott, mert nem mindennapos dolog, hogy a Fő utca közepére leszálljon a sárga mentőhelikopter. Mentőseink nagyszerű teljesítményéből mit sem von le az a tény, hogy épp a helyszínen tartózkodott két intenzív nővér, és egy nyugdíjas mentős kolléga is. A tudomány jelenlegi állását és a mentőseink képzettségét is egyaránt dicséri ez a sikeres újraélesztés. Manapság már egyre gyakrabban történik meg, hogy egy ilyen, az utcán, a kíváncsi tömeg szeme láttára történő újraélesztésnek, ahol több mentőegység és a mentésirányítás összehangolt munkájára van szükség, bizony tartós sikere van.)

Eközben összeállítottunk 12 tablót, ami a könyv rövid kivonata, témakörökben csoportosítva a fontosabb korszakokat, embereket, felszereléseket. A tab-

lőkat Tábori Zita szerkesztette, Szörényi Szabolcs pedig nagyon szépen elkészítette.

A rajzpályázatra nagyon sok mű érkezett, szám szerint 122. A legtöbb rajtot, a beérkezettek 90 százalékát a 6-10 éves korcsoport készítette. Szébbnél szébbek voltak.

Előkészítés

A kiállítás előtti hetet teljes egészében az előkészületeknek szenteltük. Az általunk kidolgozott tematikát követve hétfőn reggel összepakoltuk otthon a kiállítani szánt eszközöket és bedobozolva a könyvtárba szállítottuk őket. Külön öröm volt, hogy egyúttal élhetővé tettük az otthonunkat, mert a plakátok, dobozok és koponya által képzett akadály- és ügyességi pálya-szerű raktár megszűnt. A hét folyamán napról-napra épült és érdekesebbé vált a kiállító terem. Segített nekünk sok mindenki: a könyvtár dolgozói, a Thúry György Múzeum munkatársai, a helyi média képviselői...

Jómagam úgy jellemeztem ezt a hetet, hogy hétfő reggel odamentünk (pontosabban beköltöztünk) a könyvtárba halkán, szelíden, aztán hétfővégre már a rejtett zugokat is ismertük. Nagyon érdekes és rendkívül élvezetes hét volt. A különböző nehézségekről nem szeretnék szót ejteni, mert azok bizony mindig és mindenhol fellelhetőek, de azért vagyunk ésszel (és megfelelő ismeretséggel és barátokkal és talpraesettséggel) megáldva, hogy ezeket le tudjuk gyúrni. Idővel elhomályosul, eltűnik az emlék róluk, ugyanis nem olyan fontosak utólag már. „Csak a szépre emlékezem...”

A kiállítás

„Eddig vetettünk, ma aratunk.” Ez volt a napindító mottónk. Kora délelőtt érkeztek az egészségnap résztvevői, majd a vendégek is gyülekezni kezdtek. Kiállításunk készen állt arra, hogy minden érdeklődőnek bemutatkozzon, a vendégek megismerkedjenek vele, rácsodálkozhassanak, bővítsék ismereteiket a témakörben.

A Mentéstörténeti kiállítást 2013. május 10-én Csernyés Péter Nagykanizsa polgármestere és Rigó Csaba Zala megye kormánybiztosa nyitották meg. (Fotó: www.nagykar.hu)

A kiállított vitrinek rövid bemutatása:

Mentőautó makettek, Horváth József okl. gépészmérnök modellkészítő munkái. Megpróbáltuk bemutatni a Nagykanizsán futott típusokat, pl.: Dodge Weapon, Fiat 1100, IFA Phanomen, Nysa 520S, Nysa 522S, Mercedes 308, UAZ, Volkswagen Crafter, Ford Transit... sajnos Toyota modellt sehonnan sem sikerült beszerezniünk. (Fotó: Hohl Zoltán)

Sebészeti eszközök és műszerek. Schimmelbusch dobozok, ollók, csipeszek, érfogók, terpeszek, kampók, sebvarró tűk. Catgut (juhbel sebvarró fonal zárt kémcsőben, tartósítószerben). Szikék, köztük egy csontnyelű, kétélű solingeni acél szike a '30-as évekből. Szájterpesz, abroncs maszk éteres altatáshoz. Trachea-kanül, ujjvédő, urológiai fém katéter, vízgőz sterilizátor. (Fotó: Hohl Zoltán)

Tömeges táska, vérpótszer táska, orvosi táska, otoszkóp készlet, phonendoszkóp, strangulációs gumi, reflexkalapács, babakelengye, hőmérők, spatulák. (Fotó: Hohl Zoltán)

AMBU ballonok, maszkok. MC-3 oszcilloszkópos katódsugárcsöves kardioszkóp, MEDICOR MR-11-es EKG, ultrahangos inhalátor, Pacemackerek. (Fotó: Hohl Zoltán)

Régi fém ágytál, hánytálcák porcelánból, üvegből, fából, gyomormosó felszerelések (üveg, fém és műanyag tölcserrel), beöntő és irrigátor készülék, kvarclámpa a '60-as évekből, két polgári védelmi elsősegély táska a '70-es évekből. (Fotó: Hohl Zoltán)

Vitrines szekrény (Páli László ajándéka), benne régi emléklapok, betegszállítási okiratok, mentős rangjelzések, jelvények, kitüntetések, brigádnaplók a szocializmus idejéből. Fent balra a „Siófoki Boszorkány Juli” jósnő „mágikus koponyája” látható, mely az idők során anatómiai szemléltető eszközzé szelídült. A régi gyógyszerek között fellelhetjük az Ultraseptyl injekciót (Az alsó kép jobb belső sarkában.), melyet a magyar Chinoin Gyógyszergyár kutatói fejlesztettek ki 1939-ben és a maga korában a világ egyik legerősebb antibiotikumja volt, a kínai és az afrikai hadszíntéren is alkalmazták hastífusz ellen. (Fotó: Hohl Zoltán)

A könyvespolc, rajta régi mentős szakkönyvekkel, előtte plakát. (Fotó: a szerző)

Légoltalmi és polgári védelmi felszerelések. Cramer sánc, egyéni vegyvédelmi és sugárvédelmi csomagok, gázálc, harctéri felcsertáska, csajka, kulacs, légoltalmi mentőláda 1952-ből, a teljes, érintetlen felszerelésével. (Benne pl. rézgálic, amit foszformérgezésnél hánytatóra alkalmaztak.) (Fotó: Hohl Zoltán)

Stifneck nyakrögzítő gallér, pneumatikus sínek gumírozott textilből és átlátszó műanyagból, kezdetleges végtagrögzítő sín PVC csőből fabrikálva. Csecsemőmelegítő vizes tömlő, régi infúziós kosarak. (Fotó: Hohl Zoltán és a szerző)

Laboratóriumi eszközök és műszerek. Kémcsövek, Bunsen égők, lombik, tesztszékelyek, vérsüllyedésvizsgáló készlet, lakmuszpapír, parátusz fecskendő és tűkészletek a háború előtti időkből. (Fotó: Hohl Zoltán)

Higanyos és óraműves vérnyomásmérő készülékek, egy 1932-es motoros elsősegély doboz eredeti tartalmával. Benne pl. egy szépen illusztrált háromszögletű kendő és az „anticollaps” ampullák, melyeket később „ammóniapárnának” hívtak és szűrős szagával az újultak ébresztésére szolgált. Kötszerek a '30-as évekből, pl. a bajai gyártású „Glória steril gaze”. (Fotó: Hohl Zoltán)

Régi mentős egyenruha és a könyvespolc, rajta fotóalbumokkal, folyóiratokkal, ill. a legfontosabb szállítási naplóinkkal 1948-ból és 1956-ból. (Fotó: a szerző)

Az ünnepi beszédek elhangzása után látványos újraélesztési bemutató kezdődött, melyet városunk szülötte, dr. Betlehem József egyetemi docens, a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karának dékánja vezényelt le. (A bemutatón részt vett: Hóbor Róbert mgkvez., Leveli Krisztina mentőtiszt, Szabó Gyula mgkvez., Bánfai Bálint mentőtiszt, Csonka Henrietta mentőtiszt hallgató.) (Fotó: www.nagykar.hu és a szerző)

Az újraélesztési bemutató után került sor rajzpályázatunk nyerteseinek díjazására. 122 pályamű érkezett be, 5 korcsoportban 32 díjat osztottunk ki. (Fotó: www.nagykar.hu és a szerző)

Az egésznapos programot egészségnap bemutatók, előadások, szűrővizsgálatok, filmvetítés, mentőautó megtekintése tették teljessé, illetve a résztvevők Czupi Gyula igazgató úr és csoportja jóvoltából megismerkedhettek a gólyalábazás alapjaival is. (Fotó: www.nagykar.hu és a szerző)

Nyugdíjasaink a kiállításon: Horváth Attila, Kovács Ferenc, Kománovics József, Király József, Megyes Kálmán, Szabó István, Horváth Ferenc, dr. Szollár István, Kovács József. (Fotó: a szerző)

Forrásjegyzék

- AMBU, Laerdal, Schnitzler, KFB Extramobile cégek katalógusai.
- Automobil-Motorsport újság 1927. október 16-i száma.
- Barbarits Lajos: Nagykanizsa monográfia. (1929)
- Benedek István: A Tudás Útja (1985)
- Csontos Tibor: Rossz padtárs: Az alkohol. (IPM)
- Debrődi Gábor: A magyarországi mentésügy története. (2012)
- Debrődi Gábor: Az OMSZ gépjárműállományának rövid története.
- Beszélgetések feljegyzései: Andrasek Mátyás, Antal István, Bánfalvi Edit, Berentés Tamás, dr. Dankó István, Dombai Ferencné, dr. Farbakó Iván, Horváth Róbert, Horváthné Kovács Gyöngyi, Horváth Tiborné Érces Györgyi, Jakupánecz Gergely, Jámbor Judit, Klaszán Sándor, Kománovics József, Krénusz Lászlóné, Márton Norbert, Miha Tamásné, Páli László, Parti István, Polai Károly, Reizner Józsefné, Sulyok István, Szél János, Szigeti Gyula, dr. Szollár István, Tanai János, Tóth István, dr. Zágon Ferenc, Zakócs Imre, Zuggó Tibor.
- Élet és Tudomány: Hangya a beleken c. cikke az 1980-as évek második feléből
- Dr. Fejér László: Zsidóság Nagykanizsán
- Dr. Felkai Tamás: A magyar mentésügy története. (1987)
- Dr. Göbl Gábor: Oxyologia. (2001)
- Gyarmathy Lívia, Böszörményi Géza filmje: „Hol zsarnokság van...” (1989)
- A hazai automobilizmus története és dokumentációja. (www.magyarjarmu.hu)
- In Memoriam Dr. Lázár Dezső. (Szerk.: Papp Péter) (2012)
- Jubileumi évkönyv a szervezett magyar mentés centenáriumán. (1987)
- Jubileumi évkönyv az OMSZ megalakulásának 50. évfordulójára. (1998)
- Kanizsa enciklopédia (1999 Szerk.: Rikli Ferenc)
- Kanizsa Lokálpatrióta hetilap XXIV. évf. 38. szám
- Kanizsa Nyomda Kft.: Időutazás Nagykanizsán 2008. (Brenner Árpád és Marics István látványtervei, melyeket könyvünk borítójának szerkesztésénél használtunk fel.)
- Kaposi Zoltán: Város és agrárrendszer a polgárosodás korában (1850-1914) (A mezőgazdaság változásai Nagykanizsán (2008)
- Képeket kaptunk a fentebb felsoroltakon kívül: Miha Tamásné, Urbán Tamás (IPM), Varga György (MTI), Szakony Attila (ZH), www.holmi.nagykar.hu (Tarnóczky Attila), Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokság, Szabó István, S. Horváth László, Megyes Kálmán, Kovács Ferenc, Kovács Istvánné, Ferencz Istvánné, Zakócs Edit, dr. Tolnai Sándor, dr. Klaszán Sándor, dr. Hajdu István, Horváth Balázs, Vízvári József. Thúry György Múzeum (Kunics Zsuzsa, Hohl Zoltán), Horváth Tiborné Érces Györgyi, Prepok Attila polg.véd.örgy., Harangozó Tibor
- Kondor Lajos: Léghajók, repülőgépek.(1977)
- Kresz Géza Mentőműzeum képanyaga. (Debrődi Gábor igazgató úr hozzájárulásával.)
- Külön köszönet jár a Nagykanizsai Tűzoltóparancsnokságnak, ill. a tűzoltóparancsnokoknak: dr. Tolnai Sándor, Egri Gyula, Dobos István.
- Külön köszönjük Lőrincz Péternek és Bíró Kingának, hogy hozzájárultak balesetük közzétételéhez.
- Kanizsai almanach 1996-ról. Czupi Kiadó 1997.
- Lendvai Rezső: A Szombathelyi Önkéntes Tűzoltó és Mentő Egylet története (2004)
- A magyar állam szervei. (Magyar Országos Levéltár, Főszerk.: Boreczky Beatrix.) (1985)
- Magyar Mentésügy: XVIII. évf. 1-2. szám, 1998., XVIII. évf. 3. szám, 1998., XXVIII. évf. 1-4. szám, 2008., XXI. évf. 3. szám, 2001., XIX. évf. 3-4. szám, 1999., XXI. évf. 4. szám, 2001.
- Márkus Jenő: Zsírok, olajok, szappanok. (1940)
- Matthaeidesz Konrád: A győzelem fegyverei. (1980)
- Mentőhíradó 2005/1. szám.
- Miha Tamásné, Tálosi Péter: Mementó 1942-1956. (2012)
- Nagykanizsa. Városi monográfia 2. kötet (2006)
- A Nagykanizsai Mentőállomás szállítási napló 1948-2012.
- OMSZ fotótár.
- OMSZ körlevelek 1948-2012.
- Oxyologia (A mentőápolói szakosító képzés tanönyve.) (1986)
- Paul Schmidt: Hitler tolmácsa voltam. (1971)
- Dr. Szepesi András-Bene Zsolt: Harminchat év a mentőszolgálat élén. (Egészségügyi Gazdasági Szemle 2009/3.)
- Dr. Szombath Tibor: Nagykanizsa régi képes levelezőlapokon. (2010)
- Szücs Ernő: Debrecen mentőszolgálat. in.: A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár évkönyve (1987)
- Tarnóczky Attila: Hol, mi? Kanizsai házak és lakói (www.nagykar.hu)
- Dr. Tolnai Sándor naplója, ill. személyes jegyzetei, valamint az általa gyűjtött fényképek.
- Dr. Tolnai Sándor: A tűz elleni védekezés Nagykanizsán 1690-1988. (1989)
- A Vas Megyei Mentőszervezet és a Vas Megyei Mentésügyi Alapítvány jubileumi kiadványa. (2008)
- Vitéz Berentés Tamás: Nyolc év a szögesdrótok ölelésében. (2004)
- Vörsi Tűzoltó Múzeum (Farkas Lászlóné tárlatvezető)
- www.alkupiac.hu,
www.allegro.hu,
www.ambuusa.com,
www.erehtar.hupont.hu,

www.fszek.hu/56,
www.gyermekmento.hu,
www.gyogyaszati.hu,
www.holmi.nagykar.hu,
www.imcdb.org,
www.iparitavkozles.lap.hu,
www.komloi-hirlap.shp.hu,
www.medbuy.hu,
www.medicantica.com,
www.medplan.hu,
www.norwoodfirefighters.org,
www.orszagalbum.hu,
www.rockerek.hu,
www.rontgen.postr.hu,
www.sumegmento.mindenkilapja.hu,
www.szineszkonyvtar.hu,
www.tiszapihenes.hu,
www.vezess.hu/magazin/autos_hirek_regmultbol
www.wangfolyo.blogspot.hu,
www.wikipedia.hu
www.zalakaros.hu,
www.zalamedia.hu,

Zala 1945-1946.

„Zala” 1968 (A MN 8. Gépkocsizó Lövészadosztály hadműveleti naplója Csehszlovákia megszállásának időszakából. Szerk.: Laczkovics Erika és Solymosi József (2012)

Zalai Hírlap cikkei a 2011-es Pannon Lapok gyűjtőakciója kapcsán. Külön köszönet Virrasztó Zsolt-nak, a Zalai Hírlap főszerkesztőjének, valamint az újságíróknak: Steyer Edina, Pásztor András, Kelemen Valéria, Arany Horváth Zsuzsa, Szakony Attila, Varga György. Köszönjük a Zalai Hírlap valamennyi munkatársának, hogy áldozatos munkájuk révén 2011 decemberében jótékonyági gyűjtést szerveztek a Pannon Lapok Társasága nevében, és 657 000 Ft-ot gyűjtöttek Zala megye mentőállomásai számára!

Zala-Somogyi Közlöny, Zalai Közlöny 1862-1945 (ezúton köszönjük a Halis István Városi Könyvtárnak és munkatársainak, hogy az újság digitalizált változatát az interneten hozzáférhetővé tették www.zalai-kozlony.nagykar.hu)

Zalavármegyei évkönyv a millenniumra (1896 Szerk.: Halis István és Hoffmann Mór)

Mindenütt, ahol kialakult a sürgős ellátást kívánó emberek mentése, megírható lenne a helyi mentés története. Nagykanizsa mentéstörténete azonban akkor is, ha már az összes ilyen történetet megírták volna, kivételesnek számítana. Kivételes, mert a kötetben az elmúlt háromszáz év várostörténetébe ágyazottan bontakozik ki előttünk az önálló mentő szervezetté válás folyamata és az azóta ott folyó munka. A mentésben dolgozók életútját áttekintő interjúk – harminckét ilyen beszélgetés olvasható a kötetben – kivételesen közel hozzák az olvasóhoz ezt a szép és nemes foglalkozást.

A két szerző erőfeszítése rendkívüli és eredményes. Már a mentéstörténeti kiállításhoz összegyűjtött tárgyi emlékek is imponáló mennyiségűek. A kötetben – sok szeretettel – leírtak pedig nemcsak az országban bárhol a mentésben dolgozók, hanem a Nagykanizsa helytörténete iránt érdeklődő közönség számára is érdekesek. Minden értékes munkát becsülni tudónak ajánlom ezt a könyvet.

*Czupi Gyula
a kötet kiadója*